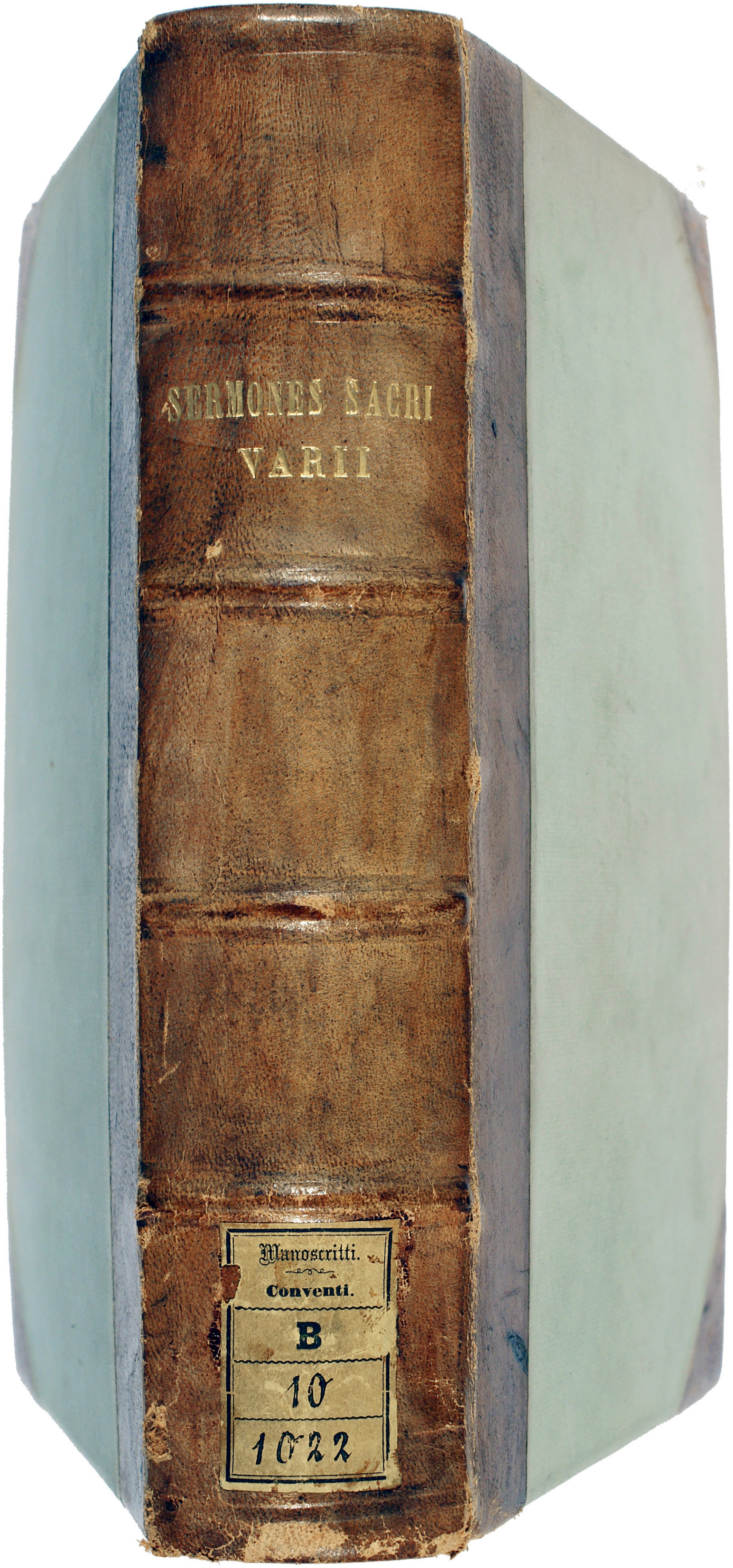
SERMONES SACRI
VARII
Manoscritti.
Conventi.
B
10
1022

Manoscritti.
Conventi.
B
10
1022

B. 10 1022

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE
Mss
FIRENZE

apostolus ... pt huius ... ubi ondit quod alie virtutes
cessabunt secundum actus quos hic habent. Et declara hoc
diligenter secundum expositionem huius textus. Sed caritas
nunquam cessabit. Sed quod non est ipsa, ducet ad ipsio-
nem in patria divinis modo textus concordia. Et per
tale caritate finaliter ... hic videmus per spe-
culum in enigmate, gloria facie ad faciem videbimus quod
nobis concedat etc. · Feria quarta in capite ieiunii

Convertimini ad me in toto corde vestro. —
Johelis c° 2°. Scribitur tobie 3° c°. Convertimini peccatores
et facite iustitiam coram deo, credentes quod faciat nobis-
cum misericordiam suam. Sed quia nullus potest converti nisi preveniat
auxilium liberi arbitrii, sicut dicit augustinus: Qui fecit
te sine te non iustificabit te sine te. Nec potest habere co-
gnitionem nisi gratia moveat, auxilio prevenientis non potest
facere iustitiam coram deo nisi proveniet per gratiam subsequentem.
Nec in principio recipere ... nisi etiam per gratiam dispo-
natur; hic ad fontem gratie pro gratia impetranda
recurramus dicentes: Ave maria gratia plena etc.
Convertimini ad me etc. Quia in hiis verbis deus
loquitur hominibus qui a rectitudine ceciderunt in qua primum
fuerant, unde ad ipsam rectitudinem per conversionem
ostendat. Hic hodie videamus qualis [illegible]tus
sit homo et qualiter se habeat, ac de inde notabimus
quod convertere debeat unusquisque merito provocetur ad conver-
sionem. Est itaque a domino deo uno in essentia uno
et trino in personis, rectus creatus homo non solum in corpore
sed etiam in mente. Unde sapientissimus Salomon asserit
hoc inveniens quod deus fecit hominem rectum, et ipse infini-
tis questionibus se immiscuit. Decebat enim summe rectissimum
facere opus rectum. Nam sicut deus bonum optimum, bonum
verissimum, bonum iustissimum, sic est bonum rectissimum,
et a summe bono nichil potest exire nisi bonum

Conclusion peccatoris [illegible] ... [illegible] rationes ... [illegible] ... omnes ... pt ... liberi ... [illegible] ... adaptari ... ut videbitur

...NOVELLE... BIB... SE...

et a prima vero n(on) p(otes)t recedere f(ini)s et a prima iusti-
n(on) p(otes)t recede(re) obligat(i)o(n)is fecit iniustu(m) ergo n(on) a prima
recto quita(m) p(otes)t recede(re) obligat(i)o(n)em fecit ergo deus ho(min)e(m)
rectu(m) nec e(st) q(ui) dubitet q(uod) si(bi) corpus fecerit eu(m)
rectu(m) tu(m) pareat hoc ad sensu(m) ho(min)e(m) pedibus tange(re)
terra(m) elementu(m) (et) tot(o) corpe rectu(m) erectu(m) esse
ad celu(m) vn(de) Ovidius metha(morfose)os hic ho(m)i(n)i p(ro)nag(ue)
spectare a(n)i(m)alia cetera terra(m) os ho(min)is sublime dedit
celu(m)q(ue) tueri iussit et erectos ad sidera tollere vult(us)
hoc idem dicit Jeronimus et esameron magnus
basilius addens q(uod) io a(n)i(m)alia cetera extra sorta
facie inclinata portare ad terra(m) quia sicut sunt
ex terra sic et in ea(m) s(un)t (con)versura sz io ho(m)o facie(m)
levat a terra ut videt ad celu(m) ut se illuc intelligit
finalit(er) elevandu(m) sz (con)stat q(uod) ergo a(n)i(m)a e(st) nobilior
carne tanto et a(n)i(m)e rectitudo e(st) carnis recti(tudi)ne
melior ergo magis decuit p(r)i(m)e rectu(m) a(n)i(m)a(m) facere
magis recta q(uam) corpus sz si corpus fecit rectu(m) q(uo)d
p(ate)z ad sensu(m) (con)stat q(uo)d ulterius a(n)i(m)a(m) et q(uo)d
hoc magis natura bone creata ea o(mn)es laborant plata
ad celu(m) erigi ergo si tanta est cura nre creat(uri)s
recta e(ss)e a(n)i(m)a sua facere q(uo)d de essencia creature s(un)t
s(ic) credendu(m) adicite ergo v(er)us e(st) ergo ho(m)o rect(us) fa(c)t(us)
q(uam) corpis veru(m) ho(min)e(m) ab hac rectitudi(n)e corruisse
o(mn)is docet scriptura ita ut jam nota sensibles ne
obediant ro(ni)s s(u)b(er)it(ur) dna famule nobili(ssi)ma
creature vilissime sba intelligens intelligi
sp(iritu)s carni et hoc e(st) q(uo)d dicit io d(omi)n(u)s ac rex
lor noster videns creatura(m) q(uam) rectam fece-
rat se a rectitudi(n)e corruisse voles ea(m) ad ea(m)
rectitu(di)ne(m) revocare dicit quia s(ic) ille q(uo)s vos rectos
feci et q(uos) p(er)dita rectitu(di)ne(m) e(t) eplaz c(ru)ce(m) p(otes)t r(e)stitu-
ere hic sicut dorsu(m) votido p(er) pctis ea(m) amisisti
sic m(ihi) facie(m) (con)u(er)sio(n)e ostendendo (con)ve(n)i(m)i ad me
ut eam recupe(re)tis q(uo)d sunt thema ut ergo iuxta

thema (con)ve(r)tam(ur) et s(ic) amissa(m) rectitu(di)ne(m) recupe(re)
sex hodie ad hanc sp(irit)az (con)u(er)sione(m) inducen(tur) q(uae)
describim(us) ut de ho(min)e ia(m) dictu(m) vz

vilitate h(uma)ne carnis
sublimitate a(n)i(m)e volis
brevitate vite durosi
vilitate carnal vnionis
potestate amisse d(ivi)na(e)
c(er)te inabilitate n(ost)re racois

dico ergo p(rim)o ut (con)ve(r)tam(ur)
de h(uma)ne q(uam) rectu(m) r(e)ati(on)is
e(st) q(uo)d et p(ro)p(r)ium se fecit
rio rectu(m) (con)siderare
debem(us) vilitate(m) sue
h(uma)ne carnis de q(ua) dicit
b(ernardus) in quoda(m) s(er)mone caro vili vestita decor
e(st) cadaver m(u)n(d)u(m) putidu(m) escu vmu(m) si dilige
e(st) attendas q(ui)d p(er) os et nares q(ui)d p(er) oculos et
aures [...] corpis meat(us) ingrediat(ur) vilius
sterqlinium n(u)nq(uam) vidisti Bed em(m) suffias miserias
e(n)umerando plena ci (con)fusione et ignominia
invenies vn(de) dicit Grego(rius) q(uod) tot miserijs sub
icit ut nu(n)c de capitis nu(n)c de ventre (con)querim(ur)
nu(n)c de e(st) sp(ecu)l(u)s nu(n)c ps e(st) modo nos pedes
modo nos [...] vexat hic atq(ue) illic nitis
agitam(ur) incomodis sz et tal(is) s(un)t vilitatis ab
ea recedendu(m) e(st) auferat itaq(ue) a cord n(ost)re carnis
cura ei(us) vilitas ei(us) q(ue) penalitas cui(us) quid
sen amor ut sollicitudo plurimu(m) nos a deo retra-
hit atq(ue) p(er)tit Sit ergo ei(us) vilitas nob(is) sp(e)c(ul)um
ut inde nob(is) mortificet(ur) o(mn)e carnis desideriu(m)
et sic ee a carne liberati valeam(us) (con)ve(r)ti ad
d(omi)n(u)m deu(m) n(ost)r(u)m n(ost)r(u)m crxi 2o et et vn(de) dicit
hugo cogita o ho(m)o excellent(iam) tue a(n)i(m)e n(atur)az et
attende q(ui)a tu emineas p(er) intellectu(m) brutis quid
aliud videbis q(uam) quoda(m) sp(e)c(ie)m d(igni)tatis de a(n)i(m)a
et diffinit(ur) log(ice) aug(ustinus) dicit sicut deus o(mn)e(m)
creatura(m) s(ic) a(n)i(m)a o(mn)e(m) creatura(m) corpore(m)
n(atur)e dig(ni)tate precellit et ibi de ipsa loquens ait o
a(n)i(m)a insignita dei ymagi(n)e decorata s(imi)litudi(n)e
desponsata fide dotata sp(irit)u redempta sangui(n)e dep(ro)

tata cu angelis / Capax btitudis pticeps coris heres bonitat / quid tibi cu carne Ecce go qtre aie dignitas et sublimitas Nolite ergo karissimi oblata excellenciam a deo q vos i ea gstituit destruere p culpa Sed quia tata dignitas viget vos qz gpellit ut beneficiatos ad tantu benefactore accedere / hic vene hujus sublimitatis Conuertim ad deu 2c.

Dixi 3o 2c Vn Job dicit ho natus de muliere brevi vivens tpe Et alibi dicit breves dies hois sut vn glo Si p̄stina creatio recolit' h' vita cito trasire ut vmbra cognoscit' Dimis em longitudo vitis pntis puctus ee cognoscit' cu fini cõtat' O q' brevis est O q' cito ducit fine Vn dicit Ouidius i ho metha os Sicut vnda / impellit' vnda / vrgetqz eadem veniens vrgetqz priorem / tpa sic fugiut pariter / pariterqz secuut' hec karissimi no attediz hec no gsideramus Na ut dicit Jeron' ad nepotianu Cottidie morimur cottidie gmutat' et tn nos et nos credimus esse Ideo glã sup ad vanitas vanitatu 2c clamat ergo Nolite luxuriari Nolite diuicias q̃re cu statis vos celeri fine trasire / Sed gutum ad dnm 2c.

Dixi quarto q ut gutam' grari debemus utilitate Carnalis unionis hoc e q' re aiam deus vniuit corpe Na ut colligit' i 2o snaz deus em aiam vniuit corpi ut Corpus p' aiam et aia p corpus multa merita acqret Certu em est q corpus sn aia no loqt' no sentit no opat / et io p se ipm no pt acqre btitudiez / Ut go ad celestem glaz mereretur gscedere / sbi deus vniuit aiam mediãte qua oparet et meret' illa adipisci Multa em sut merita que no sut aia agente sn corpe ut meritu martiru Jeiunii vigilie pegrinacois 2c et io ut hec no amitteremus voluit deus eam vniri corpori et sic ex hoc gloriosior eet ho angelo quia ille no nisi i sba spũali glificat' ho uo et i spũali et corpali vn dicit saluator

Margin: q' q' de 1 aiaz vniuit ~~...~~ corpore

de hominibus / habudancius vita q' glosiz heant Ideo go deus vniuit aiam corpi ut corpi suiat sicut corpus disponimus ad opa meritoria et ut i corpe deo suiamus cu corde pfecto Ideo ut hoc agere incipiamus dicat gutimini ad me dnm deu vestru

Dix quito et 2c Na ut dicit ps Constituisti eu sup opa manuu tuarz Oia subiecisti sub pedibus eius oues et boues vniusas Insup et pecora campi q' s ad nutu oia ei obediebat Et b' dicit In illa felicissima / et dulcissia prima eras gloria et honore coronat / et sup opa manuu dni gstitut / Incola factus padisi Angeloz ciuis domesticus di Et hic deiecisti te met ipm i hoc exitu vbi vita tua i inferno appropiquauit / vbi p gsorcio angeloz

Margin: fcus ~~factus~~ gsortiu gsortiu pecoz / heu q' tristis mutatio Nuc em no impas animalibus magnis ymo q' peius e minima vilissimaqz te torquet et opprimit et quare hoc patim' et quare ~~tata~~ potestatem admisimus Certu e q' no ppt aliud / nisi quia a deo p culpa recessimus / et io ad ipm gutam' ut ipaz recupemus Na quãs justis s datu e ptas sup aialia et ceteras creata put ex coz opibus miraculosis colligit Ideo gutim 2c

Margin: Et bn francis qn loqbat cu alibus illas pdicabat i ipm obediebat et i aliis pur his i duis locis

Dixi 6o 2c . i fine q' creati sumus de quo dicit augus fecit deus hoiez ut summu bom itelligeret Intelligedo amaret amado possideret / possidendo frueret' Et alibi dicit ide ipe e finis desideriorum nroz q sn vici fine videbit' sn fastidio amabit' sine fatigatione laudabit' Et io alibi dicit fecisti nos dne ad te / et iqetu e cor nrm donec i quiescat in te Vn ps ait Ipe e q' i plet in bonis desideriu tuu Et ideo cu sit finis hominis ad ipm debemus guti / Id eo clamat deus d. Conuertimini ad me / q' ad me quia ad hoc ho factus est ut vob hoibus mam largiar vn dicit

btus thomas p^t 3^a q. p^a ar^o 3° opus incarna-
cionis adeo ordinatu e i remediu pcti ita q
pctis no existetis incarnacio no fuisset qnt
scriptura tradit et reuelat vn Aug^s in libro
de verbis dni sup id qd habetur luc 19° venit filius
hois querere et saluu facere qd perierat dicit qd si
ho no peccasset filius hois no venisset Et pmo ad
thimo^m i^o sup illud idem xpus venit in hunc mundu
et cu dicit glo^a nulla ca veniendi fuit xpo dno ni
peccatores saluos facere / tolle morbos / tolle vulnera
et nulla ca e medicine ideo dicit ad me qui non veni
peccatores saluos facere Sed quia dicit i toto corde vro
Nota q iuxta euangelium hodiernu debemus quti i
toto corde scilicet pmo

Contemplando xi passione | pmu a pncipio euangelii vsq
Inuocando eius misericordiam | dicebant 2m in fine e vsq
Prestolando eius visione | mei 3m ibi btus vsq ad
finez Sic g quis p graciam pueniemus ad finalez gloriam
ad qua nos perducat etc

Conuertimini ad me etc

Scribitur ysa 45 co Conuertimini et salui eritis omes fines
terre / q^r ego deus et no e alius Sed quia nullus conuertit
si vtat vsus dni / ut vtit vsus deu nisi p graciam / ut
nullus saluari pt qtucuq iustus nisi sine dei gra
ideo ad fonte dei gre dei matrem mariam pro
gra impetranda clamamus d Aue maria gra etc

Conuertimini ad me / Prima die dnica declarauimus
q deus creauit hoiez rectu / et ipse ab hac rectitudie
obliquerat p pctm ideo anteqm vlterius procedamus
videndu est qualiter vnusquisque cedu e q aut concupis-
cendo aut dicendo ut operando q^a dei voluntatem cecidit
ille ho et cottidie cadimus nos a rectitudie spuale
Na pctm sm aug^m e aliquid qupitu ut dictu ut
factu q legez i voluntate dei et sicut vn cu ho affectat
caualia aut vindictas ut pximi pcat / q^r q
dei voluntate hoc appetit / Sitr qui infamat aliquem
aut blasfemat et iurat ut mendaciu dicit

quia q^a dei ordine et voluntatem loqt pcat Cu ipse
occidit aliquem aut furatur ut ultra debitu excessiue
comedit q^r q^a ordine dei voluntatem agit peccat
Statuit enim dei voluntas vt hec no appetat nec dicatur
nunquam ope admpleat sicut nob p sacram scripturam
multis i ptibus protestit Sic itaqz optime omes ca-
dunt hoies a rectitudie spuali conuerat g^o isti peccatores
sic a rectitudie iusticie caderet et dicat hodie
Cu oia iuxta pauli sniaz nuda et apta sit oclis diuine
maiestatis tam s pta q psencia q futura / sitqz
oia cordis secreta lucide patencia quemadmodu
exteriora q corporeis oclis aspiciunt Et cu exalta
pte sit sime bonus / velitqz iuxta aptuz nos omes
saluos fieri Cur nos ita a rectitudie ita cader p-
mittit cu sciat nos ee peccatores / cur nos no retinet
ne peccemus aut ita cadamus Cui rubus sacra theo-
logia p sniaz multorum catholicorum doctorum / aliis
racionibus omissis p tres solu respondet Et prima e
ut opus hois sit meritoriu Na de racione opus me-
ritorii e / q sit voluntario et libere factu ideo
dicit q seruicia coacta no placet deo / hic creauit
deus hoiez cu libertate arbitrii qd aliis animalibus
no concessit vt si qd boni sic liber ageret btam
vitam frueret Si quid mali iuste igni deputa-
ret et no Si g^o deus artaret aliquem ad bonu
itaq no posset aliquo mo agere malu q^a
ex necitate illud faceret et no libere / et per
q^ns no eet dignus vita eterna Cuius hac de
ca pmittit deus hoiez et bonu et malu agere
sicut vult Sep admonendo eu ad bonu Secunda ro e
ut eius iusticia i pnicioso notitia qsti relucerent
et videret et sic ab omibus cognosceretur iustus Na
q misericors sit et multu misericors videbatur
in hijs qos saluabat quia ut dicit aptus no
ex opibus iusticie q fecimus nos sz sm sua miam
saluos nos fecit ideo ut ee iustus appareret

qd maxie ꝯgnoscit in punitione criminu pecc͠e
ꝑmittit hoies in qbus s noluit ꝯuti ut sic exhi
ꝯbus iusticia p punitione reluceret 2a iustis
mundo deus iustus iniciat pecc͠ hent i
timore // 3a ro ē ut q potes sic cognoscat
Na ut dicit Augꝰ Maius ē de impio facer
piu q celu et trā creare / adeo ut hec sua
pote͠ ꝯgnoscet pecc͠e ꝑmittit hoies ut pccā
iustificet a deo no ab angelo ut aliquo hoie
sed ab ipo solo deo qui hoc pt solus unde credit
et pdicatur oīpotes / quia pt ea q nemo alius
pot Ergo tam p pctm eo mo quo sepius de
claratu ē a vest rectitudie iustitie cade p
mittit tam taq pius et misericors no desinit
a pcco revocare q Convertimi ad me i toto cor
de vestro &c ut cicius pcca͠ relinquat 2a cato
gradu abeo recedat / sex de pcco ꝯsideranda
ppont Nam pcctum

Minuit nāe bona	Dixi pmo q pctum minuit
Aufert meritoria	nāe bona vn sn͠edu q sm
Inficit virtutis opa	btm thomam pa 2e q
disponit ad ulteriora	89 / ar° p° q boni nāe di
Obligat ad supplicia	triplicit vno mo ipm ess
Amovet felicia	vivere ut intelliger sua et

alia potes et tale bonu p pctm no diminuit
Ad hunc loquitur dionisius c° capto de diuinis
noibus de malis q bo nalia manet integra
i demonibus post pctm 2° di bonu nāe bonu orificiat
iustitie qd fuit i pmo parēte / tollatu toti hūa
nāe p qd sin vires ~~inferiores~~ inferioris
rom et io deo totalit sub debat / et hoc tota
aptu ē ablatu p pctm pmi parētis hic unx
aptu Caro ꝯcupiscit ad vsus spum // 3° mo
dicit bonu nāe inclinatio q ht ho cāna ad
virtute et hoc qdem bonu diminuit p pctm Na
p unu actu ho magis disponit et habilitatur

ad aliu ꝯsilez sicut i aibus videmus Ideo dicit
vulgarit q no ē mist i capiendu Et hoc io quia
ut dicit phus pncipiu sit pp habilitatē / ē plusq
dimidiu totius Sed ia certus sū / q cu ho i cliniet
ad unu ꝯriorꝫ debilitatur eius inclinatio ad
aliud Na q incipit iam frigus hre debilior
efficit i calore / et p ꝯns minus potes ad
resistendu Sic qui iam pctm ꝯmisit iam habi
lior ē ad aliud p alia agendu et minus potes
ad resistendu / et p ꝯns eius inclinatio ad virtute
minus potes est / et minus inclinat / et tanto
amplius qnto plura pcca ꝯmittit Et io hac d'
cā ē a pcco recedendu hic clamat deus d Co
nvertimi ad me &c ut sup / Dixi 2° &c
Na si ho plura merita acquisiuisset q Johes bapta
si pctm ꝯmittat totu amittit totuqꝫ pdit
vn dicit Ezechielis 18 c° Si aut auertent se
iustus a iustitia sua Omes iusticie eius qs fecit
no recordabut Respondet ut io est q sicut
mortui qui ad istā vita nlla hnt opatione
oblivioni tradut / ita opa p pctm mortificata
q p hoc mortuus assistant cu no habeat
opatione vite / sic i oblivione cora deo sut
aut talia opa dicat mortificata declarat
btus thomas pt 3a q 89 ar° 6° d q per
qdam silitudinē dicut res mortifica qui
sic i pedunt a pp° suo effectu ut opatione Effectus
vero opez virtuosorꝫ que i caritate fiut ē pdu
cere ad vita etnaz qd quod impedit p pctm
mortalis sequens qd grām tollit pmo q nemo
ingreditur vita etnaz vn dicit aptus gra dei
vita etna &c ergo mortificata cu no heat
opatione vite sut hic i oblivione cora deo
eo q deus no vult eorꝫ recordari ut pmiet

3º Ideo recedat a pcto qd sic aufert meritoria et
Cõutimini ait deus ad me etc. Dixi 2º qd peccatum i-
ficit ṽtutis opa; opa ṽtutis q fiut pcto per
per peccatum sic inficiunt ut no valeat ad meritu
vite eterne ut dicit Augus. qd peccator no e dignus
quo vescit et io ut peccator per opa de gñe bonoz
no meret vitam eternam. Ratio hec no acceptantur a deo
i opibus suis nisi i qtu ei placet ut pt ei placere
sic pt ei displicens est ei displicens si caret gra io
per gra no accepta i opibus suis a deo sed quo
ad premium meritum vite eterne. Sed fortassis dicis ergo cu
peccator fuero nolo operari bonum. Non dicas sic. Ratio ut
dicit beatus thomas prima secunde licet per talia opa no
merearis vitam eternam valet tamen ad multa
primo ad temporalium bonorum multiplicationem unde in principio
sepe talium deus multiplicat tibi temporalia bona et
nō dat tibi prospera fortunam. 2º valet ad hoc quod diabolus
no habeat in te tantam potestatem unde in quodam principio
talium deus refrenat dyabolum ne ad tot peccata te in-
ducat ut per tot peccata et anxietates te perducat
3º ad diminutionem pene in inferno hoc sic modo quia
hic reatum omissionis evadit per talia verba
ut homo in peccato ieiunando hijs diebus no patietur
penam omissionis in inferno. 4º quia talia opera
hominem aliquo modo ad bonum disponunt et ex hoc
alia peccata ex minori contemptu facit io minus pu-
nietur quia per talia opera a multis peccatis retrahitur
unde no tantum tempus occupat in malo io minus puni-
etur. Tamen ut dictum sit dignus vita eterna
oportet ipsum a peccato recedere et a peccato et ad deum
2º accedendum. Ideo dicit Convertimini ad me etc.
Dixi quarto etc. per eius declarationem. Nota secundum sanctum
thomam 2a 2e q. 9 ar. 8 quod ratio hominis in eius si
ratione e peccatum mortale. Antequam talis ratio re-
paretur per gratiam iustificantem post singula peccata

vitare ut superbiam et invidiam gulam et sic de
alijs et post ista no committere sed aliquo tempore
quod possit aliquando ita occupari in aliquibus bonis
ut excitius quis sic peccator per quod illo tempore no faciet
aliquod peccatum mortale tamen no sic vere quod contineret nō
peccaret in actu sed quod dum peccator maneat absque
alio peccato mortali esse no potest unde dicit glosa
peccatum quod mox per penitentiam no diluitur suo pondere
ad aliud trahit. Etiam cum homo peccator no possit per
se stare in premeditationem boni no potest contigisse ut diu
permaneat quin operetur secundum consequentiam voluntatis
deordinate a deo et per maxime cum no diu habeat
tot firmatum in deo et occurrat ei multa per
que considerandum sunt levissime recedit a deo
contempnendo eius precepta dico levissime quia per
peccatum iam amisit omnes retrahentes sed gravem
rationalitatem verecundiam et alia multa que a peccato
retrahunt. Ideo levissime per consequentiam in aliud
cadit et ad hunc modum dicit glosa quod ex cogita-
tione oritur delectatio ex delectatione consensus
ex consensu operis consummacio ex consummatione consuetudo
Ideo propter hoc deus revocat a peccato in omnes de-
lectantes dicens Convertimini ad me ut supra
Dixi quinto etc. unde glosa: Momentaneum est quod de-
lectat eternum non quod cruciat. Sed quare pro tali peccato
temporali cruciatur seu punitur homo eterna pena re-
spondet beatus thomas 2am rationem in suo libro
4º per quam dicit eternam penam esse quia peccando con-
sumit bonum eternum in vita eternam et hoc est quod
dicit augustinus in 21º de civitate dei ubi ait factus
est homo malo dignus eterno quia in se perimit bonum
quod esse posset eternum 2a ratio est quia deus qui
infinitus est peccatur unde cum no possit pena esse
infinita per intensionem quia creatura no est capax
alicuius qualitatis infinite requiritur quod sit saltem

duracione infinita ꝛ a ro e qr duratio culpa
debet durare et pena. Sed cum post mortem
no possit culpa remitti scdm dei justiciam ordi-
natam qr tunc no e tpus gre p q culpa re-
mitti, seqt q ut pena debet terminari. Se-
cu ex pcto hec pvenit hic e q a pcto dns
nos revocat d. Convertimini ad me etc.
Dixi sexto etc. hoc seqtr immediate qr si ho
ppetuis eternis suppliciis deputatr q visionis bte pvat
qr e sbi maius tormentu qd possit hre vn dicit
Crisostomus plurimi ptimescunt gehenna. Ego aut glie
amissione multo magis dico ee supplicium et audie
no nos ut nos melius ee dicere sub sistere fulmina
q facie mansueta a nobis videri aversam. Et tranquillu
illum ei oculu no ferret videre nos intollerabilius
e gehenna. Verum et unie ponat qd gehenne ut
talis diceret quat e a bta illa gla eadem. Hec qr
dominus vult nos a ea tallis esse ius revocare in
ab ipso pcto eciam tallis pvationis d. Convertimini ad me
xpm qui contra pctm venit plenus gra p qua oia pcta
dimittit. Unde ut dicit btus Thomas in 3a pte q 7a
ar 9o, quia xpi habuit graz in summo scdm pfectis-
simum modum quo haberi pt. Nec mirum qr ut omes
creaturas erat ppinquior deo influente graz. Ideo
ipse omes graz recepit et primarie qr ex quo ex
ea transfundat in alios. Ideo pfectissime ipm ipaz
habuit sicut ignis calore que transfundit in alia
et habuit ita ita pfectissime ea q habuit ea ad oes
eius opationes et effectus. Ideo ait Johes vidimus eu
plenu gra et veritate qr cu tale gre plenitudinem habeat
adest nos vocat d ut vestra crimina dimittat. Convertimini
a me qui sum plenus gra dz in toto corde vro convertimini per
sibi abstinenciam | primo a principio euangelii usque ad capt
mundando gstu | tum zmi in facie tua usque reddet
extirpando auariciam | et zm in nolite usque ad fine. Et
si sic in toto corde vro feceritis gustabitis ad dnm hic

possidebitis graz et in futuro gliam. Quam nobis etc.

Convertimini ad me etc. feria quinta

Scribit Job 17 co. Omnes vos convertimini et venite
et non inveniam in vobis ullum sapientem. Sed in sapiencia
carnali q consistit in stultitia astutia acquisicione bonorum cor-
poris. Insipiencia eciam que e in accipiendo astute bona
exteriora in sapia seu stultitia diabolica q consistit in ac-
quirendo maliciose honores, quia hec stulticia e apud
deum. Sed qr nos convertimur a deo utatur p graz. Et ut veniat ad
deum nisi p graz eius confisus dicatur ut abicit omnem sapiam
nisi p hanc graz illustret. Ideo ut hec pficiat in nobis
ad fontem gre p gram impetrandam accedamus dicentes: Ave Maria etc.
Convertimini ad me etc. Circa hec declarandum
quo ho cadit a pcto originali p pctm nunc nisi
pticulariter descendo quod ut resurgamus et convertamur ad dnm
attendenda e pta visus p quam sensum inter numerosa
mala intrat ad graz et inmet ea in pcto et ea
convertere non possunt. Hec est racio pomt ipa porta qr omnium
malorum q patriam fuit ea non efficaces sed induces nos
compellens fallaces. Unde dr Gen 3o q precepit deus Ade
ut de omni ligno qd erat in medio paradisi comederet
pterquam de ligno scie boni et mali. Et infelix pst
illo Eva cum ad comedendum fuisset a dyabolo concitata
divino timore deposito ad lignum oculos mox convertit
et pulchrum cum eius fructum vidit ac suave cum
credidit concupivit et accionis manducavit. Cuti-
na no vidisset qr sic concupiscenciaz declinasset et mortem.
Non licet ait Sapiens intueri qd non licet concu-
pisci. Sicut ergo visus est inducens ad peccandum. Et io
hoc cognoscens psalmista ipse d. Averte oculos meos ne
videant vanitatem. Et antequam ulterius procedamus
circa hanc materiam queritur hodie peccores si
adam et Eva no fuissent ita positi ut pari
modo inducti ad peccandum. Nulli qui fuissent
ex eis peccavissent et an hoc melius fuisset. Ad
qd respondetur q tum ad primum secundum btum Thomam 1a pte
q 100 ar 2o q omnes pueri nati fuissent
si adam et Eva non peccassent in justicia

x causas.
Nota quod extra in dnica Isti
auctor enumerat 4 q sunt illa
que maz detinent ne converta-
tur ad dnm. Et quod in isto
sermone dr quod e vsq.

originali a quo sequitur subiectione rationis ad deum et
virium inferiorum ad rationem et penis cum gratia gratum
facientis / Non quidem transfusi per virtutem seminis / Sed
fuisset collata homini statim cum habuisset animam rationalem
sicut et statim quando corpus est dispositum infunditur anima a deo
anima rationalis / hoc confirmat anshelmus in libro de conceptu
virginali quod statim cum rationalem animam haberet iustus esset
quos generaret homo si non peccaret Et sic appareret
quod omnes fuissemus nati iusti sicut iustus creatus
fuit primus homo Secundo quod non peccauissemus apparet ex opi
nione gregorii et anshelmi dicit enim gregorius in mor
moralium Si pareret primi nulla putredo peccati cor
rumperet / neque quisquam ex se filios gehenne generaret Et sic
ex hoc videtur quod nati non fuissent nisi electi ad
vitam eternam Anshelmus dicit in libro cur deus homo
quod si primi parentes sic vixissent ut tentati non peccassent
sicut ita confirmarentur per diuinam prudentiam simul cum
omni progenie sua ut ultra peccare non possent non
tamen ut esset in iustitia confirmati Sed quod preseruati ut dictum
est Ex quibus apparet quod nunc tenendo istam viam quod nullus
nasciturus peccasset si primi parentes inducti per visum
ut dictum est supra Ad hoc autem quod queris An sit melius
No fuisset quod ipsi non peccassent ne nos peccaremus Videtur
quod melius fuit quod ipsi permitteret peccare et nos ex eis
nasceremur non iusti sicut supra superius dictum est / ratione
triplicis boni quod inde nobis prouenit // primo si primi
parentes in statu illo non habuissemus illa quorum primum
est premium et gloria patrie exaltate Nam si non peccas
sent / stetissent cum omni progenie sua in terrestri paradiso
ubi nec mala / nec aduersa passi fuissemus et penis
non fuissemus exercitati in patientia neque exercitati per
aduersa Sed quia peccauerunt electi sumus in hac valle
miserie ubi multis cogitamus incommodis sunt et
ex in quibus in patientia exercitatur Et ideo hoc patienter
sine murmure ferendo mercedem et premium quod
ei deus parauit obtinemus quod illos obtinuissemus

si a paradiso per primum peccatum non fuissemus eiecti quia ibi
per nulla aduersa fuissemus vexati Secundum bonum quod nobis pro
uenit ex eo / quod homine peccante sumus a paradiso eiecti
est gloria quam apparatur misericordibus in retributionem Nam
in paradiso illo cum nulla fuisset indigentia nullaque
in [illegible] sequitur quod ibidem non potuissemus uti operibus
misericordie quia extenduntur erga miseros qui non fuissent et
per eis non habuissemus mercedem apud deum talium operum
Nunc autem sunt miseres habitantes quos cottidie videmus
egentes erga quos mouemur per compassionem eis subue
niendo in suis necessitatibus ideo tale misericordie mercedem expectamus
quam in paradiso non poteramus mereri // Tertium bonum quod
nobis prouenit ex eo quod peccante homine eiecti sumus a
paradiso est quoddam gaudium quod in patria habebimus quod
quidam non habuissemus Nam sicut dicit beatus thomas in
fine quarti sententiarum / beati qui sunt in patria non solum non dolent
de penis dampnatorum quas continue vident Immo gaudent
non solum ratione iustitie quia in illis penis relucet verum etiam
quia vident se liberos a tanta miseria pariformiter
gaudet etiam cum videat se liberos a tot calamitatibus
et a tot anxietatibus quas in hac valle miserie patimur
quod gaudium non habuissemus si in paradiso permansissemus
quia eleuati cum corpore et anima fuissemus ad celum
sine morte non a miseria sed a loco perfectissimo
Dicendum melius fuit quod deus permitteret parentes nos
tros cadere et nos inde sine iustitia originali nasci
ut consequeretur hec merita adipisci Sed ad primum propositum
Videtur inducti fuerunt ad peccatum sicut supra dictum per
visum propter que nos sepe alicimur ad peccandum id quod
legitur [illegible] / ideo ut non detineamur in peccato
sed ut custodiamus ad dominum maxima custodia erga vi
sum est exhibenda et ideo ut hoc nunc sollicite parca
mus sex mala ad que nos iste sensus inducit hodie
consideraremus Nam visus primo
Concupiscentiam excitat // dixi primo etc. unde dicit
Suspicionem causat // Secundo quod utrumque fecerit

Admirandum provocat | respicis mox inde sagitta
Invidiam suscitat | libidinis te ferit Est enim vis
Ad vanam provocat | rerum dyaboli et laqueus
Ad derisionem habilitat | quo capiuntur aves alte vola
tes in celestia contemplantes Sic captus est david quis
erat eximie sanctitatis Nam dum bersabee se lavan
tem aspexit subito vulnus concupiscentie in corde
passus inde se plurimum gravavit modum perpetrandi
scelus et omni timore deposito ardenter adimplevit
quod conceperat et ut occultaret vicium viri huius muli
eris scilicet Urie fidelissimi occidi fecit ut habetur 2o Regum
xi° c° Ecce ergo quomodo ad concupiscentiam provocat
Dixi 2o etc. Nam ex eo quod aliquem vides aut loquentem
cum alio vel aliquid huiusmodi facientem subito mala
suspectione habes in corde suspicaris potius illud
in mala parte quam in bona de hoc dicit salomon Ecci 30
c° Multos enim supplantavit suspicio Nam homines sunt
ita corrupti quod omne quod vident convertunt potius in
malam partem quam in bonam Sic per visum inductus fuit Rex
Assuerus ad perdendum Nam cum exivisset locum convivii
quod sibi paraverat hester ut habetur hester vii° c° Reversus
ad locum invenit Aman principem suum accubi(?)
tum ad lectum in quo regina iacebat Rogabat enim
reginam cum lacrimis ut intercederet apud regem pro eo
ne interficeretur et statim rex suspicatus est quod eam vellet
opprimere reginam unde dicit etiam Aman vult opprimere
reginam in domo mea et tunc precepit ut suspenderetur
in ligno Ecce ergo quod visus suspicionem causavit
Dixi 3o etc. unde ipse psalmista est peccator videbit et
irascetur dentibus suis fremet et tabescet Sepe enim
accidit quod homo satis pacificus erat in corde suo nec
quereret malum alicuius accidet quod videbit aliquem
hominem eum respicientem videndo vel aliquid aliud
signum maliciose vel ignoranter faciendo tunc per ma
lum iudicium quod facit in corde suo provocabitur
ad iram aut confinget eum inspicere videre inimicum
suum qui vel patrem vel filium interfecit vel alio

cum dampnificavit et subito ipse qui prius erat paci
ficus provocatur ad iram concitat nervos ut vindictam
faciat Unde ergo dicit peccator videbit et irascetur etc.
Sic per visum provocatus est ad iram Saul contra David ut
habetur po Regum 19 c° commiserat enim Saul filio suo
Jonathe qui diligebat David Et iam commiserat (?)
pro eo apud Saulem quod non faceret sibi quicquam mali
Et subito cum vidit eum in camera Accensus ad
iram accepit lanceam ut eam figeret David in pariete
et David declinavit a facie Saul Ecce ergo quod visus provocat
ad iracundiam Dixi quarto etc. Et ista de causa
forsan dicit utinam haberet mundi oculos omnium cunctis 4°
ut videndo ubique successus hominum maximos torqueret
non enim tales provocaret ad penam pro successus homi
nis nisi primo videndo per eosdem provocarent ad invidiam
Sic ad invidiam provocatus est Cayn contra abel fratrem suum
ut habetur ~~Gen~~ Gen iiii° c° dum quia respexit deus ad
abel et munera eius multiplicavit sibi bona sua
et Cayn vehementer contristatus est propter hoc et concidit vultus eius
et concepit inde invidiam fratri suo abel quem tandem
proditorie et fraudulenter percussit in agro Sic multi
hodie videntes alios prosperari et ditari hodie sunt
et lucrum habere in artibus et in mercantiis suis invidet
et dolet et detrahit illis ut inde turpiter et lucrum
amittat Ecce ergo quod visus invidiam suscitat
Dixi quinto etc. hac de causa propheta dicebat
Averte oculos meos ne videant vanitatem Nam sunt quidam 5°
qui videre non vis vanitatem quia videndo vanitatem
provocor ad affectandas vanitates hinc est quod iuvenes
videntes alios in habitu novo vel vestes in figuris
novis aut diversis subito provocantur ad similia unde non
transeunt post hoc multi dies quod tota civitas est
plena illo habitu vel diversis et precipue mulieres
quia una per maxime existimat hoc pagari (?) unde cum
una videt aliam differenter et singulariter indutam
concipit statim et dicit quare non sum tanti valoris

sicut illa / ymo ego sic / quia non debeo habere talem
vestem qualem habet illa / ymo volo habere et cottidie
vbis agendis vir assiduus mitras eas vz quod non est
honor viro suo sui status quod illa habeat talia et
ipsa similia nec cessat quousque impleatur desiderium
suum Et sic homines nunquam possunt totum quod lucrari
possunt expendunt in hiis vanis et quamquam non habent
panem ad manducandum et volunt se et vxores suas
ita pomposice induere ac si essent milites et ditissime
quod est maxima confusio et in talibus vanitatibus
nutrit etiam quod dicitur Amos 6 ve qui ingredimini
pomposice domum israel et etiam Et sic apparet quod
curiositas provocat ad varia Dixi
Dixi sexto quod vii sequendum est quod secundum sanctum thomam
quod cum aliquis deriso fit vbis et machinis in
mutuam / quod quia ille qui deridetur erubescat. supponendo
sinatum ut defectum alterius in lingua ut visu sicut
fit et illos qui in membris suis defectus patiuntur
et sic dicitur leue peccatum Cum vero aliquis sic deridet
reputantis eum ita vilem quod deus eius malo ex
timans non esse curandum quod ludo habendum est peccatum
mortale et tanto maius quanto maior reverentia
debetur persone que alluditur Vnde grauissimum est irridere
deum et ea que sunt dei deinde secundum locum tenet
derisio parentum deinde iustorum derisio parentum et
tanto amplius quanto impeditur a bene agendo Ad
has quidem derisiones inducimur per visum quia si non videremus
/ tales defectus / non derideremus aliquem
Vnde per visum provocata ad derisionem Michol vxor
dauid quia vidit saltantem ante archam domini despexit
eum et per eundem insultando ut deridendo dixit ei
quam gloriosus fuit hodie rex ut habetur in libro Regum
6 Et sic apparet quod visus ad deridendum habilitat
Ecce ergo quanta mala intrant ad animam per visum que
impediunt et retardant animam a conversione ideo maxima
cura est habenda est Claudamus itaque tale hostium

ne impediet iam ad animam habeat aditum / et sic
conversi valeamus ad dominum quod dicit Conuertimini ad me
plenus sic virtutibus qua vivendi exemplum vobis dabo Nota xlvii
vnde dicit beatus thomas parte 3a q. 7 articulo 2o quod in christo
fuerunt omnes virtutes cum in eo fuerit gratia naturalis
ab essentia anime fluunt potentie sicut a gratia deriuantur
virtutes et quia in eo fuit perfectissima gratia ideo in
eo omnes derivationes gratie fuerunt in virtutes per
fectissime / Fuit in eo fides quantum ad meritum quod consistit
ex obediendo dei affectiue illis que non videt quoad
obedientiam Fuit in eo maxime amplius vnde dicit apostolus ad philippenses
2o factus est obediens usque ad mortem et ideo in eo fuit
fides quantum ad meritum / fuit in eo spes resurrectionis
sui corporis quam non dum fuerat adeptus / fuit et cari
tas perfectissima quia perfectissime vnebatur fonti cari
tatis fuit magnificentia et libertas quia ipse non
retinuit divitias non permittendo id quod fieri oporteret
sed eas ita moderate appreciauit / quod eas contempsit / fuit
etiam in eo temperancia non quod refrenauerit concupiscen
tias quia in eo nulla fuit concupiscentia sed dicimus quod ille
magis temperatus qui plus caret concupiscentiis / ideo dicimus
quod christus fuit maxime temperatus quia maxime carebat
concupiscentiis Et sicut dico de istis virtutibus ita dico
de omnibus aliis Omnes itaque virtutes fuerunt in eo sine
eo quod est imperfectionis et ideo potuit optimum exemplum
omnibus vivendi prebere dixit enim exemplum enim dedi
vobis ut quemadmodum ego feci ita et vos faciatis /
Conuertimini ergo ad me visu respiciendo per que
multi impediuntur et retrahuntur ab ista conversione Sed
conuertimini in corde vestro /
Infirmitas corporis insinuando credulitatem
humilitas mentis exhibendo sui traditatem
Veritas mentis veridice potentie ascultando cum timiditate
Primum notatur a principio Evangelii usque ad curabo eum
2m notatur ibi domine usque in istum 3m notatur ibi

Amen dico vob usq ad finez euangelij Et si
sic fuerimus quis hic obtinebimus graz et i futo
gloriaz ad qua etc.

Conuitimini ad me feria vi^a xl^e :

Hedwig? detinet aiaz
ne q̄utat^r ad dm etc.
Audiuimus. Jo i isto s^mo
ne d' ipso audire etc.

Scribit^r Jeremie 3° c° Conuitimini filij reuertetes
dicit dns q^r ego vir vester / et assuma vos
et int^o ducam vos in syon Syon interptat^r specula
et significat btaz vita in q^a bti speculantur
btaz facie ad qua no introducunt^r nisi illi qui
q̄utut^r et reuertut^r Sed nullus n^t reuertit^r nec
q̄utit^r nisi p graz spus sti Jo ut reuertam^r et
q̄utam^r ad fontes gre dei matre mariaz p gra
impetrada Accedamus d' Aue maria n
Conuitimini ad me etc. Quia heri vero les Cuius
incipimus ca q aiaz retinet ne q̄utat^r quo
fuit unu sensus visus Nuc subsequent^r e de
clarandu de 2° s de auditu p que et innuma
mala intrat ad aiaz / qui est sit una alia
ca inducens hoiez ad peccandu Na q^r Eua vba
serpentis et ada Eua audiuit vetitu pomi
degustarut et nudos mox inde se esse cognouerut
et viderut maledictionez a deo acceperut ille s
spinas et tribulos illa i dolore parere filios neca
sitate moriendi incurrerunt Et a vniuersi eorum
humanis penalitatibus et mortalibus subiugaue
rut ut het^r in genesi Si aut talia no audisset
no peccassent / et mala q data sut no euenis
sent / qui g^o illi et sic nos quottidie indici
mur p auditu ad peccandu / et q^r deus puidit
dicat hodie peccores None melius fuisset q
deus tales quos sic videt peccores ne p hoc
dapnaret^r anteq nasceret^r suffocaret eos
in utero matris sue hoc q^r tato dicimus quinq
peccores q^r sumus iux sinia bti thome i 2°
snaz q nemo pt ut sm di^r iustitiaz dz
dapnari p peccato Alius hic dicit sc^ptura

filius no portabit iniquitates pris nec pr filij s
aia q peccauit ipa morietur i puiet^r si non
essent puiam motus etiue Nec iustus aliqs
dei iustitiaz n pprias et actuales culpa dapnat^r
Cu g^o tales si fuissent suffocati i utero matris
no huissent usu liberi arbitrij et p ons i
utero matris / no potuissent mortalit peccare et
sic no fuissent dapnati Sz quia fuissent i
originali peccato concepti et geniti a quo no valet
liberari nisi p baptismu no potuissent i itrare
regnu celoz s descendissent ad limbu adque
descendut alij no baptizati i quo n^t moles
tie q^r tn ad sensu passi fuissent s tamo pena
dapni manetis i eo loco sni spe euadedi
quia irreuocabilit illo loco de putat^r vnde
g^o minore pena passi fuissent q nuc per
actuale paciut^r et pacientur i inferno / p hoc
vellemus scire / si hoc qd' q̄rimus melius fuisset
An non Ad qua interrogatione et petitionem
Respondet^r et dico q melius i utilius fuit q
ipos no suffocauerit s pmiserit nasci quos
peccores sciebat primo ut boni heret maiore
occasionem et caz do regnandi Na i eo q videt
se no ex ppris meritis psuatis Sz ex mira lar
gitate / benignitate q diuina ab illis peccatis q p
alios comittut^r mag se obligatos aspiciunt
quia maius beneficiu receperut et ad maiores
gras actiones tenent^r hic e q ppt hoc iusti
mag solicite do seruiut patientius aduersa tol
lerat p deo / et feruentius do laudes offerunt
2° ut iusti no fruster^r corona martirij melius
q si mali nasceret^r q i utero matris suffoca
retur Si enim no fuissent mali nec paulus
capite truncat^r nec petrus crucifixus nec

laurentius assatus quia hoc non fecissent ideo
isti et alii martires non fuisset ut acquisiuis-
sent eam gloriam que martiribus datur in premium
ut illud gaudium quod resultat secundum beatum augustinum
ex vulneribus martirum ut huissent et ro melius
est 3o ut magis bonum cognoscitur unde ut dicit
philosophus opposita iuxta se posita magis elucescunt
unde album iuxta nigrum et frigidum iuxta frigidum
calidum magis clarius cognoscitur Sic viri
boni inter malos melius eorum operatione cognos-
cuntur unde si malus non esset mali et omnes essent
boni non ita cognosceret unde odoriferum specie
fetidum quam tamen sit melius et facilius cognoscitur
et ex hoc quod melius cognoscitur magis hono-
rant quod est virtutis debitum secundum philosophum in 4o
ethicorum unde sic videmus quod in una ciuitate
unus ut pauci milites magis honorat quam si
esset omnes milites Ideo ad hoc pacifendum
quasi permisit deus duas tales mali non in utero
matris sufforaret sed nascerent et viueret
Ad primum istorum propositum video homines qui sic permittunt
a deo peccare per auditum sepe ad talia pecca-
ta in primis parentibus inducunt etiam ut
negat quanti ad domum Ideo maxima cura est
custodia circa auditum habenda est quod ut sancta
amus et faciendo sic valeamus quanti ad domum
Sex hodie mala ad que nos auditus inducit
diligenter consideranda sunt ut sic ex multitudine
malorum maiorem custodiam adhibeamus

unde auditus	dixi primo quod auditus peccator
hauriat predicationem	quod sepe impedimentum
irritat ~~[illegible]~~	quantam hauriat auscul-
inducit ad mortis detractionem	tando predicationem quod
Elevat ad clamorem	per auditum intrat gra-
recusat correptionem	tia ad cor et inde
aufert iustificationem	provocatur ad predicationem

Adnationes

Sepe enim permissio licet audita inducit homines
ad faciendum ea que nunquam cogitauerunt nec aliquis
aliquis extimasset tales homines similia fecisse Michi
enim est quod permissioni aurem inclinauerit non
pareat unde penitentie obedivit vere in permissio fuit
hec per auditum inducta fuit dalida in predicatione quam sam-
sone unde in philistei promisissent ei multam pecuniam
se daturos si in manibus suis traderet Sansone illa
audita permissione promisit quod traderet eis Sansonem Cum
enim dormiret Sanson in sinu eius de quo multum confidebat
precepit illa militibus viribus in quo consisteret sua fortitudo
Tandem Sanson indicat ei quod in crinibus suis ut amissa
sit hec fortitudine tradidit eum in manibus philisteorum
Certe ego quod si illa non auscultasset talem permissionem
non commisisset tale prodicionem
Dixi 2o quod Sepe enim contingit ut qui detractores
audit et ascultat ad detractionem os aperiat Ideo dicit
augustinus Non accomodes aures tuas ad recipiendum
verba detrahentis libens enim auditore dyabulum
portat in lingua videmus enim sepe dum unus quod tamen unus
non accomodat aures ad audiendum mala proximi ipse
per se rapit dicere quod ille qui prius detrahebat hic
cum Salomon proverbiorum 24 Time deum fili et cum detrac- 2
toribus ne commiscearis ne sis ad detrahendum provocatus
Sed si contingerit te audire detractorem fac secundum
consilium bernardi dicentis si secum peccasti audiueris exa-
si actu si potes si non potes actu excusa intencione
quod si non intencione potes ex surreptione asseras illud
esse factum quod si fortis non vales eo quod longa sit mora
contracta dicas grauissima temptacio quod fecisse
si in me venisset velle ille quoque cum cecidissem Et ergo
sic feceris et sic dixeris non peccabis quod si non diximus
et aures detractoribus prebuerimus in detractionem
prorumpemus Dixi 3o quod unde ex eo quod audimus aliquid 3o
quod est cum mente et intencione et velle nostrum constanti
et in corde conturbacionem habemus et ita quicquid ex eo

audimus contra nos dictum tristamur quia pro inde Caro
nostra vnde Salomon dicit Spiritus tristis desiccat
ossa vnde in corde suo sibi ipsi loquitur homo et dicit cum
maxima amaritudine / quare ille in talia dixit
que de me et sic alius murmurauit / quod feci illis
Jam sum confusus Jam non habeo honorem et similia
Unde desperat talis et quandoque cadit in desperatione Et
sic per auditum puocamur ad tristiciam mentis / periculosam
sensum puocatus est ad tristiciam herodis Nam cum audis-
set quod magi querebant Regem natum Judeorum / quia
hoc displicebat sibi / erat contrarium voluntati sue turba-
batus est et omnis Jerosolima cum illa / vnde ex ista tristi-
tione querebat xpm interficere Inducit ergo auditum ad
mentis tristiciam
Dixi quarto secundo dum eas aures inclinamus ad audiendum
adulatorem / ex ista audita adulacione ad elacionem
ascendimus et in superbia eleuamur / multum nos metipsos
appreciates et aliis et nobis prioribus nos ipsos preponentes
et magnam pro inde de nobis ipsis extimacionem facimus
Contra quod dicit Gregorius dum presencio illata non vicit
sepe multos adulatio deicit Et ideo dicit porta
Quem auditis blandiciis in altum se extollit / quod aliud
quam aurum reprobum fuit / quod fornax in igne consumpsit Jo
dicit Seneca adulatores euita / sitque tibi tam triste lau-
dari a turpibus quam laudari ob turpia / quorum laudes
contemptus ne derogaciones magnipendas Quid letar-
is ab hominibus his laudatus es / quos non potes
tu ipse laudare Non est quam consultus adulator
et per maxime cum puocemur ad elacionem
Dixi quinto secundo hic scribitur prouerbiorum 18 Non recipit stultus
verba prudencie / nisi ea dixeris que versantur in corde suo
Ita ut habetur exodi 2o dum moyses caritatiue reprehe-
deret iniuriantem hebreum non feres quod alicui fieret
iniuria ille qui corrigebatur non potuit sustinere et
audire correptionem vnde respondit Nunquid vis
occidere / sicut heri occidisti alium Sic audire renuit
correptionem Johannis herodes vnde quando Johannes increpat

eum dicens non licet tibi habere vxorem fratris tui quia
ei non dicebat que versabantur in corde suo / ne amplius
audiret talem correptionem eum decapitare fecit eo modo
quo habetur matthei 6o Ecce ergo quod auditus non suffert correpcionem
Dixi 6o secundo hinc contra non possumus nam sepe verba
audita contra prudentem racionem que homo vult subito sine
distinctione punit in suam vindicatiuam Contra
quod communiter dicit Audi alteram partem si vis recte
judicare / ideo sepe non dampnandus dampnatur et inno-
centes tradit morti Sic auditus abstulit vitam Juste
Genesis 39 a dno Joseph cum ipse Joseph erat fidelissimus
fidelis omnia bona sua tractans Nam dum ipse dominus
verba vxoris sue accusantis Joseph quod eam violare
volebat voluerat quia potius eum sibi inuitauerat / ad
libidinem innocentem et nudum eius causa procurata
carceribus mancipauit Sic et nos agimus contra
ligua quandoque nobis dicit Vestis quod talis dixit
de te sic et sic Et statim prosternimur ita in mente
quod sine aliquo examine aggredimur accusatum
Iniuriis et verberibus / et tamen tale hoc nunquam cogi-
tauit ut dixit Ecce ergo quod auditus aufert Justi-
ciam Et dominus meam questionem desideras hec mala
ad que nos auditus inducit per consultum detinentur
ne contrarium ad memoriam reducit ut ipsum sensum
diligenti custodia Refrenemus et claudamus et
sic agentes habilius lenius quam faciamus quod dicit
Contrarium scilicet ad me Sed si queramus quare ad
te Respondet quia in me est omnis boni plenitudo
vt habetur parte 3 q 1 ar 5o Et hoc etiam dicit
ysayas Requiescit super eum spiritus domini Ut enim eius
racio speculatiua perficeretur ad apprehensionem
veritatis perficeret dotauit eum dono consilii
Ut autem recte judicaret Speculatiua dedit ei
donum sapiencie / practica vero per scientiam perficiebatur
Ut autem in hiis que erant ad alterum se recte haberet
dedit ei donum pietatis Contra non timorem periculo-
rum dedit donum fortitudinis Et ut recte se

haberet ad eminencia deitatis dedit ei timore
reuerencie cum securitate hec autem dona habuit xpistus
ut viator et comprehensor Aliter ut viator quia
fuit contritor vie Aliter ut Comprehensor quia fuit
contritor patrie eo modo quo dona ponimus in
beatis hec ergo quia in eo fuit Ista per que nos
optime Reget pt nos ad se vocat dicens
Conuertimini ad me Refrenando et claudendo primo
porta auditus Secundo conuertimini ad me in toto corde vestro scilicet

Cum grata dilectione	Primum a primo euangelio
Cum paterna perfectione	usque ad hoc fuerunt 2m
Cum salutifera occultacione	ibi Estote usque Et

2m ibi attendite usque ad finem Et si sic feceritis fuei-
tis hic graciam et in futuro gloriam possidebitis
Quam nobis prestare dignetur Ipse dei filius et
dominus noster ihesus xpistus qui viuit et regnat
per secula seculorum Amen

Conuertimini ad me etc Sabbato xle

Tercium quod detinet animam est gustus Ideo in isto sermone de vicio gustus tractatur

Scribit Ezechielis 18 co Conuertimini et agite
penitenciam ab omnibus iniquitatibus vestris et non vobis
Ruyna iniquitas Quia ad hoc ut homo deleat per
penitenciam iniquitates necesse est ut ipsam penitenciam faciat
in statu salutis existens Et quia non est in statu salutis
nisi existat in gracia Ideo ut conuertamur et agamus penitenciam
salutiferam Ad fontem gracie hoc est ad dei matrem
mariam pro gracia impetranda Accedamus dicentes
Aue maria gracia plena Conuertimini etc Quia heri
declaratum fuit quod auditus erat 2m quod retinebat
animam ne conuerteretur et vna ex causis inducentibus primos
parentes ad peccandum Nunc subsequenter declaran-
dum est quod est Gustus nutrit animam in diuersis peccatis
et fuit etiam inducens nostros primos parentes ad peccatum
nam ut scribitur Genesis iii 3o videns mulier quod bonum
esset lignum ad vescendum comedit et preceptum domini preteri-
uit Per tale enim gustum peccauerunt filii israel desiderio
potentes carnes et manna fastidientes dicentes
anima nostra nauseat super cibo isto leuissimo et ideo

cum comederent carnes cum adhuc esset eorum erant
in ore eorum et ira dei ascendit super eos et multi
mortui sunt Isti autem viciauerunt se et non alios
parentes autem primi et se et totam humanam naturam
viciauerunt Ita et tactum fuit heri in parte Quod nasci-
mur peccatores Vnde antequam vlterius procedamus videre
amus quod nascimur peccatores Et primo Cum natura sit viciata
tam non potest nisi viciatum generare vt patet si leprosus
generat leprosum et pedagrosus pedagrosum et hoc propter
aliquam correpcionem que est in semine vt dicit Albertus
magnus de animalibus ita ex vicio et correpcione nature
[illegible] de viciata est tota natura tradita ab eo hic
est quod Secundum apostolum Nascimur omnes filii ire Ter-
cium quia cum omnes leges dicant quod partus sequitur
legem ventris vt nascens ex serua seruus est hic
est quod ex natura serua sua peccati constituendo parentes pro-
prios omnes nascimur serui peccati propter quod antequam beata vita
fruamur ut dictum fuit heri Sed audientes nasci
peccatores et considerantes quod deus est misericors et quomodo
sic permittat istos ut sibi remedia optimo
relinquit in manu consilii [illegible] Ad quod Respondetur
quod si deus creat eos nasci cum peccato non tamen sine reme-
dio ne dampnentur Nam posuit in remedium baptismum
sanguinis et flaminis Nam si quis propter fidem funderet
sanguinem prius non esset baptizatus in sanguine suo
lauaretur a culpa et a peccato in quo conceptus est et
ab omnibus aliis que commisisset Sic liberati et loti
sunt a peccato innocentes qui propter xpistum sanguinem fuderunt
Constituit enim ipse Sanguis quoddam lixiuium mundans eos
ab originali macula Secundo posuit baptismum flaminis
Cum enim sit liberalissimus vult largissime hominibus pro-
uidere Quia ergo multi sunt ad quos fides et
Ritus xpistianorum non peruenit non vult eos deserere
Sed interius eorum voluntatem mouet ad bonum et
credunt in deum cum dispositione [illegible] credendi [illegible]

flaminis

credenda sit du mo circa ista ut illa p[er]sone
ut cu dispone q[uod] crederent o[mn]ia q[uae] ad fide[m] p[er]tinet
si stiret et p[er] tale fide sp[iritu]s sanct[us] baptizat
eos i aqua g[ra]tie et saluat sic saluat[us] e[st] Job
q[ui] fuit paganus / sic sibilla pagana et m[u]lti alii
Sic et baptizat et saluat puer q[ui] p[er]uenire ad bap
tismu[m] / que sacerdos no[n] vt baptizare n[isi] sibi dete[r]
petua vn parentes debent pue[r]os porro dimit
ter no[n] baptizatu[m] / q[uia] isto mo[do] co[m]mittere simonia[m]
vt debet ipsi cu[m] aq[ua] baptisare et baptizat[us] e[ss]et
puer / et si no[n] h[abe]ret aqua[m] p[a]rata[m] / et puer / mo
reret / deberet debent porro dimitte[re] ip[su]m mori
q[uam] illa[m] symonia[m] co[m]mitte[re] / quia tu[n]c puer i[n] fide
pe[n]tu[m] baptizat[us] baptismo flam[m]inis et salua[tur]
sed o pauc[i] baptismu[m] flu[m]i[n]is / no[n] q[uia] aq[ua] illa no[n]
lauet nos a pecc[at]o / s[ed] e[st] i[n]strum[entu]m p[er] q[uo]d v[er]b[u]m et g[rati]a
sp[iritu]s s[an]cti mu[n]dat nos accide[n]tes ab o[mn]i
culpa et pena ita q[uod] si a[n]i[m]a a corpe tu[n]c rece
deret q[ua]ntu[m]cu[m]q[ue] fuisset magn[us] pecc[at]or ille q[ui]
morit[ur] subito si[ne] pena purgator[ii] volaret ad
celu[m] Sic tu a pecc[at]o originali leuat / q[uia] p[ro]p[ri]a mu[n]da
no[n] n[atur]a Et h[ec] e[st] d[iffe]r[enti]a inter mortale pecc[atu]m et ori
ginale / q[uia] p[er] p[e]n[itenti]a[m] delet[ur] totalit[er] p[eccatum] ab ho[m]i[n]e pecc[atu]m
mortale s[ed] p[er] baptismu[m] no[n] delet[ur] totalit[er] pecc[atu]m
originale quia licet ut d[ic]tu[m] e[st] p[erson]a s[ed] mu[n]det[ur]
n[atur]a t[ame]n remanet viciata illo pecc[at]o / et hic e[st]
q[uod] p[ate]r no[n] g[e]n[er]at filiu[m] p[ar]ticipe[m] su[i] pecc[at]i mortalis
quia illud no[n] viciat na[tura]m Et t[ame]n g[e]n[er]at eu[m]
or[iginali]t[er] eo q[uod] n[atur]a remanet p[er] illud viciata hac
de ca[usa] fomes i[n] nob[is] e[st] / et deordinato volu[n]tat[is]
ad bonu[m] cl[ar]u[m]d[e] q[uo]d nob[is] accidit / q[uia] parentes
p[ri]mi co[n]struxer[un]t vetitu[m] pomu[m] Ecce ergo ad q[uo]d
nos deduxit gustus Ecce quid nob[is] fecit / et
vtina[m] nos ulteri[us] no[n] vexaret Na[m] sepe q[uo]d
dulce videt[ur] et delectabile co[n]gnoscit[ur] / ultra

debitu[m] appetit ut q[uan]tu[m] debet / ut q[uo]d no[n] debet
q[ua]rit vt q[ua]dam delectac[i]o[n]e fruat[ur] / vn[de] i[n]tellectu[m]
obsturat ne v[er]itat[is] sp[e]ctet[ur] vn[de] Ieron[imus] Nil ad[e]o
intellectu[m] obsturat ut co[m]mestio et ebrietas
Et tuli[us] dicit Recta mente no[n] p[o]ss[u]nt nimio
cibo et potu repleri a[n]i[m]a ut aut[em] [con]g[re]g[atu]s dicit
nubes co[n]peit lumie lune ita et vaporis ve[n]tr[is]
sapia[m] d[e]i Et io[hannes] pen[itentia] nutrit[ur] et detinet[ur] a[n]i[m]a
i[n] pect[or]is ne co[n]tra valeat ad d[e]u[m] C[ontra] maxia
custodia e[st] he[n]da ci[rc]a eu[m] / q[uo]d ut facia[m]us et
faciedo co[n]tra valeam[us] sex mala gra[n]da
nob[is] offert xp[istu]s qui ex gustu p[ro]ueniunt
Primo e[ni]m gustus
Perit luxuria[m] q[uod] castitate
laxat habena[m] ad loq[ua]citate
Aufert i[n]opia[m] et p[ar]at crudelit[atem]
Minuit vita[m] et dat mortalitate
Ducit copia[m] et calamitate
Ad rixas p[ro]ducit p[er] ebrietate
dixi p[ri]mo i[n] h[oc] io
e[st] refrenad[us] vn[de]
Ier[emias] v[erbo] Saturaui
eos et mechati
su[n]t et i[n] dict[is] me
retricis luxiaba[n]t
Et Ieron[imus] dicit
q[uod] castitas p[er]iclitat[ur] in delicijs et in alio loco
dicit ve[n]t[er] et genitalia s[un]t ut suo loco s[un]t p[ro]xia
ut ex co[n]nexion[e] i[m]mediata mebro[rum] intellit[ur]
co[n]sideraco vicio[rum] Et ysi[dorus] dicit p[ro]xia e[st] ve[n]t[er]
libido sicut luto / ita vino / q[uia] du[m] vinu[m] i[m]mode
rate resicit Alter[um] ad luxuria[m] p[ro]uocat hic
gust[us] fuit ca[usa] q[uia] sodomyte tantu[m] pecce[n]t Na[m]
dicit[ur] in scriptura hec fuit i[n]iq[ui]tas sodome sa
tietas panis et vini vult dicere q[uod] multu[m]
delicat[is] nutebant s[ed] ideo ex d[e]licijs tantu[m]
fauore p[ro]buerit luxurie q[uod] o[mn]i co[n]fusione de
posita viciu[m] q[uod] n[atur]a[m] pessime co[m]mittebant
ita et ut angelos qui loth apparuerunt i[n]
sodoma in forma iuuenu[m] vellet op[ri]me[re] vn[de]
irruer[un]t in domu[m] loth vt rapet eos / et Ceci
facti su[n]t Et tandem deus misit igne[m] de celo

quo omes ꝯsp̄sit / p gusty p̄uocaty ē ista loth
ad libidiez sicut h̄r Gen 19 q̄ que sodoma
no vicit / vinu vicit vnde inebriat⁹ duplice ices
tu ꝯmisit Ecce ḡo q̄ gusty parit luxuriaz Et
hoc de p̄mo sequit de 2o
Dixi 2o ꝯ vn gusty p̄mo q̄dam nec male
ꝯuiuatibꝫ famulat loquacitas Et q̄ ut dt
Salom In multiloquio no deest p̄ccm
io multe histoie ficte recitatur ut ꝯuiuates
ꝓuocent ad rixaz et dissoluc̄ōez atq̄ inepta le
titiaz Insup̄ i tali loquacitat⁹ eciā q̄ secreta
recitant et pandut Et quia testat⁹ Salom nullu
erit secretu vbi regnat ebrietas / hic et de
absentibꝫ sepe i malu fit s̄mo ideo ps Septuagin
patens ē guttur eoꝝ apti s. ad detrahendu
omia linguis suis dolose agebant s. de alys
mal murmurando Etc i figura h̄r Judic 9o
q̄ habitatores Sichem qui p̄mo honorabant
Abimaleth ita et cu morte digni faterent
et hoc io est / q̄ sp̄us quodamo refocillati s̄t
p̄ potu ut p̄ cibu / et sanguis magis calefacty
io p̄mor efficit lingua ad motu / hic cat
multiloqu Ecce ḡo / q̄ gustus etc
Dixi 3o ꝯ vn scribit ... bibentes
vinu et optimo vnguento delibuti no ꝯpatiebat
de ꝯtricon Joseph Sepe eni qui plenꝫ e / no
credit ieiunio Stomachus eni et venter
plenꝫ / quia caret ꝯtrue fame / ex eo qd expit
i se ista facit iudiciu de alys / io q̄ tūc
no exurit / credit q̄ alij no exuriat / hic ꝯ
in domibꝫ suis efficiut crudeles nullꝫ parce
et insup̄ necitatez nutentes familiaz suaz
paupes insup̄ expellut cu vbis iniuriosis
hoc i figura appareat d diuit ꝯ cotidie epula

bat splendide / et de lazaro exuienti no cura
bat Cupiebat eni saturari de mīs q̄ cadebat
de mesa diuitis / et nemo illi dabat / dicebat
aut illi diues q̄ talia postulabat ille lazarꝫ
cu ip̄e eet plenꝫ et saturatꝫ et sicut et multi
aliꝫ iam dicit ip̄e nūq̄ inclititur q̄ exuiat /
et no credebat cu exurire et inde efficiebā
crudelis et sine mia Ecce ḡo q̄ gusty etc
Dixi quarto ꝯ Et io ꝯtep̄ modice ut r̄frena
dus est ut sic aia detinet p̄ infirmitate ut
p̄ueniat ho inde a morte et gutti no valeat
ad diuij vn Eccī 3 scribit In multis escis no
deerit infirmitas / eo q̄ multe sup̄fluitat⁹
ꝯuiat et et sanguis corrupit / hic dicit Sen
voluptates no solu excecat voluptuosos
Sed et impotetes reddut / et ꝯtractos et lep̄
sos et diuersis alys infirmitatibꝫ affligut
ista et ut h̄r Eccī 31 q̄ ꝓpt crapulaz multi pi
erut Et Sen dicit / pot inq̄ ꝯpluden huic
corpusculo longiorem ꝓlongare mora / si
voluptates quibꝫ maior p̄s perit potimꝫ re
gere et coercere et racionez assignat. b dicit
q̄ q̄to cibꝫ honestꝫ et ordinarꝫ ingerit
tur tato facilꝫ et salubrꝫ digerit Ecce
ḡo q̄ gustꝫ // Dixi quito ꝯ ꝑ qua copia
et calamitas / murmurat et ꝯtestant et multa
mala faciunt / io ē r̄frenadus vn scribitur
p̄u / qui diuu diligit epulas / egestat⁹ erit
Et Eccī 18 opiꝫ ebriosus / no locupletabitur
Et io ē quia tales volētes delicati vuiere
et facere qua sumptuosa in cibis et ergis multaz
pecuniaz expendut / et tandem ad ꝯsumpcionez p̄ue
niut et paupant Gloriosus eni q̄d qd lucratus
est p̄ tota septiana die dnico expendit i
ꝯuiuio in cibys ut i tabna et sic no pt

et cum consumpsisset omnia / non pervenit aliquem qui mitteret
eum ad prandium secum / sicut habetur de filio prodigo
Luce xv° qui postquam omnia consumpsisset cum scortis
et epulis ad tantam inopiam devenit quod
dixit Ego autem hic fame pereo / et non invenit
socium vel amicum qui sibi de aliquo provideret
Ecce ergo quod consumptus etc.
Dixi 6° etc. nam ut videmus in multis qui
minus biberent pro nichilo turbantur et pro nichilo
adirascuntur unde tales sepe in domo uxores
suas et familia verberabunt clamantes et blas-
femantes maximam confusionem in tota familia
tenendo / nec mirum quia ut habetur in historiis scho-
lasticis inter alios sanguines quos Noe posuit ad
pedem vitis quam ipsa plantavit / fuit sanguis
leonis Ideo aliqui bibentes vinum ex aliqua
inclinatione illius sanguinis qui nutrimentum porrexit
viti / efficiuntur ut leones ad rixas concitandas
Ideo scribitur Eccl. 31° vinum multum potatum irrita-
tionem et iram et ruinas multas facit Ecce
quod consumptus etc. Ideo dicit dominus refrenetis
gustum ne detineamini in hiis ut ph° quod per gustum
tantum sed ut libere possitis agere illud ad
quod vos invitat dicens Convertimini / sed ad me in quo
non sunt solum dona nature et et gratie gratis datis
unde ag9 in quadam epistola dicit quod sicut in capite sunt
omnes sensus sic et in Christo omnes gratie gratis datis
Et ratio est secundum beatum Thomam in 3a parte questione 7 articulo
7° est quia cum tales gratie dentur ad doctri-
ne manifestationem / et Christus fuit talis fidei
doctrine / doctor ut per ipsam manifestaret apostolis
sine necesse fuit quod ipsas haberet Ideo ut alios
instrueret novit primo fidei per fidem in certitudinem
qua habuit de invisibilibus recte concludens in-
telligit intellexit per sapientiam ex cuius ratio [illegible]

ad docendum fidem / convenit per sermonem Et ut hanc
doctrinam confirmaret in operibus miraculosis / habuit
gratiam sanitatum / et ad ostendendum suam potestatem
divinam / habuit operationem virtutum in aliis rebus mi-
raculosis Et posset manifestare ea que solus
deus scit scilicet contingentia futura / habuit prophetiam et
ut eam concosceret occulta cordium / habuit dis-
cretionem spirituum Ut autem illa que ad talem doctri-
nam pertinebat posset manifestare omnibus
habuit genera linguarum et interpretationem sermonum
Et ideo quia in ipso sunt omnes tales gratie / ad
se nos vocat ut convertamini dicens Convertimini ad me
qui sufficienter potero vos docere per tales gratias
quo consumptus sit refrenandus Sed convertimini in toto
corde vestro videlicet | primo a
mundum contempnando propter eius peccata | principio cuius
flagellum substinendo cum corde confidenti | usque ex dea
ad resurrectionem consurgendo in omni tempore | manerent
secundum ibi os
usque ad applicaverunt / 3m ibi Luce usque
ad finem Et si sic fuimus conversi habebimus hic gratiam
et in futuro gloriam ad quam etc.

Convertimini ad me etc. Dominica prima xl° de peccato lingue

Scribitur in eodem capitulo Johelis Convertimini ad
dominum deum vestrum / quia benignus et miseri-
cors est / et prestabilis super malicia vel benignus
est / et in expectando non una die nos ad penitentiam
sed usque ad finem vite / et misericors et presta-
bilis super maliciam nostram non satis indulgendo / et
ideo convertamini ne thesaurizemus nobis iram
in die ire sed quia converti non possumus nisi veniam
a deo per gratiam Ideo ad fontem dei gratie dei matrem
scilicet mariam pro gratia impetranda accedamus
dicentes Ave maria

Conuertimini ad me etc. Circa dictum sciendum quod
gustus qui in multis peccatis detinetur ligata ne pos-
sit conuerti ad dominum. Hic est videndum quod os et
lingua est porta per quam ingrediuntur omnia ad
animam ne conuertatur. Et hic est et illi primi parentes
de quibus sepe fecimus mencionem per linguam peccatum
incurrerunt. Nam dum eos deus reprehenderet ex-
cusauerunt se Eua dicendo quod fuit serpens Adam
quod fuit Eua que eum ad peccatum induxit / que excusa-
cio non sine peccato fuit. Per hec prima mala
intrauerunt ad animam ut vnde dicit Bernardus. Caueas ne
contra modicum membri lingue actrahat sor-
des. Quam multi in labiis incautis inuenerunt
in scriptura. Est enim in sermonibus ociosa lingua
dissoluta. In lasciuiis lingua est impudica.
In arrogancia magniloqua lingua. In mendaciis
lingua est detestanda. In detractione lingua
maledicta. In blasfemiis lingua execranda.
Ecce quorum malorum lingua est causa. Sed nunc vlterius
procedamus circa verbum hodie peccatores dictis
Cum heri fuit declaratum quod sicut deus permultos
nasci peccatores cum peccato pudet tamen eis dela-
uacio baptismi ut a peccato mundentur etc. Er-
go postquam mundati sunt a peccato per baptismum
eos permittit iterum per linguam esse peccatores et peccata
committere. Respondetur iuxta sententiam beati Thome in prima parte
... hoc pertinet ad prudenciam suam circa licet
deus sit summe bonus, ita ut ex eo non generat
aliud bonum, quia ut dicit Anshelmus de quo
bono fruunt quod ille erit, et quod ille non erit
Certe quidquid vellet erit. Et quidquid nollet
non erit. Tamen propter bonum vniuersi permittit
malum esse in rebus creatis. Nam prudencie non
est animarum gubernatoris prouidere / sed saluare

ideo sicut saluetur homo permittitur occidi vitulum
et ut leo viuat permittit deus quod aliud animal
deuoret et occidat. Et sic est ut ignis habeatur
ad vite necessaria quod arbor perdatur. Quare si non
fieret nulla creata deficeret / Ideo ad bonum
vniuersi requiritur quod diuina prudencia tales defec-
tus permittat. Sed in genere racionabilium propter
bonum illorum permittit deus postquam loti sunt a
peccato per baptismum quod iterum multi per linguam et
aliorum sensus peccatores fiant. Nam ex hoc
sequitur bona in vtilitate bonorum primo quia
ut ipsi adiscant esse clementes in aliis viciis
proximorum. Si enim semper boni essemus nullam compassionem
haberemus ad peccatores sed cum seueritate et crudelitate
eos iudicaremus. Vnde tu deus nos cadere
permittit / ex eo ut nos essemus erga alios cle-
mentes / et dicimus nobis cum poeta clemens esto
in alienis delictis ut in tuis ut non aliter te
et aliter alios pensas. Sed alios iudica ut iudi-
cari cupis / hec talibus loquitur apostolus.
Si preoccupatus fuit homo in aliquo delicto
vos qui spirituales estis instruite huiusmodi in spiritu
lenitatis considerans te ipsum ne et tu tempteris. Secundo
bonum est ut ipsi qui viuunt fortiores fiant
et post casum resurgant. Sic permisit cadere
petrum postquam illum suum apostolum fecerat et
postquam ei claues regni celorum tradiderat.
Vnde dicit augustinus. Audeo dicere utile esse superbis
in aliquod apertum manifestumque vicium cadere ut sua
cognita infirmitate / magis humiles / cauci-
ores [...] ut non et fortiores resurgant. Vnde fortio-
rem [...] fuit petrus quam peccando seu peccatum sibi
displicuit quam fuerat quando cum Christo se mori-
turum promisit. Et isto tales diu surgunt

plus diligit a dno vn beda p duplici plio
cu militis plus diligit q ps fuga vicsus
hoste fortit pugnat q qui nuq fugit nec
vnq fortit aliqd fecit 3m bonu e ut
sciliet omes ad istat vltaz i se psideraz
hre ut securitate ideo dicit aplus qui
existimat se stare videat ne cadat
vn et dicit b nuq fres karissimi e
securitas no in celo neqz i padiso no
i sinagoga nec i xpi scola in celo cum deus
uatus i supbia angelus i padiso p inobediencia
cecidit ho pmus In sinagoga dauid spus sco
vnctus In xpi scola iudas desperatus p het
itaqz extra auferet a corde iustorum psidera
et securitas Ut go iusti psequat ista bona
p mittit deus mundatos p baptism i
petum ruere no solu p os sepius sz p lingua
Et io ne dnm offedamus ne et aia nutat
i petis detineat qz quti possit ad dnm
porta oris sue lingua claudamus sz
ut nuq soli pagamus offert xpus q dit
Couertimi ad me sex mala ad q inducit
lingua granda s q lingua
laxat ad blassemationez
prorupit i murmuratoz
ipit ad puracione
clamat ad cunis delacoz
eructat ad flam locucoz
comedat malorum actione
Dico pmo q
et hc sermonis
vnoo sz august
qui attribuit
deo qd dei no
est s qd iust
ut crudelis
Alio qui negat de deo qd ipsum e s qd
no sit oipotes ut puides aut gnalis
gubernator Alio mo qui sibi vsurpat
qd dicit cu s dicedo se dnm et hic di

ut fecit nabuchodonosor Pro notando
in deo nota q apud hoies notare no
e honestum pmo blassemat dnm spes qn
dixit neqq moriem et dixit dnm me
tui tem 3o 200 Senacherub rex assiri
orum qui dixit poplo ysrl q deus no po
tuit liberar eu de manu sua ut het Ro
19o ob qd pcussit dns p anglum 184 milia
de exercitu Senacherib 300 nabucho
donosor dices se dnm et faciens sua
statua adorare mittes tres illos pu
eros i camino ignis qua illa statua
noluerunt adorare ut het danielis 3o
Rto iudei qui dixerunt vath q destruis
templu dei blassemates et mouetes
Capita sua mt 2a Egte Ecce go q lit
lingua laxat ad blassemacionem
et io vfrenada dixi 20 et ideo 2o
vfrenada Comittit itaz lingua murmu
racionez loquendo q dnm ut pfectum aliq
et murmurat rone pro iudicie d.
Ego sto q ego sum melior nisi i tali
arte q ille sit vn e q ille ht q ego sum
et ego no sic murmurabat ad usq
prezfurhas operacois mt 20 murmurat
rone supbie d. Ego sum tal et tatus
et no sum honoratus sicut mereor ut
dicit iste qui sapies e ut dices nat fecit
Intromittere se cu tali sic murmurabat
phisei q xpm de magdalena luc
murmurat rone auarie d. q clara
data ut dates no debens dare eli
mosinaz vos no. lucrami cu tato

pidere sicut ego. Sic egit iudas contra magdale-
nam pro unguentu Jo 12o. Murmurat iste contra pa-
tientia d. que dat in diis tot tribulationes et adversitates
sic murmurat populus contra dominum quia dolentes plabore
intineris ut pz Nu 11o. Ecce quomodo lingua propter murmuracionem
Dixi 3o etc et io est refrenanda ubi no quod qui
iuramentu facit ipse sibi laqueu ponit in collo pu-
16 Illaqeatus es verbis oris illius et captus propriis sermo-
nibus qui non istud iuramentu transgreditur ipse quasi
propriis manibus se stragulat. Insuper ille qui scienter
iurat in primo periurio suo manu dat dyabolo qua
ipse tangit euangeliu ut qua tangit manu illius cum
ipse iurat Et donec ipsum peniteat de periurio
illo manus illa dyabli est Et quotiens se manu illa
signat ipse se signat manu diabolica Sic periurat
avari pro lucra frangentes primu pactu ut pro con-
pistenciam honoris Sic periuravit antiochus filius
antiochi misit enim iudeos pace facer et iuravit
illis Rex et princeps et fregit et rupit ctiam iura-
mentu in 6 Et sic pz quomodo lingua capit etc
Dixi quarto etc Ideo refrenanda est Multocies
enim accidit quod homo pro vitanda verecundia excusat
se et dicit se non fecisse aut ex levitate hoc
fecisse aut quia credebat hoc no esse malu Sic
invenit excusaciones ad excusandas excusaciones
in peccatis et hoc petit quia dicit augustinus Si
fetus es peccati tui defensor quo erit deus liberator
ut ergo sit ipse liberator tu esto accusator Et cas-
siodorus dicit Peccati confessio celestis medici miraz
monet a quo facile impetratur veniam si ondatur
vulnera Sic se excusaverunt primi parentes
gen 3o Nam dixit eua serpens decepit me et
comedi Adam no dixit Mulier quam dedisti
michi sociam dedit michi de ligno et comedi Ecce er-
go quomodo lingua etc

Dixi quinto etc quod est refrenanda cum per lingua 5o
mentiri sit ei ubi nota secundum augustinum quod tres sunt
species mendacii prima est mendaciu perniciosum quod
committitur tripliciter primo dicendo falsam doctrinam contra fidem
et bonos mores sicut faciunt heretici 2o dicendo
mendaciu quod nulli prodest et alicui obest
sicut dicendo mercantes granum usque ad sex
menses quia scio et dicere quod multum de eo
lucraberis quoniam de certo ex hiis quod intellexi
fuit magna caristia est futura et tamen talis
mentietur quia scit quod erit totu oppositum de eo quod
dicit et no alia scit de ea fac nisi ut granum
illius manifestat ut hic ut in tali foro oportebat
eum vender ut ac de capitali perdat 3o dicendo
mendacium quod prodest uni et abest alteri sicut
dicendo false vendas mihi granum tuum quia scio quod
granum est futurus et hoc facit ut ipse mendax ha-
beat melius forum et ille perdat lucrum quod futurus
erat tempore caristie et ista sunt peccata mortalia
Secundum mendacium est iocosum quod fit dupliciter uno modo quando dicitur
mendacium sola fallendi mentiendique libidine quod delec-
tat homo in aliquibus verbis falsis non tamen nocivis
et deprisificativus Alio modo quando dicitur ex cupiditate placendi
de suaui eloquio sicut faciunt isti qui recitant fa-
bulas et historias fictas Tertium est mendacium offi-
ciosum quod fit dupliciter primo quando dicitur mendacium quod nulli
obest et alicui prodest ad pecuniam eius conservanda
sicut dicendo uni eunti ad platea ad emendum ali-
quid quod erit nullius valoris et scio quod si emeret
perderet illam pecuniam no vadas quia scio tibi dicere
quod de tali no est aptus in platea 2o dicendo
mendaciu quod nulli obest et alicui prodest ad vi-
tam eius conservandam Sicut dicendo querenti
interfecti unum quem vidi fugientem no vidi eum

3o mo dicendo mendacium quod nulli obest et ad hoc
prodest ut ab iniuria corporis aliquis tueatur sicut
dicendo quarenti violare virginem et interroganti scis
tu ubi est talis respondeo non an tu abscondit eam
eam ista sunt peccata venialia Ecce quomodo lingua eructat &c
6o Dixi sexto &c unde refrenanda est unde videmus
saepe quod commendant homines in maleficiis suis et
peccatis dicimus enim vulneranti alium propter iniuriam
illatam sibi bene fecisti quia ostendisti quod non timebas
eum et sic de aliis unde ps laudatur peccator in desi-
deriis anime sue et iniquus benedicitur Unde quod pessima
est laudatio ista et quod mala commendatio praebet eis
fomentum peccandi permanendi in peccato et perseverandi
in tali mala voluntate et ideo permaxime ab ea
cavendum est Ex hiis ergo que dicta sunt apparet quod
lingua est causa quod anima multa peccata committat propter que deti-
netur ne possit converti adiuti ad dominum et ideo clamat
Christus contra frenum imponit lingue et convertimini ad
me in toto corde vestro dicens ad me eo quod sit caput
Ecce ad ephe 1o ipsum dedit caput super omnem ecclesiam
Et quare dicitur caput docet beatus thomas 3a
parte q 8 ar[tículo] po dicens quod sicut illa pars que est altior
in homine dicitur caput ita Christus cum sit altior gratiam
omnibus merito dicitur caput Et sicut in capite sunt
omnes sensus ita et in Christo sunt omnes virtutes que ceteris
sanctis per partes dividuntur Insuper sicut caput influit
in membra et virtutem motivam ministrat ita Christus
in omnes sanctos secundum illud Jo po de plenitudine eius
omnes accepimus et ideo dicitur caput quia tamquam
caput vocat ad se membra contra convertimini ad me
in toto corde vestro cum Christo vel
Carnem macerando
temptationes superando
diabolum avolando fugando
usque adoramus me ...
secundum a principio evangelii
usque scriptum est
Et accedentes
secundum ibi tunc dicit usque ad

Requiritur quod detinet animam ne convertatur est tactus sed quod tactum in pluribus ...

Finem evangelii et si sit fuerimus conversi &c
Convertimini ad me &c scriptum est ezechielis
33o Convertimini a viis vestris quare moriemini domus
israel quod si conversi fueritis a peccatis vestris non mo-
riemini id est non stabitis amplius mortui spiritualiter Mors
enim spiritus est quando anima caret deo non erit cor suum a
corde deus sed si ...trahit animam dabit ei vitam spiritua-
lem Et quia nullus potest converti et recuperare vi-
tam spiritualem per peccatum amissam sine gratia ideo ad
fontem gratie dei matrem mariam pro gratia impetranda
accedamus dicentes Ave maria &c
Convertimini ad me quia heri ostendimus qualiter
per linguam anima nutritur in peccatis et detinetur ne
converti possit ad dominum hic hodie subsequenter osten-
dendum est quod per tactum etiam ad multa peccata inclinan-
dum est De quo tactu primo sciendum est quod totum amplectitur cor-
pus omnes enim alii sensus singulares aliquam sibi
partem corporis occupant sicut in oculis patet et auribus
sed tactus totum occupat sibi corpus quia ut philosophus
dicit Necesse fuisset ad salutem servandam omni
parte animalis et ut esset ubique sentiret ut per sensum
tactus incommoda declinaret nec facile deperiret
Quelibet enim pars corporis si non sentiret incendium
ignis facile corpus corruptionibus subiaceret hic
est quod nullum animal est quod sensum tactus non habeat
cum aliis sensibus saepe careat sicut patet de conculis
marinis Ergo cum sit generalis iste sensus sunt eo
maxime est claudendus quod peccare membris omnibus
possumus Antequam ulterius procedamus quia hiis
diebus tractum est quod deus et peccator homines permit-
tit tunc de remedio optimo providet eis Quo
redeundum est Cum enim peccatoris sint ex conflictu multi
utrique per tactum etiam ipsi possit offendere deum et quod
peccata possit committere et si deus providet de

remedio. Ad quod respondeo quod non est differentia inter
angelum et animam ut dicit beatus Thomas in prima parte
questione ... quia anima primo et per se competit uniri corpori
non ex eo quod intelligere sit actus corporis ut aliquo
corpore utatur sed quia est imperfecta et ita in potentia
existens in genere substantiarum intellectualium quia in sua
natura plenitudinem scientie non habet sed acquirit eam per sensus
corporeos a sensibilibus rebus. Sed quia angeli sunt
substantie intellectuales ita perfecte in natura intelligibili non
indigent acquirere scientiam a sensibilibus rebus ideo non uniuntur
corporibus. Assumunt tamen interdum corpora non quod dicantur
ut sint forme illorum corporum sicut est anima in corpore
humano sed sunt motores illorum. Item quod per contactum illorum
corporum nullo modo sentiunt angeli et per consequens nullo modo
possunt per sensus tactus culpam committere nec deum
offendere. Et si obicitur de succubis et incubis de
quibus tractat Augustinus de civitate dei quod sunt aliqui
angeli mali qui formant sibi corpus in sexu mu-
lieris et homines ad peccatum agendum inducunt. Et
aliqui qui corpus in sexu hominis formant aut corpora
hominum noviter mortuorum assumunt in tali et cum mu-
lieribus cubant et actum carnis committunt. Ex quo
videtur quod per tactum peccant dicendum est quod quamvis agant
non tamen per istum tactum aliquid sentiunt nullamque
delectationem veneream habent ex quo non sunt uniti
illis corporibus ut forma sed ut motores et ideo illi
qui ex tactu nascuntur non dicuntur filii istorum
spirituum sed istius hominis cuius fuit illud semen quod
ille spiritus fudit [illegible] recepit fortassis ille spiritus semen
alicuius hominis dormientis qui effudit illud semen
in sompnis et in vase mulieris reposuit illud cum ea
cubando ex quo generatur filius. Hoc faciunt isti spiritus
ut inducant homines ad peccandum. Concluditur ergo
quod per tactum nullo modo peccare possunt. Peccaverunt
autem secundum hec ad que contingit afficere spiritualem naturam

spiritualem naturam afficere non contingit ad bona que sunt
propria corporis sed ad ea que in rebus spiritualibus inveniri
possunt sicut est excellentia quam petiit angelus vo-
lens habere tantam excellentiam quod posset creare
celum et ipse et terram et obtinere beatitudinem sine
dei adiutorio quod est peccatum superbie. Et deinde de
bono hominis doluit scilicet de excellentia quam in futuro
expectabat quod est peccatum invidie. Ad carnales
autem delectationes nec ad divicias non afficiuntur angeli
que hic peccata veniunt in usu vite humane que ad angelos
non pertinent. Ideo in eis non potest esse peccatum luxurie nec
avaricie nec ire cum ira sit accensio sanguinis circa
cor non habent sanguinem nec peccatum gule quia non
comedunt nec accidie que hominem reddit tardum ad spiritua-
les actus propter corporale laborem. Peccant ergo per superbiam
et invidiam qui tamen sic peccare permissi sunt a
deo sine aliquo remedio. Et hoc ideo quia peccatum
suum est irremissibile quod tripliciter probatur primo
ratione sue nature. Natura enim angeli talis est quod si vo-
luntas eius adheret uni adheret fixe et immobi-
liter. Ante enim electionem potest libere adherere
huic et opposito sed postquam eligit non vult sed
postquam adhesit immobiliter adheret. Unde hec est differentia
inter liberum arbitrium hominis et angeli quia libe-
rum arbitrium hominis ante electionem et post est flexibi-
le ad utrumque sed angeli ante electionem non post.
Ideo sicut boni adherentes iustitie sunt in illa
confirmati ita mali peccantes sunt in malo ob-
stinati. Et hic est quod suum peccatum est irremissi-
bile. Secundo est irremissibile ratione iustitie dei ordinantis
qui statuit angelo sicut homini. Homini enim statuit ut
in ea voluntate maneret in qua decedit et deinde
non posset amplius mutari. Et quia hoc est
angelis casus quod hominibus mors ideo statuit

deus quod per illam primam electionem in eo quod eligeret
semper maneret itaque de principe nullam viam pos-
sit obtinere et ideo eius peccatum ratione tali iuste
dei dicitur irremissibile / 2o quia dicitur peccatum in spiritum
sanctum vel dicitur peccare quis in patrem qui contra
eius potentiam ex fragilitate peccat in filium contra
sapientiam ex ignorantia in spiritum sanctum qui contra eius
bonitatem peccat ex malitia / et hoc peccatum dicitur
irremissibile quia est cum finali perpetua quod fit in angelis
quia cum intentione numquam discedendi culpa sua / ex
se staret quod deus parceret eis Et ideo quia spiritus non
invenit in istis aliquid unde possit eis viam facere
hic est quod angelis peccantibus non providit deus de
remedio salutis sicut fecit hominibus Ad propositum ergo pro
posito redeundo solum homines et non angeli quibus
deus de remedio non providit per tactum peccat
Et ideo est maxime vigilandum circa eum et solerti
cura cura custodiendus est Secundo quia iste sensus
maxime viget in manibus quibus maxime res sentimus
et quales sunt iudicamus vide ut unde pilis
nudatur intus ne per pilos impediatur tactus
Ideo ut agere valeamus id ad quod nos dominus invi-
tat dicens Convertimini ad me / cohibende sunt manus
a sex peccatis ad que perversas manus tanquam per istra
menta inducimur Nam primo manus

perpetrat iniuriam
provocat ad lasciviam
frangit observantiam
indicunt ad ludi nequitiam
agunt iniustitiam
furatur contra amicitiam

Dixi primo quod manus
perpetrat iniuriam
per qua ligatur animam
ne ad deum possit converti
extendunt enim se manus
ipsum arcuit gettando
sive gladiis impetendo sicut faciebat filii
Israel ut dicit ysayas Nam populus clamavit
ad dominum dicens quare ieiunavimus et non aspexisti
Respondit deus quia in die ieiunii vestri

omes debitores vestros repetitis in manibus etiam
ad iudices et contentes ducitis et ad lites et
contentiones ieiunatis percutiendo scilicet pugno impie
Sic fecit ille servus de quo habetur in evangelio quod
invenit unum de conservis suis et tenebat eum et mani-
bus suffocabat eum dicens Redde quod debes Sic et manibus
aggressus est Cayn abel fratrem suum et interfecit eum
unde a tandem abimalech meruit cum sagitta puni-
tur Et sic et multis modis homines manibus iniuria
tur proximis Ecce ergo quod manus perpetrant iniuriam 2o
Dixi 2o etc Nam tactus sordidus et animam fedat et
corpus Numquid non lutum tangit sine sorde numquid non
pix manus inficit se tangentem Sic tangendo ma-
num mulieris sepe inquinatur homo et provocatur ad libi-
dinem / vide magnum mirabile Adamas quod nullo igne
nec ferro domatur sanguine hircino mollitus plurimis ipse debite colla
erat percussus malleo rumpitur O quanti viri fortissimi fue-
runt in tribulationibus nec aliquis potuerit superari
quam mollitie mulieris sic fracti sunt ut quidquid in eis
solidum erat in mollitiem converteret ut patuit in Sampsone
david et Salomone / hinc sacerdos ille de quo
narrat gregorius quod post uxorem dimiserat
in senectute / cum iam venisset ad mortem et iam loquelam
perdidisset et sensum / Mulier que fuerat uxor ad
eum accedens tangensque eum ut videret si mortuus
esset At ille eam ad se venire presentiens viribus
recollectis in voce prorupit dicens Recede mulier tolle
paleas / Adhuc ardet igniculus / timuit enim ad
lasciviam per talem tactum provocari
Dixi 3o etc quod manus frangit observantiam scilicet diei 3o
festi et sic animam illaqueatam detinet etc deus
enim concessit sex dies ad opera et bona corporis / septi-
mam vero diem sibi voluit [illegible] non pro bono
suo / sed pro utilitate nostra in qua voluit nos

ab omni opere servili cessare / sed per manus fractionis
hanc observanciam / aut ratione cupiditatis ut artiste
faciunt post primam horam noctis diei dominice operando
ut lucrentur aut ratione vanitatis sicut faciunt iste
domine quando die dominico antequam vadant ad missam
suunt etiam vestimenta aliqua vana aut ratione pote-
tatis sicut faciunt barbitonsores qui sperios et au-
tos radunt die dominico in mane / aut aliter operando
manibus in die festo ratione alicuius commodi et in
signum quod hoc multum displicet deo iussit deus lapida-
ri eum qui in die sabbati ligna colligebat ut habetur
in scriptura. Quid ergo faciet de nobis unde conqueritur
dicens sabbata mea non custodierunt 20. Ecce ergo quod manus
Dixi quarto vero videmus enim quod pariter ad nichilum
propter ludum et ad inopiam. Nam non solum pecunias
sed omnia bona domus perdunt ad taxillos et et pignores
et domos et uxoris dotis. Et ut hec solum accideret
sed ludendo deum et sanctos et matrem beatam mariam blas-
phemant et maledicunt / veniunt ad domos proprias
turbati et irati et verberant uxores et filios blasphema-
ndo et clamando / et omnes conturbando et quia omnia
consumunt dant uxoribus occasionem multa committen-
di sed quod efficiantur meretrices et quod filii propter
necessitatem quam patiuntur efficiantur fures et
male finiant. Ecce quot mala isti faciunt
quod si manus non haberent / hoc non accideret. Ideo tho-
bias hoc multum timebat unde dixit Thobie 3o capitulo
numquam cum ludentibus miscui me nec [illegible] detinere
potes. Ecce ergo quod manus sunt instrumentum mali et
tocius nequicie
4 Dixi quinto quod manus agunt iniusticiam que est con-
tinuata et non permittit animam quieti videmus
enim quod homines non solum manibus falsificant artes et
mercancias suas quod aliter non possent lucrari
Verbi gratia si tu emeres x brachia panni / sic

faciet cum manibus quod retinebit sibi unam quarta
mensurando. Si tu emas x libras alicuius
rei sic aget cum stateris cum stateribus suis quod
reducere ad dicendo / quod sunt x de quo dicit Sa-
lomo Proverbiorum 20 / pondus et pondus mensura / utrumque
abhominabile est apud deum. Et iterum abho-
minacio est apud deum pondus et pondus / et statera
dolosa non est bona. Si tales non haberent manus
hoc non accideret. Sunt ergo manus iniuste ut homo agat
iniusticiam talem non reddendo singulis quod competit / pecunie
rei et debita mensura
Dixi sexto vero quod manus furantur amiciciam quod est
contra illud quod vult caritas. Nam caritas
vult ut ea que alterius sunt ab eo non auferantur
Sed quod agunt aliqui qui nolunt addiscere artes
et lucrari dantes se luxurie et vanitati mundi
non habentes de suo unde possent se in tali statu
manu tenere furantur bona proximi considerando
cum cuius sunt contra ut et iudicium de tali suspicetur
qui numquam hoc agere cogitavit / et multocies sit
quod talis qui bona sic amisit accusabit innocen-
tem [struck] propter suspicionem propter quam suspicionem accu-
satus ponetur ad torturam / et dicet propter dolorem
se fecisse quod non fecit et tandem melius dicitur
quod iusticiam tales innocentes dampnabit et sic aget et
contra deum et contra iudicem et contra accusatum. Et quare
tot mala commissa sunt / quia ille fur habuit manus
si non habuisset / non de hiis que dicta sunt factum fuis-
set. Sic populus Israel multa mala passus est
et conflictus ita ut multi morerentur propter furtum achor
qui contra dei preceptum furatus aliqua bona de anathe-
mate / et hic postea lapidatus est ut habetur
Josue 7o. quia ut dicitur Ecclesiastici 4o Super furem enim
est confusio et pena. Ecce ergo quod manus furantur

Azz dicit xpus cu ipus tactu p manus tot
mala qmittit ad hibeda est ctra eas
maxia custodia / ne p tot vicia aiaz detineat
ne qutat p agat qux xpi doctriaz dicent /
Convertimi ad me i toto corde zc /
sed qre dicit ad me Rndet qr ime e
stia qua vos i strie possu na aia xpi
ut dicit btus thomas i ptezia aro pmo
fuit stia / pmo ad aie eius pfectionez nam
oe qd e i potecia e est i pfectuz quousqz
no reducat ad actu et io aia xpi essz
i potena ad intelligibilia et ut ps gregi
huanu ad pfectione reduce oportuit q
p aliqum stiaz reduceretur ad actu / 2o
q cu qlibz res sit p stiaz i opam frustra habet
xpus aiaz si no intelligeret scdm illaz qd ptinet ad
stiaz creata // 3o quia aliqua stia ptinet ad aie
huane nam illa s p qua qnoscimus nalit pria
ut aut natm xpo aia assumpsit Nam i tegram
et pfectaz / go habuit stiaz / quia go habuit stiaz ta
lem q nos ad pfectu pot ducere. d. Convertimi zc /
in toto corde vro.

Judicium memorando salubris / Prim a prio evangelii
Examen attendendo diligens / vspz sue Bedam ibi
Animaz qrando utilis / Et qgregabunt vspz
pericula s discedit et venit / Feristis 3m sit due
habemus hic graz et i futuro gram gloiaz ad qm zc /

Sexta est q detinet aiaz Affectus potencie et dnacionis. ls d ex quo

Convertimi ad me zc / feria 2a p. dnice xle

Scriptu est osee. 14. Tollite vobcu vba et qvti
mi ad dnm / et dicite ei omez aufer iniqtatem /
et accipe bonu / et reddemus vitulu labiorz nrorz
Hz quia deus no aufert iniqtate nisi qfert
aliqd bonu ut deo reddimus laudem acceptabilez
scdm fundamto gre ideo ad fonte gre di
matrem mariaz p gra impetranda attedamus

dicentes Ave maria gra plena zc /
Convertimi ad me zc / Quia heri declaratu
fuit qualit manus p opa illicita detinebat
aiaz ne qvtiret hodie vn petco / declarandu
e quo detinet p affectu potecie et dnacois
vn potecia et dnacio mundana multu alliciat
aiaz ita ut tatu ipa dnacio ei placeat / q omnibus
viribus ad ipam anelat / et conat q possit omnibus
pfuniis ipam adipisci Nec e miz dm si ab isto
affectu ita faciliter aia trahat / qm ut dicit btus
thomas i pa pte q 96 aro 2o deus pquam creavit
aut homi dedit sibi quoddam dominium vnd dixit
dnamini bestiis tre et pisibus maris vbi nota
q qvius dnaret hoibus no tam sic sicut dns servo
sed sicut libero / no vtes alio hoie ad utilitate vte
tis sicut fit de servo / sz ad utilitate illius quo vtes
vtit dirigendo illu ad sua bona ut cetera bona divina
go ho a prio habuit dnium eo mo quo dictu e io fre
alius de ornato appetitu trahitur ad desideradu
dnacionez / et p hoc desideriu multe aie ducuntur
ad infena Sed anq vltius pcedamus queratur hodie
pctores Cu hiis diebus duxeris / q deus pmittit hoies
ruere i pctm et angelos Sed hoies cu remedio sa
lutis Angelos vo no Queimus nut utru plures p
pctm dapnet q p virtutes salventur Et an possimus
scire quot salvabunt et quis erit maior nus
salvatorz aut dapnatorz Ad qd respondes q
plures aie p pctm dapnat qd pz q maior nus
homi est xpianorz omes alii residui sunt i fide
les / et tales omes dapnatur / et adhuc i nuo
xpianorz maior ps e pctorz / multi enim i bellis
multi obstinati / et multi sunt prima moriunt et i
pcto mortali ideo dicit xps multi sut vocati
pauci vo electi / quia arta est via q ducit nos ad
vitam et pauci igrediunt p eam tamen sicudi
e / q no e sic de angelis / quia ut dicit btus

thomas in pa pte q bz ar° g° q plues rmas-
rit q credidest / et no quia pctm e q nalez
in clinatoz Ca uo q g naz fiut ut i paucioribz
accidut Naz em q̄sq̄t sui effectum scz ut ut i plurib;
bz quia pctm e gtra naz et quo ad hoiez Dnec
tm e q plues pccant q remaneant / quia aliud
ho q illud ht ht ho qd no ht anglus via ho se
psualitate et i ea rebellionz q ronez gtinue ht
et ht sensibilia ad vsu vite / huan gcessa q affectu
inclinat et ht tot adusa et tepta͠ones q no ht aglus
hic e q facilis labit ho i pctm et plez q agli
no obstate q pctm sit gtra naz Ad illud qd
queis si illoz q a pcto aut pseuant aut liberant
sic possuna num / dico q sit i toi no i singlai
opiatuetam Et qius johes dicat se vidisse
num btoz cetoz s xliiij milia signati erat
No intedit dicere q tot sint et non plures /
Sed q illa societas bta e / cu ex virgibz designat
p centu Eis em debet fructy Centesimg et ex
viduis designatis p xlta quibz debetur fructy
lxmg / et ex maritatis designat p mille No
go vult dice / q tot sint et no plues Sciamq
tame scm vna opione q tot saluabut q ceci-
derit scm alia opoz et mag pia / et saluabut
qt fuerit angeli creati Ad illud qd queris
quis sit maior nus / dico maior e btoz
nus e q dapnatoz Na si gpent angli bti
cu aiabz btis ad anglos btos dapnatos et aias
dapnatas / et maior nus btoz na de anglis
de x ptibz vna cecidit tm ix remanentes cu
aiabz btis faciut maiore nuz q sit nus dapna-
toz et hoc e qveniens scm btuz thoma / quia
videmq / q deq illa q fecit pfectiora aut fecit
i maiori qtitate ut corpa celestia rtu eloz
/ aut i maiori nuo ut anglos rtu alioz creatoz

et hoc io creando intedit rocar- sua pfectum
qz illa q desciut a sumo gradu debet ee miora
et i miori nuo Cu go stat btus sit pfectissimq
ut ee btum sit pfectissimu io i plurib; et i maiori
nuo debet ee Ex hinc go gcluder / q maior e
btoz q dapnatoz Ideo dicit johes de btis q vi-
dit tbam magnam q dinumeri nemo portat
Ecce ergo respodeo ad qsita Ad pm itaqz ppom
reddendo / Illi q ex hnt btum num sit / eloisma
s p pctm q descedet Ad qd pctm inducti sit hoies
multiplr p sensus scm q istis dieb; dcclatu est /
et nuc ut i cepimq hodie inducunt p affetuz pote-
tie ad que aia detinet quodamo vinctata ne
possit qurti ad dnm et io q talez affctu dt Salon
Ecc 7° No qras ab hoie ducatu neqz a rege
cathedra honois vt s valeas qurti ad dnm et
ut no detinearis p tale affetuz ne agere possis
id ad quod vos inuito dices Couertimi ad me etc
Ezz ut hnc affctuz dnacionis sinas sex gdicones
eius considerabis scilicet quia potecia mudana
Acqrit cu labore anxietatis
Est plena dubio pictositatis
Est sin duracone stabilitatis
Cotendit coit viciosis et scelerat
Pollet dominio modice ptatis
Vallat collegio false societatis
Dixi pmo et et io
non e affectada
via ut ut exprime-
talit videmq multum
laborat hnt qui
ad dominuz ven-
re volut nemo sin sudore sibi regim aut vrbes
ut castra sibi subicere pot nisi labriosissimis
bellis ut Romani olim pegerut noctes duce-
do insompnes humi nuda prochiatorio hntes / ar-
dous cibis et parce vtetes cu timore hostui et
inimicoz semp armis induti ne pnciantur Abi ini-
cis int frigora aut maxios calores vita cu
angustia ducedo / O quot dolores et quot metis
angustias sulent pcinit de quib; dt b Mabicio

ambicionem quo omnibus torques / omnibus places ut
actus curiat / ut molestus inquietat / nil apud
mis̄os mortales celebrius Et plus dicit hoc
maximum malum habet ambicio quod non respicit ut deum
ut se / eo quod se in peccato posuit nec alios quos sibi coniunxit
offendit Sed per vas et nephas et per mille peccata
ad dignitatem tendit quam appetit Est enim ambiciosus
semper pavidus times ne quid dicat ut faciat quod
eum adiuvantes non habet / times quod non dicatur de
eo aliquid quod faveret contrahet omnium penarum omnium crimi-
num se facit servum O utinam christiani tot et tanta
paterentur pro vita eterna habenda / quo paciuntur homines
pro habenda dominacione mundana / et ideo o mortales
os cum per maximis laboribus et penis mundana potestas
acquiratur nolite sine affectu Ita detineri quam con-
tamini / sed contempnite / potentia hanc cum ex hoc se dicat
2o et clamet se contempnenda

Dixi 2o racione unde dicit augustinus de ciuitate dei in loco su-
periori tanto in peccato maiori versatur et quantum ad cor-
pus et quantum ad animam demonstratum ad corpus dicit Jeronimus
honores secum pericula trahunt / cito periclitatur potestas
et quanto maior est honor tanto maiora pericula sunt
Altissimum enim montes crebris fulminibus feriuntur
huic ille sua prudens princeps in periculum magnum in
quo sunt non videt et sine perpessa tuitate nisi
ab armigeris ut armis defendatur et quod non est
pura miseria unde Tulius nonne miles melior est
pure quam in sua civitate / sine amorum presidio
presidio non possit vivere Demum ad animam dicit Jeronimus
Ihere ibo ad optimates et loquar cum eis ipsi
non cognoverunt iudicium domini et viam dei sui et cum-
vis hii confregerunt iugum Christi et ruperunt vincla
et inventi sunt in eis insidiantes quasi aucupes po-
nentes peditos ad capiendos viros / Sicut decipula plena avibus sic domus eorum plene dolo Ideo
magnificati sunt et ditati et ingressati et impinguati
et preterierunt sermones meos pessime Multociens enim
contingit quod per dominacionem erit quis bonus / sed cum effi-
citur dominus nec deum timet nec sanctos et ex pietate
convertitur in crudelitatem / in luxuriam et castitate
in horrenda et in viris sanguinem sanguinum / et ideo quia
talis efficit mundana potencia / est omnino contempnenda
Dixi 3o racione unde dicit versificator vir bone quid 3o
times res viles / res pituras / nil profecturas
dampno quippe futuras Nemo diu mansit in cul-
mine / sed cito transit Et Ovidius in libro de ponto
Omnia sunt hominum tenui pendencia filo Et subito casu
quod valuit ruunt Judicium in humanis divina potestas
rebus Et certa presens vix habet hora fidem Nam ubi est
nunc assiriorum dominium et amplissimum regnum quod
ultra mille annos omnibus preparavit ubi nunc persarum
imperium quod tam amplum dominium habuit ubi grecorum regnum
quod tam subitum quod cursum sibi omnem mundum subiugo-
sunt ubi florentem Romanorum imperium quod sic omnes
angulos per dominium et omnia mundi / Ita et boecius dicit
in libro de consolatione Consulare imperium quod fuit
libertatis romanorum principium ob superbiam consulum / ab urbe
est extirpatum Sic defecit regnum Judeorum sic et multa
dominia / unde dicit Gregorius eversa sunt regna des-
tructe sunt urbes Castra depopulata sunt / et ideo
quia mundana potestas est ista instabilis nullo modo 4o
est affectanda / Dixi quarto racione et ideo nec est nec
dici potest bonum ut bona / et per consequens nec appetenda
dicit enim boecius in libro de consolatione libro 2o Si ipsis po-
testatibus inesset aliquid naturalis ac proprii boni nunquam
pessimis pervenirent / neque enim solet sibi adversa
sociari Natura respuit ut contraria queque iungantur

Ita tamen pessimos fieri plerosque dignitatibus non
dubium sit. Illud etiam liquet nimia sunt bona non esse
que sese pessimis herere paciantur. Hic ille Claudi-
anus pz clauis sufficiet edisserat quam malus
fuerat Alexander / quem sic vinum luxuriat super-
bia deuicerit ut non homo / sed bestia videretur.
Quales fuerunt Nero et Gayus Domicianus et
Claudius Dioclicianus et Maxianus Claudius pos-
sit ad plenum narrare. Ergo quod boni ista po-
tencia habet / que maxime illis aduenire solet
qui sunt occisores ut Nero et Dioclicianus sororum
et virginum stirpatores ut Gayus qui sunt super-
bissimi ut Domicianus qui deum se faciebat vo-
cari / et Nabuchodonosor ut habetur in Daniel.
Et ut breuiter dicam videmus ut plurimum sic esse / quod
illi qui fuerunt raptores homicide et scelerati mi-
nime obtinent temporalia dominia / Et ideo quod sic datur non
comprehenditur quod non sit bona / et per consequens est refutanda
4 Dixi 4° etc. Quia non in animam posse habet tira-
nni / sed tantum in corpus unde dicit Boecius Nunquam
liberum imperabis animum / Nunquam mentem firma sibi ratione co-
herentem de statu proprie quietis amouebis Claudi-
go si spectes corpus imbecillius homine reperire queas
queas quos sepe muscarum vel morsus vel
in secreta queque reptancium necat introitus /
Quia uero quisquam in alium ius aliquod inquepiam nisi
solum corpus possit exercere / Tiranni et principes
et barones corpus Laurencii incendere / Ste-
phanum lapidare Crucifigere Petrum / caput
Pauli abscindere / Iohannem in oleum mergere Ia-
cobum decollare / Bartolomeum cute nudare
sanctos affligere in carne quod sicut dixi
efficere possunt et iniuste / sed nunquam potuerunt

animas eorum et animos immutare. Et tamen modice
potestatis est dominacio temporalis / ut nullus sit neque
fuit ut ait Boecius qui in alterum quicquam facere possit
quod pati ab alio non possit. Et ideo cum tam fragilis
sit et tam modica / est contempnenda.
Dixi 5° etc. Et ideo hanc potenciam diuitis non debet 6
uocari potestas unde dicit Boecius An tu iudicas esse po-
tentem quem satellitibus latus ambit / qui quos terret
ipse plus metuit / qui ut potens sit dependet ex se-
uis et quam mala et falsa sit societas quam principe
ambit patet quia Nero post plurima mala que gessit
factus omnibus odiosus / cum inimici eum persequerentur ille
excitatus tribunos primo / et centuriones excitatus de
fuge sue societatem temptauit Sed ut eos a se gre-
runt defecisse / ad eos quos putabat amicos acces-
sit Et tamen nullus eum ex eis omnibus ei respondisset
plus [illegible] rediit Ubi iam omnia sua direpta
a predonibus inuenit. Domicianus per potestatem suam
superbia factus est omnibus odiosus / et non ab extraneis
sed ab amicis et derelictus / per quod tantum timo-
rem illa potencia est adducta / ut omnia suspecta
haberet et mortem continue expectaret quam contulerunt
sibi quem videbat omnino amici Ecce quam in dominacione non
inueniuntur amici et socii falsi Et ideo dicit Christus
cum talis sit humana potencia ut declaratum est / conclu-
ditur quod omnino refutanda est cauare ne per ipsam vel
ab ipsa detineamur / hic diligenter quod dicta sunt
consideremus ut valeamus facere id ad quod nos Christus
inuitauit dicens // Conuertimini ad me etc / Sed quis
dicit ad me / scilicet qui sit plenus sapiencia unde de eo ait
Scriptura In eo sunt omnes thesauri sapiencie et sciencie
dei absconditi Ubi nota secundum beatum Thomam 3a parte
q art quod continet alias scientias que fuerunt
in Christo sunt scientia beatorum / per quam anima illa non

qphedebat vbu / eo qz no tm intelligere vbu
qptuz intelligibile erat / qui licet aia illa
videret i vbo oa pta / pntia et futura / et cogi
tacones homi tu oia hic ad ipm ptineret
eo qz sit iudex oim qstitutus no tamen i vbo
videbat oa illa q possibilia sut apud deu et
tame nuqz erut nam si h oa vidissent deu
qphendissent qd nulli creature cocedit Insup
nc illa q i vbo videbat ita limpidius videbat
sicut intellectus diuus videbat tu limpidime
qptuz possible e alicui creature videre Et
io quia tota sapia e i eo / potit nos pfectime
regere atqz dirigere i opibus nris Et hac de ca
dicit Couertimi ad me sed i toto corde vro s

P[ro] cordis qmotione
P[ro] viciorum extipacione
Amonedo indignacione

pm figurit ipa pte euangeli vsqz ibi galilee
2m figurat ibi Et i futu

rusz latronu / 3m sigt i toto vero residuo Si sic
go fecimus qusi hic graz hibimus et i futo glaz

Couertimini ad me in toto corde vestro

Scribit Zacha pmo factu est v[er]bu dni
ad me d. Iratus e dns sup pres vestros

Septima q detinet aiaz e appetitus honoris i dignitatis scd d hiis natibz.

Iacudia et dices ad eos Couertimi ad me / dicit
dns exercituu / et ne sitis sicut pres vestri ad
quos clamabat phete pores Sed qui nemo
iram dei a se remouet ut ad dnm qutit ut
ipe deus qutatur ad eu / ut vba pdicanz aut
diuas inspiracones libent audit sm auxilio
gre ad hoc inducetis io ut agere valeamus
ad fonte gre dei mrez mariaz pro gra
impetranda accedamus Aue maria
Quia heri tactu fuit quo appetitus potencie
et dnacionis detinebat aiaz ne querteret
Ideo hodie qut declaraid e qz appetitus honoris

et dignitatis multos illaqatos tenet ut eos
quti sint iia fere os qfusiones timet / et ea
q hoies inhonorables reddut fugiunt omes
dignitates appetut / et ad eas totis q virib
sbaspitat / et io ut has assequit nulli pcut crimi
ni / nulli iiqtati et dolo aut fallacie ut eos
simulacone / si p hec illas se obtinere credat
Contra id qd boes dt qz no ex dignitat virtus
Sed ex vtute dignitas acqritur i p via v
tutu puenitur Ad dignitate qua ut dt phus
i pmo ethicorum / honor e pmiu vtutis
Ideo alii ut honorabiles fiant / no vtutu gra
dibus / si aut p pecuniaz / aut p amiciciaz ut
et pentelaz ut epi fiant elaborant Alii
ut honorabiles heant gradu et dignitate
magisterii i indigni et inepti qscedut / Nonnulli
ut honorables reddant aliqua alia excelleciaz
excessiue desiderat et querut Et sic p tate
appetitu multi ad iferna descedut Sed
anqz ultius procedamus quia heri diximus
qz plures aie dapnabatur hic hodie querit
peccatores Cu deus bonus no possit velle ni
bonu ut id qd vult no ni corde ad bonu vult
ne deus qz tot aie p affectum honoris ut
altius creaturaz re dapnetur / hoc qz tato querit
quia audiut aptuz pme ad thimo / ro dicet
deus vult omes hoies saluos fieri Si sic e
cu volutas sep impleatur / ut quqz mutat
vnde e qz no os saluatur cu velut oes
saluari ~~scilicet multi tuz hoies sut~~ Respondetur qz deus
vult os saluos fieri / pmo sic accedet
scilicet inqptuz hoies sut no qsequet

-s[ed] meritum eis adiungit aliquid i[n] pctm qr sic
vult quosda dapnari s[ecundu]m existenciam sue
iusticie / v[er]um iudex vult omnes homines viuere
ut homines sunt / sed ut sunt aliquid ultra homines ut
puta homines homicide ut homines latrones / qui
vult eos mori p[ro]p[ter] bonum multitudinis voluntas
quo ad fines s[ecundu]m q[uod] i[n] se ipsis sunt
2o 2o vult omnes r[e]c[tos] si ipsi velint / alit[er] vero / nullum
a salute et gen[er]acione / q[uia] tanta e[st] mia dei q[uod] si
omnes vellet saluari quotquot sunt fuerunt
et erunt / locum i[n] eius mia rep[er]iret. —
3o 3o vult r[e]c[tos] i[d est] omnes qui saluantur glo[s]a nullus
sit saluus nisi quem vult ideo rogandus e[st]
inquit aug[ustinus] ut velit quia necesse e[st] fieri si
velit / sic illuminat ho[m]i[n]e[m] omnes quia non nisi
4o ab ipso ullus ho[mo] illuminat[ur] 4o / vult r[e]c[tos] i[d est] de
o[mn]i gn[er]e et statu atque lingua unum aug[ustinus] aug[ustinus]
Omnes homines de genere homini intelligamus
p[er] quas singulas diuersas distributum ut reges et
5o duces r[e]c[tos] diuito vult 2o s[ecundu]m aug[ustinum] facit
omnes velle / quia veri boni o[mn]ibus e[st] iusta cupi-
ditas ex qua ho[mo] i[n] p[ro]p[ri]am b[ea]t[itudin]em tendit v[er]um velle
6o b[ea]tum fieri quis dedit ho[min]i nisi ipse qui homines
condidit 6o vult r[e]c[tos] glo[s]a p[er] miam compellit orta[t]
et iubet ut agat ea p[er] que saluari possunt
homines / agere nolunt / quinto ex inordinato
appetitu honoris p[re]dictos 6 cum semitas
ad dignitatem ip[s]am currunt / non saluant[ur]
s[ed] i[n] barat[rum] dapnacionis descendunt Et io
his compellit ouidius i[n] h[oc] t[e]x[t]u d[icens] Nunc tibi
et magna longe noua f[ac]ie vela tuus for-
mida nimium sublimia p[ro]p[ter] p[re]ponticus tui contrahe

velle p[ro]cor Et q[uia] hoc dicat ouidius ne s[e] effectus
honoris et dignitatis homines non detineat ut
agant id ad q[uo]d xpus inuitat d[icens] Conuertimini ad me
Sed ut isti defectus facilius alicuius sex t[er] illa
tria q[ue] superius dicta sunt homines appetet q[uo]d hoc agere
dominus Induxit alia apponit xpus granda videlicet
Considerem[us] c[on]t[r]a p[ri]m[um] — podoris grauitatem / deteriorationibus p[ro]uitate
Considerem[us] c[on]t[r]a 2m — impietatis iniquitates / elacionis crudelitate
Considerem[us] c[on]t[r]a 3m — metis eximidia mutabilitate / diuisionis i[n]humanitate
dico p[ri]mo q[uod] dignitas ecclesiastica h[abe]t poderis s[er]-
uiens grauitate nam dicit d[omi]n[u]s ezechielis 3o
Ecce ego ipse sup[er] pastores et requiram supple i[n] die
iudicii gregem meum de manu eorum hoc dicit q[uia]
in illo die non solum reddet r[ati]onem de se ipsis s[ed] etiam
de aiabus sibi sibi commissis Ecce g[ui]o quanto onus est
et quantum ex dignitate onus imponit prelato ut pastat
oues cibo spirituali v[er]um dictum ter petro pasce oues
meas i[d est] doce mandata / rep[re]henda scelera p[re]dica v[ir]tu-
tes consule ignorantibus // Amone superbos / reuoca
errantes conforta afflictos — sic cibo spirituali debet
pastores officio pascere gregem et io non talis age-
tibus dicet in die iudicii Ezechi. 34o. Gregem meum
non pascebitis q[uo]d infirmum i[d est] p[ro]p[ter] infirmitatem pec-
cabat non consolidastis q[uo]d egrotum i[d est] p[ro]p[ter] ignoranciam
peccabat / non sanastis q[uo]d fractum i[d est] p[ro]p[ter] malicia de-
linquebat / non alligastis / q[uo]d abiectum i[d est] p[ro]p[ter] consuetudinem
peccabat non reduxistis q[uo]d perierat p[ro]p[ter] desperacione
non quesistis s[ed] p[re]dicando amonendo etc. Insup[er] ex
officio imponit ut sint dispensatores bonorum temporalium
q[ue] possidet / debet enim domos paup[er]um circuire
infirmos visitare incarceratos et eis subuenire
orphanos maritare / pupillis orphanis prouidere

et ea retinere q pro su et nouitat sue uite sufficiunt
et totu residuu tamq ministri erogat egenis
Et io in die iudicij dicet q sanctibus dos ezech
3o latronie debatis et lana eo operiebam et
q crassu erat comedebatis et hoc io quia pastores
de pauperibus no curat dumodo possint bona tpalia
acquirere 3o ex officio imponit pastoribus ut sint
spaliter per exemplum ut dicit aug9 in i cessu statu hu
q vero n fiat qd cuiqz offendat asserens
scdmqz vestram decreat stitat et no sm rigorem
e quia tot morticidi digni sunt q ad subditos exempla
male viuendi transmittunt et io quia tanta est gra
uitas huius honoris tantusqz periculum hinc e mor
tificandus talis appetitus et contempnend9
2o Dixi 2o ectr Sepe enim contingit q honores mu
tat mores sicut in bonum ita et in malum Sic
legitur de quedam heremita q p 20 annos in he
remo steterat c maxia stitat et pnia tadem
obstitat sua factus e Epus cuiusdam ciuitatis et
t tez in dignitat iam constitutus omnes uirtute a se
abiecit et se uicijs ita dedicauit ut in obprbrium
et uituperium fieret omni populo Sic et multi pas
tores agunt Ante gradum sunt humiles vana ab
hominantes et misericordes et cu senciunt effectum
dignitat sunt vani superbi et immisericordes nu
triunt canes venatricos nutriunt equos et falcones
volunt hre sinus et famulas et utinam no concubinas
et filios depauperibus aut minime curat de quibus
loquitur hugo Epi domus no impares cetere mag
nitudine consumunt pietes delectatur hic thalamos
vestiunt ymagines propriis uestibus pauper aut
sin uestibus et nudus incedit varia uestre cla
mat ad hostium spoliatus et anima delicatis nutriunt
in domo vii dicunt pauperes nigri Quid confert
tot mutatoria vana et superflua extense in pertic
aut plicata in cappis Quod confert canes qd est
nostrum est qd expenditis Jnianit fere ad qd de
uenient pastores etc q et qualia committuntur Tal
ti enim cors cu gradu uirtuosi su aut negligi con
stituuntur tales efficiuntur quales audistis et io pta
le piculu e omnino amouendus a nobis appetitus
talis honoris et dignitatis ectr
3o Dixi 3o ectr frequenter enim doctores potius volunt
cauillacionibus inutilibus intendere q scos suos q
ad mores trahunt excipe Jta videmus experimentaliter
q doctores legiste ut licet faciunt cauillatores
suas et allegant testes et argumenta adiunat contra
id qd sciunt sicut esse falsum defendendo ne qui
pe no ht Jn sepe contingit q ex argumentis
suis Jus aufert ab eo cuius est Q ut d btus
Thomas in 2a 2e no solu peccat mortaliter sed et te
netur ad restitucionem dampni illius cuius erat ius
de quibus dicit dns ysa 9o ve qui trahitis iniq
tate in funiculis 1 argumenti vanitat ve q dicitis
bonu malu et malu bonu ponentes tenebras lu
cem et lucem tenebras ponentes amarum dulce et
dulce amarum ve qui sapientes estis in oculis ves
tris et vos uobismetipsis prudentes ve q Jus
tificatis impium pro muneribus et iusticiam aufertis
ab eo ecce impietas iniquitas ad qua sepe ducuntur
hij qui dignitate possident et ideo e contemp
nenda et omnino abiicienda ectr
4o Dixi 4o ectr Na ut dt dominus de phariseis a
mat primos accubitus in cenis et primas cathe
dras in sinagogis et salutaciones in foro Quo
tam uolunt ab hominibus rabbi fere clari et si con
tingat q no honoretur sicut volunt indignatur
et q no honorates crudelis sunt Et figura huius
in hester de aman q in tanta elacione conscendit
ut vellet ab hominibus honorari et io cum uide
ret mardocheum qui bonus et iustus erat
non sibi assurgere qui de scala palacij Assueri figura

Desciedebat ita crudeliter iudigtus e q eu q
no solu mortis ei procurabat verus et omib q
de populo Mardochei erat Rina go affectus
talis dignitatis tata crudelitate affect e dno
mortificandus et amouedus est.

5o Dixi quinto est Qn em ille qui laborat ac grp
etitu respicit aliquo que ipe excessit sicam
letat qui respicit alique a quo excedit tristat
et sic modotimet modo dolet modo inflat mo
anichilat hat mutabilitatis in simat nos sera
ditens magtudo etu modu no ht opacio aut tollit
eu aut depunit nuq em implet desideriu eius
q omes alios vult excede qua si excedat vnu in
vno excedit abaliquo in aliquo et io ru videt se
poss excede omes sed se excedi abaliquo mes sua
nuq parem habz et dolet q tristat sic fecit saul q
dauid cu em audiret totu pplm clamaz ad da
uid q intfecerat goliam saul percussit mille q da
uid dece milia tristat est valde vides dauid e
ppom et inde concepit eu exinuidia et crebi
eu intficere Et ideo qua iste affectus talis e ru
io omo ctepnedus est est.

6o Dixi 6o est na exhot q uidet aliqs aliq se ex
cedere at dr cu alijs loquedo qz no sit ita dignus
illo honor sicut ille est Ego prudencior illo sim
et sapiencior et nobilior sagicius et parcitele at
pmittit socijs q eos honorabit q pmiabit si ei
fauore pstent ut in gradu illius possit intrae
at tate vitupat dicendo ipm esse fine et ee
adulterii iniustu et omib vicijs plenu q sic se
pe ponit inuitatib dissensiones et mlta sic
egit absalon filius dauid q ipm dauid ex ap
petitu excellencie stabat enim in porta ciuitatis Je
rusalem et venietib occurebat petetes hec
tu cssinu taz si hec no vadas adptez mz q
malus et pessimus sed ego faciu tibi q iu

et in odiu posuit prez mltis in tantu q dauid
oportuit fugez a facie filij sui et apto que
absalon conscerat q prez suu Et io cu talis
affectus sit ca tatorz malorz none exhinc hic
homines ammone amouedi ipm ut sit amoto
no aplius detineat in hijs dignitatib sz age
valeat io adqd xpus eos inuitat d Conuimi
adme Sed qz dicit adme Rsum qua potens
sit adiuuandu nos apto ubi notadu potencia
xpi ut dicit btus thomas in pte 3a q 13a q oi
potencia erat in xpo sm q ptinebat ad diuinaz naz
erat em oipotes sm qz deus erat sz oi potencie
instrumentu fit aia xpi i opib miraculosis na
sicut dolabra no pot p se incidez ligna sed
cu quo lignu predit Sic aia x exilla q facie
bat s miracla mudado leprosos cecos illuiando
mortuos suscitado no faciebat ppria virtute sed cot
ditans her agentis et io cu talem potenciam heat
adse nos vocat ut guitam qua ptale pozam pot
nos salvaz Conuimi ait adme sz in toto corde uro s

Agedo salutare pmaz	Dehar pa aliqualit
Possidendo salubre pseuciaz	facit mencione e
Adimplendo volutate diuinaz	wangelid aprio usq

cu dr eu mnudg ppus dez 20 circa quida usq
adfine euagelij et si sit fuezmg guisi est

Feria v p9 dca Ie Conuertimini adme

Cribitur in ps nisi guisi fuerit gladiu suu
vibrauit arcu suu detendit et parat
illu et in eo parauit vasa mortis sagittas suas
ardentib effecit p qd datur intelligi q diuina
pparat no solu in punti verz e et in futuo
hijs qui ad diuinu volunt guiti et io ut fugiamus
has smas p guisione q fieri no pot sine gra
spus sancti ad fonte gre matre mariaz p
gra impetranda attedamus d duc maria

Octaua quod timet diaz e affectus exteriori pompe z apparencie. Jo8 huij i i fmo ffratis

Continuacio etc. Prima heri declaratum fuit quod affectus
honoris et dignitatis multos seducebat et detine-
bat in peccato ne converterentur. Consequenter hodie dicendum est quod
affectus exterioris pompe et apparere multipliciter
detinet homines in culpa nec sinit eos converti ad
dominum de quibus dicit propheta deuenerunt in vanitate dies
eorum et bene dicit in vanitate quia ut dicit ut appa-
reat videaturque singularis inter alios concedet quod pro
aliis. Aliquis vestes sumptuosas portat totum quod lucratur
expendendo in hiis. Alia vitans valde parce sumentes.
Aliquis palacia magna dilatat curiose ornando. Aliquis lectos
delicatissimos proprie ornatos et capillos satis lux-
uriose componit vel portant non suos et in hoc est
vanitas pessima. Aliquis equos splendidissimos voluit
habere ad pompam ut mundi gloriam. Aliquis convivia celebrant
delicatissima non quidem pauperibus sed amicis divitibus
tantum in una die expendendo quod eis per annum suf-
ficeret et sic affectus iste viciis hiis aliisque plu-
rimis animas ad infernum et perpetua supplicia deducit
etc. Sed antequam ulterius predicamus querendum
est hic pro peccatores. Cum dictum heri fuit heri quod deus
voluit homines saluari qui volunt saluari et omnes
ut manifeste probatur volunt saluari unde non omnes
saluantur quod omnes volunt saluari patet quia omne bonum ap-
petitur et illius cui agitur quodcumque agitur secundum naturam
ut dicit philosophus in primo ethicorum. Sed specialiter homines
naturaliter bonum quod est beatitudo eterna desiderat ut
dicit boecius quia cum beatitudo sit status salutis volunt
omnes saluari. Unde si queris a quolibet particulariter vis
saluari respondet quod sic. Si ergo deus vult omnes sal-
uari qui saluari volunt et cum omnes velint sal-
uari quare non saluantur omnes. Respondetur quod deus quid-
quid vult ordinate et iuste vult. Unde cum
vult aliquid ad aliquem finem pervenire sic vult
illud ad ipsum finem tendere ut per media que
sunt ad ipsum finem ipsum finem attingat et alias

frustra unusquisque laborat. Sic ergo et vult omnes
homines saluos fieri sic operari voluit ea per que sa-
lutis adipisci possunt. Sed quia hec nolunt agere
homines ideo non omnes saluantur. Nam homines pluri-
mi viam salutis directe ad finem nolunt agnos-
cere per ea ablando. Alii ab ista retrocedunt pluri-
mi agunt ea que habent finem contraria sunt. Est enim
primo ut dicit ysidorus de summo bono via salutis
xpus si quis non ingreditur per ea non est quo
perveniat ad deum. Et augustinus dicit xpus homo
via est qua nemini xpus deus patria quo
imus per illum imus ad illum imus. Et ideo pagani
et infideles qui hanc viam nolunt nec videre
nec intrare et xani qui videt per fidem specu-
lativam recedendo ut demones faciunt xpm
natum ex maria virgine mortuum resuscitatum etc.
Sed non continuando ambulando per fidem practica
preceptis xpi obediendo virtutes eius imitando
ideo non pervenerunt ad finem optatum. 2o alii non
perveniunt eoque retrocedunt nam sicut ad brauium
currens non obtinet nisi perseveret currendo
Apostolus omnes quidem currunt sed unus solus perseverans
accipit brauium. Ita si quis intrat per fidem pati-
ra ad viam salutis et retrocedit ad priora criminum
non est quod ad istum finem perveniat. Unde scribitur
in evangelio nemo mittens manum ad aratrum
et respiciens retro aptus est regno dei. Augustinus
dicit quod 3a sunt genera hominum que odit deus. Re-
manentium declinatum et retro abeuntium de
quibus ultimis ait petrus melius erat ei vi-
tam non agnoscere quam post agnitam retro ire. 3o
alii non perveniunt quia ea agunt scilicet vicia et
peccata que habent finem contrarium sunt. Unde dicit ysi-
dorus de summo bono beatam vitam quisque desiderat

sz erat ablando non resistendo sz desinendo et
quanto magis allicit tanto magis a deo qui querit se
elongat Et ideo predictis omnibus istis concludit Seneca
de hoc est in quo errat cum omnes beatam vitam
appetant quia instrumenta recipiunt pro vita
per affectum qua dictum est pompe et apparencie via
salutis et vite contempnunt se vicijs plurimis
dedicando et ideo mortificatur dicens est iste affec
tus in superdictis effectus prorumpamus ut expeditius
agere valeamus id ad quod nos christus invitat
de conversione adiuvante etc Quod est agere faci
lius possimus sed amovere istum affectum predi
ctum sex ab illo nos retrahencia iuxta sex effectus
quos super in principio exordij huius nominavimus conside
ravimus sed circa primum

Circa primum abominabilem detestacionem
Circa 2m supernalem habitacionem
Circa 3m salutarem inferiorationem
Circa 4m dampnabilem illaqueationem
Circa 5m timendam consumpcionem
Circa 6m finalem dampnacionem

Dico primo quod ad hoc ut mortificetur iste affectus pompe et vanitatis quod ostenditur circa

ornamentum vestium debemus considerare quod in hijs
est abominabilis detestacio et ratione corporis et ratione anime
et ratione reputacionis ratione fortis quia testis Seneca cum
omnes capitali supplicio condempnati sunt et in
cessanter curramus ad mortem quam ut dicit augustinus
nihil aliud est tempus presentis vite quam cursus ad mor
tem in quo nemo ut paululum stare ut tardius
fore permittitur ideo detestabile est ut tam vane cor
pus adornet Unde hinc ait gregorius Cur tam ne
tua preciosis rebus adornas quia paucas di
es devoratum sunt vermes insepultura et
tanto amplius est detestabile quanto amplius ornaz

neglexit unde dicit augustinus sicut pulchra sunt
iniquis et tu ipsi turpes in anima et idem tu
vestiri debes bonis et si domus tua plena est
bonis et tu habes mala ideo dixit christus Math
23 ve vobis scribe et pharisei ypocrite qui similes
estis sepulcris dealbatis que a foris apparent ho
minibus pulcra et speciosa intus non sunt plena ossi
bus et omni spurcicia sic qui ornat corpus vestimen
tis vestimentorum quia vestimentum est signum peccati pare
tum unde ber. Qui gloriatur de veste similis est gloranti
de cauterio quia per peccatum ade introductus est usus
vestium Quis latronem non irrideat si videat eum
gloriari de signo sibi facto platiotimo suo quod in
fronte portat et ideo quia detestabilis est gloria et
pompa vestium predictis omnibus mortificandus est affectus
adhuc induti etc

Dixi 2o etc Quia enim peregrinus in itinere est lata
palacia fabricat nullus nisi nomine quidam sumus
in mundo peregrinamur a domino Et apostolus alibi dicit
non habemus hic civitatem manentem sed futuram inqui
rimus ibi est patria nostra ibi habitacio omnium electorum
ubi omne bonum et nullum malum hic dicta adhuc lo
cum Anhelabat propheta dicens unam peti a domino et
hanc requiram ut inhabitem in domo domini omnibus
diebus vite mee Et nomine alibi reddit dicit quia
melior est dies una in atrijs tuis super milia
et augustinus inter est plenitudo lucis eterne Et in
commutabilis sapiencie atque veritatis ut si non liceret
in ea morari amplius quam unius diei mora
per hoc innumerabiles anni deliciarum plenum et cir
cumfluencia bonorum omnium recte meritoque contempte
nerentur Dum ergo oramus quod hic non habemus ma
nentem sed ut ceteras hinc fugimus et quia patria
nostra est superna civitas in qua omne bonum

vdne a nobis amouet^z omne desiderium condedi
popa et vanitate in hedificijs vez no sola
in hedificijs s3 I nos impellit ad dicendu cu psa
quando veniam et adpreciaz mea et apparebo
an facie dei mei z?

Dixi 3o et na pt hoc q tale vanitas scriptura
rephendat d. Amos 6 ve nobis qui dormitis
in lecto eburneis et lasciuitis in stratis vestris
quia ut dicit ysa 14 quia sub te sternetur tinea
et operimentum tuum erunt vermes pt hic hemus exe
mpluz a xpo q nos informat salubriter quid circa
lectos agere debeamus vn dicit augustinus lectum
suum dimisit xpus discipulis suis quia quidem wlt
cu illo quiescere melo cu illo i ysto iaceat
lecto moriatur moriente suus est mister cum no suf
ficit lectum dni sui et vez dit circuire possum
celum terram mare et omnia que in eis sunt et no in
venio te nec inveniunt o bone ihu hic cubas i
pascis i dormis in meridie cu enim hic gravamus
none a nobis remouet^z tales vanitas vel tales
effectus ne s. in lectis sit similis delectacioni
dno suo et gerat similis q dos respuit cet sit

Dixi 4o q ut mortificet affectus pompe 7 van
itatis q ondit^z in capillis gerere debemus dap
nabilem illa que actione emunt q mulieris ca
pillis mortuorum de stabulis et quibusdam domare et
c roman faciunt ut videat^z et appareat sed
attendant q laqueum alijs et sibi parat na
pulcri tinens quidem laquei sunt quibus fatum ca
puit^z vnde sicut prima laqueus faciunt de pil
lande equinis sit diabolus laqueos facit de ca
pillis mulierum ad capiendas animas sit captus
e olofernes p Judith quando ligauit ipsa
crinos i capillos dependentes a capite

ad rapiendum vel ad capiendum cu judicij i lo
sibi 7 mulieres parat laqueos quibus advantatem
qua in eis hnt. 1. dyab^lo strangulant qd figuratu
e in absalon 2 R 18 qui fugiendo mortuus e
qm p capillos quos hebat pulcherrimos captus
quercui adhesit et suspensus remansit sic aia pvai
tate qm hit in capillis quasi suspensa suffocat^z et
strangulat^z et io p hoc mortificando e tales effectus

Dixi quinto est ad hoc ut mortificet affectus vel effectus
pompe in equis grandium e q ipsi parum timida
consumpcione na h vanitas multum constat 7 pau haz
vtilitatem qd potius apparet in libris experiencie
q scripture multi enim depaupati sunt hac de
causa na emunt equos et io oz eos hre famu
los q equorum curam heat oz et 7 de expensis eq
et famulis puideat moriuntur quibus equi et ta
lis vel c dotatos amittut in sua tricang cu vi
det tales cives hntes equos dicit intra se ite
pot bene michi subvenire in c. doratos postq
pot intrare equos et sic spoliat eos et sic
tandem ad tantam pauptatis nonnulli venerunt q fine
sunt in hospitali fecerunt qz hoc 2 mortificandus
est tales appetitus

Dixi 6o q ut amoveat^z affectus pompe et ap
parencie q ondit in conviviis solemniis dedissime
et latis no factis pauperibus x sed divitibus
et sonis in festis debemus gerere finalem
dampnacionem qua tales inde meret^z vn
di ysa 5 Cithera et lira et tympanum et
tibia et vinum in conviviis vestris et opus dni
no respicitis s. in scriptura quam facit in die
iudicij de nobis vnde Job 21 dt tenent ty
panum et citharam et gaudent ad sonitum or
gani ducunt in bonis dies suos et i puncto

Ad inferna descendit v̄ fame pereret ut
dives cui dixit epulon nec vnq saturabi
tur phi itaq hortam̄ compellimus ad contemptum hus
effectus et io dixit xpus hec grate ista
ut ex inde mortificates tale affectum age e pos
sitis io ad qd vos invito d. Convertimini ideo
nota q io dixit ad me quia est ille q nostras
venit suscipe penas ut satisfaceret p pcto
nostro vn dixit btus Thomas pt 3a q. il ar°
primo Q xpus voluit nostris infirmitatibus sub
iacere qz ad hoc venit in mundu ut p pcto
humani gnis satisfaceret/ vnus aut p pcto alius
satisfacit dum penam pcto alius debitam in se suscipit
pit defectus aut corporales s morem fames sitis
frigus et calor fatigaciones et sudor et similia sunt pe
na pcti qd e p adam introducta in mundum vn
gen̄s ft ad fine incarnacionis q huiusdi penali
tates in vra carne susciperet vice vra ysa liii
ver langores nostros ipe tulit et dolores nros
ipe portavit qz hac de ca dixit // Convertimini ad
me qui veni p satisfaccione vestra adimple
da Sed quis mundum in toto corde vestro

Obsuado doctrina libtatis | Ad primum in vitat
Imitado vestigia scitatis | ewangelium aprio usq
Ausultado simone vitatis | ad abraam e 2m

Explicat i dixit eis ihus usq misit 3m dat
intelligi i quar loqueta usq ad fine et i sic
fuerimus qusi hic optinebemus graz et in futuro
glaz ad quam etc. ! Feria sexta p dom̄ 3e

Noncta p dicenz avam et
Sup. carnis et sanguis.

Convertimini ad me etc

Scribitur Math xl° Nisi qusi fueritis et ef
ficiamini sicut parvuli no intrabitis in regnum
celorum Ubi no q nisi p qusione efficiamini par
vuli i humiles pueri in puritate no intrabi
mus in regnum celorum Sed quia p qusione no
possumus effici pueri .s. puri sine gra spus
sti io ad fontem gre dei matre maria p gra
impetranda accedamus dicit Ave maria Convertimini etc.

Quia heri declaratum fuit q affectus pope etc. Nunc
aut declaradum est q superbia carnis et sanguis
tenet aiaz et io pmittit ipos ad virtutes spgere
na multi nobiles qui querunt mundi glaz spernunt vi
ta spualem et timent mundi qfusion timent enim
vocari yporitas vel gaba di vel similia vocabla
audire et io remanent in pctis suis nec visitant
ecclesias nec qfiteri volunt qusi fratres devotorum fu
giunt spualia spnunt et ea timent in quibus deberet
glari vn eis d. Sen no dm es felix si nodum te
turba deridet hec e enim via illorum qui ad felici
tate tendunt vn eis dixit salvator Bti eritis
cum oderint homines et exprobraverint et dixerint
omne malum adversus vos mencientes et ecient
no vestrum tamq malum et apostolus dicebat sper
taculum facti sumus et omni p sima et hec e aut
alibi gla vra testimonium qscie vre hec timent no
biles et io no gutur cum apostolo nobili qui dicebat
Cum aut placuit ei qui me segregavit ex utero
matris mee et vocavit me p gra sua ut revele
laret in me filium suum ut pdicare illum in gentibus
no acquievi carni et sanguini et io impetis hinc per
severates finaliter ad inferna descendit Antus p3
ultimus predamus qu erat hodie nostri pctores
Cum heri diceretis q io no omnes salvat q multi
remedia salutis respuunt et nunc dicitis p super
bia carnis multi dampnatur volumus hic scire
Cum no dampnetur nisi qui reprobantur nec salvatur
nisi q pdestinatur qd sit utrumqz et si quodlibet
illorum ex nccitate pducat effectum suum et qz deus

isti p[re]destinet ut reprobet et no[n] illu[m]. Ad q[uo]d r[espondetu]r
q[uod] p[re]destina[ti]o d[icitu]r ro[ati]o t[r]ansmissionis creature ro[ati]onalis
in fine[m] ultimu[m] et includit uolu[n]tate[m] conferendi gra[tiam]
et gl[ori]a[m] na[m] sicut sagitta no[n] pot[est] p[er] se p[er]uenire ad
signu[m] cu[m] hoc excedat u[ir]tute[m] sue na[tur]e s[ed] mittitur
a sagittat[ore] Sic creatura ro[ati]onalis cu[m] sit ad fine[m] q[ui] ex-
cedit u[ir]tut[em] sue na[tur]e p[er]ducit[ur] in fine[m] uit[e] et[er]ne
deo cui[us] p[er]ductionis ro[ati]o in mente di[vina] d[icitu]r p[re]destinatio
Reprobatio aut[em] est ro[ati]o uolu[n]tatis di[vi]ne p[er]mittent[is] a-
liquos cadere in culpa[m] et inferent[is] pena[m] dampnationis
p[ro] culpa. Ista aut[em] destina[ti]o et reprobatio ut dicit b[ea]t[u]s
Thomas p[rim]a p[ar]t[e] q[uestione] 23 ar[ticul]o 6 c[er]ta sunt q[uia] in falli-
bile[m] consequunt[ur] suu[m] effectu[m] nec tame[n] imponit ne-
cessitat[em] ut effectus eor[um] ex necc[ess]itate p[ro]ueniat. Na[m]
p[re]destina[ti]o et reprobatio ad di[vinam] p[ro]uidenciam p[er]tinet no[n]
aut[em] o[mn]ia q[ue] subdunt[ur] di[vi]ne p[ro]uidencie sunt nec[ess]a[ria] s[ed]
q[uo]dam contingent[er] eueniunt s[ecundu]m co[n]dicio[n]e[m] cau[s]a[rum] co[n]tin-
genti[um] p[ro]ximar[um] quas ad tales effectus di[vi]na p[ro]ui-
dencia ordinat. Sic ergo q[ua]mu[i]s p[re]destina[ti]o et re-
probatio sint c[er]ta tame[n] libertate[m] arbitrii no[n] tollit
ex qua co[n]tinget[ur] p[ro]ueniunt et p[re]destinatio[n]is et reproba-
tionis effectus. Ad hoc aut[em] q[uo]d queritur q[uare] istu[m]
reprobet [et]c. dico q[uod] hoc no[n] h[abe]t ro[ati]o[n]e[m] n[isi] di[vi]na[m] uo-
lu[n]tate[m]. Un[de] aug[ustinus] q[ua]re istu[m] trahat et illu[m] no[n] tra-
hat noli iudicare si no[n] uis errare. Sic in naturalib[us]
pot[est] ro[ati]o assignari cu[m] p[ri]ma ma[teria] tota sit in se in-
formis q[ua]re tamen una p[ar]s eius e[st] sub for[m]a ignis
et alia sub for[m]a t[er]re a deo in p[ri]ncipio condita ut sic
sit diu[er]sitas spe[cier]u[m] in reb[us] naturalib[us]. Q[ua]re aut[em] h[ec] p[ar]s ma[teri]e
ma[teri]e e[st] sub ista forma et alia sub illa depe[n]de[t]
ex simplici di[vi]na uolu[n]tat[e]. Sicut ista p[ar]s pariet[is]
et ille in illa. Nec tame[n] p[ro]pter hoc iniquitas est
apud deu[m] si inequalia no[n] inequalib[us] p[re]pa-
rat. Hoc enim esset co[n]tra iusti[ci]e ro[ati]o[n]e[m] si p[re]destina[ti]onis
effectus ex debito redderet[ur] et no[n] daretur

ex gr[ati]a. In hiis aut[em] que ex gr[ati]a dant[ur] p[otes]t aliquis p[ro] libito
suo dare cui vult plus u[e]l minus du[m]mo[do] nulli s[u]b-
trahat debitu[m] absq[ue] p[re]iudicio iusticie. Et hoc e[st] q[uo]d
dicit p[ate]r familias Math[ei] 20 Tolle q[uod] tuu[m] e[st] et
uade. aut no[n] licet m[ihi] q[uo]d uolo facere ex simplici
ergo uolu[n]tat[e] di[vi]na depe[n]det sine p[re]iudicio iusti[ci]e
q[uod] quosda[m] reprobat et in barat[h]ru[m] et[er]ne dampnationis
p[ro] sup[er]bia nobilitatis carnis descendere p[er]mittat. No[n]
tame[n] in hac uita deserit eos orphanos sed inuitat
ad salut[em] co[n]tinue. d[icens] Conuertimini [et]c. [et] ex eo quia per
sup[er]bia[m] nobilit[atis] sic detinet[ur] ne co[n]u[er]tat[ur] offert xp[istu]s
se ex gr[ati]a d[icen]d[u]m e[st] ea q[ue] carnaliu[m] induunt ad p[re]p[ar]andu[m] gr[ati]a[m]
dicit enim primo q[uod] p[re]p[ar]anda est eo q[uod]
Tollit mentis nobili[tas]
habent omnes status consertas
Xpus contempnit ei[us] dig[ni]tat[em]
no[n] h[abe]t[ur] s[ecundu]m ueritatem
habeni[us] omnes eiusde[m] p[ri]ncipij u[e]n[tre]
p[ro]ximum patit[ur] incomoditat[es]
Dico p[ro]mot[us]
de quo poeta
dicit nobilitas
sola e[st] animi
q[ue] morib[us] or-
nat. Ita ista
nobilitas or-
nat animi libertat[em] gratitudine[m] aia[m] virilitat[em]
et magnanimitatis carnis enim nobilitas in multis
hominib[us] aufert liberalitat[em] qui tales et si tre-
deret homine[m] liberare a morte p[ro] uno denario no[n]
daret et ita sunt illiberales et cupidi q[uod] no[n] so[lu]m
uolunt subuenire egenis s[ed] et nec amicis. ymo n[on]
uolunt subuenire egenis ... [et] p[ro]p[ri]is aufert et gratitudine[m] q[uia] de
parentibus p[ro]p[ri]is aufert et gratitudine[m] q[uia] de
s[er]uicio q[uo]d talibus fit quasi ex debito p[ro] sua no-
bilitate fieri putat. Y[m]o tanta e[st] sup[er]bia eor[um] q[uod] no-
bilitat[em] fieri putat ... ecclesias visitar[e] nec admissas u[e]l p[re]dicationes
bus ecclesias visitar[e] nec admissas u[e]l p[re]dicationes
ueniunt ut reddat deo gr[ati]as de beneficiis. Acceptis
tamq[uam] deus ex debito ea dederit sibi aufert multis
quia si talibus fiat una minima iniuria a po-
pulari turbat[ur] et dicit Ego no[n] possu[m] hoc sub[s]ti-
nere quia hoc rederet ad maxima[m] co[n]fusion[em] pa-
rentele mee et p[ro]pter se no[n] so[lu]m uindicat sup[er] of[fensum] ||

fendent s(ed) (et) sup(er) filios et o(mn)ibus fatiunt ini-
uria(s) qui illud offendent(es) act(ine)ntes sunt au-
fert virilitate(m) quia ex delicacion(e) sanguis fi-
unt ut mulieres timetes iemma (per)maz et mofi-
lias dicendo nunq(uam) talia posse ager(e) s(un)t nobilis
et delicat(us) multis (etc.) aufert ad augmentatio(nem)
qua s(ol)a hoi(m)es modicu(m) app(re)ciat(ur) s(ed) sp(eci)alia bo(n)a
p(er)mia(s) s(ed) et alias diuicias ut nobilitate(m) oi-
dant tam diligu(n)t ut absq(ue) timore dei inita
p(ec)cata q(ui)ncat p(er) illas acq(ui)rendas Et sic nobilitas
car(n)is sepe tollit m(en)tis nobilitat(em) et io merito
e (con)tempneda (etc.) : : :
Dixi 2(o) (etc.) q(uia) na hem(in)is eiusde(m) stat(us) (con)formitate
in i(n)g(re)ssu in mu(n)du(m) in p(ro)g(re)ssu et eg(re)ssu nam
omes ut ait ber in fetorib(us) (con)uam(ur) et in ster-
toribus nutrim(ur) cu(m) p(er)ic(u)lo et doloribus nascimur
mor viperco matre lacerates Et iter(um) e cui
mod acto in nostra corp(or)ae tropes e m(ater)ia vilis
qua (pro)x(im)a fetidu(m) saccus stercoris (et) cib(us) v(er)mi(u)m
Est et ingressus (etc.) quia de(us) aplorato in cipiunt
p(ro)gressus in sup(er) o(mn)i(u)m ho(m)i(nu)m e (con)formis quia dic(i)t
aug(ustinus) q(uod) in hoc mu(n)do no(n) laborar(e) no(n) dolere no(n)
p(er)iclitari i(m)po(ssibi)le e apud omes mo(rta)les Et b(ene) dicit
q(uod) stat(us) o(mn)i(u)m ho(m)i(nu)m in mutabilis laborat dor(mi)t
pit et inductus Egressus no(n) ut d(icit) ber t(ri)sty-
sim(us) ac dissolucion(e) fetidavit vereda na mo-
in(us) o(mn)e(s) vn boe(ti)us li(bro) 2(o) in nol(u)it hinc p(er)at et
exercet(ur) rap(itur) Equat(ur) s(ed) sum(m)us infimi(s) Et io
quia ta(m) nobilib(us) q(uam) innobilibus hic stat(us) co(mmun)is
et vniu(er)salis e concludit(ur) q(uod) de nobilit(at)e sanguis
no(n) sit gl(ori)andu(m) et io (pro)p(ri)am(us) ea (etc.)
Dixi 3(o) (etc.) q(uia) na in sinagoga nec in eccl(es)ia no-
luit ex nobilib(us) eligere reges et p(ri)ncipes
q(uo)m ut h(abe)t(ur) mult(is) teste p(ri)mu(m) rege(m) saul s(ed)
no(n) est ex nobili stirpe eligit q(uia) i(ll)o ex rusti-

rana p(ro)pterea saul e(ni)m asinas ducebat ad
pascua et erat pastor cas(u) post saul eligit
dauid q(ui) et rustic(us) erat et pastor erat dimi-
na de post fetantes accepit eu(m) s(ic)ut in ecclesia
ut s(cri)bit(ur) p(rim)e ad cor(inthios) p(rim)o no(n) multi nobiles s(ed) que
stulta sunt mundi eligit deus ut confundat sapie(n)-
tes et in firma mundi eligit ut fortia confundat
et in noblia mundi et contemptibilia et ea q(ue) no(n)
sunt ut ea q(ue) sunt destrueret ne gl(ori)et(ur) o(mn)is caro
in (con)sp(ect)u eius Vnd(e) m(agister) q(uo)m p(er)so(narum) accepcio no(n) est
apud d(eu)m et io qua xp(istu)s eu(m) no(n) eligit s(ed) reputat
(con)tempnam(us) et nos ea (etc.)
Dixi 4(o) (etc.) q(uia) na m(ater)ia qua aliquis (con)trahit a pa-
rentibus r(ati)one cuius aliquis nobilem se credit vile
quid est ut sup(er)ius declaratu(m) est e in mundu(m) et
erubescibile et op(er)e in mundo et erubescibili pro-
cedit ab eis vn(de) q(uo)n(iam) de r(ati)one illius me h(ab)ebit
quis nobilitate(m) Illa m(ater)ia (est) vilis quo aliq(ui)s
quis audet se dicat(ur) nobilez (con)uatu(m) cu(m) q(ui)lib(et) ex(tr)a
iob possit dicere putredini dixi p(ate)r me(us) es et
mater mea et soror mea u(er)mib(us) Q(ue) illa no(n)
sit uera nobilitas p(at)z vn(de) dicit q(ui)d(am) ne(que) ne(que)
altero nobilior n(isi) cui rectius est ingeniu(m) et bo(n)is
artib(us) aptius vnde nichil aliud est nobilitas q(uam)
antiquat(e) diuicie idem plato ait neq(ue) rege(m)
no(n) ex s(er)uis o(mn)i(u)m neq(ue) s(er)uu(m) no(n) ex regib(us)
O(mn)ia ista longa varietas miscuit et sensu(m)
deorsu(m) fortuna u(er)sau(i)t Ideo merito nobilitas
(con)tempneda e q(uia) i(ll)o abominanda Vn(de) luc(e) 18 Quod
altu(m) e hominib(us) abominatio e apud d(eu)m : :
Dixi 4(o) (etc.) q(uia) na omes ex eode(m) patre et ex ea-
dem matre no(n) e(ni)m legit(ur) dominu(m) fecisse vnu(m)
adam argenteum vnde essent nobiles (et) a(lte)r(u)m
luteum vn(de) essent in nobiles s(ed) v(er)o vnu(m) et illu(m)
de luto plasmat ex quo o(mn)es eximus Vnde si
aliquis ex hoc solo nobilis e q(uia) ex nobili patre

et ex nobili mre aut omnes nobiles aut i nobiles
si nobiles quia et nos nobiles omnes ergo omnes
nos in nobiles ergo nobiles vel in nobiles dicimus
sed 2o inquid non pater vnus omnium nostrum Et
boetius dicit omne hominum genus similem surgit ab ortu et ideo
debemus illius principii vnitatem creaturam ut de nobilitate
ista non curemus sequitur alius punctus etc. i.
Dixi 6o etc sua magnum onus est et anexum quia
sunt sibi tirapnorum sequuntur enim tyrampni in ne
minitatem per ea occidendi spoliandi incarcerandi
vel expellendi tales ut eorum divitias auferat
et eis imponunt exactiones et si dimitas ponuntur
ad saccum ipsi sunt primi qui pauperantur et occiduntur et
pericula multa ut patet in sacra scriptura veteris tes-
tamenti et in libro experientie et ideo contempnenda
est ista nobilitas dicit ergo Xpus ut contempnat istam
nobilitatem hec congrue et contempnendo quasi valeat
adme Quod quasi dicit adme quia sine peccato sum et ideo
potero pro vestris peccatis satisfacere Vnde dicit beatus
Thomas 3a parte 3a q. 15 ar. 2o primo Xpus enim suscepit
defectus nostros ut pro nobis satisfaceret et veritatem
humane nature comprobaret Vnde manifestum est quod defectum
peccati assumere non debuit primo quia peccatum non operatur
ad satisfactionem quin magis virtutem satisfactionis impe-
dit Quia ut dicitur Ecc. 34o dona iniquorum non
probat altissimus et ideo peccatum non assumpsit Vnde
Ps. omnes declinaverunt simul in utiles facti
sunt non est qui faciat bonum non est usque ad vnum
i. Xpm Et petrus in canonica sua dicit Qui pec-
catum non fecit nec inventus est dolus in ore
eius quasi dicit quia valeo pro vobis satisfacere
cum sine peccato sum convertimini adme etc. et ut patet
in facto in sequenti columpna
Consciencia abluendo spiritualiter | primum hic
Infirmitatem cognoscendo verum | servat a
Doctrina observando diligenter | principio evan-
| gelii usque

ibi in firmitatem 2m notatur erat usque quis est | clementia quod destruxit animas et affectus fame et glorie.
3m datur intelligi ibi ihesus usque adfine Si sit
tertio facerimus quasi hic creaturam habemus et in futuro
gloriam adquam etc. i. Sabbato in prima dominica xle

Convertimini adme etc.

Scribitur Act. 14o nos mortales sumus si-
miles vobis homines annunciantes vobis
ab hiis converti ad deum vivum qui fecit celum et terram
mare et omnia que in eis sunt hec enim vana sunt
quorum occasio homini quod non convertatur quia sic eis abu-
titur et sunt eis abutitur quando appetitus sensualis non
regulatur ratione nec bene regulatur ratione nisi ratio
illustretur gratia spiritus sancti et ideo ut merito confidam
ad fontem gratie dei virginem mariam pro gratia impetranda
attendamus dicit ave maria Convertimini adme etc
Heri declaratum fuit quod nobilitas carnis detine-
bat animam ne converteret hodie restat declarandum
quod affectus fame et glorie et ipsam animam detinet
ne convertatur Attendit enim homo dicta salomonis pro-
verbiorum 22o melius est nomen bonum quam divitie multe super
argento et auro gratia bona 2o Eccli. 41o Curam habe
de bono nomine hoc enim magis permanebit tibi quam
mille thesauri preciosi audit Jeronimum qui ait Qui
negligit famam suam crudelis est Et ideo ex hoc
homo non regulatus appetitum istum perbeon si via
et modo quo potest conatur istam famam et gloriam
adipisci Vnde frequenter accidit quod per hoc consequen-
da multa committit Sed antequam ulterius procedamus
Querat unus peccatores cum heri fuit ostensum
de predestinatis Vtrum malum sit grande ipsum
quod fugiat peccatoris quia homo fugit mortem quam
potest sentire et mala Vnde et propter quid est
quod malum culpe non ita soliciter fugiat cum 2 in
sit illis maius grandius Ad quod Respondetur quod hoc
est 3a ratione primo quia deus illud permittit

ad pctoꝝ punicione et h' est racio quare sicut ezechi
festo loquitur iudicio deus roꝝ pctoris obnubilat
ut prcedens pcti pena in alia cadat Et sic au
gmentat pena interius q̄ dr̄ remorsus conscie De quo
augus dicit Jussisti dne et sic ē ut pena ē sibi ois
inordinatus anime et hic est vermis qui nunq̄ mori
tur nisi moriatur pctm̄ qd̄ ptz quia ī in dapnat
manet eo que remanet pctoꝝ reatus vn̄ dr̄
ysa 66° vermis eoꝝ nō morietur et hoc quia nō
vult diuina justicia ut ī inmundo tpe sit de
decus pcti sine decore iusticie et vindicte
et tanta ista vindicta ē pulcrior quanto tu ipse
qui peccas de te ipso vindictam sumis tanto ad
dendo penā quanto tu addis pcta hac de ca dicit
apos Ro i° c° 3° tradidit illos deus in passio
nes ignominie ut facerent q̄ nō licerent Et apoc
22° Qui in sordibus ē sordescat adhuc 2°
dico q' homo nō uitat pctm̄ quia ad hoc com
pellitur pluries acquisicione Et h' ē racio aug'
in li° confessionum vbi interrogati quare ante con
sion nō uitabat pcta quia compellebat me
pcta mea ad ea q̄ nolebam at si dicta que
proponere pcta nō committere nō poteram propter usum
et consuetudinem compellentem ideo dicit dominus
de uto i° Sicut mutare pot ethiops pelle
sua et pardus varietates suas ita et uos
poteritis benefacere cum didiceritis malum 3° ho
nō uitat pctm̄ quia ab eo decipitur in boni e
lectione Et hec ē racio ambrosii li° p° de offitiis
ondit plerisq; pcta spem in qua decipiunt
sub effigie boni pferunt qd̄ latet mali Sic
sub esca dulci absconditur hamus quo capiuntur
pisces Ita sepe homo sub una abscondit
auariciam .s. acquirere diuicias ut habeas fa
mas sub spe boni pleris absondit luxuriam

s. accipias uxorem ut habeas filios et sic de ca tali
boni et sic sub spe ciuitadi vnū inimicus pctm̄
abscondit maius .s. occidas te ipsum ne committas
adulterium Et sic de aliis Cum ista ergo de ca ho nō uitat
pctm̄ Sed m° sic alias aliomodo Et nunc propter affinem
inordinatum fame ut incepimus in principio huius
exordii multa pcta committit licz ad dm̄ dati
nō possumus hinc xpus clamat Amoueatis
tale affectum fame seu glorie seu nois et honoris
a diuinis Sed ut hoc agere valeas faciliꝰ sex
rones adducit xpus quibꝰ remoueamur ab isto
affectu sub hac forma s. Amouendus ē affectus fa
me et glorie racione

Acquisicionis Simulacionis Remuneracionis Desperacionis Defectionis et habitacionis	Dico primo et ex ca quia ita fama ut habeatur multa omnia commit tunt Sed inter alia committitur a nonullis ypocrisis sicut ypocrita faciebat vt enim famam et nomen gloriosum haberet apud populos orabat in angulis

plateaꝝ elimosinas publice faciebat extrahebat fim
bras suas ē reuinabat in fimbriis suis maxime porta
bat et multa alia faciebat nō propter deum sed propter mundi
famam et ideo recepit hic mercedem suam Sic
multi simulant humilitatem in actu et habitu qui tamen
sunt pleni superbia Multi pacientiam ostendant q
in una iniuria nolunt ferre Multi simulant pau
pertate qui diuiciis habundant Multi abstine
ntiam qui deliciis affluunt et hoc nō agunt nisi
ut famam acquirant et in maximo periculo volunt
pcta ut ptz in illis qui sibi uolunt acquirere nomen
gloriosum in factis armorum offerunt enim se lanceis
et gladiis inimicorum cum spe obtinendi victoriam
et inde acquirendi gloriosam famam ut postea ex
hoc aliis promoueantur et interficiunt sine con
uexione et sine contricione et dampnantur

ut in hoc habeat famam acquirat permittit percepti-
tacitatis vz quando tu in fama proximi et sui nobili
dampno hoc conatur acquirere famam ut faciunt
venditores qui res falsificando dant ut tunc
possint pro maiori precio eas vendere ut famam et
nomen boni venditoris acquirat et sic cursum habeat
quod contingit cum dec(eptio) Christi si illius qui habet res
bonas non falsificatas etiam talis adhuc quod ve-
dat res suas oportet eum dare illas pro eodem pre-
cio quo illius vult emere et sic perdit iste appetitus
Dixi 2º secundo quia multi sub clamide istius fame
multa mala absconduntur nonnulli volentes aliqua
mala perpetrare non timendo confusionem incurrere
primus student esse famosi et bone opinionis apud
homines et postquam captivos ducunt homines sua
devocione dicunt modo possumus agere ut dicere
sicut quia nullus iam credet quodcumque malum de nobis
et sub ista umbra seminant hereses et infide-
les opiniones contra homines et se ducunt inter pau-
li simplices per dulces sermones ceda simplicium quo-
bus si dicitur non credatis hoc quia hereticum est
dicunt ipso est verus nam homines tante sanctitatis dixerunt
hoc nobis quod bene possumus credere tu vis illos
simplices per invidia et per hoc dicunt apostolus nolite
omni spiritui credere sub ista umbra et tales liberius
innuunt quod proximum et infamant dicendo vere
multum gratiosi tali quia intellexi quod talis sanctum
commisit et mentitur hoc enim non dicunt nisi ut auf-
ferat famam fratris sui quod per famam quam habent
id quod dicunt credetur sub ista Insuper umbra
committit committit multa scelera secure dicendo
Ego possum quidquid volo quia sum in tali opi-
nione apud homines quod nullus deinceps opinabitur

malum unde contingit quod tales habuit multa scelera-
tam et tenebrit consuetudinem et nullus potest credere
decepti per famam quam illi habent unde accidit quod homines
sic decepti non potuerunt ubi sibi et fortius pugnant
contra talibus et eos defendent et ideo ratione talis pera-
rationis est amovendus talis affectus
Dixi 3º tertio quia sumus in via et non in patria
nam sicut viator non curat de fama acquirenda in
ea civitate in qua non debet manere nec confusionem
timet ut dicit quod in defama habitur ut confusione
Sic servi dei in hac vita mortali nec timet confusione
nec querit famam dicit enim quilibet illorum cum propheta
Quoniam advena ego sum apud te et peregrinus sicut
omnes patres mei Sciunt enim habent esse lege
dei servorum et illorum qui diu habent illo regno
ut hic per infamia inter aptos sanctorum ad illam patriam
tendat in super famam spernit nec de ea curat
quia homines huius mundi non sunt iudices animarum
suarum et ideo dummodo deus sciat conscientiam
et servica et bonitatem illorum non curat quod hec
ad famam illorum hominibus pateat Ideo dicit apostolus
Si adhuc hominibus placerem Christi servus non esse
vel si quererem hominibus placere per famam Sepe
enim decipiunt homines in tali fama ideo indicat
illud bonum in illum malum deus aut inequa
decipit nam hominibus placere quod foris sunt dei
aut intuetur cor habent deus et verus iudex quod
apud deum et non apud homines famam querit
hac via et hoc iter ostendit nobis Christus ut in
multis locis ewangelii pro quem reputata viri inter
samaritanus inter transgressores legis inter socios
publicanorum inter in belzebuth dicitur eici-
ere demonia Ideo ratione talis consideracio-
nis vel vie servorum dei et illorum qui nolunt

salvari amovendus est talis affectus etc.
Dixi 4° et ex ista homines multum amantes fa-
mam si contingat eos perdere famam ista per-
rime contristantur quod quasi desperati fiunt et re-
cuperanda fama desperant se dicunt enim ego sum
comprehensus in tali crimine vel talis dixit me
fecit et sit non amplius habeo honorem si facere
vindictam non amplius operabor aliquod bonum de me
Et hinc duo alia agunt unum quod maxime
concipiunt contra tales infamatores et exinde ven-
dicare illos prosequuntur et in necnon eisque detrahunt
et nefandissima quae imponunt adversus eos in-
citant et nunquam eis indulgere volunt donec ex
illis milies sumant vindictam Aliud quod ex
hoc sequitur est quod dicit quilibet talis postquam
perdidi famam [illegible] ego faciam quod infama-
tores dicunt verum et laxant habenas concupiscentie et
ita sunt aliqui contra quaerunt mala peccata sicut
et prima ita manifesta sunt aliquo tempore secreta occulta
unde efficiuntur peiores quam publicani et ideo a-
movendus est iste appetitus etc.
Dixi quinto etc. quia est hic fama deficit dupliciter
uno modo quia deficit quam non erit Alio modo quia de-
ficit in extensione primo Gualterus dicit Erudi-
el ergo renouar tal pede di nost nomi chio
zebi prulla Beurh la gete nol sa ul crede
quod deficit ista fama nec mirum quia et omnia
alia deficiunt Unde idem dicit passan vostre
grandezze et vostre pompe passan le segno-
rie passan humani et ogne cosa mortale
tempo iniuriose Et sic patet quod hic non erit deficit in
fine in extension quia non ad omnes extendit
Unde dicit boecius in libro de consolatione Quod
hic magnifica gloria tam angusta et limitibus

ta exiguis coartata inhabitat enim regionem tam
brevem plures habitant nationes lingua et moribus
ac totius vite ratione distantes ad quas cum difficul-
tates itinerum cum diversitate linguarum cum insolen-
tia societatis fama hominum singulorum sine fama
per ad celeberrimas urbium et regionum nequeunt nec
[illegible] concluditur ut quae tu cogitas esse
gloriosa invenias pro maxima parte ingloriosa de-
ficit alio modo supple in veritate Unde boecius ait
plures enim magnum nomen falsis vulgi opinioni-
bus extollunt et quod hoc turpius excogitari potest Nam
qui falso ab aliis predicantur de ipsis laudibus [illegible]
confunduntur et ideo ratione tales defectionis ille af-
fectus est amovendus etc.
Dixi 6° etc. quod habita tales conditionis est quod ipsa
non est fama querenda est enim primo habito cum no-
sa ideo timenda ideo fugienda et contemnenda cu-
ribus quod in illa possunt [illegible] Ideo Ieronymus ait O
si possemus mundi huius ascendere speculam Unde
videremus omnia regna mundi cuiusque opera ruinosa
quo regum collisa sunt reges et quo sunt alii qui
torquentur alii que necantur alii qui fluctibus ab-
sorbentur alii qui adsimul traduntur alii qui nascuntur
alii vero qui moriuntur alii qui nuptias agunt alii
sepe plangunt alii divitiis affluunt alii pauperes
deficiunt quos [illegible] amorem hanc gloriam humanam
duceremus Si igitur ista diligeret [illegible] affectum
moderatum facillime amoveremus et sic potius
erigere ideo ad quod nos Christus invitat de Continuo
ad me etc. Sed quod dicit ad me nota quod ideo ad se
vocat ut habeant animam passibilem sicut et
corpus unde potest dolere pati que ad utrasque
et sic probus satisfacere sicut dicit Thomas
parte 3a quaestione 2a articulo 5° Ita tu possis corpus assumere

Impossibile voluit ut pro nobis in eo satisfaceret Sic
et animam suam expertem corporis abiecti libere assumpsit
ut videbat possibilem ut adimplendo per penam cor-
poris et anime satisfaceret sicut per corpus animam deum
offendit primus homo hinc dixit [illegible] ad me
qui pro peccatis vestris pena sufficeret potavi si toto corde s

virtutes assumendo	primo nota per illos 3es a principio
Cuncta contempnendo	evangelii usque ad eos 2m
Priori obediendo	in hoc quod dixit ibi homo e
nos [illegible] et resplendent	usque ibi 3m et descende

tibus usque ad finem Et sic sit quod facimus quod sit etc

Dominica secunda post

Convertimini ad me

.nota contra. Affectus divinarum

Scribitur Ecclesiastici 1° Convertere ad dominum et relinque
peccata tua precare ante faciem et minue
offendicula Sed quia ultimus compellitur ad celi
quendam peccata nec digne precare possumus ante faciem domini
ut exaudiatur sine gracia spiritus sancti Ideo ad fontem gracie
dei matrem mariam pro gracia impetranda accedamus
Ave maria Convertimini etc Quia heri declara-
tum fuit quod affectus fame et glorie detinebat animam
ne converteret hodie declarabimus quod affectus diviciarum
vinculata tenet eam ne ab hac ipsa se convertere possit
Ideo quere dico quod in pecunia habentur diviti et illi re-
cedentes ut divitiis affirmant elaborant Sed
hic est maxima stulticia quia in pecunia non consis-
tit beatitudo sed beatitudine eciam illa est indigen-
cia et adversa quod in divitiis contingit unde dicit
Boecius interrogo inquit inter illas opulentissimas
opes numquid ne omnem tuam concepta ex qua
libet iniuria confundit Anxietas Atque

Inquit libero me fuisse dico quin anxius semper re-
missi nequeo Commone quia aberat quod abesse
non velles ut aderat quod adesse noluisses Ita inquam
illius quod presencia huius absencia gravis Et ideo certo
inops non est beatitudo Et ideo isti male habent de ea af-
fectant divitias et infructuose laborant ita eas quod
ut acquirant omnia peccata committunt Sed antequam ultra
procedamus Queratur hodie peccatores vellemusque liber
scire postquam divites quod per festas divitias detinentur
non convertimur Quid horum sit melius an habere divi-
tias an habere paupertatem Pro toto petimus quod ex
una parte videtur nobis quod divicie sint male et ex alia
parte 2 videtur quod paupertas sit mala Ita quod divicie sint
male apparet primo quia per divicias homo in tanta super-
bia elevatur ut de deo et de sanctis minime curet et
vereatur ecclesias visitare audire missas et predi-
caciones Sed totum suum studium est circuire per plateas
visitare curias duros ludere ad aleas in urbibus sen-
ralibus blasfemando periurando et silia faciendo
2° per divicias erigitur quidem in tanta superbia ut nulli
appreciet contempnat ceteros gratis in iniectur
moribus pauperes occupet ad sua servitia sine mer-
cede et tantum sperat imperium quod deus concedit
nec sancti nec homines mundi omnes possunt ei
nocere 3° quia per illas divicias sepe divites
mulieres quas temptacio non vincit conducant ad
libidinem et adulterandum et inde uxores divic-
tur et concubinas nutriunt et ideo propter hoc divicie
videntur nobis male 2° ex alia parte paupertas videtur
nobis mala primo quia pauper dum videt quod per
artem suam non sufficienter lucratur ut inde fi-
lios nutriat dum videt illum petere panem et ~~alias~~
aliud caligas et sotulares et non habet unde subve-
niat ita tristatur quod blasfemat deum et sanctos

et q deu minuicat 7 multa mala agit quasi ex dis
paratione 2o ea quia no ht vn cu familia vivat
furat bona proximi et sic sequet ut inde ann
sit in nocere et p tortura qfiteat se fecisset
ea q iniqua cogitauit 7 p qns sentenciat admortem
ipe qui iniustus est ecce q paupertas illius fit ca
no occasio q in nocens dampnet 3o ut et heat
vnde possit sustentare familia sua in iuste nego
ciat falsificando artes 7 mercaturas et utendo u
suris et multa plura pagendo et io querimus quid
hoim sit melius ad qd dicit q diuicie sunt bone
p bone utim eis ut fecit ysaac Jacob et alij
multi Sed tamen melior e paupertas ut dicit
btus Thomas 2a 2e q. 86 a 2o 1o quia ptinet ad
statum pfectionis inquantum remouet illa pque posset
homo impediri ne totaliter eius affectio tendat
i dm in quo consistit pfectio caritatis quia tollere pau
ptas facit homines hoibus meliores quia fac eu
celeste uita eligere et io paupertas cu expediat
mag aim ut magis libere possit qviti et atte
dere ad dm dr esse melior apud f uolentes bene
agere no apud eu qui p paupertate illa mala
qmittit q supius diximus et io ps ait diuicie
si affluat nolite cor apponere ut no apponendo
possit agere id ad qd xpus inuitat dicit Co
uertimini ad me etc Sed ut no apponamus cor q
vadu est q sex sunt mala q diuicie pariunt vz

Causat inquietudinem fatigationem
Inducunt ad peccatorum multiplicatione
Prestat anxietatem et afflictionem
Auferunt securitatem in passiones
Pariunt prodigalitatem cupassione

Dico primo etc
dicit in inuena
lis li 9o crescit
amor nummi q
tu ipa pecunia
crescit Et Gualterus dt quid tibi de diuicijs
opus est que semp auaris esuriem pariunt

et qto tibi plura petisti tanto plura petes et hecce
atus ardes Sitis fame facias defectu copia in
tit de qua fame ait prudentius no potest comprimi
amor in saciatus hendi pugnibus qprobat q suos
pariet in plura natos Sed quid agit p homo ptalez in
faciabit dicit augustinus et declarat inquit Cu ipe Bel
ue modu heat cu rapuit cu esuriunt prede parcunt
cu senciunt saturitate sola auaricia insaciabilis est
que nec deu timet nec homines reueret nec patri par
cit nec matre Agnoscit fratri no abtemperat nec amico
fide seruat pupillos inuadit uiduas opprimit falsum
testimonium pfert res mortuorum occupat et ideo
qtempnendus e affectus diuiciarum.

Dixi 2o etc Vnde dt Salustius in Catellinario A
uaricia in mala diuisa uexat na fidem pbitate
ceteras q bonas artes subuertit et p hijs supbia 7 cr
udelitate deu negligere omia venalia hre edocuit
Et in noterig in li de deutilitate huane qdicionis ad
radix omnium malorum e Cupiditas hec em furta
et rapinas exercet bella pdas gerit 7 homicidia fi
moiare vendit et emit Iniuste negociat et
feneratur fraudibus dissoluit pacta uiolat tu vendat
turrupit testes puertit iudicium Ideo cu tot et
tanta mala qmittat affectus diuiciarum qtepnendus
est.

Dixi 3o q diuicie etc Et hoc ta
in acquirendo q in possidendo qz in amittendo
in acquirendo vbi dicit diuicie cu labore acquirunt cu timore possi
dent et cu dolore amittunt Q cu labore acquirant
ptz postarius in ho optans semper extimos
reit mercator ad indos pmare paupiem fugies
p saxa p ignes Et ambrosius in li de virginitate
dicit q homo qui vult acquirere diuicias q
equus raptus indomitus uoluit lamatur
affligit Q aut et possidendo doleat di

Basilius Quis non tali misereatur quis non eius infeli-
citati doleat angustatur et habundancia constringitur
ex opulencia et contristatur infelix in presentibus bonis in-
felicior in futuris Et Seneca dicit quod cupiditas et timor diui-
ciarum quod cum videt pauperem suspicatur furem cum videt
diuitem extimat predonem cum videt potenciorem putat de-
ceptorem Quam autem amittatur cum dolore dicit Gregorius
que possidentur cum amore non amittuntur sine dolore
et ideo contemptibilis est iste affectus ~

Dixi 2º contra Ita enim fortuna prestat nunc aufert
Unde dicit Boecius Sed extranea bona proprius amplexaris
numquam fortuna faciet esse tua que a te natura rerum fecit esse
Aliena Quid tu o homo quotidianis rea dicis ee
querelis Quam tibi fecimus iniuriam Que tua tibi detraxi-
mus bona Quovis iudice de opum mecum posses-
sione contende Et si cuiusquam mortalium hominum proprium
hoc aliquid esse monstraveris ego iam tua fuisse que repetis spon-
te concedam Nonne cum te nudum matris utero natura
produxit te omnibus rebus fovi inopemque suscepi
et indulgencius educavi ergo quod nunc mihi non retra-
here manum libet Sed ex gracia bonis usus es alienis
non habes ius querele quoniam tamquam aliquid tui per-
deris Quid ergo ingemiscis nulla tibi a nobis est illa-
ta iniuria Unde patet quod homines ista bona non possidere
firmiter sicut modo illa fortuna eis prestat modo aufert
Et ideo quia non sunt stabilia cordis affectus debet contempni

Dixi 3º contra Unde Boecius Quis quidem qui nunc gladium
pertimescis si vite huius callem vacuus viator
intrasses securus inter latrones viares Quis
unquam pirata vel predo vacuum viatorem invadit Aurum
enim non homines querit O quot homines rapiunt me-
bris mutilantur verberibus atteruntur ac gladiis oc-
ciduntur qui non tangerentur si re pauperes recederent
Sequitur enim tales tyranni spoliant sepe sub-
furibus depauperantur Unde et sepe alios se stant

ne cognoscatur ex hoc periculo invenies evadat de
tali itaque servitute dicit iuvenalis hoc est Quod plu-
res in una congesta pecunia cura sequitur Canta-
bit viator coram latrone viator Pauca licet portes
argenti vascula puri nocte iter ingressus gla-
dium contumque timebis et mota ad lunam trepidabis
arundinis umbra et ideo affectus talis finis est contempnendus

Dixi 4º contra Actores enim accidit quod ille qui sunt
divites una cum filio perdito omnia sua quorumque 2
in rebus inutilibus et vanis sine racione expe-
dunt Et unde multi pauperes possent vivere pro omni-
perdicionem tradunt iniuste cum diuites epulones fiunt
in misericordes et crudeles uolentes cum possent
sed aliqualiter providere Et ideo dicit xvj Removeatur
istud affectus a corde ut agere possit ideo ad quod
nos invitat dicens Convertimini ad me Sed quia dicit ad-
vos invitat ut quantum Ut prin-
me ideo nota quod ad se vocat ut quantum Ut prin-
pes primus sine merito quia sicut dicit beatus Thomas
in 3 parte q 19 arto 4º Sicut peccatum ade derivatur ad
condempnacionem aliorum ita meritum Christi ad alios derivatur
in Christo enim non solum fuit inquantum homine singulari
perfeccio sicut in capite totius ecclesie cui omnes uniuntur sicut
capiti membra ex quibus constituitur mistice una persona
et exinde est quod meritum Christi se extendit ad alios
in quantum sunt membra eius sicut in uno homine actio capitis
aliqualiter pertinet ad omnia membra eius quia
non solum sibi sentit sed omnibus membris et ideo ad se
vocat dicit Convertimini ad me sed in toto corde vestro per

fidem spectando	primum apud evangelium ipsa
spem prestolando	dices et notatur fides que ea
perseverancia ymitando	ad Christum adduxit 2m ibi in

sperer usque ne 3m ibi Qui usque ad finem in quo
eius perseverancia notatur Et si sic fuerit conversi
hic graciam habebis et in futuro gloriam sequitur secunda

2a cª e Amor filiorum

Convertimini ad me Feria secunda secunde dominice

Ceptu est ysa 16º Si queteris gutatur te et
ante facie mea stabis Et si seperaveris pro
su a vili quasi os meu eris Sed quia ut liberz
arbitriu gutatur necessaria est gra di preveniens et
quia nemo pctor audet stare ante facie sui dui
sine eius gra nec insup pot separ p̄ciosu a vili
i. virtute a vicio p mutatione sine gra dei hinc ad
facie gre p gra impetrada attendamus dr ave maria
Convertimini ad me etc Quia heri declaratu fuit q affec
dinariazs tenet aiaz nec pmittit ea gurti nunc
aut ondedu e q amor filiorz et frequent e ca
detinens ne parentes possint ita libere ad gursione
attendere Ista cu nale sit quod vinusqdqz delectur
in ope suo et amet illud vnde et deus hic dr
diligere iniustu ut dicit scriptura diligis oia q sunt
et nil odisti eorz q fecisti et artifex et delectatur
in ope quod sm arte sua fecit sic genitor vel
genitrix in filio suo delectatur nalz et illud amat
Sz quia pr ut michi videt mº q no possunt no dili
gere filios cu eis nale sit sm freno bonis di
latat amore ad filios plus diligeda eos sedm ho
minez exiore quam interiore qd e reprehensibile
valde Ideo dicit augus Sut ne in te o Xane
ustreza pietatis qui plangis corpus aquo recessit
aia et no plangis aiaz a recessit deus Sed cu
quia ultimo predamus querat hodie ma pctores ut
plus debeamus diligere patre et matre q filios
et equso ad qd R sedm btaz thomam 2a 2e q
26 arº 9º Q gradus dilectionis ex duobus pensari pt
vnoº ex pte obiecti et sedm hoc illud q ht ma
iore rone boni e mag diligedu et q e deo
filius et sic pr et mag diligendus q filios q
s pecz diligimus ratione pncipij ex hoc eni
ht rone eminentioris boni et io filiorie Aliº

gputat gradus dilectionis ex pte ipius diligetis
et sic mag diliget q e gnnerius et sedm hic
filius est mag diligendus qua pater ut phus
dicit i 8 ethicorz Primo quide q parentes diligit
filios ut aliquid sui existentes pat aut no e aliqd
filij io dilectio qua pr diligit filiu filioz e diler
tion qua quis diligit se ipm ideo dr ephe .5.
nemo carne sua i filiu nalr adio huit s nutrit
et fovet ea // Sedo quia parentes magis sciut a
liquos suos filios qua equso // Tertio quia filius
e magis ppinquus parenti ut pote ps eius qua
pat filio ad que ht hitudine pincipij // 4º q parentes
dmo amaverut na statim pat incipit diligere
filiu filius aut aliquo tpe predente incipit di
ligere prez dilectio no qto e diuturnior tanto e for
tior sedm illud Eccl 9º Sta delinquas amicu novus
eni no erit sibi illi debemus go plus parentes di
ligere qui ad honore et reverentia et obedientiam
s qua filios s filios debemus plus dilige qua ad
curea et pvisione in victu et vestitu q parentes
non sic tame debemus filios dilige ut p nutria p
curada illis dimi pponas et salute aie nre Ideo
dicit xpus ne detineam abisto amor sic ut salu
te no assequam Corrigedus est talis amor et
sub rone redigedus ut sic filios diligedo quam
oz dilige et sedm illud q oportet dilige tam
libere abisto vinclo agere valeamus id ad qd
xpus nos invitat d Convertimini Sed ut melius hoc
faciamus et facilius sex motiva retrahentia
nos atali amore gravada occurut Removedus
e talis amor ratione

Dnne offensionis	Subitis oblivionis	Dixi
Male tractationis	Iniuque gsuptionis	primo etc
Simulate dilectionis		vnde
Cupide affectionis	Salon ect 1º Si i filij	

sunt erudi illos et curua illos a pueritia sua
filie tibi sunt serua corpus illarum et non ostendas fa
ciem tuam ylarem ad illas. Sed pauci audiant
Salomonem ista docentem tamen agunt ut sermones pre
imolauerunt filios suos demoniis et diis quos
ignorabant quia mundis dedicat nam pater docet
filium arte falsificare et contus facere et strothos
et decipere proximum et alia mala ut lucretur et hoc
ex amore sensuali quo filium diligit et sic mater
filiam docet et se bene aptet et quedam agere quo licet
et quia et ita tenerrime diligunt ne contristent
eos permictunt eos agere ymo placet sibi similiter quedam
quod contra deum sunt insuper si contingat increpat
uel dat alapam filio alicuius quia pater tenerrime
diligit facit rixas cum quinino suo et sepe
inde sequitur homicidium ex hoc et amore delectatur
pater in ubis scurrilibus et frequenter dicunt ut eadem
repetat contra quod dicit augustinus Sic diligendi sunt ho
mines ut eorum non diligantur errores et ideo Eccli 1. 1°
Sapientia non crederis in filiis impiis si multipli
centur melior est enim unus timens deum quam mille
filii impii et utilius est mori sine filiis quam
relinquere filios impios et ideo per hoc quod filii sunt
sepe occasio offendendi deum amouendus est iste amor
Dixi 2° quod amouendus est iste amor etc. Nam enim
Prouerbiorum 3° co. quod generatio que patri suo maledicit et
matri sue non benedicit quia enim filii nolunt cor
rigi a parentibus ideo si corrigantur clamat contra patrem
et matrem et blasfemat non solum deum sed etiam
patrem et matrem multa uerba nefanda contra patrem et
matrem proferendo Insuper si patrem et matrem de
pauperatos susceperint in domo ut nutriant
eos semper cum murmuratione et in uiciis mus-
trant pane et uinum et alia necessaria. Dixi

aut pater et mater nolunt loqui uel aliquid dicere im
ponunt eis silencium dicentes estis mente capti
nescitis quid loquimini et derident patrem et matrem
contra quod dicit Salomon Prouerbiorum 3° co. Oculum qui subsanat
patrem et despicit partum matris sue effodiat eum
coruum et quod deterius est ut dicit xpistus in euange
lio insurgunt filii in parentes minime sed ut uerba ubique
et tandem nonnulli eos morte afficiunt Sic filii
Senacherib interfecerunt patrem suum 4° Regum 19°
et ideo hoc dat occasionem amouendi tale amorem
sensuale a filiis etc.
Dixi 3° etc. Nam filii frequenter ostendunt quod dili
gant patrem et matrem et non est uerum propter uidet
quod parentes sunt diuites et habent multas diui
tias ostendunt parentibus multas carizias et hoc
ut illa bona eis relinquant Sed quod non dili
gant propter se diuicias apparet quia si contingit
eos depauperari filii nolunt parentes cognoscere
et dicunt nolumus nostri quod nobis et sic de cetero
non curat de parentibus Ideo dicit Seneca uel
nunc sentitur cadauera lupi frumenta formi
ce ista sequitur turba non hominem Quia ergo
filius non diligit te ut diligat sed ut tua pos
sideat ideo contempne inordinatum amorem filiorum
Dixi 4° etc. hoc est dictum homo inordinate di
ligendo filios ut bona eis relinquat cum multa
sollicitudine et cupiditate laborat ut bona acquirat
in tantum quod per fas et nefas studet lucrari et mul
totiens necessaria subtrahendo et hoc facit ex amore
inordinato filiorum quod est maxima stulticia et
tanto amplius quanto plura congregat filiis sua
os contrauit in maiores Vnde dicit Seneca magna
enim hereditas ex amico facit inimicum qui
plus gaudebit morte tua quo plus acce
pit dicunt enim filii ut cum morietur

spe pr meus cronica moreret qr esse dns tot di
uiciarum et io amoueatis hanc de cor tale amorem qr
hanc cupida affeccionem etc

Dixi quinto etc ffiam filij non tanto reden
qz cito eius obliti sunt ut ad cogitant ut qualiter
bona relicta diuidat et elemosinas dimissas fiedas
in testamento exequcionem non mandat de anno in
annum prolongat intantum ad mortem veniunt et reli
quunt filijs ut eas faciat et quod contingit ipse non
fecerunt nec etiam filij facere volunt sed illis bonis
utitur cum meretricibus facientes conuiuia et multa
iniqua committunt io dicit Claudianus Eius mat
colligit dextera parentis fallacijs eius per inis
nati dextera refundit opes Et sic per eandem
via qua venit per eandem vel abeunt qr ergo non
sitis tam immemores filij ut helias de tuis pa
tua faciat hic remoue a corde tuo tale sen
sualem amorem etc

Dixi 6o etc ita illud quod cum tanto labore et anxi
etate lucratus eris toto tempore vite tue filius
tuus in paruo tempore totum consumit facit enim goces
et rixas et prodite condempnatur in tanta pe
cunia et tu qui es suus pater solus qr ipse
non habet vnde soluat et ideo oz te soluere
et quia ribaldus est facit debita ut habeat
vnde amasiam inteneat meretrices et vadat ad ta
bernas et adludendum cum lusoribus et adulterijs
et tandem qr non vult satisfacere creditoribus
carceri mancipatur et tunc ne moriatur in carceribus
solus pro eo et sic depauperaris qr cum tales mi
ti sunt filij eorum remouendus est abeis super
fluus amor sensualis ut sic amoto qui facti
contemplatus liberius possimus agere id ad quod nos
xps inuitat dicens Conuertimini sed adme ut sic ore
provobis cum sim a patre semper exauditus ita ut dicit

beatus thomas in 3a parte q 21 ar 4o Cum xpus
ut homo voluit aliquid nisi quod sciuit deum velle
Et ut aliud petit nisi quod sciuit eundem velle pe
tere ideo in omnibus peticionibus suis fuit semper
exauditus ita secundum hoc aliorum oraciones imple
tur secundum quod sunt eorum voluntates conformes deo Et io quia
in omni oracione sum semper exauditus io adme uos
uoco quia orabo pro peticionibus vestris et precando ero ex
auditus et per consequens exitus apertus mundati Conuerti
mini adme in toto corde uestro

Salute querendo diligenter | primum apostolo Eua
Merita eleuando sullimiter | gely usque aduen
principium cognoscendo veraciter | te xpi i Et dice
bat usque uestro xpi i dicebant usque adfinem Et
si sic fuerimus comesi hic graciam et in futuro gloriam
obtinebimus etc

Feria 3a 2e dominice xle Gtz ca 2 Amor pe

Conuertimini adme etc

Scriptum est Ezechielis 18o co Nolo mortem
peccatoris sed ut magis conuertatur et viuat Reuer
endissimi quo et venite ubi non qr non intelligit de
morte corporali sed de spirituali qua deus ab anima
separatur Et sic intelligit loquitur etc de vita spirituali
qua deus anime vnitur et io de vita eterna etc
qr ubi deus anime ut morte culpe nec eterna vita
habetur sed gracie et deus adfonte gracie accedamus
dicentes Aue maria Conuertimini adme etc Licet heri
declaratum fuit quod amor filiorum retrahebat ne co
uerteretur Ideo hodie restat declarandum quod amor
parentum nonnullos detinet ne conuertatur addeum
Vnde sciendum est quod sicut ex influencia corporum super
celestium ut capiat condicione aeris ubi natus
est melius exhinc consueuit in proprio aere magis
disponatur ad dilectionem loci eiusdem sic a
gitante recepit homo quedam in educacione

naturalem ad parentes diligendum unde naturale est
filio ut patrem diligat et hinc est quod ultra debi-
tum quemque filii parentes diligant et augustinus talibus
arcet q Amandus est gemma ... honorandus
est creator Sed antequam ultimus ... credamus q-
rat hic noster pectores ut magis sit diligendus
pater quam mater an e contra Ad quod dicendum secundum Jeronimum super E-
zechielem quod post deum omnem patrem diligendus
est pater et postea mater ubi secundum est quod si ambo sint
boni ita quod non unus virtute differat ab alio in
bonis moribus secundum nunc est. Quintus quod maius
beneficium exhibet filio. Et quia pater maius bene-
ficium prestat filio quam mater ideo plus est diligendus
Est enim pater principium activum mater non passivum dat
enim pater formam mater ministrat materiam Unde sicut ille
qui dat domum factam completam dat maius beneficium
quam ille qui solum dat lapides calcem et plura sine
parata ea divisa ab invicem Ita pater in virtute illa
formativa que est in semine format corpus humanum
cum omnibus organis et membris mater non tantum mini-
strat sanguinem de quo virtus formativa seminis patris
format corpus et ideo propter hoc est pater amplius dili-
gendus. Contra rationem predictam possumus arguere ut supra
ita quod si non inveniremus patrem ita sceleratum et
viciosum quod nullo modo timeret deum et mater esset
bona ... tamen debemus diligere matrem ... possemus
subveniendo quam patrem ... in tali casu debemus plus
diligere ... que nunquam vidimus dum modo
sit bonus Si aut mater esset mala in honestate
... et multa pateretur indigentia adhuc extima-
quodammodo et pater non non ita indigeret debemus
tur plus diligere patrem bonum et ei subvenire
Si ambo essent equaliter mali maiorem affectum
dilectionis debemus ostendere patri quam matri Si

aut ambo sint boni equaliter et ambo indigerent
si pater posset transire licet cum maxima inopia et ma-
ter esset in extrema necessitate tunc maiorem affectum dilectionis debemus
ostendere matri quam patri et sit plus unum quam reliquum de-
bemus diligere sit tamen semper diligamus ut timeamus ...
non trascamus quod fit cum quis propter amorem patris et matris
aliqua peccata contra deum committit et exinde fit inhabilis
ad quisitione unde quodammodo tali inordinato amore vi-
culat Et agere non potest id ad quod Christus invitat dicit
Contum ... ut si facilius hoc agamus ut si timemus
... non trascamus si mortificemus ut exaudiremur sin-
ordinatum amorem a corde sex retrahentia ab ipso hodie
contabimus solveret etc

Dilectio divine caritatis
donatio superne largitatis
instructio obediende patientias
salutatio optande utilitatis
... timende senectutis
... contemnende ... perexit

Dixi primo etc ... plus
nos dilexit Christus non
solum quam parentes
verum quod sponsus spo-
sam quod amicus amicum
quod anima corpus primo quod
sponsus sponsam nullus est
enim sponsus qui velit sanguinem suum fundere ad hoc
quod sponsa lavet maculam quam infecta ... sit si per hoc
non posset lavari Sed Christus ita dilexit ecclesiam
suam sponsam suam ut se lavaret quod se in suo corpore
vulnerari permisit plus quam nos dilexit quam amicus
amicum nullus enim recipit qui pro amico velit dare
vitam Sed Christus pro omnibus nobis dicit Maiorem
caritatem nemo habet ut animam suam ponat quis pro amicis
suis Plus etiam nos dilexit quam anima corpus Nunquam
enim vult anima a corpore separari et si separatur vult
iterum ad corpus redire Sed anima Christi voluit pro
nobis a corpore separari Unde dicit animam meam
pono pro omnibus ... dilexit quam nos plusquam pater
Unde dicit Crisostomus Quis unquam pater vel mater te tanti

dilexit sicut ille fecit qui se in cruce obdor
mivit Et io clamat b' bone tanti doctis o duri
et indurati filii adam quos no emollit tanta
benignitas tam vehemens amator tam iuges flama
amoris qui pro talibus sacrificiis quam preciosas merces
expendit Quia g° nos tantu dilexit debemus
preponere eius amore amori paterno vel materno etc
Dixi 2° etc plus enim et magis donat nobis deus quam
parentes donaverint enim nobis parentes corpus sed
aiam vn dr in gen spiravit in ipm ille in homine
spiraculum vite i aiam qui e spiraculum vite vnde
quanto melior est aia corpore tanto maius e donum
dei dono parentum Sed ultra b' simon adhuc plus
dedit deus vn dicit Quid e homo qd memor
es eius aut filius hominis quia reputas eum Ange
lis eum ei filium tuum Omnia misericordia in spiritum sanctum tuum
puritatis et veritatis tuum et ne quis vacet molles
tibus absque solicitudinis ad illos bonus spiritus personas mittit
in ministerium dat et deus fidem dat virtutes dat
et sacramenta quibus adiuta bonam pervenire valeamus
et io quia plus dedit deus quam parentes permittas
ut amoveamus adorare in ordinatum parentum pro amore dei
Dixi 3° etc ita xpus nos instruit d. Siquis no
oderit patrem et matrem suam no e me dignus Sed
quia alibi dicit honora patrem tuum et matrem
etc Ideo videndum e quo vnum stat cum relig°
no enim vult dicere quod simpliciter odiamus parentes sed
quod odiamus eos secundum id qd in via contrarii sunt
nobis Si enim parentes te impediunt ne servias
deo vel dei voluntatem facias debes eos tamquam
inimicos habere et eos permittere ut dei voluntatem
facias vn dicit b' Quamdiu de hoc mundo sumus
debitores nos constat esse parentibus At postquam
nos met ipsos relinquimus tanto magis ab eorum solli
citudine liberi sumus et Jeronimus ait in epistola
ad heliodorum licet parvus ex collo pendeat nepos

licet in limine pater iaceat licet mater ostendat pro calcatum
perge patrem pro calcatum perge matrem et siccis oculis
ad vexillum xpi advola ut evola Summum enim opus
pietatis e in talibus esse crudelem Gladium tenet hostis
ut me perimat Et ego de matris lacrimis cogita
bo sic ergo odiendi sunt parentes ut si amor in or
dinatus circa eos amoveatur :
Dixi 4° etc ita enim est quod nec pater nec mater potest te
salvare ab indignatione at tribulatione at corrup
tione sed solus deus qui primo liberat a culpa solis
testis ewangelista est qui peccata dimittit Ideo ps Tu
redemisti impietatem peccati mei Et alibi ab occultis meis
munda me dne ab alienis parce servo tuo Non enim li
berat ei pena eterna et ordinatur sub voluntate divina
Sed quia solus deus per gratiam aufert maculam peccati
penam eternam et ordinat mentem hominis sub sua volun
tate io solus a peccato liberat 2° liberat solus et salvat
a tribulatione eripiam eum et glorificabo eum vn et apostolus
dicit fidelis deus qui no patietur vos temptari super id qd
potestis sed faciet cum temptatione proventum ut possitis
sustinere salvat a corruptione solus vn ait apostolus
ipse e qui reformabit corpus humilitatis nostre configuratum
corpori claritatis sue et sic creatura liberabitur
a servitute corruptionis in libertatem glorie filiorum dei
Et io quia solus salvat et no parentes amoveamus
amore parentum ut adipiscamur quod intendimus etc :
Dixi 4° etc ita sepe propter peccatum parentum filii dei
ultionibus vel repelluntur vel macerantur vel bonis pro
hibentur vel occidutur sicut nostris temporibus vidimus sicut et
deus agit vn dicit propheta Ego sum deus visi
tans peccata patrum in filios in terciam et quartam genera
tionem ut visitavit in sodomitis pueros filios
in nocentes cum patribus ut et visitavit in domo
giezi puniens eum et percuciens eum lepra et omnes
filios et tota domus sua usque in sempiternum p

vestes et aurum que petiit a naaman sirro fraudulenter
Et ideo si generaliter queras ut parentes sepe sunt quod filij
incidant isto modo periculum Ex inde proveniet quod talem
inordinatum affectum vel amorem levit amovebit
Dixi 6° principaliter frequenter enim filij a parentibus pessima
atque mala exempla recipiunt Unde non est mirum quod recipiunt
efficiuntur mali nam ut dicit Gregorius plus movent exempla quam verba
Ideo cum videt eos inhoneste vivere et hoc quo ad
luxuriam gulam avariciam et alia peccata attrahuntur et
ad simile faciendum Unde ut plurimum tales sunt filij quales
sunt parentes eorum sicut enim alius est fructus qualis
est arbor non enim potest arbor mala fructus bonos facere
neque bona malos Ideo diligentes sunt intendendi et in
bonis exemplis educandi Sed quia hoc non fit cum paren-
tes filijs pessima exempla prebeant Ideo filij cum a suis pa-
rentibus occasionem male vivendi potius quam bene vivendi
di habeant debent omnino eorum inordinatum amorem
amovere ut sic liberi a tali vinculo possint merito
agere id ad quod eos Christus invitat dicit Continuum
etc. Sed quia dicit adventus nota quod ideo adesse vocat
cum sit sacerdos et gratias peccatores pari Unde beatus
Thomas in 3a parte q. 22 articulo primo Sacerdos dicitur
sacra dans dicit ipse et sacerdos hic proprium deo reconci-
liacio hec duo convenit Christo nam per ipsum ut dicitur 2a
vero° petri deus pater maxima dona et preciosa nobis
donavit ut per hec efficiamur divine consortes na-
ture humanum genus deo reconciliavit secundum illud co-
lossenses primo in ipso complacuit omnem plenitudinem in-
habitare et per eum racionalit omnia et ideo ut deo recon-
ciliet adesse vocat dicit Conventum adventus secundum totum etc.
Observando doctrinam veritatis | primo apostolus eva-
Occultando misteria caritatis | ngelij usque movere
Amovendo superbiam paritatis | vel usque omne misteria
usque rabi etc. ibi vos aut usque ad finem Et si
sic quasi feceritis hic obtinebitis graciam et gloriam

de Amore mariti et vxoris 2. 14a. ca.

Continuum adventus etc. Feria 2a 2e dominice xl

Capitulo est ezechielis 33° etc. si impius non fuit
conversus a via sua mala ipse iniquitate sua
morietur ubi notandum est quod via impiorum est via
delictorum per quam tendunt ad mortem eternam de qua
in proverbiis dicitur via illorum tenebrae et lubricum et in hac
non stat iustus Unde psalmus in via peccatorum non stetit et
ab hac nemo recipit sine exilio gracie et ideo ad potentem
graciam precendam optinendam impetrandam accedamus dicentes Ave
maria Continuum adventus Quamvis heri declaratum sit
quod amor parentum detinet quosdam ne conventum
et bonum agant hinc hodie ostendendum est quod amor
mariti et uxoris et frequenter detinet multos quodam
modo vinculatos ne ad deum converti possint Ubi
nota quod paulus dicit viri diligite uxores vestras
et sic ergo uxores debent diligere viros suos
et non solum ex precepto unus debet alium diligere
sed et est naturale quia ut habetur in genesis 2° cum
soporatus esset adam tulit deus unam de costis
eius et replevit carnem pro ea et hedificavit do-
minus deus costam quam tulerat de adam in mu-
lierem et adduxit eam ad adam etc. Dixitque
adam hoc nunc os ex ossibus meis et caro de
carne mea hec vocabitur virago quoniam de viro sump-
ta est quam obrem Relinquet homo patrem et matrem
et adherebit uxori sue et erunt duo in carne
una Et ideo quia est ex carne et osse hominis non
potest esse mutuo non se diligant Quare igitur sit natura-
le est hinc quidam excedunt in diligendo non utendo
racione et inde est quod sub isto vinculo tenentur ligati
ne possint ad deum converti Sed antequam ulterius pro-
cedamus Queratur hodie peccatores Cuius plus
debet diligere an vir uxorem an uxor virum

q̄ eog⁹ no p° ad cohitaconē equalit̄ se debent
diligere quia uir usq̄ ad morte ita deb3 stare
cu uxor sicut eog⁹ ꝛ notat̄ dico usq̄ ad morte
quia p̄t' mortē resuscitaret̄ vnus illoꝝ no esset
amplius uir nec illa uxor sua sed opporteret
si uellent stare in simul q̄ iteꝝ nupcias celebra
ret ut dicit petrus de tharantasio in 4° sniaꝝ
2° quo ad redditone debiti matrimonij vir ita ob
ligat̄ uir uxore sicut uxor uiro du modo utq̄
licite petat ꝛ scdm tempus q̄ no in p̄ascatis 2ꝭ
et scdm modu quia no alit̄ q̄ modo nali ꝛ s̄i
loco q̄ no in locis interdictis 3° quo ad obsuacio
ne fidei ita tenet̄ uir suaz fidem uxori sicut
uxor uiro Vnde sicut uxor ita debent diligere
uiꝝ ut n' alteꝝ amet ut cognoscat ita uir
diligit uxore ut n' aliam diligat ul cognoscat
Scdm hec itaq3 equaliter se mutuo debent
diligere Scdm no aliqua uir debet plus di
ligere uxore q̄ eog⁹ hinc no uxor uiꝝ sed
vir uxore diligere d3 gubnado 2° quo ad
ministracione necioꝝ s. cca substacione ꝛ in du
menta No em d3 mulier laborar̄ ꝛ ut lucre
tur sit homo ad hoc q̄ emere possit cibaria vn
nutrat viꝝ Sed uir debet in sudar̄ p̄uribus
ut acquirat ea quibꝫ nutrit uxore Vn dictu
est Ade et no Eue in sudore vultus tui ves
ceris pan tuo Insup uxor no d3 parar̄ ves
timenta uiro sed uir uxori 3° quo ad correp
cione No em mulier d3 corrigere viꝝ Sed
uir cu baculo s̄ uīte est d3 corrigere uxorem
Scdm h' itaq3 plus d3 uir diligere uxore q̄
eog⁹ Scdm no alia debet plus uxor diligere
maritu q̄ eog⁹ p̄mo quo ad timore quia non
vir uxore s̄ uxor viꝝ deb3 timere offēde' aut

vbis aut factis Ideo ephe 5° uxor timeat
viꝝ suu 2° quo ad subiectone in obsequijs q̄
no uir uxori Sed uxor uiro d3 ee obsequiosa
vn Col 3° dicit̄ mulieres subditis sint viris
suis s. ministrando cibaria parando et plura facido
3° quo ad obediencia na plus uxor uiro q̄ uir
uxori tenet̄ obedire du modo licita p̄cipiat
Ideo dr̄ de Sara p̄a pet' 3° Sara obediebat a
brae 4° quo ad reuerencia no ita uir uxori si
cut uxor uiro debet exhibere Reuerēaz Ideo
Sara uocabat abraam dn̄m gen 18° c° 5° quo
ad maiore bone bom quia uir ht bone emine
cias cu sit principiu actiuu in gñacone uxor
no principiu pasiuu et io absolute loquedo pl⁹
d3 diligere uxor uiꝝ q̄ uir uxore Sit tamen
se diligant ut salute aie ul d3 honore non
p̄mictant Sed quia extra tim̄ rome se di
ligut et carnaliter et tam magna concupiscencia
et ardore Ideo no possut libere suger adultes
q̄ dicit xpus Amoueatis ustu amore super
fluu qui uos illaqueatos detinet ut agere
possitis id ad qd xpus inuitat Co utum adme 2ꝭ
Sed ut ustu sup fluu amore a uestro corde
amoueas sed boues adhoc reducetis hodie
grabiug solutet bones

Intencionis reprobande
Corrupcionis detestande
Abusionis vitupande
Adultacionis amouende
Affectionis attendende
Pitulacionis p̄timende

Duo qⁱ p° 2ꝭ ha ut
clare istis tribꝫ vi
demꝫ no querut ho
mines uxores ut heant
uxores sed alia de
ca no em querut si
est virtuosa at benenata at honesta at timens
dm̄ s querut de quatitate dotis Vn si paꝝ dot
ht nolut ea recipere in uxore ꝛ si scirer illa

multum virtuosam et doctam in regere domus sed propter
accipiet unam malam in scientia et nullius valoris
ratione magne dotis quam illa et habet et quod quia uxorem
bonam amoris sed dotis accipit, eam male tractat et
blasfemat et verberat et multas iniurias illi facit
et tenebit in despectu illius coniubitas. Non enim
in super querunt homines uxores ratione virtutes sed
ratione pulcritudinis quia filio rapitur de eius ut eam
pulcritudine ideo petunt in uxores. Sed quid acci-
dit quia deficiente tali pulcritudine aut ex infirmita-
tes aut ex tribulatione quam habent cum viris aut ex gnera-
tione filiorum deficit amor virorum erga eas et
ideo amaricant illarum vita et sepe ducunt ad eas ad
fletum et ad maximam angustiam. Deinde accipiet
iuvenes videt illa antiquam fatuam et habentes mul-
tas divitias ut illa videt illum antiquum divitem et
dicit quilibet istorum ego accipiam istam in uxorem ut
illum in virum et quam cito movetur ego ero dominus
ut domina omnium istorum bonorum. Et inde est quod vir eam
in domo tenet cum uxor antiqua oportet velit nolit
quod sumat et pessime et velut a meus viro An-
cilla tractatur eam ducit in amaritudine dies suos
et ante tempus moritur et illa iuvenis frangit fide
viro et filios ex adulterio suscipit asserens quod sunt
filii viri antiqui. Ecce igitur quod mala est intentio et ideo
ratione huius male intentionis amovendus est
tales superfluus et carnalis amor cum talia sepe a-
gat etc. — sequitur dixi 2o
Dixi 2o etc. Frequenter enim solet hoc accidere
ut post celebratas nuptias viri petunt quod habue-
runt pro dotis extimet si mille sunt ducati quod sunt
centum milia et ideo credentes quod nunquam deficiet expe-
dunt multum large modo emendo istum ad precan-
dum modo illud ad cenam ut propriis faciunt servi-
citates creditoribus et tandem sic consumet omnem

illam pecuniam et sic cum non habent dicunt uxoribus suis
faciendo eis carinas vedamus talem personam tuam
ut habeamus pecuniam quia in rei veritate ego fa-
ciam tale mercantia et spero multum lucrari et spe-
sunt ita fatue quod consentiunt et venditur totum et pe-
cunia non exponitur ut dictum est sed vir malus spe-
rans lucrari vadit ad ludendum ad taxillos et perdit
omnia et tandem omnia indumenta uxoris sub pignore
ponit et consumit ad hoc pecuniam. Et in fine non unde
uxori de necessariis provideat. Unde dant tales viri
uxoribus suis occasione ut per meretrices efficiantur
meretrices. Et ideo ratione huius vos uxores amove-
atis amorem quem habetis ad viros :–
Dixi 3o etc. Audistis domini ad quid devenit homo
qui habet brutum non ea agit quod homo cum uxore peccat
tenet sacramentum enim istud credit licet ut utatur fi-
lios secundum modum honestum vere et in sensate peior
bruto effectus vertis ea tamquam meretrice omnem modum
querendo ut possis adimplere sine vecordia carnali-
tate tua et quod peius est te excusas dicens uxor
mea est ut ego possum uti ea sicut placet mihi. Ne
rneis neque pro peccatas mortaliter et est cum quod ipsa mor-
taliter peccet cum ipsa consentit et ipsa deberet mori po-
tius quam tibi taliter inhoneste consentire et non tu li-
cet quia nisi quod honestum est non vides quod agis ri-
tum et balde pessime das ei occasione ut verecundia
amittat et tandem cum aliis expiatur et ad quod tem-
agit. Remedio igitur quia homo est uter ratione Ra-
tionalis taliter vos tractat viri nostri nolite ita car-
naliter diligere eos sed amoveatis istum malum a-
morem a corde et cetera etc.
Dixi 4o etc. Nunquid viri servant uxoribus fide
ita sicut servas deo quam promisisti in baptismo s-
renunciare mundo carni et dyabolo. Et quid hoc
servas nisi ut nullum Tantus est de mundo toto

uxor pro fornicatione vitanda et ad procreandum filios

dedit, tamen totus es dyabolicus sit frangas fidem uxo-
ri habes pulcram uxorem honestam et sapientem cuius
non es dignus solvere corrigiam calciamenti et te-
nebris concubinam turpissimam et antiquam et ha-
bes uxorem iuvenem quod magna est abusio ista et
stabis per annum vel per annos quod non vis loqui uxori
tue nec cognoscere eam numquam das sibi unam conso-
lacionem nec vis cum de nocte pudet et oportet
quod ipsa se pudeat Et nota quod non est mirum si fra-
gitis fidem fides frangitur eciam non est mirum si
ipsa committit adulteria et faciunt ea que non licent
quia vos datis eis occasionem et ideo hec crescit
ut ascendat cor vestrum ad aliquando amorem super
fluvium mirorum nostrorum etc.

Dixi quarto etc. Ita si vos viri gratis uxores ves-
tras in vanum interficies in corde illarum quoniam
aliud habent per affeccionem O utinam talis esset vir
meus et exinde fit quod non ita perfecte vos dili-
gant sicut solebant quia iam dimisit cor suum
et dabat se nobis ad intelligendum quod vos multum
ardenter diligant et exitis ita stulti quod interro-
gabitis quolibet vestram uxor mea post mortem ac-
cipies aliud virum que cum lacrimis respondebit nullo
audiet quod de cetero accipiam virum et quod possem
aliud accipere non impossibile etc. Et eris ita stultus
quod credes ei dicit petrarcha de remediis utriusque
fortune fatue vis scire quod faciet post mortem
qui scire non potuisti que te vivente Ageret quo-
nes credebas ipsam esse in domo at erat in
domo vicinorum etc. Cogitabat te vivere de
eo que et dicebat Ille optime michi conveniret
ille esset secundum statum meum et credis quod post
mortem in castitate maneat O quot ga-
iam inceperunt alios diligere amortendo

Sic amorem tuum minuzat quod te cum vicinis suis
et sociabus et dicunt michi sic et sic facit ut dicit
vir meus ipse est talis et talis Ego sum mar-
tir cum eo et pecuda et possit tale virum suum more
aliorum deus michi concedat illam graciam quod ego
videam cum portari ad cimiterium et ideo racione huius
affeccionis commovetis a corde tale super-
fluum amorem uxorem vestrarum

Dixi sexto etc. frequenter enim viri propter uxores con-
ducunt in maxima pericula quia enim sunt zeloti-
pi et ideo si vident virum circa respicientem
ad fenestram domus sue credunt quia velit de-
viare uxores suas et sepe provocat ad rixas
et occiduntur contra preceptum quintum et hunc pulcra ux-
orem dant causam invidie multis hominibus Un-
de fit ut multi efficiantur amatores uxoris sue qui ob-
servabunt eum vel eos viros in obscuro et clam et
interficerent illum ut illos amarito talis amasie
sue consuper incapuri filo capiuntur de talibus uxori-
bus et in vanimet modum et via quod viri illarum
interficiuntur et hoc est quod timuit Abraam quando dixit
Sare oro ut dicas soror mea sis ut bene sit mihi
mihi propter te sic fecit david quod propter uxorem urie fecit
eum occidi contra quintum preceptum vicorum propter uxorem Et
ideo racione huius periculi amovendus est amor superfluus
iste et sic amoto possitis Ager iam fracto vin-
culo id ad quod xpus convitat d. Convertimini ad
me Sed quia dicit ad me Nota quod xpus
ut dictum fuit heri erat sacerdos et modo
declarandum est quod non solum sacerdos sed hostia
Unde dicit beatus thomas parte 3a q. 22a ar. 2o
quod secundum tria sacrificia ut pacificas hostias veteris
testamenti dicitur xpus hostia Est enim hostia
pro peccato quia ad Ro. 4o traditus est propter delicta

nostra est hostia pacifica quia impetrat gratiam
nos saluando ad hebreos 5° factus est omnibus
obtemperantibus sibi causa salutis eterne est holo
caustum toti incensum quia per ipsum perfectionem glorie
adepti sumus secundum illud hebreorum 10 habemus fidu-
ciam per sanguinem eius introitum sanctorum per gratiam
celestem Et ideo hac de causa ad se vocat ut gratiam
tamur quia pro nobis se in hostiam immolabat pro
Sed dicit in toto corde vestro
Meditando passionem | primo apostolo evangelii
formando petitionem | usque Respexit 2a ibi
Amouendo contemptionem | et accessit usque men-
Tertium ibi Et audiet .x. usque in fine Et si sic
fecerimus gratiam hic gratia et in futuro habebimus gloriam

Conuertimini ad me feria v^a 2e dominice

Capitulum est ezechielis Osee i4° Conuer-
tere israhel ad dominum deum tuum quia cor-
ruisti in iniquitate tua Vbi notandum est quod si aliquis
cadit per culpam non potest surgere nisi habeat subleua-
tionem Vnde dicit gregorius quod per nos ipsos peccare pos-
sumus sed per nos ipsos surgere non valemus Et ad
hunc sensum dicit Salomon Ve soli quia cum ce-
ciderit non habet subleuatorem et iste subleuatur a
Christo quia ut habeamus subleuationem ... iste subleuatio
est gratia spiritus sancti Ad fontem gratie et gratiam im-
petrandam accedamus dicendo Aue maria gratia
Conuertimini ad me etc Feria heri declaratum est
quod amor uxoris detinebat multos vocatos
ne venirent Ideo hodie ostendendum est quod ulti-
mum detinens animam est amor proprius de quo
amore dicit scriptura quod in hiis diebus nouissi-
mis instabunt tempora periculosa et erunt homines
se ipsos amantes et ergo ideo hic de te ... quod
est enim amare se ipsum nisi per se sibi velle

[left margin:] Amor proprius Et ... / ultima causa

esse ad ... se in tali Itaque amore excitatur
homo ut dicit Rector homo qui se ipsum perfecte
diligit amat in iudicio suo facilis excitat amor
namque privatus vehementer mentem excitat et ideo
dicit Guillelmus libro 2° Aliena quisque malicia vult
magis quisque reprehendi quam sua et iactantie
et dicit nemo potest de se recte iudicare sed aliena
melius iudicat quam sua Ecce quod talis Amor ex-
citat et facit multum a ratione errare Sed antequam
altius procedamus queratur hodie peccatores utrum
plus debeat se diligere quam aliquid aliud
an non Ad quod dicitur quod de amore quo unus
quisque ad se habet possumus loqui in comparatione ad
deum ut ad proximum vel in comparatione corporis proprii
ad proximum Vbi notandum secundum beatum thomam
2a 2e q. 28 articulo 3° Quando duplex bonum possumus
accipere bonum nature et bonum gratie Super communicationem
bonorum naturalium nobis a deo factam fundatur amor
naturalis quo non solum homo in sue integritatis
nature super omnia diligit deum et plus quam se ipsum
sed et quelibet creatura suo modo i. vel intellec-
tuali vel rationali vel animali vel saltem naturali amore
sicut lapides et alia que cognitione carent quia
una queque pars naturaliter plus amat commune bonum
totius quam particulare bonum proprium quod manifestatur ex opere
quelibet enim pars habet inclinationem principalem ad
actionem communem utilitatis totius apparet in hoc
in politicis virtutibus secundum quas cives pro bono
communi et dispendia propriarum rerum ut personarum interdum
sustinent Vnde multo magis verificatur in amici-
tia caritatis que fundatur super communicatione donorum
gratie Et ideo ex caritate debet homo magis diligere deum
quam se ipsum quia beatitudo est in deo sicut in com-

et sociali omnium proprio apud quia omnium qui beatitudinem participare possunt et sit plus aliud quam deum debes diligere. 2o dilectio tua potius comparata a te ad proximum et tua dicto quod ex unitate te diligens secundum naturam spiritualem debes te magis diligere quam proximum ita quod non debes subire aliquod malum peccati ut proximum liberes a peccato et si tibi proponeretur eligas quod unus homo omnium vel salute unius vel salute tua propria cum damnatione aliorum hominum vel salute omnium aliorum cum tua damnatione si talia tibi per impossibile proponeret eligere potius debes ex caritate salutem propriam cum damnatione aliorum quod econverso. Si aut loquimur de amore proprio quo ad corpus in comparatione ad proximum sic debes plus proximum diligere quam corpus proprium ut Augustinus dicit in primo libro de doctrina christiana et ratio est quia maior est conformatio ad quam ad participationem beatitudinis anime nec ad animam proximi quam ad corpus nostrum quia anima proximi erit socia nostra in illa beatitudine non redundantia glorie sicut corpus nostrum quod erit gloriosum ex eo quod gloria anime redundat in corpus et ideo debemus plus diligere proximum quam corpus nostrum unde ut proximum liberemus a peccato debemus et mortem corporis sustinere sed homines sui ordinati se diligunt eo quod preponunt corpus suum proximo et sub isto proprio amor detinetur nec frangere possunt advertentes unde dicit Ieronimus in epistola 20 una est cathena que nos ligatos tenet amor vite et ideo dicit Christus ista cathena est amor proprius qui nos sollicitos reddit circa bona corporis et delectabilia frangendus est ut liber agere possitis id ad quod nos invito D. Continue animas in toto corde vestro. Sed ut ipsam cathenam citius frangamus sex in directa ad cognoscendum

sollicitudinem que facit iste amor sibi habeat fortia nobis innuens. Deus prouidet creature animali / Deus subuenit creature rationali / [?]na contentat in minimo nutrimento / Quia anima est preponenda bonis corporalibus / Quia aufert quietem a mente rationali / Quia totum diminuit in mundo finali

Dico primo quod amor proprius est [?] mouendus erga sollicitudinem cum deus prouideat creature animali

Ideo Christus ait in Matthaeo: Ne solliciti sitis anime vestre quid manducetis aut corpori quid induamini. Nonne anima plus est quam esca et corpus plus quam vestimentum. Respicite volatilia celi quia non serunt neque metunt neque congregant in horrea sua et pater vester celestis pascit illa et de vestimento quid solliciti estis. Considerate lilia agri quomodo crescunt et non laborant neque [?]. Dico autem vobis quod nec Salomon in omni gloria sua coopertus est sicut unum ex istis. Tene ergo quod si deus prouidet istis quod ita solliciti estis ex amore proprio erga hec. Dicit enim propheta: Tu das illis escam in tempore oportuno. Aperis tu manum tuam et imples omne animal benedictione. Qui ergo talia tenet et imples omne animal benedictione [?] prouidet tali creature propter nos cum propter nos sint facte non prouidebit nobis absit sed ut dicit propheta [?] et illud magis. Ideo amoueas amorem proprium erga tanta sollicitudine:

Dico 2o [?] Et ideo dicit propheta: Non vidi iustum derelictum nec semen eius querens panem. Ergo iacta cogitatum tuum in domino et ipse te enutriet. Sua panis [?] est ergo anima in deserto mirabiliter magis et panem subcinericium misit Helie per angelum ut in fortitudine cibi illius ambularet. Cibum misit Danieli existenti in lacu leonum per Abacuch. Cibavit in heremo Paulum heremitam. Magdalena in deserto ministrat anime per angelos Katherinam

in carceribus invenit 7 sic et alios multos factos
inveniabilit invenit nec mirum quia ut dicit Math.
scit enim pater vester quod hiis omnibus indigetis Un
ut dicit lucas Ita si vos cum sitis mali nostis bona
data dare filiis vestris quanto magis pater vester celes-
tis Quis enim a vobis patrem petit panem numquid
lapidem dabit illi aut piscem numquid pro pisce ser-
pentem dabit illi aut si petierit ovum numquid porri-
get ei scorpionem et si dicat non sic pater vester celestis
dabit bona petentibus se ideo ut dicit petrus omnem
sollicitudinem vestram proicientes in eum quia illi est cura de vobis
et sic a corde istum amorem proprium qui causat hanc
sollicitudinem removeatis :–

Dixi 3º etc Unde dicit philosophus et 2 boecius quod natura pau-
cis minimisque contenta est et ideo dicit apostolus habentes
victum et quibus tegamur hiis contenti simus Considerate
nostram principium et finem Unde dicit Job nudus egressus sum
de utero matris mee et nudus revertar illuc propterea
Salomon petebat d. divitias et paupertates ut dederis
michi sed tantum victum modo tribue necessaria volebat ergo Salomon
ut medium discordaret a fine et a principio ideo apostolus
non plus sapere i. querere quam oporteat sapere sed sapere
i. querere ad sobrietatem moderata ergo de eo nostra so-
licitudo in acquirendis post quod non multum natura requirit Unde
ergo Salomon Arguit eum qui tam sollicitus est circa pau-
ca sufficiat qui dicit Eccl. ergo Vidi et aliam vanita-
tem unus est 7 secundum non habet non filium non fratrem
et inde laborare non cessat nec saciatur oculus eius
divitiis nec recogitat dicens cui laboro 7 fraudo
do animam meam bonis quia propterea tollendus est iste
amor ne tam solliciti simus etc

Dixi 5º etc Augustinus dicit homo vis habere et bonus
non vis esse quod est ergo quod noles habere nec omnia
nec uxorem non filios non servum non tunicam
non tal[...] et tamen vis habere malam vitam Rogo

te prone vita tua caligis tue quid te offendit
vita tua quia sola vis mala ut michi omnia bona
tua solus sis malus Iste autem adeo mentis ce-
catus invalvit adeo homo interior absidit
ut omnia velit habere bona preter seipsum plus debet
homo amare bonitatem suam quam totum mundum Sed unde
est quod ita bona corporalia tantum diligit et animam
negligit nisi ex proprio carnali amore Et ideo amo-
vendus est cum anima corpori preponenda sit:–

Dixi 4º etc eo quod aufert quietem a mente mea natam
ex amore quem habet homo ad seipsum vult sibi omnia bona
terrena acquirere et inde fit quod totaliter sine quiete men-
tis deditus est terrenis acquirendis Unde dicit Origenes
in quodam omelia amor sui semper de terra cogitat
semper terrenos habet actus de terra lingua de terra loquitur
desiderat terram omnem spem suam ponit in terra ad
celum non respicit futura non cogitat iudicium dei non
metuit nec vitam eius promissa desiderat sed semper
de presentibus cogitat et ad eterna non suspirat et sic
tamquam mare fervet et nunquam in animo quiescit et
ideo amovendus est iste amor quia ad talem sollicitudinem inducit

Dixi 6º etc Ita ut dicit scriptura Cuius cor dormierit
non affert secum aperit manus suas et non videt
et ideo dicit Johannes dicis quia dives sum et nichil
habeo egeo et nescis quia miser es et miserabilis
pauper cecus 7 nudus Et ideo non enim sunt homines
bona quod secum ferre non possunt postquam dormierit sompnum 7
nichil invenerit viri divitiarum in manibus suis et ideo
removendus est iste amor proprius qui circa nos nos
ipsos reddit sollicitatos vane 7 infructuose cum omnia
dimictamus Unde ergo dicit Christus amoto istis de causis
isto amore potius agere ea ad que Christus inducit
de Convertimini admone qui sic nos in filios adoptavit
ut hereditatem feliciter possideatis Ita ut dicit lucas

Thomas parte 3a q. 23 ar.o primo deus in quantum ex sua bonitate admittit homines ad beatitudinis hereditatem dicitur eos adoptare hoc autem plus habet adoptio divina quam humana quod deus hominem quem adoptat ydoneum facit per gratiam ad hereditatem celestem percipiendam homo autem non facit ydoneum quem adoptat sed potius iam eligit optando ideo quia nos adoptat ad se vocat dicens convertimini ad me sed in toto corde vestro s.

Imitando interna pietate	primum tangit in 1a
Considerando divinam equitatem	parte ewangelii
Attendendo frenendalem penalitatem	usque ultima eius

secundum notatur ibi facto usque ad finem et si sicut fuerimus conversi hic obtinebimus gratiam et in futuro gloriam etc.

Convertimini ad me. Feria vi 2e dominice xl.

Exoptatis carnis detinentibus animam ne convertatur ad dominum. In asp. doctor ostendit quatuor impedimenta detinentia animam ne convertatur. Et primum impedimentum est pudor sive verecundia confitendi

Credit[ur] etc. 11o co. Quamvis magna divina ppriciacio illius omnibus querentibus ad se ubi non quod clara sit eis existit in miseria est autem miseria duplex quedam corporalis quedam spiritualis prima consistit in infirmitate corporis vel adversitate fortune et dicitur parva 2a consistit in anima quando subditur culpe et hec est maior. Unde magna pietas qua deus sublevat hominem corporali miseria dicitur parva illa non pietas qua sublevat animam a culpa dicitur magna et hec non habetur ab homine nisi ad illam disponatur per gratiam preveniente et ideo ad fontem gratie pro gratia impetranda accedamus dicens ave maria. Convertimini ad me quia heri declaratum fuit quod amor creaturarum multos detinet ne convertatur unde autem expletis carnis detinentibus incipiendum est de impedimentis detinentibus quorum primum sit pudor vel verecundia mala verecundia enim plurimos retrahit a penitentia et precipue superbos ypocritas qui volunt apparere hominibus deforis sancti et placere cum tamen sint infirmi intus et tunc infirmi et omni spurcicia plenum de qua quidem verecundia dicit ... sicut verecundia laudabilis est in malo ita reprehensibilis est in bono erubescere enim malum sapientis est bonum non erubescere fatuitas. Qui enim erubescat malum penitendo quod fecerat ad vite libertatem pervenit. Qui autem erubescit bonum a statu rectitudinis cadit et ad dampnationem tendit. Sed quare homo vereatur de operibus virtuosis declarat beatus Thomas 2a 2e q. c. xl ar.o 2o ar.o 3o dicens quod homo de eis verecundatur in quantum habentur ut viciosa secundum hominum opinionem ut in quantum homo refugit in operibus virtutis non tamen presumptione aut ex depulsatione et hoc contrahitur a bono et non vult confiteri. Sed antequam ultimum predas Quereret homo peccatores sed propter verecundiam quis confiteatur dicendo peccata sua preter unum ut absolvatur tacendo illud unum ex peccata sua prope verecundia ab ipso sacerdote ad quod respondetur quod dupliciter dicta verecundia non valet talis confessio nec absolvitur. Quia cum confessio debeat esse integra primo quia dominus summe bonus opus perfecte non vult aut totum hominem sanat aut imperfectionis non vult aut totum hominem sanat aut ut habetur de pe. di. 3a. Sunt plures. Et augustinus dicit ut ut habetur de pe. di. 3a. Quod plures. Et augustinus dicit Caveas ne verecundia ducaris dividas confessionem nam hoc est semper carere venia ad quam putas festinare puer de pe. di. 40 r.o In ea fine. Unde in ps. dicitur effundite coram illo corda vestra 2o ut dicit beatus Thomas mod... in pos. sinat quia sicut est de medicina corporali ita de medicina spirituali nam in medicina corporali oportet quod medicus non solum unum morbum quem medicinam dare debet cognoscat sed etiam totam habitudinem eius in firmum eo quod unus morbus ex admixtione alterius aggravatur et medicina quam unius morbo competeret alteri nocumentum prestaret Similiter est in peccatis quia unum aggravatur ex admixtione alterius et illud quod unum peccatum esset conveniens medicina alteri incentivum prestaret cum quis aliquibus contrariis peccatis infectus sit ut G. in pastorali docet et ideo de necessitate confessionis est quod homo omnia peccata sua confiteatur quam in memoria habet quod si non facit non est confessio sed confessionis simulatio et per consequens ille qui ex verecundia

tacet aliquod peccatum non est a sacerdote absolutus Et
ideo verecunda est ista talis verecundia ut agere valeas
ea ad que Christus invitat .d. Convertimini ad me in toto
corde vestro Ne igitur propter hanc retrahamur a bonorum opera
tiones adiutamur subiungam formam Non retrahat nos
hec verecundia viciosa racione etc.

Ultime confessionis
Divine invitacionis
Naturalis racionis
Copiose satisfacionis
Digne decisionis
Optime glorificacionis

Dixi primo etc. Ita sicut dicit beatus
Thomas in 4o sententiarum peccata
omnia in die iudicii erunt patencia
in oculis omnium aliter tamen iustorum
aliter reproborum peccata iustorum deformitates
quedam et ideo carebit ea
confusione sicut nec cicatrices martirum erunt ad defor
mitatem in corporibus illis gloriosis sed ad gloriam ut dicit
Augustinus Sed potius peccata illa reputabuntur divine miseri
cordie quia indulta sunt et exinde sancti provocabuntur ad lau
dandum divinam misericordiam Unde psalmista misericordias domini in eternum
cantabo Set peccata reproborum apparebunt ut deformitates
et exinde tantam confusionem habebunt quod non audebunt
oculos levare Unde de istis dicitur Naum 3o Revelabo
pudenda tua et ostendam gentibus nuditatem tuam
et regnis ignominiam tuam Iere 2o Confundentur vehementer
quia non intellexerunt obprobrium sempiternum quod num
quam delebitur Hanc itaque confusionem evadimus si
cum iustis ob verecundiam vanam a peccatorum confessione
et a bono perficiendo non retrahamur Ideo racione
huius ultime confusionis evadende propter verecundiam
non retrahamur a bono opere etc.

Dixi 2o etc. Ita si a malo non retrahit nos
aspectus dei videntis nos in omni loco quod magis est
quam a bono retrahit nos aspectus hominis quod est
minus Unde iuxta philosophum Sic de quo magis videtur inesse
et non inest quod de quo minus Et ideo dicit Ambrosius
Vereris hominem presentem et dei patris et filii et spiritus
sancti presentiam non vereris Unde iuxta apostolum omnia

nuda et aperta

nuda et aperta sunt oculis eius Ideo propheta dicit Si as
cendero in celum tu illic es Si descendero ad
infernum ades Si sumpsero pennas meas diluculo et
habitavero in extremis maris etc. Cum deus qui est ubique per
potenciam presenciam et essenciam videatque ubique corda
nostra et corpora et opera et cogitaciones et tamen non
verecundamur ista turpissima in oculis dei agere
Sed ergo ita insani sumus ut verecundemur agere
bona in oculis hominum timentes incurrere notam de
ypocrisi vel simile quid hec est maxima vanitas
et fatuitas propterea Ideo zelantes divinam iniuriam
qua nos ubique videt retrahamur ex verecundia
mala hominum verecundia propter bonum non timendo.

Dixi 3o etc. Racione racio naturalis dictat quod si homo non
verecundatur deturpare se quod non debet verecundari mun
dare se Ergo si homo habet immundiciam in facie apertius pot
issime confusione intrat conatur delere ut abstergere
Ergo si non erubuisti peccare quod inhonestum et inutile
est non debes secundum racionem naturalem erubescere confi
teri quod honestum et utile est Unde Crisostomus ait O insania
nimia hominum pudet ablui et non pudet inquinari
pudet sordes abstrahere et non pudet contrahere Ab
stergitur caligo et contempnitur anima Et ideo quia racio naturalis
docet quod sicut propter verecundiam non retracti sumus
nos a culpa propter peccatum quod nec propter ea retrahamur
a mundacione et ablucione illius quia lavamini
per confessionem et mundi estote ait propheta et auferte ma
lum cogitacionum vestrarum etc.

Dixi 4o etc. Quanto maior in vobis est verecundia
et non desistis propter hanc peccatum confiteri et bona agere
maius est meritum vestrum Unde ut dicit Augustinus in
libro de penitencia Vos itaque pro vos erubescite qui pro vos
peccastis Erubescencia namque partem habet remissi
onis verecundia enim magna est pena Ideo

qui erubescit pro eo dignus sit venia quisque proprio ore memoriam compungit ad lacrimas cum se iustificari sciat. Dicit pena cum id quod amiserit pe recolit et tunc erubescit. Unde quod verecundia cum sit pena et pena et pars remissionis ubi est maior verecundia est maior pena. Et per consequens maior pars remissionis est meritum. Hic est ut dicit quedam glosa quod sacerdos non debet audire confessionem suam ne auferat ei erubescentiam que ut dictum est est maxima pars pene. Sed debet mittere ad alium sacerdotem coram quo magis erubescat. Nam etiam coram uno erubesceret et ideo racione huius fructus non retrahit nos ista verecundia a bono.

Dixi secundo quod nec etiam propter bonum faciendum timendum est irrideri ab hominibus quia irrisiones sunt digne quia etiam mali irrident bonos de bonis operibus quod accidit, ac si ceci irriderent videntes de hoc quod vident et claudi recte incedentes. Ideo ipsa derisio deridenda est. Unde Seneca: Equo animo audienda sunt imperitorum convicia et ad honesta vadenti contemptus ipse contemptus est. Re. sententie non contempnat claudicantem si videat se irrideri ab eo de hoc quod recte vadit ut incedit. Quis non irrideret ipsum fatuum si vellet claudicanti assimilari quia ab eo deridetur. Et boecius dicit quod hii sunt similes avibus quarum oculos nox illuminat et lux cecat. Non ergo curandum est de hiis qui dicunt bonum malum et malum bonum. Ideo quia illi sunt digni derisione et vos non deum ad bonum tenditis. Ideo propter verecundiam non desistamus a bono.

Dixi tercio quod non etiam erubescere debemus de hoc de quo potius gloriandum est valde gloriosum. Quis bene vixit inter malos et male agentes ut quod male agere consuevit. Qui etiam erubescit agere bonum est similis illi qui erubescit de hoc quod a naufragio evasisset ut de eo quod sanus esset aliis ex eventibus leprosis ut medicis aliis minimum quod est maximum vituperium et ideo eius oppositum est

valde gloriosum. Ideo dicit Seneca: Nondum felix es si nondum turba te deridet. Hinc ibant apostoli gaudentes a conspectu concilii quoniam digni habiti sunt pro nomine Ihesu contumelia pati. Non ut dicit pater Gloria hec est omnibus sanctis eius. Ideo ut dicit Gregorius: Iustus honorari metuit despici non refugit sed propter Christum contumelia pati lucrum putat. Sic patet quod de causis non retrahat nos a bono verecundia ut melius agere valeamus id ad quod nos Christus invitat. Convertimini ad me. Set quod dicit ad me notatur. Nam ut dicit beatus Thomas in parte tercia questione 24 articulo 4 predestinatio Christi est causa nostre predestinationis. Nec tamen vero coniuge et eodem actu deus predestinavit ipsum et nos sed secundum finem predestinationis quia deus preordinat nostram salutem ab eterno predestinando ut per ipsum compleretur. Sic intelligit Paulus cum dicit ad ephesios 1: Deus predestinavit nos in adoptionem filiorum per ipsum. Hinc ergo ad se nos vocat dicens: Convertimini ad me ut per me compleatur predestinatio vestra. Sed quomodo in toto corde vestro. Scilicet

Vineam custodiendo diligenter	primum a principio ewangelii
In ea operando fideliter	usque ut presertim est
Amam timendo cordialiter	Secundum quod non fecerunt

isti ibi. Cum autem usque occiderunt tercium ibi. Cum ergo usque in finem secundum expositionem Voraginis Simon primo et secundo et si sic fuerit conversi habebitis graciam et in futuro gloriam obtinebitis. Amen.

Convertimini ad me. Sabbato 2e dominice Adventus

Scriptum est 3o Regum 8: Si egerit penitentiam in corde suo et conversi deprecati te fuerint dicentes peccavimus inique egimus impie gessimus et reversi fuerint ad te in universo corde suo et tota anima sua exaudies in celo in firmamento solii tui orationes eorum et preces. Sed quia nemo exauditur nisi primo acceptetur nec acceptatur nisi sit in gratia acceptante. Ideo ad fontem gratie pro gratia impetranda accedamus dicentes: Ave

2m impedimentum quod dicitur contra nec conversione est timor satisfaciendi. Ideo dico contra

Excitat e et postea i
pa q' scriptie ponit

maria Contum et Cum ha heri declaratu fuit q
pudor impediabat petore ne qfiteret addi
mus restat hodie declarandu quo timor satisfactie
di impediat eos ne ultius incedat ad ipos qfessor
Timet enim multi q no possent ferre pniaz q eis
imponeret et io desistut ad cofessione de quibus
dicit ps illic trepidauerut timore ubi no erat
timor no sit deberet timere p quibz eoz cu
aplo dicere oia possu in eo qui me cofortat puni
tut se enim ita vituperose a tali timore superari tamqz
pueri umbra timetes anteqz ultius procedamus
Recitat hoc petores tu no solu timeamus nos no
posse ferre pniaz in iugeda nob pptius mas sed
et dubitamus q si illa tam modica pniaz deus nisi
remitteret tot et tata peta q fecimus vellemus
facere utrum deo satisfacere possumus dico no Ad qd p
blema thomas in 4o sniaz q no effici deo de
bito uno modo ronem beneficij accepti alio modo rone qnis
p peti mihis aut honoribus qui sut apparetes
et deus et secudm phum impossibile e equivales
redde p qntitate p sufficit q ho reddat qd pot qz
amicitia no exigit equalens p qd possibile e vn
deus de beneficio dato hoi nec de offensa q eu co
missa reqrit ab homine aliquid equales p pporci
onalite p secudm id qd e ei debitu et gens ut fert
alexandrie pauperi peteti charitatem dedit castra et
dicit illo hoc michi no licet p statu domini dixit
alexander et hoc magnificencie mee debitu est
et gens Sic ho erga dm agere dz id qd possibilitati
sue e gens et illud q sic agit deus acceptat
et approbat in satisfactione debitu Sic sepe conti
git in humanis creditor q utitur rone et gracia no
exigit a debitore qd ei impossibile e nam si de
bitore depauperat e p fures ut raptores ut infor
tunium et no ex culpa sua Propter Creditor certa
li debeat habere eum excusatus quia videt illu

no posse tata qntitate restituere no exigit ab
eo nisi qntu pot Vn si no pot ei nisi x dona
tos dare creditor remanet qtentus et dicit se
satisfactu esse ab eo totu residuum parcedo si homo
ergo hoc agit deus q summe misericors e multo magis
id qd possibile hoi precipit Anathema sit cu ergo
preperit hoi pniaz .i. facite fructus dignos pnie
precipit hoi pniaz possibilem et no impossibilez et illaz
dicit digna s. remission petorum qd possunt hoies
p pniaz qua agut de satisfacere Ideo nisi timeamus
n' recedamus pniaz ppetue in sufficiete ad satisfaci
endu p illis insuper cu talis pnia no excedat vires
nras et impossibilitate nraz no timeamus illa assu
mere ut pperet satisfaciamus et sic agamus id ad qd nos
inuitat xpus dicens Couertimini ad me in toto corde
uestro Sz ut hunc timore expellamus a nob p re
media q'randa occurrunt scilicet

Primi puris pene moderitas
Secudm pnis pene leuitas
Tercium eiusde momentanea breuitas
Quartu futur pene gaudentatas
Quitu eius intollerabilis acerbitas
Sextu eius infinalis ppetuitas

Dico ergo q primum remedium ad re
mouendu timorem quo times assu
mere omnes pnias iniugendas
est istius pene

moditas nam et si qtenti pnie q sibi mea deberet
iniugi petoribus adhuc zu petorum sut valde pue
et modice et iste pene purgatorij q reseruatur
in alia uita si hic ad plenum no satisfacient
Sed aduertendu tamen e q ut dicitur mea no dz
iniugi pnia alicui n' q' ipse forte ut sibi minime
voluerat ut potuerit penitens et suscipe Vn dr
in Ray modo q si penitens no pt pnias taxat
a iure facere impoat ei sacerdos medietate q si
nec medietatem Ad hoc et deueniat ut po
nat ei unam pr nr iniugat ut qd semel in

in septimana vadat ad ecclesiam ut audiat et le-
vius et insuper alia bona que fecerit ei coniugat in
penitentia et male quod parcet tolerabit. Unde Crisostomus
melius est minorem rationem reddere quam pro aliqua crude-
litate. Ubi enim pater familias largus est dispensator
non debet esse tenax. Cum igitur deus est benignus, ut quid
sacerdos eius austerus vult apparere. Et ideo quia tam
modica potest esse pura non timeat quod eius onus sibi
Dixi quod secundum remedium contra predictis penam levitas. Le-
ve enim est onus penitentie. Unde dicit Crisostomus Quid
o homo penitentiam times, nichil in ea durum est, quin etiam
nunc delectatione habet. Cum gustaveris tunc presenties quam
suavis sit odor eius naribus et sapor eius fau-
cibus, non quando eam expavescas. Et hinc dicit Christus
Tollite iugum meum super vos, scilicet penitentie, et invenie-
tis requiem animabus vestris, scilicet per peccatorum remissionem.
Iugum enim suum suave est et onus meum leve, scilicet penitentie
quod scilicet ex parte mea coniungetur nobis leve erit si dolore
mei illud assumitis. Quia ut dicit Augustinus in nullo modo
sunt onerosi labores piscantium, venantium et aucu-
pantium, si ipsi delectat. Non ergo est timendum assumere
onus penitentie racione tante levitatis ex dei amore.
Dixi quod tertium remedium est contra ... si tota vita brevis
est, bene breve erit omne quod in ea erit. Et quia
aliud est quod talis pena brevis magnum premium
acquirit. Unde dicit Apostolus Quod momentaneum est tribula-
tionis nostre eterne glorie pondus operatur in nobis.
... ut plurimum solent sacerdotes ut homines habeant
occasionem frequentandi confessionem pro iii vel 2°
dies aut per mensem eis penitentiam iniungere et si ad
hoc esset fervens ut semel in septimana ieiu-
naret bone et breve et status levitatis sensibile
est. Stetisti per x annos in peccatis et in uno mense vel
anno tota ... penitentiam explebis. Et ideo hanc graciam
extirpa hunc vanum timorem ut contra valeas ad

dominum rez
Dixi ... remedium esse rez. Non enim solum cru-
ciabitur anima vel solum corpus sed anima simul et corpus
quia ut dicit philosophus operatio est coniuncta vel com-
munis. Et ideo sicut anima cum corpore et corpus cum anima pec-
cavit et demeruit, ita hec simul pati debent,
et non solum penam ignis, sed ut dicit Gregorius Erit
in inferno frigus insuperabile, ignis inextingui-
bilis, vermis inmortalis, fetor intollerabilis, te-
nebre palpabiles, flagella cedentium, horrenda visio
demonum, confusio peccatorum, desperatio omnium. Et ideo quia
tam magna est pena, eligamus potius hanc parvam
et eius timorem expellamus ut merito ...
Dixi quod quartum remedium rez ... acerbitas compellet.
... id ad quod natura refugit et abhorret ... ut dicit
philosophus in libro de anima omnia esse appetitus et illius ...
agitur quecumque agunt secundum naturam quatenus semper
... et inmortali esse perficiet secundum quod possunt ...
... aliquis ... hoc naturale desiderium appetit mortem
signum est maxime amaritudinis. Dampnati enim tan-
ta sentiunt acerbitatem ut mortem propriam desiderent
et fugiat mors ab eis. Et Ieronimus dicit O
mors quam dulcis esses quibus tam amara fuisti
mors quam sola desiderat, optat qui te sola vehemen-
ter ... Et ideo racione tantae acerbitatis non timeas
assumere onus penitentie.
Dixi quod sextum remedium contra dictum timorem rez dice-
tur enim dampnatis Matthei 25° Ite maledicti in
ignem eternum. Et Gregorius dicit momentanea est quod
delectat, eternum non quod cruciat. Et alibi dicit Ibi
mors semper vivit, finis semper incipit, defectus
deficere nescit ut sine fine permanent qui sine
fine compellebatur. Et ideo hanc de ta timore

sui medii omnes prime deponat ut sit agere va-
lerat vel ad quod Christus eos invitat dicens Conver-
timini sed ad me quia sum mediator dei et hominum
unde dicit ad Thimo. 2o quod unus est mediator dei
et hominum Christus Jhesus qui tradidit semetipsum
redemptorem pro omnibus nobis unde per ipsum tamquam
per mediatorem reconciliati sumus deo patri hic dicit
Paulus ad Cor. 5o capitulo deus erat in Christo mundum sibi recon-
cilians et ideo ad se vocat ut convertamur dicens Con-
vertimini ad me et cetera in toto corde vestro

Per salutiferam cognitionem | Hec 3a notantur in
Devotalem confessionem | ewangelio secundum
Per plenam satisfactionem | expositionem

Doctoris [illegible] in sermone eiusdem diei primo et
si sit [illegible] hic gratiam obtinebit et in futuro gloriam

Convertimini ad me dominica tertia et cetera

Nimia spes vel presumptio
contra fidem in deum [illegible]

Scriptum est Jone 3o capitulo Convertatur vir a via
sua mala et ab iniquitate que est in manibus
eorum Quis scit si convertatur et ignoscat deus et
revertatur a furore ire sue et non peribimus Sed
quia nemo potest viam et iniquitatem suam relinquere sine
auxilio gratie hinc ad fontem gratie pro gratia impe-
tranda accedamus dicentes Ave Maria gratia Convertimini
ad me etc. Quia homines declinati sunt quod timor
prime multos a bono retrahit hinc hoc de-
clarandum est quod spes presumptuosa non multos a bona
voluntate revocat nam aliqui aut sperant
diu vivere et dicunt dum ego sum iuvenis
nolo hic bonum tempus cum ero antiquus faciam
penitentiam aliqui ut puta avari et usurarii qui
volunt ita cito reddere que aliena sunt dicunt
ego spero bene lucrari et postea potero omnia
reddere et sic continue Alii sperant dicentes deus
ita misericors est quod nullo modo permittet me

dampnari et sic sub ista spe remanet et non
procedit ultimus ad conversionem sed antequam ultimus
peccavimus Caveant hodie nostri peccatores quia
in nobis est ista spes quam speramus dominum ita mi-
sericordem quod non permittat nos dampnari forte
volumus esse dampnati quia sunt in inferno hinc
aliquam spem sibi in dei misericordia quod aliquando eva-
dant illas penas ita quod sperent aliquando obtinere
beatitudinem Ad quod respondetur secundum beatum Thomam 2a 2e
q. 18 a. 3o Quod sicut de ratione beatitudinis est ut in ea
quietetur voluntas ita de ratione pene est ut id quod per
penam infligitur voluntati repugnet non autem potest
voluntatem quietare vel ei repugnaret quod [illegible]
ignorat Et ideo dicit Augustinus super Genesim ad litteram
Quod angeli perfecti beati esse non potuerunt in primo
statu ante confirmationem cum non essent presciti sui
eventus Requiritur enim ad veram et perfectam beati-
tudinem ut aliquis certus sit de sue beatitudinis perpetui-
tate alioquin voluntas non quietatur Similiter cum perpetu-
itas dampnationis pertineat ad penam dampna-
torum non vere haberent rationem pene nisi voluntati re-
pugnaret quod esse non posset si perpetuitatem sue dam-
pnationis ignorarent et ideo ad conditionem miserie
dampnatorum pertinet ut ipsi sciant quod nullo modo possunt
dampnationem evadere et ad beatitudinem pervenire
unde dicit Job 15o non credit quod reverti possit de te-
nebris ad lucem unde patet quod non possunt apprehendere
beatitudinem ut bonum possibile sicut nec beati ut bonum
futurum et ideo in dampnatis non potest esse spes Ho-
mines sperent dicentes deus est ita misericors quod quamvis nos ad
hunc penam liberabit sic nec nos peccare debemus
ut inde retrahamur a bono opere et sic non agamus
vel ad quod nos Christus invitat dicens Convertimini ad me
in toto corde vestro et cetera ut ista spes nos se-

ducat sex contra ipam quod nos ab illa contrahat quibus habemus
primo contra spem diu vivendi 2° contra spem divi-
tiarum 3° contra spem magne misericordie dei Et primo contra

Spem diu vivendi — Vite immobilem brevitatem / Mortis incerta rapacitatem

Spem divitiarum acquirendi — Omnimoda vanitatem / Detestabilem periculositatem

Spem misericordie dei — Divinam equitatem / Operis gravitatem

Dixi quod primo quod contra spem diu vivendi debemus
opponere vite immobilem brevitatem ne ab ipsa se-
ducamur unde dicit Iob Breves dies hominis sunt et
1019 numerus mensium eius apud te est Et alibi homo natus
de muliere breve vivens tempore nam si comparetur tempus
istud per comparationem ad tempus priorum parentum per comparationem
et ad se per comparationem ad tempus futurum ad 2 per
comparationem ad primum accipiendum breve est per comparationem
eius ad tempus priorum vivebat enim illi multo amplius
longiori tempore quam nos vivamus unde dicitur genesis quod facti
sunt omnes dies Ade nongenti et 30 anni facti
sunt dies Enos nongenti et quinque anni facti sunt omnes
dies Mathusale nongenti et 69 anni et sic de
aliis Ita per comparationem ad tale vivens tempus presens
est breve Est et breve in se unde apostolus tempus
breve est et ita breve quod mortales vix adisce-
re possunt ut ita dicam principia litterarum hinc inter
tabulas nimia est subtilitas nos mortales scimus
breve est itaque tempus et irrevocabile Unde Ovidius
in libro de arte amandi inquit eunt anni more flu-
entis aque nec quod preterijt iterum revocabitur unda
nec preterijt hora redire potest per comparationem 2 ad
tempus futurum breve est non breve est omne quod
non clauditur 2° enim quod fine non habet Cum
autem status futurus careat fine quod si mille anni

in comparatione illius quasi nichil vel modicum tempus videretur quo
dampnati 2° futuri si mille a pena illa deberet liberari
Quot enim vivimus modo arene a terra usque ad celum esset e-
narratis totaliter sit quod dampnatum unum granum il-
lius arene auferetur inde et non plus est 2 breve
per comparationem ad illud premium quod debemus lucrari in
sicut breve tempus est una dies hominum ad hoc quod
transeat misericordia adlucrandum 20 milia florenorum
vel ergo quod habeat dies et annos ita breve est istud tempus
admerendum vitam beatam unde dicit apostolus non sunt
condigne passiones huius temporis ad futuram gloriam que
revelabitur in nobis Et ideo quia ita breve est non
speremus diu Adhuc possum dicere spes bonis quod diu
vivat : — Dixi 2° quod contra istam spem debemus
opponere in certa mortis rapacitatem unde dicitur est alia
tor Vigilate quia nescitis diem neque horam quando dominus
venturus sit et Seneca in epistola 2° incertum est quo loco
te mors expectet Tu itaque omni loco eam expecta
Et tulius sepe quidem iam in genos legere capillos ce-
pe venit tacito tunica senecta pede Et ideo ait
Cato tempora longa promittere noli Quocumque in-
gredieris sequitur mors corporis umbra sicut
dicit Ovidius in libro epistolarum Occurrunt animo pereundi
mille figure mors quam minus pene quod mora mor-
tis habet Audimus enim et videmus multos subi-
tanea morte periisse multos de mane recede-
tes de domo quod aut per rixas aut aliquo alio eum
fortuito de sero vel aut hora prandij mortuum
reportatur ad domum et ideo habet dera conducatur
talis spes et cito diu tempus hec gustamur ad dolo
Dixi 3° quod spem divitias acquirendi opponemus
omnimoda vanitate non dicamus non possum
modo quia debeo multas pecunias red-
dere spero lucrari hinc ad tantum tempus tan-
tum quod ego potero et filijs meis habundat

prude et restituet que male acq̄sivit non
sit impij no sit audite quid dos dicat luc
12° cuida dicta ma hēs multa boa r̄posita in
anos plimos requiesce comede et epulare
Dixit aut illi dns stulte ac nocte aiam tua
repetent a te demones q̄ aut parasti cuius erunt
Et iob 3° dives cum dormierit nichil afferet secum
aperiet oculos suos et nichil inveniet et p̄s dormierunt
somnum suum et nichil invenerunt oēs viri divi
tiarum in manibus suis et in apoc dr dicis quia
dives sum et nullius egeo et nescis quia miser es et
miserabilis pauper nudus et cecus hoc sc̄ senties qua
do corpori recedet aia et ideo hac de causa spē acq̄re
di divicias contempnamus cum van hinc cecas ut
merito gliti valeamus ad dominum
Dixi 5° q̄ ita talem spem cernus detestabilem
periculositate via d[e] iacobus Qui volunt divites fieri
incidunt in temptacionem et in laqueum dyaboli et desideria multa et
inutilia que mergunt hominem in profundum Et xp̄s dicit
q̄ facilius e camelum p foramen acus intrare q̄ divitem
in trare regnum celorum Et hoc quia ita deprimuntur ab
onere divitiarum ita ut no possit alius conscendere Et ideo
dicit grḡus liberius ad patriam tendimus si in via
pondere caremus et alibi dicit Honus diviciarum abstu
lit me admirendum tenue expediunt 2° q̄ arta
e via q̄ ducit ad vitam Et io divites cum sint nimis
pingues no possunt p̄henire in trare ideo dr de
quolibet illorum impugnatus e dilectus nimis et incras
satus et recalcitravit et ideo p̄ tale periculus no p̄mit
tamus nos seduci a tali spe ut merito gliti valeamus
Dixi 4° q̄ ita spem dum in saluus debemus cre
dimus equitate via dicit grḡus ad magna iusticiam
in ductate pertinet ut nunquam supplicio careat q̄
in hac vita voluit carere peccato Et aug9 dicit

Cuius vita sine fine mortua sit in culpa eius mors
vivit sine fine in pena Non dimittit iusticia et ius di
mictat malum impunitum sed secundum mensuram delicti sit et
plagarum modus Apud ea hinc volentibus per talem spem
gliti et durantes in culpa sine timore permaneat ut sic pena
culpe correspondeat et ideo hac de causa no permittamus nos
seduci a tali spe ut merito gliti possimus
Dixi 6° etiam hoc e q̄ nisi quis vitat no obtinebit
veniam depetitis nec salutem q̄ sicut pena culpe ita
ut gloria merito correspondet Unde quia pueri decre
dentes sine baptismo no meruerunt salutem eternam
no salvantur nec incorporati fuerunt merito x' ideo
ad limbum descendunt q̄litz nullus post hanc vitam sa
lute perfrueter si hic illa no meruit hinc dcitur
est statibus in foro et nos in veniam meam misit
iusti fuerit dabo vobis et seq̄tur q̄ postq̄ laboraverunt
dixit dns vinee p̄curatori suo redde illis mercedem
sua Ecce 7° q̄ vana e ista spes qua speramus veniam
sine meritis obtinere Et ideo hac de causa no permittamus
nos ab ea seduci ut merito acq̄re valeamus id ad qd
nos xp̄us invitat dicens Convertimini ad me etc 3° q̄ ad me
q̄ omnibus contra peccata sit Unde ambrosius Omnis aia acce
dat ad q̄ contra x̄pus peccatis e nobis si volueris carere de
sideriis medicus e si febribus estuas fons est
si gravaris iniquitate iusticia e si morte times
vita est si cibum queris alimentum e si tenebras
fugis lux e si celum desideras via e et ut dicat
ad me si in toto corde vestro etc

Expellendo demone	primum a principio ewangelij usque
Comedendo reconciliamini	erat 2m in cum in mundus usque
Proferendo tandem	pessime 3m ibi extolles usque

ad finem Expone secundum doctrinam et sic fuerimus
qui sic hic obtinebimus graciam et in futuro gloriam ad quam etc

d' desperatione obtinendi veniam r̄ e ꝑ impedimentum

Convertimini ad me feria 2a dominice 3e xle

Scriptum est Jone 3o c° et vidit deus opera eorum quia conversi sunt a via sua mala et misertus est dominus super malitia quam locutus fuerat et faceret eis et non fecit. Sed quia deus non mutat sententiam nisi homo mutet vitam nec homo potest mutare vitam nisi luretur graciam hinc ad fontem gracie pro gratia impetranda recurramus dicentes. Ave maria. Convertimini etc. Quia heri declaratum fuit quod spes presumptuosa seducit animam ne convertatur hinc hodie declarandum est quod desperatio obtinendi veniam obviat et retrahit animam nec permittit eam ultimus procedere dicit enim homo ego tale peccatum feci quod non possem aliquo modo obtinere veniam maior est iniquitas mea quam ut veniam merear. Aut 2 dicit ego non unum sed quodammodo infinita peccata commisi quomodo est possibile quod deus tot peccata remittat michi vel dicit ego perseveravi in peccato usque ad senectutem meam et modo tum non possum amplius peccare ego confitear deus non acceptabit nec posset esse quod ipse posset vel vellet michi indulgere. Et hac de causa multi ultimus non procedunt sed remanent in peccatis suis sed antequam ultimus procedamus queratur hodie mea peccatores. Cum ergo ex tali desperatione non possimus habere contritionem ac devotionem aliquam debemus hic in contrito nobis. Respondeo secundum beatum Thomam quod confessio est actus virtutis et pars sacramenti secundum autem quod est actus virtutis sit est actus meritorius proprie et sic confessio non valet sine caritate et principium merendi. Secundum quod est pars sacramenti sit ordinat confitentem ad sacerdotem qui habet claves ecclesie qui per confessionem cognoscit conscientiam confitentis et secundum hoc potest confessio in eo qui non est contritus quia potest peccata sua sacerdoti ostendere et clavibus ecclesie se subicere et quamvis tunc non percipiat fructum absolutionis tunc recedente fictione propterea incipiet sicut etiam in aliis sacramentis et tamen non tenetur iterare confessionem

qui fictus accedit sed tenetur postmodum fictionem suam confiteri. Et Raymundus libro iii sic dicit quod si quis existens in proposito peccandi vel qui non proponit abstinere aperte confitetur et postmodum penitentiam veram reddeat necesse ut ait quedam glossa. si non confitetur eidem sacerdoti qui prius vel si sacerdos qui audit eum sit oblitus peccatorum illius si aut confitetur eidem et confessor non sit immemor illorum peccatorum non tenetur confiteri nisi fictionem suam. Et sic quamvis homo ex desperatione venie consequende non possit homo habere contritionem tamen confiteatur quia et si tunc non percipiat fructum absolutionis tamen incipiet deo inspirante habere contritionem habebit fructum tunc illius absolutionis. Et quamvis sic sit prius melius est quod homo non permittat se superari a tali desperatione ut melius et liberius agere possit id ad quod Christus tunc et nos invitat dicens Convertimini ad me etc. Et ut melius hanc desperationem removeamus a corde sex rationes ad hoc nos inducentes sub hac forma notabimus scilicet amovenda 3 ista desperatio ratione

Divine voluntatis salutem optantis	Dico primo quod amovenda est ista desperatio ratione divine voluntatis etc.
Divine aviditatis ad penitentiam invitantis	
Divine largitatis omnia peccata donantis	
Divine benignitatis dilatationem acceptantis	
Divine magnanimitatis penam indulgentis	
Divine copiositatis per passionem supplicantis	

nam deus tantam copiositatem habet quod sicut misericors non potest suam misericordiam continere propterea numquam continebit in ira sua misericordias suas. Ideo propheta dicit Syon dicit dereliquit me dominus et dominus oblitus est mei numquid oblivisci potest mulier infantem suum ut non misereatur filio uteri sui. Et si illa oblita fuerit ego non obliviscar tui ecce in manibus meis descripsi te. Ex hac itaque mea venie vult facere veniam excludit nullum refutat quia ex tali

voluntate vult omnes homines salvos fieri quamvis non
lint salvari et ideo ratione huius divine voluntatis non
est de ea misericordia desperandum
Dixi 2o quod non enim solum vult sed hortatur et invi-
tat et omnes vocat vel rogat et non quantum ad per
prophetas verum per angelos per preces per prophetas primo
ipsum per apostolos nos per doctores per omnes creaturas
Quia ut dicit augustinus omnia michi dicunt ut amem te
et tamen remisisti extendo manus meas largiendo
beneficia et esse et vivere ut intelligere et conservatione
et promissione vel provisione et redemptione et iu-
stificatione et alia innumera beneficia et non fuit qui aspi-
ceret despexistis omne consilium meum id est internas inspi-
rationes et ammonitiones et optimas cogitationes
quas orere faciebam in corde vestro et increpationes
meas neglexistis id est tribulationes et flagella quibus
tamquam bonus vos verberavi ut vitam vestram inde cor-
rigeretis Ecce quanta est bonitas ac dignitas in hiis verbis ostendit
quibus nos invitat Et ideo nec hac de ea desperandum est
Dixi 3o quod ipse enim largus est dominus ut non solum venialia
et venia petentibus vel et omnibus omnia peccata dimittit ideo dicit
beatus Ambrosius currimus post te bone ihesu audientes quod pec-
catores non spernis Non enim horruisti confitentem latro-
nem non lacrimantem peccatricem non sedentem ad theloneum
non deprehensam in adulterio non supplicantem publicanum
non negantem discipulum non persecutorem discipulorum non
ipsos crucifixores hec ille Nam primo dixit hodie
mecum eris in paradiso 2o dimissa sunt ei peccata multa
vade in pace te condempnabo 3o dixit nemo et tu dixit
nemo te dampnavit nisi ego te dampnabo 4o
descendit hic iustificatus in domum suam 5o dedit
claves regni celorum et 1o dicit vas electionis est michi iste
ut portet nomen meum coram gentibus et regibus dei
6 pro crucifixoribus dicit pater dimitte illis quia nesciunt
quid faciunt et ideo tanta largitate est in eo sperandum
Dixi 5o quod vnde et dicit Effrem in libro de //

pena michil enim est quod medicamento penitencie non cedat Re-
cedens quoque benignissimus deus ipse statim invenitur
abnegantibus se propterea quia enim homo contra recedat adeo
dicit esse assum et antequam effundat lacrimas effundit
super eum misericordias suas non tardat penitentem Audi-
re nec supplicat veniendi ad se tu enim spontanea desinit
tur tanto ipse primus semper vicit non querit tempus
acti temporis quantitatem sed requirit humilitatem Et
dyonisius in epistola ad demophilum vere benignus
et super optimus ihesus qui omnia ad se deduxit qui
et redeuntibus amabilem se exibet et eos qui ac-
cusantes in vanum substinet ipsosque defendit et
magis multa promittit nec de prioribus accusat sed
die festum agit et amicos convocat et optimos
angelos in letitia suscitat ratione quod huius be-
nignitatis in eo est sperandum
Dixi 6o quod admovenda est ista desperatio ratione
divine magnanimitatis pena et indulgentie
sicut ostendit in latrone cui non solum culpa sed
et pena qua merebatur dimisit vnde illo die
fuit in paradiso secundum creditur tamen quod deus cui di-
mittit penam quam contricio est sufficiens vnde ut dicit
petrus de tarentasio et beatus thomas potest con-
tritio ex parte caritatis que displicentia est in volun-
tate ut ex parte doloris sensibilis qui in sensitiva
vita excitatur ita intendi quod tota pena remitte-
retur ei quod contritus est Et ideo quia deus ex sua magna-
nimitate et culpa et pena dimittit taliter con-
trito in eo sperandum est :
Dixi 7o quod Cum scilicet peccavi petrus gaude turbatur
conscientia sed non perturbatur vulneris enim domini recorda-
bor Nempe vulneratus est propter iniquitates meas
attritus est propter scelera nostra Quid enim tam ad //

morte qd no x. morte salutis Cuiusque qo fuit incor
porat' xi passiom p fidem pmerita illius liberabit a
petis Et io no est desperandu s tu firma spe ad
xpm est confugiendu p confessione ad qua nos inui
tat d. Conuertimini ad me etc sed ad me quia adiu
tor vester su vn ps Adiutor in tribulationibus q
inuenerunt nos nimis 7 io dicebat ps dns m
adiutor et ego despiciam inimicos p debito
temptatores demones q me volut reducere
ad desperacione Sed conuertim ad me in toto corde ves
tro scilicet qn contepnendo

Contepnendo curiositate	pmu notat phor q xs
Declarando veritatem	no vult fatere in pria
Fugiendo aduersitatem	sua mirarta apud Ewa

gelii usque tua etc i nemo ppha usque i sicut 3
in repleti usque ad fine Et si sit fuerimus q
hic gram obtinebimus et in futo gloriam ad q etc

d' desperacione p'uetaz op
tata i bo pseuerandi etc q. inp

Conuertimini ad me Feria 3a 3 dominice p'

Scriptu est 3o regu 8o co si a petis suis
conuersi fuerit in afflictione exaudies
in celo eos 7 dimitte peta suorum tuorum 7 onde
eis via p qua ambulent s quia deus no ex
audit nec dimittit peta nec via remedii ad
tetu ondit n pecca hinc ad fonte gre pecca cum
petcada accedamus d. Ave maria Conuertimini
etc Quia heri declaratu est q desperacio obtine
di venia meritos retrahit ne conuertam hinc
hodie declarandu est q desperacio p9 venia op
tata in bono pseuerandi no nullos retrahit di
cut enim qdam probaui et expertus su q p9q con
fessus fui statim recidi in pristina peta nam ceni
es confessus su et ceuties recidi 7 su ita as
suetus in malo q no possu abstinere 7 eadeo

ad quid valet in confessio noli ultimus confi
teri 7 sic remanet nec convertit s anteq ultis
recedamus Querat hodie petores s p tale des
paratone homo debeat dimittere confessione
timendo lapsu que contiue po9 confessione ex
pertu est hoc p tanto dicimus q aliqui petores
qua primus q recidivato e maxim petm ut dt
petrus q melius erat eis veritate no agnos
tere q po9 agnitam retroire Et crisostomus dicit
verus experimenta docet qm si malus xpianus erit
sit peior sit q si fuisset gentilis na in reci
divacione ho frangit fidem et pactu factu i
prima deo suo ps Aucterent et no servauerunt
pactu in recidivacione ho suscepit in inimicu dm
su vn dicit ysa suxe me suscepisti adulteros
in recidivatione ho ostendit ingratitudine benefactori
suo ps Retribuebant michi mala pro bonis Jn re
cidivacione iterum xpus crucifigit hebre 6o rursu
crucifigentes xpm in membris suis in recidiva
ne ondit in una su qua incidit e maius
pobligatioz maior peri in recidivacione contristat
spus sus ephe 4o nolite contristare spm
sanctu qui in nobis est Et io cu tot mala se
quatur po9 lapsu volumus scire cu timeamus nos
posse pseuerare an debeamus dimittere confessione
et questione ne iterum cadamus an no ad qd
dico q cumus ex tali desperacoe timeamus lapsum
confiteri debemus et agere pniam Et pmo roe
diminucionis pene nam quamvis desperes q no posses
pseuerare post confessione in bono tamen pro p ali
quantu tpus pmanebis in bono quia no ita subi
to post pniam cades 7 p tanto tpe no augmentabis

pena infernalem in purgatorio que tibi pro peccato debetur
et sic minor erit. Unde 2 si deus tibi revelaret quod
dampnandus esses, 2 deberes bona agere et minorem
penam incurreres. 2o ratione obediencie non debes propter ta-
lem desperacionem desistere a confessione et penitentia.
Nam ecclesia precipit cuilibet christiano quod penitentiam agat et
confiteatur. Unde quamvis homo timeat post confessionem cadere
in peccata, ne incurrat reatum omissionis et inobedien-
cie atque ex ingratitudine omnium bonorum ecclesie debet non
obstante hoc confiteri et agere penitentiam. 3o ratione incer-
titudinis, nam quamvis sic desperet, non tamen certus est, plus
est quod post penitentiam perseverabit quam quod cadet, quia multi
iam probabant ita perseverare qui ceciderunt, et multi
ita timebant non posse perseverare qui perseveraverunt,
et ideo quia nescit pro incerto non est desperandum, sed post
assumptam penitentiam petendum est: Et ne nos inducas in
temptationem, sed libera nos a malo. Est ergo abicienda ta-
lis desperatio, ut ab ea tamquam a laqueo liberati agere
valeamus id ad quod nos Christus invitat dicens: Convertimini
ad me etc. Sed ut magis solicite ipsam contempnamus, sex
inducentur ad hec contempnenda, scilicet sequentes:

Hostis debilitatio
Dei illuminatio
Mortis consideratio
Justorum associatio
Passionis consideratio
[illegible] dei confortatio

Dixi primo etc. Nota tamen in potestate
est quod neminem temptare potest
nisi adeo licentiam habeat. Ideo
dixit dominus ad Sathan: Extende
manum tuam et tange ea cuncta
que eius et cuncta que possidet,
vero tu animam illius serva. Hinc 2 dicit Matth. 8 quod
legio demonum intrare non potuit gregem porcorum
nisi permissa a domino. Sed adverte quod dicit Ambrosius:
accipit quidem diabolus temptandi licentiam, sed non accipit
copiam subvertendi, nisi sua sponte labatur infir-
mus affectus. Ideo dicit Jeronimus vel Crisostomus:
non est timendus hostis qui non potest vincere nisi

volentem. Ita nec ... ideo confortat
nos Petrus dicens: Sobrii estote et vigilate quia adversarius
vester diabolus etc. Circuit, ut dicit Jacobus in sua canonica:
Resistite diabolo et fugiet a vobis. Et ideo ratione huius
debilitatis nostri hostis non est desperandum quod ei resistere
non possimus et sic evadere peccata ad que nos inducit post
assumptam penitentiam. Ideo simus boni animi nec desperemus,
non enim poterit superare nos si non volumus, cum
sit ita debilis.

Dixi 2o etc. Unde hoc cantat propheta: Dominus illuminatio mea et
salus mea, quem timebo. Talis itaque illuminatio sic clari-
ficat mentem ut videat iam que certa sint et agenda
et que vitanda sint iam cognoscit, et qualiter resistere
debeat temptationi. Hinc postquam interrogavit: Quis
ostendit nobis bona, subiungit: Signatum est super nos lumen vultus
tui domine. Ac si diceret: lumen vultus tui quod est signatum
in penitentia super nos ostendit nobis. Nam tale lumen quod est in a-
nima ... ita ut dicamus: Ibimus de virtute in virtutem et ostendit
regnum dei illi scilicet quale ... sit ab origine mundi
paratum fidelibus, et dat illi securitatem quam immundicia
ducta una que contempserunt totaliter honestavit illum
in laboribus et revelat homini ut intendat adversitatem
domini passionem habeat quod propter eum mortem pacietur sub sistitur
et complet labores illius qua ... futura ... tamen
oculos aperit ut remedio opportuno se muniat an-
tequam illa eveniat, ne illis succumbat, et sic ad perfec-
tum ad finem sua opera deducit. Et ideo quia deus
ita illuminat penitentiam assumendo, non est desperandum ut
timeo quod non potero perseverare in bono, cum
tale adiutorium habeamus.

Dixi 3o quod 3m retrahens nos a tali desperatione est
mortis gracia secundum hostiensem. Hec enim ondit
omnia esse vana et transitoria. Ecclesiastici 12: Si annis
multis vixerit homo et his omnibus letus fuerit

necnon nisi debet tenebrosi temporis et dierum malorum qui cum venerint vanitatis arguet^r prita non enim quod est in mundo a^t e corrup^a carnis que dat^r omnibus in eternum a^t est corrup^a mors quod n^l secum affert a^t superbia vite et tamen superbi intra pedibus conculcabit^r unde hec omnia mortis memoria facit contempnere hinc dicit Gregorius facile contempnit omnia qui semper se cogitat moriturus et contempnendo fit quod carnet multa peccata ideo dicitur Qui vult effugere manus propinquorum relinquat que sunt mundi Considerans quod quia mori debemus quia ex parvorum multa peccata obmittemus unde dicit Gregorius Qui ignorat qualis erit in morte semper paratus erit in operatione et ideo non desperabimus quod non possumus in bono perseverare quia talis ignorancia erit quodam secundum nos tenere in operatione bona stabiles ad hoc quod dominus paratos inveniat

Dixi secundo quod sicut dum homo ad primam redit fit particeps omnium sanctorum et angelorum et socius eorum unde psalmus particeps ego sum omnium timencium te et custodiencium mandata tua Et ut dicit Salomon funiculus difficile solvitur vel rumpitur ideo dicit Christus in ewangelio Mathei si duo ex vobis consenserint super terram de omni re quacunque petierit fiet illis a patre meo qui in celis est Et si duo ita exaudiuntur quanto magis plures vel omnes in caritate existentes in via quia et existentes in patria exaudientur Cum ergo homo fiat particeps omnium sanctorum et bonorum suorum et socius eorum non debet desperare se non posse perseverare in bono iuvat enim eum sanctorum multitudo ne ita facilius temptationibus cedat ideo confidenter ad confessionem accedere debemus.

Dixi quarto quod unde dicit apostolus recogitate eum qui talem adversus semetipsum a peccatoribus sustinuit contradictionem ut non fatigemini animis vestris deficientes Nam cum gravamus Christum per scelera nostra

perseverasse usque ad dura verba usque ad duriora verbera usque ad durissima mortis tormenta quod eum tam lapideus quam tam ferreus qui non dicat sumul proponat in dei fructo perdurare nam cum occurrerit temptatio ut eum prosternat subito ad passionem Christi oculos levet et dicat Tu domine pro me multa durissima non deseruisti et ego nolo amore tue iterum has temptaciones deserere potuisti pro me illa sufferre possum et ego Amore tui si vulnero portare et sic ex tali desperatione hac verba non prosternit^r rr.

Dixi quarto quod unde psalmus Cum ipso sum in tribulatione eripiam eum et glorificabo eum Nam ut dicit apostolus ad Romanos 8 spiritus adiuvat infirmitatem nostram Et alibi idem dicit Fidelis deus qui non patietur nos temptari super id quod potestis sed faciet cum temptatione et proventum ut possitis sustinere et ideo non est desperandum sed in deo confidendum qui nos iuvabit ad perseverandum in bono Et ideo dicit dominus hijs gratis Abicite tale desperationem et convertimini et nolite desperare sed convertimini ad me Sed quia ad me quia sum Robur vestri et fortitudo qua perseverare in bono potestis unde dicit Apostolus omnia possum in eo qui me confortat et ideo ad se vocat ut convertamini sed in toto corde vestro.

Per ordinatam correpcionem	Primo a principio Ewangelij usque et in celo etc.
Per gratam unionem	ibi iterum tunc usque in fine Et si sic fuerimus
Per cordialem remissionem	

quaerimus hic graciam obtinebimus et in futuro gloriam ad quam etc.

Convertimini ad me Feria quarta dominice tercie XLe

Capitulum Ecclesiastici 21 capitulo Qui odit correpcionem vestigium est peccatoris et qui timet deum convertetur ad cor suum ubi nota quod timor dei est quidam stimulus quo pungimur et pellimur ad peragendum bona et ad confessionem Sed quando meritorie deum timere

Contra actionem ad ceptam ... impedimenta

nec gusti possumus sine dei gratia ideo ad fonte gratie pro
gratia impetranda accedamus d[icendo] aue maria Benedicti
iam adiuc etc Quinta heri declaratum sunt quod desperacio
in bono perseuerandi retrahit aliquos nec gustat hodie
declarandum est quod gratio culpe alterius multos retrahit
ab ista questione multi enim quia uident alios quia
maiora peccata committere uel suos superiores peccare uel
uident multitudine peccancium audacia capiunt per
seuerandi in peccato uel committendi peccata dicunt enim illi
sic fecit uel unus platus ita enormiter peccat uel
tot sunt qui peccant quod ego non possum sic agere
et inde sic retrahuntur a bono uel alterius non precedit
sed antequam ulterius procedamus Querat hodie peccatores
utrum illi ob quorum mala exempla multi a bono retrahuntur
quottidie ita defuncti et dampnati propter malum uiuere istorum
qui in vita reliquerunt dum sic ymitatur illorum
defunctorum mala exempla inpenitens ita continue maior tor
queatur id est si eorum pena tantummodo istis peccantibus augetur
ad quod respondetur secundum beatum thomam de quartum in libro se
tenciarum Omnes enim consitentur quod post diem iudicii ulterius
erit meritum uel demeritum et hoc est ideo quod me
ritum uel demeritum ordinatur ad aliquid bonum uel ma
lum ulterius consequendum post diem autem iudicii erit
ultima consumacio bonorum et malorum unde non ulterius erit
addendum de bono et malo unde et bona uoluntas in
beatis non erit meritum sed premium et mala uoluntas
in dampnatis non erit demeritum sed pena tamen opera
ciones enim uirtutis sunt principia in felicitate et e contra
que sunt principia in miseria ut dicitur in primo ethi
corum Sed ante diem iudicii quidam dicunt beatos
beatos mereri et dampnatos demereri sed non pot
esse respectu premii essencialis uel pene principalis tunc quia
tunc ad hoc utrumque adtingerit pervenit potest tamen
hoc esse respectu premii uel pene accidentalis

que possunt augeri

que possunt augeri usque ad diem iudicii premium essenciale
visio et talis visio nullo augetur in dampnatis quia
eodem modo semper se habent in illa premium accidentale
dicitur quoddam gaudium sic et pena accidentalis dicitur quedam
tristicia unde sicut propter conversionem aliquorum uiuorum qui per
exempla aliorum sunt conuertuntur uel bonum aliquid agunt
accrescit et augetur gaudium illi sancto qui letatur de con
uersione illorum propter exempla sua sic et propter malum uiuere
aliorum uiuencium precedentium propter mala exempla dampnati
accrescit illi dampnato tristicia quedam hinc est quod
diues uolebat lazarum mitti ad domum fratrum suorum
reliquerat illis mala exempla secundum quod et illi uiue
bant et ideo quottidie senciebat sua tristiciam
augeri desiderat sed ut cessantes ab ymitatione
eius pena non augeretur Et hoc accidentale premium
uel accidentalis pena potest usque ad diem iudicii augeri
secundum quod usque ad diem iudicii aliqui successiue pos
sunt per exempla defunctorum bonum uel malum agere Et est
responsio ad questionem ad primum quod propositum redeundo Si nulla
alia causa esset quam a tali grande qua diximus tales
fecerunt sic quod non possumus et nos talia agere nos
remoueret deberet esse id est ita quod ad humanitatem
premet ne sic illorum pena propter talem ymitacionem
augmentaretur hinc quomodo habeatur talis gratio sunt
quid xpus et relinquite peccata et querite dominum adiuc
in toto corde uestro Sed ut certius habeatur gratio
reliquatur Sex adhuc inducentia grandia sunt sic ta
lis gratio amouenda est a nobis Racione
propter examinationis
Detestande transgressionis
Salutifere electionis
Extra aliena pena non est circa ymitacionis
Quia peccatum alterius debet esse causa compassionis

ut pena alterius tua pena non immineat non deus
exemplo alterius potius pereas peccando
Dixi 2° etc. ita si caritas te obligat ut proximum di-
ligas debes ei velle bonum et non malum et de eius
bono gaudere et malo contristari unde dicit apostolus ca-
ritas non gaudet super iniquitate sed proximi congaud-
et veritati et non vult caritas ut cum videt proximum
in miseria ut ei compatiaris et tanto amplius quanto ma-
ior est miseria anime que est culpa quam corporis ideo cum
vides eum peccantem non debes dicere ipse fecit pec-
catum non possum et ego simile peccatum facere sed plorare pro pecca-
to suo et velis orare et revocare eum a tali peccato
et in corpore velis ut se corrigat et non imitari
eum in culpa etc.
Dixi 3° etc. Consideremus itaque qualiter deus suo iu-
sto iudicio in hac vita penam peccantibus inflixit et
timeamus ne in nobis similem infligat et non di-
camus sicut fecit ille possum et ego similia agere sed advert-
e quod poteris similia pati et inde cave peccatum na-
m diluvio punivit totum mundum igne misit super
sodoma et gomorra cum impio aperta est terra et
deglutivit datan in mari submersit pharaon
cum exercitu suo cooperuit mariam sororem moysi lepra
iude et precipitavit est ionas in mari et sic de multis aliis
et similia tibi contingere potest et non ex timore admoneas
propter mala gratiam ut possis agere id ad quod
xpus invitat de conversione etc. Sed quia dicit adme
nota quod non dicit ad se quia ipse est refrigerium labora-
ntis unde ait venite ad me omnes qui laboratis
et onerati estis et ego reficiam vos Quia quomodo re-
ficit vos convertimini ad me sed in toto corde vestro

Laudando gratias
Propter pietatis clementiam
Donando ovi custodia

primum a principio evangelii usque
ma ducat etc. ibi ipse ait
usque cadit etc. ibi respondens

ad finem nota expositionem voraginis in primo
et sic fuerimus etc.
Feria 4 post dominicam 2 etc. Convertimini ad me

Scriptum est Ieremie 3° capitulo Convertimini revertentes et sa-
nabo aversiones vestras Ecce nos venimus ad
te quia tu es dominus deus noster Sed quia dicit a-
versiones non nota quod vel aliud intelligitur quam peccata
per quod avertimur a deo quia peccata non sanatur nisi per gratiam Et
non si sanari volumus abeste aversionibus ad fontem gratie
pro gratia impetranda accedamus dicentes ave maria Converti-
mini ad me etc. Quia heri declaratum fuit quod erubescentia ali-
quorum peccatorum multos retrahit a bono proposito hic hoc
declarandum est quod elatio multos retrahit ne conver-
tatur dicunt enim multi cum phariseo non sum sicut ceteri
homines raptores iniusti adulteri sed ieiuno bis in
in sabbato decimas do omnium que possideo Ego non interfeci
xpm nec commisi homicidium qualia peccata habeo quod facio
quare debeo confiteri non habeo tam magna peccata quod indigeam
confiteri confiteatur illi qui rapuit aliena etc. Et ex
hac elatione remanet et non confitentur nec convertuntur
Sed antequam ulterius procedamus querendum est a peccatori-
bus nostris utrum omnes teneantur ad confessionem
ad quod dicitur secundum beatum thomam in 4° sententiarum ubi trac-
tat de confessione quod dicitur ad confessionem obligamur uno
modo ex iure divino hoc ipso quod est medicina et secundum hoc
non omnes tenentur ad confessionem sed illi tantum qui peccatum
mortale incurrunt post baptismum Alio modo ex p-
recepto iuris positivi et sic tenentur omnes ex consti-
tutione ecclesie edita in concilio generali sub innocentio
3° Et non primo ut quilibet peccatorem se recognosceret
quia omnes peccaverunt et egent gloria dei 2° ad hoc
quod homo cum maiori reverentia ad eucaristiam
accedat 3° ad hoc quod ecclesiarum rectoribus sui sub-
diti innotescant ne lupus inter gregem lateat unde
dicitur per de[cretalem] de peni[tentia] et remissione quod omnes
utriusque sexus cum ad annos discretionis adve-
nerint tenentur peccata confiteri unde quia
homines in hac vita mortali post baptismum

d' elatione que confidunt
In certis bonis operibus quod sufficiunt
iusti. 2 est Rx[?] superbiam

naufragium euadere possunt quod est per peccatum mortale
non tamen venialia possunt euadere quibus ad naufragium disponunt quia quanto plus ordinatur et non magis
proximus locus est in illis qui non peccant mortaliter et
regnis ad locum confessionis et non dicat quia debeo confiteri ego non habeo peccata magna sed attendat ad confessionem ut agere valeat id ad quod nos inuitat
Conuertimini ad me in toto corde uestro etc. ut
probat clarius hoc agere non cessamus sed remedia
tria habent grandia occurrit scilicet

Morbi occulti grauitas
Confessionis optima utilitas
Rationis assignande necessitas
Confessionis future i fructuositas
Crassi querulosa raritas
Dyabolice temptationis mortabilitas

Dico primo etc.
Vnde dicit Gregorius
melia super peccati
nam vulnus salubreter i confessione
aperitur quia pestifere latebat in mente velud si quidem cutis trahitur
humore putredinis Et confitendo peccata quid aliud
agimus nisi quod malum quod in nobis latebat salubriter
aperimus Et ambrosius super psalmum 11 peccatorum morbus in
ardescit dum tegitur euaporat autem si confessione
aperitur videmus enim quod si vulnus primo occultetur ita
quod de eo homo non curet paulatim generat putredinem et
inficit tandem taliter membrum in quo est quod oportet quod membrum
prodat et quamquam admonitorem ducit homines et eodem
phisicus quod primus error in principio maximus est in fine Ideo
principiis obsta non ergo occultes peccatum sed manifesta
illud per confessionem ne trahat honorem putredinis
aliorum peccatorum et tandem per obstinationem insanabile
fiat dicit enim Ouidius Cum mala per longas qualiter
moras properare nunc te vetueras differ in horas quia
qui non est hodie cras minus aptus erit vidi ergo
quod primum fuerat sanabile vulnus dilatum longe
dampna tulisse more Et non ratione huius grauitatis quod fieri non dicamus quia debeo confiteri sed velud

peccatorum tito medico ostendamus
Dixi 2o dicit enim b. ubi est caritur vitas confessionis non est speranda venia remissionis Et ambrosius dicit non potest iustificari a peccato quis fuerit confessus quia ut dicit b. peccati confessio celestis medici magis mouet a quo facile impetratur venia
si ostendatur vulnera Sed fortassis dices nonne deus
scit omnia peccata mea Ad quod ergo debeo confiteri dicitur
in libro de pena dicitur Dic tu iniquitates tuas ut iustificeris
Ille namque iustificatur qui proprium crimen agnoscens sponte
confitetur nouit quidem omnia deus sed vocem tuam expectat non ut puniat sed ut ignoscat non enim vult ut te
dyabolus insultet et peccata celantem arguet primum
ergo accusatorem tuum ultimum timebis Et non ratione huius
utilitatis abiciamus elationem qua dicimus non habeo
magna peccata quare debeo confiteri et attendamus
ad confessionem ut quitamur etc.
Dixi 3o etc. nam in die iudicii debemus reddere rationem de omnibus nobis a deo prestitis specialiter unde
in euangelio ubi dicitur quod vir nobilis dedit seruis
suis quedam talenta vni x alii v alii vnum ad negotiandum donec veniret quod significat quod deus nobis in hac
vita dat x precepta quinque sensus et gratiam ut perhereditate vincendo et seruando precepta sensus nostros
sub pereptibiliter regendo et in gratia data de utilitate
in virtute ambulando vitam lucremur eternam et de hiis
omnibus reddet rationem in die iudicii qualiter precepta
seruauimus qualiter sensus refrenauimus qualiter gratia
usi sumus et non ut in assignationis huius rationis
non appareat reprehensibilitas faciamus sicut faciunt
mercatores quia antequam faciant rationem cum suis dominis prius
aptant computum sicut fecit ille villicus iniquitatis unde
laudauit eum postea dominus suus de prudentia sua
eo quod prudenter egisset Sic et nos agamus dum
sumus presentem ante tribunal Christi aptemus computum
nostrum confitendo peccata et satisfaciendo ut in

illa futura ratione reddenda vel reprehensibilitas
in quatuor gradie appareat Quo quarto relacio a suo
proposito revocet ut retrahat :-

Dixi secundo etc. Nam nolumus confiteri utilitas confitebimur in
utilitas coram toto mundo Unde dicunt dampnati sap. 5
Erravimus a via veritatis et iusticie lumine non luxit nobis
et sol intelligencie non est nobis laxati sumus in via
iniquitatis et perdicionis et ambulavimus vias difficiles
via autem domini ignoravimus quid nobis profuit superbia aut
quid divitiarum iactancia contulit nobis in malignitate
nostra consumpti sumus talia dixerunt in inferno hii qui
permanserunt et psalmus In inferno autem quis confitebitur
tibi per salutifera ac si dicat nullus Et ideo dicit Eu-
sebius in libro de penitencia Quid melius est in parte solo
suo plangere et penitendo crebius observare an in igne
eterno sine aliqua utilitate deflere Ideo hac racione
amoveamus a corde nostro hanc elacionem et queramus
ad confessionem :-

Dixi tercio etc. dicit enim xpus tu eras inimicus pacis meo
reconciliavi te patri meo inter montes et silvas erra-
res quesivi te humeris meis portavi te patri meo
reddidi te latera lata mea aperui et non tot dira pro
iniuriis laceratus sum tua confiteri audite quod propheta
pride clamet hodie si vocem eius audieritis nolite
obdurare corda vestra sicut in exacerbacione secundum diem
temptacionis in deserto Sed omnes una voce dicant cum
psalmo audiam quid loquatur in me dominus quoniam loquitur pacem in
plebem suam Ecce hec tibi veritas ut ex hoc sermo
veraris contra talem elacionem ad confessionem pro nos
ut pax fiat inter te et patrem reconciliacione :-

Dixi quarto etc. Dyabolus enim non libenter temptat eum qui
per confessionem eius secreta revelat Ecclesiastici 22 Qui
revelat secreta amici perdit fidem Ideo utpote
et victus tradicionis anichilatur revelatur tradicionem
latrones infernales admodum aliorum latronum facere

se reprehensos fugiunt Unde dicit Hugo Cum confite-
tur remittit deus peccatum et dyabolus cum que modo
de homine invaserat amittit principatum ubi nempe
peccatum remittitur ibi procul dubio de corde peccatoris dy-
abolus expellitur Et ideo contra talem ambicionem ut
dyabolus fugiat a nobis et ipsum expellamus et ne au-
deat ad nos venire ad temptandum accedamus ad
primum ut agamus id ad quod xpus nos invitat dicit
Convertimini ad me, sed ad me qui sum pax vestra Unde
ad Ephesios Ipse est pax vestra qui fecit utraque unum
per meritum mee passionis nos unum cum deo veniendo
do reconciliacione Ideo dico ad me per in toto corde
Cum in hoc invitat confessionem primum apud ewangelium
Cum adventum expectacionem Hebreorum ibi
Cum ibi deus attenta adicione roganerunt usque xpum
tunc ibi ibat in deserto usque ad finem Et si sit fue-
rimus quasi hec erat etc. Expositorum vorans Simon

Conversum ad me etc. Feria vj. dominica c. delectacio morosa circa actus venereos et ceteris 8 impedimentum

Scriptum est Ieremie 3 Revertere ad me Israhel et non avertam faciem meam a nobis quia
ego sanctus dominus deus vester ubi notandum quod deus au-
tem faciem suam nobis qui ipsum per culpa offendimus Ita
ad nos convertit faciem suam quando a culpa non possumus
iustificari vel per graciam Et ideo ad fontem gracie dei matrem
mariam pro gracia impetranda accedamus dicentes Ave maria
Convertimini ad me Quamvis hec dicta sunt quod elacio
multos a conversione retrahit tamen hodie videndum
est quod delectacio multos impediat ne convertantur
que quidem delectacio precipue consistit in actu venereo
et in gustu plurimum aut comitantes quod si confiteret opor-
teret quod ipsi refrenaret sensu et appetitu ab in-
honesta et illicita delectacione et oporteret quod se
subiceret pene in mercede a sacerdote et abstine-
re proponit ne talibus delectacionibus preveniretur
non confiteri dicentes cum impiis in libro sap. venit

et faciam boni quod sunt et utam creatura in
iuventute feliciter et ubique pratum sit quod non per-
transeat luxuria nostra ubique relinquamus signa
letitie et per talem delectationem consequenda
noluit queri addam et antequam ultimus procedam. Que-
rat hodie noster pectores utrum delectatio impediat
usum rationis ad quod respondet beatus Thomas prima secunde q. 32
a. 3 quod iuxta philosophum in x° ethicorum delectationes
proprie adaugent operationes extraneae vero impe-
diunt. Est ergo quaedam delectatio quae habetur de ipso actu
rationis sed adiuvat ipsum quia illud attentius opa-
mur in quo delectamur corporales impediunt usum ra-
tionis tripliciter. Ratione primo quidem ratione distractionis quia
sicut iam dictum est ad ea in quibus delectamur mul-
tum attendimus. Cum autem attentio fortiter inhaeserit ali-
cui rei debilitatur circa alias res vel totaliter ab eis
revocatur et secundum hoc si delectatio corporalis fuerit
magna vel totaliter impedit usum rationis ad se in-
tentionem animi attrahendo vel multum impediet.
2° ratione contrarietatis. Quaedam enim delectationes maxime
superexcedentes sunt contra rationis ordinem et sic philosophus mo-
dum philosophus dicit in 6° ethicorum quod delectationes cor-
porales corrumpunt existimationem prudentiae non
autem existimationem speculativam cui non contrariatur puta
quod triangulus habet tres angulos aequales duobus
rectis. Primo autem primo modo utroque impedit. 3° ratione
cuiusdam ligationis inquantum scilicet ad delectationem cor-
poralem sequitur quaedam transmutatio corporalis maior etiam
quam in aliis passionibus quanto vehementius afficitur
appetitus ad rem praesentem quam ad rem absentem. Huius-
modi autem corporales perturbationes impediunt usum
rationis sicut patet in vinolentis qui habent usum rationis li-
gatum vel impeditum et ideo et hic in eligendis rer-
um iudicium hinc clamat et dicit venite et fruamur
bonis quae sunt. Sed non per simplex non per sed
tales delectationes abicite et gaudium inquit
Christus ad me in toto corde vestro. Sed ut hanc
facilius contempnamus sex rationes subiungam forma
notabimus ad hoc inducentes scilicet ad abiciendum et haec
delectatio quae consistit ut dictum est in actu vene-
reo et in gustu primo et principaliter ratione

permixtae permixtiones	Dico primo ratione unde Egregius doctor baptista di-
Contrariae gravitationis	cit permixta sunt gaudia
Imperfecte delectationis	mundi felle multiplicis
vilis inquinationis	amaritudinis. Gaudia
Corporalis terminationis	non paradisi redundat mol-
Futurae terminationis	

le sempiternae dulcedinis. Et Boethius dicit cum
multis amaritudinibus humanae felicitatis dulcedo
respersa est. Ideo alloquitur Bernardus delectationibus
mundi dicit Caelius in libro de paradoxis. O qui te be-
atum qui te felicem putas te miserie te caupone q̄ sunt
te tuae libidines torquent tu die noctuque cruciaris hu-
ius quia nec potest melior fieri vivere nec una die
sine sollicitudine vel corporis poena. Id ait Augustinus in
quodam sermone ad heremitas. O munde immunde cur
tanta bona promittis. Sed certa mala tribuis. Hoc quia
recedit beatus qui a te recedit. Promittis enim vi-
tam et donas mortem. Promittis statum sed cito recedis.
Promittis florem sed cito vanescit. Promittis gau-
dium et largiris maerorem. Promittis pacem et erit pertur-
batio. Suggerat ille pater venerabilis Adam una cum
filiis suis et omnes uno ore loquantur. Iterum in
hac vita gaudium habuerit sine maerore pacem sine
discordia vitam sine morte sanitatem sine adversi-
tate risum sine fletu pacem sine labore lucem sine
tenebris. Certe ergo quia humanae felicitatis dulcedo
respersa est multis amaritudinibus. Et ideo ratione
huius permixtionis contempnenda est omnis delec-

tatis temporalis. Dixi 2o quia sicut ante
prandium nostrum ad festum prius facimus vigiliam sic et
si volumus pervenire ad delectationes eternas. Ideo
dictum est: divitis fili recordare quia recepisti bona
in vita tua econtra et Lazarus mala. Nunc autem hic
consolatur, tu vero cruciaris. Et hoc de Tobie 2o dicitur:
dies festi vestri convertentur in lamentationem et luctum.
Hinc dicit salvator: plorabitis super vos et gaudebit
in hac die quod apparet. Nunc autem abscondita sunt
ab oculis tuis sed futura tormenta et mala. Ideo faciamus
hic prius vigiliam et postea faciemus festum. Si autem
econtra faciemus festum nostrum convertetur in luctum. Consideremus quod oportuit Christum pati et ita intrare in gloriam,
et omnes qui voluerunt pervenire ad vitam eternam hic
omnes mundanas delectationes contempserunt. Quia
ut dicit Jeronimus: impossibile est ut quis presentibus bonis
et futuris fruatur et de deliciis ad delicias transeat
ut hic ventrem et ibi mentem impleat ut hic
in seculo gaudeat et in celo cum Christo regnet, ut
in celo et intra appareat gloriosus. Ratione huius transmutationis contempnamus omnes carnales vel
temporales delectationes.

Dixi 3o quia non enim satiat delectatio corporalis
nec est intima anime ut patet a contrario. Ideo dico quod imperfecta;
sola illa delectatio que habetur in illa felicitate
perfecta est, ideo perfectissima, ut dicit beatus Thomas
3o contra Gentiles capitulo 61. Cato quidem perfectio ea que
secundum sensum est quanto intellectus est altior sensu,
quanto et illud bonum in quo delectabimur maius
est omni bono sensibili et magis intimum et magis
continue delectans, quanto illa delectatio et est magis
pura ab omni permixtione contristantis aut sollicitudine
alicuius molestatis. De qua dicit Bernardus: Illud est verum
et summum gaudium quod non de creatura sed de creatore

concipitur. Cui comparata omnis alia iocunditas
meror est, omnis dulcedo amaritudo, omne decorum fedum, et
postremo quicquid delectare valet molestum. Et ideo quia ista
delectatio corporalis est imperfecta, illa vero perfectissima,
contempnenda est ut illam habere mereamur.
Dico 4o quia in dictis de fine 2o dicitur: Computruerunt
iumenta in stercore suo. Et Jeronimus 2o: contra illis
facta est immunditia. Stercora mea pena sit enim anima sua
carnis et dum sequitur carnem volutatur in luto et in limo
putredinis. Quis enim non abhorreret dominam pulcherrimam et nobilem videre in luto pausare, lutum comedere et in luto deturpari? Undique quod vile quasi
vituperandum hoc esset, sed magis vituperandum est animam
in luto carnis carcerari et servitute carnis occupari. Sicut enim
dominam contra ancillam imperare ancilla vero dicit Tullius 3o
de libero dicta mulier imperat leges imponat
vocat in remedium est, eius obediendum est, pasat
dadum est ... extimescendum est hoc ... non tantum
... sed nequissimum sum ego ... Considerate
ergo illud quod dicit Seneca: Maior sum et ad maiora natus
quam ut sim mancipium corporis mei. Et alibi dicit
idem: si scirem deos ignoscituros et homines aut ignoraturos tamen abhorrerem peccatum quoniam anima sicut
corpori ... carnali delectatione. Et ideo ratione huius vilitatis contempnenda est omnis delectatio carnalis.
Dixi 5o quia istud corpus cuius delectationes
tam avide querimus erit cadaver miserrimum in
fine. Unde dicit Bernardus: O delicati qui deliciis et divitiis
confusi estis, confusionem expectate et mortem, et non
est regnum Dei esca et potus nec purpura et byssus.
Quia dives ille in utroque circumfusus et confusus
in puteum ad infernum descendit. Quid ad hoc
dicitis o gulosi et luxuriosi quorum deus venter
est qui in luxuriis nutristis corda et corpora

nostra recedit. Itaque quid eritis. Audite quod
Ieronimus dicat ad illos qui festina morte corporis
hinc exierint cum eorum sepultura respicio ut in
nemo nisi fetore et cinere et vine et quod ipsi
sunt ego ero. Unde ex tali consideracione mortificatur
carnis desideria sicut cogitat qualia sint ipsa
funera. Et ideo hac de causa contempnamus omnes cor-
porales delectaciones.

Dixi secundo quod non enim mereantur homines ex patria sua
querere solacia sua et gaudia sua sed per multa
incomoda tendunt ad patriam et dum sunt memores
patrie sue a qua longe sunt non vident non gau-
dent sed tristantur et dolent gemunt suspirant et
sepe plorant sicut nostri fecerunt in hac vita dicentes
cum psalmista: Super flumina Babilonis illic sedimus et fle-
vimus dum recordaremur tui Syon in salicibus in medio
eius suspendimus organa nostra quomodo cantabimus
canticum domini in terra aliena. Ac si dicat non possumus
quia ex nostra patria sumus. Et ideo racione huius fu-
ture habitacionis que proprie patria nostra est ad quam
tendimus non debemus hic querere delectaciones
corporales et sic fecerimus liberi erimus ad agendum
id ad quod nos confirmat d. Convertimini ad me
quia in me est causa omnes perfecte delectaciones. Ideo
dicit propheta: Delectare in domino et dabit tibi peticiones
cordis tui. Ita ipse est qui replet in bonis de-
siderium tuum. Convertimini in toto corde vestro. S.

Sedendo sanari	primum a principio Evangelii usque
Sedendo informari	here dixisti rursum domine
Sedendo illuminari	video propheta usque in ea 3a

Ibi reliquit ydriam suam usque ad finem et sic per finem
quod sic hic gratiam obtinebitis et in futuro gloriam. Sequitur

Convertimini ad me Sabbato 3e dominice xle

d'odio. Et c. 9 impedit

Scriptum est Ezech. 18o c.o Cum averterit se im-
pius ab impietate sua quam operatus est et fece-
rit iudicium et iusticiam quod facit cum in se punit
peccatum sed quia non potest in se punire peccatum facit quod se
nisi fuerit in gratia. Hinc ad fontem gratie per gratiam accep-
tandam et impetrandam accedamus d. Ave maria gratia
Convertimini ad me etc. Quamvis delectatio sunt quod
delectatio multos retardat a conversione. Hinc hodie
declarandum est quod odium non multos impedit ne
convertantur. Sunt etenim plurimi qui dicunt ego volo
facere omne bonum et custodire mandata. Sed cum in-
imico meo non possum me reconciliare in cetera omne
aliud ego facere sed hoc facere non possum. Nam ego
non offendi eum et ipse gratis offendit causa nobiliter
me abstulit famam meam sunt causa quod ego sum spoliatus
omnibus bonis vel interfecit patrem et filium meum
quomodo possem illi indulgere ac si dicat nullo modo
et per hoc remanent ne convertantur. Sed antequam ul-
terius procedamus. Querat hodie noster peccatores si
tenentur ad hoc qui sunt in statu salutis diligere ini-
micos ad quod respondet b. Tho. 2a 2e q. 25 ar. 8o dicens
quod dileccio inimici 3r potest capi. Unomodo quidem
ut inimicus diligatur inquantum sunt inimici et per quamvis
peccatores et sic hoc esset perversum et caritati repu-
gnans quia esset sic diligere malum alterius. Aliomodo
potest accipi dileccio inimici quantum ad naturam sive
in generali et sic ista dileccio inimicorum caritatis est
de necessitate salutis et caritas ut sic aliquis diligens
deum et proximum ab illa generalitate dileccionis pro-
ximi inimicos suos non excludat. 3o et modo potest
capi dileccio inimicorum in speciali ut sic aliquis
in speciali moveatur motu dileccionis ad ini-
micum et istud non est de necessitate salutis et

posita in meo sermone

caritatis absolute quia nec moveri motu dilectionis
in spirituali ad quoslibet homines singulariter et de
necessitate caritatis secundum preparationem animi ut
homo habeat animum paratum ad hoc quod in singulari su
um diligeret si necessitas occurreret sed absque
articulo necessitatis non est hoc actu impleret dili
gat cum inimicum propter deum ut pertinet ad perfectionem caritatis
iuxta hanc doctrinam et eo modo quo dictum est
Abicite odium ut aperte possitis id ad quod nos christus
invitat dicens Convertimini ad me in toto corde vestro
Sed ut odium istud abiciamus et inimicos diligere
valeamus ut merito convertamur ad deum sex ra
tiones sub hac forma notabimus sollicite Abi
ciendum est odium in inimicos ratione

Divine ultionis
Consequende misericordie
Mortalis afflictionis
Corporalis unionis
Copiose lucrationis
Legalis incitationis

Dixi primo ratione divine ultionis quia dominus dicit mihi vindictam et ego retri
buam non enim dimittit malum
sine punitione deus unde iam vi
distis oculis vestris vindictam
de inimicis vestris quam
non putabatis videre beatus obliti fuerieratis
et alius recordabatur et tempore quo non putabatis et
modo quo non credebatis vindicavit vos deus de inimicis
vestris audistis sepe vobis in cogitationibus quod ca
lidis inimicus vester inimicum de maximis divitiis
ad ultimam paupertatem devenisset aut quia ignis co
rrupit omnia bona sua aut quia tirampnus in cuius
gratia erat spoliavit eum omnibus bonis suis vidistis
et alium detineri in carceribus et in fame et in fri
gore miseram vitam ducere et in periculos finire
amaros dies et sic de aliis Et dixistis tunc nunquam
Credidissem quod deus ita fecisset vindictam meam
dicit ergo mihi vindictam ratione lege qualiter vindictam
fecit de populo suo de pharaone non submersit
eum in mari cum omni exercitu suo nec unus ex

eis evadere potuit Item hodie in epistola qualiter et
quale vindictam presumpsimus de pessimibus dominus fecit
de herode et de herodiade atque filia eius herodes
ex infirmitate ductus ad desperationem interfecit semet
ipsum Aperta est in super terra et deglutivit herodi
adem una cum filia Et ratione divine ultionis
que vindictam facit Abicite odium et illi vindictam ves
tram committite
Dixi secundo ratione Quia dicit dominus iudicium sine misericordia fiet
ei qui non fecerit misericordiam unde secundo scribitur in matheo figu
raliter quod deus quidam vocat servum suum qui voluit indul
gere conservo suo et dixit ei Serve nequam omne de
bitum dimisi tibi quoniam rogasti me nonne ergo opor
tuit te misereri conservi tui sicut et ego tui misertus
sum Et iratus dominus eius tradidit eum tortoribus
quousque redderet universum debitum Sic et pater meus
celestis faciet vobis si non remiseritis unusquisque
fratri suo de cordibus Considerate quid egeritis con
tra deum ut misericordiam Agatis cum proximo plura enim
et multa maiora fecistis contra deum et plures
eum offendistis et tamen indulgentiam petitis et
vultis quare ergo minora fratribus non dimittitis
quomodo ergo dicere possumus dimitte nobis debita
nostra sicut et nos dimittimus debitoribus nostris
Cum enim petimus si non parcimus ut scilicet deus nec
nobis indulgeat maiorem ergo vultis et non misericordiam
facite aliis
Dixi tertio ratione Nam omne contrarium voluntati in quantum tale
est causa tristicie eo quod removet id quod voluntati
est conveniens unde quia vita est generis voluntati unde
abea ab ea dependeat hinc mors quod isti volu
tati repugnat est causa tristicie in mente et perturbatione
bato aufert a mente pacem et quietem quoniam quia
genus a voluntate dependeat et cum afflictionis
in corde Cum ergo inimicus ut inimicus repu
gnet voluntati quia removet quiete mentis

et quia turbatio aufert a mente pacem et quietem
que tamen genus a voluntate desideratur hinc est
in tristicie dum videtur unum inter sunt in se pacifici
et ullam turbationem habent in corde quod tum obviat
sub inimico attenditur advenit et primarie affligitur
Sic faciebat Saul contra David unum quia repu
tabat David suum inimicum dum non videbat eum
pacifice vivebat tunc autem cum videbat plurimum
contristabatur in corde suo Ita 2 ut tristiciam os
tenderet faciei et io ut talis afflictio auferetur
a nobis per dilectionem faciamus ex inimicis ami
cos et cessabit illa afflictio etc.
Dixi 2º etc. Nam sicut in uno corpore humano quamvis
pes offendat manum non propterea manus percutit
pedem ymo si pes pateretur manus medetur illi
et adiuvat Sic et nos in simili agere debemus Nam
ut dicit apostolus primo Corinthi 12 omnes enim nos in unum
corpus baptizati sumus sive iudei sive gentiles sive servi
sive liberi omnes uno spiritu potati sumus Sicut ergo
primum membra sollicita membra et si quid patitur unum me
brum compatiuntur omnia membra vos autem estis corpus
Christi et membra de membro et ex ista connexione et
unitate mistica non debemus indignari contra membrum of
fendens sed parcamus libere quia hec idem et possumus
agere proximo possumus enim offendere et proximo
Ideo sicut vellemus quod nobis offendentibus proximus
indulgeret contra debemus proximo fratri offendenti
et nostro corde removere odium
Dixi 3º etc. Nam ut dicit beatus Thomas 2a 2e q.
21 ar. 1 licet ex parte proximi qui diligitur dilectio
amici preemineat dilectioni inimici quia amicus
est melior et magis coniunctus Unum est nam magis
genus dilectionis et propter hoc actus dilectionis super
hat magis transiens est melior et eius oppositum est
deterius peius est odire amicum quam odire inimi
cum Sed ex parte rationis propter quam diligitur proximus dilec
tio inimici preeminet propter duo primo quidem quia

dilectionis amici potest esse alia causa quam deus sed
dilectionis inimici solus deus est causa 2º quia supposito
sito quod uterque amicus homines ad remotiora extendit
scilicet usque ad dilectionem inimicorum ultimus igitur tanto of
fendit quanto ad remotiora diffundit suum calorem sic
divina dilectio tanto ostenditur in nobis fortior quanto
propter ipsam difficiliora implemus et secundum hoc dicit magister
memoria Unum dicit esse corpore prosequitur lucrationis Ideo
propter hanc lucrationem contempnamus istud odium
Dixi 4º quod abiciendum est a nobis istud odium ratione
legalis inclinationis id est ratione legis naturalis quod
indita est que quidem quod ad non hortatur ut ut alteri
faciamus quod nobis volumus ab aliis fieri Unde sicut
vellemus quod omnes nos diligerent et ultimus nos o
diret Ita decet nos aliquem odiamus sed in vice dili
gamus nos omnes Nam omne simile diligit est simile
et ad sibi simile copulatur Unum animalia eiusdem speciei
hanc de ea sibi invicem indulget et homo hominem non
vult parcere et tamen a deo inquirit Salomo querit
medelam Et io ne agamus contra legem naturalem removeamus
amus istud odium quo remoto poterimus magis liberi
converti ad dominum qui dicit Convertimini sed ad me quod
nos tunc essetis inimici dilexi Unde dicit apostolus di
ligites invicem sicut Christus dilexit nos dicit dominus
et tradidit semetipsum pro nobis in redemptione So
dicit ad me Sed in toto corde vestro

Cum recta accusatione
Cum salutifera satisfactione
Cum festa humiliatione

primum apud evangelistam
usque accusare cum non sit
ipsi faciebant 2m ibi
ipse aut usque stans 3m ibi exigens usque ad fi
ne et si sic fuerimus queramus hic gratiam optinebimus
et in futuro gloriam ad quam nos etc.

Convertimini ad me: Dominica 4a

Captum est ipsa 3º capitulo Si revertimini et quies
catis salvi eritis ubi nota quod ad con
mutabile bonum accessimus per culpam

cl' cosiderbus in mori
Conuti. Er e. 10. Inpedi

et inde serrita e turbato et inquietato metis na
ut dicit scriptura Compy quasi mare feruens qua
ergo no possumus addim reuerti ut pace metis op
tinere nec saluari sin gra di Ideo adfonte gre
dei matre maria pro gra impetranda accedamus
d Aue maria Conuertimini adme etc Cma hec decla
ta sunt q odm multos retrahit abono 7 a guision
hint hodie declarandu est q finalis pma 2 multos
reducit vnde dicit postq deus e ita misericors ut
dicit pphta q in quacumq die conuerterit se impius
ab impeditate pua omni iniquitatu eius no recordabit
Er g e nite q mr confiteam sufficit q in fine vi
te confiteam peta mea cpua g volumus oi anno oc
cupar vnus sacerdotem p duas ut ptres horas
sufficit q in fine vite oma peta mea dicoe et
hinc remanet inconfessi usq adfin vite Sed an
teq ultius procedamus quezat hodie pctores ut
ho possit in fine vite vere peniter adq 2 sdet
btus thomas et petrus de tarantasio in lo sinaru
ro q sic quia dma gra nulli se subtrahit Sancti
qd in se e vn homo q dui facit usu rome ul
liberi arbitrij pot se adgraz pparare uere doledo
depto 7 habendo ppoi cauedi defuto vnde leo
papa nemo est despandus du in hac corpoe est
constitutus q nuq desint no diffidencia etatis dif
fert consilio maturiori pfirit de pe di 1 Que
sero penitet oportet eu no solud timere dm iu
dicem si diligere quia sine caritate nemo pot
saluus ee no g tn timeat quis penitet si
auxiet regula que conuersio si contingerit aliqui
2 in fin desperandu no est de eius remissione
Et si contingit q talis penites incedo psar
dote amittat loquela ul fiat ames debet
sacerdos pgea veniens 7 reperiens istu amis
sisse loquelam uel amentez debet interrogare
si iste in firmus anq ueniret tu debat pectus sud

uel dicebat miserere mei deus ul in uocabat so
gine maria ul aliquos scos ul si leuabat manus
adcelu 7 talia debet tuc sacerdos quidquid pot
lhuanitatis absoluendo 7 reconciliando 7 si fieri
pot sin pcclo eucaristia ori eius infundedo Si
aut no amictat lingua ul fiat Amenetes abeis
p sacerdote pura ingerenda e confessio petos 2
no illis Imponenda e quatitas pme sed innote
scenda et auors orombus et aliis studys pol
dus pme suplenadu Et het 2o q 1 to Simus
Antote Caytam ne illis Janua pietatis clausa
uideat orombus 7 opotombus ecclesie sarca
vncione et oleo inuncti scdm statuta scos pa
trum cordione viatici resitiatur si aut contingat q
sacerdos talibus iniungat pmaz 7 ipi ante ex
plecione moriat liberi tame sut ab infernali
pena Vn dicit augus et si quesiuit uita uitat
et no moriat tame no pmittimus q euadat
omem pena na prius purgadus e igne purga
tori qui in aliud seclm distulit fructu gusio
nis 7 sic apparet q penites in fine amittat
loquela ut fiat Ames ut dictu est ul qmus
sibi nlla iniungat pma ut iniungat et no compleat
ver pot peniter et absolui abomibus petis suis
Sz quia piculosu e expectar Ideo dicit augus
nullus expectet quosti quado pccare Jam no
pot Sed agat ut ad qd xpus inuitat d. Co
uertimini adme in toto corde uestro Sed ut
ho no heat occasione usq ad fine vite plo
gare conuersione sua attendede sut sex ro
nes a tali finali pma retrahetes na quesio
no e plongada usq admorte ul adfin vite
et pmo 7 pma Racione

Retinendum Alienandum Habitum
Temporalium Corruptionum Temptatum

Dixi ergo primo etc. i racione filiorum Attinentes
sicut novo filios quia dicit augustinus Timendum est de
penitentie sero maxime cum filiis quos illicite di-
lexit sunt parentes Ista homo sicut tunc occupatus
erga filios dicit enim O quantum dilexi istos filios
laboravi pro eis die noctuque sudavi et in multis
periculis fui nec unquam una bona die sum ut ac-
quirere ea quibus possem eos nutrire et modo
expectabam habere consolacionem ab ipsis et ecce iam mo-
rior et non amplius eos videbo ve michi misero
ve quia privor hiis quos vita mea reputabam et
sic cor eius in amaritudine comprimitur Est et alia
eius cordis afflictio quia quamque moves non habet
cum dimittat filios uxor enim decessit Attinen-
tes nec amicos sicut nullos repperit qui velint
curam filiorum suorum habere unde extrema dicit
cum dimittat filios quis eorum curam habebit pete-
nti panem quis porriget et vestibus algentem quis
induet quis docebit ignorantes quis eos delin-
quentes corripiet Morientur enim fame in frigore
et in nuditate peribunt hiis et multis aliis eius
cor agitatur cogitacionibus Si adhuc habet r
cum dimittet filios alia sibi cura facit dicit
enim Ego vix vivens potui lucrari tantum quod suf-
ficeret possem eos nutrire nec habeo pecuniam
repositam non habeo possessiones dimitto eos nudos
et spoliatos omnibus bonis Nullus enim tam carus
Attinens nullus tam carus amicus qui si paverit
eos per mensem velit per annum pascere Sed ex-
pellent tandem de domibus illorum et sic mori-
entur fame ve in misero ve mihi Si autem habet
adhuc cum dimitteret et divitias ad dimitten-
dum eis adhuc alia anxia cogitatio fatigat
dicit enim Vidi multos orphanos quos pre-
venies dimiserunt cum magnis divitiis Et vidi
illos compsparios et factos de bonis illorum mer-

cancias ad utilitatem propriam et orphanos desolati-
atos et nudos ire cum fame et siti et tamquam
servos et famulos tractare quod est magna abusio
Comedunt enim bona orphanorum consumunt et minu-
unt sic miser erit de filiis meis postremo dicit quid
faciet post mortem meam filii mei quo vivet tunc
qui sunt me remanentes vivet taliter quod in manibus h-
ecam ut dum viderit et dampnetur admonetur male
finiat Cum ergo homo in fine vite in morte valde sit
enim tantum in hiis cor occupatum quod vix potest sufficien-
aliter de deo cogitare et ideo non est usque tunc diffe-
renda conversio
Dixi 2o etc. Unde dicit augustinus quod timendum est de pe-
nitentie sero maxime cum mundus ad se vocet r res
mundi dicit enim homo in morte Ego usque nunc la-
boravi ad acquirendum divitias feci mihi palatium et
pomeria emi possessiones et et modo quod ego de-
berem habere requiem et pausam et gaudere hiis bonis
ego morior et multa inde eius cor repletur
amaritudine Insuper eciam laborat in extremis videt
propriis oculis uxorem fucari Ista bona filius iam
Attinens unus alius aliud et sic antequam moriatur
attinentes reputat esse predones et dicit in corde suo
ecce quomodo congregavi quorum erunt Quamque talis mores
non habebit filios nec proximos et videbit quod
divitie sue venient ad manus illorum qui nunquam
fuerunt et nec unquam fuerunt et locuti quod nunquam de
anima sua cogitabunt quamvis multa agere [illegible]
tat sed videt quod illis bonis gaudebunt et dicit
in corde suo Si credidissem quod divitie mee per-
venissent ad manus istorum ego potius proicis-
sem in mari et sic in hiis agitatur eius cor dum
insuper laborat in extremis sicut cor ad debitores
et creditores vocat filios dicens Ego solvi
tantum debitorum modo ut tali si [illegible] peteret non
dedisset quia iuste sciatis quod talis et talis sunt de-

bitores ini et tenetur in in tanti sitis anisati petere
omnia ista debita postremo aut audit istum consan-
gineum ut illa consanguinea directe dimicte filie
meo tanta pecuniam et filie mee tanta ut possis ma-
ritare ea et sic unus petit unum et alius aliud ista
quod nulla fit mentio de deo nullus dicit Reduc te
ad deum ut voca presbyterum ut confitearis implora divinam
misericordiam sed solum modo fit mentio de divitiis et re-
bus relinquendis Cum ergo in hijs multum occupetur quo
est possibile quod possit revocare cor suum ita ut pos-
sit tua habere sufficientem contritionem usque ad finem
Dixi 3° etc. nam sepe contingit quod talis ex maxima
corporis alteratione fuit amentes antequam conteratur
per contritionem et tunc si in illo statu decedunt judica-
tur a deo secundum conscientiam quod tunc habebat nec excusa-
tur. si non possunt modo facti amentes ad penitentiam
reduci que evenit ex sua negligentia Cum quilibet enim
fidelis tenetur esse solicitus erga propriam salutem et omnia
postponere propter salutem propriam secundum legem caritatis ut
dicit beatus Thomas 2a 2e Et ideo quia tales non
agunt ut caritas eius urget sed non curantes de
salute usque ad finem vite impenitentes [illegible] secuntur
ideo non excusantur si tunc fiant amentes et penitere
non possunt ymo potius ex negligentia eius peccatum agg-
ravatur. Si ergo fiat amentes in peccato mortali dampna-
tur sine remissione et ideo ratione huius periculi non est
differenda penitentia usque ad finem vite
Dixi 4° etc. nam ut dicit philosophus dolores mortis sunt
dolores inferni dicit enim ipso exunte in extremis
dolores inferni circumdederunt me nec mirum
quia ut dicit philosophus mors est ultimum terribi-
lium ideo ait propheta non est in morte qui memor
sit tui et loquitur de [illegible] homo tantum vexatur a
doloribus quia modo in capite modo in pec-
tore modo in ventre et in omnibus membris ingemiscens

dolores tunc patitur quod vix potest respirare nescit
an sit in hoc mundo an in alio clamat gemit
nullum potest audire loquentem quomodo ergo talis
sufficienter poterit revocare cor ad hoc quod possit
habere contritionem de peccatis sufficientem valde timendum
est quod valde periculosum est et ideo non est differenda contritio
Dixi quinto etc. nam perseverans usque ad finem 4°
ex consuetudine facit quandam habitum in viciis habitus autem
ut dicit philosophus de difficili mobilis a subiecto est unde
per habitum viciorum fit quodammodo cor lapideum contra quod
non potest ut lapis ita leviter frangi per contritionem
et ut dicit augustinus Magnum est miraculum cui deus
tunc inspirat et adiuvat ut frangatur per contritionem
et quia oportet quod hoc sit per gratiam dei specialem
ideo dicit deus per prophetam Ezechielem Auferam a vobis
cor lapideum et dabo cor carneum Sed quia
pauci sunt quibus deus talem gratiam concedat
ideo timendum est et non differendum usque ad finem
vite converti ad dominum
Dixi sexto etc. nam in fine adest diabolus solito 6
temptans ne tunc amittat fructum sui laboris
unde dicit augustinus In isto tunc erit diabolus recitans
verba nostra professionis et obiciens nobis quecumque
fecerimus et quo loco et in qua hora peccavimus
et quid boni tunc temporis facere debuimus de fide
eos temptat et nisi deus specialiter subvenirent
tunc electis suis nullus eis resistere posset nisi
nec fuisset salva omnis caro [illegible] di et ideo quanto
plus differimus converti tanto plus conatur tunc in
desperatione ducere quare non est [illegible] de [illegible] differendum
usque ad finem converti hoc dicit deus nolite mora trahere
in longum sed convertimini ad me in toto corde vestro

Sed quia dicit ad me nota quod iō ad se vocat
cum sit lux nostra vnde ps / dñs illuminacio mea et
salus mea quem timebo Et iō alibi petebat
dicens illumina oculos meos ne vmquam obdormiam in morte
ne quando dicat inimicus meus preualui aduersus
hunc ergo de causa dicit ad me Sed in toto corde vestro scilicet
Subueniendo misericorditer | primum a principio euangelii usque
Credendo integraliter | hic // 2m ibi hoc autem
Magnificando vocaliter | usque mandu cauerant
3m ibi illic ergo usque ad finem Et sic fueritis
conuersi hic obtinebitis graciam et in futuro gloriam

Feria 2ª Dominice quadragesime xlᵉ / Conuertimini ad me

Scriptum est deuteronomii xo c Nouissimo autem tempore
reuerteris ad dominum deum tuum / et audies vocem
eius quia misericors dominus deus tuus / non dimittet
neque debebit / neque obliuiscetur Sed quia dicit Audi
es vocem Nota quod fructuose nemo potest vocem
domini audire nisi ei conuertatur / et ei conuertere non potest
sine gracia Ideo ad fontem gracie dei matrem mariam
pro gracia impetranda accedamus dicentes aue Conuertimini
ad me etc Dominica heri declaratum fuit quod finaliter
primo multos retrahit a conuersione hic hodie declaran
dum est quod predestinacio et reprobacio et non multum re
uocat a bono proposito Nam multi dicunt / quod volo
uel debeo in primis laborare / si sum predestinatus uel
reprobatus Agere potero quidquid voluero / quia
non eueniet aliter / ergo agam quidquid volo / quia si de
beo saluari saluabor / et si debeo dampnari
dampnabor et ex hoc remanent in peccatis et confiteri
nolunt nec agere penitenciam Secundum autem ulterius procedamus
Queratur hodie peccatores vtrum hic scire possimus
an debeamus saluari uel dampnari Ad quod
respondetur per doctorem sanctum prima 2e q c 12 ar 3o Cum aliquid
tripliciter potest cognosci vno modo per se ipsum et certitudinaliter
et sic nullus potest scire quod sit predestinatus uel reprobatus
nullus enim per propriam inuestigacionem uel scienciam

De pdestinacõe et Reprobacõe et de eius impedimentis

qd

pot ad hoc deuenire ut dicit scriptura Ita quod distinguat
utrum sit saluandus vel dampnandus Ideo dicit Job 36 Ecce
deus magnus vincens scienciam nostram Et 9o c idem
dicit Si venit deus ad me non videbo eum si abierit
non intelligam Ideo dicit apostolus prima ad cor 4o Neque
meipsum iudico qui autem iudicat me dominus est Nichil
michi conscius sum Sed non in hoc iustificatus sum / Alio modo
per reuelacionem Reuelat autem deus hoc aliquando aliquibus
ex priuilegio speciali ut securitatis gaudium et in hac
vita eis incipiat et constancius et forcius magnifica
opera prosequantur et mala pacius sustineant / 3o potest
homo cognoscere per coniecturas an sit saluandus uel repro
bandus / hoc videamus exemplo in infirmo vnde sicut enim vides
infirmum non posse comedere / et quod ei medicus omnia
ad libitum concedit uel medicinam nolle suscipere uel
susceptam euomere uel retinere uel cum vides iam
amisisset verecundiam uel quia videt dum alius in
eius infirmitate plorat / dicis morietur iste certa sit
persona Sic cum vides hominem contempnentem cibum spiritualem
missas uel predicaciones consilia et verba spiritualia / uel quod
deus concedit ei omnia prospera ad libitum uel quia non
vult confiteri uel medicinam penitencie recipiat uel si confite
tur statim reuertitur ad vomitum uel quia ita amisit
verecundiam simul et conscienciam / quod ita quod peccat in aperto
sicut in occulto / et ita habet verecundiam uel conscienciam de
mortali sicut de veniali / uel quia hic vult gau
dere et ridere et omnia solacia / dicas quod per tales coniec
turas / quod talis dampnabitur Cum autem videris opposi
tum scilicet aliquem visitare ecclesias audire libenter missas
et predicaciones et dei verba / spernere mundanas prosperitates
sepe confiteri post confessionem non reuerti ad priora peccata
/ et ex verecundia simul et consciencia cauere non solum
in publico sed et in occulto / non solum mortalia sed
et venialia peccata dicas quod iste saluandus est quia
per tales coniecturas sciamus utrum simus electi

hic

vel reprobi non tamen certitudinaliter quia voluit deus ne dampnandus ex desperatione se peius faciat / ut salvandus obmittat ex spe quod agenda sit et ut ille in spe agat bona iste ex timore caveat mala Non ergo dicat homo / si sum predestinatus salvabor / si reprobatus velim nolim dampnabor / possum ergo agere quidquid volo ideo dicit deus Non sum impius non sum sed quantum ad me in toto corde vero sed ut homo quicumque ad bonum sive sit predestinatus sive reprobatus / sex rationes ad hoc inducentes sub hac forma notabimus

Quamvis sis dampnatus predestinatus ut reprobatus

Agere debes bonum ratione

- debiti medii obtinentis
- Minoris supplicii affligentis
- Maioris meriti premiantis
- virtutis perficientis
- certitudinis satisfacientis
- Contrarii nocentis

Dixi ergo primo quod homo sive sit reprobatus sive electus ut predestinatus debet bonum agere ratione medii debiti obtinentis scilicet primum pro quo notandum est quod deus non solum producit res in esse et ad debitum finem sed et ordinat unumquodque ad finem suum per debita media / ut dicit beatus Thomas in prima parte / unde per meritum ordinat hominem ad beatum finem / et licet nullus salvari potest sine merito unde et innocentes non fuissent incorporati in merito Christi per sanguinem passionis eius si sic non fuissent salvati Sicut nec pueri qui baptizati qui nullum ex propria operatione meritum habent sed per suum pretium ut etc et in virtute meriti Christi salvantur / sed aliud est de adultis quia oportet quod adulti ratione proprii meriti salventur unde deus sic eos predestinavit ut per merita ad vitam pervenirent et ut mereri possent dedit eis gratiam Deus qui est primus in merendi / et quia deus predestinavit hunc per virginitatem / illum per contemplationem istum per istam viam illum per illam aliam et ideo quia sic predestinavit homines si non incedant per istas vias ut merita numquam venient ad vitam beatam / sicut nullus ad plateam potest accedere nisi sciret et abtet per stratam ducentem eum ad eam Et ideo si predestinatus es non dicas possum

agere quidquid volo quia omnino salvabor / non enim salvaberis nisi agas id per quod deus te ad finem ultimum predestinavit scilicet meritum etc.

Dixi 2o etc. Nam ut dicit sacra scriptura secundum quantitatem delicti erit et plagarum modus in mensura pene dabitur secundum mensuram delicti unde quanto homo plus peccabit tanto plus punietur Si ergo scires quod esses reprobatus deberes adhuc confiteri et penitentiam agere et operari secundum virtutes ut dum confitendo peccata secundum statum tuum non incurras peccatum obmissionis obediencie / et per hoc evadas penam creatam in inferno ut purgatorio pro tali obmissione operare et bona ut occupando tempus in operibus bonis per tempus illo non augeas penam peccati tali inferno que augeretur si pro tempore illo adderes peccatum peccato Ita tibi adderetur pena pene in inferno quoniam quanto plura peccata quis committit tanto plura ut maiora supplicia sibi acquirit / ideo occupes tempus in bono opere ne per illud tempus peccando adaugeas penam inferni Consimiliter si vitiose ~~vreris~~ vixeris eris ita habituatus in vitiis quod cum postea peccabis ex minori contemptu peccabis / et quia quanto ex minori contemptu quis peccat tanto minori pena punietur et ideo ratione minoris supplicii / et si scires te fore reprobatum deberes et debes bona agere

Dixi 3o etc. Nam quamvis unum sit obiectum beatum omnibus beatis ut dicit beatus Thomas non tamen omnes equaliter beati sunt / eo quod non omnes sunt vident in speculo divinitatis rationes ydeales quoniam quod perinior est ampliore caritate ille plura videt et altius et inde est quod magis fruitur unde quanto homo magis ac magis in caritate habundat tanto magis ac magis habundat in gloria / et non sit magis gloriosus per maiorem caritatem / sed et quanto plura virtutis opera operatur tanto in gloria erit gloriosior Ideo dicit Gregorius quod sicut electis in hac vita fit distinctio operum ita in alio seculo procul dubio in hac vita erit distinctio premiorum ut sicut hic alius alium transcendit operatione ita illic alius alium glorificatione precedat et ita

ut glorioso sit debet hic conari ho cresce-
re in caritate et opa vtutis qto plura pt opari
debet et tunc ho conari ee mag glosus acquirendo
Aureolas martirij si possibile e pro fide moriendo
et doctoratus docendo ignorantes virginitatis servando
castitate ut sic alios precedat in gloria vn quis
scit se pdestinatu / non debet stare ociosus sed dz
p hoc magis solicitari et i caritate et i opibus
4º virtutu / et in hijs que dicta sut ut mag premiu acquirat
Dixi quarto etc / Nam ut dicit phus / no solu aia
pficit^r sua fide et vtut / Cu aut ome qd est
appetat si inpfectu est pfici / hic planta no psistit
i eo q sup terra apparet / sed vlteius donec ad p-
fectu pueniat s ad fructuu pductionem Nec embrio
sub forma illa inpfecta psistit sed ulteius pfici appe-
tit p forma intellectiua et sic de alijs Ideo p
hoc cu pfectio aie ut dictu e psistat i opacione
vtutu dz appetere p vtutes pfici / qr deberet ut
vtuosus ho esurieret laborare desiderat et vnu qd q
bonu et i quo pfectio vniuscuiusqz rei psistit vn dicit
phus in pmo ethicorum oia bonu appetut / et ideo illd
qd bono desiderato qrru est inquantu possut fugiut
vn augs ista de ca fugit lupu et radices arboru
fraz mala tedendo vsus bona quia hec qtrariat
bono qd appetit / Cu go vtus sit qdam ut dicit phus
in libro ethicorum qualitas metis q bonu facit hntem
et opus eius bonu reddit tanqua bonu quo aia
pficit^r et sit bona deberet ab ea velle qsta de ca-
usa Et io quamuis ad huc sciret q esset dapnandus
deberet rone vtutis pficientis q s. ho pficit^r bona
agere etc
5º Dixi quinto etc / q si ad huc ho sciret q esset dap-
nandus ut saluandus no deberet dicere absqz ca q
aliquid agam saluabor ut dapnabor / Sed deberet
bona nichilominus pot agere rom ut iustitie vitando
qm dicit B q displicet deo et hoibus i gratitudo
hec eni vias obstruit et gre accessi no habz

et deo ut graz dei habeamus / et de beneficijs grarum
actiones referamus bona agamus / et no simus de nuo
illorum de quibus dicit Retribuet mala pro bonis vbi
abrosius Cu ego actulissem fecuditate ipi retribue-
bat sterilitatem Ergo actuali vita / ipi morte Ergo
honores ipi qtumelias / ego medicinaz ipi vulnera
Cu go multa et inumerabilia bona qtulerit nobis deus
no cessemus a bono ut p hoc referamus gras deo ne
videamur apud ipm ingrati et sic p ingratitudinez / peccatum
6 nostru mag grauet et pide inferno nos puniat^r
Dixi sexto etc / Quia cu peccatu sit qtra naturam et nobis
nociuu deberemus conari fugere ipm videmus q
yrundo fugit frigus et facit passagiu cu sciat id
qtrariu et nociuu / et ho fugit morte i qtum potest
cu sit qtraria sue inclinacioni nali qua appetit esse
et viuere hoc na docet vn peccatu cu sit qtra natura
quia ut dicit btus thomas pa 2e q 71 ar 2e illud
qd e qtra ronez hois / dicitur e qtra naturaz hois ronez
inquantum ho est ronalis / Peccatu e aut est 9 raz hois
io dicitur qtra naturam eius / et io deberet ho conari
fugere peccatu sicut conat^r fugere mort q est 9 sua
inclinacionem nalez et tanto plus qnto aia e melior
corpore / et qnto plus peccatu nocet aie q mors
corporis Nam peccatu parat aie mortis dolorem inde-
ficiente etia dapnat et corpus et multa alia innumera
mala facit aie / et quid io quilibet de hoie sit futurus
deberet tamen conari facere bonu et vitare peccatu
ut sic possit qmplere id ad qd cu xpus inuitat. d
Conuertimini ad me etc qr dicit ad me quia e sunt
iustus et misericors vn phta exortu est in tenebris
lumen rectis misericors et miserator et iustus / quia
ergo misericors e i eu speremus quia iustus e ipm timea-
mus etc qutimi in toto corde vro
Visitando spualia | Pmi apis euangelij usqz sedentes
Extirpando vicia | Im ibi Et cu usqz hec dicebat
Credendo verissia | Im ibi Et crediderunt usqz ad
finem Et si sic fueritis ipsi hic graz obtinebitis

d' considera[tio]ne celestium corporum · i · de dicentibus ego facerem bonum · sed quia sub tali planeta etc

et in futuro gloriam ad quam nos perducat qui etc
Scriptum est ysa[ie] xliiii c[apitulo] formavi te servus meus es
tu / non obliviscaris mei / delevi ut nube iniquitates
tuas / et quasi nebula peccata tua Revertere ad me quoniam
redemi te Sed quia peccata non diluuntur sine gracia spiritus sancti ideo
ut nostra peccata diluantur ad fontem gracie pro gracia impetranda
accedamus dicentes ave maria //
Convertimini ad me etc / Quia heri declaratum fuit quod
predestinacio et reprobacio in consideracione earum multos
retrahit a bono proposito / hic hodie declarandum est quod
consideracio celestium corporum non nullos et impedit a
conversione dicit enim ignorans et stultus facere libenter
bonum sed non possum quia natus sum sub tali planeta
Stella mea ad hec me inducit / celum hoc michi influit
et sic inculpando corpora celestia remanent in peccatis et
non convertuntur Sed antequam ultra procedamus queratur nunc
nostri peccatores / si corporales effectus in istis inferioribus proveniant
ex necessitate a corporibus celestibus Ad quod videtur
quod non Unde damascenus in 2o libro dicit quod corpora celestia
sunt causa generacionis aliquorum eorum et eorum que fiunt necnon corrup-
tionis eorum que corrumpuntur quia si ex necessitate a cor-
poribus celestibus Ad quod videtur quod non ex eis effectus
sicut pluvia tempestas et ventus et similia pro-
veniant Aristoteles in 2o de sompno et vigilia dicit quod
eorum que in corporibus sunt signorum et celestium velud
aquarum et ventorum multa non eveniunt Sed enim
alius vehemencior isto accidat motus aliquo futurum
est signum non fit sicut multa consulta bene que fieri
expediebat soluta sunt per alias digniores princi-
paciones ptolomeus in quatripartito dicit quod ...
nec extimare debemus quod superiora procedunt inevitabiliter
ut ea que dispositione divina contingat et que nullatenus
sunt vitanda nec non que veraciter et ex necessitate
proveniunt In centiloquio et dicit hec iudicia
que tibi trado sunt media inter necessarium et possibile
Et quod tales effectus non proveniant ex necessitate probat
beatus thomas 3o contra gentiles c[apitulo] 86 primo sic

impressiones earum naturaliter recipiunt in effectibus secundum
recipiencium modum / hec autem inferiora sunt flexibi-
lia et non semper eodem modo se habencia propter materiam que est in potencia
ad plures formas et propter contrarietatem formarum et
virtutum non ergo impressiones celestium corporum recipi-
untur in istis inferioribus per modum necessitatis / et ideo quod
uno tempore est aer aliter dispositus et alio tempore aliter
hinc est quod uno tempore influencia celestis causat pluviam
et pestem et alio tempore / et in uno loco sic / et in alio
autem non / 2o probat sic a causa remota non sequitur
effectus de necessitate nisi etiam sit causa media necessaria / sicut
in sillogismis ex maiore de necessitate et minori de
contingenti / non sequitur conclusio de necessitate Corpora autem
celestia sunt cause remote / proxime autem inferiorum effectuum
sunt virtutes active et passive in istis inferioribus que
non sunt cause necessarie sed contingentes possunt enim deficere
ut in paucioribus Unde quia tales virtutes quibus frigido
causatur deficiunt in yeme / et non in estate / hinc est quod
tempore yemis non causatur gradus / et in estate sic et
tamen eadem est influencia celi in yeme que est in estate
Non ergo tales effectus proveniunt de necessitate // 3o probat
sic motus celestium corporum semper est eodem modo
Si ergo effectus celestium corporum in istis inferioribus
ex necessitate proveniret semper eodem modo se haberet non
autem semper eodem modo se habent sed ut in pluribus / non ergo
ex necessitate proveniunt / hinc est quod ut plurimum in die
beate marie in festo purificacionis videmus aeris
intemperiem et tamen non semper ergo ita sit quod propter
influenciam corporis celestium non proveniunt isti eff-
ectus corporales de necessitate sed possunt non evenire
Quo magis credendum est corpora celestia non neces-
sitant animam ad aliquod opus peragendum cum animam non
influat Non dicat ergo iam homo meus planeta
coartat me sic ut sic ager sed habeat ipsam excusacio-
nem abiciat et agat etc ad quod nos xpus

inutat d Convertimini ad me in toto corde vestro
Sed ut homo removeatur ab hac opinione et non
dicat meus planeta coartat me sic agere
grande sunt sex rationes hoc declarantes sub hac
forma si non coartat aliquid corpus celeste hominem
ad aliquid agendum quia
Ex dispositione corporis homo non necessitatur
planeta mihi inferiori non dominatur
unus pre altero aliter operatur
unus per altero latus pressat
nichil meritorum esse tunc probatur
unus et idem homo huiusmodi mutatur
Dico primo quod
corpora celestia
non coartant
hominem ad aliquid
agendum quamvis
disponat corpus
hominis non tamen
necessitatur homo a tali dispositione ad aliquid agendum unde
dicit beatus thomas 3° contra gentiles c. q. quod corpus ce-
leste non disponit ad electionem nisi inquantum imprimit
in corpora nostra ex quibus homo incitatur ad eligendum
per modum quo passiones inducunt ad electionem que
non inducunt ex necessitate unde si corpus hominis subdatur
corporibus celestibus eo quod corpora celestia influunt ad
nostrorum corporum formationem in utero matris constat
quod secundum quod corpus nostrum participat magis influentia
unius planete quam alterius et per hoc magis disponatur
ad unum quam ad aliud / non tamen per hoc cogitur quia
potest faciliter resistere huic dispositioni Exemplum Si navis
descendens per fluvium a gubernatore dimittatur neque
descendit navis contra cursum aque Sic si anima que
est nauta in corpore velit per rationem regere navem velit
nolit corpus trahet contra talem dispositionem ad virtutes
et ideo quod homo ex tali dispositione corporis non necessitatur
non se excuset dicendo non possum aliquid agere quia
meus planeta dat michi sic sic agere
2° Dixi 2° quod corpus celeste non coartat hominem ad aliquid
agendum quia planeta mihi inferiori non dominatur
unde dicit beatus thomas 3° contra gentiles 82 quod
nichil agit ultra speciem suam et forma cuius-
cumque agentis corporis et ideo sicut angelus inferior
non illuminat superiorem sic nec corpus celeste directe

agit in animam cum sit natura et dignitate superior eo Agit tamen
indirecte corpus celeste in animam quia licet intellectus
non sit virtus corporea tamen intellectus in operatione nostri operatio
compleri non potest sine operatione virtutum corporearum
que sunt ymaginatio et vis memorativa et cogitativa
et inde est quod impedit harum virtutum operationibus
per aliquam indispositionem corporis impeditur operatio intellectus
sicut patet in freneticis et letargicis / et propter hoc
et bonitas dispositionis corporis humani facit aptum ad
bene intelligendum in quantum ex hoc predicte vires
fortiores existunt unde dicit in 2° de anima / quod molles
carne aptos mente benedicimus Et quamvis sic dicatur
corpus celestis agere in animam non tamen directe tamen
agit / et per consequens non potest coartare eam ad hoc ut illud
agendum et ideo non inculpes corpora celestia si mal
agit
3° Dixi 3° quod si male agis non inculpes planetam tuum quia
non cogit te planeta ad aliquid agendum quod unus pre alio
aliter operatur hoc est quod duo nascuntur eodem die ut eadem hora
et tamen aliter operabitur unus aliter alius nam si homo co-
geretur per planetam ad agendum secundum dispositionem im-
pressam in corpore per planeta / ipsum quodammodo naturaliter
operaret / Et tunc sequeretur quod illi nati eadem hora de-
berent similiter operari Contra ut dicit beatus thomas libro
quo supra c. 85° quia ea que sunt eiusdem speciei non diversifi-
cantur in operationibus naturalibus que naturam speciei consequuntur
unde omnis yrundo similiter facit nidum / et omnis homo similiter intelli-
git prima principia que sunt naturaliter nota Electio autem est
operatio consequens speciem humanam Si ergo homo naturaliter
eligeret / oporteret quod omnes homines eodem modo eligerent
quod videmus falsum / hic et novimus quod ex eodem patre
et ex eadem matre eadem hora et actu eodem die
nati sunt Jacob et Esau / tamen Jacob bonum elegit ita
ut mereretur patris benedictionem et a deo acceptari
et Esau elegit malum invidia et odio torquetur
persequitur fratrem et a deo reprobatus est Si enim corpus
celleste per suam influentiam cogeret tunc naturaliter

eligeret / et per consequens hoc fecisset unus quod et alius
et ideo non est inculpandum celum
Dixi quarto quod si corpus celeste cogeret nos ad
2° agendum aliquid eodem modo duo nati deberent comparari ita
quod si cum celum dat uni quod sit doctus ut prudens ut di-
ues ut beatus ita daret et alteri Sed videmus quod
eadem hora duo concipiuntur et nascuntur unus in francia
alius in lombardia primus eligitur in regem francie quia
erat incarnatus unus erat prudens et districtus et aptus
ad regendum non solum ciuitatem sed regnum Alius erat
fatuus in tantum ut sit necesse ipsum teneri in vinculis
unus erat diues et in maximis habundans Alius erat medi-
cus et miser et ibit hostiatim querendo panem unus
efficitur beatus et valde sanctus Alius erat rusticus et
ignorantissimus / et tamen omnes isti sicut est possibile concepti
erant et nati eodem tempore et hora Ex quo satis manifes-
te concluditur quod planeta non cogit aliquem quin possit
facere sicut placet sibi ergo etc
4° Dixi quinto etc quia illud quod faceret homo faceret natu-
raliter et ex necessitate / unde dicit beatus thomas libro quo supra quod tunc frustra
darentur precepta viuendi si homo propriam electionem deus
non esset / frustra et adhiberentur premia et pene bonis
aut malis Nam ut dicit esse meritorium nisi sit mere
liberum et non coactum Si ergo ex natura et ex necessitate operare-
tur iam hoc non esset liberum et per consequens non meritorium Unde
non plus meretur homo vitam eternam bona sic
operando quam arbor fructificando Sed ut dicitur
esse demeritorium ut dictum est pena nisi sit voluntarie
liberum et non coactum Ideo si homo malum operaretur
naturaliter non plus mereretur dampnari quam dampnari quod
ignis suum lignum comburit et ideo non est dicendum meus
planeta me cogit sic agere non possum aliud
6 Dixi sexto quod non est dicendum quod corpus celeste cogat
hominem ad aliquid agendum quia sic naturaliter operare-
tur et per consequens ~~eodem~~ eodem modo semper se haberet quod est falsum
quia unus et idem homo diuersimode mutatur Nam

ut dicit beatus thomas eodem libro quo supra capitulo 83° ea
que naturalia sunt ut in pluribus sic se habent et ideo si homo cogeretur
ad agendum semper eodem modo se haberet Sed videmus quod modo
eligit malum / modo bonum modo gaudium modo tristicia
modo vult istud modo volt illud / quod est non vult et nunquam
in eodem statu permanet ergo signum est / quod non cogitur
ad agendum hoc ut illud et ideo non dicatis non
possumus agere bonum quia planeta noster non dat
nobis sic agere Nullus enim nisi volens perire
sit et ideo hanc opinionem postponatis et quantum agitur
sit deus ad me Sed quare ad me Quia ut dicit apostolus
deus ad me Sed quare ad me Quia ut dicit apostolus
ipse est qui operatur in nobis et velle perficere pro bona
voluntate Nam ut dicit augustinus ipse nos preuenit
ut velimus / subsequitur ne frustra velimus Et ideo conuer-
tamur ad eum / sed in toto corde vestro
fama recte querendo | primum a principio euangelii usque
iuste iudicando | in sabbato 2m ibi Nolite usque
veritate cognoscendo | iudicare / 3m ibi dicebat usque
ad finem Et si sic feceritis quod hic habebitis graciam
et in futuro gloriam. De dicentibus quod sine gracia non possumus ad bonum agere

Feria quarta post dominicam quartam xl^e Conuertimini ad me

Scriptum est ysa. lv° derelinquat impius viam suam / et
vir iniquus cogitaciones suas et reuertatur ad dominum
et miserebitur eius et ad deum nostrum quoniam multus est
ad ignoscendum Sed quia malas cogitaciones relinquere
non possumus ut viam viciorum dimittere sine dei gracia
hinc quod fonte gracie pro gracia impetranda accedamus
dicentes aue maria. Conuertimini ad me etc
Quia heri declaratum fuit quod multi retrahuntur
a conuersione bone consideracionis corporum celestium dicentes
non possumus aliquid agere quia meus planeta dat
michi sic agere Ideo hodie restat declarandum
quod et multi retrahuntur a bono proposito considerando quod
sine gracia non possunt bonum agere unde audiunt illud
Sine me nichil potestis facere secundum apostolum dicentem gracia
dei sum id quod sum unde ex hoc dicit Cum non possumus
gracia bonum agere et hanc a me ipso non possum

hre ut alia merari Quare volo labora frustra et
hac de ca remanet i pctis Sed anteq̄ vlteri⁹ pre
dam⁹ dicerat hodie peccores Cu no possit sn
gra bonu age / et hac no possit a seipis hre
et deus hac no dat eis / si bonu no agut cu
debet imputari / eis an do q gram no porrigit ad
bene agendu Et videt ex hoc peccorib⁹ q iniuste
p⁹ pm peccatu alia sequencia p⁹ illud pmu
imputet eis p pctis Cu ut dicit btus thomas
in pa 2e q quis ho possit pro aliqd tepus pos
pctu abstinere ab isto ut ab illo pcto / no tam
pot diu sn pcto mane i durare q no peccet
vn gregor⁹ pctm qd p pniaz no diluit / mox suo
poder ad ad trahit Et io si no possum⁹ a
pcto abstinere / q deus imputat i pctm Itē
videret peccorib⁹ q eis iniuste pro illis pctis spa
rat penaz Ad impossibile nemo tenet Sed ipsle
est q ho in pcto exns alia pcta vitet g no
est culpa sua / et p cons iniustu videtur q pro
illis debeat puniri Itē vr eis q iniust / eos
deus priuet vita etna / quia no possit sn gra
et virtutib⁹ acqre ea et deus no det eis graz
et virtutes io vr / q culpa dei et no hois / et
p ons iniuste puat eos vita bta / ad qd dicit bt⁹
thomas 3o q gentiles co dio q deus no iniuste
agit i nllo istor⁹ nc est ei imputadu si ho bonu
non agit et quertat ad deu quis hoc sn gra
non possit diuina licet aliquis p motu liberi arbi
trij diuinam gram nc pmereret ut aduocari
possit / pot tam se ipm impedire ne ipaz reci
piat dicit em de quibusdam Job 21 dixerunt deo
recede a nobis sciam viam tuam nolum⁹
Et 24o co dicit ipi fuerunt rebelles lumini Et
cu ho sit i potestate liberi arbitrij impedire
diuine gre recepcionem ut no impedire no i

merito i culpam imputabit ea qd impedimentum
pstat gre recepcionem / deus em quantu i se e
paratus e omnib⁹ gram dare vult em omnes saluos
facere fieri sm illi sole gra puat qui in seipis
gre impeditu pstat Sicut sole ineda illuminantis
in culpam imputatur ei qui oculum claudit / si
ex hoc aliqd mali seqt licet vide no possit ni
lume solis pueniat No g deum inculpare dz
sed nos ipos / quia cu possim⁹ nos pparare media
te gra puenient ad gram iustificant pstipiedu
nolum⁹ Ideo dicit xpus Abicite hac opiones et
pparate corda vestra ut faciatis ea q ad nos pnuito
et conuertimini ad me i toto vestro corde Sz ne
habeatis occasion vos excusandi et dicendi no
sumus tales ut tales q possim⁹ nos habilitare ad ista
gre susceptionem considerabitis hodie sex rones
que vos adiuuat ad hoc qd ipam gram recipiatis
qua postea poteritis vita etnaz adipisci quar
sex pma e videlicet

Oro scor frequentata
Postulacio xpi inflamata
Intercessio saluatoris continuata
Humiliatio mentis approbata
Confessio verecundie acceptata
Pseuerancia opere confirmata

Dixi g primo qd
vn dicit Job 5o vo
ca / si est qui est
respondeat tibi et
aliquem scor converte
quia ipe oratione tua

peticio orabit p te vn gregor⁹ i 12o moralium dicit
q sci no cognoscunt valut nostras peticiones sed
eis manifestat i vbo / et de hijs q ei nos agut
et quo ad interiores motus cordis et maxie
sm q eorum excellenciaz decet ut cognoscant
peticiones oris et cordis ad eos factas / et
tunc hijs cognitis sm q videt q sit voluntati di
esse contentionis diuine voluntatis ita faciunt vn
si videt q sit voluntas dei q ipi orent tunc cu
sit i pfecta caritate q eos viget ut pxio subue
niat pro inuocantib⁹ orant et exaudiuntur
et semp sunt efficientes eorum ordines q scte sut

sim petitione diuine voluntatis q frustra agit pmittit
iste e enim diuinus ordo vt ex suppionis excellentia
inferiora resideant sicut ex claritate solis i aerem
vn dicitur tanto sepius p nobis orat quanto sepius eos i
vocamus Et io ppt hoc no debemus timere nos no
posse gratiam obtinere
2o Dixi 2o q ipm adiuuat nos e ostolacio xpi i sta
ciata quam scilicet fecit in terra cum dixit Ego pro eis
rogo no p mundo / et pro hijs q credituri sunt
in me s usq ad finem Btus thomas i postilla
sup johe et istud vbi dicit q xpus vidit eos
q pus eu saluandi erant debere sortiri sue pdestina
tionis effectum p orom sua / quia sic gsiderauit i vbo
ordinatum fuisse ab eterno Et quia omnio i quin ho hoc
volebat q diuina voluntas volebat eum velle / hinc
in ipsa terra cum tempus aduenisset ia ab eterno por
dinatum orauit efficacit / et ut dicit aplus exauditus
e p sua reuerencia vn si xps no orasset no fuisset
adimpleta stotis pdestinacio effectualit / cum sic pdes
tinati fuissent ad btam vitam ut p orationem xpi
sortiret effectum pdestinacois Et io gsiderato
hoc adiutorio no timeant homines posse obtinere
3o gratiam Dixi 3o etc vn dicit jo i canonica sua c
2o Sed si quis peccauit aduocatum habemus apud
patrem ihm xpm iustum ipe ppiciacio est p pctis
nostris no p nostris tm / sed et p pctis totius
Et aplus dicit ad hebreos 9 introiuit i ipm celu
vt apariat vultui dei p nobis Et 7o c dicit Acce
dens p semetipm ad dm sp viues ad interpella
dum pro nobis vn btus thomas pt 3a q 26 a
ar 6 dicit Ar sicut pontifex in veteri testamento intrabat
sanctuarium vt assisteret deo p populo / Ita ut xpus
intrauit ad interpellandum p nobis ipsa enim repntacio
sui ex na humana quam in celum intulit / est quedam
interpellacio pro ut ex quo deus humanam naturam sic

exaltauit i xpo et eorum misereatur pro quibus filius dei
humanam naturam assumpsit / et io dicit B Bernardus assi
accessum hes ho ad deum vbi habes matrem ante filium
et filium ante patrem Mater ondit filio pectus et vbe
ra / filius ondit patri latus et vulnera / et io nulla po
terit esse repulsa vbi sunt tot caritatis insignia Et
io no timeat homo no posse acquirere gratiam etc /
4o Dixi quarto etc / Na ut dicit scriptura deus supbis
resistit / humilibus aut dat gratiam / vn dicit effrem i
lio de pnia / deus no requirit ab hoie transacti
temporis quantitate sed requirit humilitate / hinc diceti
humilr Centurioni dne no sum dignus ut intres sub
tectum meum / dixit xpus / sicut credidisti fiat tibi
/ hinc et cananee diceti Nam et catelli edunt de
micis q cadunt de mensa dnorum suorum dixit xpus
vnd fiat tibi sicut vis / hinc publicano q humilit
percuciebat pectus suum dns pepcit vn glo i luc 18
Sed humilis publicanus no audet appropinquare
deo / ut sibi deus appropinquet / nec aspicit ut deus
aspiciat / gsta pmit sed spus sublevauit / pectus tundit
ac de se penas exigit / ut deus parcat / gfitetur
ut deus cognoscat / et io descendit hinc iustificatus
quare habeamus humilitate / quia ut dicit gregorius
sim humilitate veniam sperare non licet tanto hu
lior quisq debet esse ex munere quanto se obligatio
rem esse gspicit in reddenda ronem / ut ergo veniam
acquiramus et et gratiam / habeamus humilitatem non
ergo timeat ho se no posse gratiam obtinere
Dixi quinto etc hinc dicit ps Tota die verecundia
mea gtra me e / et gfusio faciei mee cooperuit
me vn dicit btus thomas i 2a 2e q verecundia
remouet ea q sunt virtuti gtraria dupliciter quia vicia
futura et ea que hnt speciem vicij ac ea q sunt
viciosa sim comunem opinionem ipe vitat 2o perpetrata
vicia gspicies / ipe delere conatur per gfessionem

vnd ista verecundia dicit p anshelmu Cur no
erupis i voce et cur metis expoms ardore
in padiso eras vgo dei eras sponsa dei / eras te 2
pluz dei eras h'itaculu spus sti Et cu tocies dico
eras tocies nece est vt ingemiscas q non es
qd' eras Que est ista subita q'uso que repetina
mutacio de dei vgine facta es corupcio sathana
de sponsa xpi scortuz execrabile de teplo dei pham
in mundicie de h'itaculo spus sti tugurium dyaboli
ve ego misa et iteru ve q tanta bona pit pp
paru tporis luxuriaz pdidisti Et sic nos verecundia
iuuat ut nos disponamus ad graz suscipiendam
6o Diri q scrtu admuas est 2c / hec em impetrat
graz quam optamus / hic dicit saluator i luca
Quis em vestru hebit amicu et ibit ad illu media
nott / et dicet illi amice Accomoda michi tres
panes qm amicus meus venit de via ad me et
no qd ponam an illu Et ille deintus respondens
dicat noli michi molestus esse Jam hostiu clausu
est / et pueri mei mecu sut i cubili no possu surge
et dare tibi / et ille si pseu pseuerauit pulsans
dico vob et si no dabit illi surgens eo q amicus
eius sit pp improbitate ut inpotunitate tam eius
surget et dabit illi quot habet necios Et ego dico
vobis petite et dabit vobis / qrite et inuenietis
pulsate et apiet vob Omis em qui petit accipit
et qui querit inuenit et pulsanti apiet Sic
fecit et Cananea et io meruit graz obtinere
et io no se excuset ho dicedo no hes graz
non mirz si non possu q'uti / quia pt ea here
si vult cu tot adiuuamna heat io se parado
agat omes io ad qd xpus inuitat . Conertimi
ad me 2c q dicit ad me quia ut dicit Salon
Ecti 2o Respicite filij et naciones hom Et scitote
q nullus sperat i dno et qfusus remasit i mada 2
tis eius et derelictus e / aut quis inuocauit illu
et despexit eu ideo quia ita est / quertam 2

ad eu sed in toto corde .
Cu metis illumiacione
Cu veitat / cofessione
Cu graz actione
ibi Audiuit usqz ad fine
sm a pno euageli usqz
Et vidi 2m ibi Et adducit 2
tut eu vsqz foras 2m
Et si sic fueritis q'usi
hic obtinebitis graz et i futuro glaz / ad qua 2c

Feria q'uita post dnica q'rte xl^e Conertimi ad me 2c.

Scriptu est Jere 2o c° Tu aut fornicata es cu
amatoribus tuis multis / tam reuertere ad me
et ego suscipia te dicit dns Sz quia deus no suscipit
pit n' accedet / ab eo io adsimite fre pro gra im 2
petranda accedamus . d . aue maia gra plena 2c
Conertimi ad me 2c / Quia heri declaratu fuit
q ho excusabat se q no q'utebat eo q graz p qua
q'utit ho no hebat in sua libtat / hic hodie restat
declarandu q io no vult q'uti quia timet q opa
sua no posset obtiner vita etna / cu audiat paulu
d no sut qdigne passiones hui tpis ad futuraz gloiam
hac itaqz de ca remaniet in pctis Sed anteqz vlteius
pcedamus querit hodie pecores Vtru nostra opa
mereant et qdigne vita etna Ad qd' rndt btus thomas
pa 2e q c .i.ij ar° 3o Q opus meritoriu hois
pt 2r q'sderari vno° sm q procedit ex libero arbi 2
trio Alio mo sm q procedit ex vtute spus sti
Si q'sidet sm substanciaz opis sm q procedit ex libero
arbitrio / sic no pt ee ibi qdignitas pp maximam
inequalitate / quia finiti ad infinitu nulla e pporcio
sed e ibi qgruitas pp quadam equalitatem
pporcionis / videt em qgruu vt hoi opanti sm
sua vtute recopenset deus sm excellencia sue
vtutis Si aut loqmur de ope meritorio sm q procedit
redit ex gra spus sti / sic est meritoriu vite etne
ex qdigno Sic em valor meriti attendit sm vtutem
tem spus sti mouetis nos i vita etna Attendit
ee pciu opacionis sm dignitat gre p qua ho
qsors factus diuine nature adoptat i filiu dei

Cl' illis q n q'utur q ro
grat q pp sua bo opa n
pnt hre n merere vita
etnam .

nu debet hereditas ex ipo iure 2o S. d. filij et
heredes Et qq gra spus sti no sit eta equat
cte i actu / est tamen equat i vtut / sicut seme
arbois in quo e vtus ad totu arbore / et io no timeat
ho no poss merei vita etna p opa sua quia ex gruo
et cdigno merei ea pt qz go adat agat ista excu
satione postposita id ad qd xpus inuitat omes dices
Couertimi ad me 2c / Set ne timeat ea non
posse adipisci / hodie per rones grabimus sib hac
forma Opandu e q hebimus vita etnaz per
nostra opa meritoria pmo rone :

Dixi go pmo 2c / Na ut dicit
phus Ages in agende intit
assilare sibi passu vt patet
de igne qui cburendo lignu
vult illud sibi assimilare Sic
et pictor conatur assimilar
sibi figura qua facit sic ymaginatione Et magr
legens vult discipulos i scia sibi assilare Sic deus
in opa creacois Iustificacois et glorificacois
vult sibi hoiez assimilare Icreacoe assimulat eu
sibi i ymagine naali quia vnus i encia tres i psa
vna aiaz i encia creat cu tribus potecijs memo
ria / s intellectu et volutatem vn dicit Gen 2o
Et fecit hoiez ad ymagine suaz In iustificacone
assimulat sibi hoiez p graz p qua iux aptl snaz
vult deus pr nos cformes fieri ymagini filij dei
et talis est gra spus sti q dicit lumen de quo
ait pha Signatu est sup nos lume vultus tui
dne / p hoc cformam do / qm hoc e qdaz rlucea
dei sup nos In ope aut glorificacois ad huc
mags deus nos sibi assimulat / quia p gloaz p
qua pticipatue dij vocam vn ps Ego dixi dij
estis Et Johes Siles ei erimus quia videbimus eu
sicuti est Set hoc no facit deus nisi coadiuuemus
eu p nostra opa vn cu bene agimus nos cparando
p graz iustificat et assimulat sibi passu et io

Diuine actionis
Cosumat pfectiois
Assimitatis et cunctiois
fidelis promissiona
Iuste retribucois
prodige largicois

non e timendu hac de ca q glaz no acquiramus 2c /
Dixi 2o q no e timendu 2c / Nam ut dicit phus 2o
deus et na nt faciut frustra vn cu frus sit ho
ps vitam etnaz csequedaz no e timendu q ito
fini careat si media sequat p q ad istu fini ordiat
csut merita nostra als deus frustra fecisset hoiez
et diceres / cu btido sit infinita et capacitas aie
finita dato ad huc q p hoc mereret quo posset
cape infinitu Rsr q p hoc opa illaz btitudiez
meretur et acquirit ut possidet ea i vita beata
sic tam q no infinitu bonu capit sed assequit vn
btitudo obiectiue e infinita / sed rceptiue finita
hoc e dictu q infinitu finite i modo finito cgnoscit
non tam cgnoscit illud ee finitu sed infinitu et
cphensibile ab intellectu creato / sicut celu qd est
tam magnu obiectiue i oclo no aut receptiue
et io gla q uis sit ta magna pt tamen heri ab
aia mediantibus opibus nostris q sut media ad
illa // Dixi 3o 2c / Na xpus ut dicit Sp Scriptura 3o
Caro nostra et fr nost est Enim ut dt aplus
Nusq angelos apphendit / sed sem abrahe / vn aut
expientia doceret fres cpati voluit / dicit apls p
oia frbus assimilari / veniens tame no i carnez
pcti / sed i siltudiez carnis pcti / et sic fcus est
noster affinis et cunctus q tadem nostram nam
qua nobis cunctus fcus est elevauit ad gloriaz
ut illuc nos poss puenire no timeamus Ideo dicit
leo papa Agnosce o xpiane dignitate tuam
et diuine csors fcus nae / noli i vetere vilitate
degener couersacione redire / Memeto cuius
corpois et cuius sis capitis membru Et q hoc
debes grar / quia vbi fuerit caput / ibi et cetra
membra se inuenit vn coe prouerbiu / q vbi
intrat caput totu rsiduu intrat Ideo dicit

Caput ipse s. xpus / vado parare vobis locum iterum
veniam et assumam vos ad me. Ioh. xiiij. Unde dicit
btus thomas pte 3a q. lvij. ar. p. Per hoc enim quod
xpus in celo humanam naturam assumptam collocauit
dedit nobis illuc spem veniendi / quia ubi fuit
corpus illuc congregabuntur et aquile ut dicit math. 24
et ideo non diffidendum nos posse gloriam per opera nostra adipisci
4o Dixi quarto etc. Unde deus fidelis in omnibus verbis suis
et sanctus in omnibus operibus suis. Unde promisit d. Si quis
mandata mea seruauit mortem non videbit in eternum
Non enim ait scriptura / est deus ut homo aut filius hominis
ut mentiatur. Et alibi dicitur Ego sum deus et non mutor
Sicut enim ignis non potest frigefacere / nec sol obscurare
sic et deus non potest mentiri. Ideo dicit paulus ad thesalo 4o
fidelis deus qui vocauit nos qui et faciet. Et 2a ad thess. 3o
fidelis autem deus qui confirmabit nos / et custodiet
a malo. Et dicit ad hebreos. 10. Accedamus cum vero
corde in plenitudine fidei aspersi corde et conscientia mala
et ablutis abluti corpus aqua munda teneamus
spei nostre confessionem indeclinabilem / fidelis enim est
qui repromisit. Dixit enim deus vos qui secuti estis me
centuplum accipietis / et vitam eternam possidebitis
Ideo cum sit deus ita fidelis et verax / non est timendum
quod pro opera nostra det nobis gloriam.
5o Dixi quinto etc. Nam ut videmus multi sancti hic de
operibus suis nullam mercedem habuerunt / quia tota
vita sua fuit in tribulationibus et anxietatibus. Sed
si nullum premium seu mercedem expectarent in alia
vita / deus videret iniustus / quia permitteret bonum
irremuneratum quod non potest esse / cum deus sit iustissimus
et vnicuique reddat / ut dicit scriptura iuxta opera
sua. Sed cum in alia vita due sint retributiones malorum
et bonorum. Malorum pena eternaliter propter malo
acto in hac vita / iuste peccati infligitur / et bonorum
gloria. Ideo sequitur quod si deus non debet dimittere bonum

irremuneratum / et alia non est remuneracio in alia vita / nisi
gloria beata / quod deus ratione iusticie det vitam beatam pro istis
operibus bonis etc. et ideo non est timendum quod non possimus
consequi gloriam pro nostris bonis operibus adipisci.
Dixi 6o etc. Deus enim ut ita dicam est quodammodo 6o
prodigus quia nichil retinet et hoc ratione sue bonitatis
quia ut dicit dionisius. Bonum est sui ipsius diffusiuum
et quanto magis bonum / tanto amplius se communicat. Cum ergo deus
sit bonum infinitum non potest se continere quin habundanter
se communicet omnibus. Ideo dicit Scriptura dat omnibus
affluenter et non improperat. Et ipse dominus graciam et gloriam
dabit dominus / dat omnia que habet esse / viuere. Et intel-
ligere et velle et virtutes et gracias et se ipsum in sum-
mam nichil sibi retinet creaturis communicabile quod non det
et ideo tamquam prodigus se habet / non ergo est timendum quod nobis
auarus sit si opera meritoria habemus. Sed certe non
dicamus quod per opera nostra non possumus gloriam adipisci
Sed tota intencione conuertamur ad eum sicut nos inuitat
tat d. Conuertimini ad me / Sed ad me et quare
ad me quia ut dicit apostolus omnia possum in eo qui me
confortat dat enim posse nostris operibus per quod obtinet
vitam beatam. Sed conuertimini in toto corde vestro.

Cum cordis compassione Cum oris confessione Cum vocali laudacione	Sicut patet in hoc euan- gelio quod exponendum est sine voragine. Et si sic fueri-

mus conuersi etc. de illis qui non conuertuntur per tribulaciones sed deus eos mittit

Feria sexta post dominicam quartam xle / Conuertimini etc.

Scriptum est Jere. 18 ca. Hec dicit dominus. Ecce ego
fingo contra vos malum et cogito contra vos co-
gitaciones. Reuertatur vnusquisque a via sua mala
et dirigite vias vestras et studia vestra. Sed
quia nemo potest vias suas dirigere sine gracia spiritus
sancti ad fontem gracie pro gracia impetranda accedamus
d. aue maria gracia etc. Conuertimini etc. Quamuis
heri declaratum fuit quod consideracio nostrorum operum
multos retrahit a bono proposito dicendo quia non
sunt condigne huius temporis passiones ad futuram gloriam

hic hodie declarandum est quod consideracionis tribula-
cionis qua paciuntur illi qui efficiuntur boni pertinet
eos et revocat a bono proposito unde cum audivit
Salomonem dicentem Sunt iusti quibus mala pro-
veniunt quasi facta egerint impiorum / dicit quilibet
illorum / quod ergo volo converti / cum incepero bene agere incur-
ram multas tribulaciones video / quod nullus servus Christi
est sine tribulacione / quia qui vult accedere
ad servicium dei debet preparare cor suum ad temptaciones
et ideo hac de causa noluit converti sed remanet in peccatis
Sed antequam ulterius procedamus inquirendum est utrum
in hac vita / sit necessaria virtus vere paciencie / hoc pro-
bato queritur quia in hoc mundo / non dolere dicit
augustinus non laborare non periclitari impossibile
est Ad hoc respondet beatus thomas 2a 2e q c 38
ar° p° / quia bella undique premunt ne ideo tristicie
succumbat / necesse est habere alienam virtutem per quam
bonum racionis conservet contra tristiciam / hec autem est
paciencia unde dicit augustinus in libro de paciencia / quod paciencia
hominis est qua mala equo animo toleramus Et ne im-
perturbacionem spiritus istius animo iniquo bona desideramus
per que ad meliora perveniamus Sed advertendum est
quod aliqui sunt pacientes quia tantum delectantur in ipsa
morali virtute ut fuerunt philosophi / qui non propter deum
Sed quia laudabile videbitur eis opus paciencie
unde dicit Jeronimus de ~~Socretate~~ Socrate / quod multa
a duabus suis uxoribus mala passus est / et tacens
subiectus permansit / et increpantes cum ex superiori quo-
dam loco aquam perfudit immunda / qui non irri-
tatus aut turbatus / sed pacificatus dixit capitis
tempore sciebam hoc futurum ut isti tonitrua ymber
sequeretur Sed quia non sunt paciens propter deum ideo
nullam mercedem apud deum habent non enim sunt
vera virtus paciencie / Aliqui non sunt pacientes paciencia
que non est paciencia sed colore habet paciencie impietatem

firmat autem homines contra incomoda sed propter lucra secularia
ut sunt mercatores mechanici de quibus dicitur Ecce quod
cunctis diebus vite sue comedit in tenebris et in curis
multis et erumpna atque tristicia que vituperanda est Sed paciencia
que est necessaria in gracia et caritate fundatur Et sic oportet quod
ad hoc quod animus hominis confirmet contra adversa quod sit propter
deum Nam animus hominis tristicia et dolore abhorret unde
numquam eligeret ea pati propter se sed propter finem / ergo oportet quod
illud bonum propter quod aliquis vult pati mala / sit magis
volitum et amatum quod illud bonum / cuius privacio inferit
dolorem quem per paciencie toleramus Sed autem aliquis
preferat bonum gracie omnibus naturalibus bonis et quorum amissionem
potest dolor causari pertinet ad caritatem / qui diligite deum super
omnia Sed quia caritas non potest esse sine gracia unde dicitur ad
romanos 5° quod Caritas dei diffusa est in cordibus vestris
per spiritum sanctum qui datus est nobis Et ideo vera paciencia
non reperitur nisi in gracia existentibus et hac dicimus
necessaria volentibus bene vivere Sunt huius secti procellas
Ideo dicit christus in paciencia vestra possidebitis animas
vestras quia ut dicit Jacobus Beatus vir qui suff-
erret temptacionem quoniam accipiet coronam vite / et ideo hac
racione roborati / non timeatis adversa / ut revocetis animum
propter hoc a bono proposito Sed convertimini ad me in toto cor-
de vestro Sed ne timeatis quod boni mala paciuntur quare
volo effici bonus ut mala paciar Sex racionibus probatis
quod deus permittit bonos pati amonentes hic timore
quod boni ideo paciuntur racione
purgacionis delictorum
maioris acquisicionis premiorum
Ad timorem bonum incuciendum
Ne cadat in profundo peccatorum
In exemplum omnium electorum
quia de mundo sunt filiorum
Dico ergo primo quod non de-
bemus desistere a bono
propter hoc quod iusti et illi
qui efficiuntur boni
paciuntur / quia hoc non
permittit deus sine causa
quia racione purgacionis peccatorum Nam nullus iustus
est in terra qui non peccet / unde dicit Salomon / Septies
in die cadit iustus Et ambrosius dicit Rarus est
nimius qui possit dicere mundus sum a peccato Seperatus
sum a labe peccati / et ideo deus qui pius et misericors

est nos vult eos pena purgatorii purgare / q maxi
est / sed vult eos leviori pena punire s. tempali qd
maxima minima est Ideo dicit gregorius qd flagellum
grano qd fornax auro / qd lima ferro hoc facit
tribulacio viro iusto / Ideo etiam dicebat augustinus / dne
hic ure hic seca ut in eternum parcas Sit gregorius
sibi angelo proponenti / ex duobus tibi unum elige s. aut
per duos dies in purgatorio manere / aut per tota vita
cruciari / et quia quia mitius e hic flagellari q in
2º purgatorio et ideo cum nullus sine peccato sit / non e mirum
si eciam boni paciuntur quia deus vult eos hic leviter
punire seu purgare / q propter hoc / non e a bono desis
tendum // Dixi 2º etc / Na cum milicia ut dicit job
sit vita hominis super terram / tanto amplius meretur quanto in
maiori bello fuerit victoriosus / Ubi enim maius e
bellum ibi maior e victoria / et per consequens maior coro
na et ideo ut sancti sunt eodem bello q homines omnes ad
maius bellum destinati sunt a xpo dicente / Ego
mitto vos sicut agnos inter lupos et tunc s. cum in tri
bulacionibus eritis gaudete et exultate quia merces
vestra copiosa e in celis et dicit copiosa quia ma
ior merces ceteris hominibus qui non ita paciuntur Et si
diceres quomodo si intrabo regnum utrum ero beatus an non
prius non acquisiverim per multas tribulaciones merce
dem copiosam Respondeo q sicut anima sit sicut vas est
contentus de sua replecione sic vas magnum cuius non
teneat tantum sicut vas sic quilibet sanctus infimus e
ita beatus ut contentus ut melius dicam de sua gloria sicut
maximus sanctus de sua Nec inter eos e invidia / q
ita minor est contentus q maior habeat gloriam suam
sicut e contentus q habeat suam sed tunc diceret meo homo
quare ergo cum bonis volo pati tribulaciones ut magnus
efficiar in celo Respondeo q hoc quidem e hic d.
ei meo quod potest deus facere / et quicquid sibi ei placita
facere sit / et non solum in prosperis sed eciam in adversis quia nec
bonum qd e preceptum unquam possumus satis bene agere aut
ultra debitum Ideo dicit B. iustus unquam arbitratur se

comprehendisse et complevisse nunquam dicit satis esse / si sic
exuit sanctitatem iusticiam / et si sic vixerit sic iustior esse
crederet et quamvis tamen non agat ultra debitum tamen
pro hoc deus ex sua liberalitate largitur ei maius premium et
ideo non e timendum pati cum bonis
Dixi 3º etc Ita sicut homo verberat canem in presencia 3º
leonis ut leonem timore perterreat / et pater verberat filium
in conspectu famuli ut famulus ipse timeat Sic deus ut timore
incuciat malis et peccatoribus penitenti continuant permittit ipsos
iustos diversis adversitatibus flagellari et verberari
possunt tunc mali sic ex hoc arguere Si deus ita fla
gellat filios suos qui bene agunt / nobis quibus hic
parat secunda et prospera concedendo cum malis iniquamus ut
cum timeamus quod faciet / cum enim sit iustus et non permittat
malum esse impunitum / et hic nos non puniat Signum
est qd nos reservat ad durriora tormenta et flagella
Ideo dicit gregorius Cum video job in sterquilinio johem
esurientem in heremo jacobum interemptum herodis
gladio / petrum suspensum in patibulo / considero qualiter
deus cruciabit quos reprobat qui hic ita dure
affligit quos amat et ideo non debemus propter hoc
turbari etc // Dixi quarto etc Ita deus q videt 4º
in sua sapiencia casum omnium hominum / et scit qd necesse sit
homini ut salutem consequatur et quid necesse sit ei ne labatur
in peccatum cum suos predestinat ne frustretur tali predesti
nacione per lapsum peccatoris de remedio optimo providet
Et quia scit q quidam facillime caderent in superbiam
et ambicionem propter gracie magnitudinem nisi eos humiliaret
et verberaret hic eos flagellat et multis adversitatibus
premit hic / hic dixit apostolus Rogavi ut deus aufferret
ab eo stimulum carnis / sufficit tibi gracia mea Nam
virtus in infirmitate perficitur Sic eciam multi in infirmitatibus
cavent peccata et boni sunt / qui si forte essent sani
mala multa committerent / Et deus misericorditer tenet
eos in infirmitate ut sic salventur multum e con
tra contra consilium dei / et ideo non e timendum pati cum bonis etc

Dixi quinto heri q[uod] iusti etc. Non enim propter peccatu[m] suu[m]
p[ro]prium dit Thobias visu[m] et passus e[st] tanta[m] tribulatione[m]
sed ut exe[m]plu[m] fieret omnibus futuris electis vn[de] dicitur
thobie 2° ideo hanc temptationem p[er]misit deus euenire
illi ut posteris daretur in exe[m]plu[m] paciencia eius sicut et
s[an]c[t]i Job / Nam cu[m] ab infancia sua semper deu[m] timuisset
et mandata eius custodierit / non est contristatus contra
deu[m] q[uod] plaga cecitatis euenerit ei sed i[m]mobilis i[n]
dei timore p[er]mansit agens gratias deo o[mn]ibus diebus vite
sue Nam sicut s[an]c[t]o Job insultabat reges Ita isti pa-
rentes et cognati eius et irridebat vitam eius dice-
ntes vbi e[st] spes tua pro qua sepulturas et elemosinas
faciebas Sic ergo istos duos s[an]c[t]os deus pati p[er]misit
ut exe[m]plu[m] fieret paciencie o[mn]ibus sequentibus / hanc ergo de cetero
quamq[ue] bonos pati p[er]mittit id no[n] e[st] timendum.
Dixi sexto heri vn[de] dicit ap[osto]l[u]s in disciplina p[er]seuerate
quia ex[tr]a disciplinam estis cuius p[ar]ticipes facti sunt omnes
ergo adulteri et no[n] filij estis Augustinus no[n] tamen mina-
vocantis est / Sed verberantis et flagellantis / quis
est enim filius cui no[n] det disciplinam pater / det disciplinam
du[m] no[n] auferat minam cedat comminatione[m] du[m] tamen
no[n] auferat hereditatem / Ex p[re]missa patris bene cognouisti
no[n] timeas flagellari sed exheredari Et ideo quia per
hoc patuit tibi eos pati no[n] e[st] timendu[m] Sed audiamus
d[omi]n[u]m dicentem / hoc timore deposito Conuertimini ad me
Sed quare ad me / quia si me p[er]secuti sunt et vos p[er]sequentur
Non enim seruus est maior d[omi]no suo / ideo ad me ut no[n]
ex[em]plo pacientes sitis Sed conuertimini in toto vestro corde s[ecundu]m

Secreta vestra reuelando	s[ecundu]m a p[ri]n[cipi]o euangelij vsq[ue] de
Vota vestra offerendo	fr[atr]e suo 2m[?] i[n] Matheo vsq[ue] possessis
Vincula peccatorum dissoluendo	omni[bus] dicunt ei vsq[ue] ad fine[m] Et

sic fueritis iusti etc. De illis qui contristantur de p[ro]speritate malorum etc.

Sabbato q[ua]t[uo]r temporum quadragesime etc. / Conuertimini etc.

Criptu[m] est Jere[mie] 24 capitulo dabo eis cor ut sciant
me quia ego su[m] dominus / et ipsi erunt michi i[n]
p[o]p[u]l[u]m et ego ero eis in d[eu]m quia reuertentur ad me
in toto corde suo Tunc dat nobis cor qui dat volu-
ntatem benefaciendi et tunc reuertimur ad d[eu]m

Sed quia hoc no[n] sine gracia fieri ideo ad fontem gracie
pro gracia impetranda accedamus d[icentes] Aue maria
Conuertimini ad me etc. Quia heri declaratu[m] fuit q[uod]
aduersitas bonorum quia deo s[er]uiendo paciuntur nullos retra-
hebat a conuersione sic hodie declarandu[m] est q[uod] p[ro]speritas
malorum etiam nonullos seducit Audiunt enim Salomonem
dicentem Sunt impij quibus bona p[ro]ueniunt / q[uas]i facta
iustorum habeant et iniq[ue] agunt Et id q[uod] o[mn]is homo deside-
rat / et cu[m] p[ro]speritas sit bonu[m] quodam ideo ab o[mn]ibus
desideratur / Sic peccatores cu[m] audierint heri q[uod] boni hic
paciuntur modo aut audiant q[uod] mali hic p[ro]sperantur retra-
huntur a bono p[ro]posito / et ut hanc possideant deuiant i[n]
peccato remanere Sed anteq[uam] vlterius procedamus querendu[m]
e[st] hic / quid homini sit melius an p[ro]speritatis diligere
sine gratie / an contempne[re] Ad quod respondendo dico p[ri]mo q[uod]
no[m]i[n]e p[ro]speritatis intelligo diuicias dominia honores
et excellencias et similia Tunc ad questionem respondeo
q[uod] 3[ti]a ratione melius e[st] p[ro]speritate[m] contempne[re] q[uam] querere p[ri]mo
r[ati]o[n]e timoris Nam aut timet amittere q[uo]d possidet
/ aut no[n] acq[ui]rere quod appetit videt enim homo q[uod] multi
spoliati sunt a furibus / multi bona amiserunt p[ro]pter q[uo]d
hunc sic alius aliorum p[ro]spiciat sua bona amiss[a] / semp[er]
ex hoc eude[m] i[n] se[m]p[er] fieri timent vn[de] nec vna hora
quiete mentis habent / aut timet no[n] posse acq[ui]rere quod
appetit Nam cu[m] appetitus ho[min]is sit in his bonis i[n]sacia-
bilis inde nullus habet tanta[m] p[ro]speritatem q[uod] et no[n] velit
plus habere / vn[de] cu[m] vlteriores et vberiores diuicias
lucrari studeat / timet ne amittat capital cu[m]
lucro q[uod] si contigerit desperat / Cu[m] etiam vlteriores hono-
res et excellencias querat / timet / ne aliquis
eu[m] aut p[er] infamiam aut per maiore[m] oblacione[m]
offerendo ad manipulu[m] aut alio aliquo modo impe-
diat ne obtineat id quod appetit / cu[m] etiam vlteriora
dominia querat appetat timet ne fiat p[ro]dicio contra
eu[m] / ut ne alij potentes cu[m] suis inimicis se vniat
contra eu[m] adinueniet / et sic semp[er] cor talium e[st] i[n] conquassatione

et auriet/ et io melius e prosperitate contempne quam querere
2o ratione instabilitatis unde dicit ovidius in libro tristium
Passibus ambiguis fortuna volubilis errat et manet in nullo
certa tenaxque loco Sed modo leta manet/ modo vultus
sumit acerbos Et ildebertus dicit Quidquid hes hodie
Cras te fortassis relinquet/ aut modo dum loqueris desi
net esse tuum/ Has ludit fortuna vices reges quoque superbos
aut suos humiles non sinit esse diu. Item Julius celsus
dicit fortuna plurimumque eos quos plurimis beneficiis
ornavit ad duriorem casum reservat et haldebertus dicit
Res et opes prestat hominibus famulantur ad horam et locuples
mane vespere pauperque erit/ hoc autem patet in veteri testamento
quia multi reges summi facti sunt/ et de statu felicitatis
ad summam miseriam devenerunt Et ut unum ex multis re
feram Nabuchodonossor qui in babillonia dominabatur ad tantam
miseriam devenit ut cum bestiis comederet herbas et ha
taret Sed non nimis hoc patet et nunc est enim quia in quot
nostra ytalia imperabant in aliquibus civitatibus qui
aut malo fine perierunt/ aut iam obediunt et subduntur
quorum nomina taceo cum ipsi vos videritis et audivistis
et io melius e prosperitate contempnere quam querere 3o ratione
inquinationis quia ut plurimum/ homines in prosperitate effi
ciuntur mali. Ideo dicit Seneca ad lucilium epistola 8a vitate
ista que vulgo placet ad omne fortuitum bonum/ suspicio
si pavidique subsistite munera ista fortune putatis
insidie sunt Quivis ergo tutam vitam agere volet
visitata ista beneficia devitet in possessionem quibus
iste decedunt. in victoriis/ et ideo debemus contempnere
Quia ut dicit augustinus in quadam epistola/ quemque ille
fuerit sic obligatus est ad fugiendum unde potest fieri malus
sicut artatur adquirendum unde effici valeat bonus
exemplum cum bonus conversatio cum bonis unde possit effici
bonus cum malis unde possit effici malus sic obligatur
ad fugiendum conversationem malam/ sicut adquirendum

conversationem bonam Quare cum prosperitate ut plurimum
homo efficiatur malus ut patet de facto Saule qui primo
fuit bonus et placuit in oculis domini cum autem fuit constitutus
in rege factus est malus Sic david in regno commisit
multa peccata qui prius erat bonus et io contempnamus
ipsam prosperitatem/ quia melius est quam ipsam querere
Non ergo dicatis/ mali prosperantur/ melius est quam eos sequimur
ut bonum habeamus cum eis quam cum bonis malum pati
Sed quantum prosperitate contempnendo ad me in toto corde
vestro Et ne prosperitas malorum vos detineat dicam
vobis sex rationes quare deus eos prosperari permittit
Nam hoc facit
Ut ad bonum excitentur
ut amplius flagelletur
ut justi spe confortentur
ut de operibus suis premientur
Quinta ex aliis operibus homo mereatur
Sexta ex bonitate divina sic impletur

Dico primo ratione unde
ut dicit apostolus vince
in bono malum sic
deus per ista bona
temporalia et prosperitates
vult deus malorum
voluntatem vincere et convertere Sic pastor beneficiis
domesticatus ut te sequatur ut ad te vocatus veniat
sic feram sepe domesticat beneficiis similiter et canis
ita ut ne blandiatur sequaturque/ et nullum est animal ita
silvestre quin beneficiis domesticetur Sic deus
facit erga humanam naturam ut creaturam temporalia
habundantissime concedit ut ipsi suum benefactorem agnos
cant/ eique gratias serviendo referant Sic fecit judeis
in egipto et in deserto/ sic xpus exibuit eis multa
beneficia in egipto multa flagella infligendo phara
oni propter eis in deserto dando manna et aquam et legem
et multa alia bona/ et tamen peiores bestiis fuerunt
quia nolebant domesticari/ sed ad ydolatriam se
convertebant adeo postquam obliti sunt benefactoris eius et
mirabilium eius que ostendit eis unde conquerebatur
per prophetam Cognovit bos possessorem suum et asinus
presepe domini sui Israel autem me non cognovit ut et

poplus meus no intellext^t venit insup xpus et
sanauit suos infirmos / mudauit leprosos / illuiat
cecos / resuscitauit mortuos et multa alia signa
et beneficia eis ministrauit ut eos ad se cõuerteret
et ipi dixerunt peioris feris effecti / nolumus hunc
regnare sup nos / sed tolle tolle crucifige eu Sic
deus multa bona p̄stat petoribus ut inde ex benificijs
domesticent et cõuertant ad eu s3 ve eis / quia dicit
xpus p ps Retribuebat m mala pro bonis
2° Dixi 2° rc Ita quia demeruit demeruerit sic
per peta sua ut ex ingratitudine bonorum augeat eius
pena infernalis / io ad hoc ut augeat' concedt'
ista bona de quibus no regraciatur deo / sed i ipsis
bonis efficiunt' supbi et elati et deo ingrati / nec
ipsos timetes Credentes hec bona q̄ hnt sua industria
et suis meritis hre / vn cu in hijs beneficijs ho
sit ingratus maiori pena puniet' i alia vita
q ille q̄ talia bona no hnt vn dicit btus tho
mas p̄ 2e q 43 ar° 10 Quelibz maioritas i
tpalibus bonis petis deferuat Sap 6° potetes po
tet tormenta pacient' vn q̄to magis quis ampli
ora bona a deo suscipit tato magis ad gratias
actiones obligat' iuxta gregoriu vn plus obligat
ille quia ht pas et diuitias et sanitate et honores
q ille q̄ tm sanitate ht / et sic s3m q plura benefia
hes sit magis obligatus deo Et quia maioris obli
gatois trasgressio maiore pena meret' hic
e q petores habudates i peto et ingrati exntes
maiori pena punient' i alia vita
3° Dixi 3° rc Ita cu iusti i hac vita ut debi
tum hent hic de suis meritis merced' no heant
s3 i carceribus sit habudacius i plagis sup modu
in angustijs et tribulacoibus multis ut dicit apls

hic ne i desperacionez caderet / et ne crederet se mag
mercedem laborum suorum recepturos conced' indignis
bona ista ut merito sic arguat iusti Cu deus
iust' sit et bona tribuit no merentibus et illis
qui pan q° vestit' indigni sut / q̄to mag digs
et cu hic nob digs qui madata eius seruamus
no retribuat pro nostris opibus mercedem / hic
spandu e q̄ i alia vita ea nob reseruat Sic confor
tabat' apls dices In reliquo reposita e m corona
iustit' / qua repromisit domin dilligentibus se Et
io sic figuraliter loquatur xpus Si aut semi ag̃ri
i hoiez petorem qi semu sui fructu / qd' hodie i
in hac vita et cras i clibanu i qui morret'
infernu mitte' deus sic vestit istis bonis tpa
libus cu no sit dignus / q̄to mag nos supple i alia
vita bonis in mortalibus ditabat / Nonne vos mag
plus i maiois valoris estis illis rc
Dixi quarto rc vn notandu e q q̄dam e
meritu ad vita etiaz p merceda p̄m dr' opus
volutatis exitis i caritate factu ut dni / et sic
sola bonorum opa dnr meitoria vit' etne vn dr'
in apoc i acaibus q̄ cu talibus opibus decesserunt
a modo iam dicit spus ut requiestat a laboribus suis
opa em illorum secut' illos / Qm e opus de gene
bonorum ut e oro ut ieiuniu aut caia etio facta
a volut' exnt' in peto mortali / et tal opus
meritoru qd' no est factu s3m motu spus sti
monentis nos i vita etna p graz spus sti p qua
fit opus meitoriu vit' etne no meret opans illd'
hre vita etna / s3 ne remaneat premiatu
vult deus hoiez p opus illud remiare p huius
mudi pspa Ita ut postea dicat ei Recepisti bona
in vita tua ideo nuc cruciaris rc

5o Dixi quinto etc. Ita si esset bonum in mundo ut
in ciuitatibus peccatores fame morerentur propter demerita
sua sed propter merita iustorum cum quibus viuunt deus eis
providet tribuendo et concedit ista bona quod patet
in figura Gen. 18 ubi dixit abraham dimittas
penas toti ciuitati si inuenerim 50 iustos in ea / dimittam
si 45 dimittam si 40 dimittam si 30 dimittam Quid
facies si inueneris 20 dimittam Quid si 10 parcam
et propter 10 quia deus propter multa bonorum eciam paucorum et
dimittit multas penas malis et concedit multa bona
tribuendo Itaque in seculo peccatorum / non quia merentur sed
quia deus propter bonos non permittit malos perire Et ideo
diligenter querenda est societas bonorum ut ex
eorum meritis nobis et temporalia bona augeantur et a peccatis
multis expediamur et nos retrahamur Ecce ubi comparatur

6o Dixi sexto etc. Ita cum deus sit summe bonus non
potest in operibus suis se continere quin bonitate sua conferret
unde eciam in operibus iusticie in infernum et bonitate sua
confert cum bona sua mina citra condignum puniendo
quanto magis in opere gubernacionis Ideo solet suum oriri
facit super bonos et malos et pluit super iustos et iniustos
Quid ergo mirum si ex bonitate sua dat peccatoribus bona
temporalia cum et peccatoribus in ligno crucis dederit et
vitam et seipsum et totum quod habebat Et ideo hiis omnibus
consideratis non debet homo se retrahere ex eo quod mali comparantur
a quibusdam quia prosperitas est eis potius in dampnum quam in
utilitatem sed corde perfecto convertantur ad dominum deum
et agant id ad quod nos invitat dicens Convertimini / sed
ad me quia ad te / quia ipse prosperitas et gloria nostra
unde gloria psalmus Gloria virtutis eorum tu es et in beneplacito
tuo exaltabitur cornu nostrum serviamus in toto corde. s.

Sequendo Christi vestigia	Primum a principio euangelii usque quo ego vado
Timendo dei iudicia	Secundum ibi vos usque tunc
Asserendo veridica	

Tertium ibi respondit usque ad finem Et si sic fuerit
consequemini habitis graciam etc.

Incipit de Restitucione

Expeditis impedimentis quibus homo detinetur ne convertatur ad dominum. Nunc agitur de
duobus. Et propter Restitucionem homo non convertitur.

Dominica de passione / Convertimini ad me etc.

Scriptum est Jere. 31 c. Revertere virgo israel revertere
ad ciuitates tuas istas quousque deliciis dissolveris
filia vaga ubi nota quod si aliquis debet ad aliquem locum
reverti oportet ut per viam procedat et dicetur ad
illum locum Sic cum via perveniendi ad ciuitatem celestem supernam
sit gracia / necesse est quod per hanc incedamus Ideo ad
fontem gracie pro gracia impetranda accedamus dicentes Ave etc.
Convertimini etc. Quia heri declaratum fuit quod graciam
prosperitas malorum in hac vita multos detinebat ne
convertantur dicens melius est nobis eligere bona cum malis
quam mala cum bonis / cum homo naturaliter desiderat bonum hic
hodie et per aliquot dies sequentes declarabimus / quod gracia
restitucionis non multos retinet unde dicunt quidam ego
habeo bona ex malo lucro / et si omnia deberem prestituere
quid michi remaneret nichil / Nullo modo volo confiteri
ne sacerdos obliget me ad restitucionem et sic rema-
net in suis peccatis Sed antequam ulterius procedamus videndum
vendum est hodie an sit necessarium ad salutem ut fiat
restitucio eius quod ablatum est / ut recompensacio dampni
quod proximo intulimus Ad quod videtur sancti doctoris beati
thome 2a 2e q. 62 ar. 2o quod sic quia ut dicit augustinus
non dimittitur peccatum nisi restituatur ablatum et istud
est necessarium Primo racione precepti ita deus sic pre-
cepit in veteri testamento ut patet exo. 21 et leuitici 24 quod si quis
dampnificaret proximum in aliquo deberet restituere
ut animal pro animali iumentum pro iumento et inde Ec-
clesia statuit preceptum ut si quis res possidet pri-
mum ut detinet non iuste apud se vel dampnificavit / quod
ipse restituat vel recompensat quia ergo omnes tenentur
preceptis ecclesie obedire aliter mortaliter peccaret Ideo
de necessitate salutis homo tenetur ad restitucionem vel recompe-
sacionem 2o racione caritatis qua quilibet eum debet diligere
proximum sicut se ipsum Sed quia sic diligit se ut
nolit dampnificari iniuste et ut nolit res suas

ab alio possidere cu qd illi p'iq rei no ptineat sed
vult res suas sibi restitui et de dapno ut fiat sibi
recompensacio / sic debet ex pxm diligere ut velit pxm
suu qd suu est possidere et p gns velit restituere
et de dapno recompensacione facere als no diliget
pxm sicut se ipm et p gns no suaret istud preceptu
qr erat ex statu salutis / est ergo nccm racione
legis nalis / q dicit no faciat alti qd tibi no vis
fieri vn sicut no vis qr aliquis auferat a te iurisdicon
tuas res ut te iniuste puet bono qd tu hes
ita no auferas iurisdcon a pxio tuo suas res
eas aput te detinendo iniuste rc / quia lex nalis
est omo suada / quia a deo indita e / ideo non
restitutus es ex statu salutis / 2 Certo racione iustie
vn dicit btus thomas vbi sup Cum suare iusticiam
sit de necitate salutis et actus eius qm ad iusticiam
comutativa consistat in quada equalitate et reiteracio
exhibicon eius qd ablatu e ista eqlitas reparet
ideo de neccitate salutis obligamur ad restitucionem Et
io peccatores non pseveritis i vestra pfidia / sed
ponitis aurem rebus et convertimini ad me i toto corde
vestro qd fuit thema Et ut possitis qnti in toto corde
ne talis ablacio vos detineat ne restituatis / hodie
sex rones ponit sub hac forma restituatis iniq vz

diligenter recompensando | p dapno satisfaciendo
fama reformando | 2º ad tpus restituatis
| 3º illicite acqsivistis
| 4º male surripuistis

Dico primo rc vn dicit btus thomas 2ª 2e q 6 ar
primo et 2º q qn ablatu no pt restitui ut si qi aliqs
abstulit membru ut vita alicui vl vulnavit / et
si no possit recompensare equalens sufficit q reco
penset qd possibile est sicut patet de honoribus
qui ad deu et ad parentes ptinet ut phus dicit
8º ethicorum / et io qn id qd ablatu est no e restituibile
p aliqd equale dz fieri recompensacio qualis possibilis

sit puta cu aliquis abstulit mebru dz ei recopesare
ut i pecunia ut i aliquo honore quata condicione utriusq
p sm arbitrium pbi viri / sic debet rc que quis vul
neravit vn dixit dns moysi Exo 21 c Si rixati fuerint
viri et pcusserint alt pxm suu opas eius et impe
sas i medicis restituat sic diligenter recompensando
Dixi 2º rc debemus eciam restituere fama pxio que 2º
infamavimus si volumus salvari p quo nota q sm
btm thoma lº et q qº sup arº 2º q aliquis pot alicui
fama tripl auferre vno mo veru dicendo et iuste
puta cu aliquis crimen alicq pdit ordine debito suato
et tuc no tenetur ad restitucionem fame Alio mo veru
dicens sed iniuste / puta cu aliquis pdit crim alicuius
contra ordine debitu et tuc tenetur ad restitucionem fa
me qm pt sine mendacio ut putat dicat se male
dixisse ut q iniuste diffamavit eu ut si no pot fa
ma restitue / debet ei alit recopensare ut si i pecunia
ut honoribus rc 3º mo falsi dicedo et iniuste / et tuc
tenetur restituere famam confitendo se falsi dixisse
als no i statu salutis ut pt qnti
Dixi 3º rc vbi nota q si quis impediret aliquem 3º
ab aliquo bono consequendo tenetur de dapno illo sibi satis
facere cuius declaracionem nota sm btum thomam eod
lº e q e arº qrto q aliqs po impedire aliquem ne
heat pbenda ut lucru multi mode vno mo iuste puta
si intendes honore di sm utilitatem eclesie ut rei
publice procuret q detur alicui p digniori ut sufficienciori
et tuc nullo tenetur ad restitucionem ut ad aliqua
compensacionem faciendam / Alio mo iniuste puta
si intendat eius nocumentu que impedit ppt odiu ut
vindicta aut aliqd huiusmoi / et tuc si impedit
ne pbenda ut lucru detur digno consilens q no
detur anteq sit firmatu q detur ei tenetur quidem ad
aliqua recompensacionem pensatis condicionibus psonarum et
negocii sm arbitrium sapientis / no tamen tenetur

ad equale / quia ille nondum fuerat adeptus et potuit
multotiens impedire Si non iam firmatum sit quod ei
detur prebenda ut lucrum et aliquis per tam indebita
procuret quod revocetur idem est ac si iam habitum ei au-
ferret ideo tenetur ad restitucionem equalis tamen secundum
facultatem suam et ideo etc.

7º Dixi quarto etc. pro qua conclusione ponitur talis casus
Si unus aufferret gladium a furioso voluntate vulne-
randi ut interficere proximum suum ut aufferret pecuniam ab
eo quod vult ire ad ludendum ut vult dare meretricibus
ut fornicetur an talis teneatur ad restitucionem Respondetur secundum
beatum Thomam quod qua super articulo 9º articulo primo quod quando res
restituenda apparet esse graviter noxia ei cui resti-
tucio facienda est ut alteri / non ei debet restitui / quia
restitucio ordinatur ad utilitatem eius cui restituitur / omnia enim
que possidentur sub racione utilis cadunt / nec tamen debet
ille qui detinet rem alienam sibi appropriare / sed eam
servare ut ut congruo tempore restituat / vel ei alibi ut
alteri tradere tuciori servanda et sic fiat restitucio

9º Dixi quinto etc. ubi est attendendum secundum beatum Thomam
libro et q. quibus super articulo 9º articulo 2º quod aliquis tripliciter
2º aliquid illicite dat ut acquirit quia per rem illicitam
dat licet ipsa dacio non sit illicita / sicut cum quis dat
meretrici pro fornicacionem et illa accipit unde mulier
potest sibi retinere quod ei datum est / et si superflue aliquid
per fraudem vel dolum extorsisset teneretur eidem restituere
Alio modo quia ipsa dacio vel accepcio est illicita et
contra legem sicut patet in eo qui symoniace aliquid dedit
vel accepit / talis qui dedit meretur amittere quod dedit
unde non debet ei fieri restitucio Et quia etiam ille qui
accepit contra legem accepit / non debet sibi retinere
sed debet in pios usus convertere et sic restituere / alias extra
statum salutis est etc.

Dixi sexto etc. pro quo queritur utrum prelatus qui res
ecclesie subripuit / teneatur ad restitucionem ad quod respondet
beatus Thomas libro et q. quibus super articulo 9º quod prelatus

potest rem ecclesie surripere tripliciter uno modo si rem ecclesie
non sibi deputatam sed alteri sibi usurparet / puta si
episcopus usurparet sibi res capituli et tunc clarum est quod
debet restituere ponendo in manus eorum ad quod de
iure pertinet Alio modo Si rem ecclesie sue custodie depu-
tatam in alterius dominium transferrat puta consanguinei
vel amici et tunc debet ecclesie restituere et sub sua
cura habere ut ad successorem perveniat Alio modo potest
episcopus surripere rem rem ecclesie solum animo dum scilicet incipit
habere animum possidendi eam ut suam et non nomine ecclesie
tunc debet restituere talem animum deponendo / ut cum
peccatoribus nostris ab isto lago liberate possit Agere
id ad quod nos Christus invitat dicens Convertimini / scilicet ad me
quia sum deus meus et deus totius consolacionis / quia
consolatur nos in omni tribulacione nostra ideo dicit convertimini ad me scilicet in toto corde
Assultando doctrinam salutarem / primum a principio eius
Contempnando gloriam mundialem / felix usque hic secundum
fugiendo persecucionem temporalem / ibi procedit usque ego
sum 3m ibi dilexisti usque ad finem Et si sic fueritis
conversi / hic habebitis graciam et in futuro gloriam ad quam
ille vos et me perducat / qui est benedictus in secula seculorum amen

Feria secunda dominice de passione // Convertimini etc.

Scriptum est 2º Machabeorum 3º capitulo pius enim et clemens
est dominus deus noster / et non avertet faciem
suam a vobis si reversi fueritis ad eum / Sed quia
faciem domini nemo videre valet / nisi oculum mentis
mundet unde dicitur beati mundo corde quoniam ipsi deum vide-
bunt Nec mundatur talis oculus nisi per graciam hic ad fon-
tem gracie accedamus dicentes ave maria gracia plena etc.
Convertimini etc. Quia heri declaratum fuit quod restitucio
erat causa retinendi multos ne convertuntur / hic hodie
sequendo eandem materiam dicitur Si non possum salvari
nisi reddam omnia non potero tenere equos et famulos
et facere michi et filiis meis vestes ut prius faciebam
Nunquam assentirem hoc / et sic remanent in peccatis
et non convertuntur Sed antequam ultra procedamus

cl. eadem materia de Restitucione sermo 2.

Queratur hodie peccatores utrum necesse sit fieri restitucio
ei qui a quo acceptum est ad quod respondet beatus thomas 2a
2e q 62 ar 5 quod sic quia per restitucionem fit re-
ductio ad equalitatem commutative iusticie que consistit
in adequacione rerum fierique non posset nisi ei qui minus
habet quam quod suum est suppleretur quod deest Et ad hanc sup-
plectionem faciendam necesse est ut ei fiat restitucio a quo
acceptum est Et si ille cui debet fieri restitucio sit omnino
ignotus debet restituere quantum secundum quod potest scilicet dando in elemosinas
pro salute ipsius sive sit mortuus sive vivus premissa
tamen diligenti inquisitione de persona eius cui facienda
est restitucio Si non sit mortuus ille cui est restitucio fa-
cienda debet restitui heredi eius qui computatur quasi una
persona cum ipso Si non sit multum distans debet
sibi transmitti quod ei debetur et precipue si sit res magni
valoris et possit commode mitti Alias debet in aliquo
loco tuto deponi ut pro eo conveniat et domino significari
Et ideo sic restituatis et nolite propter hoc quod non poteri-
tis ista bona iniuste et licite [illegible] detineri negligere
[illegible] ad quod Christus nos invitat dicens convertimini ad me in
toto corde vestro Sed ut sciatis que et quomodo restituere
debeatis sex sub hac forma notate restituatis scilicet

Rem iniustis inductiva
Rem non prohibuistis flagicia
Rem intulistis obprobria
Ex falso advocatorio
Etiam si ... illo bono
Ex accepto deposito

Dico primo quod obligatur
ad restitucionem illi qui
fuerunt inducentes ut
consencientes unde dicit
beatus thomas 2a 2e q
62 ar 7o quod aliquis
inducit aliquem ad recipiendum bona proximi multipli-
citer uno modo movendo ad ipsam accepcionem et hoc quidem
fit percipiendo consulendo consenciendo et expresse lauda-
do aliquem quasi strenuum de hoc quod aliena accepit
Alio modo ex parte ipsius recipientis quia scilicet eum receptat
vel quocumque ei auxilium fert Alio modo ex parte
rei accepte quia scilicet est particeps furti vel rapine quasi
socius maleficii Si ergo queritur utrum tales sic in-
ducentes obligentur ad restitucionem Respondet quod si probabiliter
sit quod propter eum sit dampnum subsecutum tales sic agens

pro illis scilicet auferens ista bona non potest restituere ipse indu-
cens debet restituere Si autem ille qui accepit restituit
totum ipse debet pro parte qua usus est satisfacere acci-
pienti Si autem accipiens non potest totum ipse inducens
debet supplere totum residuum et ideo restituatis etc
Dixi 2o quod debetis restituere si non prohibuistis fla- 2o
gicia scilicet predonum et talium auferencium bona proximi potest
enim queri utrum princeps teneatur ad restitucionem eorum
qui spoliati sunt in territorio suo Respondet beatus thomas
ubi supra quod si princeps non prohibet impedit cum possit et debeat
impedire ut si subtrahit preceptum suum consilium impediens
furtum sive rapinam ut si subtrahit auxilium quo pos-
set obsistere ut si occultat post factum tenetur ad resti-
tucionem Nam tenetur custodire iusticiam in terra ut per
suum defectum debet permittere latrones crescere quia redditus
quos habet sunt quasi stipendia ad hoc instituta ut
iusticiam conservet in terra et ideo
Dixi 3o quod debetis restituere vos qui intulistis obprobria 3
Queritur enim utrum intulit obprobrium alicui ita quod
eius honorem abstulerit cum talis non possit reddi
utrum obligetur ad restitucionem Dico secundum beatum thomam
ibidem quod sic quia quamvis actio contumeliam inferentis non
potest fieri quod non fuerit potest tamen fieri ut eius effectus
scilicet diminucio dignitatis persone in opinione hominum repararetur
per exhibicionem reverencie Et ideo debet ille qui abstulit
alicui honorem per contumeliam sibi coram aliis multociens
et pluries facere reverenciam et honorem ut eius
honorem amissum in opinione illorum qui videbant eum faci-
ente illi honorem recuperet
Dixi quarto quod debetis restituere mediate altero 4o
Queritur circa istam conclusionem utrum ille qui occulte
abstulit proximi bona tenetur reddere illi eadem hoc
constante queritur quia nullus tenetur crimen suum detegere
et sic ex hoc infamiam pateretur dicit enim Salomon Curam
habe de bono nomine quia melius est nomen bonum quam

dimicie multe Si ergo ille qui occulte furatus est aliquam
rem reddere velit illam illi a quo abstulit fur apud alium
in famis erit / et fortassis ille cui pro sit homines ad
malum revelaret hoc aliis / et tamen sit homines ad
malum revelaret hoc aliis / et tam apud multos a
mitteret nomen et famam / et ideo queritur Si iste tenetur
ad restitutionem dico secundum beatum thomam ubi supra Quod licet
talis non teneatur crimen suum detegere hominibus / tenetur
tamen crimen suum detegere deo in confessione / et ita per
sacerdotem cui confitetur potest restitutionem facere rei
aliene Ideo restituatis :~

Dixi quinto / quod debebitis restituere quod acquisivistis
ut dampnificastis ex falso advocatorio unde dicit beatus
thomas 2a 2e q. 62. articulo 3o / quod illicitum est alicui Cooperari
ad malum faciendo ut consulendo sive ad iuvando sive
qualitercumque consentiendo / quia consilias et coadiuvas
quodammodo est faciens unde ro. primo dignum sunt morte non
solum qui faciunt peccatum qui consentiunt facientibus unde
omnes tales ad restitutionem tenentur Manifestum
est / quod advocatus et consilium et auxilium prestat ei
cuius causam patrocinatur unde si scienter iniustam causam
defendit / absque dubio graviter peccat / et ad resti-
tutionem tenetur et ideo restituatis ~

Dixi quinto etc. / unde queritur talis casus utrum quis
furatus rem proximi sui Ita quod immediate ut post aliquos
dies auferatur ab eo ita quod non remaneat apud / te-
neatur ad restitutionem talis rei an non / Respondet
beatus thomas ubi supra Sicut enim qui prodit aliquem
tenetur recompensare iniuriam passo / quamvis non apud
ipsum remaneat Ita et qui furatur vel rapit tenetur
ad recompensationem dampni illius etiam si non inde habeat
et ultra pro iniuria debet puniri Similiter illi qui mutuata
pecuniam amisit / Ita quod non apud se remansit te-
netur ad restitutionem non solum ratione rei sed et ratione
acceptionis acceptionis tenetur et enim recompensare
ei cui gratiam fecit quod non fiet si per hoc dampnum
incurrat et ideo restituatis :~

Dixi sexto etc. ubi queritur utrum de re quam habet apud
se depositam ab altero si teneatur ad restitutionem si ea
amittit Respondet beatus thomas ubi supra quod si aliquis
accepit rem alterius absque iniuria non pro sua utili-
tate sicut patet in depositis / et ideo ille qui sic accepit
in nullo tenetur ratione acceptionis quin ymo accipiendo
impendit obsequium / tenetur autem ratione rei / et propter hoc si
subtrahatur ei res absque sua culpa rem depositam
amitteret ut puta non tenetur ad restitutionem
Secus autem esset si cum magna sua culpa rem de-
positam amitteret ut puta quia alteri tradidit
ad usum aliquos dies ut lucretur cum tali pecunia
deposita et inde ille cui dedit aspotavit / tene-
tur ad restitutionem et ideo ut salvi sitis restituatis
ut et afferre valeatis id ad quod vos invito .d.
Convertimini / Sed ad me quia si ille qui reddi (?) pre-
missum id ad quod ex merito meruistis / unde dicit augustinus
dedit enim ex suo .scilicet gratiam ut ex suo se nobis facere-
ret debitorem .scilicet ad dandam vitam eternam post. Tu
es qui restitues hereditatem meam michi Et ideo ad
se vocat .d. Convertimini Sed in toto corde vestro .scilicet
Ad preceptum attendendo virtuali primum a primo euangelium
Deum querendo spirituali usque me etc. ibi queritis
Salutem petendo meritali usque venire etc. ibi in
novissimo usque ad finem Et si sic feceritis quod sic etc.

Feria tercia ante dominicam de passione // Convertimini etc. d' Eadem materia sermo 3.

Scriptum est malachie 3o c. a diebus enim patrum
vestrorum recessistis a legittimis meis et non
Custodistis Revertimini ad me et revertar ad vos
dicit dominus exercituum quia recessimus legittima mandata
non servando Ideo si volumus reverti ad eum
reverti debemus quod mandata servemus / Sed quia non possumus
mandata servare sine gratia ideo ad fontem gratie pro gratia
impetranda accedamus .d. Ave maria gratia plena etc.
Convertimini etc. dicit hodie noster pectores quia
heri dixissem quod necessarium erat ad salutem restitueris

cogitauimus sup hoc ista nocte et examinauimus
utrum faciendum sit / grauimus / q si hec fecerimus
nobis maxima uerecundia accederet / quia si
deberemus uiuere oporteret / q iterum reuerteremur
ad artes nostras et tunc de nob dicerent homines
et truffarent de nob nosque uituperaretur
et sic essemus i obprobrium hoibus et no uidet
nobis q nunc fiendum / sed si possemus usque ad mor
tem hec bona fortassis detinaremus tunc oia
i testamento relinquere illis quorum erant usque isto
mane querimus utrum debeamus statim restitutionem
face / an possimus licite differre ad qd respondet
beatus thomas 2a 2e q 62 ar 8 contra et detine
ea / q p hoc q aliquis detinet rem alienam
inuito dno illius rei impedit eum ab usu rei sue
et sic ei facit iniuriam manifestum est q nec p
modicum tpus licet i pcto morari / sed quilibz tene
statim pctm desere iuxta illud eccl 21o quasi a facie
colubri fuge pctm / et no q teneat statim confiteri
pctm suum / sz tenet statim hre contritionem
cum proposito no committendi aplius alia / et cum pote
rit confitendi / quia tunc talis i tali proposito e i
statu salutis / et quidqd facit valet ei ad uitam
etiam sic ergo quilibz tenet statim desere pctm
et cum sit pctm tenere inuito dno rem alienam
ideo statim tenetur optimum ut restituat ei rem e
et ad hunc sensum dixit dominus leuitici 19o co
non morabitur opus mercenarii tui apud te
usque mane / uel si no potes statim redde debes
pete dilatoem ab eo q pot usui rei concedere ut
saltem ut sic ascer possitis id ad qd uos inuito
d. conuertimini ad me i toto corde uestro sz
ut bene restituatis / sex ad pns notabo sub

hac forma est enim restitutio sub facienda pro ratione
deceptionis | dico primo racione unde si induxi
mutationis | te blanditiis meis ut uenderes qd
expectationis | alias uenditurus no eras / et tunc
participationis | no solum mcat agit / sed contractum
preuentionis | no tenet sic pot poni casus ut
hominis defraudatio | puta si unus q scivet secreta
ciuitatis est certus q de frumento no prouidebitur
et p hoc uult sibi prouider de tribus mensibus sequenti
bus iuit ad unum q hebat frumentum et suadebat sibi
q omnino uendat / qui credens ei / uedit ei talia
precii sicut q ueditur i foro et quia carius emit
q nunc uendat cum no mo tantum valeat ideo pdit
de capitali / dixit enim persuadens / q i breui frumentum
in maiori foro erit / quia multe naues expectantur
in portu / et hoc facit q e bene certus q fru
mentum plus valebit / et sic illum circumuenit et cum
sua astucia induxit ipm ad uendendum sic etiam
et multi mercatores faciunt qui auisati q erit
caristia de certis mercanciis dabunt uoce oppo
sitam ut puta quia galee uenetorum ueniunt cum multis
specibus et multa portant preceas ut cayrs et sic in
ducunt hoies ad uendendum p minori precio ita ut amit
tant capitale aliquam ptem uolentes cito expedire
oia ne plus pdat uenientibus talibus rebus ideoque
omnes tales sic inducentes tenent ad restitutionem rone
talis deceptionis
Dixi 2o racione unde no contra naturam rei fit fraus qui
trahit res extra naturam suam sicut transmutacionem
speci ut faciendo de aqua fieri uinum et de metallo
aurum ut argentum / de quo dns p ysa dicit p[rimo] co
argentum uestrum uersum est i scoriam / et uinum uinum
mixtum est aqua et ad hoc reducunt fraus artis
medecum uinum aromata et ceram et farina
et mixtores metallorum Et si tu dicas Ergo 2o

posse aqua i vino dicit est iniustum ut sit in eligo
tempore quia magis clarus et magis conservabitur
Dico quod in venditione debes aperire emptori quod feceris
ut si non vis propter conservationem famae tuae desfalcare
tantum de pretio debes quantum est augmentum Et sic etiam dico
de auro alchimiato ut argento debes ut aperire quod
sit emptori ut desfalcare tantum de pretio quantum extimas
quod minus valeat quam male et si sic non feceritis de
istis quod dicta sunt tenemini ad restitutionem pro illa parte
qua decipis de pretio proximum ergo redde
3º Dico 3º pro quo queritur utrum licitum sit vendere
ad certum terminum ad quod dicitur si vendo rem ultra quam valeat
propter expectationem venditio non est bona excepto secundum
terminos communes artium qui computant in pretio quia
si vendo pannum uno dicatis semper intelligitur ad terminum unius
anni certa quod tunc isto termino valet tantum et licet mihi vendere
hunc eundem minus habendo tunc pecuniam numeratam quia
tantum valet nunc nunc lx florenos quantum valebunt tunc ad
annum in uno vero si possum habere valorem panni nunc et
nolo nisi ad terminum vendere ut habeam plus ex ista
mala intentione et pessima astutia certe non tenet
et si quid mali plus acquiro quam valeat propter talem exper-
4º tationem teneor pro illo ad restitutionem et io restituatis
Dico quarto quod quis tenetur ad restitutionem ratione male procura-
tionis quia puta acquiritur et legatur alteri quod non sunt
proprie dimittentis in tali casu neque pauperes neque a for-
tiori parentes possunt illa bona possidere ad istum
finem dicunt iura quod non debent recipi elemosine fenera-
toris et quod ipsi non possunt oblationes facere quia illa
bona non sunt illorum et ita in generali intelligitur nisi haberet
aliqua bona que non essent ex fenore acquisita in quo
casu vide quod debes recipere dotem ab isto qui est
fenerator ut habet iniquas divicias quia si non habet
nisi ex fenore ut iniquitate acquisitas non potest dotem recipere
neque filia dantis potest illa possidere vero dum illa possi-
det est continuo in peccato mortali tamquam possidens

possessionem alienam Si non aliunde haberet ut ex patrimonio iusto
aut ex lucro peccatum usurarie qua exposuisset licitis
mercantiis in isto casu posset dotem recipere ut legatum et
in isto casu intelligo etiam quod uxor feneratoris ut habitis
iniquas divicias de illis non potest vivere nec in suis necessitatibus
providere sed debet laborare propriis manibus aut elemosinas vel
alia necessaria ab aliis querere illi ergo quod tales divicias sibi
relictas retinet tenetur ad restitutionem ex pro iniquo pretio
Dixi quinto quod tenetur quis ad restitutionem ratione precio- 5º
nis ut anticipationis unde cum quis in dampnum proximi
inducit aliquem ad vendendum quod non est nec potest appretiari
tenetur ad restitutionem Una ponitur talis casus Rusticus qui
seminavit frumentum et habet multas vineas iam aptatas
timet propter debita duci ad carceres petit ut mutues
sibi aliquam pecuniam et tu dicis quod non vis nisi vendat tibi
frumentum et vinum futurum ex his que tu seminasti et tu dicit
tibi quod tu vendas ei longe valde pro minori pretio quam ista
valebunt tempore messis Queritur tunc in tali casu utrum
iste teneatur sed emens ad restitutionem Respondeo quod sic
alias non esset in statu salutis et io restituas
Dixi 6º quod quis tenetur ad restitutionem ratione defrauda- 6º
tionis temporis unde usurpatio vero temporis est gravissima secundum
anshelmum quia non tantum offendit una pars sed omnes participa-
tes in illa quia quilibet leditur per in usurpatione eius
quod est suum sicut alterius exemplum de corpore Unica corpe
usurpares et auferres alimentum suum per alimenti sibi
necessarium et necessitatem non solum ipsum corpus in toto
sed quodlibet membrum per se lederet et est grave
istud furtum temporis vero ut dicit anshelmus quia pauci
aut nullam aut parvam curam faciunt sibi de restitutione
huius boni et io valde cavendum ne quis auferat
bona temporis quod si fecerit studeat restituere ut
sit in statu salutis et per quis artat id ad quod nos omnes
xpus invitat dicens Convertimini ad me sed ad me quare
non relinquatis vos propter punitionem unde dicit in evangelio
Beati eum pater unus quia his omnibus indigetis quorum

primum regnum dei et hec omnia adiaret nob ideo vocat
ad se Bet in toto corde vestro vz

Cotepnedo adulacionem
Cauendo temporis amissionem
Removendo mendacem locucionem

primum a primo euangelii usque
in eum / 2m ibi dixit usque
mala sunt 3m ibi vos aut
usque ad finem Et si sic fueritis gaudium / hic hebitis &c

d'eadem sermo 9

Feria quarta de passione // Convertimini &c

Scriptum est in paralipomenon 3o co filii israel reuertimini ad dominum deum abraham ysaac et jacob et
reuertetur ad reliquias israel qui effugerunt manus regis
assiriorum Nolite fieri sicut patres vestri et fratres
qui recesserunt a domino deo suo et patrum suorum et tradidit in interitum ut ipsi cernitis / Sed quia sine gratia non
possumus reuerti ideo ad fontem gracie pro gratia impetranda Attendamus d. aue maria // Convertimini &c
hodie nostri peccatores videntur ad id ad quod heri eos
inuitauimus scilicet ad restitucionem faciendam Et dicunt
quod ista nocte valde bene super hoc cogitauerunt et videtur eis non esse faciendum quia paruuli et vxor plorant Et futura incomoda allegant / et quod paruuli
petent panem et non erit qui frangat eis / et quod ista est
maxima impietas Ita quod hijs auditis ipsi removent suam
bonam opinionem quam inceperunt habere / et dicunt breuiter quod nolunt
restituere quod alienum est Sed volunt hodie scire / utrum
teneantur ad restitucionem lucri quod ex male acquisitis lucrati sunt / hoc pro tanto petunt / quia si non tenerentur
fortassis se ad male acquisitorum restitucionem pro parte tendendum
disponerent Ad quod dicit beatus thomas 2a. 2e. q. 80.
ar. 3o quod rerum quedam sunt quarum usus est ipsarum rerum
consumpcio que non habent usum fructum secundum iura / et ideo
si talia fuerunt illicite extorta puta denarii / triticum
vinum aut aliquid huiusmodi non tenetur homo ad restituendum nisi id quod accepit / quia id quod tali est acquisitum
non est fructus huius rei / sed humane industrie / nisi forte
per eius detencione talis rei Alter sit dampnificatus

amittendo aliquid de bonis suis tunc enim tenetur ad recompensacionem nocumenti / vt puta quia abstulisti sibi omnem
pecuniam et ut creditoribus suis solueret debitum / vendidit unam possessionem pro medietate minus quam valebat / et hoc
quia non potuit aliud eo quod abstulisti sibi pecuniam quam
parauat dare suis creditoribus Non solum debes ei
restituere quod abstulisti sed et pro isto dampno satisfacere
Quedam sunt res quarum usus non est ipsa consumpcio / et
talia habent usum fructum / sicut domus et ager / et alia
similia Et ideo si quis domum alterius ut agrum per usuram ut
aliter illicite extorsisset non solum tenetur restituere domum
ut agrum sed eciam fructus inde perceptos / quia sunt fructus
rerum quarum alius est dominus et ideo ei debebantur alias contra
iusticiam fieret nec talis potest saluus fieri Quare admonenda est ista opinio remedii ut facere possimus id ad
quod nos xps a iu inuitat d. Conuertimini ad me in toto
corde vestro Sed ut sciatis que et quare debetis restituere / hodie sex notabimus que vos ad talem restitucionem debent conducere sub hac forma debetis enim
restituere et tenemini ad huiusmodi restitucionem primo

Eo quod male lucrati estis
Quia illicite bellastis
Quia fraudulenter emistis
Quarta pigritie usum fuistis
Quia re non veram possedistis
Quia ultra debitum vendidistis

Dico primo quod debetis
restituere eo quod male
lucrati estis scilicet baratarii ubi nota quod
si aliquid lucratus est ~~ab aliquo~~ ludendo ad
aleam / aut lucratus est
ab aliquo qui non habet potestatem alienandi res
suas ut dominium rerum et hoc simpliciter est restituendum
secundum omnes doctores aut ab aliis personis qui sunt similitres Aut ergo lucrans in terris illis et ab eis qui legibus sunt astricti ubi de consuetudine fuatur et
similiter restituendum aut alibi ubi contraria est consuetudo in ubi
non est consuetudo restituendi / et tunc aut lucrans
fraudem et restituendum est ut ab eo quem inuitum
traxisti ad ludum / et hoc similiter restituendum est vel

ab eo qui primum te traxit ad ludum / et hoc non
teneris sibi restituere / sed debes pauperibus erogare
Aut tu infirmus cum aliquo recreacionis lusisti in ser-
mo voluntario / et hoc etiam non debes sibi restituere
/ sed dare debes pauperibus Aut a tali infirmo ut
debili / et hoc restituendum est sibi aut secundum sanctum
thomam propter gravem consuetudinem aut a quocumque cupi
ditate lucrandi / et hoc est restituendum secundum iudicium artem
et videtur consuetudo excusare ne restituat illi / sed
debet pauperibus id quod sic lucratus est et ideo
hec pro maiori parte sanctus thomas
2o Dixi 2o ideo vult nota quod secundum raymundum quod qui iniuste
movet bellum / tenetur de omnibus dampnis que ipse vel
sui intulerint adversario et hominibus suis / Tenetur etiam
et hominibus propriis de dampnis ab adversario illatis
dum iuste rebellat adversarius / nisi et ipsi mala fide
invenerit eum in quo casu non habent contra eum actionem
hoc quidem verum est / si tamen ipsi cooperati sunt ei
inducti ad hoc eius consilio vel timore vel coactione
vel quocumque alio modo alias non facturi / tenentur eis ad
restitucionem in foro penitenciali / quia occasionem dampni dat
dampnum dedisse videtur et ideo restituatis
3o Dixi 3o ideo Et ponitur talis casus / quod unus vadat
ad alium habentem frumentum vinum vel oleum seu aliquid
aliud venale et petit hec fraudulenter ab illo dicens
Restituam tibi tuum si michi restituas accomodatum
et hoc facit intencione vendendi ista nunc cum sunt valde
cara sive et cum venit melius forum ita ut iam satis
minus valeat ista quam tunc valebat et vult ei ea
restituere eodem modo ut ipse dederit modo si tenetur re
stituere secundum precium quod erat tunc quando accepit ab eo
an non / dicit Raymundus / quod non satis facit in lucrum
temporis in quo plus valuit apponat quia non dap
nificavit eum in tanto sed in maiori precio / quod tunc pro
illa re habere poterat / Et ideo restituatis
Dico 8o ideo vult ponitur talis casus Ponatur quod ego
dederim tibi pro pignore vestimenta mea vel linteamina

et alia quibus uti possunt homines / et hiis utaris ad
libitum tuum Ita quod usus rei dissipatur et deterioratur
Queritur modo si in restitucione obligatis ad satisfa
ccionem deterioracionis Videtur secundum Raymundum quod sic
vult dicit quod si Creditor pignore utatur furto tenetur
Et breviter ubicumque invenias contractationem alienae rei factam
contra voluntatem domini / intellige commissum furtum In hoc autem
casu et similibus cum furtum committit in usu rei / tenetur
fur ad extimacionem usus rei / etiam ipsa re domino resti
tuta ut dicit hostiensis et ideo restituatis ideo
4o Dixi quinto ideo vult queritur si quis invenerit ali
quam rem utrum teneatur ad restitucionem Respondetur secundum
thomam et secundum Raymundum quod si quis invenerit lapil
los in litore maris ubi inveniuntur non tenetur et potest occu
pare eos / et eadem racio de thesauris inventis Antiquo
tempore sub terra occultatis / nisi quod secundum leges civiles tenetur
dare medietatem domino agri / si in agro invenerit Si autem
invenerit in bonis alicuius que de propinquis fuerunt et tunc
si quis eas recipiat non animo retinendi / sed animo re
stituendi domino qui eas pro derelictis non habet / non committit
furtum Alias autem committit peccatum furti Si autem in
via invenerit vel alibi re extra sui / si potest invenire
illum qui amisit restituat ei / et faciat hoc publice
dici per preconem vel per ecclesias in loco ubi rem invenit
Si non non invenitur patronus rei / tunc cum consilio autem
sui penitenciarii retineat si pauper et egens est / et oret
pro illo cuius fuit / alias erogetur pauperibus Quod autem dictum
est de penitenciarii intelligendum / ubi superior retinuerit
sibi dispensacionem de talibus Sed antequam res
inventa restituatur domino / si dubium est cuius sit / certifi
cari debet inventor per circumstancias rei / Alias forte
multi non domini peterent
5 Dixi 6o ideo vult notandum quod cum vendicio et empcio
sit inventa pro communi utilitate ut dicit beatus thomas
utriusque domini sicut unus indiget re alterius et econverso sicut

patet p phm 1o politicor9 Numod aut qr toi utilitr
introductu e / no det ee mag in qntitam vmq q
aliq / et io det scdm eqlitate rei pt eos qtety
pstitu / qntitas aut rers q usu hois venit / mensu
rat scdm pciu datu ad qd iuncta e mensura / ut
dici i 4o ethicor9 / et io si pciu excedat qntitate
valoris rei et qo res excedat pciu tollit iusticie
equalitas / et io carius vendere aut vilius emere
rem q valeat est scdm se iniustu et illicitu / n
alia ca pvenerat ut puta quia hns multu
dapnificat i vendicione / et sa q ad pns dimitto
ct sic illicite vendendo ut emendo tene ad rstitu
/ et io dicit dos Amoueatis voluntate rtinendi
alienu et restituatis ut agere possitis id ad qd
vos inuito d. Conuertimini ad me Et qr dicit ad me
Prudet quia de oibus petis migr facit vn dixit qphata
Tu aut eruisti aiaz mea ut no piere / et pieicisti
p9 tgu tuu oia pcta mea Jdeo quia sic pieicit p9
tgum oia pcta et ad me Sed in toto corde vro vz
Credendo veritate prudet | pmo a pro euangelij
Opando scdm veritate deligit | usqz no credis 2m ibi
Remouendo blasfemia sapiet | opa / usqz lapidatis 3m
ibi responderit usqz ad fine Et si sic feceritis qui rc

feria quinta de passione / Conuertimini / rc

de eadē. smo. 4.

Criptu e 2o parali 3o co pius em et clemes e dns
deus vr et no auertet facie sua a vob si reuersi
fueritis ad eu Tu em deus auertit facie sua a
nob tuc tendimus i pctm vn ps Auertisti facie tua
a me et factus su qturbatus quia tuc remouet sua
graz a nob Sed tuc no auertit facie qn p graz
nos respicit Et io ut nos respiciat p graz ad fonte
gre q gra impetranda Accedamus d. aue maria rc
Conuertimini ad me rc / hodie mlti pctores allegat
alia caz / qr no possut assectare facere rstitucionem
dicetes q verecundia eos detinet quia si restituert

dabut occasione aliis detrahendi et murmurandi et
truffandi de eis et ppterea timent ne incurrat i dedi
natoz et ira et sic ad rixas puocet / et inde sagit
sanguis effusio et homicidia / dicit insup q alii si
rent scta sua et io ppt hoc remanet et no qtin
Sed anteq ultius procedamus docuerit si possit ita
restituere / q pctm no manifestaret / ut an sit nece
q publice rstituat hanc qonez respice supra sup ad tale
signu A Et adde ideo ut salte sic satisfaciendu e
ut agere possitis id ad qd vos xpus inuitat. d. Conuer
timini / ad me i toto corde vro ubi nota Sex q ex usura
hita sit restituenda. s. nota q rstituco e facienda et
usura qmittit rone

Alicui minus
Corruptis intencois
prauitatis debitois
male affectionis
maioris rtribucois
Exquisitis mutuatois
pro mutuata pecunia

Dico pmo rc non em licitu est
q pecunia mutuata exigere aliqd
munus a lingua ut obsequio vn
dicit btus thomas q sicut munus
a manu no licet expectari ut
exigi pacto tacito ut expresso
Ita ut munus a lingua ut obsequio
quia utruqz pecuniaz extimari pot ut pz i his q
locat opas suas quas manu ut lingua exercent vn
si quis exigit a rustico pp pecuniaz comodata ut
fodiat sibi una die in campo suo / ut aduocatus cui pecuniaz
qmodauit ut advocet p eo / ut a notario / ut sibi faciat
unu instrumtu qn optebit cu fuerit sibi mutuando
pecuniaz usura qmittit
Sexi 2o rc vn queritur quid de his q corrupta intencoe
mutuat Prudet q usura qmittit Si em intencio
sit corrupta sit ita q creditor no mutuasset pecuniaz
nisi pp spem lucri tene totu rstituere et quancuq
intencoe dederit ei debitor si ex dilectoe exorta
fortes sibi mutuu datu aut pp aliud aut pp mutuu
recipiendu ut retinendu usqz ad plixiorem tmium
ubi tamen debitor ex sola dilectone dat aliquid

creditori non pt repete nc p retecion sibi gsilere
si forte heat alias de bonis debitoribz aliqd rc
3º Dixi 3º rc vn queitur quid si non sit crupta itecio
creditoris debitor tn p mutuu acceptu ut ultra
ulteris retinendu est dat ei aliquid nuquid cre
ditor tenet ei restituere / Credo q non tene de
bona fide gsptis nc et de extatibz q du gblati
credidit q ex sola delecton gratis ei fuerit Si
aut credit ut pbabit dubitat q p mutuu ut
ulteris retinendu ei p fuuerit restitue tenet
Qn aut debitor non gratis dat / licet creditor
gratis det mutuu debito si heat aliquid aliud
de bonis creditoris et sibi gsilat p retecione de
usura qua dedit / non credet ipm gpellendu i foro
pnali ad restitucionem vn si quis mutuaturus erat
aliqd p dn / et tam du mutuavit hnit spem reci
piendi aliqd ultra sorte non ex dilcone / sz p mutuu
datu est ei / restituere tenet
4º Dixi quarto rc vn pro ista gclusione queritur qd
iuris sit Si gener pogne sibi p miata dot obligatu
ei iure qd ibi ht gcedat alij / recepta ab eo suma
q sibi pmissa fuerat p dot / nuqd poterit ille lucri
face fructz pceptos usqz du soluta fuerit ei pecunia
sicut poterat gener Vide q si gener non donadi
trassfert ius totu qd ht i pdsre / non p gtractu
pecunie qua accepat ab eo / Sz quia gsaguineus
eius e / ut rone gnctis amicz e et ille non p
fructz lucfaciendos mutat ei pecuniaz / sz p dilecto
aut gra Credo q absqz pccto usure pot fructz
lucfacere Nec e iste gtractz veri nois mutuu
nisi ductu sit i pactu / q gener tenea dare
miatam pecuniam si voluerit repetere / i quo
5º casu usura essz si ille vellet lucfacere fructz go rc
Dico quinto rc vn p veritate huius queritur Quid
Si quid pecuniaz mutuet Perceptury ad certum
tmu altris gns moneta ut aurz ut argentu

ut alia gsem Respondeo sm hostiens Si hoc io facit
ut i extimacione lucret usurius est sm Goffedu
sicut hij qui de medinis ad mudinas mutuat qua
usura execrabiliorem omnibz pduco / gtracqz sub
spe vendicionis pmutacionis ut aliis gtractz palliet
sitn excedat Centesima / qd tuqz go nome ei pupo
natur ex quo fraudulent ut mala pticone fit
et aliqd sorti accedit usura est / Cui go mutuat
pecuniaz ut recipiat statuto tpe vinu ut frumtu
debet recipe q tn valet tpe solucionis et non
ultra als usura fiesset
Dixi 6º rc pro hac gclusion querit utru scolares 6
ut alij qui dat mutua pecuniaz cuspibz uel alijs
sectaibz eo pacto ut itecion pncli ut ille remutuet
qn indigebut / usura gmittat / Credo q usuraz gmittut
vn dicit btz tho q qz pecunia mutuata non e exigendu ut
expectadu n beniuolencie affectz qui sub extimacoe
pecunie non cadit Ex illo aut pcedere pot spotanea
mutuacio / repugnant aut ei obligacio ad mutuu
faciendu i posteru / qz ec tal obligacio pecunia exti
mari pot / io non licet ei obligare ad mutuum
i posterus faciedu quia usura esset // et io dicit xpus
hec ora grate et nolite i hijs sic feneurare Sed talia
lucra gtepnite ut agere possitis ea ad que vos
pmito dices Couertim ad me i toto corde vro / Ad
me dico qz si ille q de hijs oibz vos eripe pt vn
ps Ex usuris et iniquitatibz redimet aias eorz
Sz couertimi i toto corde vro vz
Agendo vera satisfactioz || pmu a pro evangelij
Amonedo murmuracioz || usqz vngebat rm ibi
Parturiendo delectione || videns usqz dico tibi
hm ibi Remittut usqz ad fine et si sic facitis gusi rc
hic obtinebitis graciam et i futuro gloriam
ad quam nos perducat qui vivit et regnat
in secula seculorum amen

d'eadē s'mo. 6.

feria sexta de passione / Convertimini ad me etc.

Scriptum est 2o paralipomenon 30 c. Servite dno deo patrum
vestrorum et avertet a vobis ira furoris illius
Si enim reversi fueritis ad eum fratres vestri et filii vestri
habebunt misericordiam coram dominis suis qui duxerunt eos captivos
et revertentur in terram hanc Sed quia servire deo non
potest meritorie aliquis sine caritate / nec caritatem potest
habere sine gratia ideo ad fontem gratie pro gratia impetranda
accedamus dicentes Ave etc. / Convertimini ad me etc. Sequitur
hodie loqui de usura Adhuc unde nostri peccatores
se excusantes dicunt / quod multum mirantur quod obligentur
ad restitucionem cum moti sunt ex compassione ad subve-
niendum proximo suo ex eo quod videbat iustum iturum ad
carceres / illum non habentem quod concedere / mutuaverunt
sibi pecuniam suam Sed ne pecunia sua totaliter sine lucro
maneat / cum possit in mercaciis et aliis multo plus
lucrari voluit tamen habere ex isto mutuo non totum quod in
aliis lucrarentur / sed modicum quod et ideo videtur eis quod
hoc non sit peccatum / quia per tale mutuum impeditur
a multo maiori lucro et faciunt per compassionem proximi
et ista de causa remanet in peccato Sed antequam ulterius procedamus
inquirendum est an per pecuniam mutuatam possimus habere
aliquod comodum Ad quod respondet beatus thomas et dicit
ut philosophus ait in 5o ethicorum omne illud quod pecunia habet
cuius precium potest pecunia mensurari Et ideo sicut aliquis
pro pecunia mutuata vel quacumque alia re / que ex ipso
usu consumitur pecuniam accepit ex pacto tacito vel
expresso / peccat contra iusticiam Ita et quicumque ex pacto
tacito vel expresso quodcumque aliud accepit cuius precium
pecunia mensurari potest simile peccatum incurrit Ubi
notandum quod aliquis potest aliqua comoditatem accipere ex
pecunia mutuata vel data alteri primo ut aliquis
teneatur ad recompensandum beneficium ex debito amicicie
in quo magis gratum Affectus ex quo aliquis beneficium
contulit / quam eciam quantitas eius quod fecit et tali

debito non competit civilis obligacio / et sic id quod datur ita
de causa potest haberi sine peccato et dantis et accipientis 2o homo
potest habere aliquam comoditatem in recompensacione dampni
per quod subtrahitur sibi aliquid quod debet habere hoc non est
vendere usum pecunie sed dampnum vitare vnde si oportet quod
ego vendam domum meam ut mutuem tibi ita quod de iusto
precio deberem vigintiquinque florenos perdam / licitum est michi
quod in pacto componam quod michi ultra id quod tibi constituti obli-
geris ad satisfactionem talis dampni / 3o homo potest habere aliquam
comoditatem ex eo quod committit pecuniam suam mercatori
vel artifici per modum societatis cuiusdam qui non
transfert dominium pecunie sue in illum sed remanet sibi
ita quod cum periculo eius mercator de ea negociatur vel
artifex operatur / et ideo potest licite partem lucri inde provenientis
expetere tamquam de re sua / Quarto modo aliquis mutuat
pecuniam ita quod vult habere securitatem de pecunia sua et
pignus et ex pacto tacito vel expresso vult hanc comodi-
tatem habere ut possit usumfructum habere de pignore habi-
tare domum quam pignore habuit quousque ille reddet
illi pecuniam suam / et hoc non est licitum et usura est
et tenetur ad restitucionem Et ideo nolite sic magister xpus
ita agere ne teneamini in peccato Sed omnia talia lucra
abicite et convertimini ad me in toto corde vestro Et ideo ut
hoc agere valeatis / notate sex sub hac forma in
quibus usura committitur et de quibus restitucio facienda
est. Si dico namque quod usura committitur et est restitucio

facienda racione	dico primo etc. pro quo conclusionem
Illicite vendicionis	ponitur talis casus Quando si
Venalis impositionis	aliquis vendat aliquas res
Defraudationis iteratis	pro precio quod instanti currit si
Male locationis	si plus valet usque pascha
hereditarie possessionis	vult quod sibi detur / Si vero
Non retinende oblationis	minus valet non vult quod
	precium minuatur Videtur secundum hostiensem procul
	dubio secundum iudicio / cavendum est talia pacta tales etc.

usurarum cum ipsi in pactis videantur claudicare / et ideo
maxime cavendum est talia pacta talesque condiciones
ponere ne homo per hoc in peccato usure illaqueatur
2o Dico 2o pro cuius declaratione queritur utrum si pena
apposita est in contractu mutui numquid saltem pena illa
poterit peti absque peccato usure / Respondeo secundum Ray-
mundum et si pena est imposita a iudice et statuta
propter contumaciam puniendam debitoris qui non possit et
solveret in statuto termino pecuniam creditori non est usura
Si non pena sit convencionalis id est de communi consensu partium in ipso
contractu apposita ut saltem metu pene debitum certa die
solvatur usura non committitur dum tamen sit intencio recta
Si autem ille qui mutuat ideo penam apponit / quia sperat
ut certus est quod in termino non solvet ut pecuniam per penam
taxatam lucretur usuram committit / et ideo maxime cavendum
est in talibus penis imponendis ne tempta in eo mutuum destruat
3o Dixi 3o pro declaratione dictarum conclusionum queritur utrum
si vendidi predium tali condicioni adiecta ut quandocumque
pecunia fuerit a me restituta ut ab herede meo re-
heam predium ego ut heres meus ut quousque ad tot
annos possim retinere soluto precio numquid est usurarius
contractus / Respondeo secundum Raymundum quod hoc non est
mutuum et emptor facit fructus suos sine peccato
usure licet venditor sub vendicionis forma pecuniam
recipiet predium Et hoc intelligas nisi in fraude
usurarum sit facta talis vendicio quod presumitur cum
modicum est precium respectu valoris rei / et ex eo quod aliquid
persolvitur ultra summam receptam puta si vendita pro certo
et est in pacto quod si tantum rescinditur vendicio reddatur
Ergo si ergo tali intencione fit pactum dico quod usura committitur
4o Dixi quarto pro cuius declaratione posito talis casu
Si quis certa capita ovium tradit extimata
certo precio et sub eo pacto committit societatem quod totum
de proventibus recipiat sortem cum Alius inde

recipiat sortem / ut si perierint quod de fetibus reperiet
capita tam mortua antequam Alius de proventibus aliquid
recipiat valde periculosum est et tunc ubi ad arbitrium boni
viri gravetur alterius condicio et pactum est expresse
usuratis si facit hoc faciat tenetur ad restitucionem
Dixi quinto pro cuius declaratione queritur utrum 5o
si clericus sit usurarius ut heres usurarum Respondeo
secundum Raymundum quod ipse noluit satisfacere ab officio
suspendetur et emendare noluerit deponatur Et si fuerit
incorrigibilis ad mandatum episcopi si aliter non potest corrigi
cohercebitur per potestatem laycalem Ita tamen quod non de
rebus ecclesie que sibi sunt pauperibus deputatis / sed de suis
hoc faciat quantum possit in quantum de pecunia illa
ut alia qualitercumque expenderit in utilitate ecclesie
Alii autem hoc intelligunt cum clericus habet alia bona
quam de ecclesia / si tamen non habeat alia bona Credo
quod de bonis ecclesie suam potest se liberare de huiusmodi
debito // Dixi sexto pro cuius declaratione 6
queritur utrum si sacerdos de facto vel de iure
non debeat recipiat usuram manifestam cum est re-
stituenda Certum enim est quod non debet ea tenere Respon-
deo secundum Hostiensem quidam ut alanus dicit / dicit quod
dabitur episcopo loci / et auferetur ecclesie in pena recipientis
Quidam alii dicunt quod restituatur illi qui obtulit in
opprobrium suum Alius autem dicit potius credo restituenda
illi qui dedit ut ipse postea restituat ei a quo accepit hos-
tiensis Innocentius dicit quod detur episcopo ita quod secundum eius prudenciam
restituatur ei a quo exhibitum est si inveniatur Alioquin re-
manere in tali vinculo / sed abicitis ut libere possitis
agere id ad quod Christus invitat d. Convertimini sed ad
me quia ipse est qui frangit vincula mea vnde psalmista
dirupisti vincula mea tibi sacrificabo hostiam laudis
et nomen domini invocabo Sed in toto corde ves-
tro scilicet

Recte conversando | Primum a principio evangelii usque circa
Iuste operando | medium ibi unus usque Eum circa medium ibi
Malos fugiendo | aliud usque ad finem. Et si se feceritis etc.

Sabbato de passione / Convertimini etc.

2 De eadem sermo. R. et ultimus

Scriptum est iudith 8 capitulo: nunc ergo revertamur filii israel ad dominum
deum suum / et ex dispensatione quam diffusa fuerat
volumus 1 vm per glose unionem / notate ut prius revertamur
ad dominum cum filiis israel / et hoc per meritum iustificationem
Et quia ista iustificatio non fit sine gratia ideo ad fontem
gratie pro gratia impetrando accedamus dicentes Ave maria
Convertimini ad me etc. hodie noster predicatores loquebatur
ad populum et dicebat Si melius erat cessare ab
usura et restituere que ex usura lucrati sumus / at non
quidam dicebat quod non erat bonum ab usura cessare
et restituere et allegabat eum dicentes Nonne melius
est quod nos habeamus istud lucrum / quam infideles iudei ymo
deberemus omnes conari auferre lucrum de manibus
eorum / ut ipsi ex inopia coacti converterentur ad fidem
et ideo dicunt isti melius nobis videtur quod nos mutuemus
ad usuram et habeamus istud lucrum quam isti inimici dei
Sed antequam ulterius procedamus dixerunt predicatores hodie
utrum sicut mutuare ad usuram dicitis non esse licitum
sic ita recipere sub usura / sit usurarium et illicitum
Respondeo secundum sanctum thomam quod inducere homines ad peccandum
nullo modo licet uti tamen peccato alterius ad bonum licitum est
quia deus utitur cuius peccatis ad bonum aliquod Ex quo
libet enim malo elicit aliquod bonum ut dicit augustinus
in encheridion vi et publicano querenti utrum liceret
uti iuramento eius qui per falsos deos iurat in quo manifeste
peccat eis divinam reverentiam exibens Respondit
quod qui utitur fide illius qui per falsos deos non ad malum
sed ad bonum non peccati illius se sociat qui per demonia
iuravit / sed pacto eius quo fidem servavit si tamen
induceret eos ad iurandum per falsos deos peccaret
Ita in proposito est dicendum est quod nullo modo licet inducere
aliquem ad mutuandum sub usura licet tamen

ab eo qui paratus est / hoc facere / et usuras exercet
mutuum accipere sub usuris propter aliquod bonum quod est subventio
sue necessitatis vel alterius / sicut et licet ei qui incidit
in latrones manifestare bona que habet / que latrones
diripiendo peccant ad hoc quod non occidatur exemplo de decem
viris qui dixerunt ad ysmahel noli occidere nos quia
thesauros habemus in agro Et non solum propter necessitatem sed propter utilitatem
etiam qua aliquis consequitur agendo negotia sua licitum potest
accipere mutuum ad usuram Cessante autem hac ratione
cum non est coactio propter utilitatem iusti lucri sicut cum propter
lucrum / ludum alee vel aliquod simile / usura datur tunc peccatum est
mortale accipere mutuum ad usuram et non licet Et
ideo dicit xpus Tam vos qui sic accipitis / quam vos
qui datis ad usuram nequaquam nolite agere sicut hucusque
ad hanc diem egistis sed talia in qua vincta frangatis
ut agere libere possitis id ad quod vos xpus invitat
dicens Convertimini ad me in toto corde vestro Sed ut convertatis
vos ab usura et statis ad quod obligamini ad
restituendum ex voluntate sub hac forma restituas

Quia male prius contulistis
Quia sub nomine alterius accepistis
Quia verbis vestris alium induxistis
Lucra ex usura non retinendo
lucra iudeorum non possidendo
Usuram cordialiter detestando

Dico 2o circa primum
de quo dubitatione queritur
quid de eo qui
compulit alium ut
feneraret Respondet beatus thomas

quod si quis peccatum suum committeret usurario / non tamen
cottidie / non habiti alias vim usuras exerceret ut hac
ipsa occasione concederet ut inde copiosius propter usura lucrari
esset particeps culpe quia daret materiam peccandi
Et quedam glosa dicit Tales qui sic inducunt alios
ad feneratandum alios non feneraturos teneri in solidum
Si autem alias erant feneraturi non tenentur nisi in quantum
ad eos pervenerit et ideo restituatis
Dixi 2o circa primum dubitatione queritur quid de illo qui 2e
accepit usuras nomine alieno ut tutor curator
vel procurator Respondeo secundum Raymundum quod sicut
prohibetur aliquis accipere non usuras nomine suo in mutuare

ad usura(m) / ita q(uo)d a n(omin)e alieno Et si accep(it) n(omin)e alieno
sive sit tutor sive curator sive quicu(m)q(ue) alius tene(tur)
ad restitucio(n)e(m) Si ille cui(us) n(omin)e accep(it) no(n) e(st) solvendo uel
no(n) vult restituere Nam facientes et co(n)sencientes par
2 pena co(n)stringit Goffred(us) hoc idem dicit / vn(de) ait q(uod) isti
restituere tene(n)t(ur) si is p(ro) quo exact(us) e(st) sit no(n) solve(n)-
do et hosties(is) addit dice(n)s fateor tam(en) q(uod) is i(n) cui(us) uti
litate(m) usu(ra) est p(ri)mo et p(ri)ncipalit(er) tene(tur) et alius
i(n) subsidiu(m) Et addit raymu(n)d(us) de tutore (et)c q(uod) tales
tene(n)t(ur) p(ro)p(ter) eo q(uod) p(re)stant auto(ri)tate(m) talib(us) (contracti)b(us) / et
illi quor(um) tutela(m) uel cura(m) gerunt p(ro) se no(n) esse(n)t talia
facturi Et (con)cludit q(uod) si ille cui(us) n(omin)e accep(it) / sit
usure solut liberat(ur) tutor uel curator (et)c
3° Dixi 3o (et)c p(ro)p(ter) cui(us) declaracio(n)e(m) queritur quid de illo q(ui)
cu(m) vellet dare mutua pecunia(m) alicui gratis i(n)duxit
me ut dare(m) ei illa sub usuris Nu(m)quid tene(tur) ad red-
dendu(m) huiusmodi usuras licet ad eu(m) nichil p(er)uenerit
R(espon)deo s(e)c(undu)m glosa(m) q(uod) tene(tur) eo q(uod) i(m)pedivit utilitate(m)
p(ro)ximi p(ro)curando ne ei gratu(m) mutuu(m) dare(tur) Nam
tu(n)c istud da(m)pnu(m) v(idelicet) solucio(n)e usura(rum) q(uo)n(ia)m n(on) incurret
si i(n)ductor tacuisset et n(on) dixisset (et)c (et)c
4° Dico q(ua)rto (et)c p(ro)p(ter) cui(us) declaracio(n)e(m) queri(tur) quid de fa(mulis)
tib(us) usurariis R(espon)deo s(e)c(undu)m glo(s)a(m) Credo q(uod) possi(n)t accip(er)e
mercedem sua(m) de reb(us) huiusmodi si s(er)uiat eis i(n) licitis
et honestis aut necessariis quia utilitas q(uo)n(ia)m co(n)se-
quit(ur) usurari(us) ex huiusmodi op(er)e s(er)uicium co(m)pensat(ur) cu(m)
mercede qua(m) dant s(er)uientib(us) illis n(ec) p(otes)t dici paup(er)io-
res p(ro)p(ter) mercede(m) data(m) cu(m) loco mercedis s(er)uierit
co(m)modu(m) op(er)is Si aut(em) i(n) i(n)honestis et illicitis ut puta
si ue(n)i(n)t ad voca(n)du(m) ho(m)i(n)es et ad trahe(n)du(m) eos ut
venire(n)t ad accipie(n)du(m) mutuu(m) a d(omi)nis suis no(n) credo
q(uod) debeat recip(er)e mercede(m) de huiusmodi reb(us) et (et)c
maxi(m)e cave(n)du(m) e(st) (et)c
5° Dixi quinto (et)c p(ro)p(ter) cui(us) declaracio(n)e(m) queri(tur) quid si xp(ist)ian(us)
recepit usuras a iudeo Cui restituet R(espon)deo s(e)c(undu)m Ray-
mu(n)du(m) / q(uod) iudeo Ita tamen q(uod) ipse restituat omnes

usuras quas accepit / q(uo)d nisi velit fateri ius co(n)sulo
xp(ist)iano / q(uo)d cu(m) aucto(ritate) (et)c restituat n(omin)e iudei uel
xp(ist)ianis a quib(us) ipse iude(us) extorserat usuras et noti-
ficet hoc iudeo ut sciat se liberatu(m) ab illis xp(ist)ianis
p(er) sua(m) solucione(m) / et hoc p(otes)t notificare p(er) se uel p(er) aliu(m)
tacito uel exp(re)sso n(omin)e / n(ec) p(otes)t iude(us) ab eo repete(re)
cu(m) utilitat(em) gesserit negocia ip(s)i(us) iudei / et (et)c
velit nolit tene(tur) h(ab)ere eas / et (et)c restituatis
Dixi sexto (et)c p(ro)p(ter) cui(us) declaracio(n)e(m) n(on) quo usurarij 6
manifesti debe(n)t satisfacere et quo recipie(n)di sint
ad primu(m) dicit g(lo)s(a) licet usurarij manifeste satis-
fecerint de usuris no(n) tam(en) e(st) sepeliendus i(n) cimiterio
donec usuris plenarie sit satisfactu(m) Si tu(n)c suppetu(n)t
facultates uel illis quib(us) facienda e(st) restitucio si p(re)sentes
sint uel eis abse(n)tib(us) ep(iscop)o uel sacerdoti suo p(ro)uel
cura fideiussis sufficie(n)s / cauc(i)o p(re)ste(tur) de restitucione
et exp(ri)mat(ur) qua(n)titas restitue(n)do(rum) q(uo)n(ia)m tu(n)c possi(bi)le ali(ter)
no(n) recipiant(ur) ad sepultura(m) Al(iter) et nisi sic satis-
fecerit nullus eos ad co(n)fession(em) seu absolucio(n)e(m) admittat
n(ec) testamentis ip(s)o(rum) i(n)tersit et testa(menta) ali(ter) facta n(on)
valet / et (et)c dicit do(minus) Nolite se vinculati manere
sed abicite o(mn)ia ista ut merito afferre possitis id ad
q(uo)d vos i(n)vito d(icens) Convertim(ini) ad me quia ut dicit
p(ro)ph(et)a glie et divicie i(n) domo eius (et) p(ro) eius manet
i(n) s(e)c(ul)a s(e)c(u)l(orum) Sed in toto corde vro
Petendo claritate(m) cordis i(n)terioris | P(ri)m(u)m a p(ri)n(ci)pio
Co(m)pescendo v(er)itate(m) p(ar)tis superioris | evangelij
Attendendo peticione(m) nostri salvatoris | v(er)s(us) apud
te 3(er)m i(n) manifestu(m) v(er)s(us) missi 3(er)m ibi Ego v(er)s(us) ad fi(nem)
Et si sic fecerit(is) q(uo)n(ia)m hic gra(tiam) habitis et i(n) futuro gl(ori)a(m)

D(omi)nica in ramis Convertim(ini) (et)c. Q(uo)m(od)o peccatores debe(n)t Regi p(ro) sar(?) bi(?) sicut acator(?)

Scriptu(m) e(st) Job 22o Si reversus fueris ad o(mn)ipote(n)te(m)
edificaberis et longe facies i(n)iq(ui)tate(m) a tab-
ernaculo tuo / tu(n)c sup(er) o(mn)ipotente(m) delicijs afflues et
elevabis ad eu(m) facie(m) tua(m) / Rogabis eu(m) / et exaudiet te

Sed quia nemo exauditur nisi in gra sit exaudiendus
hic ad fontem gre pro gra impetranda accedamus dicentes ave
Convertimini ecce hodie xpus rex ihus / quia hec ewan-
gelium et mis peccatoribus q si ipsi volebant omnino ad gratiam
venire et sua confessionem agere Ideo ut lo ut acerit
et ardentius exequitur revocat et reducit ad corda
memoria beneficium creationis unde ait eis audivistis
id quod scriptura dicit Tu enim fecisti celum et terram et
quidquid infra celi ambitum continetur Sed circa istud beneficium
petunt isti peccatores utrum deus qui sua ex bonitate
non ut melior et gloriosior efficeretur cum tanta diversi-
tate potuerit mundum facere meliorem Ad quam pe-
ticionem respondeo declarando singula / dicitur enim primo
quod deus non obligatus nec coactus sed sua bonitate
mundum creavit / et ratio quia ut dicit dionisius bonum
est sui ipsius communicativum / et quanto magis bonum est tanto
amplius se communicat Cum enim deus sit ipsum esse bonum
et abissus omnium bonorum hinc non potuit sua bonitate
continere quin ea ut ad extra communicaret sicut ad
intra eternaliter communicaverat complete et perfectissime pater
filio per eternam generacionem / et pater et filius spiritui sancto per
ineffabilem spiracionem ideo mundum voluit producere in
ista unitate / quia ex tali creacione / nec melior
nec gloriosior est effectus / Nam sicut ille qui est pulcher
in domo non fit pulcrior per hoc quod ex domo vadat
nec dicior fit ille qui divicias primo tenebat
occultas cum postea ondit illas / Sic nec deus per hoc
quod ex sua bonitate communicavit est effectus ut melior
ut perfeccior ut pulchrior ut beacior Creavit
ergo deus mundum non ut beacior fieret Sed creavit
cum diversitate / voluit tamen unam speciem producere sed
voluit in maximo numero specierum mundum Creare ut
et Sapiencia eius melius a mortalibus intelligeretur
et mundus pulchrior efficeretur Nam sicut sapiencia
hominis tanto maior cognoscitur / quanto ex una re

intelligibili scit plures conclusiones elicere / Et artifex
tanto doccior esse cognoscitur quanto scit plura opera et
artificia diversarum figurarum facere Ita dei sapiencia
cuncta creantis melius cognoscitur per hanc diversitatem
quam si tantum unam speciem produxisset Unde dicamus o
quanta est sapiencia illius qui tot et tanta et talia scivit
facere Preterea ex hoc mundus pulcrior esse cognoscitur
Nam sicut corpus humanum non ita pulchrum esset
si omnia membra essent manus ut pedes ut oculi aut
aures / nec manus diceretur pulchra si omnes digiti
essent equales Sic nec universitas hec esset ita
pulchra si omnia essent angeli ut homines aut celi ves
Ideo deus ad formositatem universi voluit tot et
tanta producere Ad illud vero quod est principalis questio
videtur secundum beatum thomam in prima parte q 25 ar 6
quod duplex est bonitas una que est de essencia rei / sicut rationale
est de essencia hominis / et quantum ad hoc bonum non potest facere
rem aliquam ea meliorem Ita quod illa maneat idem
in specie sua / sicut eciam non potest facere quaternarium
maiorem / quia si esset maior iam non esset qua-
ternarius sed alius numerus Sic autem se habet addicio differencie
substantialis in diffinicionibus sicut addicio unitatis
in numeris / ut dicit 8 metha universi ergo presuppositis
istis rebus non potest melius quam de facto est ordinem
his rebus adeo attributum in quo bonum universi consistit
quorum si unum aliquod melius esset corrumperet porcionem
ordinis / sicut si una corda plus debito intenderetur
corrumperet cithare melodia possit tamen deus alias
res facere vel aliquas addere istis rebus factis et
sic esset universum aliud melius Et sicut dictum est
de universo Ita et de qualibet in universo existente hic
homo in suo esse naturali et sua specie / non potuit produci
melior Creatus est ita bonus sicut creari poterat
in specie sua Considerantes itaque karissimi peccatores
talle creatoris beneficium Accedite ad confessionem

illud ad quod vos xpus invitat d. Convertimini ad me in toto corde vestro quos ut aplus xpus creata dat sex grationes ad hoc inducentes de sua creacione sub hac forma proponit dicens Considerato hoc beneficio creacionis vestre magis ac magis in ardescitis ad perficiendum grationes vestram racione

Sensus exterioris
potencie interioris
libere accionis
similis condicionis
equalis participacionis
finis et terminacionis

dico quod primo quod propter beneficium istud creacionis gratiam ad deum debemus eo quod nos ditavit sensu exteriori Nam ut ho posset cavere peccata que eciam multociens incurrit non offendendo pedem non frangendo sibi caput aliquis dedit deus homini visum Et quia doctrina est per auditum qua indiget ho ad recte vivendum ut sciat scilicet petere panem et alia necessaria ad vitam humanam que nesciret petere nisi adisceret nomina illarum rerum que non potest adiscere nisi per auditum Et ut posset vitare fetencia corrupcia dedit olfatum Sed quia necessarium erat ad conservandum vitam ut comederet / ideo ut sciret ea que possunt non esse causa corrupcionis dedit ei gustum per quem propter saporem rerum vt aut fugiat corrumpencia corpus ut ignem et gladium et frigus et alia nociva / dedit et tactum Ecce quale beneficium est istud creacionis dum sic istis sensibus munivit hominem / et ideo nimium obligatur ho deo pro tale beneficium Sed quia ho per hos quinque sensus / sepe offendit datorem eorum ideo voluit xpus ut ho sibi liberetur a tali offensione quinque habere plagas in corpore suo racione quinque sensus et

2o Dixi 2o racione Sicut enim hominem exterius munivit istis sensibus ita ornavit eum interius tribus potenciis scilicet memoria intellectu et voluntate / memoria ut in futuris sciat se regere / quia memoria resonat se in preterita que vidit ut audivit / quia non potest scire futura facit et propterea addit felix qui facit

aliena pericula cautum quod ho per ea que memorat preterita cauta ab aliis melius sciat se esse futura dirigere / dedit ei et intellectum ut adisceret et sciat quod in sua scientia ho deus profecit ut perficeret dedit ei intellectum quo naturaliter scire desiderat ut dicit philosophus primo methaphisice per quem intellectum petit in confessionibus augustinus 10mo Cognoscam te cognitor meus Cognoscam te virtus anime mee videam te lumen oculorum meorum videam te leticia cordis mee Appare michi dilectacio mea magna solacium meum magnum vita et gloria tota anime mee Et sic per intellectum in tali sciencia et cognicione que petit perfici / dedit et voluntatem cuius obiectum est bonum ut ipsum summum bonum appeteret quo adepto ut ulterius desiderare queat Tanto inquit Anshelmus differens ab isto quanto creator differt a creatura in quo quidem et suavitas et vita et lux et gaudium et quidquid bonum est inspicit ut dicit augustinus / et ideo racione et

Dixi 3o quod pro beneficium Creacionis debemus gratiam eo quod per illud nos exaltavit racione libere accionis 3o Circa quod sciendum quod libertas arbitrii ut dicit beatus thomas in compendio consistit principaliter in hoc quod ad electionem se extendit Electio autem est eorum que sunt ad finem / quod non est concessum aliis animalibus quia naturaliter agunt non per electionem Sed hoc dedit homini ut opus eius quod factum naturaliter ut nocio non esset meritorium fieret meritorium / dum libere agit / unde ut dicit Salomon hac de causa deus ab inicio constituit hominem et reliquit eum in manu consilii Apposuit tibi ignem et aquam / ad quod vis porrige manum tuam Ante hominem vita et mors bonum et malum quod illi placuerit dabitur ei / Nemini mandavit deus peccare nemini dedit spacium delinquendi Ecce per hoc apparet quod ho creatus est in libertate arbitrii Ideo vocatur aut

libere / quia libere et non ex necessitate ut supra tunc
operatur Et hic debemus magis inclinari ex tali beneficio
ad conversionem istam
4° Dixi quarto quod debemus converti propter beneficium creationis
eo quod per illud dat nobis civilem condicionem Est enim
homo ut dicit philosophus animal civile Sed quia ad civilem
condicionem pertinet ut homo cum aliis ita vivat / quod alios non
perturbet Ideo dedit homini legem naturalem quam homo do-
cebat ut alteri non faceret quod sibi fieri nolebat
quam legem si bi servaret homo nullum offenderet / nulli
noceret nec fuisset opus legis scripte ut alterius legis
civilis / quia tunc propter penam non rapuisset aliena non occidisset
non adulterasset / non dixisset falsum testimonium contra
proximum / nec aliquo alio modo proximum offendisset
quum alteri non fecisset quod sibi fieri nollet / et etiam
subvenisset proximo in necessitate / pepercisset offendenti / docuisset
ignorantem / et quicquid boni facere proximo potuisset
fecisset alteri quod sibi volebat fieri et ideo quia talem
legem naturalem ad civiliter vivendum dedit nobis deus nos
creavit / obligamur magis ad hanc conversionem faciendum etc
5° Dixi quinto quod debemus converti propter beneficium creationis eo
quod dedit nobis generalem participacionem cum omnibus que
sunt unde dicit gregorius / quod homo in nomine omnium intelligitur / quia
cum omnibus habet aliquid commune / esse namque cum lapidibus
vivere cum plantis sentire cum animalibus intelligere cum
angelis Ideo cum dixit dominus predicate / evangelium omni
creature / intellexit hominem pro illo omni creature / eo quod
homo ut dictum est aliquid commune habeat cum omni creatura
hoc confirmat augustinus in soliloquiis dicens / de nichilo
me in aliquid esse fecisti / non stipulam non ignem / non
avem ut properent ut aliquid ex brutis animalibus non lapidem
ut lignum / non ex eorum genere que tantum habent esse / vel
eorum que tantum esse possunt / sed sicut habet omnia me esse
voluisti / ex hiis que tantum habent esse / quia sum et ex hiis

que habent esse et vivere quia sum et vivo et sentio et
cum hiis que intelligunt / quia cum angelis donum tuum
intelligendi a te commune accepi / et ideo donum huius
magis obligamur
6 Dixi sexto quod debemus converti propter beneficium crea-
tionis eo quod per illud nos finem et terminum omnium constituit
unde dicit philosophus sumus quodammodo et nos finis omnium
Ideo ultimo fecit creaturas creatus est homo omnia enim propter
hominem creata sunt illa habe creata sunt sunt ut
anima inde vivat / ad hoc quod laboribus juvet
hominem / et ex eis vivat homo Et sic de omnibus que continent omnia
ista sunt in hominis utilitate et subsidium Et sicut in hoc
statu deus ista propter hominem creavit / sic in statu fe-
licitatis ad hominum solacium et gaudium quedam
ista creatura que remanebunt in mundi innovacione
glorificabuntur Et ideo dicit johannes in apocalipsi Et
apparebit celum novum et terra nova / et sic ex omnibus
solacium et gaudium quedam percipiet et ideo racione huius
Convertimini ait christus ad me in toto corde vestro unde
Palmas deferendo | hec omnia notantur in isto
Vestita sterniendo | evangelio Expone secundum voraginem
Alta voce sonando | Et sic fiet in conversione hec etc

Feria secunda in ramis / Convertimini etc Et propterea debet recompensare beneficium gubernacionis

Scriptum est actuum 3° estote penitentes et convertimini ad
deum ut deleantur peccata vestra Sed quia nemo
potest penitere nisi sibi displiceat peccatum illa penitencia
est sine tristiciam de eo quod quis male fecit
Nemo autem habet tristiciam de eo quod fecit / nisi prius sibi
illud displiceat Sed quia nobis peccatum displicere
non potest nisi per graciam sibi illud ut displicibile obiciat
hic ad fontem gracie pro gracia impetranda accedamus
dicendo Ave maria / Convertimini / heri enim declaravimus
quod christus per beneficium creacionis attendit nos peccatores
ad ipsam conversionem faciendam sed hodie inveniemus eos
inclinatos et colloquentes ad conversionem de tali
beneficio et suis magnalibus / hec ut ad hunc modum

pertinet ad hoc peragendum sicut eis bursam (?) guberna-
toris dicens aucta rei publica et rem publicam regere
et gubernare / quod audientes nostri predictores / pro sua
maiori declaracione querunt / utrum deus per se immediate
an per media universum regat et gubernet. Ad quod
respondet beatus thomas prima parte q 22 ar 3o dicens
quod ad dei providenciam duo pertinent scilicet racio ordinis rerum
provisarum in finem / et execucio huius ordinis que guber-
nacio dicitur. Quantum ergo ad primum horum deus imme-
diate omnibus providet / quia in suo intellectu habet
racionem ordinis omnium et minimorum / et quascumque causas
aliquibus effectibus prefecit dedit eis virtutem ad illos
effectus quam oportet / quod ordinem illorum effectuum in sua
racione prehabuerit. Quantum vero ad secundum sunt aliqua
media providencie quia inferiora per superiora gu-
bernat. Non propter defectum sue virtutis nec ex necessitate
sed propter habundanciam sue bonitatis ut dignitatem
sue causalitatis eciam creaturis conferat. Et sic prima
et suprema ierarchia illuminat mediam et per mediam
infimam in qua seraphin cherubin et tronos illuminant
dominaciones principatus et potestates et per istos illuminat
virtutes archangelos et angelos. Et quia angeli sunt
superiores ad homines / ideo per angelos regit homines unde
dicit Ieronimus Cuilibet homini deputatus est unus angelus
ad custodiam. Cum preterea anima sit melior corpore vo-
luit corpus regi per animam. Sic et cum corpora celestia
sint ad intelligencias inferiora voluit ipsa per
intelligencias moveri orbiculariter. Et cum corpora
mixta et inferiora ignobiliora sint celestibus ideo
per corpora celestia inferiora disponit. Sic et synago-
gam per doctores et sacerdotes et prophetas voluit
tamquam per superiores voluit inferiores et totum populum
in lege sua et mandatis dirigere et gubernare
Sic et in ecclesia fecit. Nam ut dicit apostolus Ephesios 4 ipse
quosdam dedit prophetas alios apostolos alios evange-

listas alios non doctores et pastores ad consumma-
cionem fidei in edificacionem corporis christi donec
occurramus omnes in unitatem fidei et agnicionis filii
Et sic secundum execucionem deus mediantibus superioribus
regit et gubernat inferiora. Et ideo attendite hoc
beneficium et ad hunc magis attendat effectus vester
ad agendum id ad quod vos invito dicens Convertimini
ad me in toto corde vestro. Sed ut hoc magis solicitus
agatis sex circa istam gubernacionem sunt attendenda et primo videlicet

Conservacio	Dico primo quod est. Nam primo deus auctor
permissio	gubernando res in esse naturali ponit
informacio	et conservat virtute sue omnipotencie opo-
deductio	ferens ea in subsistendi omni creature
punicio	quod virtus sua ab eis que condidit aliquando ces-
suscitacio (?)	saret simul rerum omnium species et natura

concideret. Conservat eciam in esse gracie ac si dicat si
in virtute perseveras hoc non est ex me sed ex dei gracia
hoc facit. Ideo psalmista: nisi dominus adiuvisset me in tantum
isset me paulominus habitasset in inferno anima mea
Sed tenuisti manum dexteram meam et cum gloria
assumpsisti me. Conservat insuper ut ista flagella
mete ne cadat per impacienciam unde dicit ysidorus
Erudiati sumus malis circumsepti eripimus cir-
cumclusi adversis oppositi miseriis obsessi undique
infelicitatibus et angustiis propter quod multociens homo caderet
per impacienciam / si deus relinqueret in manibus propriis
virium. Sed deus adest et conservat dicens in psalmo Cum
ipso sum in tribulacione eripiam eum et glorificabo eum
Secundo ergo quod in gubernacione ista deus ostendit quandam
dei permissio in mali / pro quo dicit augustinus deus
nunquam pateret in suis rebus gubernatis aliquod
malum esse / nisi esset adeo optimus ut eciam de malo
posset bona elicere / permittit itaque primo quoddam
malum naturale ut puta incisionem et combustionem
arboris ad hoc quod ignis conservetur ad hominis utilitatem
permittit eciam occisionem animalium singularium

ut spes quorundam aialiu q no n ex carnibus vivunt
psuet als Tales spes defirent et sic de aliis
pmittit 2e malu pene tpalis ad hom utilitatem
ut puta gueras pestilentias mortalitates amissiom
rez et caros amissiom sanctitatis ut hoies
corrigat de petis suis et ad dnm convertatur
ut dicit grgoris Mala q nos hic pmunt cogunt nos
ad dm ire cpellunt Jn sup pmittit deus malu culpe
ut hoies cautiores sint et supbiam gsiteriam abiciant
vn dicit augus Audeo dicere utile ee supbis
i aliqd ee apte manifestuq viciu cadere u sua
pspirmatis agta humiliores cautioresq resurgant
ut patet de petro Ecce go q i gubnacoe ista
deus ondit utile pmissione

3o Dixi 3o q i ista gubnacione ondit quandam pspicacio
vitatis s ce hoies Na ut dicit sptura sine fide
impossible e placere deo et p io ut hoies q creati
erat ad vita etnam quam no poterant hre nisi
placeret deo volunt de fide pspicere tamq pater
gubnando filios doceret eos q ut sciret q ab icicio
facta erat et a quo et quo q solo dei vbo ipsum
phetiam dedit moysi q cuncta ista inde nominit
narravit et docuit Et quia fides no solum erat
de ptis sz et de futuris q ventura erat usq ad
finem mundi et pro salute hominz psumanda ideo
misit alios phetas q hec oia narravuerunt Et
quia ad gentes nulli phete missi erant q de fide
eos pspiruerent ideo ut doceret misit ad illos
aplos q eos ad fide querterunt Na petrus roma
paulus grecia Andreas acchaya Barthus
pndiam mathus ethiopia et alij diversas
regiones ad fidem xpi querterunt nomine
aut no cessat quottidie mitte doctores et
pdicatores qui poplos amoneant corrigant et
doceant Et sic i ista sua gubnacoi psformat
nos tamqua suos filios etc

Dixi 4o q pr ista gubnacoi ondit deductio
mirabilis vn psalmista pha dixit dns regit me
gubnavit deduxit me sup semitas iusticie vn ut
nemo se excusare valeat dicens no possum p hac
via ad celu ve pvenire voluit p dusas vias
tamqm nr filii nos manu ducere sic nos doces
ambulare Alios duces p via martirii alios p vgi
nitatem Alios p doctriaz Alios p relictionem
Alios p matrimonium Alios p viduitatem Alios p
vita activa quosda p gteplativa Nonnullos
p divitias alios p paupertate quosda p dnacone
Alios p suitute quosda p sapiaz Alios p simplicitatem
nonnullos p via societatis quosda p solitudinez Et hoc facit ut si quis inhis vet ad
ambulandu p una via insufficiens posset hre p alia
vn ut collegit ex boec i libro gsolacionis Omnes gde
ad btitudinez tendunt quia ut diusa calle procedat
ad unu tamn btitudinis finem nititur pvenire.
Et ecce quo deus nos gubnando deducit ut
pater filios mirabiliter etc

4o Dixi quinto q i ista gubnacoi ondit pvisio
necioris Na ut pr familias dns gubnando cuncta
pvidet sicuti hoibus de necessariis quia de padiso dedit
ad vescendu de oi ligno pter q de arbore sciencie boni
et mali ut i fructibus illius arboris sua vitam
gsuaret p ydiluuium q i iam multu defecerat tra
didit aialia in cibu dicens tamq olera herbas
tradidit vobis illa In desto pplo esurienti dedit
cibu magna et aque potu de petra durissima
helie p corvum mam et sero existenti i desto mitte
bat carnes et pane Eunti insup illi ad monte
oreb p angelu misit pan subcinericiu et
lagena aque danieli no existenti i lacu leonum
pvidit de cibo angelus pactimu ut p capillos
capitis apprehendit abacuch portare cibum

agrolis suis et duxit eum in babilloniam iux lacu
leonu et dedit danieli cibu et comedit Turba
exurietem in heremo saciavit de quinque panibus et
duobus piscibus et sic de aliis multis signis novi testa
menti quibus deus de cibo et necessariis providit pauperes
suos cum essent ab hominibus relicti et sicut in ista gubna
tione etc // Dixi 6o quod in ista gubnatione ondit
supportatio multu consideranda Na deus ut pr
regendo mundu vidit mala que fiebat in terra
substinuit cum pacia homines a principio mundi usque ad
tempus noe ut converteret distulit adhuc ulterius expec
tando non totaliter humanum genus perimens sed
aliqualiter flagellans per diluvium et tande puenit
usque ad tempus abrae Et vides quod non corrigebatur
flagellavit aliquantulum homines cum essent effecti
peiores et misit super sodoma et gomorra ignem
sulphure et cinere / et omnes illos consumpsit alios
expectando usque ad moysen Et cum tunc inveni
ret homines adhuc peiores / noluit omnes penitus
perimere sed submersit pharaonem et exercitum eius
in mari rubro / alios expectando usque ad dauid
et per peccatum multiplicatum multis illo tempore flagellis
verberavit homines nolens morte eorum / postremo
etiam expectavit usque ad xpistum et effecti sunt
peiores et ideo ut corrigantur semper cum expectatione
castigat et punit eos multis guerris et bellis
finaliter vero expectat nos usque ad finem mundi
et adhuc deteriores sumus quam primo eramus
Similiter expectat hominem ad penitentiam de etate in
etate Ab infancia ad pueriam a pueritia
usque ad adolescentiam / ab adolescentia usque
ad juventute / a iuventute usque ad senectutem
/ a senectute usque ad finem vite nos benigne
expectat ut convertamur / non enim vult mortem

peccatoris sed ut magis convertatur et vivat Et ecce
supportatio dei benignia Ideo ut ait dominus per ista
Ego in gubnationis beneficio parco et dono
Convertimini ad me etc fit h. c. v. hoc tamen vz et primo
vita xpisti preterita | primo ibi in evangelio nisi
Morte xpisti aspiciendo | granum usque 2o nos mihi ibi
in lumine fidei attendo | nunc judicium usque filius hominis
3m ibi dixit ergo usque ad finem cum expone vera
Augustinus eodem die Symon primo Et si sic fueritis etc
Feria tertia in ramis Convertimini //   de beneficio Justificationis
Scriptum est osee 6o capitulo venite / revertamur ad dominum
quoniam ipse cepit et salvabit nos / percutiet et ipse
curabit Et quia dicit Banabas nos quod sicut non sanat
corpus sine medicina sic nec anima a culpa sine gratia
Ideo ad fontem gratie dei matrem mariam accedamus
pro gratia impetranda / ave etc Convertimini etc
hodie xpistus yhesus inveniens peccatores confabulantes
adinvicem de beneficio gubnationis et quod deus
sit mirabilis in sua gubnatione narrat eis ut
amplius inducet eos ad quesitum beneficium justifica
tionis Et ut peccatores intelligant / querunt si opus
justificationis sit maximum opus dei ad quod dicit
beatus Thomas prima 2e q. 113 ar. 8o primo decla
rando que requiruntur ad justificationem dicit quod in
justificatione est primo gratie infusio que gratione
vel consideratione sequitur bernardus Affert
peccatoris quamvis metum deinde supplicio et spe
spem venie et complacentia 2m est motus liberi
arbitrii in deum quo meditatur deum esse creatore
dicens ipse fecit nos et non ipsi nos Redemptore
lavit nos a peccatis nostris in sanguine
suo Glorificatore unde ps clamat deus tu es
qui restitues hereditatem meam mihi / 3m est motus
liberi ad detestandum peccatum tamquam quod abominabile et
privativum summi boni et super hec omnia tamquam offensivum

illius que sequitur omnia a nobis debet amari

R Nunc primo est gratie remittentis culpam infusio et sic
anima justificatur ad questionem Respondet augustinus quod duobus modis opus
aliquod potest dici magnum Primo uno modo ex parte modi agendi
et sic est maximum opus creacionis in quo ex nichilo
fit aliquid Alio modo per magnitudinem eius quod fit / et secundum
hoc est maius opus justificacio impii que terminatur ad bonum
eternum divine participacionis quam creacio celi et terre que terminatur
ad bonum nature ~~quam celum et terram creare~~ / vnde dicit augustinus
maius est de impio pium facere quam celum et terram creare
Celum enim et terra transibunt predestinatorum autem
salus et justificacio permanebit Ad hoc sciendum
est quod aliquid dicitur magnum uno modo secundum quantitatem
absolutam et hoc modo donum glorie est maius quam donum
gratie justificantis impium Et secundum hoc justificacio justorum
est maius et maior quam justificacio impii Alio modo
dicitur aliquid magnum quantitate proporcionis sicut dicitur
mons parvus et milium magnum / et hoc modo donum
gratie justificantis impium est maius quam donum glorie beati-
ficantis justum / quia plus excedit donum gratie dignitatem
impii qui erat dignus pena / quam donum glorie dignitatem
justi qui ex hoc ipso quod est justificatus est dignus gloria Ideo
dicit augustinus judicet qui potest utrum maius sit justos
angelos creare quam impios justificare Certe si equalis
sit potentie secundum hoc maioris est misericordie Et ideo dicit xpistus
pro tanti beneficii caritatis id est ad quod vos invito dicens
Convertimini ad me in toto corde vestro Set ut animum
inclinemus per tale beneficium sex in ista justificacione
consideranda sunt videlicet

Electio singularis	Dico ergo primo quod primum quod debet
Excitacio divinalis	gravari in ista justificacione
Convenientia spiritualis	est electio dei singularis
Gratia meritorum	vnde dicit hugo de sancto victore
Spes celestium bonorum	O anima mea cogita si
Leticia beatorum	cogitare potes quot et

quales in tua operacione abiecti sint quibus hoc quod tibi
data est gratiam consequi non potuerunt Nam multi

principes ut pharao multi divites ut sepultus in
inferno multi sapientes ut philosophi pagani non potuerunt
habere talem gratiam Et subdit hugo Elegit ergo te pre
electis sponsus tuus Elegit te in omnibus vocabilibus Sic
quia angelis peccantibus non pepercit Assumpsit te
ex omnibus mortalibus ex paganis et judeis et in-
fidelibus omnibus quia te voluit esse xpistianum Amavit quam
omnibus xpistianis peccatoribus quia illos vacuos gratie
dimisit te autem ea donavit vnde hec grans beneficia
dicit Sic onerat me deus misericordiis suis gelu-
dit sic obruit beneficiis ut omnis aliud non sciam
et licet dignas non sufficientia grates reddere tibi
ingratitudinem cum ipsa dixit anima mea que vias obstruit
gratie salutis inimica Et sic patet quod magnum
beneficium sit hoc per ista singularem electionem
Dico 2o quod in ista justificacione apparet excitacio 2o
divinalis erga salutem anime dei quam vult jus-
tificare vnde dicit hugo Sic certe video an-
enus miseraciones erga me attendo / quod si fas est dicere
nichil aliud agat deus nisi ut mee saluti
provideat / et ita totum ad meam custodiam video
occupatum / quasi omnium sit oblitus / et mihi soli vacare
velit semper presentem se exibet / semper paratum se offert
Quocumque me vertero non me deserit ubicumque fuero
non recedit Quidquid egero presens manet assistit Cum
errabam reduxit me Cum ignorabam docuit
me Quando cecidi erexit me Quando steti
tenuit me Cum ivi deduxit me Quando veni
suscepit me / et hoc ut salvum me faceret
Ecce ergo excitacio quam habet deus in justificacionem
peccatoris // Dixi 3o quod in ista justificacione est 3o
convenientia spiritualis vnde bernardus loquens de justifica-
cione dicit / quod anime justificate dat deus gratiam
convincendi et emendatam vincendi / prestat virtus

contra carnis hostem domesticum contra prius hoc sectum
neque contra malum uniuerse trinc dyaboli Ita clamat
Caro clamat mundus clamat dyabolus clamat
xpus / Clamat caro ego perficio / clamat mundus
ego deficio clamat dyabolus ego decipio / clamat
xpus ego reficio / quem sequeris Et idem videt
d s inscript caro si sequat mundus / si ferat ma
ligno inite si ego ffabo Et quare dicit hoc quod
in iustificacione dat ei graciam contra medicina culpa
4o Dico quarto quod in ista iustificacione dat deus anime
graciam promerendi que consistit ut dicit b in odio pctorum
malorum contemptu presentium bonorum et in desiderio
eternorum / pro hac triplici gracia dicat anima quod ptis malis
c ps dum defecit in dolore vita mea Et xiij in
gemitibus Et illud recogitabo tibi omnes annos
meos in amaritudine anime mee quod contemptu presentium bonorum
dicit cum b mundum xpum mundus sequar / qui cum
apostolo Omnia arbitratus sum ut stercora ut xpum
lucrifaciam habitacionem alta et quibus tegam
huius contentus simus / pro desiderio eternorum dicit cum
ps Quid enim michi est in celo et a te quid volui sed
defecit caro mea et cor meum deus cordis mei
et pars mea deus in eternum Et sic ista gracia promerendi
habet istos effectus ut hoc dat in iustificacione
5o Dixi quinto quod in ista iustificacione dat spes celestium
bonorum Ita hoc ut dicit b tria habet caritate
adopcionis veritatem promissionis potestate re
dicionis Nam in caritate sua eterna nos dilexit
vnde dicit augustinus dilexisti me plus te / quod pro me
mori voluisti / Verax est in promissione ps fidelis
dominus in omnibus verbis suis et sanctus in omnibus operibus suis
Non enim est deus ut homo aut filius hominis ut mentiatur
potestate habet reddicionis / quia omnia quecumque voluit
fecit in celo et in terra et in mari et in omnibus abissis
Non enim est impossibile apud deum omne verbum Et idem
ait scriptura Si decreueris nos saluare continuo
saluabimur et inde dat talis spes in ista iustificacione

Dico sexto quod in ista iustificacione concurrit leticia 6
tunctorum beatorum Ita gaudet pater quod talis gratie filium
recepit quod sola hereditate fruatur Gaudet filius dei
quia videt fructum sue passionis Gaudet spiritus
sanctus / quia recuperat tabernaculum suum et talamum
Gaudet angeli quia videt se impleri pro hoc id quod
affectabat sive ruyna sua Gaudent alii beati quia ma
ius gaudium cumulatur cum ex augmentacione beatorum
augetur gaudium singulorum Et ideo dicit xpus
hiis gratis quod in iustificacione gaudet debitis pro maxime
commoneri ad agendum id ad quod vos inuito d
Conuertimini ad me in toto corde vestro
Agnum vinitando ... a prime ... usque ...
mala complicare et cupido ... ibi ... usque ...
De deo conformando ... ibi tamen usque ad finem

Feria quarta in iunius / Conuertimini etc. Quod debet recompelare beneficium incarnacionis xpi

Scriptum est mathei veniite ad me omnes
qui laboratis et onerati estis et ego reficiam vos
quia dicit laboratis Nota quod quedam labor est sine
vtilitate ut opus factum ex caritate quedam cum
vtilitate ut opus factum in caritate pro istud opus
homo a deo in paradiso reficit ut quod caritate habemus
... non potest habere et sic refici a deo in ...
ad fontem gratie pro gracia impetranda accedamus dicens
Conuertimini etc hodie xpus ut inuenit peccatores
mencionem facientes de eterno bono sive de iustificacione
tamen ut amplius eos accedat ad istam conuersionem
peragendam offert eis beneficium sue incarnacionis
meditandum Aliquando tamen peccatores querunt ut me
lius de hoc beneficio informent Utrum si homo non
peccasset filius dei fuisset incarnatus Et inde
quod non pro hominem liberandum sed pro eius vtilitate
quia ex ista incarnacione ex consecutus est homo
De cuius declaracione nota quod filius dei incarnatus
est in remedium peccati Nam ut dicit augustinus de

vbis dni exponens illud qd het luc. 19. venit
filius hois querere etc. Si ho no peccasset filius
hois no venisset s. p. hoiem reparandum et p. thimo
pma sup illud xpus venit i hunc mundum peccatores
saluos facere Et dicit glo nulla causa fuit veni
endi xpo dno nisi peccatores saluos facere / toll
morbos tolle vulnera / et nulla causa medicine
Ex quo apparet q filius hois no venisset p
reparandum hoiem si ipse no peccasset Et sic
debet intelligi iste due auctes Sed quia
peccauit venit i remedium pncipalit pcti
quia nullus nisi ipe sufficiens erat ad satisfaciend
p pcto hois Nam ut dicit btus thomas 3a p. q.
1 a 2o ar o 2o Satisfactio pt dici suffi
ciens dupl vno mo pfect quia e condigna per
quedam adequationem ad recompensationem culpe
commisse et sic hois puri satisfactio sufficiens esse
no potuit p pcto Tum quia tota humana na
erat corrupta p pctm / nec bonum alicuius p' ut
erat ec poterat plurimum p equipantia totius
nature defectum recompensare Tum etiam q pctum
contra deum commissum quandam infinitatem ht ex
infinitate diuine maiestatis Tanto enim offensa fit
grauior quanto maior e i quem delinquitur vn
oportuit ad dignam satisfactionem ut actio satisfacientis
haberet efficaciam infinitam ut puta di et hois ex
istens Alio mo pt dici satisfactio sufficiens i
pfecte s. scdm acceptationem eius q e ea contentus quis
no sit condigna Et hoc mo satisfactio puri hois
est sufficiens Et quia omne imperfectum psupponit
aliqd pfectum a quo sustentetur inde e q ois puri
hois satisfactio ht efficaciam a satisfactione
Concludimus itaque q p hoiem reparandum oportuit
dei filium carnem assumere p q tamen no assump
sisset si ho no peccasset Sed assumpsisset

p utilitatem quam inde et consecutus e ho s. na
ex hoc incarnatus fuisset sicut incarnatus e nunc
ut ho plena pticipationem diuinitatis haberet sicut et
hr q hois e btitudo et humane vite finis Et
collatum est nob p xpi humanitatem dicit enim augus
in quodam sermone de natiuitate factus e deus ho
ut ho fieret deus Ideo leo papa ait Agnosce o
xpiane dignitatem tuam et diuine consors factus nature
noli i veterem dignitatem degeneri conuersatione redire
Etiam incarnatus fuisset si ho no peccasset ut
ostenderet sicut ostendit infinitum effectum sue pote
ntia ad oipotentiam diuine virtutis ptinet ut opa
sua pficiat et se manifestet p aliquem infinitum
effectum Sed nulla pura creatura pot dici infinitus
cu sit finita p suam essentiam In solo aut ope incar
nationis vr precipue manifestari infinitus effectus
diuine potentie / p hoc infinitum distantia coniungitur
magnum factum e q ho esset deus incarnasset
insup ut daret spem q dedit hoi p ipsam incarna
tionem qua sperat posse coniungi cum deo p gloriam
finalit pp q videt hoiem unitum no solum p gloriam
deo / s per unionem ypostaticam Et io respondeo
ad id qd querebatis utrum si ho no peccasset filius
dei incarnatus fuisset dico q sic Ipsis de causis Tertio
ait xpus ex gratiam huius beneficij attendamus
ad afferendum id ad qd nos inuito dicens Conuertimini
ad me i toto corde vro qd ut liberius agatis
Sex que vobis ex isto bnficio puenerunt conside
randa sunt Et primo vz

Cognitio laudabilis
Ostensio exemplaris
Commutatio mirabilis
humilitas confidens superbiam
Infirmitas adiuncta potentiam
Remedium auferens iniustiam

Dico primo q i isto
bnficio considerada
est quedam cognitio lau
dabilis qua inde
secuti sumus vn dicit
augus in tra nra

fuit ad erigendam spem nostram / q ut demos-
traret nobis quantum diligeret nos deus evidenti-
ori huius rei iudicio manifestius / q ut dei filius
nature nostre dignitatem pure conservavit carne enim
mentior e ta adiuctus dm nisi ut ostenderet dei
dilectionem suam in nobis Et io dum hac graua confi-
dentia fide attrahimur accedemus ad eum / ut
nobis misereatur indulgeat ut nobis in necessitatibus
subveniat sicut solet amicus q ab altero
diligitur confidit ad eum recurrere in suis necessitatibus
Ideo dicit b Non me iam spernet caro de
carne mea et os de ossibus meis
2o Dico 2o q in isto bnficio habetur ordo exemplaris / ad quod nota
q in hiis que naturalia sunt / non oportet habere
aliquid directivum quia ut plurimum agit quod agere
debet Sz in hiis q sunt ex arte / oz quod habeat aliquid
directivum ut patet in secando lignum ut in scriptore
procedat recte / fit quedam linea cum colore rubeo
etc et in operationibus voluntariis quia contingit in
hiis multipliciter ~~errant~~ errare ideo necesse est
ut habeat aliquid directivum Sz quia nullus purus
homo poterat esse ille ideo incarnatus est deus
ut homines per virtutes exemplo suo dirigeret
ad celum vnde augustinus in quodam sermone de nativitate
dicit homo sequendus non erat qui videri poterat
et deus sequendus erat sed videri non poterat
ut ergo exiberetur homini et q ab homine videretur
et que homo sequeretur deus factus est homo dicens
Exemplum enim dedi vobis ut quemadmodum ego feci
ita et vos faciatis quia qui sequitur me / non
ambulat in tenebris sed habebit lumen vite / Ecce
ergo ordo exemplaris
3o Dico 3o q in ista incarnatione apparet commutatio
mirabilis quia ut dicit augustinus in isto seculo
malignissimo quod habundat / in nasci laborare et
mori hec sunt enim mercimonia regionis me

et ad tales merces mercator ille descendit
et quia omnis mercator dat et accipit dat
quod habet / et recipit quod non habet / xpus ergo in ista mercatu-
ra dedit et accepit Accepit quod hic habundat
in nasci laborare et mori dedit renasci re-
surgere et eternum regnare venit ad nos celestis ne-
gociator accipe contumelia et honorem dare ho-
norem / subire morte et dare vita / hau-
rire ignominiam et dare gloriam et ecce commu-
tacio mirabilis per istam incarnationem habita et ostensa
4o Dixi quarto q in isto bnficio adest humilitas
confundens superbiam vnde dicit glosa studebat
aut omnes superbi de ade stirpe progeniti prospera
presentis vite appetere / adversa declinare obprobria
fugere gloriam querere / venit aut inter eos incar-
natus dominus adversa appetens / prospera spernens
obprobria amplectens gloriam fugiens Et ide
ciet Expectatus venit / veniens nova docuit
docens mira exercuit / miram faciens prava
tolleravit Et io clamat ad eum augustinus ergo
superbis terra et cinis / caput tuum humile / et tu
superbi Et ecce humilitas confundens superbiam
5o Dixi quinto q in isto bnficio ostenditur infirmitas
adiuta per potentiam vnde dicit b 3a in ista misera-
bili laboramus via et faciles sumus ad descen-
dendum / debiles ad operandum fragiles ad re-
sistendum Sed si discernere volumus inter bonum
et malum decipimur / si temptamus facere bonum
deficimus si conamur resistere malo superamur
Necessarius proinde fuit nobis Salvatoris ad-
ventus / ut in nobis per fidem habitans illuminet ce-
citatem nostram et nobiscum manens adiuvet
infirmitatem nostram et pro nobis stans fragi-
litatem nostram protegat et propugnat Et
ecce infirmitas

6°

Dixi sexto quod in isto beneficio prestitit remedium auferens iniusticiam in peccatum nostrum per Christi satisfactionem unde dicit augustinus de trinitate 13 fieri debuit sic ut dyabolus iusticia hominis ihesu christi vinceretur eciam solum sic christo satisfaciente unde et leo papa ait in sermone de nativitate suscipitur a virtute infirmitas ut quod nostris remediis conveniebat unus atque idem dei et hominis mediator et mori ex uno et resurgere posset ex altero / nisi esset verus deus non afferret remedium Et ideo istis de causis clamat christus per tale beneficium in quo tot et talia percepistis moneamini ad cito procedendum id ad quod vos invito dicens Convertimini ad me

Sed in toto corde vestro

Precium vestrum contemplando	Nota in duobus
medicinam affectando	sermonibus de eodem
Sanguinem christi meditando	eodem die illud

quod est ad penitentiam Et si sic fueritis quod sic hic habebitis graciam et ibi gloriam ad quam etc.

Amen

Declina a malo et fac bonum

eciam vidimus supra de anima nubilata Nunc videndum est de 3° de anima pervertata Nichil enim est adeo quod faciat animam perversam inmundam obnubilacio cordis Unde est quod magis sunt crudeliores et perversi quam sunt homines qui caret corde Racio enim est quia sunt hominem amatorem et magis domesticum. Unde si careret corde fieret magis perversus ut videre potes in feris quod sunt furiosi ac crudeles et obnubilati et habent animam perversatam Circa quod videamus propter remedia contra illas. 7 sunt magis perversitates

C. 1a quia anima obmisso deo totam suam spem ponit in mundo

C. 2a quia anima ^omisso deo amicitur^ obmissa iusticia rapit aliena

C. 3a quia anima ^omisso deo amicitur^ obmissa pietate inmisericorditer subiectos premit

C. 4a quia homo ^omisso deo amicitur^ obmissa veritate querit laudes mundi

C. 5a quia homo ^omisso deo amicitur^ obmissa gratitudine ultimo quandoque pro beneficio

C. 6a quia homo obmisso dei precepto non vult iniurias dimittere ^parcit^

C. 7a quia homo obmissa voce omnia bona que facit sibi ascribit ^non deo^

quod homo oblitus dei totam suam spem ponit in mundo sicut aliqui quibus dicitur Ergo quod sit deus

nescio nec alia vita scio quod sit hic nescio quod sit alibi de quibus propheta ait Dixit insipiens in corde suo non est deus Contra me capitose nonne scis quod ad conservationem universi oportet esse conservatorem / sicut in creatione primum motorem / qui si suam influenciam abstraheret a creaturis tota deperiret machina re creature quomodo esset possibile dicere esse creaturam sine creatore / est quo deus et infinitus est Quid ergo de miseris creatura post oblivisci creatoris sui de quibus dicit propheta ait Oblivioni datus sum tamquam mortuus a corde. 2° sapiencia corum devorata est Hec autem causa oblivionis et incredulitatis quia non credit deum esse / facit hominem solum in mundo spem ponere in quo conversatur et in illo solo delectatur et quia mundus falsus nichil aliud est quam totus corruptus plenus

ideo pactu fecit cu carne sibi blandiri et complacere sibi in
sibus delectacionibus suis et sic exalsit eciam de petro in
petrum viii cap 2o Dixerunt impii apud semetipsos non
recte cogitantes exiguum et cum tedio est tempus vite nostre
ex nichilo nati sumus quasi non fuerimus quia ex fumo
corpore spiritus effundetur mollis aer, non est reversio finis nostri
Venite ergo et fruamur bonis et utamur creatura in iuven
tute celeriter Non pretereat nos flos temporis nostri Coronemus nos
antequam marcescat ubi relinquamus signa leticie nostre quoniam
hec est pars nostra et sors nostra Opprimamus pauperem et iustum et
non parcamus vidue Ecce quot mala sequuntur ex hac sententia quod
homo non solum ponit in mundo ut videtur hic cum dicit se
ex nichilo natos etc. ¶ 2us error cum dicit et post erimus
quasi non fuerimus Ecce error illorum hereticorum qui negant
resurrectionem mortuorum quod est contra catholicam fidem ubi dicitur
in symbolo, carnis resurrectionem de quo ait apostolus Oportet
corruptibile hoc induere incorrupcionem etc. ¶ 3us error est
cum dicit extincto corpore spiritus effundetur tamquam mollis aer, quia
anima est non est aer sed est quedam precogitata intelligencia pro
angelica natura que beneficiatur in gloria et infelicitatur in inferno
ex sola sui intelligencia que facit illam passibilem supplicii et per
ceptibilem glorie Et ex hiis sequitur alius error cum se invicem dat
et dicit Venite ergo et fruamur bonis, sicut de populo iudaico
Exodi 32 de quo dicitur, sedit populus manducare et bibere et surrex
erunt ludere Et nota perversitas ponit etiam in indignacionem dei
quia sicut unus princeps qui fecisset uni servo multa bona
si cognosceret illum ingratum poneret maiorem spem in alio ubi im
nimo et minoris sufficiencie quod ipse tanto magis indignaretur
quanto maiora beneficia illi contulisset, sic deus videt hominem
qui tot et tanta beneficia habet ab ipso deo magis offendere

in mundo quod in se videre indignatur michi licet adeo et ideo relinquitur
Valo te docere quomodo potes cognoscere quod iste mundus non debet ama
ri quia perit, sed debet propter creatorem suum amari quia non
potes ponere consideracionem in tam parva creatura quod in ratio bene co
gitando non venias in cognicionem potencie divine, quia dato quod
cognoscas unam cuiusta minuta et instinctus naturales quibus in
actibus suis videtur mirabiliter moveri et subito venies ex
inquisitione eius a qua illa creatura facta est et cognoscendo
illum auctorem in tam vili creatura et minima mirabiliter operatum
venies in cognicionem creaturarum gradatim elevando intellectum
tuum de minori ad maius et sic procedendo ad cognicionem
racionalis cognosces unam in te mirabiliter facta et ubi sic melius
contemplando creatorem suum et spreto mundo ad altiora sublevaris
¶ 2a perversitas iusticia obmissa propter rapinam aliena, et hec
perversio est quasi ubique quia quasi omnis cuiuscumque status
vivat et perversat Unde ysa. p° ostendens diligunt munera Videns
enim in omni statu ecclesiastico sive seculari ista cupiditate alie
ni quia in tyrannis est illa perversitas mala exaccionum et
spoliacionum subditorum et civium quod est valde odiosum deo sicut
ysaias. dicit 3. Populum meum spoliaverunt exaccione Sed hic
dicet aliquis nonne licet principibus a subditis suis pecunias
suas exigere pro sublevacione sua, hic respondetur quod sicut parochiani
qui sunt sub una parochia tenentur sacerdoti et presbitero suo qui
illis spiritualia ministrat nutrire et sublevare in necessitatibus,
sicut et subditi unius principis tenentur illum manutenere
honorifice et alere et sublevare in necessitatibus suis quod
tamen necessitas intellige ubi necessitas sit racionalis Sed ubi
non sit racionabilis causa, sicut puta in exemplo supposito de
sacerdote tenentur parochiani nutrire si non habet sufficiens

beneficium quod sit secundum exigentiam status sui itaque valeat tenere non superfluum nec extra ordinarium vestitum sufficientem et honestum. Ergo si vellet tenere unam meretricem et diceret quod esset sibi necessaria non debet aliquid dari, quia illa non honesta necessitas est nec tolerabilis. Ita subditi tenentur subvenire domino in urgentibus casibus, puta si moveretur sibi guerra ab aliquo qui illi vellet subripere sua iniuste, debent tunc subditi dominum suum iuvare et subvenire illi si non habet de proprio unde possit res suas tueri rationabiliter. Ergo si princeps bellare ex cupiditate rapiendi aliena et faciendo illicite guerram aliis ut sua illi violenter extorqueat, dico quod non potest aliquid cum ratione a subditis exigere quia illa est manifesta rapina et latrocinium et mille peccata mortalia committit quia iniuste rapit aliena. Item iniuste pauperes expoliat movendo illicitas guerras et de tot animabus tenetur in iudicio reddere rationem quot causa sua perierunt in bello et tales principes sunt qui precipitati sunt in aliena petendo contra quos ait dominus per prophetam: Vos enim depasti estis vineam et rapina pauperum in domo vestra. De principibus ecclesiasticis dico nisi quod omnia spiritualia iam venalia sunt appetitu voracitatis et avaritie. Unde Ieremias: A propheta usque ad sacerdotem faciunt dolum. Videmus enim beneficia auferre vi et dare alteri et multotiens unum et idem beneficium pluribus simul dari qui sciunt manus esse graves porrigere et qui plus dat ille recipit nec aliud constituit. In sacerdotibus minoribus videmus multas dici in die propter avaritiam et eos parisi de pecuniis pro divinis officiis simonias facere. Considera in statu mercatorum falsitatem in stateris ponderibus et mensuris et qualitate rerum et per conatur alienum rapere ponderando rem plus quam valeat et dando minus ad pondus et mensuram et falsificando mercantias et sic breviter usque ad statum pauperum qui semper aliena rapiunt. O fili vetula status tui considera

quod si tue venire cadit ... quod non habes illud et cito abscondas et reponas et si illud fortassis a te repetat mulier iurabis quod illud non videris vel si gallina vicini tui transeat sepe orti tui tu nescias illam rapere et vendis clam vel fortassis illam comedis. Certe anima precipitata in cupiendo aliena magne enim mirabile est quod anima potest venire in talem cupiditatem cum ipse creator conditor omnia fecerit sua et omnia subiecerit sub pedibus suis scilicet anime rationali quod in sua dignitate perstat quia ut ait psalmista: Omnia subiecisti sub pedibus eius et ymmo plus ipse deus dedit talem facultatem anime ut ipsa posset deum possidere et ipso frui et habere ipsum ita quod non expedit quicquam rapere cum omnia sunt sua ideo magnum miraculum est quomodo anima ita precipitatur in cupiditate alieni. Ideo dominus ait per prophetam Ieremiam: Babilo dilecta mea posita est michi in miraculum. Figura Danielis 2°. De statua regis et Nabuchodonosor quod habebat caput aureum significat potentes principes qui rapiunt in grosso et rapiunt aurum et argentea brachia sunt milites alios minores qui non possunt tantum rapere et rapiunt argentum. Venter eneus notat mercatores qui rapiunt es. Pedes ferrei notant istos inferiores artifices qui non possunt tantum rapere sicut supradicti rapiunt ferrum quod est dicere quod quilibet status rapit quantum potest licet plus minus alio suo quod non valet sed quia non potest. Ergo vide quid subditur quod dicit unum lapidem percussisse statuam et reduxisse illam in favillam quasi extinctam quod est dicere quod venit ira et iudicium et percutit aurum et cupidum cuiuslibet status et reducit in nichilum cum sua cupiditate. ¶ Tertia puerilitas est quod homo obmissa pietate michi subvenit primo. O tu smaragde adolescens qui portas tot frappas papolas in capucio et destruas pannum et denarium inutiliter expendendo. Et tu infatuata mulier que trahis post te magnam caudam panni et pannum frangis inutiliter

infernus te expectat et diabolus ponet tingue in illis fim
briis habebit bona persona qui recipiet te per caudam et trahet
ad casam caldam et pro tu simeus qui diabolus ponet in illis
fimbriis leve te afferet ut non fugies ab eo ubi pietas
in pauperibus. qui potestis de superfluis facere vestes inter pauperes
pro refocillare qui fame et frigore pereunt et vos bene in-
duti et pari in vanitate vestra deluditis eos qui pro media et
famis necessitate petunt elemosinas vobis gravamine dare et
expendere unum denarium in impium opus et non curatis expon-
ere multos aureos in caudis vestibus ad nutriendum luctum. Cape unum
exemplum si esset dominus magnus qui faceret te suum expenditorem
et tibi daret multas pecunias ad nutriendum filios et familia-
s sua ut vestires eos ac pasceres et tu exponis denarios in
pulcris vestibus et tu vadis per plateam dureadorandam et dimittas
filios et familiam sua nudos et mori fame quid diceret dominus
cum hoc sciret. Nunc igitur in proposito non dedit nobis dominus opes
pecuniarum ut illas abiciatis aut abutimini sed ut pauperum subveniatis
propter eam proprie subvenietur. Unde Jo. 1 Can. 3 Qui habuerit
substantiam huius mundi et viderit proximum suum necessitatem habere etc.
Impossibile enim est quod ille qui in hoc mundo nunquam pietatem
habet ad proximum nunquam mereatur misericordiam dei sed ut impius
cum impio dampnatur. Sicut Luc. 16 de divite epulone epulante
cotidie splendide qui abutebatur opibus suis et vestibus
de purpura et bisso nec movebatur aliqua pietate erga
lazarum mendicum et ulceratum, et ideo mortuus est dives et
sepultus in inferno. ¶ Quarta puerilitas est quod homo
obmissa veritate laudes mundi querit. O decepta creatura
parum advertis qui vadis querendo laudes humanas quia
nunquam potest creature appetere laus neque creatura est digna

laude quod probatur ratione quia aut creatura facit bonum aut
malum, si facit opus virtuosum ex hoc non est illi laus attri-
buenda absolute sed debet illi attribui qui creavit illum
aptum virtuti et a quo ut ait Jacobus Omne datum optimum
et omne donum perfectum etc. Et creatura non debet velle laudari
ex bono opere quod faciat sed debet laudare et velle laudari
creatorem suum a quo habet omnem virtutem et omnem faculta-
tem bene operandi. Unde ait apostolus Non sumus sufficientes cogita-
re a nobis aliquid etc. Et nota quod non dicit facere sed cogitare
ita quod creatura ex suo benefacere non potest sibi laudes vendicare
quia soli deo competunt de omnibus suis. Unde apostolus Regi autem seculorum etc.
soli deo honor etc. Et quatuor seniores adorabant viventem
in secula seculorum mittentes coronas suas ante thronum et
dicentes dignus es domine accipere gloriam et honorem quia creasti
omnia. Si vero creatura facit opus viciosum planum est quod non
est laudanda sed vituperanda. Ex quo patet creaturam non
posse cum ratione appetere laudes mundi. Sed dices ad quid volo ergo
bonum operari et virtutes si non debeo ex hoc laudari. Respondeo
quod debes operari virtuose primo ut recipias premium a deo non ab
hominibus ~~ut dominus Mt. 6 ait Amen dico vobis receperunt mercedem suam~~
de bonis operibus tuis quia si feceris bonum propter homines et non
propter deum tu recipies premium in hoc mundo ut dominus Mt. 6 ait
Amen dico vobis receperunt mercedem suam. Ita quod expectas mercedem
a deo non ab hominibus. Secundo debes bene operari ad edificationem
proximi ut ipse videndo te virtuose agere anhelet ad virtutes.
Tertio ut ex bonis operibus deus laudetur et glorificetur qui est crea-
tor tuus. Unde dominus in evangelio Sic luceat lux vestra coram hominibus
ergo non appetes laudes mundi. O principes et magnates

mundi qui semper cupidi applausores qui voce et fama et
falsis laudibus supplantat bonum mercatum de femellis hodie
quod valde studet homines cum mendaciis suis applaudere mulieribus
ut ab eis abstrahat ut aut circa hujusmodi temporibus quod maxime
cavendum est ne adulationibus pateficiamus aures ne adu-
lari sinamus quod facile Et o simplex adolescentula cave
tibi ab istis mundanis laudibus quia vides te gulosus juvenis
et cupiens te vituperare incipit te laudare quod sis pulcrior ado-
lescentula totius civitatis et magis honesta et graciosa et
quod mores tui illum inamoraverint et cum istis laudibus seducet
te et faciet te meretricem Et tu infortunate juvenis cave
tibi a laudibus fex falsarum meretricum et lenonum quod laudabit
te quod sis pulcher et agilis et multa alia mendacia dicet ut
seducat te et habeat copiam de factis tuis et ut possit portes
ad eius Prov. 5 Ne intenderis fallacie mulieris / favus
enim distillans labia meretricis novissima autem illius amara
sicut absinthium Et de dico de viris qui volunt seducere mulieres
cum laudibus et adulationibus suis quia finis est malus Sicut
Judith 11 c. quod adulabatur Holoferni falsis laudibus et tollens
illum et dicens Nunciatur enim industria animi tui universis gentibus
et indicatum est omni populo quod tu bonus et potens es in omni
regno eius et disciplina tua omnibus provinciis predicatur et postmodum
quod sic laudat Holofernem nocte sequenti eum interfecit Et quod est
dicendum quod laudes mundi qui dantur in die i. qui vivit in prospera
morte i. in morte illum spiritualiter interficit quod moritur in
gloria mundana laudibus ¶ Quinta perversitas est quod homo
obnuptus ingratitudine nullum quomodo vult pro deo pati Heu
quanta est ingratitudo falsorum christianorum qui non advertunt

quanta Christus passus sit pro nobis unde Petrus Christus passus est pro
nobis etc. Nonne ipse factus est deus propter nos obediens usque ad
mortem Nonne de datore creatura in similitudinem factus hominum
et habitu inventus ut homo Nonne de impassibili passibilis. Nonne
de laudato et glorificato in eterna patria ab intelligentiis celestibus
incessanter blasphematus et delusus in fortitudine imperii totius
mundi Nonne ipse passus est animi et corporis immensis laboribus et
doloribus ferens pro nostris peccatibus famem sitim estus frigus
peregrinationem [illegible] infamiam vulnera sputa contumelias
et finaliter mortem crucis contumeliosam Et crudelis ac ingratus
christianus non vult aliquomodo tangere digito Nonne quando vadis ad
missas quod stas nimis pedes dolent tibi quam cura Nonne ire
ad predicationes quando pluit unde quia non vis balneare ca-
ligas sotulares festivas Nonne ieiunares unde quia habes famem
in sero ita quod multum aliquomodo vis penitere Et si amica tua
diceret tibi hora in nocte nonne ires ad eam et non teneret
te si pluit stares ad discopertum in [illegible] usque ad horam
qua appropinquaret te ad fenestram ad spiculum tractandi colloquium
tibi Et tu mulier quando non vis ire ad predicationem quod sol cale-
facit nimis et denigrat tibi pellem et times algorem propter
longum iter si fieret corea usque ad latus civitatis tu curreres
sicut una fatua et quando ibi esses saltares sicut una capra
et non diceres te fessam nec timeres algorem pro talem laborem
Ergo [illegible] considera prius tuum redemptorem cum quanto
labore et quomodo tractatus fuit super illo aspero ligno nudus
in sole positus angustiis afflictus et doloribus tuis Et si hoc fere
vis non tedebit te aliquomodo forte pro amore Christi / Sed dicit
aliquis quare delectatur Christus in aliquomodis carnibus in
maxime cum hec non [illegible] ei / Respondetur non delectat Christus
in aliquomodo creature propter se sed propter creaturam suam ut non
quereret penam ipse enim delectat quod creatura daret

[illegible]

sibi bonum temporis sed quia videt quod delicie corporis mundi sunt que
precipitant homines in peccata et quomodo preservet homines a peccatis
ideo tormenta ista querit in carne ut sic castigati a viciis
abstinencie et macerani professione qua promisit Multe
enim delicie sunt que trahunt homines ad infernum unde per sua inpinguatus
inpinguatus delatatus recalcitravit et prov. 33. Multam
enim maliciam docuit ociositas / Figura de salamone qui licet suo
tempore prefuerit ostendens sapienciam eam ut cognosceret ~~delicias~~ mun-
di ~~vanum~~ vanitate et delicias michilominus quia in deliciis
erat sine aliquo tormento prevaricatus est cum mulieribus et
relicto deo suo sacrificavit ydolis et diis alienis sicut scribitur
3 Reg. 11 Et everterunt mulieres cor eius et cum esset senex
depravatum est cor eius propter mulieres ut sequeretur deos a-
lienos nec cor eius perfectum cum domino deo suo Velis ergo tor-
menta pati propter christum libenter / motus exemplo magistri nostri
et fugiamus delicias que faciunt spiritum inhertem ad bene operandum
¶ Septima perversitas est quod homo abiecto divino precepto nunquam
vult dimittere iniuriam Et nota qui parcit inimico suo vel eius
offensori non potest dicere pater noster quia contra se deprecatur deum
cum aut dicere nolens dimitte nobis sicut et nos etc Dicit enim dominus
in ewangelio Nisi dimiseritis unusquisque fratri suo de cordibus
vestris nec dimittet vobis pater vester celestis peccata vestra Figura de
servo cui dominus dimisit universum debitum et quia ipse conservo
suo debitum dimittere noluit iratus dominus contra eum dixit Serve
nequam omne debitum dimisi tibi quia rogasti me et tradidit
illum tortoribus etc Item si non parcis vicinis tuis deus expe-
rimentabit te usque ad minimum peccatum Et si parcis iniurianti deus
dissipabit peccata Unde dicitur fuit michi a quodam bono religioso
qui in sepulcro quod existentibus in sepulcro multis peregrinis
et facientibus tectum ut moris est a casu propter oppressionem

multitudinis unus tenuit pedem ante vilam malignam vetulam que
respirabat in pede illius et cecidit et surgens illum crudelissime
incepit blasphemare Et postea cum irent omnes ad confessionem ve-
tula confessa est iniuriam quam receperat a iuvene cum cecidit
Confessor dixit quod deberet dimittere iniuriam / et illa dixit quod nunquam
dimitteret in eternum Iuvenis confessus est confessori nar-
rans qualiter a casu et non a proposito fuerat causa mali illius
vetule et Confessor precepit ei ut peteret ab ea veniam qui re-
niens ad eam genuflexus humiliter veniam peciit Cui vetula
respondit quod mortuum veniam sibi non daret Ob quod iuvenis recessit
dicens Ego quod in me est feci et deleo de peccato meo quo facto omnes
ad orandum accesserunt et omnibus presentibus iuvenis iterum peciit
veniam quam ei vetula dare recusavit iuvenis cum magna devocione
suscepit corpus christi Et ecce subito divino iudicio illa andiaculata
vetula quasi ventus rapidus cepit currere versus unum magnum
puteum in quo se precipitavit et a diabolo ibi est suffocata et hec quia
parcere noluit O reucthagnata vetula que velles videre unum suspi-
di si fugamenet gallinam tuam de orto suo dixi parcere non sic
obstinata quod nullum aliud precium carius est diabolo quam obstinacio
¶ Septima perversitas est quod homo obmissa racione que bona que facit
ascribit sibi et non deo de quibus loquitur propheta Dixerunt impii
magnificabimus labia nostra a nobis sunt quis noster dominus est Sunt
presumptuosi qui recipiunt graciam dei et virtuosi ut potentes ut
divites vel fortes et nolunt deo gracias referre / sed superbiunt in
virtutibus et felicitatibus suis / Figura de lucifero qui sibi sapienciam
ascribebat non deo dicens Ponam pedem meum in aquilone et
similis ero altissimo Et nota quod propter hoc deiectus est diabolus
quia potenciam dei sibi presumpsit ascribere credens a se ipso se
habere sapienciam et fortitudinem et pulcritudinem non a deo Ezechielis
28 Quia elevatum est cor tuum et dixisti deus ego sum et

cl' Remedys .a. 9
supradicta

et i sapiencia et prudencia tua fecisti tibi fortitudinem et elevatum est cor tuum in robore tuo morieris in interitu occisorum in corde maris. Videndum est de remediis.

- Primum q omnia mundana vilipendat
- 2m q ora neccessaria nec aliena appetat
- 3m q laudes mundi fugiat
- 4m q opes suas distribuat
- Quintum q desideret pro deo iniuria pati
- 6m q mortibus sibi propriat corde
- 7m q induat se coram deo inutile

Primum igitur remedium q homo omnia mundana vilipendat quasi transitoria et caduca de meliori sperans i eterna vita. Phi. 3o. Omnia arbitror ut stercora ut Xrm lucrifaciam. O quam bona permutatio est perdere transitoria vana et mixta ut homo adipiscatur perpetua et eterna. O vos qui gaudetis in mundo si faceretis mihi unum solum mundi solacium monstrare in quo non sit nulle amaritudinis. Rursus omnis dulcedo humane felicitatis multis amaritudinibus respersa est. Nos enim ut apostolus ait non habemus hic manentem civitatem sed futuram inquirimus. Ideo magnum intellectus est et magna virtus mundum vilipendere et illud appetere in quo solum est gratia et gloria scilicet hoc est vita eterna ut cognoscant te solum deum et quem misisti Ihm Xpm. Figura huius i speculo Xpi in omni. Cum enim esset factor et conservator et redemptor mundi tamen a principio et per se et per suos voluit mundum vilipendere. Unde ipse coram pilato negavit se fore regem mundi quasi illum dedignatus, et apostolus suus ait i evangelio Si de hoc mundo fuissetis mundus quod suum erat diligeret propterea odit vos mundus quia de mundo non estis. 2m est q homo non appetat aliena ideo precipitur Non concupisces rem proximi tui et hoc mandatum male servatur hodie quia homines ita deveniunt per avaricia q cum vident aliquam bonam vestem in dorso proximi dicunt vellem tibi illam vicisse cum nobis capillis. Et

multitudinis unius tenuit pede am una maligna vetula que aspiravit in pede illius et cecidit et surgens illum crudelissime incepit blasphemare. Et postea cum venit ad confessionem vetula confessa est iniuriam quam receperat a iuvene quando cecidit. Confessor dixit q deberet dimittere iniuriam et illa dixit q nunquam dimitteret in eternum. Sed iuvenis confessus est a confessore narrans qualiter a casu et non a proposito fuerat causa mali illius vetule et confessor precepit ei ut peteret ab ea veniam qui veniens ad eam genuflexus humiliter veniam petiit

si videt unam pulcram mulierem statim illam carnaliter concupiscit. Debet igitur homo affectus suos racionabiliter regulare q non permittat se vanari ab appetitu cupiditatis rerum alienarum quia hic mors sepe ac sit et racionis. Legitur 3o Re. 21. de Achab rege qui concupivit vineam naboth et q naboth noluit cedere hereditate primogenitorum suorum Achab proiecit se in lecto et non comedebat panem. Et Jesabel uxor eius cogitat dare unam vineam illam marito suo et scripsit viris civitatis ut falsa occasione inventa per viros belial contra naboth lapidarent eum et sic mortuo naboth Achab possedit vineam in cupiditate sua. Ideo dominus per heliam thesbiten minatus est ei dicens Ecce inducam super te malum et mittam in posteriora tua. Sic mortuus fuit achab i vinea te comedent cum canes Sic aut in agro comedent eum volucres celi. Quando enim intelligimus per achab proiectum in lecto ex cupiditate aliena nisi virum ronalem q ab appetitu irronali devictus cupit rapere aliena. Et ecce Jezabel s racionis sensualitas inducit homines cupidum tum in rapina et falsas adinventiones et mortem inocentum ut derobando voracitati sue satisfaciat. Et post illorum peccata exponitur a domino pena ora eius i. q per illorum morte ro consumitur opes ille que ut videtis de male acquisitis non gaudebit tercius heres Immo sepe nec primus quia ut videmus

filii istorum robatorum et usurariorum ipse fuit lusores et lenones
aut ebriosi et in ictu oculi abierunt magnas opes Et postea si
moritur cupidus in civitate hoc est inter attinentes comedet eum
canes quia attinentes sui sicut canes latrantes sunt per platea et pa
latia comedet illum super opibus eius etc. ¶ Tercium est quod homo distribu
at sua propria voluntate et non aliena in pias causas Et dico
propria non aliena quia de alieno facere elemosinam vocatur caritas
rabiosa sicut faciunt isti usurarii qui depredantur deum et mundum
et depauperant homines et postea cum veniunt ad mortem volentes
ablata restituere dimittitur quod fiat una capella Illa capella non
fit de suo sed de alieno et non prodest sibi immo nocet quia est una
memoria iniquitatis sue cum conspectu dei et ordinat quod dicantur
misse Ita posset dici misse pro anima diaboli sicut pro anima talium.
debet ergo homo de proprio benefacere pauperibus et non de alieno quia
volentes de alieno facere ~~unguentum~~ elemosinas similes sunt Iude
murmuranti contra magdalenam que unxerat christum cum dicebat po
terat enim hoc unguentum vendidari etc. Et nota quod qui subveniunt
pauperibus de bonis suis semper preservantur immunes ab infortuniis
et deus amat illum / Figura de Job qui fuit iustus et pius subve
niens proximo qui post multas tribulaciones et miserias / fuit
in omnibus publicatus et restituta fuerunt a deo omnia et benedixit
dominus Job magis quam Job prius ¶ Quartum est quod homo laudes mundi
fugiat Unde si vis cognoscere quam peior est totus mundanus vide
qui est in magna fama mundi Signum est quod totus est de mundo
quia mundus de isto loquitur ut de istis magnis principibus et mundanis
tenentur quia guerras fastus et similia Unde si esset unus bonus
vir qui faceret mirabilia et mundus vellet eum laudare fuget
tales laudes Ideo spirituales viri fugiunt illo fama mundi / Figura
de christo cum cum dicerent demones Ihesu fili david et ipse nollet

ostendere potenciam pati obprobria ~~Et nota quod hoc est maxima~~
~~perfectio et firmitas fidei cum homo libenter patitur pro deo~~ sua
mundo nec illi obmutescere et noluit laudari ¶ Quintum est quod
homo desiderat pro deo pati obprobria Et nota quod hoc est maxima
perfectio et firmitas fidei cum homo libenter patitur pro deo adu
ersitates Apostolus Hec est patria sanctorum et fides quasi dicat in
paciencia persecucionum probatur fides Mathei v Beati eritis cum
male dixerint vobis homines etc. Et nota quod hoc est verum fundamen
tum sanctitatis per quod deus multos trahit ad animarum salutem
cogens illos portare caritatem suam Cum enim videt se homo in istis
affectibus carnalibus et felicibus mundi mortificatum et venit in
despectu mundi et videt se ab unoquoque derelictum et post omnem
spem mundi et felicitatem et non potest aliud habere recursum quam ad
deum ideo eum humiliat et in spiritu contrito et conturbato confugit
sub proteccione altissimi crucifixi. Dicit enim psalmista Propter te mortificamur
tota die etc. Ideo bonum est de mundo pati obprobria quia mortificata
et domita carne rebelli spiritus eius spiritus et in suum creatorem intu
etur et gaudet carnem suam ita domitam esse quod non possit sibi
prevalere / Figura autem de petro et paulo / afflicti contumeliis et
verberibus pro nomine christi gaudebat ideo dicitur Ibant apostoli gaudentes
etc. ¶ Sextum est quod homo nocentibus sibi et iniuriantibus remittat
et ex corde quia non sufficit sola voce dimittere iniuriam sicut
aliqui faciunt quia inimici eorum sunt parentes eis aut plures in
familia ut ut potius quam fecerunt sunt habeat meliorem modum
se vindicandi quia non sperant se de quibus autem se decipiant cum
in ore sua et lingua sua mentiti sunt ei Ille ergo non dimittit
qui solo ore non corde dixit ideo cave Et nota quod maior per
fectio est dimittere inimico in ipsa offensa quam post factam offensam
figura de christo quia quamvis in omnibus offensis sibi factis tacite pro

offendentibus semper oraret tamen non sine misterio in maiori offensa
qua fecit illi mundus Et ideo bene alta voce orauit pro inimicis quia si ille
in ipsa offensa fuit eleuatus esset super crudele spectaculum crucis
dicens pater ignosce illis quia nesciunt etc. ¶ Septimum est quod homo
se inutilem iudicet coram deo quia ubi homo quanto se exprimet
magis meretur graciam dei quia qui sibi aliquid ascribit non sine
periculo est tamen glorie lucri Cum omnia beneficencie etc. est quod si
omnia possibilia sibi fuerunt homo adhuc melius fecisset inspectu
innumerabilium beneficiorum que recepit a deo Legitur de Job qui tunc misericordiam
dei meruit cum omnino se humiliauit et fassus est se inutilem et fatuum
in conspectu dei licet ante quasi indignari se ostenderet velle
iustificare Unde ipse ait humilians se ad dominum Insipienter locutus
sum et que ultra modum excedunt scienciam meam Idcirco ipsum me re-
prehendo et ago penitenciam in fauilla et cinere et tunc dominus dedit
illi graciam et gloriam

C' aia aminaciata
.s.d.s. aculeis teta
cou'z q'bz dyabolz
minat aiaz.

Declina a malo et fac bonum Vidimus de anima pacificata
nunc xto videamus de anima aremzata (aminagata) Circa quod considera
animam in continuo bello positam et in acquiescat demoni armigeri
ab illo per continuas et varias temptaciones Et sicut armiger
sarcinis sibi inutilibus habet armarium illum qui illum ...
... pungit per costas et latera et posteriora sic diabolus
qui sibi supponit animam faciens sibi illam armigeram ... pungit
et diuersis temptacionum aculeis Unde propheta dum ... me
accepit animam meam ... Vidi equos in visione et
qui sedebat super eos habebat loricas In quibus notatur multiplicitas
temptacionum que licet sint diuerse tamen insimul se tenent et
et trahuntur una ab alia sicut lorica que ex multis maculis sunt
innexis et trahendo unum sequuntur omnes et potestas in capite est
talium sicut in ore hoc est in principio temptacionum ad armigerandum

aciam et perturbandum et illam ad peccatum inducendum Et in caudis
est etiam eorum potestas ad dampnacionem dicitur In cauda i. in fine uite sue
¶ Ad propositum ergo duo videbimus ¶ Primo septem aculeos temptacionis
que armigerant ¶ 2o septem remedia contra istos aculeos et primo

¶ 1 temptacio importuna | in ordine est ut sequitur Et de istis
¶ 2 temptacio dubiosa | septem aculeis habemus in psalmo Qui
¶ 3 temptacio subita | habitat in adiutorio altissimi Cum ait Scuto
¶ 4 temptacio occulta | circumdabit te veritas eius Prima
¶ 5 temptacio violenta | per importunam Non timebis a timore noc-
¶ 6 temptacio fraudulenta | turno Secunda per dubiosam A sagitta
¶ 7 temptacio perplexa | volante in die Tertia per subitam

A negocio perambulante in tenebris Quarta per occultam
Ab incursu Quinta per violentam A demonio meridiano Sexta
6ta per fraudulentam Cadent a latere tuo mille Septima per perplexam
¶ Videamus ergo de prima que dicitur importuna per hanc enim diabolus conatur
ad se animam trahere quia temptat nunc in uno et deinde in alio et
se importune donec faciat hominem peccare Et illa temptacio simulatur
musce que est infestissimum animal que dum expellitur de uno loco statim
currit ad alium semel bis et ter donec faciat hominem irasci
Unde legitur de quodam deuoto homine qui dum scribebat in cella
sua in qua erat musca qui surgens cum flabello expulsit eam et
clausit cum ostium credens quod non esset amplius aliqua musca et
credens esse securus et dum incipit scribere ecce musca volauit super
nasum meum et ille dixit intra se vide quomodo scribam modo et
pellit eam et scribendo modicum adhuc iterum musca volauit sibi ad nasum
et tunc videns hanc importunitatem et expulsit et iterum venit et
abiecto calamo totus turbatus Interrogatus autem a superiori suo et
spirituali patre quare esset ita turbatus ait persecutus est me hodie
belzebuth i. deus muscarum Ita facit diabolus cum peccata et modica

i. deus m'el muscis
sequit'. q'z i glibeto

temptacione ita importune vexat animam quod facit hominem per
care ex continuitate quia continua temptacio omnes vires consumit
in anima Et sicut continua pluvia aufert pinguedinem terre
sic temptacio continua aufert pinguedinem anime et dulcedinem gus-
tuum spiritualium Oportet enim cum magna amaritudine quod diabolo
dimicare ne sic tali continuitate vincatur anima quia gutta cavat
No(ta) quadruplicem modum quali dyab(olus) temptat. lapidem non vi sed sepe cadendo / Temptat enim importune dya-
bolus quatuor modis scilicet ante retro ad dextram et ad sinistram Ante
enim tunc importune temptat cum res de qua homo temptatur est
in presencia puta si tu es naturaliter cupidus et stas cum uno
campsore et vides ante te magnum cumulum denariorum diabo-
lus temptat te ut tollas de illis contra dominum tuum et tu resistas per una
vel duabus vicibus Iterum tu redibis ad cambium et videbis dena-
rios temptabit te diabolus totiens et ita importune quod oportebit te tol-
lere de illis denariis et cadere in peccatum cupiditatis et avaricie Re-
tro temptat diabolus cum absente re de qua temptaris importune te
stimulat puta quod es luxuriosus et vidisti mulierem pulcram ad
concupiscendum eam et revertens domum et oblitus illam sed diabolus tibi
illam representat et trahit tunc quod facit te disponi ad exequendum quod
prius oblivioni tradideras Ad dextram temptat cum in felicitatibus mundi
positum non sinit quiescere nec contentum de eo quod fortuna tradidit
sicut hodie videmus in multis tyrannis quos nec deus nec diabolus
nec mundus implet per quos diabolus ita importunos facit quod
nec sibi nec aliis possunt sufferre requiem Ad sinistram temptat diabolus
in infortuniis positum de desperacione et totiens illum stimulat quod se
ipsum occidit Sicut vidi de uno qui pluries se voluit occidere
et uxor eius invenit eum et videns semper ivit ad potestatem civitatis
et supplicavit ei ut faceret eum suspendi pluries et cum potestas
nollet tandem observavit horam cum uxor ad missam iverat

et tunc laqueo se suspendit Et hec fuit importuna temptacio
diaboli Ideo ait Ve vobis terre et mari quia descendit ad vos
diabolus habens iram magnam / per terram intelligitur asperitas / per
mare intelligitur adversitas et amaritudo anime Secunda temp-
tacio dicitur dubia quia involvit conscienciam et privat illam cogni-
cione veritatis et ponit animam in asperitatibus faciens animam sic
tediosam quod [illegible] est Exemplum fastidiendi stomachi est inter degustandum
Sic anima fastidiosa habens vinum cyphat / cras illud reprobabit Isti
tales assimilantur arundini palustri quod in fimo et luto radicata
superfluo humore palustris aque debilis existens omni vento movetur
nunc ad levam nunc ad dextram dependens de quibus dominus ait Existis
videre arundinem vento agitatam etc quia homo est in fimo vel luto
terreno radicatus et plenus superfluis humoribus et delectacionibus
carnis faciliter tunc data temptacione hinc inde versatur sicut ille
qui ambobus pedibus claudicat qui nunc ad unum pedem nunc ad alium
cadit contra quos clamat propheta Usquequo claudicatis in duas partes
si dubium est etc Secundo nota quod diabolus vexat hominem in hac dubia
quatuor modis etiam facit hominem dubium timidum vacillantem et
inconstantem Ideo periculosior quam prima quia cum vadit homo de nocte
precipue tempore guerre vel per loca suspecta ex omni re fit dubius quia
si unum folium cadit subito dubitat ne ibi sit sicarius vel latrones
vel si videt virgultum sicut ante a longe putat quod sit latro dimicator
Aut si videt unum truncum grossum credit quod sit unus lupus Sic
facit pauperula anima quod quidquid faciat aut bonum aut malum semper
stat in dubio Sic Anxiatus est super me spiritus meus in me turbatum
est cor meum dereliquit me virtus mea etc Tercio dubius sicut
marinarius qui de nocte incedens supra ripam maris semper timet
appropinquare cum terra ne frangatur navis Et si forte videt ali-
qua nube timet quod sint scopuli Caveamus quod video ita

Ita accidit aie temptate dubie quia semper timet appropinquare
terre hoc soldati spiritualis vite et dicit nolo ingredi viam dei
quia non possem durare sed frangeretur sicut discipuli videntes
xpm in terra non audebant ipso appropinquare quod putabant illum
fantasma esse Sicut 3° vacillans sicut itinerans nocte quia
in itinere dum vacillat unus dicit vadimus bene alter dicit nescio
et sic nescientes quo vadant tota nocte itinerant et mane videt
se nichil itinerasse Sicut homines 8to mostante(?) sicut qui de nocte
vadit dicit apud se certe non debeo bene ire et revertitur et
dum est reversus dicit Certe credo quod bene ibam Et iterum procedendo
videbit vepres vel aliam tibiam(?) et dicit ecce non bene vado et
eundo et redeundo numquam attingit domum Sic paupercula aia
posita in tali dubitate quod a diabolo agitatur et numquam attingit
portum salutis et ideo dicit Erraverunt in solitudine via civita
tis et habitacula sibi non invenerunt / Fi(?) de populo dei quem pharao
nunc dimittebat et postea portas sibi claudebat Sic accidit in
aia dubia quod aliquando libere incipit unam rem et postea dimittet et
sic ibit vacillando et non cognoscet se temptatam Et non quod temptatio
dubia sicut quod decepit Evam quia ipsa posuit sibi in dubio quod
dominus illi certum dixerat Gen 2° dixit enim dominus ad Evam posuit
sibi in dubio quod serpenti suadenti ut comederet respondit In
quacumque die comederitis de ligno vite morte moriemini et
dixit de certo Sed fatua Eva posuit in dubio quod serpenti
suadenti ut comederet respondit ne forte moriamur Sic videtis
temptationem dubiam cum imponitur forte quod est adverbium dubitandi
Cum dominus tam aperte dixit eos morituros si comederent quod
temptatione dubia reddidit ideo caveatis Tertia temptatio dicitur
subita et illa subita absorbet totum hominem et privat ipsum dis
cretione et omni iudicio rationis et illa est quasi quedam sagitta que
subito impulsum vulnerat aiam et occidit Ideo ps A sagitta

volante i. subita temptatione Sagitte comparatur primo quod
sagitta non visa percutit sic ista sagitta subite temptationis
nisi percutit aiam Et ubi non videtur periculum illud percuti non
potest esse discretio Et ubi non discretio non potest esse salus Et ubi
non est salus ibi oportet hominem cadere in periculum quod periculum
impensum quasi semper secuturum Sed effectum O tenebrate femine
que estis vipere diaboli cum vestris fucis et ornamentis et capil
lis et coloribus quibus vos pulcras facitis et ornatis ad capien
das aias causa estis subite temptationis quod pauper adolescens
erit in ecclesia ad audiendum verbum dei et tu adornata ve
nis et percutis et transfodis cor illius subita temptatione Ita
ut totus libidine absorbeatur factus amens ut perdat aiam
suam consolationem et famam et tempus ac finaliter vitam Sic
erit aspectus tuus in illum quasi aspectus basilisci et non audis(?)
quod facies sagitta diaboli id est subita temptatione vide quia
infernus te exspectat Unde ps Subito sagittabunt eum et non
timebunt 2° Sicut 2° quod sicut ille qui est balistrarius non advertit
ad sagittam sic qui temptatur subito non advertit quod sit temptatus
quia ita vehemens est ille impetus temptationis quod homo subito
absorbetur in id de quo temptatur et non advertit quod sit tempta-
tus puta quod erit bene dispositus et a casu pretendit unus contra
eum qui occiderit sibi patrem et subito temptabitur de vindicta
et commovebuntur omnia viscera eius super illum et non cognoscet quod
sit temptatus quia cum de iniuria et vindicta cogitabit Unde ps
Absorti sunt iuncti petre i. 2° et iudicium absorbetur a tempta-
cione Sicut 3° quod sicut sagitta subito cum tangit hominem non arma-
tum vulnerat usque ad mortem sic temptatio subita cum tangit
hominem imparatum facit ipsum peccare mortaliter puta quod aliquid
malum tibi occurrerit et tu subito inadvertenter blasphemabis

dum aut virgine maria tu peccasti mortaliter? Unde bene
ne nata quod quotiens subita temptatione venis in offensa
dei quia blasphemas illum vel si venis in aptam iniuriam
proximi quia percutis illum licet non processerit cogitatio peccas
mortaliter. Unde Ieremie 4 Velociores fuerunt inimici mei aquilis
celi quia aquila habet istam naturam quod de aere velociter descendit
et subito impetu percutit aves et occidit. Secundo quod sicut sagit-
ta cum recipit hominem male receptum subito transfodit eum sic ista
temptatio cum recipit hominem male fulcitum virtutibus et a iuven-
tute habituatum in viciis usque ad senectutem tunc facile ipsum
transfodit. O scelerati senes inveterati dierum malorum ista
subita temptatio numquam vos deserit nisi tales consuetudines habitus viciorum
in vobis quod de omni turpitudine mundi fit vobis subita temp-
tatio quod si videtis duos agnos luxuriam facit vobis subitam
temptationem quod subiectum in talibus temptationibus est ita paratum
quod subito recipit temptationem. Item secundo Ubi pugnatoribus tales enim
inveterati in malis sunt pugnatores scelerum et viciorum et pleni
malicia et ista temptatio subita absorbet homines in puteos sic
sicut gravis lapis cum subito impetu trahitur ad profundum sic
subita temptatio trahit hominem ad fundum peccatorum. Quarta
temptatio dicitur occulta et ista est peior aliis precedentibus quod
facit hominem ita cecum quod nescit se extrahere deliberate occultam
fingit et etiam ita involutus in peccato quod non cognoscat se temptatum
Ideo dicitur in psalmo A negotio perambulante in tenebris. Unde ricardus
Unde sub quadam similitudine occulta temptatio describitur quod
semper ignorantie nebulis tegitur per quam mens nostra vela et ignorantie
suis virtutibus antequam evigilet spoliat. Ista enim temptatio
ad instar furis hominem exspoliat. Fur enim habet quatuor

proprietates. primo vadit occulte sic facit diabolus furatus animam
vadit occulte quod temptationem mittit leve a principio ita quod
non percipitur et sic paulatim vadit addendo ligna igni ita quod surgit
inde immensus ignis. Ideo oportet hominem semper vigilantem esse
ad quantumcumque modicam temptationem quod ut dicitur in evangelio Si sciret
paterfamilias qua hora fur veniret vigilaret utique etc. O
peccatores mortales et si divitiis temporalibus tantum adhibetis vigila-
ntiam ne latrones furentur quanto maior vigilantia opus est ut
divicie spirituales non furentur et tollantur ab anima Ideo ait petrus
in epistola canonica adversarius vester diabolus etc. Secundo fur furatur
plene ad posse suum omnia bona asportat de domo in qua fura-
tur. Sic facit diabolus qui permittitur animam furari totam gratiam
quod non solum facit illam accidiosam et tepidam ac vacantem a bono
opere sed facit illam inimicam virtutum promptam ad omnia vicia non
contentatur animam in unum peccatum precipitare sed in abyssum omnium viciorum
Ideo david videns multitudinem peccatorum a quibus furatur a latro-
ne diabolo proiectus ait ad deum Infixus sum in limo profundi et
non est substantia. Et vere tamen magnum latrocinium est quod facit dia-
bolus ipse quando cum solum in unum peccatum mortale deducit quia
ipsam spoliat ab omni bono Ita quod animam factam ad ymaginem dei trans-
format nequiter ad ymaginem diaboli Ita ut dicat deus de illa
Babilon facta est michi in miraculum Ista anima dilectissima
nature angelice facit sibi inimicam. Et divicie gratie dei fit vacua
omni gratia Item precipue omnis boni facti a quovis fideli facit illam
expertem et nudam Unde in canticis dilectus dei sic manet. Tertio
fur subito abscondit illa que furatus est ne reperiat ille cui fura-
tus est. Sic facit diabolus postquam furatus est tibi animam te inducit
in peccata multa subito abscondit tua peccata et facit te cecum ad
illa cognoscenda et videndam ne garriveris de furto iudici id est sacerdoti

qui debet esse tuus iudex in confessione peccata gravissima
Gravissimum quidem periculum est tu peccatum est occultandi illi qui illud
cognoscit quasi vetus ad fovendum ducit et precipitat in illam
Unde Job 13 ait Quantas habeo iniquitates et peccata scelera mea
atque delicta ostende michi Et psalmista ait Ab occultis meis mun
da me domine Erubat enim quod multociens homo ignota sunt peccata
propria Ideo ad cautelam cum homo confitetur debet dicere dico
mea culpa de peccatis quibus non recordor et que non intelligo aut
cognosco Peccator enim est sicut avarus habundans multis diviciis
qui licet fur furetur sibi modicum frumenti de uno magno cumu
lo non perpendit sed semper stat in timore ne sibi furetur Sic
facere debet zelotipus de anima sua quod semper debet timere ne diabolus
demat sibi graciam dei sive modicum sive multum quod non perpendat
ne decipiatur a negotio perambulante in tenebris Sexto latet fur
maliciose sic facit diabolus qui se facit ab omni peccato alienum ut
non cogitet peccator se decipi a diabolo sed temptaciones illi subiugit
quasi naturales appetitus aut instinctus dei Unde Job 19 ubi
ait In calle meo tenebras posuit sic venerunt latrones et fe
cerunt sibi viam per me Tenebras enim ponit diabolus cum quando
illa occulta temptacione deludit et facit sibi viam per animam et
quasi dormicionis pedibus premit Septima temptacio dicitur
violenta que transcendit vires mentis de qua subditur ab inimicis
Et hec temptacio non venit nisi hiis qui vincuntur de facto a
diabolo quos deus derelinquit et permittit temptari et vinci
duabus de causis Prima est quod homo de se presumit quod possit
temptationi propria virtute resistere et quia est species superbie in
anima violentatur a temptacione ut mortificetur in persona
Exemplum de petro qui dicebat domino Si omnes vos scandalum

Nota

patientur in me ista nocte ait de se presumens Et si omnes scan
dalizati fuerint etc et sic post parum postea negavit et ad vocem
mulieris vere petrus fortissima columpna contremuit Unde
augustinus Ubi tibi placuisti ibi perisisti Secunda causa permissionis di
vine est secundum augustinum et Gregorium quia qui voluerit cavere peccata etiam
media cum possit non posse cum velit etiam magna vitare Sic
etiam accidit peccatori qui incidit in istam temptacionem sicut lepo
ri qui cum sentit circa se canes et venatores non audet se
movere sed expectat quousque cum fuste mactatur a rustico Sic
facit peccator maxime in peccatis qui cum sentit temptacionem Ita as
pectus est in peccatis quod fuit pusillanimis sic quod non confidit se pos
se resistere illi permittit violentari Et tunc diabolus intrat in illam
animam cum multitudine demonum et illam devictam spoliat omni bono
Unde Job 2 quasi rupto muro et aperta ianua irruerunt super me
et ad meas miserias devolutus redactus sum in nichilum et abstulit
quasi ventus desiderium meum Rumpit enim murum temptacio vio
lenta et vallum consciencie ad terram deicit quo anima protegitur et
defensatur et tunc a ianua perversate voluntatis aperitur diabolo
ad introducenda omnia scelera in animam et fit de templo dei habitaculum
demonum Iuxta illud capitulo Babilon facta est habitacio demoniorum
et tunc devolvitur diabolus ad imperia creature cum illa extrahitur
a gratia factoris sui illa violatam in morte eternam Unde psalmista Unum
faciebat qui querebat animam meam et anima redacta est in nichilum
Et tunc ventus talis temptacionis aufert desiderium quod prius desi
deratum est de omni appetitu nisi alteratur a peccato Ideo dicitur quod ventus
vehemens a regione deserti concussit quatuor angulos domus
Anguli domus anime sunt memoria intellectus voluntas et operacio
hos angulos concutit ventus istius violente temptacionis cum
privatur anima memoria tot et tantorum beneficiorum dei privat

intellectu quia non intelligit sed ad differentiam brutorum creatum
facta rationalem privat bona operatione tum ipsa trahit
ad opera mortis s. peccati. Figura de puero paralitico iacente in lecto
quasi puer stultus et fatuus etc. Sexta temptatio dicitur
fraudulenta quia infatuat de qua dicitur a demonio et hanc
temptationem utitur demon contra illos quos novit stare ac
cautos cautos quod temporibus apertis non posset uti cum illo quia
subito fugeret. Et dicitur fraudulenta quia inducit hominem
ad malum sub apparentia meridiei i. fervoris devotionis
qui notatur in fervore meridiei et sub apparentia magne dis-
cretionis que notatur in splendore quod homo deceptus credit omnia
esse a deo que sunt a diabolo. Unde prov. xvi Est via que videtur
homini recta novissima autem illius ducit ad mortem super quo
Bernardus quid ista fraudulentius quid formidolosius inveniri
quam quod mors pro hominis unde colligitur sive vite eterne fructus
speratur. Ubi nota quod quadrupliciter diabolus temptat fraudulenter
primo suadendo homini bonum ad finem mali puta quod videbit aliquis
hominem instabilem et persuadebit sibi quod intret religionem et fiet
peior quam fuit primus et dabit aliis causam murmurandi
et faciet alios abstinere ab ingressu religionis. Secundo suadendo
homini malum sub specie boni quia persuadebit alicui qui ingressus
est religionem qui esset valde aptus ad dei servitium et ad
magnum fructum faciendum quod exeat religionem quia non posset
portare onus prius assuetudo debilitate. Sic enim apparitur
demon illi sicut latro viatori qui ipsum alienat ut tollet sibi
mantellum ut posset ire melius. Tertio dissuadendo homini bonum
timens malum ut vitat in peius puta quod religioso dissuadebit
intemperantiam eius et sompni et paulatim elevat ipsum sic
restringendo cum scrupulo conscientie et non solum dissuadebit sibi

murmurare ad quiete ad dormire sed nec quod satis est ad ne-
cessitatem et sic debilitata natura homo perdit sompnum et cibum
et cerebrum et nec potest legere nec orare aut meditari et
sic fit fantasticus et infatuatur et perdit deum et omnia. Unde vos
novitii religiosi notate quod satis ad regulam dictorum patrum
et nolite plus facere quam iungatur. Sic enim talibus accidit sicut cur-
rentibus ad bravium bravium quod qui in principio currunt quantum
possunt cito sunt fessi et cum sunt ad medium deficiunt. Et qui pla-
ne ceperunt semper invalescendo in cursu hii sunt qui ad bravium
attingunt et obtinent. Figura huius fraudulente temptationis in Ada
qui decepti fuerunt fraudulenter in serpente. Unde Eva ait ser-
pens decepit me ut patet Genesi. Septima temptatio complexionalis
quia hominem primum multis viciis et peccatis implicat. Hoc enim est
ut homo singulariter temptetur in una specie peccati parum curando
de aliis. Quia aliquis delectatur in luxuria aliquis in clamore
aliquis in gula aliquis in congregandis operibus et sic de aliis
et hoc propter impulsum complexionis aut corrupte nature ex consue-
tudine antiquata. Et sunt aliqui infortunati quod non uno vicio
sunt tempti sed complexi in multitudine peccatorum quod de uno peccato alicuitur
ad aliud puta quod ebriosus ex potacione vini cadit in invidiam proximi et
invidia cadit in homicidium et sic de ceteris. Vel sic etiam homo
in una temptatione complexa in uno vicio et ista complexitas facit hominem
mortuum et putridum cum peccata carnalia et spiritualia vadunt in
perdicionem hominis in voluptate. Figura in lazaro quatriduano fetenti in
quatriduano enim significatur complexio in quatriduano quod sit in
peccato quia homo in primo motu erat complexus ut debebat illi
attendere nunc non postea incepit delectatio complexionis longe
temptationis fiet mortuus et fetens in peccato in quo diuturno
tempore fuit complexus sicut avis invisicata que quasi trahit non cadit
in peccatum sed sua deliberatione post sic temptationis ala capitur

et postea capit et iterum instat et sic paulatim domum non potest eum mouere. Similiter quelibet istarum temptationum de se est ita periculosa quod posset animam naufragare. Contra periculosum et tam aduersarium vna anima debellat sed omnibus temptationibus nisi dominus custodierit ciuitatem frustra vigilat etc.

Capitulum 2ᵐ. Remedia contra septem aculeos temptationum animam nauigantem in mari inuadentium.

Visis ergo septem aculeis temptationum quibus anima expugnatur a diabolo videamus nunc septem remedia et regulas contra illos. Ita prima est donum intelligentie vitandi quod demonem accusare debet. Enim homo cum non nouit se inclinatum ad aliquod vicium aut naturaliter aut habitu aut consuetudine et cum reperit se inquietari cum vulneribus temptacionis, puta quod quasi nunquam fuit delectatus in homicidio aut crudelitate et diabolus ponit ante eum vnum spiritum iniquum (?) et excitat ad occidendum illum et ille tamen insolitus abhorret et vult obliuisci illius cogitationis. Et iterum ipsum pungit in crudelitate, tunc debet aduertere et considerare quod ex quo deus dedit sibi intellectum et fecit eum rationalem ut cum illa ratione intelligat rationem et dirigatur sensibus carnis sue et non offendat aut proximum, et sic debet aperire oculos intelligentie. Sicud dicitur de femina caupona (?) qui cum vidisset vnum obturantem sibi oculos cum manibus ipsa similiter facere voluit et illa obturante oculos subtraxit sibi denarios de banco. Propterea dum prima vice sibi defecit denarios ipsa acriter verberauit. Vnde ex quo tunc iterum ille clauderet sibi oculos sicut prius fecerat, tunc ipsa ambabus manibus aperuit sibi oculos. Sic et tu bene aperias oculos intellectus tui et videns quod talis importuna temptatio est a diabolo non a natura aut habitu et tunc subito surge et accusa diabolum in confessione coram sacerdoti illius insidias et statim liberaberis. Exemplum quomodo accidit de diabolo sicut de duobus sociis quos vidimus ita iunctos in societate quod vnus nesciret quiescere aut dormire

sine alio et nichil faceret quod non diceret alteri. Ex casu venit quod vnus illorum sociorum domesticabitur cum alio socio et contrahit secum de factis suis et alterum socium et sic paulatim separauit [illegible] turbatur socius et dimissa societate non diligit eum et cauet ab ipso quod eum accusat et pandit alteri que ille facit. Demum cum videt se esse associatum ita quod omnia mala [illegible] sua tecum agitat et tu illa tenes secretum semper te temptat nullam opportunitatem. Sed si videt quod tu reuelas sua secreta [illegible] confessori tuo tunc omnia a te recedit et dimittit societatem. Secunda regula est vera illuminatio intelligentie scripturarum qua homo recte consulitur. Nullus enim est ita dubie temptatus qui si legat in magno mari scripture et diuinorum eloquiorum non declaretur. Sed declaratio sermonum eorum illuminat et intellectum dat paruulis. Cum enim aliquis est dubius et studet in exemplis sanctorum et reperit alios fuisse dubios in quo ipse est, inuenit illa remedia et declarationes suorum dubiorum. Vnde dicitur in apocalypsi: Vincenti dabo calculum lucidum, id est vincenti dubiam temptationem dabo perfectam declarationem dubitationis que notatur in calculo, quod calculus declarat summas minorum que sunt in dubio. Et dicit lucidum quod cum homo non possit habere lucidam declarationem per se debet consulere per viros expertos in via dei. Sicut reperitur in vitas patrum de quibus deus apparebat (?) mirabilia remedia ut possent consulere aliis temptationibus dubiis et ideo consulendum est amicos dei et homines viros non dissolutos qui nesciunt sibi nec aliis consulere. Quod alius qui consulit bonum virum in dubiis suis plus accipit ab eo per gratiam quam petit. Sicut in actibus apostolorum de claudo qui stabat ad portam templi et petiuit a petro pecuniam et dedit sibi plus quam petebat quod dixit: argentum et aurum non est mecum, quod autem habeo hoc tibi do: surge et ambula. Claudus est temptatus temptatione dubia qui claudicat et hic consulit bonum et sanctum virum plus accipit ab eo quam petat sicut claudus qui petiit pecuniam et obtinuit sanitatem.

Tertia

regula est vera habituacio comparate virtutis qua homo oc-
casiones peccati fugit Qui enim vult temptacionibus resistere oportet
quod totus alteretur et mutetur quia sicut prius erat habituatus in
malo mutet et mutet illum habitum mali in habitum boni et
habituetur ad virtutem et continuitatem virtuose operacionis Unde apostolus
Expoliantes veterem hominem cum actibus suis et induite novum hominem in
virtutibus quod faciliter cadit et si cadit numquam Videmus enim magnum
periculum ex istis temptacionibus esse in homine habituato in viciis et
peccatis qui est ita debilis in virtutibus quod faciliter cadit et si cadit
numquam potest relevare sicut apparet in infirmo quia si paries tetigerit
statim cadit et proprium surgere non potest Sed si vir iuvenis resis-
tet aut non cadit aut si cadit relevat proprium saltando Ita fortis
homo habituatus in virtutibus qui est ita fortis caritate et a-
more quod licet temptetur non faciliter cadit et si cadit inmediate sur-
git propter bonum habitum virtutis Ita quod habitus virtutis facit
hominem resistere temptacionibus cum hoc quod homo effugiat occasiones
temptacionum quia difficillimum est stare in igne et non ardere vel
stare in aqua et non balneare unde sapiens Qui tangit picem inqui-
nabitur ab ea Si enim esset unus naturaliter luxuriosus qui
habitu virtutis suppeditasset luxuriam non tamen secure posset stare
cum mulieribus sicut 3 Regum de Salomone Qui cum esset sapientissimus
omnium hominum tamen ex conversacione mulierum corruptus est in
luxuria et ad peticionem illius adoravit ydola Quarta
regula sive remedium est vera et accurata examinacio vo-
luntatis qua homo appetitus suos diligenter examinat Si
enim homo qui occulte temptatur temptaciones suas examinet
cognosceret subito si sint racionabiles aut viciosi et tunc tunc
considerare quod nichil est fiendum aut operandum propter delectacionem
corporalem aut utilitatem tuam sed propter deum puta quod sunt aliqui
qui ieiunant propter sanitatem corporis vel ut appetitus suus

magis excitetur et delectabilius comedat et homo non est
meritorium ieiunare quia non propter deum sed propter te ieiunas ideo
recipis mercedem ab eo propter quem illud facis Iuxta illud ewangelium
Receperunt mercedem suam scilicet delectacionem vel sanitatem Sicut et pater
qui naturaliter amat filium suum ille amor non est meritorius quia
et anima et alia animalia naturaliter amant pullos suos et nutriunt
ut non moriantur et tamen non merentur et hoc quia ille amor est propter
se et propter filium et non propter deum et iste amor sensualis ut pluri-
mum est offensivus dei quia pater aut mater videbunt filium blas-
phemare deum et non castigabit eum et patietur iniuriam dei propter
sensualitatem et carnalem amorem eius Sed si homo ieiunat propter
deum et non propter se qui eciam habendo magnam famem abstinet
propter deum et dicat sicut aliquis dicit Ego ieiunabo in vigilia na-
tivitatis domini si non venit michi fames nisi pro talis qui pro deo
et sicut pater et mater qui amat filium et nutrit illum ad
honorem dei ut adhuc sit amicus dei et instruunt sic et propter deum
ille est meritorius Et sic debet homo considerare appetitus suos
et accurare quod sit secundum deum aut non unde apostolus Racionale obsequium
vestrum unde Iob 6 ubi dicit anima exurienti amaria dulcia esse vi-
dentur quod prius nolebat tangere anima mea nunc pre angustia mea
dentur quod prius nolebat tangere anima mea nunc pre angustia mea
cibi mei sunt Cum enim anima exurit de istis vanitatibus mundi et se-
sualitatibus carnis tunc male iudicat aut examinat appetitus
suos tunc quod prius nolebat tangere scilicet peccatum peccatorum pascunt illam
Quinta regula est vera hilaris paciencia qua homo graciam
dei meretur Cum enim sentit se homo vexari violenta temptacione
debet considerare quod aut ista violencia est ab intra aut ab extra Si
agnoverit ab intra Ita quod violentat spiritum tunc debet omnibus viribus
mentis conformare voluntati aut permissioni divine et sic faciet
de violencia spontaneam voluntatem et debet tunc quomodocumque illi eve-
niat sive cadat sive non se deo submittere et gaudenter acceptare

quicquid promittit illi deus eveniret Sic facit bonus pugil qui cum
est in bello pugnat viriliter usque ad sanguinem et flatum et quando
potest plus et non succurritur illi cadit et hostes clamant super eum
et illi reddes se victum non vult reddere se illis secularibus sed principi
et superiori ut habeat meliorem societatem et tunc magnus capi-
taneus recipit illum gratanter et facit magnum honorem quia
est plus ab illis secularibus qui eum receperunt dat aliquid exiguam
portionem Sic facit homo qui pugnat viriliter contra temptationes
diaboli quantum sibi potest et si sibi non mittatur auxilium statim
ad experientiam eius sit deinde si superveniunt non reddit se secularibus
i. demonibus sed deo principali dicens Tu scis domine infirmitatem meam
et causam meam et reverentiam meam contra violentiam et ignorantiam
Tu nosti domine quibus omnia cognita ego reddo tibi in manibus meis
Et tunc libenter accipit et gratiam et secularibus dicitur demones
contemptos de eo quod fecerunt cum peccatum sed non dicitur habuisse
eis et sic homo per occasionem peccati gaudet de nulla re alia
curans et tunc fit amicus imaginis dei unde apostolus hilarem datorem
diligit deus Alias violentia ista est ad exemplum ut quod fuit in
martiribus qui trahebantur ad martiria et ad mortem violenter
contra iusticiam tunc opus est pacientia de quo ait deus In pacientia vestra
possidebitis animas vestras Et deus ait martiribus suis qui viole-
rabantur a mundo sed in mente gaudebant Tribuebat Stephanus
lapidabatur et videbat celos apertos Item laurentius assabatur et
angelus eum confortabat ipsi refrigerendo paulus decapitabatur
et psallebat gaudens in deo dicens hic amicus meus Andreas
crucifigebatur et dicebat cruci Securus et gaudens venio ad te
et in luce dei tantis gaudens manducabatur Fugam aut apostolorum de
petro et paulo de quibus dicitur Ibant apostoli gaudentes a conspectu
concilii etc. Septima regula est una distinctio integra ...

qua homo supportabile putaz non aggreditur Declarpexeris (?) viribus
ultra possibilitatem spiritus non est devotio sed proprius Deus
enim nichil odit contra quod fecit Sed enim vult quod misericordiam
corporis nostri sed quod teneamus ad summum fructum cum omni modestia et
mansuetudine dicit enim ipse Iugum meum suave et onus meum
leve est Item advertendum quod fervor non debet attendi secundum virtu-
te possibile hominis quod aliquis potest plus altero fervere Sicut vide-
mus de magdalena que tanto fervore arsit in ihesum quod meruit ve-
niam omnium peccatorum Ideo dixit ei Ihesus fides tua te salvam fecit Ergo
non omnes habent talem fervorem et iste debet per spatium temporis ut se
ipsos nimium fatiget nec orare debet nec meditari in spiritu modo
quod nimia exercitatio facit hominem fastidire et mutare propositum
et non perveniret Ideo propheta ait Non temptabis dominum deum tuum Non
enim in multitudine sed in fervore diligentis consistit oratio vel
meditatio Unde beatus franciscus qui itinerabat dicebat quod non
dicebat nimium per medium ... etiam minus medium orandum est sed
medium est tenendum modicus licet illud medium non sit subito inve-
niatur tamen non debet homo desistere Ut figulus enim non cessat facere
vasa licet quandoque aliquod frangatur sed perseverat donec faciat
secundum velle suum figura Ieremie 18. figulus faciebat opus super rota est dis-
sipatum vas quod faciebat de luto manibus suis Conversus quod fecit
illud vas alium sicut placuerat in oculis eius ut faceret quod est
dicere quod si homo facit aliquod opus debet esse cum certitudine et
discretione Septima regula est una solicita electio qua quis
semper maius bonum eligit ut semper de bono ad melius est at-
tendendum et de meliori ad optimum Et ubi enim possit plura
bona simul facere melius est quod unum bonum in se forte illud solum
esset tale quod requiret totum hominem sicut est de predicatione
vel de eo qui curam gerit animarum et tunc attendendum est ad illud
bonum ex quo maior fructus sequitur sicut de paulo de quo dicitur

Pertinet non enim misit me dominus baptizare sed evangelizare
quia illud totum specialiter requirebat ideo ipse elegit predicare
magis quam baptizare ut vita m[illegible] etiam eo quia nos a[illegible]

[C]irca passionem domini nostri Jhesu Christi talis et tanta
redempcio facta est Consideranda sunt octo cordibus
nostris imprimenda Cum multa devocione considerare debemus

Primum est in factis multiplex ostensio pietatis
2m in verbis multiplex instruccio veritatis
3m est circa passionem multiplex afflictio attendenda
4m est penas inferencium circa deum detestanda
5m est Christi subtilitas paciencie subtilitas veneranda
6m est Christi passionis acerbitas recordanda
7m est compacientium Christo devocio imitanda
Octavum est passionis Christi utilitas appetenda

In quo Christus tamquam totius bonitatis fontale principium pietatis sue viscera multociens multipliciter et in multis ostendit Primo

in cene et pasche simplici celebracione quam dulciter humiliter et benigne celebravit cum discipulis suis et quanto desiderio illud ultimum pascha celebravit. quomodo pedes eorum etiam proditoris sui lavit. quomodo per magnificum convivium in suo recessu paravit, corpus suum sanctissimum in cibum et sanguinem in poculum propinat. quomodo tam venerabile sacramentum in sue passionis memoria instituit. Quomodo potestatem conficiendi apostolis et successoribus suis ordinavit Quomodo contra imminentem tribulacionem eos confortavit et in fidei constancia roboravit consolando et promittendo 2o pietatem suam multipliciter ostendit in oracione prono in terra patrem adorando ut a demone servaret et confirmaret in bono Item in orto quando cepit tristari et mestus esse non pro sua passione quam portabat sed pro nostra miseria/ Ambrosius Doles domine non tua vulnera sed nostra. non tua mortem sed nostram infirmitatem Item quando se ter in oracione prostravit non ut pro se impetraret sed ut deo patri reverenciam exhiberet et nobis exemplum impleret ut in imminente necessitate ad oraciones recurramus Item pietatem suam ostendit quia non obstante quod esset attentus sue oracioni adhuc memor fuit suorum discipulorum eos visitans et de negligencia arguens ne in temptacionem incideret ammonuit

Iste licet sensualitas mortem horreret tamen ratione spiritus et paterne
voluntati subiecit. Iste in agonia positus orans 3° prolixius sudorem
sanguineum ex toto corde sic habundanter emisit quod gutte sanguinis
per terram currebant ut vehementiam doloris ostenderet. Ita ardore
compassionis sic sacrum sanguinem ebullire fecit. Iste pietatem
suam ostendit in voluntaria oblatione cum proditori et furentibus iudeis
se sponte obtulit eis quos non agnitus obviavit / proditoris osculum
non recusans / eum amicum vocans / ut sic allectus iniquitatem suam
dimitteret et ad amicitiam veram rediret. Iste pietatem suam ostendit
cum prostratos virtute verbi ut converterentur ita ut eum velud ceci
non cognoscerent nec appropinquare valerent pristine virtuti res
tituit et cognosci se fecit et obtulit se capiendum. Iste pietatem
suam ostendit cum compaciens infirmitati discipulorum se solum capi
permisit ipsos non tangi neque ledi precepit inquiens: si me queritis
sinite hos abire. Iste pietatem suam ostendit quod non armis se defen
dendi sustinuit sed gladio unum de astantibus vulneratum corripuit
seque passioni sue voluit et salutifero tactu suo vulneratum sanavit.
Iste suam ostendit pietatem cum proditores et homicidas pie mansuete
et humiliter increpavit dicens tamquam ad latronem etc. Iste pietatem
suam ostendit cum tum ab impiis traderetur, derideretur, conspueretur
Petrum qui eum terciis negaverat non despexit sed oculo pie compa
ciens cognitionem peccati et compunctionis lacrimas ei dedit. Iste ostendit
pietatem cum mulieres plangentes admonuit ut se ipsas et filios
suos plangerent, admonuit ipsas peccata et miserias que fece
rant. Iste pietatem ostendit cum pendens in cruce pro crucifixoribus
suis impiis exoravit piis allegationibus excusationibus vulnerum
suorum ostensione manuum et pedum compassione veniam implorando.
Unde: Flagellis cesus, spinis coronatus, clavis constrictus
affixus patibulo, opprobriis saturatus, omnium tamen dolorum immemor

ait: Pater ignosce etc. Iste pietatem ostendit cum latroni confitenti
non solum tum quod petebat concessit verum etiam et peccata remisit
et penas quas digne pro factis sceleribus sustinebat ad mar
tirii sibi palmam computans paradisi coronam repromisit et eodem
die implevit. Hodie inquit mecum eris in paradiso. Ambrosius:
vita est esse cum Christo quia ubi Christus ibi regnum. [illegible] latro
qui suis sceleribus tum crucifixus est. O domine Jhesu Christe usque ad
singultum semper in sceleribus fuit tamen in ipsa hora expirationis
sue quia sua malicia confessus est insidiam (?) meruit et eciam
ipso die in paradiso. Augustinus: valde mirabile est negocium huius
latronis: hic Christo credidit cum alii a sua fide recesserunt / hic
adhesit cum alii eo relicto fugerent / hic quo potuit lingua eum
defendit cum alii in quantum poterant impugnaverunt / hic quicquid
habuit liberum scilicet cor et linguam Christo dedit cum adversarii spolia
verunt eum / hic solus iustificabat eum cum alii reum mortis proclama
verunt / hic regnum celorum petiit sibi dari ab eo quem videbat
morte dampnari / hic postulat sui haberi memoriam quem vide
bat pati mortis angustias. Iustum dicebat sibi penam inflictam
Christi vero iniustam plus plangens Christi supplicium quam proprium. Iste
pietatem ostendit cum matrem suam desolatissimam astanti discipulo
in custodia commendat: O mulier ecce filius tuus etc. Iste pietatem
ostendit cum se derelictum plangit. In hoc intelligens eundem suorum
cum fugientes ipsum solum relinquerant vel detentionem qui in limbo
fuerunt tamdiu derelicti. Unde Augustinus super illud Deus deus meus
ut quid me dereliquisti ait: Caput loquitur pro membris derelictis
derelictionem eorum sua representans. Iste ostendit pietatem cum dixit
Sicio quod non de naturali vel corporali siti debemus intelligere
principaliter esse dictum de spirituali ut sit sensus sicio id est ardenter
desidero fidelium salutem (?)

Justo e(st) c(ontra) d(e) v(er)bis d(omi)ni salvator(is) i(n) cruce ... sua p(ro)p(r)ia ... fuerat ... sex dix(it) a(n)te ... d(i)c(tu)m q(uo)d ... i(n) cruce ...

Secundo circa passionem xpi co(n)sideranda est in verbis multiplex instructio veritatis. Augus(tinus): lignum ubi fixa erant membra xpi morientis fuit cathedra magistri docentis. Notandum q(uod) circa passionem eius a cena usq(ue) ad mortem fuerunt verba pr(e)cipue digna memoria et recordatione denotata, sequenti ... que(m)adm(od)um septem verborum fuerat antequam cruce ostenderet. Alia vero septem fecerat in cruce prolata. Primum verbum summi doctoris fuit pie exhortationis non solum in cena verum etiam in orto cum discipulis suis dixit: Vigilate et orate ne intretis in temptationem. Multa enim co(m)parabat eorum pugne, ideo eos sepe ad vigilantiam et orationem hortabatur. Secundum fuit pie desolationis cum dixit: Dormite iam et requiescite. Cernebat eos tristicia gravatos et cito eos mala habere requiem, ideo co(m)patiens ait: dormite iam. Tercium fuit pie orationis cum dixit: Pater si fieri potest etc. In hoc ostenditur se verum corpus habere et naturalem mortem habere horrere. Sed pietas vicit natura(m) cum dicit: non sicut ego volo sed sicut tu. Fiat voluntas tua. Dat nobis exemplum obedientie ut in arduis et periculosis destitutis vel p(ro)prie voluntatis habe(n)d(um) est inter carnem spiritum et spiritum deo subiciendum ... Tribus vicibus oravit d(omi)nus ut nobis a preteritis malis venia, a presentibus tutela, et a futuris cautela. Orem(us) hanc d(omi)ni orationem. Pressit pavorem committatur agonia et sudor sequitur angelica consolatio. Quartum fuit pie oblationis, quia se obtulit ut liberarentur sui. Jo. 18: Ego sum, si me queritis sinite hos abire. Sicut tradere(tur) et capitur propter ysaac immolando Gen. 22. Agnus immolatur pro xpo iudeorum. Exo. xij. Quintum fuit verbum pie compatationis reprehensionis cum dixit: Non potuistis una hora mecum vigilare, et postea: Amice ad quid venisti. Item Jo. 18: Si male locutus sum testimonium perhibe de malo. Item tamen ad latronem. Sextum fuit benigne responsionis ut: Amen ego palam locutus sum. Item Cayphe. Item ad pilatum: Regnum meum non est de hoc mundo. Ista circa verba salvatoris antequam cruce

ostenderet. Jam sequuntur verba que in cruce dixit. Primum verbum in cruce d(omi)ni fuit pie interpellationis cum in cruce pro crucifixoribus oravit dicens: Pater ignosce illis etc. Secundum fuit pie remissionis cum dixit latroni: Amen dico tibi hodie mecum eris in paradiso. Tercium fuit pie consolationis cum dixit desolatissime matri pie: Mulier ecce filius tuus ... O d(omi)na misericordissima quos fletus lacrimarum, quos gemitus, quos singultus dicunt de tuis pudicis ... visceribus erupisse, multasque tum pressurum confudisse cum attenderes unigenitum filium tuum moretem coram te ligari flagellari mactari in cruce sine culpa extendi et carnem de carne tua crudeliter de impiis lacerari cum audires ab eo: Mulier ecce filius tuus, cum acciperes in filium servum pro d(omi)no, discipulum pro magistro, et creaturam peccatorem hominem pro deo. Cum quod in hoc mundo carnis relinquebat suo carissimo co(m)mendabat. Quartum fuit pie conpassionis magne pro eis qui fuerunt in limbo qui miseria et detentione diutina pia ... dicebat cum ait: Deus meus deus meus. Quintum fuit verbum feruentis desiderii cum dixit: Sicio. Sextum fuit verbum consumate perfectionis cum dixit: Consummatum est. Septimum fuit verbum discrete p(ro)visionis cum dixit: In manus tuas co(m)mendo spiritum meum etc. Hec verba que primi fine(m) magnis et devotis ... sunt frequenter ... ea legentibus ... cogitanda.

Tercio circa d(omi)ni passionem est affectio multiplex attendenda. Hic autem meditatio continet septem articulos meditandi d(omi)nice passionis qui sunt: venditio venditi, captio capti, illusio illusi, flagellatio flagellati, condempnatio condempnati, crucifixio crucifixi, occisio. Hec sunt septem signacula i(d est) septem misteria libri signati que aperuit agnus qui occisus est Apoc. v. Primum in meditatione d(omi)nice passionis esse debet circa eius venditionem. Illa eterna sapientia que preciosior est cunctis opibus cui omnia que desiderantur non valent co(m)parari quasi pro nullo precio est venalis exposita

Cui Iudas dixit Quid vultis michi dare et ego vobis eum
tradam glo. q. Vile mancipium precium posuit in emencium opi
one Cogita igitur quis quibus et qualiter sit venditus quia scilicet
agnus lupis innocens homicidis amicus inimicis pius impiis
iustus iniustis O quantum movere potest ad pietatem si cogitemus
quod viliter mundi precium et preciosus vir et speciosus forma pre
filiis hominum sit venalis expositus pro tam modico precio venditus
O quam ingrato discipulo sit traditus etc. O quam crudelibus merca
toribus sit emptus ex quanta pietate et caritate vendi voluit
ut per eius vendicionem mundus est redemptus Augustinus in li. d' pbato
Exulta anima christiana quia Iudeus emit Iudas vendidit tu obtinuisti
in hoc contractu inimicorum tuorum qui venditus redemit te emptus
dilexit te quia mori voluit pro te. Secunda meditacio dominice

2a meditacio

passionis est circa venditi captionem Debet enim mens devo
ta meditando quam voluntarie salvator noster se obtulit quam violent
et crudeliter cum gladiis et fustibus captus et devinctus fuerit
quam efficaciter volentibus discipulis gladiis percutere et captionem
suam impedire ne percuterent prohibuit quam duriter ligatus et
constrictus fuit quam viliter deductus de loco ad locum et vinctus
quasi vilis latro per vicos et plateas fustigatus Iuxta illud
Trenorum 4 Spiritus oris nostri captus est dominus christus in peccatis nostris
cui diximus sub umbra tua vivemus [illegible] autem
debet considerare pro qua ligari voluit scilicet ut nos compeditos a
vinculis culpe et pene absolveret Albus ligatur qui solvit com
peditos Anshelmus Quomodo letabor de libertate mea que non est
nisi de vinculis tuis qualiter gratulabor de salute mea
cum non sit nisi de doloribus tuis Hic est considerandum quod dominus
in septem locis fuit ligatus In presepio in orto In domo Anne
Cayphe in domo Pilati In pretorio ad columpnam In crucis
patibulo In sepulcro involvitur etc. Exponitur vincula cupi
ditatum nostrarum dissolveret et vincula nostra disrumperet ut sampson

septem funes philisteorum Iudicum 16 Tercia meditacio dominice

3a meditacio

passionis est circa capitis deiecti illusionem Notandum quod illusus
fuit in quatuor locis in domo Cayphe Pilati Herodis et in
cruce O quam nos movere debet ad compaciendum debet co
gitare qualiter in domo Cayphe facies sole speciosior fuit
sputis vilissimis Iudeorum inquinata alapis cesa blasphemiis in
honesta in ludibrium velata de propheta eum sedentem palmis
interrogata O quantum sit summo regi compaciendum qui Pilati
atrio pro nobis vestimentis propriis exuitur et in ludibrium tamquam
rex fatuorum purpura circumdatur spinis coronatur falso adoratur
et rex Iudeorum vocitatur et tamquam non valens salvare et rege
re saluti sibi sua falso salutatur arundine caput eius angelis
tremendum et venerandum spiritibus beatis percutitur et tamquam
fragilis et nulla sit eius potencia baculus arundineus in manu
eius dextra pro sceptro regio ponitur et tamquam sit vermis vi
lissimus et immundissimus conspuitur et tamquam sit omnibus contemptibilis
convocata tota cohorte Iudeorum ab ipsis gentilibus illuditur Humi
liatur et illuditur altissimus dei filius rex regum et dominus saba
oth et gloria angelorum et salus iustorum et decus beatorum O
quam nos ad compaciendum pungere debet angelorum et celorum regis
illusio facta coram Herode tyranno et reliquo regis cum ipso et toto
eius exercitu contempnitur et tamquam fatuus indutus veste alba ir
ridetur et a curia eius eicitur et Pilato iudicandus redditur
O quam viscera christiana debet contere illusio quarta que fuit cum
rex Israel et pater misericordiarum misericordia hominum facie te affixus est manu
re pandens sua viscera misericordie ob salutem nostram ubi a prin
cipibus scribis principibus populi et militibus etc. ab ipsis et pendentibus
latronibus a pretereuntibus et capita moventibus felle et aceto
in siti sua potatur blasphematur irridetur et vituperatur O
vere bone Ihesu obprobria exprobrancium tibi supercadunt ut cor meum
ad compunccionem moveat Quarta meditacio dominice passionis

4a meditacio

esse debet circa illius flagellationem. Debet enim anima christiana
profunde considerare qualiter Christus fuit flagellatus multipliciter
et attritus, videlicet linguarum blasphemancium et alaparum im-
pellencium, spinarum pungencium, sputorum deturpancium, flagellorum
dirumpencium, arundinis et lancee. ysa. 53. Vulneratus est propter
iniquitates, attritus propter scelera nostra, disciplina super eum.
O bone Ihesu, disciplina tua me doceat, me moneat, me
sanet et me deo pacificet. Hic anima christiana precioso sangui-
ne Christi redempta diuinius inuretur et profundius meditetur
quam viliter sit consputus, quam nequiter colaphis et alaphis limatus,
quam crudeliter ligatus ad stipitem et virgis et funiculis toto cor-
pore laceratus, quando illa caro virginea tenera et tenella vn-
dique in membris omnibus sit dirupta et pro sanguine cruentata.
Hec est regis nostri vestis purpurea / cruore Christi corpore rubricata.
Habuit eciam rex noster arundinem pro sceptro, sicut legitur: percuciebat
caput eius arundine. Habuit et coronam non auream nec argenteam
vel lapidibus preciosis ornatam, sed spinis pungentibus fabrefactam,
non in honorem persone vel capitis ornamentum, sed pocius in ig-
5. meditacio nominiam, obprobrium et cruciatum. Quinta meditacio dominice pas-
sionis est circa flagellati condempnacionem. Fuit enim dominus menda-
citer inquisitus, accusatus, iudicatus et condempnatus iniuste in qua-
druplici curia. In curia Anne iudicatus est percuciendus. In curia
Caiphe morte iudicatus est dignus. In curia Herodis irridendus
tamquam fatuus et impotens contempnendus. In curia Pilati cruci
figendus. Qui autem ab omnibus iniuste iudicatus est, iuste homines
iudicabit. Job 36. Causa tua quasi impii iudicata est; iu-
6. meditacio dicium causamque recipies. Sexta meditacio dominice passionis
est circa dampnati crucifixionem. Circa quam quatuor amara
nimis et compassione digna considerare debemus. Primum est
crucis baiulacio, quia videlicet propriis humeris crucis patibulum

baiulauit, et ille sub quo curuantur qui orbem portant,
Job 9. Conspicit igitur Ihesus portans spineam coronam et purpu-
reum vestimentum, baiulans sibi crucem. Non quod videret sanctis
mulieribus que plangebant et lamentabantur, respiciens eum: Filie Ihe-
rusalem, nolite flere etc. Secundum est eius omnimoda denudacio. ps.
Diuiserunt sibi vestimenta mea etc. O quam verecundus fuit et
coram tota multitudine populi denudari, cum esset honestissimus,
maturus et virgo pudicissimus. Longe grauius fit ei toto
corpore denudari quam ad columpnam ligatis membris omnibus fla-
gellari. Tercium est aceti et fellis amara potio porrecta in siti.
Quartum est dolorosa crucis affixio, postquam foderunt manus meas et pedes.
Cuius est cor tam saxeum et pectus tam ferreum quod tam acuta
non penetrat et tam pungitiua non compungat. Septima 7. meditacio
meditacio dominice passionis est circa crucifixi occasionem. ysa. 53.
Tradidit in mortem animam suam. phil. 2. Humiliauit semetipsum etc.
O quam crudelis fuit mors illa que vite perimit auctorem, qui
tam iocundum consorcium ante seculum et corporis nexum tanto federe co-
pulatum dissoluit. Quam amarissima fuit mors illa per quam
inebriata et repleta fuit amaritudine dulcissima mundi vita.
Quarto consideranda est penas inferentium detestanda
ad hanc atrocem passionem inferendam pretez grauiter et in proditore
cupiditas. In iudeis inuidencia, in Pilato timiditas, in romanis
crudelitas. Iuda quidem fuit cupiditas execranda, qui a deo
cor eius et oculos excecauit, ut omnium beneficiorum immemor fuit
ingratus et sue salutis oblitus deum venderet, magistrum proderet
et auctorem vite morti traderet, ac postmodum sibi viam salutis preclu-
deret et laqueo finaliter se suspenderet. In iudeis fuit inuidencia,
Math. 26. Sciebat enim Pilatus quod per inuidiam tradidissent illum.
Ipsi ostenderunt se esse filios diaboli: Vos ex patre diabolo estis,
Jo. 8. Cuius inuidia mors introiuit in orbem terrarum. Sapiencie 2.

O gens insipiens et stulta tu sapientiam gens amarissima
mirum irritatum exprimas Jer. 6. Quo queris eum i amari-
tudine vite alte O gens vilissima precium mundi contempsisti ys.
liii Absconditus est vultus eius et despectus O gens crudelis-
sima mortuo non pepercistis O sceleratissime manus sacrilegas
in sanctum deum violenter mittitis O ingratissimi mala pro bono
redditis gratie pretia et pueriza Jo 8 ... reddit pro bono
malum O freneticorum manus medici excelsi mordetis O cecitas
o furor freneticorum quid clamatis noli dimittere hunc sed barra-
bam Gen. 49 Maledictus furor eorum quia pertinax et indignatio eorum
quia dura In pilato fuit timiditas timuit enim cesarem et
principatum perdere tremuit et timuit summum regem ledere
et condempnavit crucifixum Facile declinat a iusticia qui causis
plus hominem quam deum formidat In romanis fuit crudelitas
manibus suis flagellando conspuendo alaphizando colaphizando
spinis coronando et crucifigendo sicut predixit ipse salvator tra-
detur enim gentibus ad illudendum etc.

Quinto consideranda est christi passio quantum ad ipsum
patientem fuit autem circa hoc septem attendenda Quorum primum
est summa excellentia patientis et passionis summa deiectio
de summa eius excellentia phil. 2 Cum enim in forma dei esset
non rapinam arbitratus est esse se equalem deo. Summa eius de-
iectione exinanivit semetipsum factus obediens usque ad mortem
formam servi accipiens usque illuc mortem autem crucis ibidem. Exi-
nanivit semetipsum usque ad incarnationem usque ad participacionem
humane mortalitatis usque ad temptationem diaboli usque ad deri-
sionem sputi flagellationem etc. ... Quanto minorem se
fecit humilitate tanto maiorem se fecit in bonitate Et quanto
fuit vilior tanto michi est carior Jer. super cant. O humilis
et sublimis O altissimum et novissimum O obprobrium

et gloriam angelorum nemo sublimior et nemo despectior Et
subdit esto vilem quantum poteris numquam vilior eris tamquam leprosus
et immundus mundator criminum extra menia eicitur cum latronibus
crucifigitur tamquam vermis vilis fimus conspuitur obicitur et conculcatur
Secundo consideranda est circa personam patientis commoda innocen-
cia et puritas et peccatorum immunitas i pe. 2 Et ipse est qui peccatum
non fecit etc. Et tu pro peccato moreris innocens occiditur ut peccator
liberetur O amantissime Jhesu quis fuit causa ut ita pate-
reris Certe ego sum causa doloris tui ys. 53 Vulneratus est propter
iniquitates nostras vere ipse peccata nostra tulit in corpore suo Ipse enim
est qui mortem non meruit mori voluit pro merentibus mortem
Et david cum videt populum suum percussum a ... pro populi
liberatione mori postulavit Tertio circa personam morientis
consideranda eius mira patiencia Unde in persona eius dicitur
Jer. 11 Ego quasi agnus mansuetus qui portatur ad victimam
et ysa. 53 Sicut ovis ad occisionem et quasi agnus coram ton-
dente obmutuit et non aperuit os suum Et multipliciter ostendit quod
voluntarie hoc faceret nam querentibus occurrit non cognoscentibus
se manifestavit impedientibus prohibuit non fugit non murmuravit
non se defendit mendaciter accusantibus non respondit immo pas-
sioni se exposuit Tren. 3 Dabit percutienti se maxillam ys. l
Corpus meum dedi percutientibus et genas meas vellentibus faciem
meam non averti ab increpantibus etc. Unde bernardus Caput tremendum
celestibus spiritibus spinarum densitate configitur oculi lucidiores
sole morte caligant aures audientes cantus angelicos
audiunt peccatorum insultus dicentium Crucifige etc. Os quod docet ange-
los felle et aceto potatur facies preciosa pre filiis hominum sputis
iudeorum deturpatur manus que celos fundaverunt et in cruce
clavis affixe extenduntur Pedes quorum scabellum adorandum
in cruce clavis affiguntur Quid plura lingwa habuit libera

ad orandum. et matrem suam dilecto discipulo commendandum. 4to circa personam pacientis consideranda est singularis obediencia phil. 2. humiliavit semetipsum etc. O vere mira pietas dei qui ex amore nimio filio tuo talem obedienciam dedisti et nimis mira caritatis filii qui talem et duram obedienciam implevit Jo. 4. Meus cibus est ut faciam voluntatem eius qui misit me. Quinto circa personam pacientis consideranda est summa bonorum omnium affluencia quantum ad divinum et extrema penuria quantum ad possessionem et usum Ita ipse qui est rex regum et dominus dominancium et primo creator omnium sicud nudus est egressus est matris ex utero et nudus egredietur nichil terrenum vel temporale prorsus retinens Job 1. Recordare paupertatis mee que patuit in ipsis in nullius thezauri possessione Non enim habuit unde vitam suam sustentaret in amicorum commissione quia non fuit qui pro ipso coram iudice staret In vestium mutacione quia non habuit quibus carnem suam operiret In terre sublevacione quia non habuit ubi pedem suum figeret et cibi et potus consolacione Non enim habuit quod biberet pauper fuit domo et lecto sibi deficientibus quia in cruce non habuit ubi caput suum reclinaret pauper fuit a membrorum incolumitate et libertate quia non habuit membrum a passione liberum quo se iuvare posset nisi linguam aceto et felle ad ultimum impeditam 6to circa passionem pacientis persona consideranda est inmensa affectio caritatis Ita divina caritas que mater est et regina omnium virtutum ipsum plenum et potestative possidet ex cuius inestimabili fornace congrediens zelus ardentissimus celorum ipsum de celis ad ipsam tunculam nostre carnis et mortalitatis ad paupertatem extremam induit cum peccatoribus conversari fecit et pro nobis ieiunare vigilare orare predicare discurrere fecit fatigari esurire sitire frigora et calumnia sustinere contumelia obprobria ludibria contumelias contradicciones in verbis insidias et temptaciones mortis et tandem mortem in factis sustinuit Jo. 3. In hoc cognovimus caritatem dei

quoniam ille pro nobis animam suam posuit. maiorem autem dilectionem nemo habet etc. Revera dulcissime Jhesu. tu maiorem habuisti qui pro deridentibus et crucifigentibus actualiter orasti et longe plus de ipsorum peccato et ingratitudine quam de tuo supplicio doluisti Unde ait quidam homo vide quid pro te pacior ad te clamo. qui pro te morior Vide clavos quibus confodior et dolores quibus afficior. cum sit tantus dolor exterior interior tamen planctus est gravior tam ingratum te dum experior ut passionem suam propter nichil flevisse legitur sed pluries pro nobis ex conpassione Bernar. in persona anime sancte dicit Nescivi quod tu me diligit deus Amplius michi vilis esse non debeo qui deum pro me crucifigi et mori conspicio 7mo circa personam pacientis consideranda est summa diffusio ~~caritatis~~ languentis ex summa caritatis affectione processit quod omnia sua suos in se totum non exhibuit nobis Phi. totus extensus est agnus in usus nostros. extensione enim membrorum et brachiorum ostendit quod sic nos dilexit quantum diligere potuit per prophetam veniet potentis brachiis quantum potest et inclinato capite ad modum crucifixi dicit sic diligo vos quasi diceret totum me expono amore vestro et exhibeo vobis quicquid sum quicquid possum tantum vos diligo quod exprimere nequeo verbo ideo quod indicibile exprimo signo et ipse dedit se nobis in fratrem socium in precium etc. Vere largus est ille dispensator qui carnem suam dedit in cibum et sanguinem suum in potum. animam in precium. vulnera in remedium. brachia in refugium crucem in clipeum. ~~sanguinem suum in potum~~ cor suum in amoris indicium aquam in balneum. sudorem in medicamentum. clavos in salsamentum. spineam coronam in coronamentum. verba in documentum vitam et mortem in exemplum hic fuit de duodecim fructibus ligni vite Apocalips 22.

Sexto circa passionem domini considerandum est dolorosa et do
loris immensitas expressima circa primum O vos omnes qui tran
sitis per viam attendite et videte si est dolor sicut dolor meus. Apparet autem max
imus et gravissimus dolor isti multiplici ratione. Primo quidem
fuit acerbissimus dolor ratione conditionis persone et eius passionis
inflicte videlicet quod tam magnus tam nobilis tam pius tam
innocens tam amator et voluntarie se offerens tam vilite-
tam crudeliter hostiliter et violenter tractaretur. 2o ratione
complexionis nobilissime quanto enim complexio melior et a cor
ruptione remotior tanto pugna est durior dissolutio gra
vior et angustia maior. Cum igitur in domino Jhesu caro fuit mun
dior purior et a corruptione peccati remotior complexione
convenientior quam in ceteris ideo in eo fit sensus maior dolor
et vehementior angustia passionis. Ad quod dolorem considerandum
invitat nos Jeremias. Attendite universi populi dolorem meum etc.
3o fuit gravissimus ratione diffusionis quia passio fuit gene
ralis in omnibus membris quia totum enim corpus vulneratum
est et maxime in locis ubi vene et nervi conveniunt scilicet in pedibus
et manibus et corde quibus disruptis totus sanguis exivit et
cum omnia membra sic essent afflicta sola lingua passionis
immunis erat. Ideo quando aceto fel sibi appositum fuit dixit consumma
tum est et exclamavit et inclinato capite emisit spiritum. 4to
ratione pregnationis aptissime. quantus enim erat dolor passionis
et calicis amaritudo et oculis omnia videntibus mortuus est
et non fuit aliquis qui mortem non timeat nec timet omnino
visu suo exoravit quod pro salute nostra bibit. Quinto ratione
separationis amarissime quanto enim maior est copulatio aliquorum
tanto cum maiori violentia separantur. Vinculum amoris na
turalis uniens animam cum corpore in Christo magis quam in ceteris
fuit ideo maior fuit dolor in separatione. Nam unde habes

uxorem pro vita et obediente et bona non nisi cum dolore amit
tit et caro Christi obediens et subiecta semper fuit. Sexto ratione
improperationis ingratissime cum tam ingrati fuerint iudei et
sunt adhuc hodie christiani. Videbat quidem manifeste ingra
titudinem Judeorum quos ab egypto liberaverat et in deserto
manna dederat legem docuerat et eos in voluptua prefecerat
terram optimam promisit et dederat eis prophetas inspirat et post
multa beneficia ad complementum omnium ipse salvator omnium ad
salutem eorum ex eorum genere venerat. Et post predicationes et
viarum predicationes demonstrationes et regni celestis expo
sitione et eorum infirmitates omnes curat et multorum mira
culorum operatione et post sacramentorum salutarium institutione manus
sacrilegas inicientes ceperunt ligaverunt illuserunt flagel
laverunt dampnarunt crucifixerunt et occiderunt ut dicit illud veris
tus ps. Retribuebant mihi mala pro bonis sterilitatem anime mee
ego actuali servitute illi reddebat sterilitatem. ego honores ipsi
contumelias. ego medicina ipsi vulnera. ego vita ipsi mortem retri
buerunt. Maxime autem ipse doluit pro ingratitudine istorum christianorum pro quorum
maiora facturus erat quam previdebat quibus daturus legem nove
documenta sacramenta munimenta effudit tot viscera misericordie
tot fluenta gratie quibus dedit tot refugia pugne tantam spem
venie. tot ostendit signa amicitie tot removit impedimenta
glorie. tot solatia miserie. tot dedit adiutoria laborum. Primo
ad christianos ibi dicit per illud. O bone quam dulcis cum hominibus
nec sanus es quam magna et habundanti largitus es eis qua
dura et aspera pro eis passus es. dura verba. duriora verbe
ra. durissima et horrendissima crucis tormenta. Idem sub spi
nato capite non debet corpus luxuriari. ego corona spinea in
et tu in capite habes sertum de floribus. Ego clavis defixus
et tu cyrothecas in manibus. Ego in veste alba fui derisus

ab herode· et tu tripudias in illis Ego despectus sum in pedibus
et tu cum illis tripudias Ego habui pro te brachia extensa in
cruce et tu extendis ad modum in circulo coree in meum obprobrium
Ego dolui et tu exultas· tu habes latus apertum et pectus
insignum vane glorie et ego pro te latus fossum habui instrumen-
to dire lancee perspicerante reuertere ad me dicit dominus et ego
recipiam te Bernardus· respice oculo mentali o homo quanto te
muneratoris debito astringaris domino pacienti pro te· respice
sanguinem· sudorem· alaphas· contumelias· flagellorum instanciam
coronam spineam· sputa· ludibria· crucis angariam· patibuli sus-
pendium· oculos languidos· oris pallorem· fellita cibaria· ama-
ra pocula· caput inclinatum· geniculaciones in irrisionis titulum
famosum· sortem vestimentorum· clamatum crucifige· et quod plus
vilissimum mortis supplicium Ideo sic effudit hic salvator
noster torrens sue caritatis confluuum et torrens sue pietatis
plenitudine / michi est tamen magis apparet quod ingrati sunt
quia qui tanti gracie ingrati sunt extiterunt Ideo dicit ecclesiasticus. 29.
gracie fideiussoris ne obliviscaris· dedit enim animam suam pro te
dolorem eciam suum magis exaggerat quod de tam preciosis suis meri-
tibus fructum tam modicum reportavit

Septimo circa domini passionem consideranda est compacientium
cristo devocio viscerosa· multum moveri solet ad fletum in
aliquo funere vox lamentancium et merencium Sic a nobis
debet lacrimas extorquere et cordium nostrorum duriciam pene-
trare pium compassio pia fidelium Bernardus Expansis in cruce ma-
nibus dedit risum malignantibus et fletum fidelibus· factus est
omnibus derisui qui solus poterat esse terrori Movere
autem nos maxime debet compassio pietas beate marie matris
domini· beati petri apostoli latronis dextri nichodemi et Joseph·
mulierum sequencium ad monumentum et precipue marie

magdalene / quis autem pectus ferreum non urgeat et cor saxe-
um non molleat viscera non contriciat / viscera non commoveat
commocio viscerum tuorum et effusio lacrimarum o dulcissima domina
o mater misericordiarum piissima· o maria benignissima cum ante
oculos tuos cerneres prolem tuam tam nobilem pati tam ignobilia
tam pium tam impia· tam mansuetum et innocentem tam dura
atque dura· quis posset digne cogitare vel lingwa exprimere
quam maximus fuit dolor tuus· quam profunda credantur suspiria
tua· amarissimus gemitus immense tui cordis· tui singultus
habundantissimi· fluctus tuarum lacrimarum angustie vehementissime
singularitas quam iuxta symeonis vatis timuit passionis cristi
gladius acutissimus tua viscera penetravit· mors eius ama-
rissima tua ipsam animam transverberavit O quam vehemencia an-
gustie super te cumulavit deus qui te in partu virgineo ab
omni angustia immunem fecit et de te deus et homo natus quem
coram oculis tuis benedictus fructus ventris tui passus cru-
cifixus et occisus ut merito posset dici quod dicebat illa vetus
Noemi Ruth i· nolite me vocari noemi id est pulchra sed amara
quia amaritudine replevit me omnipotens· credo veraciter quod ex passio-
nis vehemencia fuisset mortua nisi spes certa propinque et
resurrectionis eius dolorem refrenasset Contricio eciam beati
petri et passionis cristi compassio et luctus eius amarissimus
et compassione et fletum debet nos provocare· quem oculi domini iu-
dices sole respicientes illuminaverunt ut primum tercie nega-
cionis sue adverteret· erubesceret et doleret et ut regem glorie
tam ignominiosa et dura pati attenderet et ei condoleret Unde
dicit petrus quod audito gallicantu semper ad oracionem solebat
surgere et recolere suam negacionem et domini passionem lacrimas
uberrime effundere Tercio quis non suspipiat dextri latronis
tantam fidei illuminacionem et firmitatem ubi vidit dominum stantem pati

distrahunt omnia celi luminaria excepta beata virgine a firma-
mento fidei ceciderunt Quem non moveat eiusdem veritatis re-
cognicio regis et adeo eo commercio et eius adhesio quando
pene relicto eo fugerunt Quem non pietatis visceribus emolliat
eiusdem defensio domini et iustificacio et sua accusacio cum diceret
blasphemanti nec tu deum times cum in eadem dampnacione sis
et nos quidem iuste etc. Quem non moveat eius humilis peticio
dicens memento mei domine dum veneris in regnum tuum Quarta
compassio fuit filiarum Jherusalem quis christianus non lamentetur cum lamen-
tantibus et fleat cum flentibus filiabus Jherusalem quis christianus
non lamentetur si corde gressibus sequatur cum sequentibus dei fi-
lium per suos pedes eductum ad ignominiosum crucis suspendium
Quinta compassio fuit duorum Joseph et Nychodemi quis enim non mo-
veatur si recogitet cum quanta audacia et instancia ille Joseph
decurio corpus christi a pilato pecierit et cum quanta cordis
leticia munus illius nobilis funeris sibi datum acceperit Cum
quanta devocione credendum est quod illud corpus deposuit Cum
quantis caritatis amplexibus deposuit quam venerantur tractaverit
quam dulciter osculatus fuisse illud sacratum dei quantis lacrimis
aspersisse creditur et lavisse loca vulnerum Cum quanta devocione
ligasse in munda sindone involvisse et in novo sepulchro posuisse
Quis cogitet cum quanta devocione Nichodemus tot libras
mirre et aloes attulit quibus corpus quod tot passiones pertu-
lerat non sine multarum lacrimarum admixtione linivit et
condivit Sexto inter fideles compassi fuit domino amici eius et
devoti eius qui a longe stabant et forsan pro timore et dolore
passionem de prope cernere non valebant Anselmus O benignissime
et suavissime domine et clementissime qui restaurabis meliora quia
carnis non vidi tue passionis non sum deosculatus loca vulnerum
fixuras clavorum quia non vidi illam corrupcionem beatam

tue carnis quia non aspersi lacrimas cicatrices veri corporis
testes Septimo fuit piarum compassio mulierum que paraverunt aro-
mata unguenta quarum compassio perpendi potest ex vehemen-
cia earum quia omnia reliquerunt patrias familias et domos proprias
propter christum ut videre possent et audire dulcedinem verbi
et conversacionem Jhesu christi et quanto fuerat maior earum dilectio
tanto fuerat in passione maior doloris accumulacio Patet
eciam earum compassio ex vulnerum inspectione curacione aromatum compa-
racione ex diligenti domini inquisicione Illa autem beata pecca-
trix que pre ceteris in se facta misericordiam magnam pre ceteris
senciebat inconsolabiliter flebat Anselmus Quis enim explicet o
beata sponsa dei quam benigna familiaritate et amore flagra-
bas quod ad monumentum currebas flendo Ipse te quem consolari vo-
lebat magis attendebat Ipse se videnti se celebat et se non
videnti ostendit tu quem quereres et cur fleres querebat
O dulcissime domine cur queris quid plorat nonne videbat
te corpus suum dulce vitam tam suavi crudeliter mactari quodam
ligno expendi clavis ferreis affligi velud latronem ad ludi-
brium impiorum suspendi et occidi et quia nequiverat ibi in-
vare te ne te occiderent volebat corpus tuum diu servare
unguentis ne putresceret ut saltem mortuum diu flere posset
et tu corpus ipsum quod gaudebat sibi dimissum credit amissum
et tu queris mulier quid ploras O singulare gaudium eius
cur geminas dolorem eius non enim ignorabis amorem quem
inspirabas Sed o bone domine magis benigne erat fidelis ancil-
la erat discipula tua imprimere recepta tuo pagine
cum desiderio tuo anxiatur tibi compatitur et interrogat et
cum sibi apparet quem desiderat displicet ei displicet ei
quia quod videt et tu queris quid ploret Octavo gemmis
compaciens nostra fuit ipsa crudelitas infidelium crucifigencium

clamat eo moriente Centurio esse dei filium. Turba
tercium apparencium eo moriente pectora sua percuciunt et reve
dunt qui aliorum corda frangunt videntes eum mortuum cor
eius non contremuit. Tercium genus apparencium fuit mul
titudo angelorum celestium que tantam et piam compassionem de
rege celorum habuit celestis angelus qui eum in agonia
fro de celo descendit et ei astitit et precibus sanctis et
deum totius consolacionis confortavit. O quanta fit angelorum
devocio circa dominum suum et contra adversarios suos
indignacio ut legitur in vi libro de bello Judaico in tercia
parte eiusdem libri audite fuerunt voces dicencium transeamus
ab hijs sedibus et eos quos prius cum tanta diligencia
custodierunt sacrilegos et velut excecratos reliquerunt et
qui prius erant eorum defensores sunt facti eorum persecutores
Et tunc ut dicitur beatus michael qui dux et princeps erat
iudeorum factus est princeps milicie christianorum. Quartum
genus apparencium fuit multitudo sanctorum mortuorum
quorum multa corpora surrexerunt et de morte eius re
surrectione testimonium vivis exhibuerunt. Quintum genus
prophetarum bonorum qui adventum domini previderunt qui et cor
porali presencia passionem domini non viderunt tamen prophetali spiritu
previderunt et dixerunt quod non lingua exprimunt bene sufficien
ter passiones eorum circa christi passionem et acta pia contem
plantes verba fletus et planctus ad passionem christi pertinen
cia quam christus que dixerunt et scripta reliquerunt ut dicunt
ysa. Jerem. ezechi. daniel. Job et alij. Sextum genus est
compassio sanctorum martirum confessorum et virginum qui licet pas
sionis christi tempore non fuerunt nec eam corporeis oculis viderunt
tamen de ea audientes pro effuso christi sanguine lacrimas
innumerabiles effuderunt. mundi solacia et prospera spreverunt.

pro nobis corpus in morte prius detorsere. Iste quis crederet
unquam tale aut quis videret huic simile. ipse pro iustis mortuus
et aliquando exulare a celis ut nos ad celum reportaret amicus
dulcis consiliarius prudens adiutor fortis. Respice o homo
oculo mentali quante remuneracionis debito astringaris
domino pacienti pro te respice sudorem sanguineum alapas etc.
Nota quales amicos habemus. Primus est mundus et est
falsus amicus et quo recipit in morte nisi sudarium
2us amicus est sunt homines mundi qui conducunt usque ad sepul
crum. 3us est diabolus qui homines suspendit si adiutorium vocarat
Quartus est christus qui pro homine suspendi elegit. Septimo
omne peccatum eliminat et sic mundando sanctificat unde dominus
passionem suam vocat baptismum luce 12. habeo baptizari et
quo coartor donec perficiatur habere sanguinem christi qui per
spiritum sanctum semetipsum obtulit immaculatum deo emundabit con
sciencias nostras etc. In signum huius dicitur 4 Reg. lavare
septies in Jordane. septem ablutiones in Jordane naa
mansirus a lepra mundatus est quia per septem effusiones san
guinis christi peccatorum a septem maculis peccatorum mortalium lavatur
et mundatur sic ut singula singulis respondeat per quandam
appropriacionem sic effusio facta. In circumcisione de membro
genitali fuit ad purgandum in nobis luxuriam. In sudore
contra gulam. Nos copitata comedimus et adam pomum vetitum
unde pro nobis christus habuit sudare usque ad sanguinem. Contra
invidiam fuit effusio de livore flagellorum. invidi enim bona
visa flagellant et lividos faciunt. Contra pigriciam effusio
pedum. Contra avariciam effusio manuum. Contra iram apercio
lateris et vulneracio cordis. Contra superbiam in capite fuit
spinis coronatus et exinde sanguis effusus. Octavo affi
cit dolore clerici anima meditando dolores et opprobria dilectis
simi sponsi sui amaritudine repletur tamen dum cogitat

amoris in(ex)perti dulcedinem et fructus sanctissime
passionis et bona que ex ipsa passione provenerunt gaudio
et exultatione p(ro)fundi(tu)r. Vn(de) cantic(orum) p(ri)mo: fasciculus mirre
dilectus meus michi. Vnde xp(istu)s pro salute n(ost)ra pariens cuius
devotas afficit ad dulcedinem si sciat colligere de spinis coron(e)
sue uvas inebriantis devotionis et de tribulis i(d est) punctur(is)
flagellorum et clavorum ficus mire consolationis. Huius passi-
onis fructus multiplices gustare desiderans o(mn)ia s(an)c(t)a
d(icitu)r cantic(orum) vii(mo): Ascendam in palmam et apprehendam fructu(s)
eius. Hec est arbor illa mirabilis de qua dicitur Danie(lis)
iiii(to): Videbam et ecce arbor in medio terre etc. Cuius dignitas
glosa in duodecim commendando describitur. Primo i(d est) situ quia
in medio terre situs. Pro eo quod per eam operatus est deus salute(m)
in medio terre ut sit commune refugium et remedium omnibus
ubique confugientibus ad eam. Secundo commendatur in altitudine nobi-
litatis summe quia altissimi filius gloriosus ventris virginis
fructus in ea pependit. Vnde sequitur: altitudo eius erat nimia.
Tercio ferendo sibi tam altum fructum. Tercio in magnitudine dig-
nitatis quia filios dei consignat et in frontes eorum transfert
regno celorum dignos eos esse ostendit. Quarto unde sequitur:
magna arbor. Quarto in fortitudine per quam infernum fregit mor-
tem destruxit et virtutem diaboli et dominium penitus oppressit
et ad nichilum redigit. Vnde sequitur: et fortis. Quinto i(d est) certitu-
dine quia celos aperit et tamquam pons et scala paradisi cuncta
humiles ab ymo in sublime celorum habitaculum transvehit. Hoc
est quod dicitur: summitas eius contingens celum. Sexto in latitudine
virtutis et potestatis quia per totum mundum se extendit. Vnde
sequitur: aspectus illius erat usque ad terminos universe terre.
Septimo in pulcritudine frondium et florum i(d est) verborum et exem-
plorum virtute ornata. Octavo in fructuum multitudine s(ive)
multiplicitate utilitatis qua mundo incorrupti impendit.

Vnde sequitur: fructus eius nimius. Nono commendatur in
necessitate quam de eo habemus quia in carne sua in usum et
alimentum omnium xp(istu)s preparavit. Vnde sequitur: et esca universorum
in ea. Decimo in securitate et capacitate umbre est quia
virtute sua religiosos et seculares munit et custodit. Vn(de)
sequitur: subtus eam habitabant animalia et bestie. Vndecimo in
iocunditate sp(irit)ualis contemplationis et passionis. Vnde per passionis
iugem meditationem post lacrimarum ex compassione multam contem-
plationem passionis effundit cordibus leticiam. Vnde dicitur: In ramis
eius i(d est) diversis passionum generibus conversabuntur. Interim me-
ditando circa eam volucres celi ut contemplativi diversos ca-
tus inde promendo, diversas affectiones pietatis et consolationis
inde recipiendo. In consolatione et mitigatione tribulationum
quia in ea caro xp(ist)i est afflicta et attrita diversis tribulationibus
et flagellis ex consideratione attributionis coronis xp(isti) intra
recepit flagelli sui mitigationem et divine gratie consolationem.
Vnde sequitur: ex ea vescebatur omnis caro. Bernardus: Quis mir-
tue o crux benedicta digne queat investigare longitudinem
latitudinem sublimitatem et profundum. Ita longitudo tua
usque ad diem novissimum subvenit universis invocantibus
eam. Latitudo tua replet orbem orbis terrarum. Sublimitas tua
invenit superne civitatis restaurationem. Profundum tuum sede-
ntibus in tenebris et umbra mortis obtinuit redemptionem.

Bono xp(istu)s in sua passione dat in afflictione solatium ut
sic homo imperturbabiliter virtus passionis xp(isti) omnem amaritu-
dinem vertit in dulcedinem. Aug(ustinus): Temporalis afflictionis
quam nobis comprimat adversitas nichil dolemus si consideremus
quid pro nobis bibit ad patibulum qui nos invitat ad premium.
Hoc est lignum quod deus dedit Moysi quo omnem aque amari-
tudinem dulcoravit Ex(odi) xv. Nonne a ligno indulcata est
aqua amara et a passione et a cruce xp(ist)i tribulatio

quid non similiter. erit si colligens omnes passiones christi exemplum
de illo qui non poterat comedere in religione panem durum
quem cum christus apud crucifixum repositum fuit et ut panem
intingeret in latus christi quem cum fecisset quicquid in postea
adversitatis eveniebat dulce sibi videbatur. Ita vulnera
christi sunt salsamenta miseriarum tribulationum. ¶ Tercio prestat
in temptatione presidium et sic homo insuperabilis. Ipse
enim est virtus et fortitudo pugnancium. ps. dominus dabit virtu-
tem et fortitudinem plebis sue. Ideo monet ipse. Confortamini
ergo in virtute eius. Ab ipso simpliciter est victoria. j. cor.
15. Qui dedit nobis victoriam per Jhesum christum dominum nostrum.
Ipse namque virtute pugnantes adiuvat sanando et virtualiter
roborando ipse arma fortissima ministrando ipse hostes debi-
litando debellando et effugando desuper quod pugnantem
adiuvat d. Eccl. 38. Altissimus de terra .i. de terrenitate cor-
poris salvatoris creavit medicinam. Hoc figuratum fuit de
serpente eneo de quo Jo. 3. Sicut moyses exaltavit
serpentem in deserto ita exaltari oportet filium hominis ut omnis
qui credit in illum non pereat. Sed figura tantam virtutem
habuit ut omnes a serpente vulneratos solo visu sanaret. Non
est mirum si veritas figurata sanat a morsibus serpentium
spiritualium. Nota quod contra omne peccatum sanat dominus christi medica-
mentum. contra avariciam sanguinem sudavit. Contra ypocrisim
fuit carnis multa flagellatio sine aliquo cooperimento sanitate.
Contra superbiam iram et odium fuerunt vulnerum impressiones. fellita
potio contra gulam et ebrietatem. Ex lacerata carne et fuso
sanguine fecit emplaustrum impaciencie. Ex aqua lateris bal-
neum contra feditatem infamie viciorum impudicie. Contra invidiam
fecit lacrimas effundendo ex dulcedine verborum fecit dulce
electuarium contra pigriciam et accidiam et brevem mortem

gustavit. medicus ut non moreretur egrotus. De passio-
ne christi et cruce sanat multa habemus exempla luce 8. In
textu solus curat omnes adductos ad se m. 9. Curatur
sanguinifluxa fimbriam vestimenti tangens. ista significat
per finem dierum vel fimbriam mortis. Exemplum quidam christianus
manebat iuxta synagogam iudeorum transferens mansionem suam
alibi ymaginem crucifixi ibi dimisit. Cum autem quidam iudeus
domum illam conduxisset et quendam suum contribulem invitasset
advertit ymaginem ibi esse et significavit hoc aliis iudeis
qui eum verberassent iudeum ibi habitare et de synagoga sua
eiecissent. licet asseret se ymaginem illam ignorare crucifixum
illum clavis confixerunt et alia passionis facta innovaverunt
Cum autem latus eius lancea aperuissent exivit inde sanguis et
aqua quam recipientes stupefacti infirmos suos cum illo liquore
tangentes curabant. Viso miraculo episcopo retulerunt et
conversi baptizati sunt. Requisitus christianus unde ymaginem ha-
buisset et quis eam sic pulcre composuerat respondit hanc
fuisse et traditam a predecessoribus suis quod eam composuit nichodemus
qui moriens dimisit eam gamalieli. gamaliel zacheo. iste
Jacob. et iste per diversos successores ad eum venerat. Ideo
bene de ipso dicitur Ysa. 53. Vere languores nostros ipse tulit.
Unde licet pugnans sit aliqua plaga plagatus nichilominus
tamen ad eum recurrat et erit sanatus. Ut dicat cum beata
agatha. Qui me dignatus est ab omni plaga curare ipsum
invoco deum vivum. De 2° s. quod christus discipulis suis arma
ministrat dictum est in tercio sicut legitur libro de consolacione. Talia
tibi contuleramus arma que nisi prior abiecisses invicta
te firmitate tuerentur. Ephe. 6. Induite vos armaturam
dei ut possitis resistere adversus insidias diaboli. habemus
igitur pro galea coronam spineam pro gladiis clavos manuum

p(er) cruce(m) scuto cruce pelle agni co(m)p(ar)ta eius sanguine ru-
bricata ubi depingitur rosariu(m) paradisi In quo dependent
quinq(ue) rose aperture p(er) vulnera p(ro) calcaribus clauos pedu(m) p(ro)
lorica livores flagellor(um) P(er) quo cruce(m) p(ri)m(um) q(uam) portauit d(omi)n(u)s
p(ro) clipeo p(ri)m(um) q(uam) baiulat(ur) ab eo Ciprianus ergo ... q(uo)d
q(uia) latus eius aperuit huius armis munita fuit beata Kathe-
rina q(ue) contra maxenciu(m) gl(ori)ose triumphauit Ite(m) beatus martinus
quando dixit ego signo crucis n(on) galea protectus hostiu(m)
cetos penetrabo securus Dicit(ur) q(uod) constantinus imperator
i(n) plus p(er) vexillo cruce(m) portabat et cu(m) quod(am) illud vexillu(m)
portaret timens impetus hostiu(m) tradidit illud cuida(m) forte(m)
portandu(m) ut euadere posset Ipse aut(em) dimisso crucis signo
spoliat(us) in exercitu occisus est Et dicit(ur) q(uod) ille qui portabat
vexillu(m) ita i(n)i(m)icis ... telis et sagittis a nullo e(st) lesus
ex signu(m) crucis omnia in se suscipiebat ita q(uod) nullu(m) lede-
ret in exercitu De 3(o) q(uod) (christus) p(er) passione(m) sua(m) hostes spiri-
tus effugat spoliat et confundit ad col. 2 P(er) cruce(m) ...
inimicicias ... i(n) celo ... fugienti(s) crucis eius expolians
principatus et potestates Vn(de) solo signo crucis agnito demo-
nes effugant(ur) Exemplu(m) de s(an)cta Iustina virg(ine) q(ue) per signu(m)
crucis se p(er)sonis ab o(mn)i infestatione demonu(m) liberabat
Cu(m) aut(em) ciprianus q(ue)reret a principe demonu(m) quare non
posset Iustina(m) virgine(m) superare respondit vidi signu(m) crucis
et expauimus Et dixit ex quo (christus) in cruce pependerat
p(er) signu(m) crucis tabefacti illuc fugiebant quia ibi attrita
fuit eor(um) fortitudo p(er) passione(m) crucifixi ¶ Videt(ur) (christus)
p(er) passione(m) sua(m) thesauros amplificat Infinitus e(n)i(m) the-
saurus est hominibus quo usi sunt p(ar)ticipes facti sunt amicicie
dei In h(oc) thesauro accipit eccl(es)ia remissiones et indulge(n)-
cias q(ue) c(on)ceduntur fidelibus ysa. 3 ... fines thesauror(um) eius

Cristus in passione sua salutis apothecam aperuit in cura-
cione infirmor(um) horreu(m) et cellariu(m) celeste et refecti-
one famelicor(um) et thezauru(m) paradisi et redempcione(m) capti-
uor(um) diuinu(m) presidiu(m) et refugiu(m) fugitiuor(um) tot misericordie
medicamenta in recepcione reor(um) p(er) tot hostia sua(m)
misericordia(m) nobis aperuit q(uia) viscera misericordie dei n(ost)ri tam
multiplicit(er) et tam habundant(er) et p(er) tot foramina ta(m) mise-
ricorditer effudit Sunt vulnera d(omi)ni apothece salutis dis-
p(er)se ob curatione(m) a(n)i(m)arum Isaias p(ro) dissipare apothece ...
h(oc) eius livore sanati sumus Sunt horrea q(ue) aperuit Ioseph
gen 41 ad famelicos pascendu(m) Vnde dicunt egiptii famelici
salus n(ost)ra i(n) manu tua e(st) gen 47 Ite(m) celle vinarie aperte
et adaptate ut inebrient(ur) amore caritatis Cant 1 p(ri)mo Intro-
duxit me rex i(n) cellaria sua exultabimus et c(etera) Ite(m) bibite
et inebriamini ... ubi suggunt mel de petra et sanguine(m)
uve bibunt meracissimu(m) deut(eronomio) 32 Sunt thezauri desiderabiles
m(ichi) ... fodientes ... ut predicit
volunt de eis thezauris qui i(n) eis latebat Ideo ego fidens
qui ex me michi deesse usurpo de vulneribus d(omi)ni mei ih(es)u
q(uia) misericordia dei affluunt nec desunt foramina p(er) q(ue) effluunt meu(m)
plane meritu(m) est misericordia dei ... non sum meriti inops q(uam)diu
ille miseracionu(m) locus n(on) defuerit patet archanu(m) cordis p(er)fo-
ratu(m) corporis patet magnu(m) pietatis sacramentu(m) patent ...
viscera misericordie dei n(ost)ri in quibus visitauit nos oriens ex alto
Sunt fortissimu(m) refugiu(m) fugitiuor(um) sicut ... ciuitates
refugii in t(er)ra p(ro)missionis sunt foramina petre et caverne
macerie columba ... debet
ad illud confugere in temptacionibus suis Cant 2 Columba mea
veni in foraminibus petre in caverna macerie ... virtutes

firma et frequens mansio in vulneribus salvatoris. Ideo bona et desiderabilis umbra stantis deo ideo xpus in tutum fugitivis refugium gratum. Passio refugium. Ideo passio tua dulcis est ultimum refugium, singulare remedium deficiente sapientia succumbente iustitia, sedans succumbentibus meritis succurrit illa. Sunt apud deum explicatoris innumerabilia xpi vulnera. B[ernardus]. Securum habes accessum ad deum o homo et ubi habes ante filium matrem, filium autem patrem. mater ostendit filio pectus et ubera, filius ostendit patri latus et vulnera. nec ulla poterit esse repulsa ubi tot occurrunt caritatis insignia.

Duodecimo et ultimo xpus per passionem suam nobis in celo glorificatur. passio et crux eius est via per quam dirigimur, pons per quem transferimur, scala per quam pergredimur, navis per quam transferimur, porta per quam ingredimur, signum per quod distinguimur. Primo quidem hec via regia est compendiosa suus premendi ad celum Jo xiv. Ego sum via veritas et vita. Unde bene potest dici hec est via ambulate in ea neque ad dexteram neque ad sinistram declinetis. Ideo hic est pons per quem transferimur. Pons non quem fecit nobis xpus assistens pontifex futurorum bonorum ut habetur Heb. 9. in quo fecit 3 arcus scilicet summe penalitatis paupertatis et vilitatis. contra concupiscentiam carnis contra concupiscentiam oculorum contra superbiam vite. Que sunt pericula generalia huius vite presentis que mergunt animas in perditionem inferni. Est etiam crux navis institoris a longe portans panem suum scilicet corpus xpi qui est panis vite prov. 31 de longe quia de immortalitate ad mortalitatem. In hac suas institor merces suas preciosas exhibuit pro vilibus quas assumpsit nostra. Illius venit ad nos scitatis negotiator, accipe paupertatem dare divitias / accipe contumelias dare honores, subire laborem dare requiem

accipe dolorem dare salutem subire mortem dare vitam. Est etiam scala per quam celum ascenditur de qua Gen 28. Vidit Jacob scalam stantem in terra cuius cacumen celum tangebat et deum innixum summitate eius et angelos ascendentes et descendentes scilicet animas adducendo et reintroducendo in celum et descendentes ad adiutorium fratrum suorum [illegible]. Est etiam porta celi per quam ingredimur Gen 28. Unde morte summi pontificis redibat homicida exules ad hereditates suas. Sic nos ascendimus per mortem xpi ad celum. Ideo in vita beati Bernardi habetur quod aliquando ei exstanti est visum quod putaret ante tribunal xpi iudicandus quem eum diabolus multis questionibus et accusationibus compulsaret. Respondit fateor ego propriis meritis non sum dignus optinere regnum celorum sed dupplici iure optinet illud dominus meus scilicet hereditate patris et merito sue passionis altero ipse sibi contentus est. altero illud michi donat. Cuius merito passionis et dono non confundor illud michi vendicare. Ad hoc diabolus confusus obmutuit et sanctus de extasi redit. Est etiam signum per quod distinguimur. Unde notandum quod signum multiplex est. crucis signum distinctivum distinguit enim monetas xpianas ab infidelibus oves xpi ab omnibus diaboli Mt. 22. Cuius est hec imago et superscriptio? et postea reddite que sunt cesaris cesari et que sunt dei deo. Moneta que in iudicio dei invenitur sine hac superscriptione reddetur diabolo qui est cesar. principes possidens mundanos ut tamquam faber infernalis in fornace inferni eam conburendam ponat xpiana autem habens hoc signum dei vivi reddetur ei in celestes thesauros reponenda. Ideo est signum ovium xpi quo certitatis pastor eas agnoscit Jo 10. Ego agnosco oves meas. Est signum domorum dei et hospitalium et receptaculorum qui

hac signo signatur sup habitaculu et templu dei Vn
cu hac distinguunt domus xpiana a no xpianis In hac
distinguunt milites dei xpiani constantinus imperator istituit
ut d monetis xpianis hac signu imprimit Nota de s
marie magdalene qui iuit marsilia cu beata martha ubi
penuria passa est et tande convertit uxore principis et
principe qui iuit visitare loca passionis xpi cu consilio bte
marie magdalene cui in via multa acciderunt de uxore
pregnante et in via filiu pariente . Ipsa moriente qua tande
recepit viva in reuersione et filiu vivu et cu gaudio domu
redijt . audita doctrina petri aplo circa fide circa fidem
xpiana ps Benedic aia mea dno et qui coronat te in
misericordia Ide misericordias dni in eternu cantabo qm dixi in eternu
misericordia edificabitur in celis Ide dne in celo misericordia tua etc

TE. pcto q tractabitur In ii pte magnalis nam in p'tedaris tra
ctatur. Infra pte. Et qr pctm fm Aug. est dctm uel fcts
ul concupitu q lege eterna. Et ab ambro. dr qr pctm est
transgressio legis dine. z celestiu In obia mandatoru. Io
p aliquali maiori declaracoe uidendum e prius de lege. deinde tractabit
de ea pcte. z demu diuisioe eius p pcti.

Nota fm tho. 1a 2e q. 90. q hec e cpleta diffinicio legis. s. qr lex
e qdam ordinacio rois ad bonu coe. ab eo q curam coitatis ht pmul
mulgata. Qr lex sit ordinacio rois pbat idem. eo qr ad lege ptinet
precipe. ut d. 3. Omis. Set precipe e actus rois. lex e e qdam regula
z mensura actuu fm qua inducitur aliqd ad agendum ul ab age
do retrahitur. Vn dr lex aligando. qr obligat ad agendum. regula aut
z mensura actuu humanoru e ro q e pmu pnm humanoru actuu. Rois e e
ordinare ad fine q est pm pnm in agendis. In uno qq aut gne id qd est
pnm e mensura z regula illius gnis. z sic lex est aliqd ptines ad ro
em. et qr dic. Iuris peritus. qr q placuit principi huit legis uigore.
Intelligendum e cu uoluntas eius e regulata roe. Qr lex ordinetur
ad bonu coe. pbat p id qr dic ysidorus. d. 3. C. Erit aut lex. Vbi di
ffinies lege dr. In re certa qr dz p coi omnium utilitate conscripta ac z no.
est qr lex ptinet ad id qd e pnm humanoru actuu. ex eo qr e regula
z mensura. Sic aut ro est pnm humanoru actuu. Ita eciam Inipa roe
est aliqd qd e pnm respectu omnium alioru. Vn ad hoc opz p qd principa
lr z max ptineat lex. Pm aut pnm in operantis e ultimus finis. finis
aut huius uite e felicitas ul btitudo. Vn oportet qd lex max respi
ciat ad ordine q e in btitudine. Rursus sic omis ps ordinetur ad
ad totum. sic imperfectum ad pfectum. Vnus aut ho est ps coitatis pfecte.
necesse e qr lex pprie respiciat ordinem ad coem felicitate. Quod cuqz
aut preceptu de pticularis ope ad aliquid in tm ht racoem legis Inqm or
dinatur ad bonu coe. na particularia opa possunt referri ad bonu coe. coitate
cae finalis. fm qd bonu coe dr finis cois. Qr lex istitui debeat ab eo
q ht curam coitatis. pbat p id qd dr ysidorus. d. 2a. c. lex est constitucio.
Et ro est qr cu lex respiciat ordine ad bonu coe. Ordinare aut aliqd
ad bonu coe sit ut principis. ul tocius multitudinis. Io condere lege ptin
ut ad tota multitudine. ul ad psonam publicam q ht curam tocius
multitudinis. psona aut priuata no pt. qr z si possit inducere ad virtu
tem alios suadendo no tm cogendo. si no ht dominum sup eos. Lexo
aut inducit ad bonum p uim cohactiua. Qui aut gubernat aliqua fa

familiam cuius possit facere aliqua precepta vel statuta non tamen que habent proprie
rationem legis. quia sicut bonum unius hominis non est ultimus finis. sed ordinatur ad bonum
commune. ita et bonum unius domus ordinatur ad bonum unius civitatis que est communitas perfecta.

Quod lex est indigeat promulgatione probatur per id quod dicitur. d. 4. c. 3. leges insti
tuuntur cum promulgantur. et ratio est quia cum lex imponatur aliis per modum
regule et mensure. regula autem et mensura imponitur per hoc quod applicatur
hiis que regulantur et mensurantur. opus ad hoc ut lex habeat virtutem obligandi
quod applicetur hominibus. qui secundum eam regulari debent. Talis autem applicatio
fit per hoc quod in noticiam eorum producitur ipsa promulgatione. et sic necessaria est promul
gatio. Et non quod illi coram quibus lex non promulgatur. obligantur
ad legem servandam. inquantum in eorum noticiam devenit per alios vel devenire potest
promulgatione facta. ad hoc facit. d. 18. Quod dicitis ubi dicitur. quod non opus quod
lex singulorum auribus inculcetur. lex autem naturalis ex hoc quod deus menti hominum
inseruit ex hoc promulgata est.

Est autem actus legis quadruplex. scilicet imperare. prohibere. permittere.
et punire. ut habetur. d. 3. Omnis. Est enim lex regulativa actuum humanorum. sed
actus humani sunt sub triplici differentia. Quidam enim actus sunt boni ex genere.
ut sunt actus virtutum. et respectu horum ponitur actus legis imperare. Qui
dam sunt mali ex genere. sicut actus viciosi. et respectu horum lex habet pro
hibere. Quidam enim ex genere suo sunt actus indifferentes. et respectu
horum lex habet permittere. possunt enim dici indifferentes omnes illi actus qui
sunt vel parum boni vel parum mali. Illud autem per quod inducit lex ut
ei obediatur sibi est timor pene. et quantum ad hoc ponitur legis actus punire. Effe
ctus autem legis finalis est bonos facere eos quibus datur. Et quamvis
ex hoc quod aliquis abstinet a malo. propter timorem pene sit bonus. tamen quia hoc quod
incipit a vitandum malum assuescit ad vitandum mala. et ad implendum
bona. propter metum pene producatur. quandoque ad hoc quod delectabiliter. et ex propria
voluntate hoc faciat. 23. q. 4. Cum per timorem. et secundum hoc lex puniendo
perducit ad hoc quod homines sint boni et virtuosi. Cum autem duplex sit virtus scilicet
acquisitiva et infusa. Ad utramque aliquid operatur operum assuetudo. sed diversimode.
Nam virtutem acquisitivam causat. Ad virtutem autem infusam disponit. et
eam iam habitam conservat. tho. 1. 2. q. 92. Et non secundum glossam. 50. d. 4. c.
omnis. quod tribus modis dicitur aliquid permitti. Uno modo quod nullo iure prohibetur.
ut facere nupcias contrahere. ut. 31. q. 1. hac ratione. 2º modo quod quando constitutio
nes humanas indulgetur. ut contrahere matrimonium in gradu prohibito
ut. 35. q. 3. quidam. et hec est vera permissio. et dicitur absoluta permissio. 3º
modo dicitur permitti illicitum ut magis illicitum evitetur. ut commessationes in car
nis privio. d. 4. denique. Et permittitur adulterium ne fiat homicidium

. 33 q. 2 Si quis uxorius. et hec dicitur comparativa permissio. sed melius appellatur tolle
rancia que quidem est. et si excuset a pena temporali. non tamen a culpa et pena
in iudicio divinali. Et quia lex est multiplex iuxta illud Iob Multiplex lex
lex oris eius. scilicet dei. scilicet lex eternalis. lex hominis naturalis. lex mosaysca. lex
evangelica. lex consuetudinaria. lex canonica. lex civilis. lex privata
quibus omnes homines subiciuntur. sed diversimode. Ideo de qualibet harum breviss
ime dicendum.

De lege eterna :–

Prima quidem est lex eterna. de qua potest intelligi illud ps. legem tuam in
medio cordis mei. participat enim quelibet ipsam legem eternam dei. inquantum habet
inclinationem naturalem ad bonum virtutis et cognitionem ipsius. ista autem lex non
est aliud quam ratio divine sapientie. secundum quod est directiva omnium actuum. et motionum
et quia dicitur divina ratio michi concepit eam ex tempore. set hoc eternum conceptum. ideo dicitur
eternam. Deus enim sic per sapientiam suam conditor est universarum rerum ad quas
comparatur sicut artifex ad artificiata. ita est gubernator omnium actuum et mo
tionum que inveniuntur in singulis creaturis. Unde sicut ratio divine sapientie. inquantum
per eam cuncta sunt creata. habent rationem artis ut exemplaris vel ydee. ita
ratio divine sapientie. moventis omnia ad debitum finem. seu ipsa ratio gubernationis
rerum in deo sicut in principe universitatis existens cum mundus divina providencia
optime regatur. optinet vim legis cum nichil aliud sit lex. quam quoddam
quoddam dictamen. practice rationis in principe qui gubernat aliquam communitatem
perfecte. Ab ista autem lege derivantur omnes alie leges. inquantum participant
de ratione recta. lex autem que non est secundum rationem rectam. non habet proprie rationem
legis. huic legi eterne omnia enim naturalia contingencia subduntur. Imprimit
enim deus toti nature principia propriorum actuum. et per hunc modum dicitur precipere
toti nature. secundum illud preceptum posuit et non preteribit preteribit. et dicit Augustinus
quod lex eterna est summa ratio cui semper obtemperandum est. tho. 1ª 2ª q. 93. Et
quia voluntas dei est secundum ipsam legem eternam quantum ad volita ab creaturas
ideo dei voluntati obtemperandum et conformandum est

Et sciendum secundum petrum in scripto super primum sententiarum. d. 48. quod volun
tati divine non tenemur conformari appetitu sensuali nec voluntate naturali quia
est determinato ad unum. sed in voluntate deliberativa. sed conditionata. quia
volendo contrarium conditionate non discordamus. cum hoc non sit velle simpliciter
sed voluntate absolute tenemur conformari in volito. non tamen in quantumcumque. quia non
in eo quod est nobis ignotum. nec in eo quod vult de nobis comminatorie. ut subver
sionem ninive. nec enim id quod non congruit nos velle ut patrem nostrum mori.
sed tenemur conformari in volito quod est nobis notum dum illud absolute velle
et nobis congruit illud velle

Dicit et thomas super predicta. d. Eadem. quod si alicui revelaretur quod deberet dampnari

dapnari q no tē illud simp' p'mo pocius crederet q fuerit sathanas
trasfiguratus in se in angelum pacis. q sibi fecit talem revelacioem.
S; z si certificaretur q fuisset angelus bonus. p'c credendū dz illud sibi dctm
cōminatorie. h'mo aut snīa deus mutat si uia mutatur. Vn̄ Amb'
Nouit ds mutare snīam si tu nolis mutare delictū. de pe. d. j. Et z
si certificaretur eciam q no cōminatorie. s; assertorie hoc reuelatum
fuisset q posicio est qi impossibilis. tuc h' dz uelle finari ordine diuine
iusticie q exigit morientes cū mortali eternalr dapnari. Et sm bona
ueritate ordis minorum. nec talis ppa deberet abstinere a bono intuitus
qz cū maximi mali sit hoi carere dei pntia p' graciam ut p' gliam excep'
in alia uita ipo ēēt pcurandus uel saltē in i'a conarj deberet ipm habere
cū dīna grā nulli se subtrahat facienti q in se est. pp'. quanta
cōsito pauciora pctā cōmitteret z plus sibi cauebit a malo tanto
minorē penā substinebit in gehennam in gehenna. aug'n. de pe.
d. 3. Sigs aut no heris :— ‖De lege naturali :—

¶ Secūda est lex naturalis de qua ad. Ro. 2o. dr Cum gentes q legem
no hent nale ea q legis sunt faciunt z c. Et gracianus in p'n
decretorum dr Jus nale est q in lege z euangelio cōtinetur z c. Intelligendū
cōntm ad moralia p'cepta legis z euangelij. ut. d. vj. s.
¶ Primum aut preceptum h' legis est q bonum est faciendum z psequendū
z malū euitandum. z sup h' fundantur omia alia precepta legis nē
ut. s. omia illa facienda ul' euitanda ptineat precepta legis nē. q
ro practica nalr apphendit ēē bona humana. cū enim lex sit quoddam
dictamen pratice rōnis. q ordinatur ad opus. qz oē agens agit pp
finem. Jdo primū pn' i rōe pratica. est q fundatur sup rōem boni q est
bonum q omia appetunt. sm aut ordinē inclinacionum naliū q sunt ad
ea q rō apphendit ut bona z p' cōns ut opa psequenda z cōtraria eorum ut
mala euitanda. sic est ordo preceptorum nē. Inest ē p'o Jnclinacio h'o
ad bonum. sm nām i qua cōicat cū omibz substancijs. put s. qlibet sbā
appetit cōseruacioem sui ē sm suam nām. z sm hāc inclinacioem p
tinet ad legē nalem ea q p uita hois cōseruantur. z cōtrarium impedit.
2o. Jnē h'o inclinacio ad aliqua mag spālis. sm nām in qua cōicat
cū ceteris aīalibus. z sm hec dicuntur ēē de lege nali ea q nā omia
aīalia docuit. ut est cōiūcio maris z fēie. z educacio liberorum z
similia. 3o m' inest hō Jnclinacio ad bonum sm nām rōis. q ē sibi ppa
sicut hō hēt nalem inclinacioem ad h' ut cognoscat ueritatē
de deo. z ad h' q in societate uiuat. z sm hec ad legē nalem ptinet

ea q ad h'moi Jnclinacioem spectant. ut potē q hō uitet ignoranciam z q no offendat eos cū qbus h' cōuersare z h' h'. Et qz nāle
nale est ut inferior subiciatur z regletur a suo superiori. hinc ē q i
inclinacio nalis sm sensualitatem i hoie dz reglari a rōe. alias cō i
legē nalem fit. Vn̄ sm Ricar. in 4o. qcūq' hēre plures uxores i
ul' cōcubinā no sit cō legē nalem gnāliz. q cōueit hō cum brutis. Est i
tn̄ cō legē nalem spēi. i. hois q est sibi ppa. Et si no cō p' pcta nē
q sunt omibus. no tn̄ cō scda pcta q s. cōclusioes deducte ex p'mis pctis nē.
¶ Et notād q lex nalis q est lumē nalis rōis q'o discernimus qd sit bonum
z qd malum. sm. tho. p'. 2. q. 94. ē eadem apud omes hōes sm recti
tudinem z sm noticiam qm ad p' pn' cōissima eius ut q nemini fiat
iniuriam. q ametur ds z pxs z huius. hoc ē est omibz notū z rec
tum inditatum. Vn̄ qm ad i mutarj no pōt. ut. d. 4. Jn p'n'o. S; p mod
subtraccionis n' ē p'o a cordibus hoium delerj in uniūsali. deletur tn̄ in
pticlarj opabili. sm q rō impeditur applicare cō pn' ad pticlare opa
bile pp cōcupiscēciam ul' aliquam aliā pass. S; qm ad scda pcta legis v
nalis. q sunt q. p cōclusioes pn'orum cōium. ut sunt pcta de calogi tha
logi. reddicio depositi z h'. sic z lex nalis ē eadē sm rectitudine z
sm noticiam ut in pluribus. s; ut in paucioribus p't deficere qm ad re
ctitudinē pp aliqua pticlaria i pedimenta. puta si depones repetat
depositum suum. in fura cōstitutus ut ea abusi abutatur. ul' ad in
pugnādum patriam. no dz ē reddj. Qm ē ad noti3 p't deficere pp h' q
alig hnt rōem depravatam ex passioe ul' mala cōsuetudie. ul' ex mala
hitudine nē. sic apd germanos ul' latrocinium no reputabatur i
iniquum. z tn̄ ē cō nām. ut. ad. Ro. j. Et sic ē lex nalis mutarj
pt. z a corde delerj. s. qm ad scda pcta p malas suasioes ut cōsuetudi
ul' hitudines. ¶ No ē q omis lex huana seu pot' positiua. si est
cōtria legi nalj. Jniqua est z seruarj no dz. ut. d. 9. p totū. ¶ Ex
2a. cedut. d. c. c. Vltimo. ¶ Jtē no q omis cōsuetudo q est cō ius
nale ut diuinum corruptela est. d. 8. c. mala. n' excusat pcm n
a pena tpalj. i. pp p hōem infligenda. ut. d. 4. Denigz cū glo p'mo
ipa auget pcm. ex. de cōsuetu. c. Vlo. Et h' dico qm ad pcta coia q n
nuq' fallunt. pcta scda q sunt q. cōclusioes. pcorum cōium. quigz p hoiez
dispēsatur. puta q mutuū no reddat pditori patrie h'. Nec lz alic
facē cō ipm. Nec ē in casu pplexitatis. Nā sm rey ueritatem

nllus p̄ ee pplessus int̄ duo mala ita ut nēce sit ipm̄ alterū in curere. n̄ p̄suppoſita erronea ɔſcīa alicꝰ ē ſic dē ue. Vlꝰ p̄ſuppoſita obſtinatiōe alicꝰ. puta tp̄re gn̄alis coronis fiende aȝannꝰ. nō uult recedere ab aliquo mōli pc̄o. ē qꝰ ſi accederet mortalr̄ peccaret. ſꝫ ꝛ ſi obmitit coronem mortale nō euadet. Tūc dat ɔſiliū huic ut minus malū eligat. ſꝫ obſtinatiōeȝ dimitere pot ꝛ erroneam ɔſcīam ꝛ nō peccabit. de h̄ plene. d. 13. p totū cū glo. Nec ē deꝫ alicꝰ facere unū minimū malū. minus malum ut unū ueiale. ut pꝰ inter morte. ſm glo. ſūma 14. d. idem to. Et nō diligent̄ ſm tho. p̄. ſe. q. 89. qꝛ anteq̄ pueniat qs ad annos diſtrecciōis deſctus etatis phibens uſum rōis excuſat eum a pc̄o mortali. ꝛ mlto amplius a ueiale pc̄o. ſi ɔmittat aliq̄ qꝛ ex gn̄e ſuo ſit tale. Cum uō uſum rōis hr̄e incipit. nō oīo excuſat a mōli clpa. ſi ſe nō ɔūtat ad dm̄. p̄m̄ ē qꝛ tūc hoī cogitandum occurrit. ꝛ deliberare de ſe ipō. ꝛ ſiqdem ſe ipm̄ ordinauerit ad debitū fine p gr̄am. ɔſequet̄ remiſſioem originalis pc̄ti ſi vꝫ. nō dum erat baptizatꝰ. ſi uero nō ſe ordinat ad debitum finem. ſm qꝛ in illa etate ē capax diſtrecciōis peccabit mortale nō faciens qꝛ in ſe ē. ꝛ ſic eſt impoſſibile repiri in aliq̄ pc̄m ueniale cū originali ſine mortali. ꝛ infra dr̄. Quā uis ab alijs pc̄tis mortalibꝫ poſſit puer incipiens hr̄e uſum rōis p aliqꝰ tpus abſtinere. ſet a pc̄o obmiſſionis pd̄icte nō liberatur. n̄ qꝰ cito p̄t. ſe ɔūtat ad dm̄. p̄m̄ ē qꝛ occurrit hoī diſs diſſtrecciōem hn̄ti ē qꝛ de ſe ipſo cogitet de fine ſuo ad quē alꝰ ordinet ſic ad finem. finis ē eſt prior in intenciōe. Et iō hec eſt tpis p quo obligatur. ex dicti p̄cto affirmaco. quo. dn̄s dic. Conuertimini ad me ꝛ ego ɔūtar ad uos. mal. 1. h̄. ibꝫ. nec ignorancia excuſat

De lege hūana

Tercia. lex eſt lex hūana ſiue poſitiua. q. ſ. inſtituta eſt ab hoīe. hec ptim redacta eſt in ſcriptis. ꝛ dr̄ lex ptim. ſm ſcriptis ꝛ dr̄ ɔſuetudo. de qꝰ ī dicet. Lex aūt ſcripta in legē canonicam ꝛ ciuilem. Diuiſioes legis ciuilis ſeu imperialis hēs. d. 2. p totm ꝛ eius declaratioes hēs plene. p̄. 2e. q. 9. Diuiſioem legis canonice hēs. d. 3. cū p̄ń ꝛ in glo. ī plenius.

Et nō qꝛ lex hūana ꝛ ciuilis ſm tho. 2a. 2e. q. Impoit neceſſitate in foro ɔſcīe ꝛ obligat ad obſeruācia eius. qn̄. ſ. eſt iuſta. Nam tc̄ deriuatur a lege etna iuxꝰ illud. p me reges regnāt ꝛ legum ɔditores iuſta decernunt. puē 8. Sꝫ ſi eſt iniuſta tūc nō ligat n̄ ſuarī dꝫ. ar. d. 9. Ut ꝛ cauꝫ. Eſt aūt lex iniuſta dupꝛ. Vno mō qꝛ ɔ̄riatur bō dīno ſic leges tirapnoꝛꝫ. inducentes ad ydolatriam ul' qd̄ cūqꝫ aliud qd ſit ɔ̄ legem dīnam. ꝛ tc̄ ſuarī nō debent. ar. d. 8. Que ɔ̄ mores. Alio mō eſt iniuſta lex qꝛ ɔ̄riatur bō hūano. ꝛ h̄ tripꝛ. p̄o qdem ex fine Nam finis legis eſt. ut pcuretur bōm cōe. Vn̄ cū in ponit ſubditis leges honeroſas nō ad coēm utilitatem ptinetem ſꝫ ppiam cupiditate ul' glām. Iniuſte ſunt. Scd̄o ex auctor̄. lex ē nō pōt imponi aliqbus n̄ legis lator hat potatez ꝛ iurdict̄ ſup eos. Vn̄ ſiqs imponit legem nō ſubditis ſibꝫ. iniuſta eſt. puta cū dn̄s nō hꝫ iuſtm dniū. ſꝫ uſpatū. ut cū dn̄s tpalis facit legē ſup clero. 3o eſt iniuſta ex forā. debet impona honera ſubditis. ſm equalitatem pporcōis in ordine. ad bōm cōe. Vn̄ ſi inequalr̄ honera ꝛ importabile diſpēſantur multitudini ɔ̄ rōem. tale qd̄ uiolencia eſt nō lex. In hꝰ caſibus leges nō ligant in foro ɔſcīe. .i. nō peccant ɔ̄ facientes. n̄ forte pp ſcādalū uitādum ut pturbatiōem pp quā hō ē dꝫ cedere iuri ſuo. to. Nō tam ur̄ dr̄m qꝛ tranſgreſſio cuiuſlibet legis ul' ſtatuti ciuilis ut canonici ſit mōrle. h̄ ē nō eēt pūdere ſaluti hoīum ſꝫ laqueos inicere. q. 1d. 27. q. 2. de uiduis. cū etiam nō ɔ̄lꝫ tranſgreſſio legis dīne ſit mōrle. dc ſe puta. traſgredie de illud pc̄tm morale. madatū morale. Coram cano capite ſurge ꝛ hō. Sꝫ ū nōbilr̄ leditur bōm cōe. uel ordo iuſticie. ul' ū traſgreſſio fiat ex ɔteptu. tūc ur̄ morle. Et nō qꝛ ū ius ciuile ſit ɔ̄rium iuri canonico. ipm̄ ius ciuile cedit canonico taqꝰ digniori ꝛ tollitur p ipm̄. d. 10. p totū. Dr̄ intelligendum ē ſm quadam glō. uniūſale iniciis ecc̄e. Iniciis aūt ipiij. ē uezo eſt ſpualibus ſꝫ in tpalibus negocijs. ſolum ī hys p que introduceretur pc̄tm. tollitur ciuile ius p canonicum ſibi ɔ̄riū. nō aūt in alijs. exm ſume de p̄ſcriptiōe. Nam ī p̄ſcriptiōe lõgiſſimi tpris. ſm ius ciuile nō requirit bōa fides. ſꝫ ſꝫ bn̄ ſm ius canonicum. ex̄. de re. iu. poſſeſſor. li. 6. Et in h̄ ſtatur iuri canonico. Et in ſūma piſana dictiōe lex. ſpālr̄ exprimutur. 19. caſus. in qbus derogat iuri ciuili p diuinum ul canonicum. Ibi potes uidere. Itē nō qꝛ

posterior constitucio siue lex tollit priorem. et si de priori nullam faciat
mencionem. extra. de cogna. spi. c. i. Secus est de rescriptis. c. de rescriptis.
Ceterum. Secus eciam de priuilegiis. quia scilicet non tollitur prius per posterius nisi
in posteriori fiat mencio de priori. ut. not. in. d. 18. quoniam. in. glo. Et
idem de consuetudine. scilicet quod non tollitur per constitucionem nisi fiat mencio de
ea. extra. de. constitu. licet. li. 6. Item secundum host. B. et Jo. an. constitu-
cio generalis incipit arctare. seu obligare post duos menses. a tempore pu-
blicacionis. et hoc nisi in ipsa constitucione aliud caueatur. Inferior autem consti-
tucio ut puta capitulorum et vniuersitatum. secundum host ligat in continenti.
facta promulgacione nisi forte absentes et ignorantes. quibus neque tempus.
dato sed iudicis arbitrio velim relinquendo. Item constitucio non
non extenditur ad preterita sed ad futura nisi aliud declaretur. extra. de.
constitu. c. ultimo.

Queritur autem utrum quis faciat contra constitucionem propter ignoranciam
peccet et cetera. Respondet. tho. in quolibet. quod ignorancia que est causa actus
causat inuoluntarium. Vnde semper excusat a toto. nisi ignorancia ipsa
sit peccatum. Et autem ignorancia peccatum. quando ignorat quis quod potest scire et
tenetur. Constituciones autem pape. omnes suo modo scire tenentur. si ergo homini
nesciat. propter negligenciam non excusatur. a culpa. si contra constitucionem
faciat agat. Secus vero quis habeat sufficiens impedimentum. propter quod scire non
potuerit. puta si fuit in carcere. ut in terris agonens. ad quas.
constitucio non peruenit. uel propter aliquid simile. talis ignorancia ex-
cusat. ut non peccet agens contra constitucionem pape. hec ipse. Item
non quod dispensare in legibus uel eas interpretari. spectat ad prelatos
uel rectores. quia scilicet in hominibus habent potestatem. nisi subita necessitas occurrat. cui
oporteat subito obuiari. ne sequatur aliquod inconueniens. nam tunc
ipsa necessitas habet annexam ipsam dispensacionem legis. et quilibet per se potest
interpretari tunc legem et dispensare secum. et precipue cum non potest
habere recursum ad superiorem. i. q. i. §. Sic ergo sacerdotium. puta cum quis grauiter
infirmatur tempore ieiunii. ab ecclesia instituti. per se est potest dispensare
secum in lege ieiunii. seu interpretari quod non obligetur ad illam.
In obseruacione enim legum uel preceptorum. magis debet attendi et seruari intencio
ferentis legem. uel ad preceptum de quo sic constat et contraria sit ad scrip-
turam legis uel verbum precepti ei est obediendum. obmissa littera
legis uel precepti. xxii. q. 4. humane Si autem dubitetur de intencione

standum est littere secundum Archi. uel habere recursum ad superiorem si potest
cuius est interpretari et dispensare. uel si non potest habere consilium peritorum.
Possunt autem ipsi prelati dispensare et debent cum ad est causa racionabilis. puta
alicuius necessitatis uel maioris utilitatis. Vnde diffinitur dispensacio sic.
ab host. Que est iuris relaxacio facta cum causa. si racionabilis cognicione ab eo
qui potest. Quod si prelati absque racionabili causa. uel saltem pro sola uoluntate. lmaz
tribuant uenendi contra leges. secundum B. de dispensacione. et precepto. non erunt di-
spensatores sed dissipatores. et peccabunt ipsi dispensantes cum dispensatis.
si eis utuntur. Vnde dominus dicit luc. 12. Quis putas est fidelis dispensator
et prudens quem constituit dominus super familiam suam. Vbi tria. notantur in
dispensantis. Primum est fidelitas. ut scilicet in dispensando habeat intencionem
ad bonum commune ibi fidelis. Secundum. ponderositas. ut in eo in quo dispensat habeat au-
ctoritate ut scilicet consideret causas mouentes et qualitates personarum. Vnde di-
spensare est diuisa pensare. seu ponderare. id est prudens. Tertium est potestas
scilicet ut in eo in quo dispensat. habeat auctoritatem. et super hiis cum quibus di-
spensat habeat potestatem ibi quem constituit dominus et cetera. Et non secundum Ray.
quod prohibetur est dispensacio. uerumptamen non potest fieri sine manifesta declaracione
ecclesie. et licet non est iusta causa dispensandi. i. q. 7. tali. Aliquando non dispensacio
est debita. scilicet uerumptamen iusta causa est dispensandi. quia iusta causa multiplex esse potest.
ut 1. q. 7. §. nisi Rigor. et capitulis et paragrafis sequentibus. Et quando
unus dispensacio ex iusta causa sit debita. et peccet prelatus non dispensando.
ut est. arg. in. 2. q. 4. quanto. i. si. tamen subditi non habent ius petendi nisi forte
supplicando Aliquando dispensacio est prohibita. ut. d. xl. Siquis presbiter.

Et papa quidem in omnibus iure positiuis. habet plenitudinem dispensandi. et
sic dicitur habere omnia iura in scrinio pectoris sui. extra. de. consti. licet contra. scilicet.
ad interpretacionem et dispensacionem. in quibusdam tamen non consueuit dispe-
sare. Episcopi autem dispensare possunt. secundum communiorem opinionem doctorum in
hiis. que non sunt eis a iure prohibita. extra. de. se. ex. nup. et. d. 40. contrario
in glo. que autem eis prohibeantur. et que reseruentur. in parte hec in predicta glo.
et vide Infra. in. 3a parte ti. c. Et non secundum Innocencium in glo. super eo dilecti.
extra de tempo. ordi. quod episcopo nolenti dispensare sed faciendo. ut scilicet aliquid fiat contra canones. hec non per-
mittitur a iure. extra. de consti. c. primo. hec in contraria consuetudine. et prescripta extat ex de rogatum.
extra de consue. c. ultimo. Super eo autem quod factum est. semper potest dispensare ut tolle-
retur hec prohibeatur. arg. ad hoc. 22. q. 4. Rai. Dico et forte melius. quod cui ius
concedit dispensacionem. simpliciter potest et sic legit decretales. extra. de. se. ex. Nup. Si autem
dispensacio non conceditur a canone. numquam episcopus dispensare. et si in canone innuatur. quod papa
dispensat. extra. de consti. et assi. extra. dilecto. Quia cum episcopi debeant seruare cano

neq nō dūt ꝯ͛ fieri ꝗ expsse ꝯdatur. 24 q. 1. c. 1. ꝛ seqntibus hec ꝑmor.

Consuetudo ponit lz ꝑ quīta lege. Est aūt ꝯsuetudo ſm ysidorū qdam ius mo-
ribus institutum. q pro lege suscipitur. cum deficit lex. d. 1. Consuetudo. Et
quod ꝯsuetudo hāt uim legis ꝛ p ꝯsequens obligandi in foro ꝯsciencie. oñr d. 11. In
hys rebus. ubi dr Augustinus. Qm sicut puaricatores dīnarū legum. ita ꝯtemptores eccīastica-
rū ꝯsuetudinū coherce͞di sunt. Est aūt dr genus ꝯsuetudinis. queda ē gnālis
q̄ s. ſuatur in tota eccīa. ꝛ h͛ omes astringit. d. 11. Ecclīasticarū. c. 2. c. Inhys. Alia
ꝑticularis q̄ s. ſuatur in aliqua ciuitate l'pria. Et h͛ ita astringit hoies illius
prie. q̄ nō alios. exm. de esu carniu in die sabbati. A quo abstinetur in Italia. nō
aūt in Francia. ul' catalonia. d. 12 Illa aūt. Et ut dr Ierō. Consuetudo aliquoꝝ
sbūti nō dz ꝯtrario more alioꝝ. d. ea. Illud. Set qlibet pria suam ꝯsuetudinē
ſuet. q̄ si ē tolta al' dr corruptela ul' abusio. d. 8. mla.

Et nō ſm tho. 1. 2. q. 97. q ꝯsuetudo hāt uim legis. Itē ē optia Interpretatrix
legis. Item ē abolatiua legis. Prim hēs d. 8. Frustra. ubi dr. Augustinus. h plani-
ueꝝ est. q ro ꝛ ultas ꝯsuetudini ꝑponeda est. semp. Lz si ꝯsuetudini ūitas sub-
ffragatur. nil oz firmius retineri. 2m hēs. exm. de ꝯsue. Cum dilectus. ubi dr.
Innocencius. Qz ꝯsuetudo approbata ē optia legum Interpres. s. Indubiys. 3m
hēs ꝛ. ti. c. ultio. ꝑ argumentum acontrariis. Nam ibi dr s. q lz ꝯsuetu-
dinis longeue nō sit uilis auctoritas nō tn ē usq adeo ualitura. ut
uel Iuri positiuo debeat ꝑiudicium generare. nisi fuerit rōnabilis ꝛ legitime pscri-
pta. Hoꝝ rōnem assignat idem. q. ea. idem. tho. dicens. q ai lex humana
ꝑcedat auoluntate hois. rē reglata. sic rō ꝛ uolūtas hois. maifestatur in
agendis. ubi. ctra. Ita ē maifestatur facto. h eīz unusqsq ūr eligere. ut
bonum q ope Implet. Maifestū est aūt q ubo humano pōt lex mutari ꝛ ex-
poni. inqm maifestat interiorem motū ꝛ ꝯceptū rōnis humanē. Vn ē ꝛ ꝑ actꝰ
maxime mltiplicatos. q ꝯsuetudinē efficiūt. mutari pōt lex ꝛ exponi. ꝛ etia
aliqd causari. q legis uirtutem obtineat. inqntum s. ꝑ actus exteriores mltiplica-
tos. Interior motus ꝛ uoluntatis. ꝛ rōnis affectus efficacissime declaratur.
ꝛ sic ꝯsuetudo ut dcm̄ est h͛ uim legis. ꝛ Ipam aliqn Interpretatur. tollit
ē aliqn Ipam. Et si sic dicet arguendo Incontrariū. q ex multis malis nō
pōt fieri unū bonū. sz ille q incipit pro ꝯ legem facere. male facit. g͛ mlti-
plicatis similibus actibus nō efficietur aliqd bonū. Cum aūt lex sit q̄-
dam bonum sequitur q ꝑ ꝯsuetudinem nō pōt tolli lex. Vt ipa ꝯsuetudo
hāt uim legis. Respondet. Idem. tho. Qz ē leges humane in aliqbus casibus de-
ficiant ut s. ad literam ſuari nō possint. ſm pido. possibile est qndoque qnis
ꝑter legē agere. i casu s. in quo deficiat lex. ꝛ tn actus nō erit malus.
ꝛ cū tales casus mltiplicantur ꝑpter aliquā mutacioēz hominum. tunc maifesta-
tur ꝑ ꝯsuetudinē. q lex ulterius utilis nō est. sic etiā s maifestarēt
si lex ꝯtraria ūbo pmulgaretur. Si aūt adhuc manet ea rō ꝯ earum.
ꝑpter quam fuit pma lex utilis. nō ꝯsuetudo legem. sz lex ꝯsuetudinē
uincat. nisi forte ꝑpter h. solum solū in utilis lex uideatur. q nō est

possibilis ſm ꝯsuetudinē prie. q est una de ꝯdicionibus legis. ut d. 4. 4a. Erit
aūt difficilis. Difficilis est ē ꝯsuetudinē mltitudinis remouere. Et nō quod
mltitudo in qua ꝯsuetudo Introducitur pōt ēē duplicis ꝯdicionis. Aut ē libe-
ra q pōt sibi facere leges. ꝛ sic ꝯsensus totius mltitudinis ad aliqd obſuandum
quē maifestat ꝯsuetudo. pōt legē ꝯdere ꝛ mutare. nō aut singli de pplo. Sz ut dr
glō s. d. 8. sup. c. Frustra. Oportet saltē q maior pars ppli utatur illa ꝯsu-
etudine. ad h ut hāt uim legis ul' Ipam tollat. Aut mltitudo Ipa nō est
libera. siue nō h͛ potatez ꝯdendi legē. sibi. ul' legē asuperiori positam remo-
uendi. ꝛ tunc ꝯsuetudo in tali mltitudini ꝑualens optinet uim legis. Inqm
ꝑ eos tolleratur ad quos ptinet mltitudini legē Imponere. ex hoc ē Ipo.
uidentur approbare q ꝯsuetudo Induxit tho. ꝛ cū eo ꝯcordat Inh. hug. In
lcā d. 18. ꝛ c. ubi. dr. Illis capitlis ꝑpius distis. madantibus de ꝯsilio ꝑuincia-
li. annuatim fiendo ēē derogatum. ꝑ ꝯtrariam ꝯsuetudinē ꝯgnalem. Ingrauī-
quā cū romana eccīa ſuat ꝛ nō ꝑbat. ut asserere. ꝛ Ipm hug. plures alij
secuntur. Immo. bar. bri plus dr. s. q ē ꝯsuetudo ꝑticularis tollit. Ius gnā-
le. nullo tn loco ubi ſuatur. si sit rōnabilis ꝛ pscripta. ē si ppa restat. ꝑpter h
q pp Ire sic statuit. In illa decretali. exm de ꝯsuetudine. c. ultio. Nimis
ē eēt difficilis. papam scire omes ꝑticulares ꝯsuetudines.

Item nō q ſm. Io. in glō. sup. c. Frustra. d. 8. Ponit mltas ꝯdiciones re-
qri. ad hoc ut ꝯsuetudo tollat Ius scriptum. quas ibi ponit. sz. bar. bri. Insi-
nuc illius. glō. ꝛ i. glō. sup. c. ꝯsuetudo. d. 1. dr. q sufficiat ſm canones. q
sint illa duo q ponuntur. exm de ꝯsue. c. ultio. s. q sit rōnabilis ꝛ pre-
scripta. ē si alia nō Interueniant. de qbus Iohanes facit mencioēm. ꝛ qntum ad
pscripcioēm q requiritur In ꝯsuetudine. dr pe. de pusio. q si ꝯsuetudo ē preter
Ius. ꝛ rōnabilis sufficiunt. x. anni. Int ꝑntes ꝛ absentes. n̄ ē uerum q rō
cnrie absentie duplicetur tps. q ꝛ si id optinet in prescripcioē. q rō
neglie inducitur. secus in ꝯsuetudine. q nō rō neglie inducitur. sz ex
tacito ꝯsensu ppli. quē tacitum ꝯsensum uniformitē ex lapsu tpis colligim.
Si aūt ꝯsuetudo sit ꝯ Ius. tunc requiritur tps. xl a annoꝝ. de ꝯsue. c. ultio.
li. 6. h. Ille. Sunt aūt qdam que pscribi nō possunt. ꝛ sic ꝑ ꝯns ꝯ ea
nō ꝑualet ꝯsuetudo. ut ꝑ obiam. ꝯ quam pscribi nō pōt. nisi ꝯ ꝑcuraciōez
q rē uisitacionis debetur. nisi ꝯ neruū eccīastice disciplinē. exm de ꝯsue. Nō.
Cum Inf. uos. glō. eiusdem. c. Et dr neruus eccīastice disciplinē ēē
cura eccīastica. s. Iurisdictio suppme ꝛ exco. Et h ꝑ similitudinē. q sic
ex neruis ſm phisicos ꝑcedit fortitudo corporis. sic ex pdctis singlis
uigor eccīe. 24. q. 3. Corripiantur. Vn si nō ſuarentur deperiret
fortitudo eccīe. Qrtum aūt ad Illud q ꝯsuetudo dz ēē rōnabilis
diuisi diuisa dūt. q̄ s. dicatur ꝯsuetudo rōnabilis. hostiensis dr. q h arbitrio
Iudicis relinqtur. q Iudex ꝑ casus similes. hntes assistenciā ul' resi-
stenciā. Iudicabit ꝯsuetudinem rōnabilem ul' Irronabilem. Bar. no
In glō. sup decta decreta. dr ꝯsuetudinē ēē rōnabilem quā nō Improbat

Iura irrationabilem que reprobatur a iure. Idem Archi. — Reprobantur autem
a iure expresse quedam consuetudines ut illa que parit occasionem malignandi. d.
11. Nos consuetudinem. Item reiicitur consuetudo honerosa hoc est non inveniatur. vel
licet non sit mala de se. d. 12. Omnia. 4. 63. e. Cor epi. Item consuetudo que indu
cit gravamen ecclesiis vel contra libertatem ecclesiasticam ut hic extra de consue. c. 1. Item que
sententia a non suo iudice lata teneat reprobatur. extra. e. ad nostram. Item que sacrum con
firmationis a sacerdotibus conceditur. e. t. c. quanto. Item alia hec reprobatur
in c. Ex parte. Et aliam. i. e. Cum venerabilis. e. t. Item que possit quis
plures personatus vel dignitates. vel alia perpetua officia simul cum commoda et pre
benda in aliqua ecclesia absque dispensatione sedis apostolice obtinere. vel optionem
obtenta ita teneri reprobatur. extra de consue. c. p. l. 6. Item que ab officialis epi
scopi ad eundem episcopum valeat appellari. e. t. c. l. 6. Nota quod id quod dicitur extra
de ulo significat. Abbates quod si consuetudo ad hoc ut tollat ius. oportet quod sit obtenta
in iudicio contradictorio. dicit Petrus de Palude quod hic habet locum de consue. que in ducatur
inducitur per actus iudiciales. quia aliter de actibus iudicialibus non patet. sed de
consuetudine que inducitur per actus extra iudiciales tunc id non requiritur. et licet
dubitatur an per actus inducta sit consuetudo. hoc oportet discuti et diffiniri in iudicio.
Sicut de hoc non refertur quod non requiritur quod sit obtenta in contradictorio iudicio.
Item pone differentia inter consuetudinem et prescriptionem. quia hec extra de consuetudinibus
consue. c. ultimo in glo. et in summis.

Istam materiam Petrus de Palude sic summatim ponit. quia si consuetudo sit contra legem
et tollat legem. dicatur quod aut consuetudo est de negociis vel actibus quibus non
utuntur iure scripto et sunt contra legem. d. 11. In hiis. ff. de le. l. de quibus. aut est
de hiis quibus utuntur iure scripto naturali vel positivo. Et aut ius expresse assi
stit consuetudini et valet ut hic de consue. secundum ius vel preter ius. de. sp. c. ad.
apostolicam. Si aut est contra ius siquidem divinum non valet. quia tale ius consistit in
preceptis et prohibitionibus. l. d. vij. hiis. ita. Si aut apparet ius assistens
vel resistens consuetudini tunc aut consuetudo ratione caret et est nulla. d. viij Nulla.
Aut ratione fulcitur et valet. Secus cum est ius sacramentale vel cerimoniale. d. y. c. f.
Si aut contra ius generale tunc non valet. nisi cum causa qua versatur in illa publica
utilitas. Ut in l. Bruno. Si constat coram fideiussoribus pro rei de consti. quod in ecclesia
Si aut consuetudo est contra ius positivum si precedit legem non tollitur per legem nisi contra exprima
tur. de consti. c. 1. l. 6. Et c. i. l. in. Quicumque de sepulcro violando. Si vero con
suetudo sequitur legem tunc si consuetudo est generalis quia utatur legis conditor et tollit
legem. In l. de quibus. et Inveterata de legi. Aut consuetudo non est generalis sed lo
calis. tunc in illo loco tantum legem tollit. Ut hic. In glo. Ibi illam dico et ille.
Quod aut consuetudinem debeat sequi iudex ordinarius vel delegatus. vel potius
in iudicando et precipue in iura deficient. hec in glo. supra c. consuetudo d. 1.
Et sup. c. Illud d. 11.

De lege mosayca.

Est et alia lex que dicitur divina que precedit legem mosaycam et euangelicam de
qua ps. 18. dicit Lex domini immaculata. a. t. d. s. f. p. parvulis. Ubi

sicut tho. i. 2. q. 91. notantur quattuor cause sive rationes propter quas fuit necessarium
ad directionem humane vite habere supra legem divinam ultra naturalem et huma
nam. Et prima est quia lex omnia que male fiunt punire vel prohibere. quia dum
auferre vellet omnia mala. sequeretur quod multa bona tollerentur. et impedire
tur utilitas boni communis. quod est necessarium ad humanam conversationem. Ut ergo nullum
malum remaneat non prohibitum. et impunitum. fuit necessarium dari legem divinam
que prohibet omnia peccata. et ideo dicitur Immaculata. i. nullam turpitudinem pec
cati permittens. Secunda est quia lex humana solum de exterioribus actibus disponit.
non de interioribus de quibus homines iudicare non habent. sed ad perfectionem virtutis
requiritur ad salutem. oportet quod homo sit rectus non solum in exterioribus sed in
interioribus motibus. Et ad utrumque dicitur dirigit lex divina. Et ideo sub
ditur convertens animas: quia non solum actus exteriores sed in interiores dirigit.
Tertia est propter incertitudinem humani iudicii precipue de contingentibus et particularibus.
propter quod contingit de actibus homo humanis diversorum diversa esse iudicia. ex quibus et
diverse et contrarie leges procedunt. et ideo ut homo absque omni dubitatione possit sci
re quod sit agendum. et quod vitandum. fuit necessarium ut in actibus propriis diri
geretur. per legem divinitus datam. de qua constat quod non potest errare. Unde
subditur. testimonium fidele. i. verax et rectum. Et dicitur testimonium ipsa lex. Quarta
ex eo quod homo ordinatur ad finem. eterne beatitudinis. que excedit proportionem naturalis fa
cultatis humane. Unde cum lex humana et naturalis solum habeant dirigere actus homi
nis in ordine ad finem proportionatum naturali facultati humane. non sufficit ad dirige
ndum hominem perfecte. sed necessarium ^fuit ut ad ipsum finem beatitudinis dirigeretur. per
legem divinitus datam. Unde concluditur sapientiam prestans parvulis. Inquantum scilicet or
dinat ad supernaturalem finem. et divinum. Nam sapientia est per maxime de sup
prima causa. c. i. deo. de quo lex divina dat maiorem notitiam.
quam alie alie quecumque scientie. —

De lege mosayca.

Ponatur quarto pars legis. mosayca lex que quidem consistit in tribus generibus pre
ceptorum. videlicet in moralibus. cerimonialibus. et iudicialibus. secundum tho. i. 2.
q. 99. Et moralia quidem sunt dictamina naturalis rationis. Vel absolute secundum
se. ut honora patrem et matrem. Non furtum facies etc. Vel rationis divina instructione
eruditis. ut Illud. Non facies tibi sculptilia. et non assumes nomen domini dei
tui. et huiusmodi. Vel rationis adiecte a sapientibus. ut Illud coram cano capite
surge. et huiusmodi. Cerimonialia sunt tamquam quedam particularia particulares de
terminationes moralium in ordine ad cultum divinum per actus exteriores. Mo
ralia enim mandabant deum coli. sed cerimonialia declarabant per quem modum.
exterius coleretur. Et distinguebantur cerimonialia in sacrificia. sacra
sacramenta ut vasa tabernaculi. et alia instrumenta huiusmodi. et observantias. que pertine
bat ad districtionem ciborum. et modum vestium. et huiusmodi. Iudicialia erant
determinationes moralium in ordine ad proximos. ordinata ad conservandam
iusticiam et pacificam quietem illius populi. de quibus hec. exo. 21. c. per totum.

C(ontra) in aliis locis

Utraque autem scilicet cerimonialia et iudicialia obligabat tamen illud populum iudeorum
ad observanciam temporum postquam fuerit instituta usque ad passionem. A passione autem
vero cerimonialia fuerit mortua et inutilia. non tamen mortifera. non ponentibus
spem in eis. usque ad divulgacionem evangelii per orbem. post divulgacionem
evangelii. non solum sunt mortua sed mortifera. quia mortaliter peccaret qui
talia servaret. exemplo quia in lege veteri populus scriptum. Nam hoc esset protestari contra
fidei veritatem. figurabat enim illa populum veterem et populum novum. ut futurum
ipsa servando esset opere dicere. quod christus non venisset. nec adhuc esset populus eius. Secundum
Tho. similiter. prima 2e. q. 103. Iudicialia qua agitur. Non debet cerimonia servari
secundum leges. sed secundum moralitatem quam continet. Vt dicitur d. 6. ff. hys. ita. Dicitur
autem significent christum vel populum veterem mores diffuse et pulcerrime ponit Tho.
prima 2e. q. 103. Iudicialia quia erant in illo populo ut statuta iusticie continencia populo
2 illo tempore ideo nunc non obligant. Possent tamen ecclesia vel quicumque alius qui pot-
estatem habet legem condere. assumere de illis iudicialibus et statutis suis. et tunc subditi tene-
rentur talem legem obligaretur ad illa servanda. non quia in antiqua lege scripta sed
quia a superiori suo mandata.

C(apitulum) Moralia vero precepta obligant ad sui observanciam. non ideo quia in lege scripta.
sed quia sunt de dictamine racionis naturalis. Unde non solum populum iudeorum sed omnem populum et homines
obligabant et obligant ad sui observanciam a principio mundi usque ad finem. Unde semper
durat. d. 6 §. hys. ita. horum triplex est differencia secundum Tho. prima 2e. q. 100. Quedam
enim sunt tamquam principia omnium aliorum et hec sunt rectissima et adeo manifesta
predicacione non indigent. secundum mandatum de dileccione dei et proximi et huiusmodi. Unde ipsa non po-
nuntur in dechalago sed supponuntur ad ipsum. Sunt enim fines omnium preceptorum.
Verum quia racio naturalis per peccata adeo erat obstinata. quod in hoc errabat. fit de ipsis men-
cio. et si non inter precepta decalogi. tamen alibi in ipsa lege. Nam de dileccione dei
Diliges dominum deum tuum et cetera. De dileccione proximi levitici 19. Diliges amicum
tuum sicut te ipsum. De dileccione autem sui non oportuit facere mencionem. quia quantum
ad hoc adhuc racio naturalis vigebat. Vel quia in dileccione dei et proximi includitur
dileccio sui. Et non quod actus caritatis secundum Tho. in 3. potest considerari du-
pliciter. Uno modo prout est actus quidam per se. et hoc modo sub precepto legis quod specialiter
de hoc datur. scilicet diliges dominum et cetera. Non enim est impossibile hoc preceptum servare
de actu caritatis. et non habenti caritatem. quia potest se disponere ut sibi infun-
datur. Sed et ipsam non habens siquid faciat de genere bonorum. et non ex actu
caritatis. propterea non vult peccat. seu est transgressor huius precepti. Est
enim hoc preceptum affirmativum. et obligat semper. sed non ad semper pro loco et
tempore. Alio modo potest considerari actus caritatis. prout est medius actuum ali-
arum virtutum. id est secundum quod actus aliarum virtutum ordinantur ad caritatem que est
finis precepti. et sic ad caritatem non cadit sub precepto. id est in 1o precepto. ho-
nora patrem tuum et cetera. Non includitur quod homo ex caritate honoret parentes.
Unde si honorat eos non habens caritatem. non transgreditur illud preceptum ad honoraci-
onem parentum.

C(apitulum) Quedam moralia sunt que sunt magis determinata. quorum racionem statim

quilibet popularis potest de facili videre. Et quia in paucioribus circa hoc contingit. Iudicium huma-
num ad perverti edicione eget. et ista sunt precepta decalogi. quorum racio assi-
gnacionis et ordinis. sic ponitur a Tho. in 3. Sicut precepta legis humane ordi-
nant hominem ad civitatem humanam. Ita precepta legis divine ordinant hominem
ad quandam civitatem seu rem publicam hominum sub deo. Ad hoc ut bene quis se
habeat in qualibet aliqua civitate duo requiruntur. Primum ut bene se habeat ad
eum qui preest civitati. Aliud est ut bene se habeat ad alios civitatis
consocios et participes. Oportet ergo in lege divina primo ferantur. quedam precepta
ordinancia hominem ad deum. Ex quibus ferantur alia precepta ordinancia homi-
nem ad alios consocios et participes civitatis. hoc sub deo principaliter. Deo ergo
principi tria debet homo. Primo quidem fidelitatem que consistit in hoc. ut honorem princi-
patus non deferat ad alium. et quantum ad hoc accipitur primum preceptum cum dicitur
Exo. 20. Non habebis deos alienos coram me. 2o debet ei reverenciam
ad quam requiritur ut nil iniuriosum in eum committatur. et sic accipitur
secundum preceptum. scilicet non assumes nomen dei tui in vanum. 3o debet homo deo fa-
mulatum. sicut et civiliter domino suo. et hoc in recompensacione beneficiorum que
recepit subditi ab eo. et ad hoc pertinet tercium preceptum. scilicet memento
diem sabbati sanctifices. quod quidem pertinet ad decalagum. Inquantum precipitur quod
hoc quod aliquo tempore quis vacet rebus divinis. quantum autem ad taxacionem diei est
cerimoniale. Unde more mutato. Ad proximos autem aliquis bene se habet
specialiter et generaliter. specialiter quantum ad illos quorum est debitor. ut eis debi-
tum reddat. et sic accipitur quartum preceptum. honora patrem tuum et cetera.
Generaliter autem quantum ad omnes. bene quis se habet. ut nulli nocumentum inferat
nec opere. nec ore. neque corde. Et opere quidem infertur nocumentum proximo.
quandoque quidem in personam propriam. quantum ad consistenciam. scilicet persone et hoc prohibetur. per hoc quod
dicitur non occides. Quandoque in personam coniunctam. quantum ad propagacionem prolis.
et hoc prohibetur in sexto cum dicitur non mechaberis. Quandoque autem in rem posses-
sam. que ordinatur ad utrumque. et hoc prohibetur in septimo. cum dicitur non
furtum facies. Nocumentum quod fit ore in proximo. prohibetur cum dicitur in nono.
non loqueris contra proximum tuum falsum testimonium. Nocumentum autem quod fit corde.
prohibetur per nonum cum dicitur. non concupisces rem proximi tui. Et per decimum cum
dicitur. neque desiderabis uxorem eius. Quia enim in specialis sunt diverse ra-
ciones concupiscendi. ideo ponuntur diversa precepta. Ad primum movet cupiditas. ad
secundum luxuria.

Item quedam moralia sunt. quorum racio non adeo manifesta est. sed solum est aliter
illum sapientibus. et ista sunt precepta superaddita decalago. tradi-
ta per Moisen et Aaron. et tamen reducuntur ad precepta decalogi. per mo-
dum cuiusdam adiccionis. secundum Tho. in 3. Nam in primo precepto pre-
cepto super adiunctur alia precepta prohibitiva cultus ydolatrie sicut
habetur deutero. 18. Non inveniatur inter quos lustret filium suum. ne sit
maleficus aut incantator. neque phitones consulat. neque divinos neque qui querat.

amoritus veritatem. Et quia aliqui confessores interrogando tenent ordinem
de chalogi. Ideo si primum vis tenere hic potes interrogare de omnibus sorti
legiis et superstitionibus et etiam de transgressione votorum. quia hoc est contra
fidelitatem quam quis debet deo. et de irreverentia sacrorum indebite sub supro
rum. 2º precepto superadditur prohibitio blasfemie. levitici 14º. Qui ma
ledixerit nomen domini morte moriatur. et prohibitio false doctrine. Deutero. 13.
Et sic potes hic interrogare de blasfemiis in deum et sanctos. et de falsa doctrina.
Et de periuriis seu de iuramentis factis mendaciose vel illicite vel teme
rarie. 3º adiebantur olim cerimonialia omnia. nunc in novo testamento
addi possunt mandata ecclesie. quod obmittuntur frequenter ex accidia vel
negligentia. quia secundum tho. 2.2. c. quaestio istud preceptum. et sic potes hic interrogare
de transgressione preceptorum ecclesiasticorum. ut de festis vel ieiuniis. vel de
audicione misse in diebus festis. de confessione et communione semel fiendis in
anno. et huius. 4º precepto superadditur illud levitici 19º. Coram cano
capite surge et honora personam senis. Et universaliter omnia precepta inducentia
ad reverentiam exhibendam maioribus. vel ad beneficia exhibenda equa
libus vel minoribus. Unde super hoc interrogandum est de probitate et irre
verentia. et inhumanitate exhibita parentibus. vel suis superioribus. vel de in
curia filiorum et familie. et de obmissione helemosinarum corporalium vel spiritu
alium. proprie inclusu quantum tenetur. et de vitio gule. Nam primo et si indirecte reduci
potest ad istud. exeo quod in lege mandatur parentes debere accusare filium vacantem
commessationibus et ebrietatibus. / Quinto precepto quod est de prohibitione homi
cidii additur prohibitio odii secundum illud. Ne oderis fratrem tuum in corde tuo.
et cuiuslibet machinationis contra proximum iuxta illud levitici 19º. Non stabis contra
sanguinem proximi tui. et augustinus dicit. Omnem iniquum animi motum ad nocendum
proximo hic prohiberi. d. pe. d. i. homicidium. Et sic potes interrogare hic non
solum de actiscione sed et de mutilatione. verberatione iniuriose. incarceratione
proximi vel procuratione alium. de ira et de invidia. et de odio. / 6º precepto superadditur
de prohibitione meretricii. deutero. 23. Non erit meretrix de filiabus israel. et cetera
Et vicium contra naturam levitici 18. Cum masculo non commisceberis. et cetera Et dicit
augustinus. 32. q. 4. Meretrix. quod nomine mechie prohibetur omnis illicitus con
cubitus. et omnis illorum membrorum non legitimus usus. de hoc est hic 32. q. 4.
Non mechaberis. et q. 7. Adulterii. Unde interrogandum est secundum quod experi
diens videtur. et caute de mollicie fornicatione. raptu. stupro. adulterio.
incestu. sacrilegio. sodomitico vicio. et bestiali. et de peccatis que fiunt in ma
trimonio. et de tactibus turpibus et huius. / 7º superadditur prohibitio usure iuxta
illud levitici 18. Non fenerabis fratri tuo ad usuram. Item prohibitio frau
dis deutero 24. Non habebis in sacculo tuo diversa pondera. et universaliter omnia
que ad prohibitionem cupiditatis et rapine pertinent. Unde augustinus dicit. hic prohiberi
omnis illicita usurpatio rei aliene. 14. q. 4. penale. Et sic interroga
est de furto. rapina. sacrilegio. usura. fraudulencia. turpi lucro. in
iustitia. simonia. et participatione vel meditatione horum. / 8º additur prohibi

cio falsi iudicii. secundum c. Nec in iudicio plurimorum acquiesces sine ut a vero devies.
Et prohibitio detractionis et susurrationis. Non eris susurro et criminator in populis. Et
prohibitio mendacii. exo. 23. Mendacium fugies. Unde potes hic interrogare de men
daciis. de tractione. susurratione. adulatione. de vitiis que committuntur in iudiciis. //
Aliis duobus preceptis nulla alia adiunguntur. quia per ea universaliter omnis mala
concupiscentia prohibetur. extra de consti. Nam concupiscentia. q. 14. q. 1. Si et. 22. q. 4. Qui
perverse. Unde hic potes interrogare de avaricia mentali. et de aliis vitiis spiri
talibus que communiter tamen mente committuntur. vel sermone adiuncto sine procedere ad opera. Unde de
superbia. de vana gloria. de iactantia. de ambitione et ingratitudine. et huius. / Et nota
quod quando fit interrogatio ad singula mandata. post peccata operis interroga de peccatis
cogitationis. puta post opera contra luxuriam. immediate quere de peccatis luxu
rie que commisit cogitatione tamen. et sic discurre per alia mandata. Declarationem
de istis mandatis habes in sua parte per totum. / Et nota quod ideo dominus prohibuit concupiscentiam
rei aliene que furto aufertur. et concupiscentiam uxoris aliene que per adulterium
violatur. potius quam alias concupiscentias aliorum ipsorum operum. quia talia peccata in
ipsa concupiscentia solum habent quandam quam non habent alia peccata. ut dicit tho. super epistolam
ad Ro. Et ideo dedit specialia expressa de hiis. Aliorum vero concupiscentias voluit
intelligi in ipsis.

Et nota secundum tho. prima 2e. q. 100. quod secundum philosophum secundo ethicorum modus virtutis consi
stat in tribus. primo operans sciens. 2º volens et eligens ad debitum finem.
3º immobiliter. i. ex habitu radicato. Modus virtutis quantum ad primum et secundum cadit sub
precepto. nunc autem quantum ad tertium. i. debet quis servare precepta que sunt de
actibus virtutum. sciens voluntarie et ad debitum finem. i. cum recta intentione
one. sed non tenetur ea exhibitu virtutum operari secundum ipsa. Unde si honorat parentem
non habens habitum pietatis licet est ille actus. non propterea transgreditur preceptum
nec etiam ob defectionem legislatoris que est homines facere virtuosos. quia hoc intendit
dit gradatim. Nam intentio eius est de duobus. Unum id ad quod intendit
dit per preceptum legis inducere. et hoc est virtus. Aliud est de quo intendit preceptum
tum ferre. et hoc est id quod inducat et disponit ad virtutem. i. actus virtutis.
Non est idem finis precepti hec tho. Et per hanc rationem solvuntur multa multa
dubia. Nam quamvis ieiunium sit institutum ad castitatem iuvandam. et alia non propterea
solvit preceptum de ieiunio. qui ipso contra ad illa facit. Et confitetur manife
stans se non esse contritum. satisfacit precepto ecclesie. et multa huius.

Item nota quod omne peccatum mortale est contra precepta sed veniale est preter precepta. .No.
sunt et 6a lex que dicitur evangelica. de qua Iere. 31. Dicit dominus hoc est testa
mentum quod disponam domui israel. dando leges meas in mente eorum. Unde scie
endum secundum tho. prima 2e q. 106. quod lex evangelica principaliter et principale est lex indita
non tamen naturale ut lex nature. sed per donum gratie superadditum nature. Una quam regis illud
videtur esse. quod est in ea potissimum. Illud autem quod est potissimum in lege novi testamenti et
in quo tota virtus eius consistit. est gratia spiritus sancti. que datur per fidem. et ideo prin
cipaliter lex novi testamenti sive evangelii est ipsa gratia spiritus sancti que datur christi fidelibus.
Et hoc apparet per apostolum ad Ro. c. 2. 8. c. secundum augustinum. et secundum hoc dicitur lex evan
gelica iustificare hominem. scilicet gratia ipsa quam in ea includitur. nam lex evangelica solum
in quantum scripta docta scita vel audita non habet iustificare per gratiam. sic nec lex
mosayca. vel aliqua alia scriptura. sed universaliter littera occidit secundum apostolum. i. non

iustificat. / Secundo autem lex evangelica est et lex scripta que scripturam continet
verba sunt quedam sicut dispositiva ad gratiam. ut per que scilicet intellectus illuminatur
ad cognoscendum divinitatem et humanitatem christi. per fidem per quam datur gratia.
affectus provocatur ad contemptum mundi. per que fit homo capax gratie. Sunt et
in ipsa lege evangelica pertinencia ad usum ipsius gratie. de utrisque est. opor
tunt instrui fideles christi. scilicet de credendis et agendis.
Ipsa autem lex evangelica continetur in veteri testamento virtualiter sicut complementum
in incompleto. et sicut tota arbor continetur in semine. Comparatur enim ad veterem lex
sicut perfectum ad imperfectum. / Nec differt novum testamentum a veteri. in specie vel fine
utraque enim ordinat hominem ad finem ultimum. et ut homo subdatur deo. sed differt ab eo
sicut perfectum ab imperfecto. Nam vetus lex cohibebat manum. nova vero animum
secundum Augustinum. Item vetus lex timore penarum inducebat ad observanciam et promissionem
terrenorum. nova vero promissione divinorum. / Est autem ipsa lex nova ultima
ita quod non debet expectari alia lex danda. a deo sine alius status perfectior. imo
perfectius gratia scilicet hanc quam habita fuerit maxime ab apostolis secundum Thomam.
Et si queratur que gravior sit ad observandum vetus vel nova. Respondet
secundum Thomam 1 2 q. 107. quod circa opera virtutis. de quibus dantur precepta legis. duplex diff
icultas attendi potest. Una ex parte exteriorum operum. que ex se ipsis habent difficultatem
et gravitatem. et quantum ad hoc vetus lex est multo gravior quam nova. quia ad plures
actus exteriores obligabat. in multiplicibus ceremoniis. lex vetus quam nova
que preter precepta legis nature. paucissima super addit in doctrina christi et apostolorum. licet
aliqua sint postmodum super addita. ex institucione sanctorum patrum. in quibus eciam
Augustinus moderacionem esse attendenda. ne conversacio fidelium honerosa reddatur
ut 12. d. Omnia. / Alia difficultas est circa opera virtutum ex parte interiorum
actuum. puta quod aliquis opus virtutis exerceat. prompte et delectabiliter. diffi
cile est valde virtutem non habenti. sed per virtutem redditur facile. Et quantum ad
hoc nova lex est gravior veteri. quia in ipsa nova lege prohibetur interio
res motus animi mali. que expresse in veteri non prohibebantur in omnibus et
si in aliquibus prohiberentur. in quibus eciam prohibendis pena non apponabatur.
hic autem est difficillimum non habenti virtutem.
Ordinat autem sufficienter ipsa lex nova circa actus interiores. ut patet in
sermone quem dominus fecit in monte qui ponitur Matthei 5. 6. 7. usque 8. Unde primo decla
ratum beatitudinis fine. in principio et commendata ex apostolica dignitate. ordinat in
teriores hominis motus. Primo quantum ad se ipsum. ut scilicet abstineat quis abstracta. et odio et ab
intencione favoris humani. in operibus bonis. a cupiditate et huiusmodi. et a occasionibus
malorum ut leviter iurare. et huiusmodi. 2o ordinat interiorem hominem quo ad
motum. proximi scilicet ut non temere aut presumptuose aut iniuste iudicet. nec sit re
missus in negando sacra. indignis cum expetit. Ultimo ordinat quo ad
deum. sive docet modus implendi evangelicam doctrinam. scilicet implorando di
vinum auxilium. et conatum apponendo ad ingrediendum per angustam por
tam et cavendo a seductoribus. -:-
Removit eciam in ipso sermone errorem scribarum et phariseorum circa precepta. pu
tabant enim scribe et pharisei tunc prohibicionem homicidii et adulterii. solum actum
exteriorem prohiberi. non interiorem. Item extimabat iuramentum per se esse
appetendum et frequentandum. Item que erat in lege promissa. quia scilicet non punita
temporali. et licet ne in deum laberentur extimabat per se licito. Ut repudium

uxoris. Usuras accipere ab extraneis. Item appetitum vindicte credebat esse licitum
propter preceptum de pena talionis quod tamen fuit datum ut iusticia servaretur. non ut vindicta quis
requireret. Item motum cupiditatis extimabatur licitum. propter mandatum de restitucione
rei ablate cum augmento. et similiter motum odii credebant licitum propter preceptum de in
terfectione hostium. sed omnes istos falsos intellectus christus removit. ut patet in illo sermone.
Ordinat enim ipsa lex nova sufficienter quantum ad actus exteriores. solum precipiendo
vel prohibendo illa per que gracia introducitur. vel que pertinet ad rectum usum
gracie ex necessitate. et sic non aliud determinatum precipit. nisi susceptionem sacramentorum. per que
gratie consequimur que omnia christus per se ipsum instituit quorum aliqua ipsorum magis
explicate et clare quam alia. precipit eciam opera virtutis. que scilicet sunt de necessitate
virtutis. Moralia videlicet precepta. que etiam in veteri lege tradebantur alia de necessitate
facienda non super addidit ipsa lex nova. sed relinquit humano arbitrio. circa que tamen
licet evangelium non obliget tenetur homo adimplere. si a superioribus subditis deman
detur. cum debitis circumstanciis. Ipsorum autem sacramentorum que dicuntur esse necessitatis. quia
scilicet quilibet debet sumere pro loco et tempore. scilicet Baptismus. Confirmatio. penitencia. Eucharistia
Extrema unctio. Alia duo voluntatis scilicet Matrimonium et ordo. quia scilicet homines
non coguntur ad ipsa coniter:—
Continet et lex nova consilia. Est autem differencia inter preceptum et consilium secundum Thomam
primo secunde q. 107. quia preceptum importat necessitatem. Consilium vero in opcione
ponitur eius cui datur. ar. ad hoc. d. 4. §. Ultimo. et 14. q. 1. Convenienter
ideo in nova lege. que est lex libertatis. supra precepta addita sunt con
silia. que sunt de hiis. per que melius et expedicius homo potest consequi beatitudinem.
Expedicius enim pervenit ad beatitudinem abdicando bona huius mundi. Bona autem
huius mundi que pertinet ad usum humane vite consistit in tribus. In divitiis
que pertinet ad concupiscentiam oculorum. In deliciis que pertinet ad concupiscentiam carnis. In ho
noribus que pertinet ad superbiam vite. hec tamen totaliter relinquere secundum quod
possibile est pertinet ad consilia evangelica. in quibus fundatur omnis religio
que statum perfeccionis profitetur. Nam divicie abdicantur per paupertatem. de
lice carnis per castitatem. superbia vite. per obedienciam seruitutis. hec simpliciter ob
servata pertinet ad consilia simpliciter proposita. Sed observacio uniuscuiusque eorum in
aliquo casu. puta dando elemosinam. quando non tenetur. aliquo tempore abstinere a licitis
a delectacionibus carnis. et hoc pertinet ad consilium secundum quid. Et consilium de paupertate
habetur Matthei 19. Si vis perfectus esse vade et vende omnia et cetera. de obediencia cum subdit.
Et sequere me. De castitate cum dicitur. sunt eunuchi qui castraverunt se et cetera.
Illa autem precepta que dominus apostolis. cum misit ad predicandum que habentur Matthei x. et Luce.
ix. fuerunt specialia precepta. data eis pro illo tempore. que mittebantur ad predica
dum. ante christi passionem. sed fuerunt non ut precepta sed ut quedam concessiones.
Item illa verba christi de preparando alteram maxillam percucienti unam et alibi Matthei 5.
aliquo modo sunt in precepto. et alio modo in consilio. In precepto enim est quantum ad preparacionem
animi. ut videlicet quis habeat animum preparatum ad pacienter sufferendum non solum in
iuriam receptam iniuste. vel rebus sed adhuc ampliorem. ut expresse dicit
Augustinus. 23. q. 1. Paratus. In consilio sunt ut etiam homo inimicis faciat
beneficia specialia ut amore extra casum extreme necessitatis. Non in casu extreme
necessitatis vel non subvenientibus tenetur ex precepto.
Et dicit Ieronimus 1. q. 1. Marcion. Nec putemus in verbis scripturarum
esse evangelium sed in sensu. non in superficie sed in medulla. non in sermonis.

fol. ff. inceptiue rubrica, sed ille v. dicit glossa, quia ubi a rebus non recedit verbis debemus
desistere. extra de verborum significatione, intelligentia. preferatur intencio verbis, 13 q. 1 § i. Item
dicit Augustinus super Matheum: Nichil obstet narrandi diversitas, ubi eadem dicuntur. ma
xime cum quisque evangelistarum eo ordine credat se dicere, quo deus voluit. extra de
verborum significatione Nich.

No.

Item nota secundum Thomam et petrum in 4° quod in doctrina novi testamenti seu in ordinacionibus
apostolorum que habentur in scriptura novi testamenti pertinentibus ad articulos fidei
vel precepta iuris naturalis et substancialia sacramentorum, et papa dispensare aut tollere
vel mutare potest, et de hiis debet intelligi illud c. 24 q. 1 Sunt quidam. Quantum
vero ad ea que sunt pure de constitucione apostolica, cum eadem potestatem habeat ecclesia
in suis rectoribus sicut tunc in apostolis, potest utique et dispensare et tollere.
sicut patet de bigamo, quem apostolus prohibet promoveri, et tamen aliquando cum hoc di
spensatur, ut 34 d. lectores, et extra de bigamis.

privilegium

Est et alia lex privata que dicitur privilegium d. 3 privilegia. plenius
24 q. 1 § ultimo. Sed est privilegium datum a deo, et privilegium ab homine.
Et privilegium quidem dei est quoddam ius seu quedam gracia concessa alicui
in aliquo contra legem communem, sicut fuit concessum Gregorio orare pro Traiano da
mpnato, et Martino pro quodam a se ipso suspenso, et concessum fuit apostolis
uti sortibus in electione Mathie, et Osee accedere ad uxorem fornica
riam, et Samsoni se ipsum occidere, et Israelitis expoliare Egiptios, et habere
et Jacob habere plures uxores simul. et extra de divorciis, gaudemus. 14 q.
5 dixit dominus. et 23 q. 4 Non occides. et 26 q. 1 Non statim. Ubi dicit Beda
post Petrum quod privilegia paucorum communem legem facere non possunt. et extra de di
vorciis, gaudemus, et 2a, Innocencio in 6. Quod aliqui graciose concessa non debent ab aliis re
trahi in exemplum. Quod quo tenere vacatur ducuntur habeat lege privata que est lex, in
spiracio certa spiritus sancti. hii non sunt sub lege, sed cum in illo opere certum quod
habent divinum institutum a spiritu sancto. 19 q. 3 due sunt leges. Sed caue
at sibi diligenter unusquisque, quia in hiis sathanas transfigurat se in angelum
lucis, ut hec plane extra de sciollacis (?) sancta Abbas monasterii. Et ideo nisi sit om
nino certus de hac instinctu ut exeant sancti, non dimictat leges communes. 20
q. 3 transferunt.

Quantum vero ad privilegia hominum Nota quod quicumque potest legem facere et in
quibus potest privilegium indulgere. ut papa in spiritualibus et quantum in temporalibus ut
in terris sive iurisdictionis pro temporalis vel quando iurisdictio ad eum devolue
retur. Et nota secundum Bo. quod ecclesia Romana sine papa numquam consueuit alique
quando se privilegiare. ar. extra, ne sede vacante (?) Cum ex officio. pro eo quod eos quando dicunt
vel pocius fingunt se habere privilegium, quod absque eorum approbacione non sit
procedendum secundum rescriptum rescripta specie et huius. Item potest concedere privilegium im
perator in temporalibus, sed numquam in spiritualibus, quia de eis nichil potest statuere. 96 d.
Bene quidem. Item potest concedere episcopus. extra de Reliquiis et veneracione sanctorum. Cum Costanti
nus. extra de censibus. Cum venerabilis. 16 q. 2 visis. dummodo tamen hoc faci
at de voluntate sui capituli. extra de hiis que fiunt a prelatis. Pastoralis. extra de

excessibus prelatorum. Sicut unire. Et multo forcius patriarcha, quis autem possit legem
facere, dictum est supra.

Interpretacio privilegiorum ubi verba sunt obscura sive ambigua, ad eum spec
tat cuius est concedere. secundum hostiensem. Interim negocium suspenditur. extra de sentencia ex
communicacionis. alias extra de iudiciis. cum venissent. Si autem verba non sunt obscura
vel ambigua, tunc debet diligenter tenor considerari. extra e. porro et c. Re
cepimus. Et pocius insistendum est intencioni privilegii quam verbis. 1 q. 1
Marchion. extra de verborum significacione intelligencia. Et quod potest fieri latissime interpre
tandum est. extra de donacionibus. Cum dilectus. ff. de constitucione principum beneficia.
Et hoc nisi preiudicet iuri alieno, quia tunc reducatur ad ius commune. extra de
consuetudine. Cum dilectus. Ita tamen quod aliquid operetur. Nam si aliquid indulget, non
erit privilegium. extra de illo. Si abbate. Conceditur tamen quandoque privilegium secundum ius commune, et
extra de privilegiis. quia incausis. non tamen est frustra, sed datur pocius ad cautelam
cum quandoque magis solet timeri quod specialiter prohibetur quam quod generaliter. 23 q. 8 quamquam tu
quia multi sciunt quandoque privilegia talia et ignorant iura, tunc cum frequenter
iura male observantur ipsa privilegia monstrantur. extra de treuga et pace c.
2°.

Item nota secundum hostiensem in summa quod multiplex est species privilegiorum, videlicet reale, personale et
corporale. Reale est quod ecclesie dignitati, civitati vel alicui loco vel alicui
vel aliquibus racione loci seu cuiuscumque rei conceditur. extra e. cum olim
cenimus c. 2°, et tale privilegium perpetuum est, et rei adheret, et sic semper
durat nisi forte privatur vel destruatur, vel nisi in partem vel totum re
uocetur. 24 q. 2. Ita vero vel admittat. extra de statu monachorum. Recolen
tes, et hoc dicit Iohannes Andree super regula privilegium. extra de Re iu. quando ipsa
res vel locus privilegiatus ecclesia, civitas et huiusmodi destrueretur auctoritate su
perioris. si autem destruatur ab hostibus, retinet omnia sua privilegia et re
manet ibi dici. 19 q. 3 que semel. Idem si auctoritate superioris transfe
ratur ad alium locum ut alii uniantur. 16 q. 1 Et temporis. Personale privi
legium quod est singulariter personalis dici potest illud quod alicui vel aliquibus certis
et propriis nominibus expressis personaliter concedere. extra de officio legati. Volentes, et tale
privilegium personam illius cui concessum est non egreditur. et si adepta dig
nitatis cedatur. In quo est casus, si aliam dignitatem adipiscatur privile
gium concessio non vitiatur. extra de postulatione bene 2°. Tale eciam privilegium a
successore non transfertur, sed hoc exprimatur ut dicit Regula privilegium per
sonale personam sequitur et extinguitur cum persona, et sic est temporale et non
perpetuum. Est aliud privilegium quod dicitur communiter personale, quod nec conceditur cer
tis personis communiter exercetis causis, et incertis articulis propriis nominibus non
expressis, et potest poni exemplum in minoribus 24 annis qui gaudent privilegio
restitucionis in integrum. ff. de mino. li. 1 et multa talia reperiuntur
in iure. Corporale privilegium est illud quod alicui universitati corporum ut
collegio sit conceditur, quod quilibet singularis de illa universitate potest tali pri
vilegio se iuvare. extra de foro competenti. Si diligenti vel est universitas ipsa
8. 12 q. 2 quoniam inmititur. Et hoc sive concedatur universitatibus

seu collegiis. clericorum siue religiosorum. et sic contra priuilegia appellantur concessa
predicatoribus et minoribus. extra de excessibus prelatorum. Nimis iniqua. et c. Nimis
praua. et tale priuilegium non perit per dirutum collegio. ut supra dictum est de reali.
Et ut dicit glossa summaria. 24. q. 2. et medium. Cum dubitatur de priuilegio utrum
sit personale uel reale. presumitur potius personale quam reale. extra de iurisdictione. Cum uenis-
sent. Non est obstat dictum personale. quod sola persona fit ut ff.

iiij Item hec dicta sunt priuilegium et confirmationem. ut dicit in ista glossa. quod in confirmatione
noui iuris datur. ut extra de confirmatione. Cum dilecta. Item in confirmatione
uel affirmatur. sed totum additionale intelligitur. ut extra de rescriptis. Cum di-
uersitate. sed in priuilegio.

Nota quod priuilegium non ualet seu euacuatur multis modis. Et primo quando
si fuit per subreptionem concessum. Nam quo ad sic impetrantem fauore caret.
extra de rescriptis c. super literis. Et de subreptum cum impetrans suggerit falsum
cum. ex qua presupposita ut uana datur priuilegium. 24. q. 2. Et silentium.
2o. per ritum est priuilegium. si sit contra constitutionem. et non facit mentionem
Et est quod priuilegium faciat mentionem de constitutione contra qua indulgetur. contra
eiusdemmodi. non faciat mentionem de ea non tollitur priuilegium. Cum nos. 3o non ualet si est contra
et hec duo est notat glossa. 25. q. 2a in principio. extra de constitutionibus. li. 6. c. Item si sit contra sinam datum.

v 3o. ... pro facto. priuilegium in fauorem concessum. cessare intelligitur. quando impetrassime
priuilegiatus ... in preiudicium ipso eximitur. extra de priuilegiis. c. porro.
et c. Accepimus. 4o cessante causa priuilegii debet cessare priuilegium. extra de appel.
vj Cum cessante. et 24. q. 2. c. Ultra. ut dicit Gratianus. et ... super dicta de
ca. quod cito cessat causa sibi cessat priuilegium. et propterea cum est aliquid dampno
sum. extra de ... Sugestum. 716. q. 1. finale. 5o cessat cum per ... aliquo
vij cum iniquum et propterea ... fauore est concessum. ut ... 10. Et ob gratiam
aliquis ... non est preiudicium ... retorquendum. extra de re iur.
li. 6o. et extra de ... Quod ... cum glossa 6o cessat et tollitur priuilegium
per sententiam expressam mentionem de ... extra de ... Veniens. secundum gof.
viij hostiensis. ... dicit. quod per sententiam ... si non faciat mentionem ... secundum
... glossa summaria. ... mouet ... non facit mentionem 7o tollitur per expressam reuocationem. ...
inde. Iud. ... non debet ... Et ... tamen potest et debet reuocari puta
quia fieret enormis lesio. al. ... Item si quis non fuerit priuilegia sui superio-
ris. concessa subditis suis. et priuilegium non seruatis priuilegium. merito de ... tamen
ix ... reuocatur. extra c. dilecto. Item non quod si superior exercita sua ... confirma-
uit. Indulgentia inferioris. non per ... inferior sine ... superioris reuo-
care. ... priuilegia concessa a rege uel imperatore ecclesie. et per papam confirma-
tam. non per imperatore reuocare. 24. q. 2. priuilegia. et c. septimo 8o tollit ix
priuilegium per renunciationem ... et expressam. extra de decimis ... Quod

Intelligas quod ad ius tangens renunciantem tamen. secus ... uel alium tangat
unde ... dicitur potest renunciare debet priuilegio suo. ut patet extra de foro competente. Si di-
ligenti ... et dicit in glossa. de religiosis domibus. super c. Cum dilectus. Quod abbas ... contra
priuilegio renunciare non potest. Ultimo amittitur priuilegium per abusum quod per ... preponi per
non usum uel per usum contrarium ... q. iij. ... Puta sic. sit aliquis priuilegia-
tus quod non soluat decimas et tamen ... anno quod ... soluit. si est conuentus et cum ...
uenit coram ordinario et debet ... allegat priuilegium ... allegat. Quando autem
non ... priuilegio admittitur ... actu uel ... hostiensis et hec in summa
confessorum. li. 1. ti. 14. q. 14. ... in glossa extra de constitutionibus. Cum uenissent.
... diuersas opiniones et tandem sic concludit. ... quod sic sit
diuersa priuilegia et indiuisis casibus concessa ... quod ... priuilegium habeat locum in suo
... sicut ... diuersa tempora requiruntur. ... 24.
q. 2. ... in glossa. Si quis autem allegat et ostendit priuilegium et non ...
... non ... non obstante quod ... quod non sit eo uso
uel quod sit contrarium ... Quando autem utetur priuilegio. quod ... non ... forte
... et non appellaret.

Qui dicunt se exemptos et allegant priuilegia requisiti ab ordinario. ostendere te-
nentur. et tradere rescripta ad requisitionem dicentium. de quibus fuit ... Quod
si ad exemptionem allegent. solam prescriptionem. debent de hoc facere fidem. Si
non allegant utrumque. tamen si priuilegium non ad plenum sufficiat. sed tamen ... probat per
... probare. et probatione pendente non turbetur. Si non alle-
gat nec exhibent. saltim tale priuilegium ... dyocesanum utatur
iure suo. extra de priuilegiis. Cum. per. li. 6. Item exempta ... monachi uel canonici
... intelliguntur exempti. Non est presbiter quod parrochianorum
curam habet. quod ad ea quod ad ... curam pertinet ... parrochianis. extra de priuilegiis.
per exemptionem. li. 6o. Si ... canonici alicuius ecclesie non ... exempti
... Et per monasterium siue
... locum exemptum intelligi debet ... de ... et de domibus monasterii
theatris. ortis et areis ... ar. 12. q. 1. Nouit. et c. Nulla.
Legatus de latere. ... exemptos quod priuilegiis exim-
untur ... episcoporum ... legatorum ... de officio legati. post
translationem. monasteria monialium ... si sint exempta debet singulis annis per
ordinarios uisitari. ut de statu monachorum. attendentes in clementinis.
Exempti ... gaudeat libertate. non ... possunt conueniri coram or-
dinariis ratione delicti ... de qua ... agitur ... delictum sit
commissum. in loco exempto. uel contractus ... sit ... uel ibi sit ipsa res li-
tigiosa. Item non possunt conueniri ... domicilium habent. si alibi delinquunt uel con-
trahat uel res ipsa existat ... possunt diochesani illorum locorum ... domicilium
... habent exemptos. si uenerint ad locum ubi deliquerunt ... contraxerunt uel
res existit. extra de priuilegiis. Volentes. li. 6o. saluis quod dicitur in sequenti ... et
... quidam sunt priuilegiati. Itaque ... ratione delicti uel contractus uel rei
possunt conueniri. ut predicatores minores et cistercienses. Exempti non
possunt construere oratoria uel cappellas uel loca ... non exemptis sine
licentia dyocesanorum ... constructis ... celebrari uel facere celebrari ... per ordinarios compescantur et si

De ista materia plene dicit ... 24. q. 2. ... de ... priuilegiis ... teneat ... ueritas
... quod sic ... ita singulis quibusque ecclesiis sua iura seruari. Nec
... gratia fauente ... in peiore ... ambitu ... si fratres ... per honorem ... sic quod honor sin-
gulis ... nolo ... non sit quod alii iure ab altero possit ...

p(ro)p(ter) h(oc) (con)s(er)uatores (contra) eos ferret s(ente)n(ci)as (contra) ordinarios · n(on) ualeret · (ut) no(tatur) de p(ri)u(ilegiis)
Aucte(ritate) li(bro) 6 · In locis aut(em) exemptis · n(on) po(ssu)nt exempti p(ro)cedi facere · n(isi) de l(ite)ra
vel p(ri)uilegio · ut ib(idem) dicto c(apitulo) Aucte(ritate) ·
Et ut no(tatur) (per) graciam · 24 · q(uestio) 1 · § Ultro · sac(rosanc)ta Romana ecc(lesi)a · Jus (et) aucte(ritatem) sa
cris canonibus impertit · s(ed) n(on) eis alliga(tur) · s(ed) sic (Christ)us q(ui) legem dedit · ip(s)am
legem carnaliter impleuit · ut p(er) circumcisionem p(re)sentacione(m) (et) aliis · po(ste)a
vero ut se d(omi)n(u)m legis ostenderet · (contra) l(itte)ram legis leprosum tangendo mudam(?)
moralibus q(ue) deerat ad p(er)feccionem · umbra(m) figuram mutans · sp(irit)ualis intell(ect)u
adde(re) vel (com)mutare · sic (et) summi sedis pontifices canonibus asse(n)su(m) ab aliis
sua aucte(ritate) (con)ditis reuerencia(m) exibent · (et) eis sch(?)humiliando ip(s)os custodiunt
ut aliis obs(er)uandos exibeant · n(on) nu(n)q(uam) n(on) seu iubendo · seu diffiniendo
seu decernendo · seu aliter agendo · se de(creto)r(um) d(omi)nos · (et) (con)ditores esse ostend(un)t · h(ec)
Graciani(?) ·
Quia n(on) nulla · p(ri)uil(egi)a (con)cessa sunt · a sede ap(osto)lica ordini p(re)dicator(um) (et) co(n)
sequ(en)t(e)r q(ui)a p(re)dicatores (et) minores gaudent · eisdem p(ri)uilegiis · (et) ut ui(l)e sit
vos ista p(ri)uil(egi)a · q(uia) n(on) facile repiuntur · in bullis h(ic) im(p)ressis (con)tinentur · (pro)po co
gitaui hic inserere · su(m)matim de istis p(ri)uilegiis · ord(inis) obmissis · hiis q(ue) (con)
tinentur · ex(tra) de p(ri)u(ilegiis) · Nimis iniqua (et) c(apitulo) · Nimis praua · (et) i(n) q(ui)busdam que
ponuntur decesiuis(?) ·
Quod a p(re)latis (et) rectoribus eccl(es)iar(um) cogi n(on) possimus · ut inuitis nob(is) p(ec)ca
m(in)a (con)fiteamur eis · Jmo si uellemus n(on) possemus · q(ui)a p(ro)hibetur p(er) su(m)
mu(m) pontifice(m) fratribus ex ip(s)is · ne(que) ut p(ec)cata sua n(isi) p(re)latis suis (con)fiterentur p(re)sumat
presumat · n(isi) a p(re)latis ip(s)is licenciam habeant · aliis fratribus n(ost)ra ne(que) ord(inis) (con)fite
d(er)i · Jte(m) cogi n(on) possumus ab eis · q(uod) i(n) o(mn)i t(em)p(or)e missas (et) officia celebrem(us)
Jte(m) impedire ab eis n(on) possumus · q(ui)a in eccl(es)ia · oratoria seu hedificia p(ro) n(ost)ris
usibus (con)struamus · Jte(m) in (con)struentes eccl(es)ias seu hedificia n(ost)ra · s(ente)n(ci)am
interdicti seu excommunicacionis ferre n(on) po(ssu)nt · Jte(m) impedire nos nequeunt
q(uin) t(em)p(or)e interdicti s(er)uata tamen interdicti forma · d(iui)na officia celebremus · Jte(m)
n(on) po(ssu)nt nobis inuitis de fu(ne)ribus(?) eor(um) · inuitis inuitis inimicis(?) sepellire
vel in eccl(es)iis n(ost)ris missas sollemp(n)ia celebrare · uel mortuor(um) q(ui) in locis
n(ost)ris tumulandi sunt obsequia exequias celebrare · Jte(m) impedire n(on) po(ssu)
ssunt · q(uin) in domibus n(ost)ris p(er) lectores n(ost)ros theologia · sollempniter (et) pub
lice legatur · Jte(m) cogere nos nequeunt q(uod) o(mn)es q(ui) in n(ost)ris inmorantur
obsequiis sepelliamus inuitis n(ost)ris · (et) ministrem(us) eis ecc(lesi)astica sacra(menta) ·
Jte(m) impedire nequeunt · q(uin) mala ablata incerta p(er)gredie(n)ciu(m) ordine(m) n(ost)r(u)m
po(ssu)nt p(er) magistrum · ord(inis) uel p(ri)or(e)s · aut eor(um) vicarios · in locis sibi (com)miss
is ip(s)os usus (con)u(er)ti (con)u(er)tant(?) · Jte(m) cogere n(on) possunt · ut de ortis (et) uirgultis
(et) hiriciis(?) n(ost)ris · decima p(er)soluamus · Jtem n(on) po(ssu)nt nos cogere · ad col
lectas p(ro)curaciones (con)tribuciones · subsidia · ut ad quascu(m)q(ue) p(ro)missiones fuer
d(ari) aliqua · auc(torit)ate aute(m) ap(osto)lice sedis · n(isi) ip(s)e l(itte)re de ord(ine) n(ost)ro · exp(re)ssam fecerit
me(n)cionem · Jte(m) cogere n(on) po(ssu)nt q(uod) priores vel suppriores n(ost)ri fidelitate

c(um) iuramento firmatam u(e)l t(em)poralem obedienciam eis impendant · Jte(m) impedire
nos nequeunt q(uin) ordinandos fr(atr)es n(ost)ros · q(ui)busc(um)q(ue) voluerimus ep(iscop)is p(re)n
temus · Jte(m) fr(atr)es n(ost)ros quos ad ordines p(ro)mouent · examinare uel p(ro)mi
ssioni alic(ui) obligare n(on) po(ssu)nt · Jte(m) subditos suos nequeunt impedire q(uin)
apud nos eligant sepelliri · Jte(m) in receptatores n(ost)ros · interdicti suspensionis
(et) excommunicacionis · s(ente)n(ci)as fulminare n(on) po(ssu)nt · Jte(m) in benefactores n(ost)ros p(ro)eo q(uod)
b(e)n(e)ficiant nob(is) · s(ente)n(ci)as excommunicacionis suspensionis (et) interdicti · ferre n(on) po(ssu)nt
Jte(m) subditos suos nequeunt impedire · Jte(m) fr(atr)es n(ost)ros · ad suar(um) eccl(es)iar(um)
negocia p(er)tractanda · vel ad secu(m) manendu(m) · n(on) po(ssu)nt assumere uel assump(tos)
tenere · pretextu l(itte)rar(um) summi pontificis · q(ue) de indulto h(uius)mo(d)i (et) ord(ine) n(ost)ro · exp(re)ssa(m)
n(on) faciunt me(n)cionem · n(isi) quos mag(iste)r ord(inis) (et) p(ri)or p(ro)uincialis ip(s)or(um) tamq(uam)
ydoneos (et) discretos · eis duxerint assignandos · Jte(m) impedire nequeunt
q(uin) fr(atr)es n(ost)ros · eis p(er) sedem ap(osto)licam · ut p(er) ordinem eius in socios de p(ri)uati
subiaceat ordinis discipline · Jte(m) impedire n(on) po(ssu)nt q(uin) fr(atr)es n(ost)ri · eis p(er) se
dem ap(osto)licam uel p(er) ordinem in socios de p(ri)uati p(er) p(re)latos ordinis corrigi ua
leant · (et) ad ordinem reuocari · (con)dicione aliqua n(on) obstante · Jte(m) apostatas
n(ost)ros nob(is) inuitis secul(ares) vel in locis aliis sine uolu(n)tate · p(re)lator(um) n(ost)ror(um) te
nere n(on) possunt · Jte(m) cogi p(er) eos n(on) possumus · ad impendendum correc
cionis visitacionis · seu inquisicionis officium · monasteriis eccl(es)iis seu q(ui)busc(um)q(ue) p(er)s(onis)
Jte(m) cogi p(er) eos n(on) possumus ad recipiendum curam monialium seu quar(um)libet
religiosar(um) p(er)sonar(um) · Jte(m) ad visitandum monasteria cuiuscu(m)q(ue) ordinis · Jte(m) ad porta(n)
dum seu deferendum l(itte)ras · Jte(m) cogi n(on) possumus · ad exequendum uel de
nu(n)ciandum · s(ente)n(ci)as (contra) p(ri)ncipes seu p(re)latos comites p(re)latos · seu q(ui)busc(um)q(ue)
b(e)n(e)factores n(ost)ros · Jte(m) cogi n(on) possumus p(er) eos · q(uod) simus assessores
in q(ui)busc(um)q(ue) causis eor(um) vel prelator(um) · seu ad alias lites uel (con)trouersias (con)
gretes · iudicis q(ue) coram ip(s)is tractantur · Jte(m) n(on) po(ssu)nt nos (con)uenire impetere
vel molestare r(aci)o(n)e delicti (com)missi · vel (con)tracti (con)tractus · aut rei sit(us)(?) posit(us) uel ex
ente ex(tra) loca n(ost)ra exempta · n(on) obstat h(oc) q(uod) h(ec) (con)stitucio bonifaciana(?) p(a)p(e) iiij · in
(con)t(ra)r(iu)m edita · h(ec) o(mn)ia Bonifacius octauus · Jte(m) n(on) po(ssu)nt nos p(ro)hibere · q(uin)
quosc(um)q(ue) voluerimus ep(iscop)os · habentes co(m)munionem ap(osto)lice sedis · voce
mus ad ponendum p(ri)marium lapidem · in oratorio vel eccl(es)iis n(ost)ris · ad
dedicandum eccl(es)ias vel altaria · (et) ad b(e)n(e)dicendum cimiteria n(ost)ra · si dyo
cesani locor(um) · infra quatuor · menses nob(is) denegat(?) p(re)dicta · post q(uam) p(er) fr(atr)es
n(ost)ros fuerit h(uius)mo(d)i req(ui)siti · aut si graue(?) h(oc) volunt munus in expe
sis · honorius exp(edi)te n(ost)ra · Jte(m) cogere nos nequeunt ad s(er)uandum
pacta (et) p(ro)missa · ad q(ue) fr(atr)es in aliq(ui)bus locis p(re)latis (et) rectoribus eccl(es)iar(um)
se obligauerit · in recepcione locor(um) si pacta illa sunt (contra)ria iuri (com)mu(n)i
vel sum(m)i iuris p(er) sedem ap(osto)licam absoluti · n(isi) pacta illa f(a)c(t)a fuerit de l(icenci)a
mag(ist)ri ordinis · aut cap(itu)li g(e)n(er)alis · honorius Religionis fauor · Jte(m) im
pedire n(on) po(ssu)nt · q(uin) l(oc)a sp(iritu)alia q(ue) nob(is) (con)successione p(er)ueniunt · alienare(?)
damus vendamus · (et) ip(s)or(um) p(re)ciu(m) in n(ost)ros usus · p(ro)ut voluerimus (con)
uertemus · Clemens · Obtentu · Jte(m) cogere nos n(on) po(ssu)nt ut eor(um) (con)

z monastio obligate pretio no obstante ordinis sine estitu. Innoc. pp. 4.
de placitis ano oplendo quo ht locum Immonialibus frm predicatorum
ord z minorz. z Et nuin si sorea p eas ditum fuit. nullius firmitatis
existit possz z Ite moniales an annum liber pfiteri. Alexander
extenor. Ite sorores ord nri illis gaudent puilegiis. q[ue] nco
ordi sunt concessa uel imposterum concedentur. Innoc Iz olim. Clem
sacra nra Religio. Ite a iurisdictioe z potate quorumq[ue] platorz soro
res nri ordis cu monasteriis z suis locis totalr sunt exempte Bii
sacra nra Religio. Ite sorores nri ord ad pstacoem decimaz
de qbuscumq[ue] suis bonis uel ad otribuendum in pcuracoibus ordinariorz
uel legatorz aut nunciorz sedis aplice z ad quascumq[ue] tallias p
collectas z pedagia. collonca z exactioes alias qbus uis regibus
z pncipibus seu aliis psonis stantibus exhibendas minime obligat
Nicholaus qto studiosius. Bo laudabilis. Benedictus sacra nra Re
ligio. Item nulla soror nri ord assumi p p quamq[ue] ad alia abbacia ut
regim alicuius mon altius psecutois sin lra sedis aplice. facere
de statuto Iz mencoem expssam. Benedictus ut moniales. Ite expresso
puilio bonifacii qui incip Virtute conspicuos z p Greg xi. Innouato Iz licet
Vt concedimus quaqr uob. ut de illis q pro x nancis ut pcis. aut
aut libris fabrica luminaribus Anniusario. septio vigesimo. d
trigesimo. siue aliis ad spetuu cedut. dummo seu ppetualis pietr
cais aut victu. ad sustentacoem vraz. uel indumentis ii z p annuis
annuis censibus reg redimedis ad quarum solucoez. alie domus d
vri ordis obligate nascuntur. uel de domibus pdiis z ortis aliis
q locis. uob frm instituta vri ordis oportuniis aut de hiis q q
p h domibus pdiis ortis z locis emedis uob legantur. dummo
pmissa no quantur in aliquos usus si in illos dum taxat. q p
qbus relinquntur. aut aliquos z q in hac concessioe ut indulgencia
tinentur. nullis canonicas porcoem aliqua teneamini exolue. neqs
a uob uel ultraz executoibus uoluntatum seu decedentiu. heredibus
de pmissis aut de hiis q uob inultis uoluntatibus. absolute legantur
uel alis p uris uetitibus oferuntur. aliqd exiger ut extorquere
psumat districtius districtius inhibemus z c.

Et nro q cu aliquibus doctoribus dicer istud puilm. s. quo ad quartam
no dandam. tolli p clementina dudum. de sepul. renouatam exti
tit p Martinum quintum. z ostrarium. z ad remouendum dubium z
declarandum. q ad quarta soluendam. delegati no tenentur fecit
hoc fuit additum p Martinum V. nexu ne dubitacioes ac co
uise. q alias nos pluribus laboribus z expensis vexauert.

decreto uob fiat. excerta sua declaramus ut de puilm. Greg pp xi. Innuido zelo
inquolz sua dispositioe. inuiolabilit obseruetur. no obstantibus ostitucionibus
aplicas illam presertim felicis recordacois clemtis pp v. pdecessoris
nri dr edita inga deum q incipit dum dum. q no puilegiis gentyt
gratiis z concessioibus aplicis ingenere uel in spe. qbus p eccis sine locis
concessis subq uis forma ut expssioe verborz. z si de eis eis hida ect in
psenabus mencio spalis seu p que pntibus no expssa aut totaliter de
vo ad vm no inserta eaz. intato sen ma pte. sui efficacis ecclis posset
aliqliter impediri. z aliis criis qbuscumq[ue]. Nos aut exnunc irritum decer
nimus z inane. si secus sup hiis aut eorz aliquas quauis auctte sciet
ut ignoranter ontigerit attemptari. declarantes clausula illam vz.
salua tn iura istorz eccla q a qbus mortuorz cor assumuntur. In oibus
aliis deber intelligi. pt q in hiis de qbus in isto puilo spale cauetur
q canonica porcio minime exigatur. Nulli ergo z c.

Vm detm sit sup. q petm est detm ul fctum. uel ocupitu o legem dei.
z c. q fit cu ls. io post tractatum de lege vidndu est de ca pti. Causa
a pc p ee t. s. intior extior z inferior. i. pc q z tes eam reprimus
in pc. pmorz parentuz. ca intior q e ro z sensualitas figitur p adam z euam
Causa extior fuit antiquus hostis z pomum z de hiis duabus hey d. G.
testamentum. Causa inferior i. petm. i z ocurrit z fit ca pti gule
qdaz si metis elacio q pcesserat in mete sua. frm Agus viii z q d. d.
34. Sexta dic gula fuisse p punitiacoez intelligendum z de pte extioribus
Et q exo frm pc o ala. pont dici z pc z pen peti. Io de pc ingenerali ag
agr ogrue. inf in i p pte. de tractatur de penis

Causa intior pti Itm p ee t. tho. i z q. 24. Cum pc ostat in
actu. z p pria huiusmodi actum sit sensitiuus appetitus appetitus intellectus z
affectus siue uoluntas. sic pcm p curri asenre vo z re. Sic e inuido
ris uoluntas mouetur in ad frm rez ita z ex apprsione sensus appe
titus sensitiuus inad inclina q iudicio interdum trahit vo z rez
z q ca pc z ad ad bom apparens motum cu defectu debiti motum s
regle ris. uel legis di. frm motum q z apparens bom pt ad apprehe
sioem sensus z appetitu. ipa at absencia debite re. pti ad rom que
nata est hmoi ra osiderar. si ipa pfecto uoluntarii actus pc pti
ad voltez ita q ipse actus vo pmissis suppositis. Iam e qdam pc z f
nis i a t ta coire aliqo m generat in pc mo. tn frm q aliq horz e
magis ca z pot ad actum pc q ominetur. frm li dr qs pecce. ul ex in
gnorancia q q pti ad defectum ris. uel ex malicia q q pti ad inordinacoez
voltis uel ex infirmitate siu passe q pti ad inordinacoez sensualitatis in qua
sunt passioes vii. Greg dt. de pc d z. Pc tribus mois omittitur aut
e ignorancia. aut infirmitate. aut studio i. malicia inpetratur

Ad pm. s. de pc ex sua ignorancia dr. aug. 14. q. 1. merito quest pa
nesciencium sed ii q tr ignor. pt. repiri in actu pc. tho. 1. 2e. q. 26. pa
e cu nescitur id q fit ee phibitum et pcedens malum puta cu fornican
qs nescies fornicacoem ee pc. morte et h dr ignorancia iuris. 2a e cu sit qs
aliquem actu ee phibitum et malum sed nescit h q agit ee illum
actum ut e qs sciens adulterium ee pc. accedit ad uxore aliena qua
putat suam ut jacob ad liam uel occidit hoiem quem putat fera
et h dr ignorancia facti et h no excusat a pc. sidatur opa rei illicite sic
n tamen excusatur ab occisione eorum. 14. q. 1. ff. Set obicitur aut
e si no adhibetur debita diligencia. vn no excusaretur q dyam
adoraret subito apparente sub angelo lucis ut dr. 28. q. ff. 1. inglo.
3a ignorancia est cu sciatur quedem id qd qs agit ee pc in uniuersali puta n
for ee comittedam et i scit q agit ee for sed no considerat in particular
illum actum q for no ee faciendum obnubilatus passione ut hitu uiciosus
et hu ut actualiter no consideret et intelligat id q agit ee malum. i ignorancia
repitur in o pc. vn phs dt q os malus e ignorans. et pu. 14o dr. Er
rant q opant malum et d 38. q uis dr no hre igna p errar. pro
qppe approbat falsum q errat est ff. h q no e ca pc sed ad consequens
ad pc. eum s. ad passioem ut hitum inclinate ad pctm. 2a ignor
no e ca pc sed concomitatur se ht ad ipsum vn restat q tm pa e ca pc
put nuc loquimur qz tollit sciam phibente actu pc. Et h ignor
ra n sit affectata excusat a tanto et si no a toto. sic eam qs
scire tr. et scire pt. d. 37 ff utrio. Q aut ambros dt. q grauissime
peccat q ignorat. intelligr uno m. ul de ignorancia simpliciter affectata
uel de ignorancia infidelitatis sm tho. uel grauissime i. piculosissim. qz
q ignorat morbum no querit medicam. Ite lz transeunte re
atu p pniam remanet ignor. sm q est puacio scie no tm rema
net negligencia sm q ignorancia dr pcm. n sequitur q ignorans conti actu pc
cat sed solum qn est tps acquirendi sciam quam hre tr sic in alys
petis omissionis vn et notum dr q ignorancia mt auctorum errorum actu
tis uitada est. d. 38. c. 1. Et de ipsa ignor. nita hes in sa pte
ti c. 2. g. ti. 1. c.

Dm ad sm i. pcm ex malicia No. sm tho. 1a 2e. q. 78. q pcm ex malicia
dr pc. q qs scit et sciens malum eligens qz tal id q scit ee malum spua
le q est malum simplr p q bo spuali puatur uult ipsm ut bo tpa
li potiatur q tom pcedit ex inordinatoe volutatis qz s. minus bom mag
amat. na cu aliqs eligat pati detrimentu in bo minus amato ad hoc
ut potiatur bo mag amato sic cu uult ho pati abscisioem memb
i sciens ut consuet uitam magis amatam. Ita qn uolutas est
ita inordinata q aliqd bom tpale plus hituale amat. puta

diuicias uel uoluptate q ordine ris uel legis dine ut caritate
ul ad h sequitur q uelit dispendiu pati in aliquo spualium bonorum ut potiat
a tpali bo. est tm i ipso ignor aliquo m. inquantum s. nescit in particulari illud
malum no e sustinendum pp consecucoez talis bo. Petm ex malicia
cu no pcedat ex impulsu appetitus sensitiui q est pctm ex passione neqz
ex defectu racionis q est pctm ex ignorancia sequitur q pcedat ex ipa uolutate
q ex se ipa mouetur ad malu. et h pt e tripliciter. Vno m. ex hitu
malo acquisito. 2o ex aliqua egritudinali hitudine. 3o ex remocoe alicuius
phibentis. Q m ad pm est sciendum q cu qs acqrat sibi hitum uiciosum
ex multiplicacoe actuum malorum inducentem consuetudinem que uitit
in naturam hic e q illa mala disposicio hituata fit qui queniens et similis
hoi et h m re queniencia tollit tendit uolutas qui inclom qz unuqq p
sm se tendit i id q e sibi conueniens. et sic pctm ex hitu e pctm ex malicia.
Q m ad 2m e sciendum q hitu acqsita uia conuers aliquod pctm ex malicia
q e no pcedit neqz ex ignor. neqz ex passione. oz q pueniat ex aliquo pro co
rupto intrinseco q dr egritudinalis ebitudo sic qs ht quas naturales inclina
cioes ad aliqua pdicta pp corrupcioez nature ipius. Q m ad 3m. sciendum quod
uolutas aliqn p se tendit in aliquod malum p remocoez alicuius phi
bentis puta si qs phibeatur peccare no qz pctm ex se sm se displiceat sed
pp spe uite etne ut pp timore gehene remota spe p desperacioez
ul timore p presumpcoem sequitur q ex certa malicia qui absqz freno peccat
q e pctm in spm stm de quo mao hes i. 2a pte. Et no q pcm ex certa
malicia malicia e grauius pc ex infirmitate siue ex passione triplici r.e. p
quem qz cu pc consistat in uolutate quanto motus pc e mag ppus uoluntati
tanto pc est grauius ceteris paribus. sed in pc ex malicia motus ipius pc
e mag ppus uolut. uolutas qz ex se ipa in malum mouetur. q aut pc
catur ex passione qz e a quodam extrinseco impulsa ad peccandum et quanto
malicia fuit uehemencior tanto pcm est grauius. Vn greg dt. Gra
uius malicia q infirmitate peccatur. de. p. d. 3. Graedm. 2o qz pcm ex
malicia est diuturnius na hitus q ut in pluribus peccatur ex malicia e
qualitas pmanens. vn assimulatur infirmo continua infirmitate infirmitate labo
ranti sed passione qz inclinat uolutatem ad peccandum e qualitas cito transi
ens. vn assimilatur ei q laborat infirmitate intpollatiua et sic cito redit
ad bonum ppositum penitens. ad h fac q dr de p. d. 3. Et ueit. dt. Jero
Sti si peccant cora do peccant qz s. cito reuertunt ad pniam. 3o qz
pc ex malicia e piculosius. na sic peccans male e dispositus quantum ad
ipm fine. q e pricipium in operabilibus. et sic eius defectus est piculosior q
eius q ex passione e ppositum inbom fine. lz ppositum hoc ad horam interruptatur
ad h fac. de. p. d. 3. Sup tribus vb dr Jero. 4m scelus e no age pniam
s sup s conplacere delicto :—

Peccatum non ex infirmitate vel passione dicitur ex similitudine infirmitatis corporalis. corpus enim est
dicitur infirmum quando impeditur vel debilitatur in execucione proprie opera
cionis propter aliquam inordinacionem partium corporis. ita scilicet quod humores et
membra non subduntur virtuti regitive et motive corporis. sic infirmitas
anime dicitur quando impeditur in propria operacione propter inordinacionem partium
eius. que partes eius sunt concupiscibilis et irascibilis quando tunc sunt inor
dinate cum non subduntur racioni quod fit per passiones insurgentes. Et ille
qui est in passione constitutus sit peccatum est quod agit in universali quidem non in
particulari quia non considerat illud in particulari propter passionem impedientem
Impedit autem a passione tale consideracionem triplex. Primo quidem per quandam
abstraccionem. cum enim omnes potencie anime in una essentia anime reducuntur
necesse est quod quando una potencia intenditur in suo actu. alia remittatur in
suo actu vel ut totaliter impediatur. tum quia omnis virtus ad plura dis
persa fit minor. Unde econtrario quando intenditur circa unum minus potest ad alia
dispergi. tum quia in operibus anime animalibus requiritur quedam intencio que dum
vehementer applicatur ad unum non potest alteri vehementer attendere.
et secundum hunc modum per quandam distraccionem quando motus appetitus sensitivi
fortificatur secundum quamcumque passionem necesse est quod remittatur vel to
taliter impediatur motus proprius appetitus racionalis qui est voluntas. Secundo
impeditur talis consideracio racionis ex passione per contrarietatem quia plerumque
passio inclinat ad contrarium huius quod sciencia universalis habet. Unde et philosophus dicit
quod animus incontinentis qui scilicet vincitur a passione habet quatuor proposiciones
proposiciones= duas universales quarum una est racionis que dicit nullam fornicacionem esse
committendam quia malam. Alia est passionis que dicit omnem delectacionem esse prose
quendam quia bonam. Passio in incontinentibus ligat racionem ne assumat
sub illa universali que dicit nullam fornicacionem esse committendam. si enim sub illa su
meret sic diceret. hec est fornicacio quam scilicet nunc facere. et per consequens malum
3o et inde concluderet non esse faciendam. sed assumunt particulares proposiciones sub
universali passionis. et dicit ista est delectacio et per consequens bona cum scilicet multa
fornicacio. ideo concludit quod facienda. Tercio tollit passio consideracionem per quan
dam [struck] immutacionem corporalem ex qua racio quodammodo ligatur ne
libere in actum exeat. sicut sompnus vel ebrietas quadam corporali transmu
tacione facta ligat usum racionis. et quod hoc contingat in passionibus patet ex hoc
quod aliquando cum passiones multum intenduntur homo amittit totaliter usum
racionis. multi enim propter habundanciam amoris vel iram ire sunt conversi in
insaniam. et per hunc modum passio trahit racionem ad iudicandum in particu
lari contrariam suam. quam habet in universali. sciencia enim universalis que maxime certissima
sit non habet principalitatem in operacione sed magis sciencia particularis eo quod opera
ciones sunt circa singularia. et sic ebrius quandoque profert verba significancia.

tamen est profundas sentencias quas mente diiudicare non potest. propter ebrietatem. Ita
in passione existens. et si ore proferat hoc non esse faciendum tamen interius animo sentit
propter passionem non esse quin illud sit faciendum. thomas prima secunde q. 77.

Et nota quod passiones proprie sunt motus potenciarum anime non quidem apprehensi
varum. ut est sensus et intellectus. sed appetitivarum. nec sunt motus appetitus
racionalis qui dicitur voluntas sed appetitus sensitivi qui dicitur sensualitas. que distingui
tur in potenciam concupiscibilem et irascibilem. Sed cum amor et gaudium tristi
cia et ira et huiusmodi que proprie sunt passiones attribuuntur deo vel angelis vel sanctis
hominibus. ut patet in scriptura. tunc improprie et large assumuntur. et significant sim
plicem actum voluntatis cum similitudine effectus passionis. sed absque passione.
Et ipsi quidem motus passionum secundum se considerati cum sint naturales et communes nobis
et brutis. non faciunt nos virtuosos vel viciosos. sed secundum quod a racione regulantur
bene vel male.

Et sciendum quod ipse passiones dupliciter possunt se habere ad iudicium racionis. Uno
modo antecedenter et sic cum obnubilant iudicium racionis ex quo dependet bonitas
actus moralis. et ex impulsu inclinet voluntatem. diminuit bonitatem actus
quantum ad opera virtuosa. ac in gravitate peccati quantum ad opera viciosa.
Laudabilius enim est quod aliquis ex iudicio racionis faciat opera caritatis quam
facere sola passione misericordie. et minus peccatum est ex passione peccare quam ex malicia ut
dictum est. Alio modo se habent consequenter. et hoc dupliciter. uno modo per modum
redundancie quia scilicet cum superior pars anime intense movetur in aliquid sequitur
motum eius etiam pars inferior. et sic passio existens consequenter in appetitu sen
sitivo. est signum intensioris voluntatis. Unde indicat bonitatem maiorem. quo
ad opera virtuosa. et maliciam maiorem quo ad opera viciosa. Alio modo
per modum eleccionis quando scilicet homo ex iudicio racionis eligit affici aliqua passione
ut promptius operetur cooperante appetitu sensitivo. et sic passio anime
addit ad bonitatem. quo ad virtuosa opera. et maliciam quo ad viciosa. thomas prima
secunde q. 24.

Passiones autem ipse sunt .11. Sex quidem in concupiscibili potencia. scilicet amor
et odium. desiderium seu concupiscencia. et fuga. gaudium sive delectacio. et tristi
cia sive dolor. In irascibili quinque scilicet spes et desperacio. timor et audacia.
et ira cui nulla passio opponitur. quod autem dicatur quatuor iuxta illud Boecij
de consolacione philosophie. Gaudia pelle. pelle timorem. spemque fugato nec dolor
adsit. de quibus etiam agit augustinus in 14 de civitate dei. hoc ideo dicitur quia hee sunt
principales quia sunt completive et finales respectu aliarum passionum. Pro
horum declaracione est sciendum quod in motibus appetitive partis bonum habet quasi virtutem
attractivam. malum autem virtutem repulsivam. bonum ergo primo quidem in potencia appe
titiva causat quandam inclinacionem seu aptitudinem seu connaturalitatem
ad ipsum bonum quod pertinet ad passionem amoris cui per contrarium respondet odium
ex parte mali. Secundo si bonum nondum sit non dum habitum. dat appetitivo motum

ad concupiscendum bonum amatum. ad passiones desiderii ut concupiscentia. et ex opposito ex parte mali est fuga vel abhominatio. 3o cum ad optentum fuerit bonum dat appetitui quietacionem quandam in ipso bono adepto. et hic pertinet ad delectacionem vel gaudium. cui opponitur ex parte mali dolor vel tristicia. In passionibus autem irascibilis presupponitur quidem attitudo ut inclinacio ad prosequendum bonum vel fugiendum malum. ex concupiscibili que absolute respiciat bonum vel malum. et respectu boni nondum adepti est spes et desperacio. respectu autem mali nondum invadentis est timor et audacia. respectu autem boni adepti non est aliqua passio irascibilis. quia iam non habet racionem arduj sed ex malo iam inminente sequitur passio ire. Tho. prima secunde q. 23.

Amor

Amor est prima passionum et principalis ex qua alie causantur omnes Augustinus in 14 de civitate dei. Est autem amor ad pertinens ad appetitum. Nam amare est velle bonum. bonum autem obiectum appetitus et sic secundum Tho. prima secunde q. 26. triplicem appetitum qui reperitur in rebus. sic est triplex amor. Est enim quidam appetitus non consequens apprehensionem ipsius appetentis sed alterius dicitur appetitus naturalis et huiusmodi Res enim naturales appetunt quod eis convenit secundum suam naturam non per apprehensionem propriam sed per apprehensionem instituentis naturam i. dei. Alius appetitus est consequens apprehensionem ipsius appetentis non ex iudicio libero sed ex necessitate. et talis appetitus in brutis qui tamen in hominibus ad libertatem participat in quantum obedit racioni. et sic ipsa coaptacio appetitus sensitivi vel voluntatis ad aliquod bonum i. ipsa complacencia boni secundum sensum dicitur amor sensitivus. Est et alius appetitus consequens apprehensionem appetentis secundum liberum arbitrium iudicium. et talis est racionalis sive intellectualis appetitus qui dicitur voluntas. In unoquoque autem horum appetituum amor dicitur id quod est principium motus tendentis in finem amatum. In appetitu autem naturali principium motus est connaturalitas appetentis ad id in quod tendit et ista connaturalitas dici potest amor naturalis. sicut ipsa connaturalitas corporis gravis ad locum infimum est per gravitatem et dici potest amor naturalis et similiter coaptacio appetitus sensitivi vel voluntatis ad aliquod bonum i. ipsa complacencia boni dicitur amor sensitivus vel intellectualis. Unde talis amor non proprie importat seu nominat motum appetitus tendentem in appetibile. nam iste pertinet ad desiderium sive concupiscentiam. sed nominat motum appetitus quo immutatur ab appetibili. ut ei appetibile complaceat. et sic ipsa complacencia appetibilis dicitur amor. Differunt autem ista tria s. amor. dileccio. et caritas. Amor enim importat complacenciam ad rem amatam sive talis complacencia sit in appetitu sensitivo sive in voluntate. et sic est communis nobis et brutis. Dileccio autem super amorem addit precedentem eleccionem. ut ipsum nomen sonat et propterea convenit et bonis et malis quamvis non multum in scriptura. ut a catholicis doctoribus dicatur de malis. Caritas autem addit super dileccionem quandam perfeccionem seu dinam infusionem. Vide de p. d. 2. Caritas. De bono et malo amore dicitur quasi in mo-

tali tractatus Illud Cant. viii. Valida est ut mors dileccio. s. dei quia mortem quam semel cepit. a delectacione mundi funditus extinguit. de p. d. 3. De amore malo d. 47. Omnes hii sunt dilectores de bono amore. de p. d. 2. Sermo de malo et bono 32. q. 4. Origo que erat honesta amoris sed magnitudo deformis. Iero. Est autem causa amoris secundum Tho. prima secunde q. 27. Nam bonum apprehensum sensum movet appetitum sensitivum et apprehensum ab intellectu movet voluntatem. Similitudo est causa amoris tendit enim in assimilatum. sicut in unum sibi propter delectacionem. et vel aliqua alia passio que tamen semper procedit ab amore aut amorem et sic unum bonum est causa alterius. Causat autem amor multiplicem effectum. s. unionem mutuam inhesionem. extasim. zelum. langorem. fruicionem. fervorem. et liquefaccionem. horum declaracionem habes a Tho. prima secunde q. 27 et 28.

Nota quod effectus mutue inhesionis potest intelligi et quantum ad vim apprehensivam et quantum ad vim appetitivam. Nam quantum ad vim apprehensivam amatum dicitur esse in amante. in quantum amatum moratur in apprehensione amantis secundum illud phil. i. eo quod habeam vos in corde. amans vero dicitur esse in amato secundum apprehensionem in quantum amans non est contentus superficiali apprehensione amati sed nititur singula que ad amatum pertinent. intrinsecus disquirere. et ad interiora eius ingreditur. sic de spiritu sancto qui est amor dei. i. Cor. ii. quod scrutatur etiam profunda dei. Sed quantum ad vim appetitivam. amatum dicitur esse in amante prout est per quandam complacenciam in eius affectu. ut vel delectetur in eo. aut in bonis eius apud presenciam vel afficiat per desiderium tendat in ipsum amatum. per amorem concupiscencie non quidem ex aliqua extrinseca causa sicut cum aliquis desiderat aliquid propter alterum vel cum aliquis vult bonum alteri propter aliud sed propter complacenciam amati interius radicatam. Unde et amor dicitur intimus et dicuntur viscera caritatis. e converso autem amans est in amato. aliter quod per amorem concupiscencie per amorem amicicie. amor namque concupiscencie non requiescit in quantum extrinseca aut superficiali adepcione ut fruicione amati. Set querit amatum perfecte habere quasi ad intima illius perveniens. In amore vero amicicie amans est in amato. in quantum reputat bona vel mala amici sicut sua. et voluntatem amici sicut suam quasi ipse in suo amico videatur bona vel mala pati et affici. et propter hoc proprium est amicorum eadem velle. et in eodem tristari et gaudere secundum philosophum in 9o eth. et i. li. rethorice. ut sicut in quantum estimat extrinsecum sua amans ut est in amato quasi idem factus amato. in quantum eo vult et agit. propter amicum sicut propter se ipsum quasi reputans amicum idem sibi. sic amatorem esse in amante. potest autem et mutua. 3o modo inhesio intelligi in amore amicicie secundum viam redamacionis. in quantum se amant amici. et sibi invicem bona volunt et operantur.

Nota quod extasim pati aliquis dicitur. cum aliquis extra se ponitur quod quidem contingit et secundum vim apprehensivam et secundum vim appetitivam. secundum quidem vim apprehensivam. aliquis dicitur extra se poni. cum ponitur extra cognicionem sibi propriam. ut quia ad

superiore sublimatur. Sicut homo declinatur ad comprehendendum ea que sunt supra sensum
et racionem dicitur extasim pati in quantum patitur extra connaturalem apprehensionem racionis et sensus
vel quia ad inferiora deprimitur puta cum aliquis in furiam vel amenciam cadit
dicitur extasim passus. Secundum appetitivam vero partem dicitur aliquis extasim pati quando
appetitus alicuius in alterum fertur exiens quodammodo extra se ipsum. Primam quidem extasim facit
amor dispositive in quantum scilicet facit meditari de amato ut dictum est. Intensa autem
meditacio unius attrahit ab aliis. Sed secundam extasim facit directe simpliciter
quidem facit amor amicicie. Amor autem concupiscencie non simpliciter sed secundum quid. Nam in
amore concupiscencie quodammodo fertur amans extra se ipsum in quantum scilicet non contentus gaudere
de bono quod habet querit frui aliquo extra se. Sed quia ad extrinsecum bonum querit sibi habere
non exit simpliciter extra se sed talis affectio in fine infra ipsum concluditur. Sed in amore ami
cicie affectus amici simpliciter exit extra se quia vult amico bonum et operatur quasi
curam et providenciam ipsius propter ipsum amicum. Nota quod zelus ex intensione amo
ris provenit. Quanto autem aliqua virtus intensius tendit in aliquid fortius et repe
llit omne contrarium et repugnans. Cum igitur amor sit quidam motus in
amatum intensius amor intendit excludere omne quod sibi repugnat. Et
siquidem est amor concupiscencie et intense tunc movetur contra illud quod repugnat
consecucioni vel ~~[illegible]~~ fruicioni eius quiete eius quod amatur. Et sic dicun
tur zelare uxores. Sed si est amor amicicie querit bonum amici. Unde si est
intensus facit hominem moveri contra omne id quod repugnat bono amici. Et secundum
hoc dicitur aliquis zelare pro amico vel ~~[illegible]~~ quando si que fiant vel dicantur aliqua
contra bonum amati studet repellere.

Nota quod amori attribuuntur quatuor effectus proximi scilicet liquefactio, frui
cio, languor et fervor. Inter que primo est liquefactio que opponitur congelacioni. Sic
enim congelata in se ipsis constricta sunt ut non possint subintracionem alterius
pati de facili. Ad amorem autem pertinet quod appetitus coaptetur ad quandam recepci
onem boni amati prout amatum est in amante sicut iam supra dictum est. Unde cordis con
gelacio vel duricia est disposicio repugnans amori. Sed liquefactio impor
tat quandam liquefactionem cordis ex qua exhibet se cor habile ut amatum
in ipsum sub ~~[illegible]~~ intret. Si igitur amatum fuerit presens et habitum causatur delec
tacio sive fruicio. Si autem fuerit absens consequuntur due passiones scilicet
tristicia de absencia que significatur per languorem. Unde et Tullius in 3o de Tuscu
lanis questionibus maxime tristiciam egritudinem nominat. Et intensum desiderium
de consecucione amati quod significatur per fervorem. Et isti quidem sunt effectus amo
ris ~~[illegible]~~ formaliter accepti secundum habitudinem appetitive virtutis ad
obiectum. Sed in passione amoris consequuntur aliqui effectus huic proporcionati secundum im
mutacionem organi.

Dicitur quod est amoris contrarium. Et est naturale. Sic importat quandam disso
nanciam naturalem ad id quod est repugnans et corruptivum nature. Et sic
est in omnibus rebus. Sic amor naturalis importat consonanciam et compla

cenciam ad id quod est conveniens rei. Sed sicut est in passione sic odium est quedam dissonancia appetitus
ad id quod apprehenditur ut nocivum et repugnans. Quod autem est repugnans rei
habet racionem mali et sic odium est de malo. / Causatur autem odium ex amore. Nil est odi
bile nisi per hoc quod contrariatur convenienti quod amatur. / Dicitur autem aliquis odire se ipsum in quantum vult
sibi aliquod bonum quod est simpliciter malum et nocivum ut peccatum. Et quia vult id quod est contrarium
sibi et placitum sensualitati. Veritas in universali odio haberi non potest. In
particulari et consonanciam quod conveniens est omnibus rebus. Sed in particulari potest veritas
odio haberi quando scilicet repugnat bono amato ut cum quis non vellet ad veritatem esse
quod est vel non vellet scire ad opus [illegible] ut liberius peccaret vel cum
quis vult latere in peccato odit quod cognoscatur veritas peccati sui. Hec Thomas prima secunde questio
29. Est autem odium triplex scilicet passionis quod est motus sensualitatis [illegible] extra
tur et non voluntatis [illegible] et potest esse sine peccato. Dilectionis cum scilicet quis repugnet
repugnat et detestatur peccatum et mores pravorum de quo odio. Et dampna
cionis cum scilicet quis detestatur et repugnat aut contrariatur legi Dei vel cum in
malis odit naturam cum culpa non distinguens naturam a culpa. 23 q. 4 duo
sunt. Et de his habes in 2a parte [illegible] –

Tercia passio dicitur concupiscencia. Circa cuius declaracionem est sciendum quod bonum delectabile secundum
sensum inquantum est appetitum adaptat quodammodo et confirmat sibi et causat passionem
amoris. Inquantum vero ipsum bonum absens attrahit ad se ipsum appetitum causat passionem
que dicitur concupiscencia. In quantum autem ipsum bonum quia presens quietat appetitum in se ipso sic causat
passionem que dicitur delectacio. Et sic proprie appetitus delectacionis secundum sensum que
pertinet simul ad animam et corpus dicitur concupiscencia ut sonat ipsum nomen. Et est passio in
appetitu concupiscibili cui opposita passio innominata que potest dici abhominacio. / Et potest
dici quod sit concupiscencia prima. Spiritualis Sap. 6 Concupiscencia sapiencie perducit ad regnum.
In proprie tamen talis appetitus dicitur concupiscencia cum sit de spiritualibus pertinentibus ad voluntatem. Ma
gis proprie posset dici desiderium quod importat simplicem motum in rem desideratam. Dicitur tamen
concupiscencia propter similitudinem quandam ut propter intencionem appetitus superioris partis ex
quo fit redundancia in inferiorem appetitum. Iuxta illud Cor meum et caro
mea exultaverunt. / Alia concupiscencia dicitur naturalis et hec est appetitus delectabilis conve
nientis nature animalis seu de hiis quibus corporis natura sustentatur vel quantum ad naturam
individui ut cibus et potus vel quantum ad naturam speciei ut venerea. / 3a dicitur concupiscencia
animalis que scilicet non de hiis est que affert delectacionem preter sumptum carnis substentaci
onem. Sed sunt delectabilia secundum apprehensionem imaginacionis aut alicuius huius
accepcionis sicut pecunia ornatus vestium et huiusmodi. Que quia has concupiscencias racio
requirit bene sunt. Que autem sunt preter vel contra rem racionem scilicet prout in eis
est amor inordinatus ad creatura sic sunt mala et ponuntur esse due radices
seu cause omnium malorum. Prima Jo. Omne quod est in mundo aut est concupiscencia carnis que
pertinet ad vicium [illegible] aut concupiscencia oculorum que pertinet ad [illegible] et [illegible] aut est superbia
vite et hec est tercia radix que pertinet ad inordinatum appetitum boni arduum et

hxo excellenti ch. Et sic ad p^d duas ponit addunt omes pones ga
pistibil stat ad tam omes pones feastibl. Et e sedm q gaspia
nalis no pz e inm finitu in actu. e e eius q na exit. Na no sep
tedt infinitu z certu. s p e infinita p successioez. q2 s p acceptum
cibum. fezo ult cibu. vn dns samaritan. Jo. 4. Q bibit ex hac
aqua z c. Concup^a no aialis seu nalis. p e infinita. seq e vns
ko a p infinitu pcede. vn q concupiscit divitias pt infinitu c
cupiscit. vn Ambrosius Nec fiat us. ex satietas adhesit cupidi
tati. d. 2. 7. Sic hus de h ma i p^a 2^e. q 3 vn contracta.

e sit a pa in appetitu sesitivo qz dr delectacio.
e delaracl. e secdz q i est dra in aiali z alias res nales
qz alias res nales qn constitunt in id q conveit eis. sm nam h no sen
ciut. s aialia hoc sentiunt. z ex i sensu datur qdam motus aie i appe
titu sensitivo. z h motus est delectacio q est pa. Delectacionu aut qdaz
e corlis q s consequit ad operacem eor q ad nam coris ptinet. sic sunt
cibi potus z venee. z i e cois nob z brutis. Alia spualis e q conseq ad
opacoem eor q ptint ad intellcm. Et i e cois nob z anglis. z dr gaudiu
vn gaudiu pprie e spes delectacois. Et delecta talis q e cu volutate. no e
cu trasmutacoe corlis sicut delecta corlis. z qlibet a pa. s importat
simplice motum volutatis. vn dt Aug. i. 14. de ci. de. q nil e aliud
volutas letica q volutas in consecutoe eor q volum i ste ee delec
tacoes fuit dr error antiquor. Nam epicuri dixerunt omes ee bonas
Oz i hoc decepti sunt q no distinguebant int simpl bon. z s bon qd sen q
15° ad huc. Cum delectacio sit qes si id i q q sit appetitus sit simpl bon. puta
q2 e sm rone z illa delectacio est simpl bona. Sz si sit q puta conveiens
sensui s contra rone erit delecta bona sm q i sensui s mala simpl licet
appares bona ut formal. Alij ut histus arbitrabant arbitrabantur ee
dicend. omes delectacoes sensibiles ee malas. moti ex hoc ut q2 hoies
sunt proni ad h delectacoes inmoderatas. ab ipis se retrahentes ad me
diu virtutis pveniret. s illa estimacio no fuit conveies. Na cu nllus pt
vivere sm corlis delectacoe. si illi q docet omes delectacoes ee malas
dephenderent aliquas delectacoes susciper. mag hoies ad delectacoes
erit pclives. exo opm illor doctrina ptere missi pmissa. In opaci
oib, e z passionibus humanis inqbus expiencia plimu valet. mag mo
monetur ea q vba. dcdz igr q delectacionu aliqua e bona vz illa
i qua appetitus supior ut inferior requiescit. i eo q conveit roni ut
legi dei. z q est de opacoe bona. mag e e ppinqua delectacio opa
cioni q desiderio. q desideriu at dr bon q e de bona opacoe. Illa
delectacio e mala illa vz. inq^a appetitus inferior ut supior reqe
scit. i eo q discordat roe ut alege dei. vel z q e de mala opa
cione. —

Optima aut dilecto sit huma e inferuace dei. Nam opt^m in vno qs
e finis eius. finis aut e dr. q2 ut ipa res vel usus rei. vt finis aua
ri e pecu ut usus pecu. vltus aut finis hois e ds. q e summu bon ut
fruicio eius q importat delectacoem quadam in ult fine. Et in hac erravit
plato. q e extimaret omez delectacoez esse generacoez z motu q in est
sm. sequitur sm eu. nllam donem hre. rnez vtute pfecionis. / Et
no q delectacio no ses^ualis q e cois bonis z malis. s volutas e quasi volunt^tis
e z mensura bonitatis malicie moralis. Sm e q consequi delectatur sm
rnez sic dephendr bonus ut malus. tho. p. 2. q. 31. / Cat aut delec
iste effectus dilatacioez. desideriu. aliu alii e usus rois impedit z
delectacoez pficit vide delaracl. notable. p. 2. q. 33. Causatur aut
delectacio ab opacoe. sic appa z pma ca. Nam cu ad delectacoem
duo generat. s. consecucio bon bo conveientis. z cognicio huius adepcois.
vtrumq consistit in quadam opacoe. Nam actualis cognicio qdam opacio
e. similit bonu conveiens adipiscimur qdam opacoe. ipa e opacio ppa
bonu quodam conveiens est. / Ite caua delectacio amotu. pp trasmutaci
cem q i fit. z h trip. p ex pte q delectam. Trasmutacio e effective
nob delectabilis. pp h. q na nra trasmutabilis. z pp h q e nob conveien
nuc no erit nobis conveniens. poa. sic calefieri ad igne in yeme poa in
estate. 2° expte bo delectantis. q conugitur nobis. na acco contimuata
alicuius agentis auget effectu. quto e qs diucius appropinquat ad igne
tanto mag calefit z desiccatur. Nalis aut abitudo in quadam mensura
consistit. z so qn contimuata pma delectabilis sup excedit mensura. remo
cio eius efficiatur delectabilis. / 3° expte ipius cognacois. Nam e ho desi
deret cognscer ad totu z pfectu. cu a no potimt apphendere tota simul.
delectat in hijs trasmutacio. ut vnu trasceat z aliu succedat. z sic totu
senciatur. Si aut si a res cuius na sit intrasmutabilis z no posset
in ea fieri excessus nalis hitus p contimuacioem delectabilis. z i posset
in totu simul delectabile simul moveri no erit ey trasmutacio delectabilis.
z qto alique delectacoes plus adhuc accedut. tato plus contimueri pont.
Ite cat delectacio ex pte fruicionis vz. pea sit consuacio rei delectantis. adele
ctaco no solu apphesioem s e sm faculatem ut potatem. adipiscedi
bonu q delectat. ad Ro. 12. spe gaudentes. Ite memoria caret delecta^e
no qdem inqntu est rei absentis. sic ni e spes. s inqntu pea sit consuacio
sm apphensioem cum ad rem delectabilem. ps memor fui dei z dele
ctatus sum. / Ite tristicia no inqntu tristicia s inqntu fiat memoria rei
dilecto. ex cuius sola apphensione delectatur. qua vis de eius abse
cia tristetur. sit e memoria tristicie delectabilis. p subsequetem eva
sioem. Nam sm q ho appheds se evasisse tristicia z dolorosa accu
sit ex nra gaudij ps fuerit in larime me z c. p pane e intellg^e
refectio delectabilis. / Ite opacio alior cat innobis delectacionez

et hoc tripliciter. primo inquantum per operaciones aliorum consequimur aliquod bonum. 2° inquantum per operaciones
aliorum efficitur in nobis aliqua cognicio vel extimacio proprii boni. et sic ex
laudacione et honoracione et delectacione aliorum quod fit nobis delectamur. 3°
inquantum ipse operaciones aliorum si sint bone extimantur ut bonum proprium propter vim amo-
ris et amicicie. In 2° Jo. gavisus sum valde quoniam inveni de filiis ambulantes
in veritate. Item benefacere alii causat delectacionem et hoc tripliciter. Uno modo per compa-
racionem ad effectum qui est bonum in alio constitutum inquantum reputamus ut nostrum. 2°
per comparacionem ad finem quia per hoc quod alii benefaciat sperat consequi aliquod bonum.
vel a deo vel ab homine. spes autem est causa delectacionis. 3° modo per comparacio-
ne ad principium. quod principium est triplex. unum est facultas bene faciendi. nam per hoc
fit quedam ymaginacio habundantis boni in se ex quo possit aliis communicare.
Aliud principium est habitus inclinans secundum quem benefacere fit alicui connatura-
le. 3m est principium motivum. i. amor. puta cum aliquis movetur ab aliquo quem di-
ligit ad bene faciendum. Item similitudo est causa delectacionis. nam ipsa est causa
amoris qui causat delectacionem. si autem simile sit ~~corruptivum~~ corru-
ptivum proprii boni quod fit per excessum. sicut patet in superhabundantibus
aliquibus sic generat fastidium non delectacionem. Item admiracio causat de-
lectacionem. Est enim admiracio desiderium quoddam quaedam sciendi quod
in homine contingit ex hoc quod videt effectum et ignorat causam. vel ex hoc
quod causa talis effectus ~~est~~ excedit cognicionem vel facultatem eius. et ideo
admiracio est causa delectacionis inquantum habet adiunctam spem consequendi co-
gnicionem eius quod scire desiderat. et propter hoc omnia mirabilia sunt
delectabilia. Et cum delectacio habeat duo scilicet quietem in bono et huiusmodi quietis
percepcionem. quantum ad primum cum perfectius sit contemplari veritatem cognitam
quam inquirere ignotam. contemplaciones rerum scitarum per se loquendo sunt
magis delectabiles quam inquisiciones rerum ignotarum. Sed quantum ad secundum inquisi-
ciones sunt quandoque delectabiliores secundum quod ex maiori desiderio proce-
dunt. unde homo magis delectatur in hiis que de novo invenit ut dicit
beatus Thomas prima secunde q. 32.

Tercio nota quod delectaciones spirituales intelligibiles si comparentur delectacio-
nibus et sensibilibus corporalibus simpliciter. et secundum se loquendo sunt maio-
res et hoc apparet secundum tria que requiruntur ad delectacionem scilicet bo-
num coniunctum et id cui coniungitur et ipsa coniunctio. Nam ipsum bonum spirituale est
maius quam bonum corporale et magis dilectum. cuius signum est quod homines a maximis volu-
ptatibus corporalibus se abstinent ut non perdant honorem qui est bonum intelligibi-
le. Similiter ipsa pars intellectiva est nobilior et magis cognoscitiva quam sensi-
tiva. Coniunctio autem utriusque est magis intima perfecta et firma. Intimior quidem est
quia sensus sistit circa accidencia rerum exteriora. intellectus vero penetrat usque
ad rerum essenciam. Perfectior est quia coniunccioni sensibilium rerum ad sensum
adiungitur motus qui est actus imperfectus. Unde delectaciones sensibiles

non sunt tote simul. sed in eis aliquid preterit et aliquid restat consumman-
dum ut patet in delectacione ciborum et veneriorum. Sed intelligibilia coniunguntur
intellectui absque motu. unde delectaciones tales sunt tote simul. et sic sunt
magis perfecte. Est et firmior quia delectabilia corporalia sunt corruptibilia
et cito deficiunt. bona vero spiritualia sunt incorruptibilia. Sed quoad
nos delectaciones corporales sunt magis vehementes spiritualibus propter tria. primo
quia sensibilia sunt magis nota quoad nos. 2° quia cum delectaciones corporales
sint passiones appetitus sensitivi fiunt sicut cum aliqua transmutacione corporali.
Transmutacio autem hominis est delectabilis si ei naturalis. Sed transmutacio corporalis
non est in spiritualibus delectacionibus nisi per quandam redundanciam ab appetitu
superiori ad inferiorem. 3° quia delectaciones corporales appetuntur ut quedam
medicine contra corporales defectus et corporales defectus et molestias ex quibus tristicie
quedam consequuntur in homine. unde delectaciones corporales supervenientes huiusmodi tristi-
ciis magis sentiuntur et per consequens magis acceptantur quam delectaciones
spirituales que non habent contrarias tristicias. Tho. 1a 2e q. 3.

Quarto de passione que dicitur dolor sive tristicia de qua cum tetigit Augustinus. in 14
de ci. dei. Inducat illud verbum Virgilii hic metuunt cupiunt gaudent
dolentque. Pro cuius declaracione sciendum quod sicut ad delectacionem duo requiruntur. scilicet con-
iunctio boni et percepcio huius coniunctionis. Ita et ad dolorem duo requiruntur. scilicet alicuius coniun-
ccio mali quod eatenus est malum quia privat aliquod bonum et percepcio huius coniunctionis. Potest
autem dolor ad appetitum intellectivum vel sensitivum. Inclinacio enim appetitus
naturalis non consequitur apprehensionem quamvis appetitus sit alterius. Cum igitur dolor
sit et delectacio presupponat in eodem subiecto sensum vel apprehensionem aliquam
manifestum est quod dolor est in appetitu sensitivo vel intellectivo. et secundum quod est
in appetitu sensitivo proprissime dicitur passio. Quod autem Augustinus dicit dolorem cor-
poris pro tanto dicitur quia causa doloris est in corpore. puta cum patimur aliquid noci-
vum corpori corrumpens. sed motus doloris semper est in anima. Sicut autem gaudium est
species delectacionis ita et tristicia est species doloris. et sic sola illa delectacio
que ex interiori causatur gaudium nominatur. non autem gaudium ita solum ille dolor qui
ex interiori apprehensione causatur nominatur tristicia. qui autem exterior dolor. non
tristicia nominatur. et quia virtus cogitativa interior et imaginacio vel intellectus potest per-
cipere presens preteritum et futurum. Sensus vero exterior non percipit nisi presens. ideo tristicia
potest esse de presenti preterito et futuro. Sed dolor corporis qui sequitur apprehensionem sensus
exterioris non potest esse nisi de presenti. Naturaliter autem maior est appetitus
delectacionis quam fuga tristicie. Cuius racio est quia causa delectacionis est bonum conveniens
causa autem doloris vel tristicie est aliquod malum repugnans. Contingit autem esse aliquod
bonum conveniens absque omni dissonancia. non autem potest esse aliquod malum totaliter repugnans
absque omni convenientia. per accidens autem contingit quod tristiciam aliquis magis fugiat. Finis.

Amen.

Ecce princeps veni accessit et adoravit eu. ap. viii. Omnis ho e princeps et ois mlr e principessa. Oz veni e princeps regu terre. apoc. i. et vna e principessa q regina celorum dr. maria mr. xi q gras a principe optime no confidit ad vitez mie pergit dixe.
Ecce princeps et cetu sup. Gloriosissimi atq3 sapientissimi princeps d q. R. 23. principes sapientissimi tres reges dauid rex consit ad miras hoies dignitate. ps. viii i creatoris laudes principes eius adorans ait. Qm videbo celos tuos et c. hos tres versus inquibus ostendit duo q maxie principe faciunt. s. coronato et dominium. h e ois ho.
Ecce 3 princeps et c. vbi ca notabimus 3 hos tres versus inquibus eius tota s mo
Ecce princeps veni accessit et adorauit eu. s. q celos creauit dicens. Qm videbo et c.
Cuius hoies plasmauit. dicens Quid e ho et c.
Cuius hoies sup celos exaltauit. dicens. minuisti eu paulo et c.
Quo ad pl dr. ysay. 40. leuate oclos vros i excelsu et videte qs creauit h. vbi no q sacra scriptura nos i vitat ex consideratoe ordis celestium corporum ad i mediu sit diuinaz potentie et prudentia infinitaz. Contra eos. vz q arau ut democritus ex actomis ut necitate ne ut empedocles ex elemntis dixit factos celos. Aristotiles no ut tulius ab refert dt q sicut ille q i traret pulcinn palatiu et nesciret structura illius 3 miraret i atq3 crederet ab aliquo sapientissimo architector fuisse fem sic nos q nouo i ntrantes mudu et nescientes ei fabrica 3 ei ordiez ad miratres atq3 iudicami no ee sin max sapia ~~creatoris~~ creatoris. Et fact ddi. h u su ubi vocat celos opa digitorum dei pp discretoez facultate et sbtilitatis opis diuini relucetis i eis ut ex poit scs tho. vbi addi pr q dem sit digitis duaz manu qbs opam aucta optime q dicti e opa digitorum tuorum. Sut ez. x. celestia corpa i ma situdiez ad x. i ntellectuales creaturas i qbz dina sapia demostrat.
Empireu i. igneu. d q. gn. i. Celu et teraz. h r ndet seraphin q i ncedentia caritatis dnr. hoc fem e ut hoies tenet i corpe glorioso. io dr. m. 25. percipit regn nob patu a constitutoe mudi. vbi no i gratitudiez peccorum. maxe plus dr. ite i igne etnu q parat e dyabo. no s. hoibs p qbs facti e celu epireu.
Cristallinu d q. gn. i. diuisit aquas q sut sup firmamentu ab aqs q e t. hoc est primu mobile i q tu excleritat tu ex velocitatis mot, dina sapia lucet cuius pulcritudo respodet choro cherubin ut compertit
Stellatu d q. gn. i. vocauit ds firmamentu celu i quo posuit stellas d s. ecc. 43. species celi gla stellaz mudus illumina. excelsis ds. hoc rndet tronis q pleni sut scientia dei et i mutabilibus iudiciis ei. q qi stelle i ipis relucet q fixe manet pp q et mobile tardissimi mot e i centu anis gradu vno.
Saturni q pr dext dr. i. planetarum q primus deffert. votiue stellaz sup diuisos tere aspect et tarde mouet q i. 30. anis. dnatoes eius suas explicat p oms

mouet inferiores ordines ad exequendum iudicia dei sed non ipse mouet quem assistentibus ipse sit.

5m. Iouis qui pacem expulit de regno quia naturam saturni mutat in melius cui coniungit. Sic virtutes miracula supra naturam operantur in meliore fine.

6m. Martis qui deus belli per acuitatem suam dicitur sic et potestates demones arcent ut efficacia non sequatur.

7m. Solis qui cuncta perlustrat et principatus res i. mentes gubernat quarum pars vocatur principatus prosunt regionibus et conditionibus hominum.

8m. Venus. h solem mutat orientem. archangeli quia maiora quae pronuntiant dominus archanis.

9m. Mercurij qui inferior quam primus et velox nuntius creditur. nam velocissimus est et primus omnium minimus et [illegible] multis partibus terre bona habens. angeli quia minimi inter spiritus celestes inter homines creantur nuntiationes peculiare circa salutem et memoriam spirituales in celum ferentes.

10m. Lune que maculam trahit ex terre vicinitate. Sic homo cuius intellectualis perditus terra opertus est. unde maculam trahit et de peccato in gratiam transmutatur deo per spiritum. hic est princeps qui ista considerans deum adorat. io luna in spatio hic nominat constellationes reliquas in omnium.

¶ Quo ad secundum etc. 16. Non dicas adeo abscondam et ex summo quis memor est mei in populo magno non agnoscar. quid est anima mea in tanta creatura. Ecce celum et celi celorum etc. sed potius supplex accede et dic. Quid est homo etc. ubi non secundum sanctum Thomam quod sicut artifex qui multa et magna fabricaverat et inter illa faceret unam acum videretur unquam de illa memorari et postea reliqua gubernans illam custodiret. videretur unde curam de tam modica re. Sic deus inter tantas creaturas homines faciens tamen sua irradiatione intellectualem visitans. unde per primos inter adam et euam qui non fuerunt filii nisi dei. nam luce qui fuit dei. f. quam adam sed sed corpus possit dici ~~corpus~~ filius terre. unde cum septem sapientes moriendo regem prosperum inter se disceptarent de regno. unum est. Qui primus ut pius mereatur osculetur coram cunctis. Quorum unus sagacior est descendit et osculatur terram et factus est rex. filius hominis quia alius quam propagatur ex adam et eua est natus. Quid est filius hominis ut tanto lumine gratie illustretur super id est quod super nos natura est signatum. Respondet homo vltimo cetera hunc in rogatorum sic cantus hic est martiri pauperum et modicum celum dives ingreditur hymnis celestibus honoratus 29. Et mirum quod anima sua fuit celum dei. dicit ysaias 66. Celum mihi sedes est

har sibi sedem parata visitavit deus qui corruptibilis visitat dicitur. s.
vt medicus ut sanet ut deducit miraculo in euangelio hodie.
1. vt mendicus ut donet. apocalypsis. Ego sto ad hostium et pulso. 23.
2. vt magister ut frenet. Ego quos amo corrigo et castigo
3. vt iudex ut numeret. [illegible]. statuet oues a sinistris. 29.
4. Et licet omnes hij modi possent applicari in videamus sunt qui comprehendit quoddam modo aliorum in dicamus. Quid est martini filius pagani hominis ut visites eum decuplici munere ditans eum. hunc etiam.

perfectam caritate. per quam anima eius est celum empireum i. igne caritatis accensa.
1. Integra puritate. per quam celum cristallinum i. niueum puritatis solitarium.
2. firma fides. per quam celum stellatum i. firmamentum distinguens firmamentum virtutum.
3. 4. Summam dignitate per quam saturnus primus planetarum precessit mathematicis.
5. Gratiam miraculorum per quam Iuppiter Iuuat patres in omni necessitate.
6. Victoriam inimicorum. per quam mars cum hostibus et demonibus viriliter pugnas.
7. fama sanctitatis per quam sol radios vndique diriges.
8. Spiritum prophetie per quam venus solis aduentum nuntians.
9. humilitate profundam per quam mercurius minimus planetarum facundia plenus.
10. Morte quia fecundam. per quam luna plena Indicibus.

¶ De primo clamides cui adhuc est in armis qua xpistus inter angelos induit et tunice cum est epus qua supplevit geminata et globus igneus.

2. De 2o. virgo vitro purior lacte candidior. nam et mobilis ad omne opus bonum est anima non maluda et corpus non sordidum peccatis.

3. De 3o. adhuc decernis. typum x. harum eminentiarum prestita virtutis tante fidei adhesit et ea fides eius plurimum augmentauit.

4. De 4o. Epus acclamatus apparuit competens et defensore monstratur dignus in apertione psalterij ~~ad pedes pueris sanat sicut xpistus ad pedes principis~~ 29. Ex ore infantium et lactentium. f. 29. v. ppoi.

5. De 5o. In virtutum imitatione deifice meruit fieri trium mortuorum suscitator magnificus et paraliticum ad pedes pueris sanat sicut xpistus ad pedes principis. 29.

6. De 6o. obtulit se in fronte exercitus percussurum inerme et victoria sequitur et homines vicit gentiles et insidias transivit latinum demones quia fugauit.

7. De 7o. in caritate quidam gallice demones timor incusserunt ut fugeret

8 De 8° pdixit bruto futura · et sui dissolutionem corporis imminere ·
De 9° summit famulo · tempus panetis ubi talia tulit · et dez permansit
9 De 10 · simile me cetu uidet · tanq̄ in altero · etc · secundum ambrosium · in fine · 29 ·
10 Quo ad 3m · malachie · 2° · legem requirent de labiis sacerdotis · quia angelus domini exer
citum est · ubi ho notatur angelus · quia parum differt · Ille enim sine discursu · hic cum discursu
quia ille sine corpore · iste cum corpore · Secundo loco huius · gloriam honorem et potestatem dedit
m Gloria est ymago dei · brita enim ymago est gloria dei est · corinthios · xj · hec corona qua
coronauit deus homines · rotunda utique ut ad principium reddeat · unde exiuit · de hac
augustinus · et · 14 · eo ipso mens est ymago dei quo capax eius est · et eius particeps esse potest ·
2m Honor est quia per se est · et non dependet ab alio quod adeo in potentia · primo in ingressu quia deus
ipse animam fecit · genesis · 2 · inspirauit in faciem eius · et · 2° · in ingressu quia solus deus
uoluntati hominis influit · et ipse liber manet · 3° · in egressu quia anima non corrumpitur
per eas sed perpetuo uiuit · ideo ho cum in honore esset · etc ·
3m Potestas est quia constitutus est super opera manuum dei · ubi notat · sanctus thomas · quod non dicit super
opera digitorum · non enim dominus est super celos sed super inferiora que creata sunt · propter ornatum
necessitatis · et hominis dignitatis · quilibet et sapiens dicitur · et scilicet fecit est profert · astras
sicut hic sanctus princeps sacerdotum patriarcha martinus quem accessit ad deum · et adorat cum
cum sanctis omnibus pro nobis orans · in secula seculorum · Amen

Ecce mulier que fluxum sanguinis patiebatur · Mathei 9 · psalmus · libera me de sanguinibus meis · 27 ·
sanguis significat peccatum · et ab huius petit liberari quia hoc excludit a regno dei · apostolus · Caro et sanguis
regnum dei non possidebunt · id est · uitia · hec uitia impedit exauditionem orationum · unde dominus dicit · ysaye ·
Cum clamaueritis ad me non exaudiam · manus enim uestre · id est · opera plene sunt sanguine · id est · peccatis · hoc
excludit a regno · per assertionem multarum etc que ad minus · In cuius figura precepit dominus · leuitici
que patiebatur sanguinis fluxum staret extra ciuitatem tanquam immunda · Ille enim fluit sanguine
qui assidue perseuerat in peccatorum peccatorum · huius precipue studiant mulieres que sunt male · unde
ecclesiasticus · non est malitia super malitiam mulieris · Et sicut in alphabeto sunt · 24 · littere · ita in mala
muliere · 24 · uitia · ideo caueas tibi · ne sis mala · Ecce mulier etc ·
Anxia auaritie · huius figura legitur · luce · 13 · quod quedam mulier habebat spiritum infirmitatis · 18 ·
annis · et inclinata erat nec poterat sursum respicere · sic auara non potest respicere ad celum · contemplando
sed considerat super terrena · Ambrosius · sicut homines qui in sompniis mente turbati sunt non iam res ipsas
sed per exinanitionis sue fantasias uidet · Ita mens auari uiciis cupiditatis afflicta semper aurum
semper argentum uidet etc · distinctione 47 · sicut · sed dispensatione deo accidit ei sicut mulieri miche · que
congregauerat multos denarios · et tandem omnia ei ablata sunt · Iudicum · 17 ·
2 Baiula blasfemie · subito enim ad os habet maledictiones modo unam modo aliam · sic habes
de filia raguelis que cum de suo defectu reprehensa fuisset a serua minoris tobie uxore bla
sfemauit eam dicens · Numquam ex te uideamus filium aut filiam super terram · etc · tobie · 3 · Sed
quantum displiceat deo habes exemplum in punitione illius mulieris que habuit sex filios blasfemauit
eos · Augustinus de ciuitate dei · et suo monitu sunt omnes una die ·
Camera contumelie · prouerbiorum · 19 · Tecta iugiter perstillantia · mulier litigiosa · quia sicut tectum
iugiter perstillans aquis suis · eicit homines de domo · Ita mulier litigiosa suis uerbis contumeliosis
sibi est in iuriosis et derisoriis · Exemplum de uxore Iob · que ut afflictum ipsum et desolatum consolari
debebat deridebat · dicens · adhuc permanes in simplicitate tua etc · Cui bene respondit Iob ·
Quasi una de insipientibus locuta es · Si bona suscepimus de manu dei etc ·
4 Dominium detractoris · ecclesiastici · 25 · melius est commorari leonem quam habitare cum muliere nequam ·
nam leo dilacerat corpus · mulier dilacerat uitam aliorum dentibus sue detractionis · unde figuratur
per illa leena quam uidit daniel in uisione habentem tres ordines dentium in ore suo · quia tribus
modis detrahit · Exemplum habes numeri · 12 · de maria detrahente moysi ·
5 Edificium herroris plenum est errore · quia ex se mulier est non adeo sat · parum audit
minus retinet · propterea ait apostolus · ad thimotheum · docere mulieri non permitto · quia scilicet errores docet
per omnes pene incantationes et breuia et obseruationes sompniorum et temporum inuenerunt
ut auferunt · unde cum saul uellet scire de euentu belli ex quo dominus · ei · non respondebat
ait quere mihi mulierem phitonissam · primo regum · 24 · Exemplum alias de sorore constantini que fuit causa
dilatandi heresim arrii ·
6 Fictitium falsificationis · prouerbiorum · 5 · ne intendas fallacie mulieris · mirabiliter decipere
scit et inuenire medacia et colorare super omnes · Exemplum mater · b3 · genesis · 27 · de rebecca

q decepit filiu suu Iacob quo preciz decepet. de obstetricibus hebreorum. de raab meretrice.
de michol filia Saul.
Gulosa gaudibilis. Quis ez i ueit tot de coctiones ciborum et sapores n mulieres ipe
7 qui sunt i tabernis ad cognoscendu gulosa peccata bn dr. ecc. ubi no e mlr ingemiscat eger
qr no faciunt diu ita delectabilia ad acuendu appetitum sicut mulieres. vis bide magnu
vitiu gule i mulieribus lege. 4. Re. ubi hec de mlre q coxit filiu et comedit cu sodali
sue narrat Iosephus i obsidione ierusalem. anno.
8. ¶ Homicida horribilis. ecc. 9. Inueni mulierem amariorem morte. nã mors occidit tantum
corpus. sz mlr corpus et aiaz. ecc. 9. propter speciem mulieris multi perierunt. Ipsa postquam concepit
de fornicatione. interfecit creatura et putat padiso ipsa neminem pat eius mariuz
interfecit eius filiu ut nepotes. Exemplum de athalia. 4. Re.
¶ In bida i uincibilis. ecc. 25. Nequitia mulieris i mutat facie ei. qr qn i bidet
9 alteri pulcriorem i facie. strider dentibus sicut bestia uenenata. ecc. Exemplum de lya et rachele
gen. q i uidebat altera alteri. rachel lye q filios hebat. 29. sicut mulieres qn bidet
alias hre uestes, filios diuitias et alia q no hnt ipe mo i bidet.
10. ¶ Karitas carnalis. ira s. q d delectoris hre bidet e carnalis qd pz de facto
qr qn marit i firmatur tota cura uxoris e qd dimictat eas diuites. Filii si effi
ciantur religiosi no possunt suffere hoc. Et q 2 bident spirituales sensualiter
amat. i. sz putias corpale. exemplum de magdalena q xpm diligebat sz putia corpale
vn dix. Io. 20. dne si tu sustulisti eu dicito m sct. Et qr amor eorum sensualis
e. io dicit po. ferias qua bideis bn ornatis mentes dilige no corpali ornatione
di. 32. hospitiolu. Exemplum de illo presbitero q dix i extremis expira mulieri sibi
appropinquanti tolle paleaz ad huc igniculus e. i. lo. dyalogorum.
¶ Luxuriositatis liberalitas. 2. machabeorum. 6. Mulieres ultro se ingerebat intro
11 ferctes q no licebat. s. luxuriando i templo. Exemplum de madianitis q luxuriate
sunt cu israelitis. nu. propter qd peccata occise sunt. Io. 4. benit mlr de samaria que
q huerat. 5. viros et tunc hebat fornicante. Io. 8. hic mlr modo i adulterio deprehensa e.
12. ¶ Maleficiositatis maligtas. ecc. 25. plaga mortis mlr nequam. Communiter mli
eres sunt q faciunt maleficia q nocet his q no sunt bn dispositi mentes. vnde augustinus
refert i libro de ciuitate dei de arte de quada maga q de potione quada oblata
do suo uelo hoies mutabat i bestias qd fecit sotiis ulixis. Iste ez credut
se ire de nocte et suggere sanguinem puerorum. repbatur qd dr ce fum. 26. q. 5. Epi.
13. ¶ Negotiatiis nimietas. Sapie. Mulieres eorum insensate qr ita semp occu
pat i traffiis, et nugis ac si no hrent sensum et nesciut considerare prositates
tpis. qn ridet. qn tripudiat, qn saltat qn canut, qn ludut, qn curiose aspi
ciut. Exemplum de dyna filia Iacob. q exiuit de domo ut bidet feias illi regionis
et bitiupata fuit. ct. gen. 34. Exemplum de filia herodiadis q saltauit

10. Obstinato odii. ecc. 9. no respicias mulierem maliuola et qr qr ex q hr malu aiaz
sp augebit odiu ei sp te. Et qn intrat odiu cor ei nuq dimictit n bideat
bindicta. Exemplum gen. de uxor puthar q mota odio contra Ioseph accusauit eu fco et i
carcerari eu fecit.
Merito pusilli animi. ysay. apphenderit septe mulieres virum unu etc. qr s. sunt
15. ita pusillo aio qr nesciut se reger n unde eis posse biuere et pp ea mlr maritatur
qr no bidet eis posse ex se gubernar, alius no bide posse suffere confusiones
et adusa mundi ut lucretia q se interfecit p ualeriu.
16. Querulato aduersi semp sequitur. ne q deu ne q hoies. nuq sunt contepte. pb.
6. Ecce mlr naga gerulos i pacientis i huj figura no ut dr. innocet. i libro de
bilitate huius conditionis qr mlr fuit fca de costa pectoris q curue qr semp mur
murmurat grando uoluntati dei et hoiu. exemplum de illo q uxore necata q fuit i
fluuio q aff'iaq sct. et Exemplum de murmure orto i xpianos pmitiuis pp mulieres
actuu. 6. et Exemplum de dalida q conrebat qr sanson ea no diligeret.
17. Rea rapina. qr sibulus ualde aufert sba hois. ppt dicebat caton pu.
30. ne dederis mulieribus sbaz tua. qr s. aufert paulatim dando p facturas et
diuinatricibus dabut p remediis suis. et uanis ornamtis. Exemplum de rachele que
furata e ydola patris sui. gen.
18. Superbia suma. ecc. amlier initiuz facm e pctm qr eua fuit supba qua
putauit deo posse equari comededo de ligno uetito. et ada no extimauit.
Exemplum. e. i uasti regina q i uitata et uocata a rege assuero ire conpsit
pp qd repudiata fuit et hester electa.
19. Tristitia tenera. Exemplum hec de anna q qr no hebat filios flebat et
no capiebat cibu. 1. Re. 1. et de uxor tobie q nimis flebat eo qr filius
no reuitebat et de multis aliis nimis dolentibus.
20. || Vana glona uaria. pu. ultimo. fallax e gra et bana e pulcritudo mlr etc.
Exemplum iezabel q cu esset antiqua depinxit oculos suos fabio. Re. 4. Re.
sz piecta de fenestra comesta fuit a bestiis.
21. || Xana xersis i furor. xerses. xerses fuit ho ualde furiosus. pu. 21.
melius e hitare i terra deserta qz cu mlier iragda. Exemplum iudicu de uxore
bethelemite q ex ira recessit.
22. || Ydolatria yposisis. ps. filie eorum conposite etc. Exemplum de iezabel ut dictu
e Exemplum de illa comitissa q ornabat capillos et fuit dapnata.
23. || Zelotipia nimis. ecc. dolor cordis et luctus mlr zelotipa. Exemplum de uxo
ribus socratis q erat zelotipe de eo q expulerut eu de domo.
24. Confusio orbis. Iudith. una mlr fecit confusioez i domo nabucdonosor

Origenes. Ecce mulier cepit per arma dyaboli expulsio paradisi corrupto legis antique.
Hec eiecit hominem de paradiso. Johannis caput petivit in disco. Hec fortissimum Sansonem etc. Hec sapientissimum Salomonem infatuavit. Hec sanctissimum David peccatorem fecit. Hec mundum per diluvium fecit perire ut dicitur Gen. 6. Videntes filii dei filias hominum quod essent pulcre etc. Illa quod provocavit eos. Hec destruxit Troyam ut Helena. Hec Pompeium in Cleopatra. Ex quibus sic mala veniat ad ipsum et tangat fimbrias vestimenti eius, id est huius opera ymitetur et salva erit. Amen.

Sermo de sancto paulo apostolo et applicabiliter ad alios apostolos.

Benedictiones omnium gentium dedit illi etc. Hec verba dicuntur de Habraam competunt beato paulo qui fuit pater multarum gentium spiritualiter sicut Habraam carnaliter, cui dedit deus benedictiones omnium gentium, id est peccatorum penitentium et perfectorum. Peccatorum enim benedictio est in exhibitione misericordie. Benedictio vero penitentium est in infusione gratie. Sed benedictio perfectorum est in virtutum plenitudine. Peccatores namque cum adeo mandatis peccando recedunt, ~~sed cum ad deum redeunt~~ sunt adeo maledicti. Ps. Maledicti qui declinant a mandatis tuis. Sed cum ad deum redeunt et peccatorum remissionem misericorditer recipiunt, tunc adeo rebenedicuntur. Et sic iste beatus paulus qui prius fuerat blasfemus et persecutor et contumeliosus, in sua conversione recepit benedictionem misericordie, id est peccati remissionem. Unde ipse dicit ad Cor. misericordiam consecutus sum quia ignorans feci in incredulitate. Peccatum enim ex ignorantia meretur veniam maxime si ignorantia non sit affectata. Non sic peccatum ex malitia. ¶ 2o. huius beatus paulus benedictionem penitentium per gratie receptionem. Recepit enim a deo gratiam sufficientem. Dixit Christus sufficit tibi gratia mea paule. Ymmo et certificat eum quod esset in statu gratie. Ista gratia perficientes unde dixit gratia dei sum id quod sum, per donum autem non est idem quod esse et quod idem quod esse per naturam non est per vitam virtutis et illo. Gratia eius in me vacua non fuit, id est otiosa et pigra. Ista gratia persistens. Unde dicit gratia eius semper in me manet. Ista gratia excepit excellentia quia usque raptus fuit usque ad tertium celum quod nulli alii in mortali gressum fuisse invenitur. Vivens ut deum per essentiam videret. Jo. 2. Deum nemo vidit umquam. Tertio beatus paulus huius benedictionem perfectorum ubi omnium virtutum habundantia propter quod dicit. Certus sum quod non erat qui alias beatus paulus quoddam proprium virtutum omnium ac spirituale paradisum tamquam omnium sanctorum ac et angelorum bona possidens. Quod autem evidentius fiat enumeremus virtutes seu opera de quibus sancti precipue commendantur. Ecce enim in Habel qui fuit primus iustus primo commendatur in eo reverentia divine maiestatis in eo quod offerebat deo primogenita gregis sui in sacrificium ut dicitur Gen. 4. Quod certe est precipue magis in beato paulo commendari qui

non de irrationalibus animalibus sed de se ipso rationabile sacrificium fecit cotidie sive de corpore suo per maceracionem sed etiam. Castigo corpus meum. Sive de anima per dei dilectionem ex cuius fervore dicebat ad Ro. 9 [illegible]. Si quis autem non amat dominum ihesum Christum anathema sit. Ymmo totum mundum fere deo obtulit. Terras ac maria, greciam atque barbariam omnesque sub sole regiones circuibat et ex hominibus ymmo quasi de hominibus angelos faciebat. Hec enim hostia est magis deo accepta sed alia que sit in mundo. Quia propter hanc dei filius venit in mundum. Unde dicit Greg. Nullum sacrificium est ita acceptum deo sicut est sacrificium, scilicet zelus animarum. Hanc hostiam paulus gladio verbi dei offerens super altare celi. Item laudatur in Habel innocentia puritatis quia dolo fraterno percussus se opposuit. Paulus vero innocenter ab hiis passus est quos ab innumeris malis eripiebat exempli. In Noe autem laudatur prudentia sagacitatis quia fecit archam in qua diluvium tempore se et alios filios salvavit. Sed hec magis patet in paulo laudandum quod diluvia peccatorum et vitiorum et errorum in quibus totus mundus periclitabatur scriptura epistolarum composuit. Non sicut archa Noe bitumine et pice linita sed spiritu sancto purgatis, quibus velut epistolis mediantibus totum mundum periclitantem ex mediis fluctibus liberavit. Hec archa beati pauli ad huc virtuosior fuit quam archa Noe quia plures per eam liberati fuerunt. Et quia in archa Noe tales lupi intraverunt et lupi exierunt. Non enim ipsa archa lupi ferocitatem mutare potuit et sic de aliis animalibus. Archa vero pauli, id est epistole eius feroces et superbos in humiles, rapaces et avaros in liberales mutavit. Quia magis per eam docti non quasi omnem altitudinem contemplantes Christum pauperem in paupertate secuti sunt et omnes crudelitate deponentes ad caritatem perfectionem et patientiam devenerunt quam morte pro eo tulerunt. In Habraam vero commendatur obedientie humilitas. Quia parentes ac patriam ad dominum preceptum reliquit et filium ymmolare voluit. Sed beatus paulus non solum vero patriam ut consanguineos sed totum mundum reliquit. Unde dixit. Omnia detrimentum feci et arbitror sicut stercora etc. Et hic est quod peregrinus se in mundo reputabat dicens dum sumus in mundo peregrinamur a domino. Et ideo non fuit sicut Habraam qui filium ymmolabat sed se ipsum ymmolabat dicens. Ego enim iam delibor etc. Item in Habraam commendatur in audacia strenuitatis quia se ipsum hostibus in periculum tradens et sic filium fratris eripuit. Sed paulus non tantum unum hominem sive unam animam aut duas vel tres sed per totum mundum de manu dyaboli de periculis et mortibus cotidianis liberavit. Unde dixit cotidie morior etc. In Ysaac commendatur sufficientia tranquillitatis quia puteos a se fodiens propriis laboribus passus est obruere et non resistit sed pacem ubique essent. Sed paulus patiebatur obrui pacem et non solum cedebat persequentibus sed et pro malis bona reddebat. Unde dicebat maledicimur et benedicimus persecutionem patimur et sustinemus etc. Fuit et ipse fons qui obrui non poterat quia quanto plus obruebat tanto plus multiplicabat et emittebat aquas. In Jacob commendatur tollerantia laboriositatis quia pro uxore habenda septem annis servivit et in pascendis pecoribus laborabat et pecus custodiendis vigilans die ac nocte exurebat et gelu affligebat. Sed paulus non tantum septem annis sed toto tempore vite sue

[illegible] post christum. sed pecc[illegible]. vnde dixit instantia mea cotidiana sollicitudo omnium ecclesiarum etc.
et pro omnibus christi fidelibus [illegible] laborabat pro quibus et urebat validiori estu quam dici
vel intelligi. vnde dicebat quis scandalizatur et ego non uror etc. In joseph commendatur pu-
dicicia castitatis quia noluit cognoscere alienam. paulus uero nec alienam nec suam cognouit quia ergo
purissimus mansit et carnem suam cum viciis et concupiscentiis crucifixit. In job commendatur
tam propter patientie adversitatis que in ipso mirabiles fuerunt. nam passus est jacturam in diuitiis et in
filiis et contumelias ab amicis. paulus autem diuitias contempsit dicens omnia detrimentum feci
et arbitror ut stercora. et amisit quia frequenter a latronibus expoliatus fuit vnde dixit
periculis latronum etc. Item ille pro filiis mortuis scidit uestimenta. Iste uero pro peccantibus
gladio doloris corpus [illegible]. Que job in corpore paulus sustinebat in mente. Item job
opprobria vel ab [illegible] sustinebat iniurias et maledicta sustinuit. Sed paulus
a cunctis infidelibus ymo a falsis fratribus sustinuit. Item job in corpore suo ac pluribus membris
sustinuit uermes et ulcera que seuos et intollerabiles dolores inferebant. Sed si ita
multos annos paulus tolerauit famem sitim ac nuditatem, cathenas, carceres, insidias
periculum considerans que a domesticis ab extraneis a rapinis et a toto orbe sustinuit
videbis quod cor erat saxo durior et ferrum ad amare superabat. 2o commendatur in job
habundantia pietatis quia pauper erat pauperum et [illegible] sicut magnis diuitiis eius liberalitati
subueniebat. paulus non [illegible] plus corpore suo possidens sufficienter pauperibus ministrabat
corporis eius [illegible] velud ex quadam [illegible] esurientibus [illegible] putabat
Erat et job misericors in pascendo famelicos vnde dixit si comedi buccellam
meam solus et non commedit pupillus ex ea. Sed paulus reficiebat animas pabulo
verbi dei dando in fame cibum [illegible]. vnde dixit. Tamquam paruulis in christo lac
vobis dedi non escam. Item job vestiebat nudum vnde dicebat de uellere ouium mearum
calefactus est. Et paulus nudatos uirtutibus uestiebat nouo uestimento dicens
Induite nouum hominem. Item uestimento [illegible] vnde dicebat. Induimini dominum ihesum christum. Item
uestimento bono. Cum dicit Induite vos sicut electi dei uiscera misericordie etc. Item
job dirigebat errantes et deuios quia dicebat. Oculus fui ceco. Et paulus se
dicebat ducem et directorem dicens imitatores mei estote. Item job iuuabat et sustentabat
debiles et infirmos dicens pes fui claudo. Sed quam curam ille impendebat circa debi-
libus hanc paulus non moribundus exhibebat vnde dixit. Quis infirmatur et ego non
infirmor. 3o commendatur job in [illegible] sanctitatis quia ait. Neque enim reprehendit
me in tota vita mea cor meum. Et paulus dixit nichil mihi conscius sum etc. In moyse precipue
commendatur [illegible] caritatis quia pro judeorum salute elegit deleri de libro vite
Sed moyses eligebat ut optabat mori cum ceteris. paulus uero pro ceteris non cum
cum peccantibus perire voluit sed ut saluaret ceteros eligebat [illegible] eternitatis
decidere. dicens optabam ego anathema fieri a christo pro fratribus etc. Et ille contra pharaonem
hic autem cotidie sathane repugnabat. In dauid commendatur prudentia quia
dixit [illegible] ut [illegible] etc. Sed quis humilior paulo qui dixit ego sum minimus
apostolorum et non sum dignus etc. Item commendatur in dauid experientia probitatis quia

vir bellator fuit ab adolescentia sua. et paulus dicit bonum certamen certaui etc. In helya
commendatur zelotipia sanctitatis quia vel ut [illegible] zelo zelatus sum pro domino erat sed in [illegible]
[illegible] per ignem uehementior. Sed non in minoris ardore erat zelus pauli dicens
Si quis non amat dominum ihesum christum anathema sit. In iohanne baptista commendatur [illegible] au-
steritas quia in desertis habitabat locustas et mel siluestre comedebat. Sed paulus
in medio mundi strepitum quam ad ille in heremo [illegible]. Non quod pastus
locustas et mel siluestre sed multo [illegible] uictum uiliorem contempsit ac [illegible] indiges
cibo [illegible] studio predicandi. Item in iohanne adhuc commendatur constantia ueritatis quia vel
herodi ueritatem constanter dicebat. Sed paulus non unum aut tres ut [illegible] sed qui im-
[illegible] in [illegible] positos corripuit ymo [illegible] seniores [illegible]
Comparatur et paulus non solum [illegible] hominibus sed et angelicis spiritibus. Et primo angelis
in quibus commendatur [illegible]. Qui facis angelos tuos spiritus. Sed quis subtilior
paulo et feruentior qui velud ignis ac spiritus totum peragrauit orbem et [illegible]
purgabat vnde dixit. Sermo meus et predicatio mea non in persuasibilibus humane
sapientie verbis sed in ostensione spiritus et virtutis. Item in angelis est obedientie velocitas. ps.
benedicite domino omnes angeli eius qui facitis verbum eius. Sed obedientior paulo et [illegible]
[illegible] obedientie dicit. Cum autem placuit ei qui me segregauit ex utero matris
mee et uocauit me per gratiam suam continuo non acquieui etc. Item in angelis commendatur
residentie sublimitas [illegible] dicens angeli eorum in celis etc. Et paulus erat totus ce-
lestis dicens nostra conuersatio in celis est. Comparatur et angelis paulus non solum generali-
ter ad predictas conditiones sed et speciatim ad singulos ordines. nam in angelis infimi
ordinis commendatur custodie singularitas quia singulis hominibus cura et custodia huius
ordinis [illegible] paulo non defuit. [illegible] pro una muliere [illegible] scribebat
dicens commendo vobis febem sororem nostram. In archangelis commendatur cure [illegible]
quia eis cura et custodia [illegible] commissa est. sicut michael gens iudeorum
ut patet in daniele. Sed paulo [illegible] maris atque uniuersi orbis [illegible]. vnde
dicit in collecta [illegible] deus qui uniuersum mundum etc. In principatibus commendatur ierarchie
prioritas quia principes sunt in ecclesia priores existere. Sic paulus inter apostolos licet voca-
tus nouissimus tamen predicatione primus. In virtutibus commendatur miraculorum claritas. paulus
uero multis claruit miraculis. In potestatibus commendatur demonum [illegible]
paulus autem demones corporales et spirituales compescebat. In dominationibus commendatur [illegible]
auctoritas. Et paulus dicebat constitutus ego predicator et apostolus. In tronis commendatur
familiaritas quia vel deus in eis familiariter requiescit et residet. Sic et in paulo christus
familiariter residebat. vnde [illegible] christus [illegible] in eo loquebatur [illegible]. ii cor. 13.
an experimentum queritis eius qui in me loquitur christus. Et gal. [illegible] viuo ego iam non ego etc.
In cherubin commendatur scientie [illegible]. Et paulus [illegible] non [illegible]. In seraphin
commendatur amoris [illegible]. Et paulus totus [illegible] caritatis feruebat. nam sicut [illegible] ignis [illegible]
totum [illegible] sic paulus [illegible] totus efficere [illegible]. hanc itaque caritatem
plenitudinem legis [illegible] et [illegible] perfectorum omnium [illegible] et in [illegible] finemque [illegible]
rogemus [illegible]. Amen

Nota quo [illegible] paulus comparatur ad omnes ordines angelorum et per applicationem [illegible] predicabis de [illegible] [illegible] magis [illegible]

R

Bonum etiam eternum . p[rim]a ad thimo . 4 . Res difficiles et penose non consueverunt
dici bone, n[isi] in quantum ordinantur ad aliquam utilitatem . sic tribulaciones et flagella dicuntur esse
bona, in quantum valent ad correctionem . Et cauteria et vulnera in quantum conferunt ad sanitatem . Et similiter
impugnationes et etiam dicuntur esse bona in quantum valent ad optinendam pacem et victoriam
ad hoc enim bella faciunt ut pacem habeant . Unde etiam martirium quod pertulit beatus Georgius
quamvis fuit penosum et grave . quia tamen eternam pacem et gloriam eidem contulit . non inmerito
bonum fuisse ab eo predicatur . Cum dicit bonum etiam eternum . In quibus verbis tria insinuantur de
pugna martirii sui . primo agonis utilitas . quia bonum . secundo operis difficultas quia
certum . tertio meriti probitas quia eternum . ——

¶ Circa primum notandum quod bonum prout tradit Ambrosius in libro de officiis dividitur in honestum sicut
est virtus . et utile sicut est pecunia . et delectabile sicut est sapor cibi et similia . Et omnibus
hiis modis potest etiam certamen beati Georgii dici bonum . primo propter honestatem virtutum . nam virtus ut
dicit philosophus est que bonum facit habentem , et opus eius reddit bonum . Sed in martirio beati Georgii
apparuit triplex virtus . primo virtus caritatis . qua pro Christo animam ponere iubebat . 2o virtus
fortitudinis qua in suppliciis etiam in mortis tenebat . 3o virtus fidei per cuius confessionem
mortem sustinebat . et sic adimplevit illud . j . ad thimotheum . 6 . certa bonum certamen
fidei . nam in certamine invincibilitatis apparuit virtus fortitudinis et contra hanc virtutis
dicit augustinus in quodam sermone . Videte admirans celestium multitudo celeste certamen
in pio pectore famulum Christi vacat libera mente incorrupta virtutis divina . Unde sapientie x .
Certamen forte dedit illi ut vinceret . Sed in certamine bonitate apparuit virtus caritatis
sine qua non est bonum certamen . ut ait apostolus . j . cor . 13 . Si tradidero corpus meum ita ut
ardeat . caritatem autem non habuero etc . maxime in quodam sermone dicit . Caritas in martiribus
suis vincit . Ipsa enim caritas est que facit milites Christi sic duci in sepulture adherere
et propter illas virtute bonum certamen certare . Unde dicebat . psalmista . Michi autem adherere
deo bonum est . Et ideo dicit apostolus ut supra . Certamen bonum certamen fidei . quia pro fidei
confessione passus est . Non propter diversas causas fiunt diversa certamina . nam animalia
bruta certamina adinvicem secundum philosophum propter cibum et locum . Sed homines mundi propter
certant propter cupiditatem rerum temporalium . Unde dicit Seneca . Quietissime viverent
homines si hec duo de medio tollerentur . scilicet meum et tuum . Tamen videtur philosophus sentire
secundo politicorum quod tolleretur de medio meum et tuum oportet res possidere
in communi . Sed si in communi res possideret non esset melius propter tria . primo quia magis sollicitus est
unusquisque ad procurandum aliquid quod sibi soli competit quam quod est commune multorum . quia unusquisque
fugit laborem relinquens alteri committit quod pertinet ad commune sicut accidit de multitudine
ministrorum . 2o quia inordinate res humane tractarentur quia confusio esset si quilibet
indistincte quelibet procuraret . Unde res magis ordinate fiunt cum singulis imminet
propria cura alicuius rei procurandi . 3o quia magis pacifice status hominum conservaretur
sicut videmus quod inter eos qui ex indiviso aliquid possident frequentius iurgia oriuntur
Unde maior pars secundum ex divisione dicitur unusquisque rem suam competit est . Sed quia homines
cupidi quod pro suis non sunt competenti . Sed plerumque usurpare competunt unde quod alterius est

Ideo frequenter oriuntur inter homines lites et bella . Sed viri sancti temporalia contempnunt et de talibus
non certant . Sed sicut homines qui sunt natura fortes firmant animum in iusticia humana et pro eius conservatione
mortis pericula sustinent . Ita sancti viri qui habent fortitudinem ex gratia dei firmant
animum ad sustinendum et pericula mortis pro bono iusticie dei . quod est pro fide ad heb . xi .
Certa pro fide et cetera . 2o . certamen beati Georgii dicitur bonum propter iocunditatem mentis ita ut
si dici possit bonum delectabile . nam licet in passione martirii non esset delectatio cor-
poralis . sed potius dolor et pena . erat tamen illi delectatio spiritualis . Ex quibus primo
quod ex parte habitus . quia secundum philosophum nono ethicorum . delectatio est opus connaturalis habitus
non impediti sed opus fortis . Sic erat opus beati Georgii . quia procedebat ex habitu virtutis
vel fortitudinis . quia vel habitus inclinat ad modum nature . Unde sicut est gaudium iusto facere
iusticiam . ita est forti operari fortia . Sed tamen dici posset quod in ipsa passione martirii
huiusmodi delectatio que provenit ex habitu virtutis modica vel nulla esset . quia secundum philosophum
vehementia actus ut passionis impedit alias potentias in suis actibus . et ideo propter dolorem sensus
impedit mens est fortis , ne in propriam operationem facti delectationem sentiat . Et propter hoc philosophus
dicit 3o ethicorum quod a forti non requiritur ut delectetur quasi delectationem sentiens in tormentis
sed sufficit quod non tristetur . valet tamen virtus fortitudinis ad duo . primo ut non absorbeat
racionem a corporalibus doloribus . 2o quia ipsa delectatio virtutis superat tristiciam animalem in quantum
homo prefert bonum virtutis vite corporali et quibuscumque adeo pertinentibus . 2o fuit in certamine
beati Georgii . delectatio ex parte finis . finis enim propinquus virtutis fortitudinis est
ipse actus virtutis qui est delectabilis , in quantum ideo apprehendit bonum rationis . finis autem
remotus est beatitudo ut deus ad cuius bonum comparatione omnes passiones non reputavit
condignas . Unde licet ex una parte pateretur beatus Georgius dolore tormentorum . tamen ex isto
actu virtutis et fine tam glorioso habebit maximam gaudii et delectationis . 3o propter
est gaudens ex habundantia caritatis et gracie qua fortius elevabat animam ad divinam
ex quibus delectabatur quam corporalibus penis afficeretur . Sicut beatus tiburtius qui cum super
carbones incensos incederet nudatis plantis dixit quod videbatur ei super roseos
flores ambulare . Et similiter accidit beato Georgio . quia cum fuisset positus in sartagine
plena plumbo fervente secum signo crucis ubi quasi in balneo refovebatur et totum
hoc accidit ei quia amicus dei erat . Unde sapientie 7 . in amicitia illius delectatio
bona . 3o Certamen beati Georgii dicitur bonum propter utilitatem mercedis . Unde in quantum erat
bonum . 3o . . . propter consequendam mercedem eterne beatitudinis . nam per mortem transitoriam assecutus est
propter consequendam mercedem eterne beatitudinis vitam eternam . Unde tales mors dicitur fuisse bona . in ecclesiastico . 38 . O mors
quam bonum est iudicium tuum . Stulti autem peccatores e contrario propter modica et transitoria
bona devenerunt ad eterna supplicia . sicut dicitur habraam diviti . luc . 16 . Re-
cepisti bona in vita tua . et sequitur . ne hic consolatur . tu vero cruciaris . videmus
enim in mercatoribus quod illi socii qui parum sunt sunt ad dampnum possunt lucrari

precipe illud. Et illi qui volunt xpm sequi in malis, in penis prosperitates erunt bonorum (con)so
latoris. ei 2. macha. 5. factus est princeps malorum postea solus fiet bonorum.
2o tangit operis difficultatem quia etiam ubi aduersa est quod beatus Geor. tempore ma
tirii sui habuit duplex certamen. primum in verbis. unde cum fuit a iudice de fide examinatus
Et isto certamen vicit per spirituales sapientiam. unde ei obiectionibus sapientissime respondendo.
Sapie. 8. In certamine loquelle illi sapientia. Invincibilis enim sapientia veritatis que est fortior omnibus
rebus ut dicitur in apocrifo esdre. Et ideo ex fortitudine veritatis cui sapiencie
innititur optinet victoriam et precipue sapientia inspirata quam dominus promisit. dicens luce
dabo vobis os et sapientiam etc. 2m etiam habuit in factis. unde cum fuit suppliciis expo
situs et illud etiam vicit per pacientiam. Sed ad victoriam et perfectam corporalis concurrit
triplex actus. unde suadere, resistere et sustinere. beatus Geor. habuit etiam cum carne
et hanc vicit. Cum dyabolo et hunc vicit resistendo et cum tyranno et hunc vicit
resistendo. ~~Et cum tyranno~~ et primum quidem etiam est spiritus contra carnem. in quo spiritus debet aggredi
unde assumendo contra carnem arma penitencie ut abstinencias vigilias et labores et cetera
quibus ipsa caro debilitur et ad hoc refertur precipue quod dicitur 5. psalmo 13. Eligite vobis virum qui
descendat ad singulare certamen. Est enim in homine spiritus tamquam vir et tamquam mulier
caro. Sed non est eligenda mulier. scilicet vita carnis. Sed vir. scilicet spiritus vite virilis et
fortis. Unde heu multi hodie dimisso viro. i. spiritu adherent mulieri. i. carni. unde
prout caro dicere illud. lo. 4. Domine virum non habeo. i. non habeo spiritum virilem refrenantem
vim quia parum sunt talia viri. unde spiritus sequentes. dicitur eccl. 7. virum de mille unum
repperi. Exo. 17. 16. Elige viros. i. homines ut affectus spirituales. et pugna contra ama
lech qui interpretatur gens bruta et significat affectus brutales et carnales. et descen
dat se humiliando et de se non presumendo ad singulare certamen. i. contra carnem. Et dicitur
singulare quia singulos tangit quia unusquisque temptatur a concupiscentia sua ut dicit Jacobus
et 15. et singulis ferens ~~[struck]~~. i. appetitus carnis qui non vult consortium spiritus
in suis delectationibus de pastu est cum. unde mentem suam consortiam. 2m etiam est
contra dyabolum quem vicit resistendo. nam de angelis qui de celo descenderunt plures relicti sunt
in isto aere caliginoso ad nostrum exercicium ut meritum et premium. in eorum certa
minibus. i. temptationibus. quod figuratum est in illis gentibus quas reliquit dominus in medio
populi et noluit delere ad habitationem illorum et profectum. ut dicitur Judicum 3. hee sunt
gentes quas reliquit dominus ut erudiret in eis ysrahel ut omnes qui non noverant
bella amorreorum postea discerent filii eorum certare cum hostibus et habere consuetudinem
preliandi. Et si tu dicas quia dedit in dominus hostes tam validos cum sim ego fragilis
Respondeo quia fragilior est hostes tuus qui non vincit nisi volentes. ita est fragilis
ut non valeat contra resistentes. Ja. 4. Resistite dyabolo et fugiet a vobis. 3m
etiam fuit contra tyrannum et istum vicit. unde per pacientiam sustinendo. Multum enim cruciavit
cum exterius duos suis. unde 4 et 5. nam sicut dicit Bernardus propter hoc miles non sentit sua
cum sui ducis intuetur vulnera. xpus enim ut paratur ad perfectam patientiam

maret pene arbitratus sustinuit omnibus acriorem. tum propter carnis sue delicatissime
complexionem et quanto delicatior tanto sensibilior et amminoribus lesuris. tum quia in locis
nervosis confixus est que maxime sensitiva. tum quia caro propter ipsum alias in eo est ipsi re
licta ex influentia roris sue divinitatis non solvebatur. hoc exemplum patre ducis invictissi
mi 4 et 5. pro cuius apostolus suos militibus ad memoriam reducit. dicens ad hebre. 12. per pacientiam
curramus ad propositum nobis certamen aspicientes in auctorem fidei et consumatorem xpm qui proposito
sibi gaudio sustinuit crucem confusione contempta. sic fecit beatus Geor. exemplo sui ducis quem
omnia supplicia parvipendit.
3o tangit prosperitatem militis in eo quod dicit certavi. i. pugna perfecta martirii in quo
victoria et triumpham. ubi ad victoriam quod ad perfectum martirium tria debent concurrere
unde causa pena et perseverantia. et de hiis tribus dicitur ecc. 4. usque ad mortem certa pro iusticia
in eo quod dicit usque tangit perseverantiam in eo quod ad mortem tangit martirii penam
in eo quod dicit pro iusticia tangit martirii causam. quod igitur requiritur in martire perseverantia
unde ut perseveret fortiter usque ad mortem et finem. nam sicut dicit greg. Sine perseve
rantia nec pugnans nec victor accipit palmam. Et quia finis martirii certaminis
est ipsa pena mortis. requiritur quod in pugna martirii persistat usque ad mortem. Ostendit
2. ondit exemplum ducis nostri. de quo dicitur ad phil. 4. Christus factus est obediens usque ad mortem
Sed hoc exemplum non sequuntur illi qui ad pugnam audacter pergunt sed viso hoste retrocedunt
quia unde ad tempus accedunt et in tempore recedunt temptationis. quia dicitur ad hebre. 12. nec dum
quia unde ad tempus accedunt usque ad sanguinem restitistis sed non sic invictus miles Geor. quia pro fide et caritate
usque ad certamina mortis. unde usque ad mortem perseveravit invictus. unde dicitur
est. usque ad mortem unde corporis periculum hora eo unde fidei
portat illud ecc. 34. usque ad mortem unde corporis periclitatus hora eo unde fidei
et iusticie. sed liberatus sum gratia dei secundum ramus. 2o ad perfectionem martirii occurrit
et iusticie. Sed unde violenter illatam exeo quod martir dicitur quasi testis fidei xpiane
mortis pena. unde visibilia pro invisibilibus proponit ad martirium. quod pertinet quod homo testi
ficetur fide opere. primum cuncta contempnat ut ad invisibilia bona perveniat. Sed quis
dum homines remanet vita corporalis nondum ondit se omnia temporalia despexisse. Quia
consueverit et consanguineos et omnia bona possessa contempnere et omnes dolores corporis
pati ut vita consuevit. Et ideo ad racionem martirii requiritur quod aliquis propter xpm sus
tineat mortem. Et propterea dicit maximus in quodam sermone de martire. Qui vicit
moriendo pro fide et vicerit sine fide vivendo. unde beatus Geor. sed illud 2. macha
6. gloriosam mortem quam flebilem vitam amplectens voluntarie ibat ad supplicia
et sequitur adolescentibus exemplum forme relinquam. 3o requiritur in martirio causa
legitima sic patitur quod pro iusticia. sed illud. 1. pe. 3. Si quid patimini propter iusticiam beati
pro iusticia enim se videtur exponere martir. ideo est quia iusticia videtur respicere bonum commune unde
quod proponendum est bono. sic mari propter capitis lectum se exponit. sicut dicitur ecc. 4. pro iusticia
agonizare pro anima tua. Et prout intelligi de iusticia fidei de qua dicitur ad hebre.
xpi.

iuste q̄ e p fide c heres punitur, et p talj iusticia legis ~~dine morit martir~~ sicut patet
morte uere martir e q beatus efficitur. Imo et sicut p iusticia legis dine moritur martir efficitur
Sic passus e Jo. bapt. ex eo q adulteriu qd e contra lege diuinaz in herode redarguebat. ymo q
cuncta bona opa q fidelis ho et iusta p deo facit sit q̄da ipius fidei protestaces 3z q̄ dicit
Jacob. 2. ostende mi fide tua ex opibus. Quiq̄s quiz patitur p q̄cūq3 bono ope faciendo ut
q̄cūq3 peccato vitando pp xpm q̄ id expectat, continetur ad fidej protestaces patet sic / martir.
Et quia ista duo ptinet ad iustitiam gnale dicitur. bz. declinare a malo et facere bonum
martir efficitur et corona martirij assequitur quicq3 p iusticia morte patitur. vnde dicitur Aug. 3z q
q persecutores patitur pp iusticiam qm ipsorum e ꝗ. vnde q sic passus e btus Geor. potuit uocari
dicere illud .2. ad thimo .3. cursum ↄsu. fi. s. de re. e. m. co. iu. qui. Rogerii. q° Am.

¶ pulcra ma. De ornatu mulierum qn e pcim mortale et qn no.

Queritur p° vtrum ornatus mulierum sit more peccare q videtur vanus et superfluus q° ad uestes
in cisas, perforatas, virgulatas, polimitas, rachamatas, caudatas, deauratas, q
2 ad mitras seu velos capitis capillaturas vanas, bombice circa dorsum, mar
garitas, zonas aureas, planulas archas fuchos et huiusmodi sit pccm mortale.
Sed. vtrum artifices facientes ut vendentes talia ornamenta mulierum peccent mor
taliter. Et arguendo ad pte affirmatiuam videtur q̄ quantum ad primu quesitum sit mortale
in q3 pdcorum s. ornatus mulierum. —

1° // Sic. nullus odio habet aliquod n mortale eo q nullus talis odio habet no e i gra dei cu
sit gra odio ei. Sz q facit hic vanitate ut q̄uis odio habet adeo q̄ p3 p psaltam
dicentem ad dnm. odisti oms obseruantes ~~vanitates~~ vanitates superuacue. q° illud e mortale.

2° // Sic. dns in sc̄ptura sacra no comiatur dapnatoem eternam nisi graue punitoem n
p mortalia. eo huius e q verax et iustus e dns et iustitias dilexit. Exigit at iusticia ut sz
mensuram delicti sit et plagarum modus ut dicitur in deuto. Sz dns minatur graue punitoem
mulieribus facientibus huius vanitates p ysaiam dicentem. c. iij. sic. Auferet dns ornatu
calciamentorum et lunulas et torques et monilia et armillas et mitras et disc
riminalia et permutatoria et palliola et linteamina et acus et specula et sindo
nes et mitras et teristra. et erit p suaui odore fetor et p zona funiculus et
p crispanti crine caluitium et p fascia pectorale cilicium. pulcerrimi quoque viri tui cadent gladio q° et
3° // Sic. Qd e contra doctrina apostoli videtur ee mortale. pc illud luc. x. dictum est a
saluatore. Qui vos audit me audit. et q vos spernit me spernit. dicitur 2 ad h
xj. q. 3. q oi ptate. vnde et ij illa doctrinaz no valet quequa dispensare ut
dicitur 25. q. 1. sunt quida. Sz talis ornatus e contra doctrinaz apostoli. dicit eciz btus pe

in p̄ma canonica .3. c°. mulierum sit no extrinsecus capillatura, aut circundato auri
et argenti, aut indumenti vestimentorum cultus. Et paulus prime ad thi. 2°. q mulieres
ornantes se no in tortis crinibus aut auro aut margaritis aut preciosa ueste q° etc.
4° Sic. nullus deputatur ad gehennam n pp mortale. qd sz ex eo sunt aut et aug. ex
presse tangit. d. 26. aliqua ca demum. Sz p huius ornatu recipit qs dapnatus ad gehe
nnaz. na diuitias ipsa q mettij no nouit. narrans luc. 16. vbi vnaz ystoriaz no pa
bola. dicit epulone diuitem sepultum in inferno et cam dapnatois eius p sps. p mectes
dicit q induebatur purpura et bisso etc. q° etc.

¶ P pte negatiua.

1° // vz q huius ornatus no sit mortale pccm et pbatur sic. Omne pccm mortale est
contra lege diuinaz ut humanaz qd p3 p diffiniones ambrosij dicentis q pccm e transgressio
legis diuine et celestium in obediencia mandatorum. Et augustinus. pccm e dictum ut factum ut
cupitum contra lege dei in lege dei includitur et humana. Sz huius ornatus no e contra lege
dei ut p3 discurrendo p mandata decalogi, n contra lege humanaz canonicaz ut ciuile.
Et si dicatur q in antiqua compilatoe decretalium prohibebatur indistincte portatura
uestium incisarum satis e q in noua compilatoe no habetur, ne membranas occupet
frustra aliis ~~decre~~ ~~decto~~ decreto no at antiqua sz noua compilatio in usu habetur.
2° // Sic. Qd sanctorum pccm fuerit e documenta superstitiosa ad inuctoe p sumendi aliquot q° etc.
e ut dicitur in canone. 2. q. 3. Consuluisti. Sz e eciz aliquando contra illud. pu. 3°. ne imitaueris no
prudentie tue, ut exponit glo. et habetur ↄstitucio. c°. ne imitaueris, sz nullus sanctorum pccm
seu sumorum pontificum seu sanctorum doctorum definiuit huius ornatu simpliciter ea prom
mortale. Neqz s. tho. 2a 2e. q. 169. ar. 2°. vbj quoz spatez mouet circa huius dicit
ee mortale n in quibusdam casibus. q° in aliis casibus no erit mortale. p argumentum a contrario. ut dicitur
di. 25. Qualis. et ipius doctrina e ab ecclesia approbata extra de rat. 22. sit. et irrefraga
bilis doctor Alexander de alas h no asserit n in certis casibus. q° in aliis no erit mortale.
3° // Sic. Qd iniuriosa mores pccare seu fit sz usum ciuitatis no e contra ius nale ut
diuinum. Asiue mos iste ↄtrarius ex eo q̄ cleriis prohibetur ornatus mundialis arguendo
a contrario sensu layas ↄcessus videtur. dicitur eciz. 21. q. 4. ois iactantia et ornatura corporalis
aliena e ab sacerdoti ordie in c°. et si qn prouinciarum de ele. quo q vita et hone de g°.
4° Sic. facta sanctorum sunt imitanda q no sunt puilegiata. na de puilegiatis extrat
regula in genem. Que a iure lib. 6° de re. iuris. Sic eciz ab exemplis sanctorum arguit
aug. 23. q. 5. Ca benedicta. et. q. 6. videns. Sz multi sancti et sancte usi sunt talibus
na de ioseph sanctissimo legitur q p̄ eius fecit ei tunicaz polimitam. i. rachamatam
gn. 37. Et hester quoz sanctissima cu ingrederetur ad rege assumpsit domicellas seu
huiusmodi quarum vna uestimenta in terra defluencia et sic caudata retinebat. Judith
castissima et vidua induit se ornamentis suis et imposuit sibi mitra et alia hi.

Sicut cecilia deauratas vestes ferebat ut pietas alie. Nec obstat si dicatur quod hoc facere pro loco et tempore propter excellentem fervorem inde sequendum quia quod in se illicitum est non fit licitum propter intentionem seu bonum inde sequentium. Indecens est enim omne suum alienis commodis impedire. iuxta Leo papa di. 4 § Sed ad salutem spiritualem nullus ducendo operatores mundano aut Aug. 22 q. 2 primum. Ex his ergo patet quod cum persona in pudoris non peccaverit quod possit mulier in huiusmodi immutari vel saltem eius non sit mortale.

Conclusio.

Veniendo breviter ad decisionem questionis salvo semper iudicio cuiuscumque melius sentientis et contrariatione eius correctioni me submitto. Videtur sic dicendum. In ornatu huiusmodi duo sunt examinanda. Primum est intentio ornantis. Secundum est ipse ornatus in se. Et quantum ad primum cum multiplex possit esse intentio circa huiusmodi ... sic secundum varietatem huius intentionis aliquando erit mortale aliquando veniale aliquando nullum peccatum aliquando meritum.

1º. Nam si mulier ornet se hac intentione ut trahat homines ad sui concupiscentiam certum est in esse peccatum mortale quia agit contra caritatem proximi intendens mortem anime eius etiam si non sequatur ruina alicuius per concupiscentiam eius. ar. de pe. di. i. Si cui et in pluribus aliis capitulis. Et ibi est ipse per scandalum activum et mortale secundum b. Tho. 2a 2e q. 43 ar. 3 et 4. Et ad hoc facit illud Prov. 7. Ecce mulier preparata in habitu meretricio ad capiendas animas.

2º. Si vero hoc non intendat sed istud aliud scilicet iactantiam et humanam laudem si ibi constituit finem suum ultimum magis diligens istam gloriam quam salutem anime sue ut gloriam eternam paratam facere contra deum ut esset precepta ut consequi posset istam laudem tunc est ibi peccatum inanis glorie mortale secundum b. Tho. 2a 2e q. 132. Mortalia enim ex fine trahunt speciem secundum philosophum in fine ethicorum.

3º. Si autem intendit quandam complacentiam ipsius vanitatis ornatus ad quam ita inordinate afficiatur quod ibi constituat finem suum adeo quod si esset contra deum et contra ordinationem proximum ex illo ornatu trahi ad ruinam non curaret ut consequeretur complacentiam istam sic est mortale. Et sic intelligitur peccatum delectationis illud dictum Aug. di. 25 § criminis nullum est adeo veniale quin fiat mortale ut criminale dum placet complacentia. secundum sententiam. Et multo magis si in deum contemptum hoc ageret, de quo canon loquitur et peccatum in auctoritate superius inducta.

4º. Si vero ista complacentia ornatus esset levis et ad salutem anime sue seu in secundaria delectatione dei et proximi erit veniale secundum b. Tho. 2a 2e q. 169 et 132.

5º. Demum si intendit tantum placere viro ne huiusmodi omittendo reddatur ei odiosa et sic inclinetur ad aliam concupiscentiam ut quia deus in partem hoc sibi a viro suo pecunia sufficiente nullum erit ymmo meritum si sit in statu mercedis quia actus virtutis modestie non excessum faciat in ipsius quantitate aut qualitate ornatus. Ad hoc facit quod ait apostolus primo ad Thi. 2º mulieres in habitu ornato cum sobrietate et verecundia. Sic si intendit ut vitet obprobrium ne scilicet dimisso ornamento secundum morem patrie despiciatur a ceteris aut ut congruo tradatur nullum videtur vel leve peccatum.

Quantum autem ad ipsum ornatum in se possunt duo vitia inveniri scilicet superfluitas ex parte consumptionis ad prodigalitatem et incentivum seu excitativum libidinis ad quod illud inducit. Et quantum ad superfluitatem cum non omnis prodigalitas sit mortalis sed aliquando ut frequenter veniale, ideo isto respectu non potest illud iudicari mortale nisi sit valde evidens et enormis excessus in quo consideranda est quia quod boni magni excessus ut uxores gradiri ut pauperis artificis vestes ut ornata auro textili aut gemmata aliquibus pannis ut nullus ut uxores principis ut nobilis. Ad quod optime facit quod dicit Aug. in lo. de doctrina christiana. hoc quod loco et tempore et personis convenit diligenter attendendum est ne temere flagitia reprehendamus. In his enim omnibus non usus rerum sed libido utentis in culpa est. Et het di. 4 § Quisquis. Et quomodo Aug. videatur ibi loqui principaliter de abusu tamen Gratianus in fine illius di. § Unde extendit etiam illud ad indumenta. Ut scilicet debeat in huius attendi mos patrie cuius patrie et si sit immoderatus et vanus inde abusus creature. Non tamen omnis abusus creature est mortalis sicut comedendo nimis vel ardenter est ibi abusus aliquis et tamen raro mortale. Quantum autem sit ille excessus qui ad superfluitatem seu prodigalitatem ornatus quod faciat mortale fateor me nescire dare regulam generalem nec credo facile posse dari. Nec reperio aliquem dedisse. Unde ad presumptionem mihi ego ipse ascriberem eam tradere.

Iuxta vero ipse ornatus muliebris est provocativus ad luxuriam videtur ibi distinguendum de occasione data sufficienter vel accepta. Si enim mulier ornet se secundum decentiam sui status et morem patrie et non sit ibi multus excessus et ex hoc aspicientes rapiantur ad concupiscentiam eius erit ibi occasio potius accepta quam data. Unde non mulieri sed ei soli qui ruit ex aspectu eius imputabitur ad peccatum saltem mortale. ar. ab h. 23 q. 4. de occidendis. Posset autem esse tantus excessus quod erit ibi occasio data ex parte mulieris se ornantis. Qualis autem sit iste excessus ubi mortale valeat iudicari ad arbitrium boni viri est dimittendum. boni viri non solum conscientia sed et sufficienter perita circa huiusmodi.

Sed et hic quod notat Alexander de Ales in suo scripto non credo facile debet in huiusmodi mulieres de mortali condempnari. Dicit enim quod licet mulieribus et viris se ornare secundum consuetudinem civitatis et statum et conditionem per se ornantis. Ita tamen quod non sit libido in voluntate quod pertinet ad intentionem de qua dictum est supra quando est ibi mortale vel veniale. Nec sit ibi scandalum in exteriori opere quod pertinet videtur ad nimium excessum. Nec tamen asserit in quantum faciendo esse ibi mortale quod non semper sed et facies vel quod pretiosis vestibus videtur magis pulchritudinem ostentare et per consequens magis ad lasciviam incitare. b. Tho. 2a 2e q. 169. ponit non esse mortale nisi sit mortale vel veniale secundum intentionem utentis et conditionem personae vel si non sit in statu nubendi precipue religiose in quibus fortius esset mortale quando et turpitudinem non valens sed ex superveniente aliqua egritudine accidit per huiusmodi occultetur. his quae nupte sunt sine peccato fieri possunt secundum b. Tho.

Expeditis quae dicenda videntur quod in huiusmodi ornatus confessori liceat dare vel in dubitatis mortalitate non absolvat in proponat abstinere aliquid omnino. Ut sic intelligitur sequatur iudicium mortalitate non absolvat nisi proponat abstinere ... xi. q. 3. tunc sunt. et de pe. di. 5. Falsas. Quod in huiusmodi reputat veniale esse non deneget absolutionem et si nollet dimittere sed illo proseverat quod venialia non sunt de necessitate

confessionibus. secundum beatum thomam et alexandrum de ales. i. quaestio. similiter si vero non potest clare pape vel mortale vel veniale seu ex ignorantia ipius quia nescit intelligere vel exprimere illa. seu ex qualitate vel quantitate ipius ornatus non videtur tunc preripienda sententia ut habetur. ... in quadam summa. sed propter hoc absolutionem vel illi faciat contra conscientiam mortaliter quia faciendo postea contra illud est si illud non esset mortale. ei est mortale. quia omne quod est contra conscientiam edificat ad gehennam. 28. q. 1. c. Ex his. Et cum propinquiora sint iura ad solvendum quam ligandum. di. 48. poderet. Et melius sit domino reddere rationem de nimia misericordia quam de nimia severitate ut dicitur causa 26. q. 6. alligat. potius videtur absolvenda et divino examini dimittenda. Fateor tamen quod et predicatores in predicando et confessores in audientia confessionis debent talia detestari et reprehendere et persuadere ad dimittendum. cum sint nimia et excessiva ut communiter accidit. non tamen ita indistincte asserere esse mortalia. Et ad hoc optime facit quod dicit augustinus in epistola ad possidium et allegat beatus thomas 2a 2e. in materia hac. Nolo autem ut de ornamentis auri vel vestis prava habeas in prohibendo sententiam nisi in eos qui coniugati non sunt nec coniugari cupiant et cogitare debent quomodo placeant deo. Illi autem cogitant que mundi sunt quomodo placeant vel viri uxoribus vel uxores viris.

1m Ad argumenta vero in contrarium adducta respondetur. ad primum auctoritatem petri. odisti observantes vanitates supervacue. dicendum quod intelligitur in eo casu in quo huius ornatus vanitas sit mortalis. non autem simpliciter de omni vanitate.

2m Ad 2m autem ysaye. quod intelligitur similiter in casu in quo est mortale vel nimis excessiva. Vel propter abusivitatem vero dominus promittit illa auferre et dare contrarium in punitione criminis quod potest esse veniale.

3m Ad 3m. scilicet de doctrina apostolorum in huius videtur quod non omne quod est contra doctrinam apostolorum est mortale. Ad indispensabile secundum scotum quantum ad ea que pertinent ad fidem vel bonos mores necessarios ad salutem. Sicut in lege antiqua erant moralia praecepta et in evangelica et canonica lege quedam ponuntur preceptorie quorum transgressio est mortalis. quedam mandatorie inducentia ad veniale. quedam consultorie ad nullum omittentis talia peccatum ligantia sed ad maius bonum promoventia. Ita est in doctrina apostolica. Dicitur autem intelligitur in talibus preceptum vel mandatum expresse loquendo et ex brevitate ipsarum scripturarum non potest clare cognosci. Unde secundum maiores sententias et declarationes sanctorum. Talis autem ornatus ab apostolis non prohibetur preceptorie nisi in eo casu cum fieret ad lasciviam. vel iactantiam. ut dicit beatus thomas. sed mandatorie vel exhortatorie quod patet ex evidentia rationis quia si preceptorie diceret vel obligaret sequeretur hanc inconveniens quod quaecumque portaret vestem auro intextam vel argento esset regina mortaliter peccaret quod est absurdum dicere. Deduuntur autem epulone. Respondeo quod ille ornatus erat veniale in eo fuit. huius vanitate sine conscientia et ex superfluitate necessitatis lazari non subveniret.

Ex predictis patet quod sit respondendum ad secundum questionem scilicet de facientibus vel vendentibus huiusmodi ornamenta sive argentea sive brevioris expeditiose. Si enim huiusmodi ornamenta non possunt vel uti nisi cum peccato mortali tunc sine dubio et illi artifices et venditores peccarent mortaliter dantes occasionem ruine aliis. Sed quia dictum est quod de se huiusmodi ornatus non est mortale et si ut in pluribus fiat. fiat saltem veniale vel quodvis. aliud est sine peccato non tenentur tales dimittere talem artem ex qua committitur frequenter venialiter dando occasionem mulieribus

et venditione horum quia si sic oporteret dimittere pene omnes artes cum difficile sit in vendere et emere non intervenire peccatum. Inquit leo papa. de pe. di. 5. Qualitas. Illa ergo arte vel artificium potest dimitti contra conscientiam et negotiationem que sine mortali vel non potest. alias non est absolvenda. et ita videtur. magister summa in 40. secundum declarationem sanctorum ex his loquitur. Si ergo fieret vel constitudiatur credit artifex nihil tales que vel emit ad provocandum ad lasciviam et alio criminali utentes talis non possunt vendere absque peccato mortali. Et tunc hic laus deo.

Explicit de gratia

Predicatio pulcherrima contra vitium blasfemie

Loquebatur recte. Mar. 7. Ista verba dicta sunt de illo qui erat surdus et mutus et significat ut exponit beda quoslibet mentes per gratiam dei misericordiam apertis labiis curatas et quo ad audiendum et quo ad loquenda divine laudis. Unde vel nos et in audiendo et loquendo hoc possimus optime. canimus ad illa de quibus dicit bernardus. nos in ceteris virtutibus congaudemus vel sed in misericordia potius nobis. laudamus vero humilitatem admiramur virginitatem sed misericordia miserie sapit dulcius hanc amplectamur carius recordemur sepius crebrius invocamus. ergo dicitur.

Loquebatur recte. ut supra. Beatus iacobus volens nos mirabiles esse cautos in viciis que occurrunt in lingua dicit. iacobi 3o. Si quis in verbo non offendit hic perfectus est vir. potest freno circumducere totum corpus. Si autem equorum frena mittimus in ora ad consentiendum nobis et omne corpus illorum circumferimus. Ecce et naves cum magne sint et a ventis validis minentur circumferentur autem a modico gubernaculo ubi impetus dirigentis voluerit. Ita et lingua quidem modicum membrum est et magna exaltat. Ecce quantus ignis quam magnam silvam incendit. Et lingua nostra ignis est universitas iniquitatis, lingua constituitur in membris nostris que maculat totum corpus et inflammat rotam nativitatis nostre inflammata a gehenna. Omnis enim natura volucrum et serpentium et ceterorum domantur et domata sunt a natura. linguam autem nullus hominum domare potest inquietum malum plena veneno mortifero. non ergo quod sit plena veneno quia defectum malis que loquitur scriptura. 90. fuerit per linguam. Et ideo propheta. dixi custodiam vias meas ut non de. di. ma. 23. et in huius figura numeri 18. vas sine operculo immundum erit unde et in ore cuiuslibet pueri ponitur sal in baptismo ad designandum custodiam et discretionem lingue, secundum illud apostoli. omnis sermo vester in gratia sale conditus sit. Et ideo in Mar. dicit autem. habete sal in vobis et pacem inter vos et hoc quia inquietum malum est lingua et plena veneno. non propter hoc quod secundum beatum thomam 2a 2e. enumerat 24or. peccata mortalia que possunt committi cum lingua, et quilibet eorum potest subdividi in 6. vel septem species et sic sunt plures quam centum. In lingua enim est blassfemare quod est venenosissimum. 2m. detrahere sive infamare. 3m. est periurare. 4m. murmurare. 5m pa

pacē defendere. 6m. iuriari. 7m. contempnere. 8m. deridere. 9m. male consulere. 10m. seminare discordia.
11m e bilingue. 12m. adulari. 13m. maledicere. 14m. rumores querere. 15m. semetipsos extollere. 16m. secreta
revelare. 17m. cum ira comminari. 18m. mentiri. 19m. indiscrete promittere. 20m. ~~prave~~ loqui dissolute.
21m. nequiter loqui. 22m. otiosa loqui. 23m. multum loqui. 24m. prava loqui. Et ut possit dici de quo
hodie loquebatur recte dicemus de quinto contentissimo in loquendo s. blasfemia quam primo in duo dividere
p°. Blasfemie detestabilis culpa per horrenda.
2°. Blasfemie miserabilis pena pertimescenda.
Nota quantum ad primum quod ut dicit s. Tho. 2a 2e q. 13a. Blasfemia videtur importare quandam derogationem divine
bonitatis vel qd asserit de deo aliqd qd no e ut q negat qd e, et ista intellige d scie et derogie
q redudat in iniuriam dei sicut 2a honor scor q redudat in honore dei. Et no ut ibide dicit
1°. q e maius q homicidiu. Et hoc pbat i gravitat huius pcti p exempla dece pceptor. Q precepti
q no blasfemado deu redduat ad pcepta prime tabule, sicut illud no assumes nom dei tui
i vanu. et pcepta prime tabule sut longe graviora q sc q cernut ipm deu. Sic g
vir offedet militem regis grave est. sz si offederet militem gravi. si uxore regis adhuc gravi
4m. sz si ipz rege gravissim. Cosidera g° misera ura qsta fere pcti gravitate. O aia
nequissima. O aia ad ifernu parata. Et q dicit loge gravi e etna q tpalez offedere
2a. maiestate. ¶ 2a gravitas hui pcti max appet pp igratitudine maxima. Naz lingua
e data nob solis hoibus ad loquedu, et no sic ceteris aialibus q tm pp sapore, tn cu oia
entia mudi bndicat dnz tam herbe qz arbores, lapides, ignis, aqua etc. Sol homo
i tanta uesaniaz deueit ut blasfemet deu patrem suu, creatore suu, gubernatore suu,
magis q seipsu ho aiaz sua saluatore suu. O i igne sup igratus. O pctm dya.
O maledicto demerges aiaz i pfudu iferni. O p xpiane mlto plus detior
qz pagani q nolut audire no solu i machomet deu suu, sz e g lege ei plena ma
ledictoibus, no factu no verbu uergens i aliqua ei iniuria, qn statz exponat
vita et corpus p honore male machometi. O q gravissimu peccatu q filio dei facer
hoiez suu et filios. O itollerabile scelus, tota curiaz celeste offendes, et toti cetu
pfernale i inimicu suu mortalissimu letificas, et g semetipsu roborado, qz gravis
i pietas, recede aiura et ire ad morte, qz pessimu consiliu. Hic dns pp gravitate
hui pcti. a 12. art. O aut fecit pctm blasfemie no recietur ei. non tn q iste
q vix reiciter ei. comuniter q so. dt i canoica. Est pctm ad morte, no dico ut qs
roget pro eo, q no glz dz rogare tm qz satissfaciendo sz hoies pfecti. Na ds semp e
parat ad ignoscendu si in velit reuti, sicut de magdalena dr q dece ei erat. Sepre
3a. demo. vnd mt. 11. Venite ad me oms q laboratis et onerati estis et ego suscipia vos.
¶ 3a gravitas e q peiores qz iudei. q iudei insignu q displicebat blasfemiaz
dei scidebat vestimenta sua sicut dt glo. actu. septi. sup illo passu. Continuert aures
suas. 73. et 2 her. so. 16. Sz xpiani n curat ymo q pcius e si i sonetar poti
no iurat ut blasfemat, nullius videt ee valoris. Sz quato qs plus et magis scelerat
i honorauit deu et scos cu scta m. et tota curia, ho videt et magis extimatos vir.

O extimato dyac et ab ipo antiquo blasfematore dyabolo timeta. O intellectus obtenebrati
et volutas corrupta. O aia etno igni deputata, cur cu sis creata ab ipo piissimo deo
no ipm veneraris, cur et dyabolo inimico tuo deferes dignitate cui sibi obedias, et
creatore tuu dedeces, et i fere satagis du rebellis ipm blasfemado tu pcat
ore maledicto et ipm blasfemado et pnichilo reputas i anius iurado. O aia peccatrix
peior qua iudei. Ro. Na iudei crucifixerut xpm no sciet ipm ee deu ut aut
petrus aplus i canonica. d. scio eis q p ignorantia fec. et r p. vq. et e huanitati fecerut
iniuria. Sz isti maledicti no solu huanitati sz directe et pricipalr ipi divinitati. O
scelus maledictu. O ingratus i diabolus. O maledicti hoies no dei sz dyaboli filii. O he
reditas infernalis. O cunctis seculis captis execrada. O ultra q dici pt facinus sine
ulla mia a iustissimo deo i etnuz dapnad et etno supplicio semper i etnu puiendu.
O funesta locutio no dei sz dyaboli amica, displices deo, places ipi dyabolo spectanti atque
O tenebra laqueus aias et ad pfudum lacu infernalis ipas retentura. O ceca volutas
pessa et i tollerada. Na si possent mani i celu ponere beatam virgine cu xpo ad terra dtrahere
qs unqz audivit talia et similia facinora, no apud iudeos, no paganos, no saracenos
no quesunqz nationes. Na cu debent honorare deu suu et alios g hoc facere pvire
cu sint a dyabolo liberati p sangine xpi redempti et ad gram revocati et ad herenda gloria suum
dei ipi pro corrumpunt et extinaut lege, i ipm deu et virgine, contumelias aggrediuntur, sz
maiores mo i factis si possent. O canes rabidi. O filii dyaboli. O aie maledicte ad
infernu pparate et i ppetuu cruciade sin fine i horrendo supplicio ululantes et cu
execratoe. dntes. qz dura blasfemia pp qua cu dyabolo cu sathana i sempiternu sunt
sententiati. O q uez illud scriptur q frequenter iurat et blasfemat no recedet ma
ledicto a domo ei. Na domus nra infernus e semper ardes flamma i extimabilis
pena, intollerabilis dolor, sine ulla compassione qd multa deficit lingua, intellectus no
capit, qb maledictoibus domus nra sit plena. g nunc plagis affligat nos. O q
magnu malu e nos blasfemare deu. certe ueit iustitia ei sine misericordia. Ingrati
fuimus d mia. Inveniet nos severa iustitia, noluimus intelligere ut bn ageremus exprimemur
crudelissimus pcis qd no credebamus scripturis. Vides g° q magna impietas sit
pctm blasfemie, aia rebellis deo, quia bono, aut mali ue t i egeris pumaz
sup pctō tuo. O na rabida es aia cu blasfemas qz crudelis vide g qd facias.
Certe signu pessime i grans. Respiciat figuras et ymagies scor et videbitis
vna scissaz i oculo alia i naso. O misi caues q deberetis tales talit mo facere
castigari q ultra daret oibus iexemplum. O nescimus q no vultis. Si fieret nob et in
signis verbi et deleret arma, quas cautelis custos suspicientes et gradius hor
i grerentis et iunctuz punientis. Qz no e n q amor dei ~~refrigit~~ refrigut
honor dei perit. reuerentia i sca no i ueit, refrigut caritas. O q refrigut
q no e q faciat bonu pdeo no e usqz ad unu, omis declinaverunt et inutiles
facti sunt p amor dei suis. Vnd malachie 3° contrens dns ait. Si ego pr ubi
honor meus. 23. In hoc cognoscetis qs sit filius dei, q q zelat honore dei ille

De filii dei e. Ecce exm̄ et sig̃ cui no pt ꝯdici. Na legit̃ ꝙ qdã viro ꝙ qdã vice longus
cu uxor sua huit illa filij dice lꝫ videaris accedis tres filios hre ex me. no tn̄ n̄ vnu
hec ꝗ sit tuus at ille turbat̃ ↄcepit iq̃rer qs eet illoꝝ tuꝫ ⁊ illa nullo maifestar̃ voluit
neqꝫ minis neqꝫ bladitiis qꝛ ut dr̃ pubiat̃. tucta la coita ꝗ genua no posset far
bere vno aseno ꝑ forza. finat̃ mtr̃ ꝯfuta e ⁊ post eu vir ei veniss ad mortes facit
testamentu qꝛ nullo m̄ volebat ut sba sua daret̃ n̄ legitimo. mortuo at eo, lis
deuenit ad iudice at ille ut erat plen' lumie nali fecit sicut salon. 3o R. 3. fecit int̃ mortes.
dixit eiꝫ iudex afferunt arcu ⁊ sagicte ⁊ q ex vob rectius traxerit ad prez ille filiꝰ est
hebit hereditate. Ut̃ trahit go pri' qꝫ potuit traher̃ recte. Trahit fius ⁊ toto conatu
nitit̃ supar p̃mu. Vcit t̃cius ⁊ ingemuit ⁊ dixit iudici potiꝰ se velle pder̃ totu
qꝫ facer̃ tantaꝫ iniuria pri. Tuc iudex pcepit ut isti daret̃ tota sba qꝛ iste erat
filiꝰ ei. Et sic ad ꝓpositu. hoc exp̃imt ꝗ st filij dei ut no qꝛ ut dt dns. Ierc. 3o. po
suerunt me s. blassemacores sicut sig̃m ad sagictadu dt dns. Et io sequit̃ qa gravitas
huiꝰ pcti. s. qꝛ i hoc distinguut̃ electi a reprobis. Et hoc volo clari' ꝓbar̃ testio apoc. na ds
e valde magnꝰ dns ⁊ ht sb se tres ciuitates. pa e celestis. 2a. mundialis. 3a. infernalis.
Et qlꝫ istaꝝ ciuitatu ht ꝓpaꝫ loqlaꝫ. O qualis loqla e i padiso. Int̃roga. Jo. i diuisis
locis. i apoc. 19. c. Et cantabat sci alla. laus ⁊ honor do nro i secla scloꝝ. Si
go videras hoiez ꝙ quassam tribulatu ⁊ regratiat̃ do dic qꝛ e ho celestis ⁊ padisi
ciuis. qꝛ ait. 12. boniꝰ ho ꝗ the cordis pfert bona ect. Sꝫ ista ciuitas mudi st diuisi
qꝛ st luxuriosi auari gulosi ect. luxuriosi semꝑ ꝗ i mudicus loqt̃ ⁊ taqꝫ sus lotalis
i volutabro luti. Sus eiꝫ si i trat pulcima camera ut ortu ubi st flores ⁊ tappeti
pulcima ⁊ odorifera ⁊ ex alio late sint feces. magis libent ponet nedu pedes sꝫ
tota corpꝰ ⁊ os ıllo fendus i fece ⁊ stercore qꝫ i floribus. Sic luxuriosi si videret
mlieꝫ pulcima ⁊ deuota potiꝰ diceret sibi ferutura ꝗ pulcritudie qꝫ hedificatoe ꝗ
deuotoe. Sctr̃ auaruꝰ i die festo no cessat a suis racionibus qꝛ ht sigꝫ maxiaꝫ ꝗ pecuniis
Et sitr̃ gulosi. Vnd. 2o. Jo. 4. ꝗ mudo st. io ꝗ mudo loqut̃. ⁊ Jo. 3. ꝗ de tra e de tra
loqt̃. ⁊ math. ex hudantia cordis os loqt̃. Sꝫ hij ꝗ blassemat st ꝗ lignaio inferni
ꝓbat̃ apoc. 16. Et 4us angelꝰ effudit fiala sua sup sole ⁊ datu e ei affligere hoies igni
⁊ estu. Et estuauerunt hoies estu mag° ⁊ blassemauerunt nomen dei i secla sclorꝫ Am
ꝑ huius ꝓtate sup has plagas neqꝫ egerunt pniaꝫ ut darent illi glaꝫ. Et 4us angelus
effudit fiala sup sedeꝫ bestie ⁊ factu e regnu ei' tenebrosuꝫ. et comanducauerunt
linguas suas ⁊ blassemauerunt deu celi p doloribus ⁊ vulneribus suis ⁊ no egerunt pniaꝫ
ex opibus suis. Ecce go q̃le lignariu inferni ⁊ io pꝫ 4a. grauitas huiꝰ pcti ⁊ i eo ꝗ blasseat
pt audire illud qd fuit dcm petro in fide dyacs. na ⁊ loqla tua maifestuꝫ te facit. ⁊ sic
hec ꝑ p̃ncipale. Et patis hāc ↄsia e offensa blassemie valde ꝑ horrenda ⁊ pmesceda mltuꝫ.
2o. So no. Blassemie misabilis pena ptimesceda. nam ut dt glo. octos quos
culpa clausit pena apit. no go qꝛ q̃nqꝫ pene dant̃ blassemio. na pma est
legalis. 2a. secularis. 3a. spualis. 4a. infidelitatis. 5a. infernalis. pa legalis.
leuit. 14. deo ꝗ fecit tantu blassemauit. Educite blassemu ex castra et
ponat manꝰ suas sup eu ꝗ eu audierunt ⁊ lapidabit eu omis populus

O si fieret no ille videret ⁊ putores quas volebat dns sieri i ueteri testamento
Sꝫ m expectat nos dns ut misereat̃ vri. ut dr̃ ysay. Et si me no audieritis et
me ad iracudia puocauitis gladiꝰ deuorabit vos. Et apls. 2. Ro. an ignoras qꝛ patia
dei expectat te ad misericordia tu at sꝫ i penites cor tuu thesauras t' ira i die vindicte
sicut eiꝫ arcꝰ magis ac magis tractus magis pcutit sic ira dei. Eodꝫ m̄ no ꝗ blassemia
filioꝝ vꝫ prem ꝗ sit grauius pctm qs dicit pt. na sꝫ e pbꝫ i ethicis. nec do nec
patri possumꝰ reddere vices beneficioꝝ io i lege phicies. Qui maledixerit patri ut
mri morte moriat̃. ymo e si noluisset obedire e moriebat̃ ex pcepto legis. Sicut
eiꝫ ꝗ honorat prez ⁊ mrez dat̃ ei longeuius sup traz. Eodꝫ m̄ notent miseri
pres ⁊ impie mres cu blassemantes filios vros. Exm̄ aug. 22. de ciuit dei dea
mre ꝗ turbata maledixit septe filiis ⁊ omes ꝑ mudu vagabant̃ pleni infirmitatibus
⁊ palpitaci oculos suoꝝ cum no ferentes. notare ꝗ altra q sex filios hus imprecata
⁊ fu mortem cu ex qꝫ erat fo. tres i vinea se ipos occidert ⁊ duo i domo ⁊ puer i pu
teu cecidit. disate go Iux pu. ad expensas aliorꝫ Iux th e notare qꝛ nullus de
bet maledicere n̄ dyaꝰ. qꝛ iude pa c. dr̃. Cu altraret michael archagls cuꝫ
dyao disputas de corpe moysi. no e ausꝰ ei inferre iudiciu blassemie sꝫ dixit i crepet
te dns. Si mille hec. 31. 3o. de dicto ut de dno ꝗ vidit dyaꝰ ad dextrre yhu sac
dotis mag°. dyaꝰ eiꝫ lꝫ culpa sit prauus ⁊ malꝰ. tn̄ i na sua e boniꝰ qꝛ vidit deus
cuncta q fecerat ⁊ erat valde bona. gn. i. Sꝫ note illud qd dt. ect. Si maledicat impiꝰ
dyaꝰ maledicit ipe aiaꝫ sua. ¶ 2a pena e legalis secularis ⁊ h pꝫ qꝛ ꝑ leges
talis blassemiꝰ dꝫ decapitari e pꝫ ꝑ penas municipales qꝛ qlꝫ ciuitas facit sibi
aliqa statuta ad puniendu tales. sꝫ nc misabiliter no obuat. ¶ 3a pena spualis
ex de maledictis c. statuimꝰ. gg. g. iugo. statuimꝰ ut siqs i deu ut aliquez
sctoꝝ suoꝝ ⁊ maxie i bea virgiez lingua i blassemia relaxare ꝑsupseret
pcpm sum pene subiat infrius anotate. hꝫ. x. diebus dnicas ꝑ foribus ecctie i omi
festo dnica agitur missaꝝ solleptnia blassemiꝰ exñs ultio illoꝝ die dnica palliu
⁊ calcamenta no heat. ligata corrigia ad collu septenqꝫ pcedentibus ferias ieiunet. 23.
notare e hic quante auctoritatis erant epi tuc dieb. Hodie no curo suffict sic ero
numari possit comedere. ⁊ deus libet me a sono tube destructi iudicas qꝛ ꝗ sono
campanelle fit bonu foꝝ. tn̄ isti tales sunt uenient ad sonu tube distructi iudicis
ut dt paulꝰ. ¶ 4a pena e infidelitatis pꝫ h de nabucdonosore. dan. 3o. ꝗ qꝛ
vidit tres pueros illesos mane i igne maxie pcepit ut siqs i regno suo blassema
ret deu illoꝝ pueroꝝ eet igne ↄsumendꝰ. Eciaꝫ plus dico vob. qꝛ machometus
i alchorano ꝗ fuit canis pessimꝰ pcepit suis ut siqs diceret i iuria ihu que
tm ꝓphaꝫ fuisse docuit ut i macula seraret mediꝰ ⁊ hꝫ e qdã vidit obsuari
ad barba. go offenalui xpianoꝝ. ¶ 4a. pena. infernalis pꝫ ꝑ apoc. vbi
dr̃ qꝛ vidit bestia plenaꝫ noibus blassemie. ⁊ i. cor. 6. neqꝫ maledici regnu dei

Odivi ecclesiam malignantium et cum impiis non sedebo ps. 25. Non quod ad ludi detestationem triplex ministerium distinguere possumus. Primum ministerium inunctionis. Odivi ecclesiam. 2m ministerium offensionis. Malignantium. 3m ministerium obligationis. Et cum impiis non sedebo

¶ Primum autem ministerium est ludi inunctionis. Inunctor omnium malorum lucifer. Infernalis huius generis inimicus. nocendi cupidus atque animarum perditionis sollicitus, novitates impietatum christiane fidei semper indefesse peruerat destructionem. Hanc machinationem quam diu cogitaverat opere ad implere desiderans. Convocavit tribunus suis. Iubet perceas universos demones sub pena plauta sue terribilissime maiestatis. Qui statim obedientes per orbem universum ubicunque diffusi erant coram tenebrarum omnes spiritus infernales. Currunt omnes grato gressu, currunt quoque coram herculi rege se presentantes, quibus ille locus exorsus est. Dilectissimi superbie filii inferorum principes et ceteri milites et satellites tenebrarum, rebelles dei et adversarii christi. novit iam diu impietas vestra nec non et affectu esse novas malitias invenire, ut animas possimus adducere ad tartarea regna nostra. Quapropter cum impietates manuum vestrarum offeram quod in dei offensionem et in animarum perditionem nunquam excogitavimus. ut vero auxilio vestroque conatu perficiam hoc admirabile instanter opus. novimus enim relatu vestro ad personam christum ecclesiam iustorum construisse in terris in animarum salute. At ego excogitavi ecclesiam malignantium ordinare in animarum perditionem. et quia ille salute ordinavit ecclesiam suam in bonum. Ego coordinabo ecclesiam meam in malum. Sed quia delectabilia magis aliciunt homines mentes sed quod prima fronte aspera reputant. Ideo sub nomine ludi cogitavi animarum mirabilem stragem per incredibilia scelera parare. Et ut nescius eius ipsa sub ordinatione ordinem procedat. Ita vestro consilio et auxilio dispar malignantium ecclesia que est lusorum nostram consumatam malitiam ordinetur. Primum officina constituta. 2m. instrumenta et familia. 3m missarum solemnia et sacrificia. et sic omnes demones consenserunt ut fieret

¶ 2m circa ludum est ministerium offensionis. nam ludus malignantes apertissime nominant. ubi enim malignitates egrediuntur de ludo que omnes sunt mortales culpe. Con. alexii de aleis in 4o sen. ubi ponit novem per mas de quibus primo ponatur. 5. prima est desiderium aliena lucrandi. 2a voluntas spoliandi. 3a usura maxima. 4a multitudo mendaciorum. 5a blasfemiarum fons et periuriorum. Addant item alie. 5e. prima est corrupto et demato iuncturis. 2a scandalum bonorum et iustorum virorum. 3a contemptus ecclesie prohibitionis. 4a amissio temporis. fraudes et falsitates. Item alie 5. superadduntur. prima est lis et rixe. 2a desperationis. fame. 3o advocato stulta. 4a otii nutrimentum. 5a infamis et turpis vita.

De primis 5. malignitatibus. capitulum primum.

Ponuntur 5. prime malignitates. quarum ista est prima scilicet desiderium lucrandi atque vincendi tantum quod per ludum ad amaritudinem desiderium fragrat. atque tanto ardor cor ludentis accendit ad ludum ut incredibiles stultitias et impietates paret. ut denarios habeat pro desiderio suo didici namque fide digno relatu. quendam cum terram amisisset in ludo quam sedam lusisse et perdidisse dentes ac sibi cum patria extrassisse sustulisse. alium quoque vidi in ludo luxisse et perdidisse uxorem illamque tradere voluisse vincenti, nisi custodita fuisset a quibusdam mulieribus amore dei. nec mirum quod tales dementias cum cupiditate operentur. Cum apostolus dicat. 1 ad thi. 6o. Radix omnium

malorum est cupiditas. et habetur de. q. 1. d. c. Bonorum. ¶ 2a malignitas est voluntas spoliandi certe rapina sed domestica quidem. nam si ad predones clamare velles fugeret quia est domesticus predo nam ut vix credi perditorem hic perpetrat rapina, nam sit vivendo et comedendo convicti sunt simul. Quando autem cupiditate commutatur rapina talis intento ludentis manifestat et sepius operi ipsum. Conatur enim lusor socium usque ad camisiam expoliare, atque quod non faciunt ipsi predones viatoris. unde quando addenda quod scrutator est cordium et renum rapina putatur. unde 14. q. 5. c. Sigd. deus interrogat cor et non manum ¶ 3a malignitas est usura maxima que accidit non solum in anno vel mense sed in eadem die. ut ex de excessu prelatorum c. Inter dilectos condempnatur quidam qui 11 denarios pro 12 mutuat in ludo. ¶ 4a malignitas est in multiplicatione mendaciorum et otiosorum atque nugarum quibus in talibus frequentatur ludus de quibus in die iudicii in puncto mortis ludentes habent reddere rationem. ut ponit. 22. q. 5a. c. quotiens. Nam ibi dicitur math. 12. De omni verbo otioso quod locuti fuerint homines reddent rationem in die iudicii ¶ 5a autem malignitas est quod ludus est blasfemie fons atque periuriorum. O quam terribile est impie blasfemie egrediuntur de maledicto atque maledicto ludentium ore contra deum et contra beatam virginem ac contra alios sanctos et creaturas quascunque. quot in sena et in iuria, est in exercenda opera usque ad percussiones et exclamationes ymaginum christi yhesu et matris eius et aliorum sanctorum. Quod autem est videt baractria vel bocraria in qua frustrati illi ceciderunt in membra que suo sanguine nos redemit ac dulcissime matris eius et aliorum sanctorum propterea deteriores sunt iudeis qui christum crucifixerunt quia illi salvi corpus integrum servaverunt. quod autem scelus blasfemie sit alibi dicetur. periurium enim superat homicidium ut ponit sanctus tho. in suo quolibeto.

De aliis quinque malignitatibus que oriuntur ex ludo. capitulum 2m.

Post addantur de ludo alie 5. malignitates. Quarum prima est corrupto et demato iuncturis et aliorum indiscretorum qui in ludo in spiracula ex mala consuetudine assistunt. propterea in sibi iungantibus lusores corrupti sunt et ipsi corrumpentur quia scilicet 1 ad cor. 15. ut ait apostolus. corrumpunt bonos mores colloquia mala. Et addit multo magis prava opera. Et. 6. q. 1. c. Ex merito scriptum est deteriores sunt qui vitam moresque bonorum corrumpunt his qui substantias aliorum prediaque diripiunt.

¶ 2a est scandalum bonorum et iustorum virorum quod in precedentibus et sequentibus evenire solet. Con. quod math. xviii dicitur. Qui autem scandalizaverit unum de pusillis istis. 23. adhuc idem ex decretum c. mulier. ss. per grac. ¶ 3a est contemptus prohibitionis sancte matris ecclesie cui qui non obedit peccatum ariolandi et paganitatis ponendum est. peccatum ariolandi est nolle obedire et scelus ydolatrie nolle acquiescere. peccatum quoque paganitatis incurrit quisquis dum christianum se asserit sedi apostolice obedire contempnit. h. 89. Quod autem ludi taxillorum et alearum prohibiti sint habetur. 35. d. c. Episcopus ex de vita et honestate clericorum. c. clerici, in textu et in glossa. de aleatoribus per totum. In nova. de s. epis. sss. Ubi dicitur ludus autem alee continet intelligitur omnis ludus qui initur fortune. vel sic redomestis ¶ 4a est amissio temporis atque omnium bonorum que illo tempore facere posset nec advertunt tales temporis preciositatem, brevitatem et irrevocabilitatem. Tanta est enim preciositas temporis quod parvo tempore lucrari posset homo vel eam gratiam et gloriam. propterea bernardus. maxima est iactura temporis cum illo homo perdit quod addicta gratiam promenda augumentandi in consuendo misere dia et gressit. Et addit quod sicut capillus de capite non peribit. ita nec

momentum pibet d(icen)s q. s. no oporteat redde roez. Et sic Job. 14. ait: dedit deus hoi locu
pnie sumptu & ipe abutit eo i supbia. breue signi(fica)t e tps pnis vite. vn Job. breues dies
hois sunt. c. 23. Tam utique breues q(ui) m(od)i cogitans videre utique fuisse i morte. Vnd
Aug. om tpa eternitati cparata q puct est. Irreuocable e tps qr tps qd i ptitu trasit
ia ult i etnu no redibit. go iuxta illd apli ad gala. 6. du h tps hem opem bo no dt ludu.
¶ 3ª e fraudes & falsitates sic max pz i barat(ri)is q(ua)liz q4 & sciuz. Ieremias. 9. ait: vnusq(ui)sq(ue)
pxie cu pximo suo & i occulto ponit i(n)sidias. Inuitat ad taberna & potu ut i ebriatu spo
liet denariis suis. Contra quos Eccl. c. 20. vc. q ponit dat aurum suo mutuo alteri aliquu aucu
pis & cu pfuerit ptoni publicani qz i plurimu ludat cu falsis taxillis ho(m)o
q cri(min)e falsi sup. eo. & cr(imin)a ad audienda pcat. Iere. 9. unusq(ui)sq(ue) a pxio suo
se custodiat & i fre suo no heat fiduciam.

De 4ᵒ vltimis malignitatib(us) nequissimi ludi. ca. 3m

¶ Tercio scd(u)m vltime 4ᵉ malignitates de ludo quarum prima e ira & rixa & sepius
homicidia sequitur. Na p(ri)mo incipiunt inter eos ire & rixe v(er)ba ex quib(us) sequitur sepius v(er)
bera deniqz indu venit ad homicidia. sic relatu digno sepius audiui discurrendo p ytalia
i diuersis locis. ¶ 2ª e desperaciones insane. Et audiuimus ex ludo i nrís tpib(us) desperatos.
Et ut ceteros alios scd(u)m. In mutina ciuitate lombardie tria mirabilia audiui a quo
fide digno sacerdote. q h oia p experientia nouit. Retulit eni m nouisse viru vnu qui
ex amissione denariorum i ludo se semetipm ter suspendit. sz p(ri)mis duab(us) vicib(us) qui
sibi fauentib(us) succurrentib(us) amortis euades. i 3ª suspensione dapnatus e. Alium quoqz
se vidisse ait q ex eadem ca desperans misit i sero vxore cu filiab(us) & filiis suis i superiore
domu. deinde in inferiorib(us) domus multitudine lignorum congregata posuit igne ut vxore
filios & filias & oez sbaz domus suo atqz se cu eis i(n)sim(u)l cremaret sic postea confessus est.
Qd & fom e ii casu viro quida trasseu(n)tes pma atqz p remedio i igne tota viciniam
incorporatus diuina miseracione succurrisset. De alio qz dix q ex desperacione cositi dyab(o)lo aiam
tradidisset. paucis sz elapsis dieb(us) missus e vno sero iux pcie more ut ciuitatis
muros ascender ad custodia ciuitatis. q cu iussa impleret curaret & ad pedes scale
murorum iaz appropinquaret. subito adest ei demon in grafonis atqz i terribili effigie
& terribili i sultu arripiens ei scapula crudelib(us) ungulis trassforauit. tunc g a terre
mores i adeo anxietate postulabat nec gra(ci)az i petebat de mi recordans q ex desperacione
dyab(o)lo a(n)i(m)az tradidisset doles & gemes. Tamen ex h miris petes q eu demo dimitteret adeo
mi(sericordi)az impetrauit statimqz adiens sacerdotem q h m retulit ee sibi pordiez pareficeat
i(n) cuius testimonium scapula a demone turpissime vulnerata ac importabili fetor
olens ei no modicu miratu ondit subitoqz confessus. Infra ad duos dies ex h mundo mi
grauit.

¶ 3ª vero malignitas e ydolatria stulta. lusor eni ludu facit sibi deu eo q illu ppt
i amore ipi alcissio deo. na illd ab hoie colit q i amore pceteris honorat. vn glo.

sup illd apli. ad phi. 3ᵒ. quorum deus venter e. & 2. Aug. p liis in sup honoris defert lusor.
lusor taxillis qz ossib(us) yh(esu) x(pist)i. q i ludo sepius vituperado blasfemat. ppterea p psalmista cotalib(us)
dicit lamentabilit ait. foderunt manus meas & pe. m. & dinu. o. ossa mea ss. vanis cotinue
ludis affligendo. vis lusores stulticia roabilius poderare. Considera q largit adp(ro)ceptu
taxilli qd no largit ad pceptu dei. Ferociti qz paret deci iussionum q p uenire vbis
martini x(pist)i petitioni. Na ibi bis martinus dedit p x(pist)o pallii medietate. Iste ad deci
iussionem p ver b pallii integritate. q(ua)ntu 2 tunica camisiaz & oez sua alias facultate
& nudu domum sua dyab(o)lo sequitur nudus. Et qd mirabili e q(ua)ntu largit e 2 qd no h(ab)et h(ab)et.
s. numos scd(u)m usus suscipiendo ut furando ac ludat. dat 2 vxore ut ex pcedenb(us) pz.
Quis g(ra)o p dno eternali & tpali tot & tanta 2 taz facilis largiret. vis audire qui ve
hementiore stulticiore cu se reputat sapientes noluntate iudicio ci se subicit qui
nuqz iudicare nouit. Taxillus eni aliquis lusori tribuit qd illi ee oio nescit. nec tantu
lusor siue ac iudicio. Io. aug. aut alter cuiusqz doctoris famosi sine applatioe staret. qz
iudicio dni dei parcat. vis 2 audire stulticia consumata ad tota dementia lusor vult
q postqz malicia dei & dni sui nouit. vbi deu illi & oia sua perit abnegat. deu dom
sin potius negat. q sibi oia bona dedit atqz q illo i se videtur q peccare no nouit. ¶ 4ª
malignitas oim mutmetz. scd(u)m pallio q oim fugiendo lusores oim ymitat & fenet
se iectatq. i 4ᵒ iratas eni malitia docuit ociositas. sic. 33. ecc. dic & p(ro)u. 12. Qui
at sequit ociu stultissimu e. Et ecc. xlij. h fuit iniquitas sodome sororis mee ociu
& saturitas. 4ª & vltima malignitas e turpis i famis vita eorum q ex experientia patz.
efficiunt eni tales sicut ait ps. Opprobriu hominum & abiecto plebis. qz s. fiunt ribaldi
& poltrones atqz infames & p qns e eorum vita infamis & turpis ex q ledit
p(r)imi preceptu iuris. s. honeste viuere. Rex pacifer. ss. ideoqz

Adz ḋ xij. quib(us) homi q p(ro)cipiant impietatis ludi. ca. 4.

¶ Certu qz multum supaddat qd e obligatois. Invoderi eni sunt homi grm q dui
similiter obligat ex i pietatib(us) ludi. Cu quib(us) deus si no penituerit misericorditer
no saluabit sz illos p iusticie criminoius condepnabit sic supius ps ait. Et hic p
i(m)plice quaternaru distingunt. Et p(ri)mo ponit. 4ᵒʳ p(ri)mi obligati ex ludo. p(ri)mi
eni sunt ipi lusores. & lusorum parentes. 3ª filii & vxores. 4ª domos & loca acco
modantes ad ludend(um). scd(u)m dant alij 4ᵒʳ p(ri)mi sunt p(ar)ticipantes ex aleis. 2ª ex taxillis
3ª ex carticellis. 4ª ex denariis mutuantes. Insup vltimi 4ᵒʳ scd(u)m iungit. p(ri)mi
sunt ludi i(n)spectores. 2ª barattarias vedentes. 3ª barattarias emetes. 4ª no
luder p mictentes. De 4ᵒʳ p(ri)mis p(ar)ticipantib(us) ludi impietatis. Ipo aut
declaremus. 4ᵒʳ p(ri)mos. p(ri)mi nanqz q obligati ex ludo sunt ipi lusores i felicissimi
na ad duo grauissima obligati ad vera pniam & satisfactio cd ipis malis tabulis
i(n) dictis. 2ᵒ ad satisfaciend(um) cd impius luceris i ludo factis. Circa qd ad p(ro)ced(en)d(um).

s bonaueñ. Innoc. hosty. et Ray. quod circa restitutionem eorum que lucrentur ex ludo distinguendum est
quia aut lusor uoluntarie et ex cupiditate lusit, et tunc si amisit repetere nequit. Si autem lucratus
est saltem in iudicio ad satisfacere obligatur. Aut lusit precibus ut in ... aut per nimia aliorum importu
nitate facta ... sicut fieri solet siue facta fuerit in principio siue in medio ludi, cum ille desistere uellet
et tunc si amisit potest repetere. Si autem est lucratus non tenetur restituere perdenti restitucionem eo quod restitutio
non competit illi ... in hac uidetur ... sed debet pauperibus erogari. Ar. ad hanc distinctionem. 14. q.
... non tamen iuxta ... mo ... quia ipse ... fecit et uoluntarie accessit. Cum etiam sit
... Si autem alio dicit ut alias uice cum eo aut cum alio ... quod lucratur
... non minus quod dampnum erat pauperibus dare debet quia ille non ... pauperi sed sua amittit lu
dendo. Insuper qui ille qui fraudulenter ludit restituere tenetur. s. Tho. Et intellige sine fraude
... non intentione decipiendi ... sicut faciunt ... siue committit fraudem in ipso ludo sic
... mittendo taxillos falsos seu ... ueros male tamen iactando seu mendaciter dicendo quod obti
... que alienat non potest restituere obligatur quia ... lucratus est. huiusmodi sunt. s. hosty.
et ray. furiosi. prodigi minores. 25. annis et maxime pupilli mente capti surdi muti
... perpetuo morbo languidi quia tales rebus suis preesse non possunt ... sicut tutores ... ad pupillos uel curatores ... ad alios subditos ...
claustrales ... filius familias qui non habent peculium castrense ut ... uxor que non habet
bona parafernalia. Et ... amministratoribus ecclesiasticarum rerum si sunt pauperi ... sic ...
... talibus ... restituere obligatur non tamen ei qui illa perdidit ... curatori ...
... Si tamen ille qui ... perdidit ... et probabiliter credit ... debitos
... Si autem ... in ludo ... malignitatis participes sunt lusorum parentes et maxime
in parentes ... si sunt permittentes et non prohibentes. 2o si sunt participantes. 3o si sunt
prohibentes ... Cum sit obligatus filios ...
non caret scrupulo societatis occulte qui manifesto facinori desinit obuiare. Sed non
... non obuiet illis sed eos ad hoc inducit quia illis denarios tribuunt in natali ad ludendum
... parentum qui omnis ... scelerum que in ludo patrantur participes sunt et bona
... restituere tenetur. Iuxta illud quod scribitur ... in furis et dampno ... Si culpa
... dampnum dedisse uidetur. 3o si sunt impatientes ...
... auferunt eis ... ut ludit ... perdiderit ... redeunt domum ...
... ex turbulentia rapuit ut ... non ... scelestissimam ...
O impietas abhorrenda. O ... O tenacitas ... abhorrenda et execrabilis.
O gemina ... quis nos docebit fugere ... si penitentes

... perducuntur ... futuram. 3us modus ... mala participates sunt filij et
uxores ... uxores ut quia maritos non monent ut a ludo abstineant ut ... ludo
... et non restituunt ut tenentur, ut quia molestiis maritorum lusorum fiunt impacientes
2o participat filius ... quia ... mutat ... paterni mores ... quia participat alia
... ut si ad inopiam ueniunt ex impio parentum ludo et cogente paupertate
... suspendatur ut ad stipendium currunt et sepius ... Tria non in
magna ... lusorum filie in ... ex participatione talis ...
... quia ex inopia coguntur ... ex ... paterna ... probat
¶ Quarti non omnes malignitatis ludi participates sunt loca atque domus ad ludendum
accomodantes qui omni malignitati qui ibi fiunt ... efficacissima dici possunt
... ipse iustissime leges quas ediderunt ... Celotes imperatores
... eos ... ad ludum domum accomodat. nam hospes lusores tenens
... ff. de aleatoribus. l. i. statuit ... si quis ...
apud quem in alea lusum ... et dampnificauerunt siue ... aliquid ... ludebat
... dolo fuit non datur iudicium ... hic ... intellige de eo qui consueuit
lusores alee ... emolumenti ... si ... apud aliquem. O ...
fons tot ... et ... blasfemiarum maledicta barattaria. O
domus prophana et omni scelere plena. O pessime ... impietates et consumate ...
... que extra locatores procedunt que horrenda iudicia presentia et futura ...
locatoribus preparant. Alius .2. 4or. participat ludi malignitates.

Quarto quod superaddatur alia 4or. hominum genera qui obligantur ex ludo ... sunt que ex ta
bularios participes fiunt. nam ... facientes et uendentes et comodantes atque
illa donantes omnium scelerum que utique cum illis homines operantur efficacissime operam
prestant intercedendo deo iudicio habitur satisfacissima ... reddere rationem. nam
... qui occasionem dampni dat dampnum dedisse uidetur. Quis enim ... reputaret
... culpa ... gladium fabricaret ... ut uenderet seu donaret
seu prestaret ut ... malos innocentes et iustissimos uiros occiderent ... sed ...
... in comparabiliter maius scelus reputandum est huiusmodi opera in tabularium ... innumerabiles
... deum ... et proximos et blasfemie et impietates in toto durabilitatis sue tempore
committentur. Et idem iudicium est de tabellis. 2i. non participates sunt qui fiunt participes
ex taxillis quia omnes eos facientes et uendentes accomodantes seu illos donantes
... ad faciendos eos ... uendentes ex causa ... tabularius ... omnium malorum
qui ex taxillis ... efficax ... reputatur. O infelix et ... lucrum
... ... Sunt tale opus exercent ... non ... matu. Quis enim
taxillorum ... blasfemie ... scandala ac cetera malignitates ... nouate
... et ... Tercij autem participates sunt qui fiunt
... ex carticellis ... Ex quibus ... mala ... ex eisdem
causis ... omnes illas facientes uendentes ut ... alienantes omnium malorum

q in eo geritur prohiber dici debet. Et eodem iudicio fiet de omnibus aliis instrumentis que exercentur in ludis singulis fortune homines ymutantur quia omnes huiusmodi ludi ex legibus prohibentur et per consequens instrumenta cum quibus fiunt. Quare non prestantes dicuntur peccare omnes ad ludendum denarios mutuantes ut aliorum ludo faventes sicut sunt uedentes ut prestantes lumen et consentes omnes homines quia ex predictis patet ad predicta mala causam efficientem prestant. De ultimis quatuor precipitantibus ludi malignitates.

Super addatur alia quarta gradatio horum quam ludorum mala propagat. primus autem sunt ludi inspectores. Quis enim fert proximum ignem et non calefiat. Dicit enim eccl. 13. qui tetigerit picem coinquinabitur ab ea. et addit qui communicat superbe induet superbia. Quis enim aspiciet formositates et non mortale incurret. Quis dubitat quod gravioris in quantitate incurret qui tales nephandos aspicit ludos quam qui respicit carnalia committentes. Cum omnia ibi scelera et peccata transformet in instantes sicut prophetat. Cum plurimis putemus. Os aduentes tobie 3º. ait cum ludentibus numquam miscui me nec cum his qui in levitate ambulant participem me prebui. Ad 2m autem ad hoc quod ludi inspectores mortaliter peccant habet in auctoritate dictus sanctissimus episcopus ff. sive diani ubi ponit quod clerici inspectores ipsi ludi taliter omnis amissio aretur debet. Et ista sufficiat quantum ad ista materiam adque nos perduxit

In nomine Ihesu omne genu flectatur celestium terrestrium et infernorum et omnis lingua confiteatur quia dominus noster Ihesus Christus in gloria est dei patris. Ad philipenses 2º. et in epistola hodierna

Lacrimosa mi porge el timore mi ripriede. La karita me strenge a parlare et ad enunciare el timore me constrenge ad tacere non possando ad pieno dire quello che a tal materia sequiene. Onde taceremo parlando et parleremo tacendo. Et parleremo de quello alto nome che a tutte le cose ad ato nome et la humilita me dice chio non possa de cio parlare considerata la sua immensa gloria dela quale non solo lingua humana ma la angelica virtu machina in posse glorificare quanto merita el glorioso nome di Ihesu. Non di meno perche la amore vuol chio vi bandischa de tal nome sola favella che e in me non tanto da mi / ma da colui che fu in me / questo che esso de chui e el nome dire me fara / Io vendrito / ma che bien vedi como da noi / Se dico che lo e grande / parme dire che lo e piciolo considerata la sua incomprensibel grandeza / Se dico che lo e dolze par chio dica che lo e una amaritudine considerata la sua immensa dolceza / Se ... lo el nomo par chio offendel el chiarire considerata la sua innumerabile ... che infinita come ciaschuna altra virtu che in lui si pone / Donque nessun puo tanto laudare che piu non sia laudabile onde ... la sua magnificentia Iusta quel che dice de David propheta secundum nomen tuum deus sic et laus tua in fines terre. ha vien a dire o signore dio la tua laude e si como quella del tuo nome cioe equale. Modo io che bene infinito infinita laude merita et chusi questo admerabile nome di Ihesu. Onde perche tutte le cose create finite sono et mensurate / seque che nesuna sola natura insieme pero questo sublime nome di Ihesu gia ... nela sua copiosa virtu ad sufficientia laudare / Pero noi piglieremo el subsidio da quela che tal nome volse al mondo porere la qual per la virtu dela sua profundissima humilita ne acquiste gratia che de cio possiamo parlare ad pieno quanto che piu si puo / a laude et gloria de dio e del suo nome salute dele anime nostre et ancora deli corpi ad quela donque ricorreremo cum mente et voce pia dicendo Ave maria et cetera.

Parlando adunque cola divina grazia di questo glorioso nome di Ihesu del quale nela proposta auctorita fa mencione san paulo dicendo che ogni genochio se debia nel nome di Ihesu inclinare

...delo in ... / ... angeloro / ... in quel chore / parlasse di tal fiero / ... ua ... longuato

= ondio me p(ro)pagino ch cosy teste dicevano viva yhu viva yhu cum fino ogi di(?)
del suo capit(ano) o signiore archi(?) petrito gbatuno / ala q(ua)le p(er) la no potetu resiste(re)
dea(?) ch del paradiso nel abiso no cadesso

dero che degn(a)mente lapostolo parla cosy / perch se noi consideriamo be(n)
dal p(ri)ncipio dela creacione del mo(n)do / trouiamo che creata la n(ost)ra
gloria n(ost)ra / et sp(e)chiandosi nela divina scientia doue li loco
se futurer sinu gegono cum p(er)ti / y p(er)s(e) yhu doue(sse) incarnare / et ado
rolo li angeli che sono ogi beati / et satanas supbo, e i suoi segua
cielo p(er)o che fi descripto da san. yo. de nela poca al xij. ca(pitu)lo et
nel nome di yhu hebeno victoria de i maligni spiriti chaciandoli
del paradiso nel abisso no cadeseno . dapoi creato fo adamo e eua
ranco loro p(er) la trasgression del comandamento de dio cioe perch man
giarono delleg(n)o aloro dadio vietato / furo cacciati del paradiso / et
piansero et fecero p(e)n(iten)cia i(n) tanto che de gratiose ig(n)oracioe sue
cedendo insino agli p(ro)pheti / ebbeno li p(ro)pheti revelatione di que
sto glo(rio)so nome di yhu / et che si p(ro)phetono la humana n(atur)a p(er) tal no
me doue(sse) esser saluata . onde no chiamauano altr(o) q(ua)n(do) diceuano so
net vox tua in auribus meis dic a(nim)e mee salus tua ego su(m)
rorate celi desup(er) et nubes pluant iustu(m) ap(er)iatur t(er)ra et germinet
saluatore et alibi mitte d(omi)ne que(m) missurus es / et depo tanto de si
derio et pre(gh)i piaq(ue) adio madar q(ue)sto glo(rio)so nome de cielo i(n) t(er)ra
p(er) noi saluare q(ua)n(do) chel suo vnigenito fiolo fece de purissima v(er)gine
carne pigliare / et / e i(n)terpretato yhu saluatore, unde ben sen
de testimonio / le fecto al nome ch p(er) lui semo dele mani del dia(vo)lo fati
salui / et p(er)o ben dice s(an). y(oanne). scimus q(uia) verum est testimonium ei(us)
et nota la celsitudine di q(ue)sto sublime nome ch dice y(oanne) do p(er)sa sop(r)a
la cantica ch tutto q(ue)llo che dio mai fe / fa / o fara / disse / dice / o dira p(er) la
saluare / e de n(ost)ro i(n) questo santissimo nome i(n)chiuso li tenouj la
sua i(n)charnatio(n)e / p(ro)genatio(n)e / passio(n)e / morte resurrectio(n)e e ala ce
lo assentione che p(er) noi fece / li chi be(n) co(n)tepla co(m)p(re)dera ogni sua
perdira et legie e ogni miracholo ch mai fece e cio chel cielo
e la terra cotiene / e inquesto inefabile nome di yhu e chiuso / et
p(er)o disse san paulo / verbum abreuiatum fecit d(omi)n(u)s sup(er) terram
ut no(n) sit q(ui) se abscondat a chalore eius / deci che dio a fatto sup(r)a
la terra (e)l nome abreuiato / dal calor del q(ua)le nisuna cosa si puo
ascondere / vel viene a dire be(n) ch q(ue)sto nome yhs si uber(?) in di lui
che ogni z. ogni g. let(te)re si richiede / niente dimeno p(er) sententia et

De nomine Jesu.

i(n) stato de gratia colocati / no(n) e piu tempo de timore ma di dolzore
no(n) piu tempo di vendeta ma di mi(sericordi)a / aspeta dio al tempo p(rese)nte el pec
catore che torni a penitencia / doue che nel tempo del vechio testo nel
quale no(n) se ricordaua q(ue)sto dolce nome di yhu / subito dapo el pecca
to madaua dio la uendeta / e rigida iusti(cia) . sop(r)a el suo poplo come tu a(...)
de ysaia p(ro)pheta che . c(in)q(ue) e lxxxv(ii) migliaia de homeni p(er)mise dio che
me fosse amazati del suo poplo p(er) vn peccato / e p(er)o si chiama molta
mente q(ue)l tempo de timore e de uendita / onde ysaia a(...) chapeculi(?) / ecce
nome d(omi)ni tibile venit de longinquo . s(cilicet) d(omi)ni iust(iti)a feruens ardens
e grauas . ardente q(uan)to ala volontade / feruente q(uan)to ala i(n)telligencia / g(ra)
uate q(uan)to ala posanza . s(cilicet) che la humana co(n)dicio no(n) podiua tal peso por
tare / onde no(n) era dio i(n) q(ue)l tempo visibile e palpabile / come al te(m)po p
resente / p(er)o che aparendo ad moyses i(n) vno rubo ardente / tanto ardo
re e splendor i(m)p(ri)m(e) nela faccia di moyses / che retornado moyses
al suo poplo no(n) podeua li giudei sofferire lo splendor dela faza di moyses /
q(uan)ta era la crudelita di iusti(cia) p(er)dura(?) chel poplo nol podeua soferire . p(er)o
dilo p(er) vno groso exemplo . che come i(n) la lama di ferro bene i(n)focata e
fiameggianti no(n) si puo p(er) dileto vedere ne tocare / ma posta si ben sanza
pena vedere et palpare q(uan)do nel agua e stata(?) cada / che si dio hor potete
nel te(m)po del vechio test(amen)to era a(...) p(re)uaricanti p(er) la sua rigida iusti(cia) . che
era tanto timore e pena / ma poi che i(n) q(ue)sta fontana dagua viua
che insino al cielo salise / e stato sp(e)nto / ma poi cioe / dapoi che nel ve
tre dela vergene entrado placato et humiliato ne porto fora el grazi
oso nome di yhu / fato visibile et palpabile / et amutato le p(er)dite g(ra)di
cione / che doue p(r)ima era ai preuaricatori timore e pena p(er) seuera iu
sti(cia) / e gia fato sperata e dolceza p(er) infinita mi(sericordi)a e gratia ai pecatori /
aspetandoli e confortandoli ad penitentia / bene adonque el p(r)imo raggio di
clarato / cioe / chel dulcissimo nome di yhu / e refugio di penitenti
onde be(n) disse langiolo gabriel anonciando la vergene / s(an)c(t)o q(uo)d ex te
nascetur s(an)c(tu)m vocabit(ur) / et san. yo(hanne). al. q(uar)to . ca(pitu)lo scribo vobis filioli q(uonia)m
remittuntur vobis peccata p(ro)p(ter) nome eius / et san piero al q(uar)to ca(pitu)lo in ne nem(ini)

de i apostoli / non est aliud nomen sub celo / datum hominibus in quo sit salus
nisi in nomine yhu / et in summa intendi in questo santissimo nome di yhu
la nostra natura gia esta [illegible] [illegible] perche piu mi amo le sere / possa
ca dapuo el peccato di tornare a penitentia / et dopo la presente vita avere
vagita. Onde non est sì scelerato peccatore che mediante el nome
di yhu non possa ad penitentia tornare et l'anima sua salvare / et questo ve-
di per tuto el nuovo testamento / che mai nisuno infermo / devotamente a yhu
si recomando / che non fusse da lui del corpo e de l'anima fato salvo et ai el
primo regno . . ~ Lo . [illegible] . raggio adiutorio de combatenti ~

Ade rote che tre inimici nui avemo con li quali ci bisognia
nela presente vita al continuo combatere / come sono i demonii el
mondo e la charne / contra li quali si è / fortissima armadura
la fede e la devotione del nome di yhu / et pero tu peccatore ben confessa-
to che non vuoi ai primi peccati retornare / sappi che da questi tre inimici mol-
to temptato sarai / et tanto piu quanto miglior vita elegerai / debiando
dunque per potere quelle schampare / devotissimamente et con gran fede al nome
di yhu racomandare / iuxta quel dicto di david / assumite scutum fidei / la quale
cossa faciendo non dubito che con la gratia de dio et del nome di yhu si
armato sarai / che de tutti tre predicti inimici remarai victorioso / iuxta
quel dito de david propheta / scutum circumdabit te veritas eius non timebis a
timore nocturno / ad demonio meridiano / a negotio perambulante in
tenebris . et cetera . et io posso testificare di molti miracoli che ò trovato
to / seguire da poco tempo in qua nel benedetto nome di yhu / come
vi conterò piu giu . Onde mi par che dio voglia novelamente mo-
strare / la vechia et gia dimentichata gran virtu del nome di yhu
descripta da san marco al ultimo capitolo dello evangelio suo / In nomine
meo demonia eicient / linguis loquentur novis / serpentes tolent / et
si mortiferum / quid biberint non eis nocebit / super egros manus
inponent et bene habebunt / Queste parole da san marco descripte
furo di xpisto yhu / el quale / è / via / verità / et vita / Onde diavolato / he-
retico / chi non crede che in virtu del glorioso nome di yhu si possano

. idia. li cacciare .

idiavoli discacciare . et altri miracoli fare . adonque tu homo o donna fidele credi che
a tal nome si fugesta virtu dal ciel donata / e / in tera da yhu xpisto cola
sua propria bocha confermata / et se diavolo o foleto alchuno ti molestasse la casa
siche habitare non potessi / va se in peccato fossi reduti a stato di gratia be
confessandoti et satisfaciendo . et con gratia fede di una persona casa tua l'aqua benedeta
spargiendo col nome di yhu / et trouerati liberata da questa molestia / et
standomi a matina vene uno da hostiglia per consiglio da me narrandomi
come in chasa sua bregnava un foleto / il quale pareva inamorato de la figlia
et tochava la mano et la galta ala figlia / et sensibilmente faceva molti
atti como fosse stato . . homo et tanto che diceva il padre che molte volte si
colcava in lecto tra lui et la figlia . era pero invisibile / e io li dic il consiglio
che oe dato ad altre di sopra . cioe che lui et tuta la sua famiglia se confessasse et
con buona fe andasse per la casa e p foleto / butando de l'aqua benedeta nel nome di yhu
et così fecie et trovosi libero . da questa molestia / come ritrovadomi mi disse
dopo boni di / Similmente predicando mi in allexandria di tal nome / fo messo
el nome di yhu adosso d'una spiritata et fo liberata di subito / et piu altri ex[illegible] poria
contare / ma che bisogna che io vada per li exempli de la lunga / el me stato dito da questi degni
di fede che in mdomoiada era qua nel borgo d'ogni sancti la quale è stata liberata
col nome di yhu / et coloro qui che vi pur disgusto far piena fede / e non vi
maravigliate in pero che ancor ali huomini sono subiecti i diavoli nela vir-
tu del nome di yhu come descrive sancto luca a .x. capitolo del suo evangelio che
dissero li apostoli a xpisto . domine etiam demonia subiciuntur nobis in nomine tuo et
xpisto . li rispuose / videbam sathanam tanquam fulgur chadente de celo / quasi
voglia dire non vi maravigliate se col mio nome caciate i demonii
di questo modo / perche nel mio nome furo caciati di paradisso impetuosa-
mente giu ruinando come la saetta con impeto discende / onde se ne dete
uno indemoniato per liberarlo havere uno santo homo / homo che ha fede et gran
nel nome di yhu il quale non sia in peccato mortale / et metisone il nome
di yhu sopra questo indemoniato et sara libero . se per el meglio sara de l'anima sua
Onde tra li altri miracoli a questo proposito avete / che san bernardo stando
a milano per gaudio per uno indemoniato per liberarlo et el demonio de colui per lo

dicendo · nome vostro gentil bernardo / ma sibe per el gran signore / e san bernardo
do il domandò chi era questo gran signore e se mai lavia veduto / rispo
se il dimonio che era yhu el quale vide avanti che dal cielo fusse ca
ciato / E san bernardo in quella volta comandò a questo demonio che nel nome
di yhu uscisse di quello huomo e chusi ne uscì / e rimase quello huomo li
berato / E però voi padri e madri devoti del nome de yhu insegna
te ai vostri figlioli che ciò che fanno fuora di peccati faciano nel
nome di yhu / Se manzano se beveno se li se colegano o levano
se legano vogliano o studiare o giocare / nel nome di yhu sempre in co
mença / et vederete grandi effetti prosperi seguitare / et a tutti i ni
mici in el nome di yhu esser superati / I secondi inimici sono el mo
do / cioè le mondane compagnie, e li mondani huomini indiavolati che
sono contrarii a la salute de la nima nostra / e al pacifico e santo vivere /
che se trovano alchuni nel male si ostinati che non possono
sofrire che altri sia dissimili a loro / Onde in una casa se troverà
un fratello vicioso farà beffe del virtuoso / e chusi in una contrada sarà
una donna che teme dio e vorrà abandonare la vanità et una
altra indiavolata mondana farà beffe di lei / Iuxta quel detto Inimici
hominis domestici eius / Ma tu devoto e fidel del nome de yhu fa
te in quel nome el segno de la croce quando da tal inimico sei cossì
temptato / et scamperai et lui sarà abefato / Et medesimamente
tu che vai per mare abi devotio del nome de yhu / et fidelmente
a lui ti recomanda / che da ogni tempesta ti pò scampare / Et tu bia
stemadore de dio per mala husanza / che spesso incori el decimo / per ogni fi
ada che tu el nomini / inginochiati in terra devotamente et di yhu
che x fiade noi dirai chusì che quella mala husanza lasserai / per
che el demonio che ti ge induce a biastemare / molto de tal acto si confunde
e chosì in ogni tuo pericolo devotamente recorri al nome di yhu
e non portare brevi ne alguni segni e fature che sono opere
del dimonio che te fariano mal chapitare / Ma questo / e / el breve

de brevi

de brevi el virtuoso nome de yhu / el quale ogni virtù de la santa scri
tura in si comprende / apto et sufficiente in ogni tuo pericollo ad aiu
tarte / Iuxta quel detto de Salamone / Turris fortissima nomen domini / e per la
bocca di david disse dio / Protegam eum quoniam cognovit nomen meum
predicto anchora per exemplo / Se tu fidel de qual che possente signore
mondano humilmente a lui te recomandasti in un bisogno / non credi
che lui te aiutasse et volentieri / Mai sì / Molto magiormente credi de dio
nel quale non chade ignorancia / ni ingratitudine / ne manchamento
alchuno / Ma ogni ben cognosse / et vole / et può / et a ciascun dechia
rato come de li secondi nimici puoi aver vittoria nel nome de
yhu / I terci inimici sono la carne propria la fragilitade et la du
recca del chuore che a toglie [illegible] el quale nimico / non è più
forte ostachulo chal nome de messer yhu / Onde dice san bernardo
che nome cosa che il nostro chuore humilie chel dulcissimo nome
di yhu / Questo nome se a lui fidelmente te recomandi da ogni
temptacione te schamperà / di carne / dira / di superbia o da avaricia
E però ben la somegla san bernardo questo nome / ad uno electuario
che per homo infermo sia ordinato / per che da ogni pericolo fa star
el corpo salvo / Iuxta quel detto del propheta al [illegible] capitolo / Omnis qui invocaverit
nomen domini salvus erit / Et ai il secondo ragio dechiarato come el
nome di yhu e aiutorio dei gubernati :·~ lo 3° ragio
Sequita el terzo razo che se chiama remedio di tutti lin
fermati · però voi che avetti linfermi atendette a questo
passo quali sono quelle infermità che nel nome di yhu
non siano sanati al dicto che dice xpo come san marco dice nel ultimo
capitolo del evangelio suo / In nomine meo demonia eicient / Serpentes
tollent / linguis loquentur novis et si mortiferum quid biberint
non eis nocebit / super egros manus imponent et bene habebunt
vedi che anchora questo dice / la prova che gli huomeni devoti tenuti

fideli nel mio nome cazieranno i demonii e questo e stato p(er) d(e)chia
ratto nel ij° razo / La s(econd)a cossa che dice sie che sanza nocume
to / tolleranno i serpenti in mano / et de questo se tu che se legge de san
pa(u)lo che j° serpente se li apicco al dito fortissima mente morden
dello i p(rese)ntia di molti et nulla altra lesion se vide · perche devoto era
del nome de yhu · Intendi ancora che molte fiate i serpenti corompo
no lacere / onde ne seque pestilentia i quel che tera o(n)gni da et questa
pestilentia col nome de yhu se tora via · Et dico sperientia ne ho
veduto che cominciata la pestilentia a ferezar predicandomi del
nome de yhu / ad tanta fede se acceseno i devoti di tanto nome e
bona mente tutto quel poplo / che mediante el nome de yhu misso
per ogni casa i soccorso et remedio di quel male mereito che la pe
stilentia cessasse quan sopra ragio naturale devea piu cresere e none fu piu
sentito suspicione alchuna / et chosi fara dio per sua gratia qui a pacha
e i ogni locho dove sia fede et devotione del nome de yhu / La iij° cosa che
dice x° sie / che i devoti predicatori del nome de yhu parleranno nuo
ue lengue / chi guarda sel nome che usi / a tuti vui pare chio dica
cose nuove de quando che quel chano dito tali / La quarta cosa che dice
x° sie / che se i fedelli intendi et devoti del suo benedetto nome yhu / be
ueranno alchuna cosa venenosa / la quel naturalmente p(ro)duce a morte alor
niente noccera / e questo se tu da san zuani evangelista / che nel nome
de yhu bevete un bichier di veneno che li fo dato a bevere et ne
sun nocamento ne senti / la quinta cosa che x° dice sie / che y fedelli
christiani del nome de yhu porano le sue mane sopra linfermi / et nel
suo nome linfermi bene avranno / cioe ben de lanema e ben del corpo
ad exemplo de x° che quando el sanaua alchuno del corpo el sanaua ancho
de lanema / e pero tu che vuoi miracolosamente chura linfer
mi / no andare cerchando et altre fiasche che son prohibite dala santa chie
sia / ma usa questa regola che ta mostrada x° yhu cioe nel suo benedetto
nome de yhu / meti la mano sopra lo infermo / tocandoli la testa o altro membro
honesto doloroso con segni palpabilli e vedrai che miracolosamente
te varira impero che subito nel nome de yhu sara sanato et no
con industria come se fa cole medecine naturalmente / questo esperto et piu

e congnosci(u)to

trouerai miracolosamente nel nome de yhu / se con certe mediane x° a de
rai le quel piu giu te mostrero · Xi el dito de x° per legato gia verificado
y experimentado · procendendo per auto(rita)de · Onde la santa chiesia dice nela benedicion
de laqua / ad expellendos demones morbos quas fugandos divine gratie
sumat effectum / et el propheta dice / saluum me fac per nomen tuum
ut nota eis facere potentiam tuam / Et piero da ravena sopra quel
paso dela salutacio del angelo et vocabis nomen eius ihesum dice / hoc
est illud nomen quod dedit cecis visum surdis auditum / gressum
claudis / vitam mortuis / et potentia demonij extinxit / et a tel
terzo raggio de chiarado cioe chel nome di yhu / e / remedio de
tuti infermati : ~ el . q° . ragio consolatio de pacienti . : ~

Seguita el q° raggio che se chiama consolatio de tuti
y pacienti / e chel sia vero guarda el . 5° ca(pito)lo del van
gelio de san matheo dove x° dice / Beati eritis cum

male dixerint vobis homines / et mentientes propter nomen meum / et
gaudebitis quoniam merces vestra magna est in celis / ue ne adire x°
a suoi discipoli / vui sarete beati / cioe alegri et contenti quando per el mio
nome sarete dai homeni biastemati e inganati / et godrete / che
la merce per io nel cielo a vuj aparechiata in cielo eguanti / et san pa(u)lo
dice / no solo allegarj / ma et mori in ytz pro nome yhu paratus sum / et
alibi ibant apostoli gaudentes a conspectu concilij / quoniam digni habiti sunt pro nomine
yhu contumeliam pati / andavano li apostoli alegri et godenti nel
conspectu del conselio / et sapevano bene che speciano le fatiche et mal trac
tati / da chi erano dongue consigliati / no da altri cha dal nome de yhu / per
el quel lor patire voleano / Et dongue el nome de miser yhu solaço et con
solacio de tuti y pacienti / chi fo el quarto et ultimo raggio de la chia
reza de li . q° . che apartiene al p° stado che / e / de incipienti

+ honoranza dy credenti . ragio . p° del ij° stado zoe / ci proficienti

Seguino mo q° raggi per y proficienti de yhu el p° se
chiama honoranza dy credenti / et chel sia el vero
pensa qual / e / el maor honor che dio ci possa fare
cierto / e / chel ci faza suoi fioli perche se fiolli de dio saremo / saremo

anche suo heredi / et chusi saremo en nelo honore et nela beati
tudine ensieme heredi cum christo el quale / e / fiolo de dio / et honorato nel cielo
e nela terra et nel inferno sopra ogni altro che honor meriti / perche
nel suo nome ogni genochio se enclina del cielo dela terra et del in
ferno / come dice lapostolo paulo preposta / et che nel nome di yhesu credendo
fidel mente / aquistiamo questo honore che siamo fati fioli de dio / el
pruova san zuane al primo capitolo del evangelio suo dove dice / che ada
to dio la posanza ali homeni che credeno nel suo nome / cioe nel
nome de yhesu benedetto de esser fioli de dio / ven adir de dir potestatem
filios dei fieri hijs qui credunt in nomine eius / O gran conforto de y pec
cadori che nesuno / e / tanto scelerado / che non possa deventare fiolli
de dio / donqua menda la tua vita o peccatore / deventado mediante el
nome de yhesu fiol de dio / et non te indusiare che te e indusiato spesso
vien prendi / Et al xxii capitoli dela pocalypsis trovai che san zuane
volse adorar langiello / a quel haparse molto lucido mostrandoli al
chune cosse secrete / et langielo disse non adorar mi ma adora el
creatore / perche insieme contecho et con i compagni tuoi et so servo suo
servo / dove apare che pel nome de yhesu semo si exaltadi et in ho
nor si colochadi / che langeliche natura se chiama compagno nostro et non
permette che la adoriamo / bene se / adoncha el nome de yhesu honoranza
de y credenti / et ai el primo raggio del sexto stado chi / e / honoranza de
y credenti : — secondo raggio dolcezza de y predicanti : —

Eguita el secondo raggio che se chiama dolcezza de y predicanti
perche nome dolceza de cossa cognossuda che passe nea
guaga ala dolceza del cognossuto nome de yhesu / Onde
se uno pecha piui el cognioscer ama che la cossa cognossuda conciosia
sia una pietra preciosa per scientia / viene poi mamor de essa pauro
sia / non e chusi del nome di yhesu · che chi el cognosse piu pin for
te lama se mai per alguno quello contemplandolo bene non dovesse per mio
alguno avere tanta / e / quela dolceza che vi te novo / Et pero el pre
dicator dela verita dolcissima mente predica et sente del nome
de yhesu · va piu che alchuno pecho ne altro stato de alguna cossa cre

ata che persona sia cognoscha / conforto anchi dal amore ad predicarne
iuxta quel dito de san pietro / descrito da san luca nel libro de i acti de apostoli
ai 4° capitoli / che siandoli per i principi di sacerdoti comandato che el non predicasse
piu del nome de yhesu / respose non enim possumus que vidimus et
audivimus non loqui // El · 3° raggio de perfecti : —

Lterzo raggio del nome di yhesu che se aptien a questo
3° stato se chiama adiutorio de y perfecti / perche
se tu perfecto nel amor de dio prendi special de
votione del nome de yhesu / agevel mente te troverai la volonta
a piu a piu amor acesa / iuxta quel dicto de david / deduxit me super
semitas iusticie propter nomen suum / dice david / che dio la menato per
la semita de la iustitia mediante el suo nome cioe di yhesu benedetto
e sapi che la semita de la iustitia sie la via streta de andar i vita
eterna / cioe la via de i consegli che sono voluntaria / poverta / ho
bedientia et chastitade / Et molti ne vano al paradiso per questa
via come dice david mediante el nome di yhesu / Et anche per la
via larga ne vano asai i vita eterna per la vertude de quel glo
rioso nome di yhesu et chiamase la via larga de andar i vita
eterna / la via de y comandamenti de la lege che son · x · come tu say
et se non y say imparali ben azoche per queli possi nel paradiso en
trare / et per quel angusta via se vada i vita eterna non sanza el
lume / et non e el lume / cioe el adiutorio del nome de messer yhesu alguna vi
ta / iuxta quel dicto del salmista / i lumine vultus tui ambulabunt et i
virtute nominis tui exultabunt / bene se / adoncha el nome di yhesu
adiutorio de y perfecti che fo el · 3° raggio del sexto stado da de
chiarar : — sostegno dei defecti / raggio · 4° ·

Eguita el · 4° raggio del che se chiama sostegnamento
dei defecti / perche se alchuno / e / tepido e pegro
nel ben fare o fiedo che nei peccadi sia / invechiato de malo
i pezo per la via del inferno ruina / pur sel vuole dal nome
de yhesu / miracolosa mente esser sovenuto / e che el sia el suo se

guarda lato di san piero / in verso quel povero zoppo / quelli asperando che
li dimandava lemosina / disseli san piero come tu hai nelli acti de
li apostoli al 4º capitolo · non me a horo ni arzento / ma quel chio ho
te daro / nel nome di yhu nazareno lieva suso et anda / et de
subito lievo suso quello infermo fato perfetamente sano et andava
di quanto al seguimento dela litera / chel nome di yhu fo soccorso
al manchamento dela sanita / di quel poverello zoppo / che dal ventre
dela madre / era chusi insino zoppo uno infermo / Ma a moral intelle
to da adintendere el peccatore ne peccati nato e nutrito el quale
assai infermo de lanima et arsirado et zoppo / che dasi non puo al
paradiso andare / A costui dice san piero / che lieva suso et andi
quando el confessore o el predicatore lo confessa chel se remuova dala ma
la usanza del peccare / et vada a tore penitenza disposto dal indu
inanci del ben operare / et quando questo confessore prende licenza el confessore di quel
peccatore / non oro ni argento ma quello che val piu che horo ni argento
perho che questo la auctorita che la dado christo per sua solve nel nome del patre et
del fio et del spirito sancto / et questo modo mena chostui penitente adrito
in paradiso / dove che prima per el suo defecto caminava verso lo inferno /
Ma el nome del fiolo nel qual insieme quel del padre et del spirito
sancto / fa costui fiolo nel nome di yhu / dunque e ben vero chel no
me di yhu se el firmamento de desiderij / et ha · 4 · ragi del quarto
stado et chiarati — Stado di questi raggio primo sospiro di meditatione:

Esta a vedere li quattro ultimi raggi che aspettano ali
fetti el primo se chiama sospiro et meditatione
chi el prova me intende che la anema devota et
fedelle et contemplativa del dolce nome di yhu non puo tenere
che spesso per luj non habia dolcissimi sospiri / et chel sia el
vero / aldi quelli dolcissimi sospiri di san bernardo / quando medi
tando sospirava dicendo / Dulcis yhu memoria dans vera
cordis gaudia / sed super mel et omnia / eius dulcis presentia:
Nil canitur suavius / auditur nil iocundius / nil cogitatur dul
cius / quam yhus dei filius / yhs dulcedo cordium / fons vivus

^ quam dicere sufficimus

lume mentium / excedit omne gaudium / et omne desiderium
Jhesum queram in lectulo · privatim et in publico · clauso cordis cu
biculo / queram amore sedulo / Chum maria diluchulo / yhesum
queram in tumulo / chordis clamore querulo / mente queram non hochullo
Tumbam perfundam fletibus / lochum replens gemitibus / yhu provolvar
pedibus / strictis herens complexibus / Jhu rex admirabilis / et tri
umphator nobilis / dulcedo ineffabilis / totus desiderabilis
Mane nobischum domine / mane novo chum lumine / pulsa noctis caligine
mundum replens dulcedine / Amor yhs dulcissimus / et vere
suavissimus / plus millies dulcissimus / quam / Expertus ergo
stre / amore pienz posite yhs ardentem quere / querendo in ardescere /
yhu auctor clementissime / totius spes letitie / dulcoris fons
et gratie / vere cordis delitie / Chum digne loqui nequeam / de te tamen non sileam
amor facit ut audeam / solum de te gaudeam / yhu tua dilectio
grata mentis refectio / replet sine fastidio / dans famem desi
derio / Qui te gustant esuriunt / qui bibunt adhuc sitiunt / desiderare
nesciunt / nisi yhs quem diligunt / Quem tuus amor ebriat / no
vit quid yhs sapiat / felix gustus quem satiat / non est ultra quod chupiat
yhs dechus angelicum / in aure dulce canticum / in ore mel mirificum / cor
di pigmentum celicum / Desidero te milies / mi yhu quando venies / quando
me letum facies / et techum me suscipies / yhu mi dulcissime
spes suspirantis anime / te querunt pie lacrime / et clamor mentis intime
Dilecte mi revertere / consors paterne glorie / hoste victo prospere / Jam
celi regno fruere / Jam prosequamur chum laudibus / yhs hymnis et pre
cibus / ut nos det celestibus / chum ipso frui sedibus:
Et sta ho odita devota ai questi alchuni dicessetti sospiri per el
benedetto nome di yhu spesso devoto meditare sapialli comparare
et tenerli a mente cercha di acquistarli che puoi se vuoi / et tien per
regola / dunque non chiamarti per ogni volta chel nome di yhu odi ricor
dare / come ne la ave in quanta tu vieni aquel passo / et benedictus fructus
ventris tui yhs / et chosi per ogni altro modo che tu aldi nominar
yhu inchina il tuo genochio / et sapi che nol farai indarno che
per ogni volta tu guadagnerai · 40 · di de perdonanza de instituto
della sancta chiesia / et alchuni dicono · 80 · / Adunque sta questi me

detati tu uoi passare debeti ?tinuo del nome di yhu ?la me-
moria ricordare / aq(ue)l glorioso leto spesso orare / cola uolonta so-
ma dolceza di lui gustare / et ?tuto lo sforzo nedoli sospi-
ri del nome de yhu ?se inuocare / et ai de q(ue)sto .3°. stato di ?-
p(ro)fiti el .p°. ragio che se / sospirero di meditarti ∴ suffragio de horati

Seguita el 2° ragio che se chiama suffraggio de
le orati / on se tu uoi le oalchuno alt° de infir-
mita liberare / butati inzenochioni ?feruete

= o diuoi alt° houesta gr(ati)a adio domadare

orar domanda nel nome de yhu q(ue)l che tu uoi che tu darai / se
?le ?derio che ti dico ?sederai / Et che sia uero uedi san Jo ai 15
ca(pito)l(o) del suo euanglio che dice / Quodcunq(ue) petieritis patrem in no(m)i-
ne meo dabit uobis / parla yhu ?o e dice qualunq(ue) cosa domandarete
al padre nel mio nome el ue darea / ben sei certo se non le di-
qu(a)la uera el dice che no sono pure io chel dico / Ma tu dirai se io
i domandate nel nome de yhu perauete molte gracie / le q(ua)li
no no abudi / et io te rispondo / che tu no ai domandato / re-
ente nel nome de yhu / p(er)che no se intende domanda alguna co-
sa nel nome de yhu se tu no fai .4. cose / la .p°. che tuti
?fessi co tuta la tua famiglia / p(er)che simile ti bisogna fare
?dio che tu facisti chu un modano signore / se gratia
alguna li uoresti domandare / certo tu cercheresti de farlo
suo amico / et no recaueresti in chasa tua alchu suo inimico
e cosi fa co dio / ?fessate acio che tu deuenti suo amico
e fa ?fessare tuta la tua famiglia acio che nisun nemi-
co suo abi in casa tua / e sapi q(ua)nto e utile q(ue)sta ?fession
che dala s(an)c(t)a chiesia p(er) un directo fo comandato al medico
che se alchu infermo uisita no de p(er)siomo ?fessato / p(er) la
p°. medicina li debia la ?fession ?suadere / considerando ch(e)
spesso p(er) li pecadi uegono le infermitade / et no solamete
a chi tal pecadi cometeno ma plor tribulare in q(ue)sto modo

ai fioli

nome de yhu / che ap(os)toli el chuo ala so morte / li fo tronado el n(ost)ro
el chuor el nome de yhu de lete doro / ma p(er)che ap(os)tochi e ?cesso tal
gratia / de portar el nome de yhu ?tinuamente nel chuo(r) / q(ue)sta e
e utile cosa / e che le altre specie de lete siano tronate / e siano
usate diuisamente s(econ)do diuersa facultade dely ho(min)i / La quarta cosa
che te besogna fare / se uoi nel nome de yhu gratia acq(ui)stare
che tu domandi ?ferma fede / q(uia) sine fide impo(ssibi)le est placere
deo / dice san pa(ulo) che sanza fede impossibile e placere adio / la 3a
chosa che besogna se che tu domandi cosa che sia bn placa
che molte uolte domandiamo pazamente q(ue)llo che saria g(ra)ua ala
nima nostra se dio el desse / e mo diuiene che no ce exaudisse / p(er)
ch(e) lui ama plui lanima che ho(m)o / e p(er)o dice xp(ist)o nescitis q(ui)d pe-
tatis / aqli fioli de zebedeo / che domandauano de esser grandi al
mo(n)do / et po tu che uuol auere la gratia mediante el no(m)e
de yhu / domandala sep(re) ?condicionada / cioe / se e / bene placita
toa / o de colui p(er) chi la domandi / et ultimamente humiliate / et di /
Fiat uolontas tua / Signor mio sia fato la toa uolontade / et
se ?q(ue)sti ?dicion che te odete p(er)derai / sanza dubio nel nome
de yhu sarai exaudito / et che io te dicha el uero al de dauit
che tel p(ro)uona / beat(us) uir cuius est nomen d(omi)ni spes eius et
no respexit in uanitates et in sanias falsas / Et nota
qui uno belo exemplo auanti chio uada piu zo / che siando .p°. de-
uoto de san tomaxo infermadose grauemente / ando ala sepul-
tura de san tomaxo p(er) grandolo deuotamente ch(e) p(er) mezo de la
soa intercessione fosse da q(ue)la infermita deliberato et chusi
tene / e / dapo fato sano torno a chasa sua / e como dio
uolse p(er)che era deli electi auita eterna ?sidero tra si che
no auea domandata la gratia / ?q(ue)la ?dicion / se p(er) el meio era
de la anema soa / Et chusi te(n)e medo auere mal domandato / ritorno
ala sepultura et fe q(ue)sta horazione p(er) la q(ua)l domandi p(er)do-
nanza se la auea mal domandato la gratia de esser sanato / et se la
infermita o sanita fose plui utele ~~ala a(n)i(m)a mia~~ ala salute
de la a(n)i(m)a mia in q(ue)lo stato metami / e ?sei q(ua)n alui piace / fich

= molto suo famiare in uita / dep tarnose de san tomaxo

dime ottima mete sia fatto la sua optima volonta / e compita la horatio
ritorno i fermo chome de prima era / Adalj ad intender che prima
no aueua saputo domandar / impero che la santa teradonosa alanima
ela i fermita vile / i tanto che cō buona patientia portadola i fino
ala mote / merito gloriosa mete dandar i vita eterna et pero tu
che intendi i para de domandare : / gusto de contemplati stato 3° ragio 3° :

Seguita el 3° ragio che apertien aj perfecti el qual se chiama gusto di contemplanti / e chel sia vero / aldi santo bernardo che del nome de yhu parlando dice / Arridet

et ois oro . in hic pinguedine cōdita / dice che se chose / o ogni
spirito sel nome condito cō la grassezza / cioe / cō la diletatio e dolce
ça del nome de yhu / et ysaia / nome dne et memoriale tuum /
desideriu aie / dice ysaia / o signior el tuo nome / et la memoria
che diti auemo per el nome tuo benedetto de yhu / e desiderio de
lanema / cioe dej perfecti contemplanti / bene / adonque el nome de
yhu gusto dej contemplanti che fo el 3° ragio dado clarare
che apertiene al 3° stato : // gloria dej perseueranti ragio ultimo :

Seguita / mo el 4° e lultimo ragio che se chiama gloria dei perseueranti pero che a nj sera sera coronati

La gloria de vita eterna serano a quelli che persina ala
morte et cō ferma fede et deuotio del nome de yhu perseue
rano / vn no cōtirperiit sed qui perseuerauerit vsque in finem hic
saluus erit / et sapi che maj nisuno neandera in vita eter
na se no con questo boletino del nome de yhu scritto nela fronte / e /
chel sia vero / guarda al / 14 / capitoli dela apocalipsis / doue sa zuan
dice / vedi sopra monte agnu stante et cū eo 144000 omnes
habentes nome eius et nome patris eius scriptum in frontibus
suis et cetera / et dauit gloriabuntur in te omnes qui diligunt nome
tuum / che vol dire dauit / o / signior reaueramo dati vltima
mente la gloria tuti i perseuerati nela dilectione del nome tuo / et
pero tu che la futura gloria aspetj / nel nome de yhu studia de si
i perseuerar nela mete che alultimo passo ch tuaj a fin de questa

vita nelaltre ele apparaue ad xpisto de . pa . apostolo chesse i posto nelamente
lebe e si dalui fo apparaimito / ch in vita e in morte alquanti lebe quasi i
bora / si ch no se leze cho en la santa chiesia piu notante del nome
de yhu che fo san paulo . e to quello predicando grado i mo grandissimo fru
to fece / Onde tra altre marauigliosi efecti piglieremo dj vno i vita
soa laltro i morte / nela vita de san . pa . tuaj ch predicando luj athene
el nome de yhu / e ra tra altri grandj phi dionisio molto incredulo
te che delettasse aldir san . pa . predicar / alquale cō ferma fede et deuo
tio del nome de yhu disse san . pa . / dionisio va di a quello infermo ch
nel nome de yhu / e chosi fazendo dionisio / subito quello infermo
si leuo suso e fo perfecta mente sano / per la qual cosa dionisio se conuerti e se fe
pri vno libreo merauiglioso de diuinis nominibus / Et nela morte
de san . pa . tuaj / ch andando a sustegnir el martirio per amore
de yhu xpo fo spresso cō el chao et gla bocha nomaua el nome de yhu
che siando separada la testa del busto ancho ela disse ua yhu / i tanto
che se godo tre salti chela fe tre uolte tocando terra / tre fontane
daqua viua produsse / Et chusi vedi come i deuotio del nome de yhu
perseuerando merito santo . pa . i vita e i morte / in la creatura
raxoneuelle chome fo dionisio incredulo ala fede / quentelo credulo
et i quello infermo sanandolo / et i la creatura irraxoneuello
come fo i laqua producendo i tera quele 3 . fontane per dite solo colo
tocare de la soa testa nela virtu del nome de yhu / merito miracolo
colo fare / et gloriosa mete de questa misera vita al celo andare /
bene donca ha vero chel nome de misser yhu / e / gloria dei perseue
ranti / che era lultimo raggio dado clarare / siche se questo glo
rioso nome cioe de misser yhu / a / tanto tesoro i si de uertude
o / tante piu quanto a quelle no no puo esse / merita che in luj sia
verificado el dito de paulo / che dice in nomine yhu oe genu fle
ctatur celestium terestrium et infernorum et hoc lingua confiteatur
quia dns noster yhs xpo est in gloria che fo le parole preposte de
la sua pestola dela quale lette che se scrite / e / i questo nome yhu ve
giamo dela soa zentilissima exposition / et sara finir ala
nostra predicatione :

= el qual a tutj j alti adato nome

Un quatro intelecti che la schritura se puo dar et
no piu g tuti. q. vedi mirabilmente in uno par
lar misticho esser g preso / el. p.o intelletto / e / li
tale / el. 2.o / e / anagogicho / el. 3.o e / alegoricho / el. 4.o / e
morale / del. p.o inteleto. 3. considerazion piglia / che son
1.o luocho) quato a una considerazion si e chel nome de mis. Jhu se
2.o le lete) scrive p. 3. lete g uno titolo de esso e tuto e belo
3.o la forma) e no sanza grandi misterio :
Laltra considerazion che lo luocho / dicho che vuol esser el sole g
el champo azuro / cioe / qe in sole posuit tabernachulum
suum / et perche chome una pretra preciosa / merita esser po
sta nel piu prezioso locho e metalo / che / e / loro / e chusi e el
nome de mis. Jhu che / e / nome sopra ogni nome nel piu prezioso
locho che / e / el sole co xii ragi fiamiganti e flessi giadi
tra quali debeno esser. 8. picoli uno meno delaltro dissposti in
muodo de organi / o / de dale /
Quanto ala. 3.a consideratione sie la forma / che puo esser in. 3. modi
cioe / itondo in schudo et in quadro / et vuol esser la largeza del
quadro / quato ochupariano. 2. ragi di grandi gionti inse
me : ~ Il anagozicho p.o inteletto :
Iciamo prima che vuol dir anagozicho / Exal
sus inteletus id est ptat / et dicitur abanna / quod est
sursum / et greco quod est rea / quasi intelectus de rebus
divinis / or achasa / prima le lete exponiamo / se p. 3. lre
si scrive abreviato / e la e el / I / el qle / e / tralie. 5. vochale / et / e /
la menor letra dela a. b. et / e / duplex consonate / et pur cerv
y. cosi / ha significhati / p.o [illegible]
p.o significha el fiol de dio in mezo trale 3. persone padre et fio
et spu santo
2.o significha el fiol de dio picolino. concepto nel ventre dela vergene
intanto che dirono y dotori che lo spu sco piglio una picoli
sima parte del sangue dela vergene et formato. xo. cra si
picolino che no lauesti potuto vedere /

Et ideo verbu abreviatum fecit dns super terraz /
Lo 3.o inteleto significa duo sioni ch xpo fece el primo
dela sensualitade quando dise pater si possibile est transeat chalix iste
alt.o echo i sonno / laltro fiat volontas tua scdo la razone /
altro Ego et pr unum sumus / e co uno sono / laltro / moriertur
et sepultus est
altro Verbum / charo factum est
Quarto inteleto / ponese / y / k / l / perche be che no sia minore i
forma / niente dimeno in grecho la raxone / la minore dela. b.
h. Nome letera ma aspiratione et / e / fato come la dona gravida
che / a / el corpo grosso davati / et / e / la / 8 / letera dela / a / b /
est in esse in grecho come do bastoni. H. p.o signu lo spu sco
2.o signu ch no c fu cornistione virile g la vergene m. et po
dire la chanticha / dilecto meo m. et ego illi / parla la ver
zene. m. / et dire / dilecto meo. m. / qr ab eterno sanctifichata sum
ab illo et electa in muliere / Et ego illi / perche da poi li so g
sentido / et dire domine aspiret dio / cioe / mado sopra de
me lo spu sco per incharnare / et dechinet umbre / che la
forza dela letera et linteleto / et linteleto dela letera sie luna
perche / e / chome la dona gravida / significa ch lo spu sco ingra
vido la verzene / per lo. 8. no significa la resurectio deli beati
in grecho scritto como do bastoni significa ligame dela divinitade
cola humanitade / 3.a significa / ligame del p. e del f. in uni
recreare / e g pirare et beatificare / le qual operatione per amore
de dio in uni procedeno. 8. si scrive longo e retoreto / et / e /
in mezo tra. c. et. t. p.o significa dio che ha polenato in
maiesta che no se volse inclinare a nui / fina ch la verze
ne volo se abassare / 2.o significa la grandeza immensa de dio te
abreviata per nui / Et significa che involuto nel ventre dela
vergene / et significa quod verbu caro factu est / perche de
cu in su se schonde / significa per nui et venturo hoschulare
se / 4.o significa che prima nel vechio testamento guarda

in le croce de xsto / et poi che fo incarnato li anoltato le x.
et sa inclinato el chapo al t. cioe ala croce / no uedeta
che .t. e / una croce / aziandondo el suo unigenito fiolo
per noi recomperare / a patire morte per noi dar la uita :
El titolo significa la nostra transgressa colpa per la quale fo posto in
croce / el traverso so per significa fatica e pena / e uedi che
tu fa nela croce questo traverso
Ancora e disteso per .5. lettere Jesus et significa le .5. plage de
xpo / altri significa .I. chome hodito / e / significa che xpo
disse / e / questo fu lanzato sula croce nela sua per noi passio
nata / ouero se puo dire che questo tu perchi daj una lanzata
a xpo cluj dice / e / uedj che / e / el lanzado / de le bo hue
formanj et ... per tal peccato / poi uiene el primo .s. che significa
lomo saluato per lo batesemo et poi sacrificato / laltro / s / ueno
luto significa nostra transfigurante /
Lo .V. significa secondo / u / amore / u / dolore / quasi la croce
de xpo longo amore lato dolore / e perche / e / lultima dele uocali
significa lultimo dolore / et amore smesurato / che ebe xpo
passionato per noi / quia omnis consumationis uidet finem latum man
datum tuum nimis / et uedi che / u / e chiuso da pe / a no
noler la sua pena an comunicare / o / di / X mo che amato
ma / ..ol hodierne / fa me / amare / chi u amor / chi u hodier
me / et apta da chapo significa che apto era / el cielo per amori
anuj et no ad si
A la santa croce anagogicha mente lo lucho cioe el sole
significa la gloria de uita eterna perche chome el sol / a / 3 . xsta
splendore / caradato alanima / altri significa quel dire / Ego sum lux
chalore / uerde / mundi / quia habitat lumen inacce
uigore / posede / et gode / dio / sibile / poi dice gloria che consista
uita nostra et per amore :
Dodici raggi significa abundancia / perche .X. basta come sono lj

comandamenti / perche a saluarse basta y . x . comandamenti saluare
lj .8. ragi picoli significa j beati magiori e minori in gloria / quia in
domo patris mei / mansiones multa sunt
per la 3 consideratione / cioe dela forma / el fondo significa la gloria de bita
eterna / che non a termino come el fondo in si non a chapo / Onde questi
tre cerchi significa i durati et uita eterna / che sono reali e grandi
e nostri paiono hochi de cornachia / et lando che de questi dar ghieto
ne portano i putti al cielo / o / de stragi se troua la sua facta no parlia
ma per che da picoli se debe abituar in la deuotion del nome de yhu
Lo terzo intelecto alegoricho . i . aliena loquium quia
aliud intelligitur et aliud sonat et deriuatur ab
allon quod est alienum et gore quod est loqui / capitur
aliquando alegoria secundum papiam / per spirituali expositione . le 3 . lettere
significa la fede dela santa trinita che tiene la santa chiesia :
El lucore che / e / el sole significa la sapientia luminosa dela santa chie
sia / che saporosa per tanti martirj e molti doctori / altri significa la
uirgine dela quale se dice quasi mulier amicta sole / altri expressa sapientia
xristiana / nela quale le 3 . cose el nome de nostro yhu xristo e incluso . —
Dodici raggi / 12 apostoli significano / che per el mondo se andarano
reuoltando / altri li articholi dela fede dali 12 apostoli fati
e predicati / .8. raggi picoli significa i doctori alguni mazori
et alguni minori / chome san gierolimo santo agustino di
magiori san bernardo de minori et cetera
La santissima forma in questo intelecto uole essere in schudo ad significare che el nome de
yhu / e / el schudo / e defensione / e perche lo schudo ∇ / al tre chantoni
significa la santa trinita dela santa chiesia che / e / p . et . f . et spiritu
santo inclusa e nel nome de yhu / unde scuto circumdabit te
ueritas eius non timebis a timore nocturno / :
El cholor del cielo significa la fede che multi lumi come lo cielo
con molte stelle : — intelecto . quarto . tropologicho . i . morale : —
Quanto al . quarto . intelecto morale cioe tropologicho / quod
deriuatur a tropos quod est moralitas / et logos quod est
sermo / perche tropologicus / sermo . i . moralis intelectus

quele .3. lete signi[ficano] l'acre formatio de l'anema nostra ne le
sue .3. posanze che sono
= intelecto
= memoria
= volonta
.I. signi[fica] lo intelecto reformato per fede
.S. signi[fica] speranza de vita eterna che tu aj
.H. signi[fica] l'amore che tu aj al spirito santo
El sole signi[fica] la gratia de dio / unde san pa[ulo] signiavit nos deo
I .12. raggi signi[ficano] l'abundantia de le gratie che dio te da se tu vole
che gratie ne vuoli tante te nde da
.8. picoli raggi signi[ficano] le gratie gratis date / oltra la caritia / come
sono . . . :
= Beleza
= forteza
= recheza
= la gratia del [?]
La forma di questo .q[uadr]o. intelecto vuol essere in .q. che
signi[fica] .4. virtute chardinale / cioe
= prudentia
= justicia
= temperanza
= et forteza
Dunque visto l'intelecto del nostro nome
sancto da dio anni in sì gravado
adoncha questo contemplemo et di
votamente pregemo che ne dia gratia che 'l senciamo in
sechula sechulorum amen :

Domus repleta est ex odore unguenti. Johis 12° ca[pitu]lo
Carissimi, le precalegate parole sono di san Johani
al 12° ca[pitu]lo del suo evan[geli]o. le quali parole sono dite in memoria
de la unctione de i pie de yhesu xpo fata da sancta maria madalena in casa di quel pha
riseo / che se chiamava Simone lebroso / Et vulgare parlando
dice san Zohani che tuta la chasa fu piena de odore di quel precio
so unguiento et però noj faremo in questa predica de .3. case . unde la prima
p[rim]a = Casa de natura
2a = Cassa de gracia
3a = Cassa de gloria
= La p[rim]a. casa sie / l'anima nostra
= La seconda sie la sancta chiesa
= La .3a. el paradiso
Et perche queste .3.
chase si fatamente
tre insieme sono
ordinate / che da la .p[rim]a. a la seconda et da la seconda a la terza si perviene
secondo el suo ordine / de queste chasse noj trataremo secondo el tempo ci basterà / et perchè in questo di secondo il nostro stilo toca a tractare de la de la
seconda pena de la sexta alla del nostro glorioso serafino / che ne signi
fica uno amore gratioso / Nota nome gratia da dio in l'anima
nostra la quale gratiosamente et con grandi deligentia [?] furono
de le debia considerare. Et p[rim]a pigliaremo .3. le quale apartengano
a l'anima in stato di natura / le .3. seguente in stato de gracia et le ultime
.3. aucho respecto a lo stato de gloria vedile per ordine questa prima
anima mia
p[rim]a = Ingrata alteza sia l'anima creata
2a = Digno tesoro sia l'anima explorata
3a = Congruta diligentia sia l'anima guardata
4a = Con grande dolore sia l'anima perduta
5a = Con grande fadiga sia l'anima recuperata
6 = Con grande admiratione ella sia veduta
7a = Con grande gaudio ella sia fortunata
8a = Con grande pregio ella sia recomperata
9a = Digna gloria ella sia beatificata
Ex poste la p[rim]a. gratia ben considerare
templare queste .3. cose p[rim]a
Da chi sia l'anima creata | p[rim]a questa
Come sia l'anima creata | 2a
Perchè sia l'anima creata | 3a
Dico p[rim]a che l'anima nostra fu
da dio summo maestro di maestri
inmediata mente creata / Co
me trovi nel genesio al .p[rim]o ca[pitu]lo che formò dio el corpo del .p[rim]o
homo de terra / Et inspiravit in faciem eius spiracholum vite
che non altro a dire se non che in quel corpo così de terra formato infuse
dio l'anima che lo vivificasse / Et è niesuno che dubiti / se lo corpo

tenere dio fu sufficiente a cotal misterio fare / Et sedan che .3. co
se sono de bisogno ad alchuno effecto produre / cioe / potere / volere / et sapere
le quali .3. cosse / sopra tucte le creature perfectissime
sono in dio / Et per vn modo incredibile ordinate
Onde perche / chel vuol / sa / et puote / ogni bene et so di
vita et infinite ragioni tucte lunj verso dispone et governa
60 et po dire quel buo Boecio / de conso. phie / O qui perpetua
mundum ratione gubernas Terrarum celique sator / qui tempus
abevo / Ire iubes stabilisque manens das cuncta moveri.
Dio ancora / e / quel ben che meglo pensar non si puo come i theologi
determinano ad chui solo aptiene dicreare / Come trai da santo
augustino in lo soliloquio cap. 9. dicit nulla manus angelica ita nulla possit
creare vermichulum / sic nulla creatura ita creat minimum arboris folium
sicut nec creatura ita creat vnum chapillum albun pro facere aut nigrum
Sed dispositio manus tua chui omnia parent omnino sunt posita Adunque la terra
nostra non fu da altri cha da dio recata Onde david questo propheta Ma
nus tue domine fecerunt me et plasmaverunt me da mihi intelectum
ut discam mandata tua / Et ai mo pregio et pareto che la terra
nostra fu da dio creata che chera la prima consideratione da dichiarare ;
Vedi secondariamente come fu la terra creata cioe come bella et nobi
le dio la creo Et questo contemplare nota vna auctorita di san paulo scri
pta nela sua prima epistola / al Romani quando disse Invisibilia dei per ea
que facta sunt intellecta conspiciuntur / dice san pa. che le cose invisibilli di
dio sono col intelecto comprendamo per le cose facte cioe per le cose
visibili / Et donque volendo noi contemplare la beleza dela terra / la quale
e / invisibile per la predicta alegata auctorita per le cose visibile discoreremo
Et cominciando dala terra / che tucti hanno li elementi in situ et in
perfectione / e / sotto posta secondo la vera determinatione de philosophi / po
che e / piu di materia e mancho di forma che alchuno altro elemento
pero pa niente di meno vedi como la sie / bela et come nobile
pero che da lei procedano tante bele et nobille cose / Come sono
herbe fiori albori et cotante bele varietadi / Ma ancora piu soto
non vi tenomino in la terra le vene del piombo / del ferro / del argento
de loro / et delo pietre preciose / che sono de amirabele beleze et
virtu / le quali cose tucte dimostrano la beleza dela terra / che se
da sua natura non fusse bella et nobille / non poria queste nobille et bele
cose produre pero che vulgarmente se dice / mal / da chi non / ae / et
tu per experiencia vedi / che di vn vasello da pozo non si trovera maj
vino dolce / Et sapi che la terra si e la stala di questo vniverso palazo
mundiale da dio creato et habitato / et se questa stala / e / cosi bela
come credi che siano bele le altre stancie / et chome credi che
bella sia la salla di questo palazo dove habita dio per gloria che / e / el
celo impireo dove la mia beata sua sposa cerca mia / certo io
credo che non sia ingegno humano che possa tal materia cercharne
/ ne apta alchuna lingua a cio narrare / Vn si legie de
vno grande philosopho / che .30. anni si afaticho per conoscer / al
primo la natura di vna ave / et non potendo per cio avere sua intentione
elli stesso ad disperatione mosso se anego / Ma pure superficialmente
procedendo secondo la determinatione de philosophi naturali sapiamo che
dieci fiate piu bela / e / laqua che la terra disuguagliata / et el faire cento
volte piu belo che la terra / et el fuoco mille volte piu bello / el
celo dela luna diecimilia volte piu belo che la terra / el secondo celo
che / e / atribuito al pianeto che se chiama venus / e / cento milia volte
piu belo / el quarto celo che se atribuise al sole / e / vn milione di
volte piu belo / el .5°. celo che atribuito a marte / e / diecimilioni
di volte piu belo / el .6°. celo che / e / de iupiter / e / cento milioni fiate
piu belo / el septimo celo che / e / de saturno / e / mille milioni di
volte piu belo / el octavo celo che / e / quello el celo stelato secondo alchuni philosophi / e / diecimilia milioni di volte piu belo / et sopra questi celi metono
li theologi el celo cristalino / el quale chiamano primo mobile el quale / e /
diecimilia volte piu belo che non e el celo stelato / fanno
tu ragione anche proportio piu perche belo sia che la terra / vltimamente
/ e / el celo empireo el quale non si move ma si sta quieto sempre
lucido sanza tenebria / Et per cio vni formo sanza alterazione

alchuna / Questa e la regal sala di qsto palazo medial / Oue ecco
regni et dug. dnarum hera yhs xpo salvatore nro et oo
ave beate chu co / Et in qsto cielo ipireo hera chu xo co i suo sa
i gloria / et come pensi ch debia cc belo qsto cielo aereo coreo ch
cia schaduno habia fadiga de intedelo notarero de narlo / Che
donque dovemo dela belega et dela nobilita de laia / che pur nal
mete parlado ogni belega e corporale nobilita trapasa / Jux
qla. e / corpus dicitur est gratia melioris / Questa e / e / vera
et mai no fala / che sempre ql che e / mi buo / e / ordinato
ad una chosa migliore come ad suo fine / Et no sa tu chel
fine de tute le cose corporali sco y phi et sco theo gi ytheo gi / e /
laia nostra / Trai de arte mil e li. dela ia / che laia nostra y 3
modi / e / chagione del nostro corpo / che son

= Cagio / efficiente) = chagio efficiente / e / dequesto chela g fuor
= cagio / formale) = chagio forale / e dequesto chel vivi fira
= cagio — finale) = chagio finale / e / perche afine che laia
nostra possa debitamente le suo operacioni pdure / ae / la nra
chosi fato corpo pduto / et e / manifesto apreso de y phi ch
la nra no ae / potuto piu nobile corpo pdure chel nostro / Adonq
siando laia nostra piu chel corpo nobile seguita ch p ragione
nale / e / laia nostra piu pfeta ch alchuna cosa corporale / et
conseguentemente piu bela / perche la belega dela cosa sco fua nra
segue ala sua pfecione // Vide de terminatione artu datt amo
dal teho gi / dice sco agustino che qsto / e / lordine dele cose / cre
ate / ogni cosa corporale / ae / fato dio ad fine del cor
po huano / et el corpo huano ad fine dela aia ragionevole / ch / e /
laia nra / Et laia nostra no / e / ordinata ad altro fine ch ad solo
dio // Vedi adonque p ragione chelaia nostra i grande altiza / e /
stata dadio creata / sanza coparacione / e / piu bela che la terra / piu
bela / et niente dimeno / grandissima belega aie annotato nela
terra / piu nobile et piu bela / e / che laqua / piu che laere
piu chel fuogo / piu bela ch alchuno di cieli / piu bela chel
sole che la luna / piu bela chel cielo i pireo dove cosi tanta gloria

dio hera co i suoi santi / Che e qsto donque cheno stupisca gte
plando la beleza dela aia certo credo che no sia nesuno che no
debia de cio stupire / Con dricitu veri du ragione considerado / ma
no stupisce el supbo / ch fa piu stima du poco di popa ch de la aia
sua / No stupisce el luxurioso ch piu fa coto del dileto corporale
ch por adunca / ch del riposo dela aia ch mai no de manchare / No stu
pisce lavaro ch ogno di vende laia sua al diavolo pel denaro /
Et masimamente lusuraro ch ogno di anno / ogni mese / ogni
setimana / ogni di et ogni hora / p uno grosso p uno ducato
nele mani del diavolo laia sua gh dema / ma di costoro nomi
da maravigliare sono fanno coto dela aia sua / pero che no ano
uso di ragione / et be che habiano i teleto / no lo usano
piu ch le bestie / le quali sono dal inteleto private / fano costoro
come fa lasino / ch piu fa coto du pocho di spelta ch duno saco
di duchati / o / di perle preciose ch gli fusseno posti avanti /
Et invero sono qsti asimiglianti ale bestie / Juxta ql dito del
pro.ta / ho cu i honore eet no itelexit / coparatus e iume
tis isipientibus et silis factus e illis / dice el pro.ta che lu
huomo siando i honore / cioe siando dadio creato i tanta
alteza / ch sotola nra anghelica no troua pari / perche omne
sono altre anemale / ae / dio dato laia ragionevole laqle
/ e / dadio chapace sono al huomo / Niente di meno lomo i
grato no itese qsto misterio / cioe / no lo considero colume
del inteleto / et pterito / e / agualiato agli iumenti / et agli
anali che no ano seno / et e / facto sile agli / pero ch no si
gustano se no le cose sensuale / i qle si posano come
fano le bestie / Et i uno altro luogo qsti cosi fati hue
ad monito dice david / Nolite fieri sicut equs et mulus i
quibus no est intelectus / et pigliasi el cavalo el mulo p tuti
gli animali che no ano ragione sco una figurativa gra ch
si chiama sinodoche / qi dica david aqsti / deh voi che si nobi
li siete dadio creati / no vogliate divenire come le bestie ch
no ano i teleto / Bz i religione e sti pieno i poplo et stulti

aliqua sapere / Ma voglienti intendere degnita nobilita voi
siete creati secondo l'anima o voi che siete insuperbiti nel proposto / e
siando gia diventati pari / tornate gia alchuna volta savij
a considerare la nobilita e la beleza de l'anima vostra / Certo sono
credo / che chi pensassi bene di questi de l'anima non e furia si buona
derata / che la rendessi per uno grosso / o per uno duchato come ho
di sopra / Ma tornando a casa tu ai fina mo veduto la nobili-
ta et la beleza de l'anima per ragione / vedila mo per auctorita et per
exemplo / Uno nel Genesis al primo capitolo / Creavit deus hominem ad
imaginem et similitudinem suam / dice che dio creo l'huomo alla
ymagine et similitudine sua et piglasi qui l'uomo per la sua piu nobi-
le parte che e l'anima quanto a dunque de essere bela et nobile questa anima
che e creata ad ymagine et similitudine di dio / nel quale e ogni be-
leza e nobilita comunissima mente / pero che dio e quel bene
che meglio pensare non si puo / Et vedi uno bello exemplo palpabile
a questo proposito / Or fussi uno dipintore perfettissimo / maestro di tutti
gli altri in cotal arte del dipignere / El quale fussi el piu belo huo-
mo che avessi el mondo / et volessi dipingere la piu bela figura che
nel mondo si trovassi / dipingendo una figura simile a la sua / non
dipingerai la piu bela figura del mondo / certo si / Or pensa che
dio e stato questo pintore / et a voluto / saputo / et potuto
dipingere una figura alla ymagine et similitudine sua / et siando lui la
piu bela cosa che nel mondo sia o essere possa / seguita che questa
figura debba essere de le piu belle figure che nel mondo si truovano
et certo e che questa figura / e l'anima ragionevole al huomo data
come tu ai per auctorita pero del genesis faciamus hominem et cetera / Et santo
augustino libro 14 de trinitate / licet humana mens non sit eius nature cuius deus /
ymago tamen illius est quo nichil melius est / dice santo augustino / Benche
la humana anima non sia degna natura dela quale e dio / niente dimeno
ella e ymagine di quello che meglio niente si truova / Et david / Si-
gnatum est super nos lumen vultus tui domine et cetera / Dice david parlando
con dio in spirito / O signore tu ai posto sopra di noi un segno di lumi

di lume del tuo volto / cioe dicea tu ci ai fatto a tua ymagine et
tua similitudine / Et nota che per altro / e / dicto l'anima essere fatta ad
ymagine di dio / et per altro / e / detto ella essere fatta ad similitudine di dio / di-
ce el maestro de le storie scolastiche / sopra questa parola del genesis / al
primo capitolo faciamus et cetera / Ho ad ymaginem et similitudinem dei / che l'uomo
e / fatto a similitudine di dio secondo le virtu / cioe / secondo i doni gratuiti che gli
non sono conferiti ad altra creatura che al huomo / Unde lo
angelo / e / ben fatto ad ymagine di dio / ma non ad similitudine di dio come
determinano li theologi / Et che l'anima sia fatta ad ymagine di dio
per molti modi si puo dichiarare / pero secondo che dice santo augustino al 14°
libro de trinitate / Come dio uno in essentia et trino in persone padre
et figliuolo et spirito santo / chosi l'anima nostra / e / in essentia / et trina
secondo le potenze sue naturale che memoria intelletto / et volonta
Ancora / e / l'anima fatta ad imagine di dio / pero che dio e substantia
spirituale invisibile impalpabile et immortale / et l'anima nostra similmente
Unde san Johanni nela sua canonica deus spiritus est / dio / e / spirito
Et per questo dice deum nemo vidit umquam / dio no l'a mai ve-
duto alcuno / El simile scrive san paulo a thimoteo / deum
nemo vidit umquam nec videre potest / Nessuno huomo a veduto
dio ne puo vedere dice san paulo / Et qui nasce un dubio
per la gente grossa / Porrebbe dire uno / dimmi / quando cristo no
era egli dio / ma si / non fu egli veduto / ma si si / adunque
dio fu veduto = Rispondo dice san Johanni nela sua prima canonica
Scimus quoniam cum apparuerit similes ei erimus quoniam videbimus eum sicuti
est / Noi sapiamo dice san Johanni che quando apparira christo
cioe nel di del giudicio noi saremo simili a lui et vederemo
lo chosi come ello e / et non e dubio che lo e dio / adunque
dio si puo vedere / E san paulo ay romani / Nunc videmus
per speculum et in enigmate tunc autem facie ad faciem
videbimus sicuti est / dice san paulo che adesso cioe nella vita
presente / vediamo dio in figura et in representatione de specchio / pero
che tutte le cose create sono specchio del creatore / In tutte

[luce]
le cose create et splendi la possanza et la sapie et bonta de dio
et per tanto si possono chiamare specchi representanti la maie
sta de dio / et noi in questa vita cognoscendolo per queste cose create / el
cognoscemo come chi si vedessemo la sua figura in uno specchio /
et per altro modo non potiamo in questa corruptibile carne vederlo
ma in laltra vita anchor in questi corpi glorificati senza altro spe
chio mediante el vederemo a faccia a faccia chome egli / e /
E dicto parlar di san paulo porta anche la chiarezza del dubio
ma per meglio dichiarare / distingue del nostro veder dio / perche
a due modi si puo intendere che noi vediamo dio cioe per la
diuinita / ouero per la humanita assumpta / distingue ancor che
si puo intendere che noi vediamo dio in questa vita / ouero ne laltra
ma non e dubio che dio per la humanita assumpta e stato veduto
perche yhesu christo in carne e dio et fu veduto et toccato in questa
vita presente / ma per la sua pura diuinita non fu mai dio vedu
to / ne / e / possibile [la] vederlo in questa presente vita / ma ne laltra vita
siando glorificati el vederemo / et questo sentimento pala
no san Johan con paulo nei luoghi pallegati / Ancora
per un terzo modo / e / lanima nostra ad ymagine di dio / perche come dio
e / in ciaschaduna parte del universo modo non diuiso solo per posan
za / ma ancor per essentia et per presentia et stando luj inmobile muo
ue luj uniuerso come gli piace / cosi lanima nostra / e / per essentia presente
ad ciaschaduna parte del nostro corpo / come dice santo augu
[stino in una] epistola e tota in toto / et in qualunque parte tota et muoue el
corpo et ciaschun membro come gli piace stando ella sempre in
mobile / et come dio stando nel fango non se imbratta cosi
lanima nostra stando nel chorpo infermo non se inferma pure
che non sia el pecchato / certo / e / che sola mente la colpa che
se acquista a lanima percio fa lanima inferma / ma la infermita
del corpo purga lanima et spesso e sana / Unde in una sua epistola

Fra Jacopone ad uno altro [illegible] fece fare in ferno [illegible] scrisse

= Valle fra giouanni valle
no temere che hai patire male
= ma tu pene / e / glorioso
se da colpa non se si chiuso
= per colpa luomo patisce
non si schusi no tal dannati

Chonsidera molti [illegible] mente questo
in questa prima gratia anchora sia lanima sta
ta altezza creata / Et dico che lanima
nostra / e / in tanta altezza da dio creata
a dio in questa vita gli te piace el quale officio
a nesuna altra creatura in questa vita
si conviene per el quale gli te piace venga a cognoscere la diuina bonta
perche po[tente] / e / cognioscerla in questa vita et cognoscendola lami
sopra ogni altro amabile / perche lo infinito se merita infinito amore
Et chosi lanima dio cognoscendo e amandolo / in questa vita si guarda
dai pecati / perche non sta insieme cognoscere et amare dio et
de essi nei peccati imbrattato / Chome trouaj da san Johan
in la sua prima epistola canonica / Omnis qui peccat non uidet eum / nec cogno
uit eum / dice san Johan / ogni homo che pecca non vede dio
et non la chognosciuto / percio che non aueba peccato / et in quel
medesima epistola piu suso dice / Qui dicit se nosse deum et manda
ta eius non custodit mendax est et ueritas in eo non est.
In vulgare chi dice se chognoscer dio / et non fa suoi
chomandamenti coluj e bugiardo et veritad non / e / in luj
Unde dopo dio che lanima ragioneuole perfetamente el cognosce pluj et
ama in questo modo che da peccati guardandosi / et virtuosa
mente operando / Juxta quel detto de dauid / declinat a malo et faciat
bo[num] inquirat pacem et sequatur eam / venga poi in laltra vita
mediante la sua gratia a meritare / de possedere eternal mente frui
re dio / et questo / e / el fine a che lanima nostra in tanta altezza / e / sta
ta creata / Et ciascheduna cosa [cioe] dela prima gratia expedire laltre
vederemo pluj breue mente ..

Ancora per gratia che lanima nostra debba considerare / e / di quanto
pretio sia lanima ragioneuole et creata et qui non
che .3. sono che principale mente di questa
nostra anima qual che stima fanno / cioe / dio / lomo / el diauolo

In ista prima veritate dicit auctor Aug. li. 9. q. heredes. Tu est minimus pri... gratia quinto 12°. ca... Inimici mei ... p. Et 13°. Adeo donum maius divinus ... maius dedi dilectam animam meam manibus ... mea. Et ... sum eam. O inextimabilis dilectio caritatis qui ut servum redimeret filium tradidisti. Et ... Bernardus Ingrate monstravi quantum vos gratis amavi. Ad vos sum missus quia vos sum amatus. Plus vos dilexi quam me qui talia gessi. Et mortis dire volui tormenta subire. :- Ex ... 3. f. 9 ... 6.

= dio la extima troppo) Queste 3. vita vedi per ordine. Noti pure
= luomo la extima poco) chi dio habia lania nostra troppo extimado / di
= El diavolo la extima assaj) ... facendosi suo plaia nostra delle ma
ni del diavolo ... / Onde san paulo exinaniuit semet ipsum
formam servi accipiens / et in uno altro luogo ... factus e pro
nobis obediens usque ad mortem mortem autem crucis / dice san
paulo che dio si dischinaua se stesso pigliando forma di servo / co
ne chi liera prezo de ... dela anima / come truovi da san johani
al p° capitolo della apocalisse / plando di ... dice ... genitus mor
tuorum et princeps regum terre / Et non solo fu gietto essersi
fatto servo per noi / ma volse esser obediente fino ala morte dela
croce / ... spandendo quel sangue precioso lavassi lania
nostra dai peccati / Unde san johan nela apocalisse al p° ca° dilexit
nos / et lavit nos a peccatis nostris in sanguine suo / certo io
non so come lavesse piu potuto amare / ne magiore extima dessa
fare / dando la vita / maiorem caritatem nemo habet quam ut quis ponat
animam suam pro amicis suis dice ... el quale / o essa vera chi
magiore karita non si puo avere ne magiore dilectione se non quella chi
quella chi induce ... alcuno ad ponere la vita sua per li suoi amici
adonque bene ae dio lania nostra troppo extimato / ... duno
amore si fuor di misura come dice quel beato iacopone

= O ame ai amato duno amore si forte
= Che none huom chel potesse dire
= ... dela real corte
= ... dime vestire
= per darmi la vita ai dispresiata la morte
= Oyme ... comel potesti sofferire
= La vita fare morire
= Bon fu follia che fu gran pazia
= ... mi duno amore si smigiurato

Vedi la seconda verita
chi luhuo poco extima
lania sua perche quella po
spone ad uno sacco
di sterchoria / come se e
el nostro corpo / ma
che ti para che sia il
nostro corpo se non
un sacco di sterchoria / Non vedi tu chi per ogni bugio ne sse sterchoria
et puza / e disposto ... et da ogni lato et niente dimeno
luomo pare si archato dalignioranzia che cio chel fa pur
al corpo ... / Adorna ... di vestimenti ...

a boi abi

a boi abi ... sono
solazo / ogni riposo / ogni diletto chel sa adomandare / Se patisse
famo / o sete / caldo / o fredo / pure per el corpo ne gli governare
e plaia che se di si nobile ... / ... / ala ... et ... dideo
non e qui faciat bonum usque ad unum / ad pena ae se uno
chi dilania abia quella solicitudine che anno gli huoi sensuali
del corpo / ... disse quel savio huo / ut corpus redimas / ferrum
patiaris et ignem / ut anima valeas / quicquid ... recusas
dice chi per ... el corpo luomo patisse et ferro et fuoco
... chi se fusse infermo / ... per salvare la vita corporale bisogna
... talchuno luocho del corpo tagliare / overamente col fuoco
schotare tuto questo luomo a richezza di patire / E plaia cosa
nare non ... una disciplina ne una ... gratia sostenere / et
questo tocha ai religiosi come ai sechulari / Et non mi voglio
qui troppo distendere chi pur ... farebbi una gran ... / ma
basta soto brevita al nostro proposito chi per experientia vediamo lu huo
far poca stima dilania sua / o sia mondano / o sia religioso /
vuol maschio / o vuol femmina / Non vedete per experientia chi
lavaro fa piu stima duno duchato el quale non val niente piu vile
cosa che la merda / chi non fa delania sua / che e la piu nobile
cosa chi soto gli angioli dio habia creata / Certo se al avaro
gli chadesse un duchato alo schuro presto ... la candela
et cercha et ricercha / chi non ara mai ... fine chel nolara
ritrovato / et ladonna non fara el ... dela galina / mai si / Et
lania sua chi e persa stando in peccato mortale / sa dio certo chi ... la
... la puo ritrovare / non a / solicitudine de andare ...
ala chiesia per confessarsi / anco lasciera talvolta passare uno
anno chi non si confessera / et chosi morendo ... andra a casa
chalda che non sene avedera / O modo ... questa ignorantia
et questa negligentia ... regna / Bene si puo dire oggi agli
huoi ... questo modo quel verso del psalmista ...

puotes i(n) p(ec)c(a)to et stulti aliq(ua)n(do) sapite / dice david / (s)ancte ditte
o voi ignoranti nel p(ec)c(a)to / et siando pazi / piu del debito a(n)cho
siando le cose del mo(n)do / tornate alchuna volta savij / i(n) co(n)ge
derare che lai(m)a n(ost)ra / e / la piu p(re)tiosa cosa ch(e) voi nel mo(n)do abiate
e q(ue)sto basti p(er) la p(rim)a venuta

Vedi la terza venuta cioe chel dia(vo)lo assai (e)stima grande di laia
Et no(n) pa ch(e) / e / assai i(n)uerme(n)te chel dya(vo)lo di grande desio desidera
c(er)ti lai(m)a n(ost)ra / p(er)o ch(e) q(ua)nto vno piu co(n)q(ui)ste / meglio extima
vna cosa p(re)ciosa / ma sapi chel dya(vo)lo / e / piu savio di se[illegible] ch(e)
q(ue)sti huomeni et do(n)ne sono al mo(n)do ch(e) no(n) ano [illegible] dadio
Et p(er)o el dia(vo)lo e chiamato demonio che viene adire sciente / On(de)
e / ragionevole cosa che meglio che lu huomo sappia laia app
graxe / Et acio ch(e) tu sapi el demonio che cognosce lai(m)a ess(er) di gra(n)
valore / Audi / Che vna fiata volendo el dya(vo)lo fare pace co(n) dio
p(er)o che gli temea [illegible] di dovere essere opp(re)sso
e spogliato de le aie ch(e) i(n)tanti [illegible] danni [illegible] aq(ui)
stato [illegible] et acq(ui)stare / Mando gli ambasatori addio
ch(e) domandassi pace / Et dio ch(e) / e / amato di pace padre dy
paceti / benignia mente acepto la pace / et respuose a q(ue)sta
ambasiata / ch(e) tornasse dal suo p(ri)ncipo lucifero ad sapere
che volea ch(e) dio gli desse facendo pace co(n) luj / Et tornado
lucifero q(ue)sta ambasciata co(n) gran superbia come / e / di sua
p(ro)prieta p(er) obstinatione che lu tiene ogni peccato / dicendo / se dio vol
far pace co(n) mecho decha luj q(ue)l ch(e) me vuol dare / et io ve
diro se mi piacera / Et chosi vase el dia(vo)lo la p(ri)ma / cho
mi / e / usanza de superbi / ch(e) dicendo q(ue)sti ambasciatori adio ch(e)
gli debia dire q(ue)l che alucifero vuol dare / Respuose dio anda
te adirli chel voglio fare si(gno)re de la t(er)ra / e di cio che nasce
de terra / Et aldire q(ue)sta ambasciata lucifero / co(n) gly altri dya(vo)li
p(er)verti aluj / disse ch(e) domo [illegible] fare de terra / noi no(n) ma(n)
giamo ne beviamo / [illegible] no(n) abisognia seminare ne pia(n)tare
vigne e q(ue)sto atuti parse be(n) dic(t)o / [illegible] fu co(n)cluso ch(e) q(ue)sta pace
no(n) si facesse p(er) q(ue)sto mo(do) / Et tornado gli ambasciatori a sape(re)
se dio gli volea dare alt(r)o ch(e) q(ue)sto no(n) gli piacea / Et dio
gli p(ro)ferse ancora [illegible] che [illegible] nascesse / E disse grande

ancora el dia(vo)lo q(ue)sta p(ro)ferta dicendo ch(e)l no(n) avea bisogno di p(ri)gione
ne di bagniarsi / E rip(ro)ferseli dio vltimamente la spera del cielo
e del fuocho / et li pianeti cole sue celeste spere / darli sotto suo
regimento / Et i(n)tendendo q(ue)sta ambasciata el dya(vo)lo mosso ad im
patientia disse / andate adire a q(ue)sto dio / ch(e) no(n) bisognia tante istorie
dire ch(e) me dia lai(m)a del huo(mo) / overo mente / ch(e) p(er) altro mo(do) no(n) vo
glio far pace co(n) luj / Et chosi andando lambasciata p(er) parte di lu
cifero dicendo adio da [illegible] / [illegible] / O dio dice cosi
el n(ost)ro p(ri)ncipo lucifero / da mi laia [illegible] cose sermo
p(er)te / On(de) dio intesse ch(e) lucifero domandava laia / disse che laia
lavea creata p(er) esse / et p(er)o no(n) la volea dare alucifero / Anco(ra)
aza apto / a mandare el suo vnigenito figlio afare bataglia co(n)
luj i(n) fine che lo morisse p(er) ricaptivare le aie chel dya(vo)lo possedea
On(de) / e / ben manifesto ch(e) di grande p(re)gio / e / laia n(ost)ra da dio e dal dya(vo)lo
e(x)timata / E p(er)o ciascheduno di loro ben la cho(n)gniosce / ma lu huo
ignorante / et / lo cechato dale cose mondane pocho la extima

La terza gratia ch(e) laia n(ost)ra debia co(n)siderare / sie / ch(e) q(ue)sta
dilegi(ente)mente sia laia guardata / E vedi ch(e) dio p(er) sua gratia p(ri)ma
gli a dato el cho(n)gnosc(er)e il bene el male / acio ch(e)
la possa il bene seguitare / et el co(n)trario dal male fugire
Ap(re)sso come lo sposo che p(er) grande amore ch(e) porta ala sua spo
sa q(ua)n(do) gieloso di lei la manda acompagniata co(n) buona co(m)pagnia / et
amo(r) luj la va guardando honesta mente / Cosi esso dio inamorato
de laia n(ost)ra di giorno manda co(n) essa vno angiolo buo(n)o che la gua(r)
di / Onde se / sp(r)ea di santi theologi che ciascheduna aia ra
gionevole / e / deputato vn buono angelo che la tiene ch(e) no(n) cada
nel peccato / et chaduto la inciti a rilevare / pur ch(e) ostinata
no(n) diventi nel peccato p(er)o ch(e) q(ue)lla fiata essa langelo di aiutarla
no(n) p(er)o si parte da lei acio ch(e) si(a) p(re)sto ad aiutarla se mai
si volesse da q(ue)l p(ecca)to rimovere / E p(er)o e / buono co(n)siglio di
spesso co(n)fessarsi / acio che luomo no(n) diventi hostinato nel mal
fare / et p(er)da poi tanto aiutorio nel be(n) fare q(ua)nto / e / q(ue)llo de la
custodia del angelo / aitu / nel[illegible]
gelo buo(n)o / Et di q(ue)sta chustodia del angelo

azz. ca.li / Misit angelus suus qui eripuit servos suos /
Et daniel / 4° / Angelus autem domini descendit cum azaria et sociis
eius in fornacem / et excussit flammam ignis de fornace. et fecit
medium fornacis quasi ventum roris flantem / Et non fidandosi
ancora delangelo questo nostro dio quello per dilecta / anco lui lauia
guardando / unde nela sapientia al 3° ca. iustorum anime in
manu dei sunt / le anime di iusti sono nele mani di dio / cioè / so
no guardate da dio / et job al. p°. ca. universa que habet in manu tua sunt /
disse dio al dyavolo potestà sopra tutte le cose de job / salvo che no
per l'anima / et comandoli expressamente che la anima non tocasse / Et
san Johan nel suo evangelio. Cognosco oves meas et
cognoscunt me et non rapiet eas quisquam de manu mea / dice
yhesu xpo. Io cognosco le mie pecore / per le quale s'intende l'anime iuste
et quelle seguitano me / cioè bene operando / et non me le torà

per forza

mai nessun de la mia mano. Et non credere nessun me
le torà per forza / perho che se la anima non consente / non a tanta
potentia el mondo o nel dyavolo che possa far la anima chadere in uno
peccato / Anco san piero in una sua epistola / Oculi domini
super iustos / et aures eius ad preces eorum / gli ochi del si
gnore sono sopra li iusti et le sue orechie sono pronte
ad exaudire i preghi suoi / Vedi donque che con quanta diligentia
e la anima guardata / et anchora per gratia che apartegnono
ala anima nostra per il suo esser naturale / per la qual non e sella de casa de una
rio che sia de dio per sua natura. pur che non sia dal peccato mortale
coignata / unde apostolo p°. ad corinthios 3° ca. / nescitis quia templum
dei estis / et spiritus dei habitat in vobis / e poco piu giuso / templum
dei sanctum est quod estis vos

La quarta gratia sie da considerare con quanto dolore sia
la anima perduta e persa anima mia / che grandissima mente
te questa langelo buo che ora admira chesto dia de
putato reguendoti per persa e dal diavolo iganata / Credo io che
tenesse stesso solamente amaramente dicendo / Oymi come ei

per sento

per sento io questa anima dal mio signore cotanto amata ala chui
guardia mavia deputato / che scusa faro io che la lasciai mo
persa / Certo pieno saro di confusione. dira che per mia malignita
dia sia persa / Oyme come lo faro / et chusi arrabiamenti ce
di che la sidueole / [illegible]

Ma esso dio come credi che si doglia dela perdicion dela anima certo il suo
dolore ogni altro dolore trapassa / Non si legge che dio piangesse
mai per perder l'oro ni argento l'ono per destructione de case ne per ruin
na de chastelli / ne de cita / Ma si ben piangete per la anima vedendola
nele mani del dyavolo persa / San luca nel suo evangelio al 19° ca.
Videns civitatem flevit super illam / et per la cita se intende si
piglia qui l'anima nostra / et nela morte di lazaro dice che yhesu xpo
fu turbato se stesso et lacrimo / Et per che piansi nela morte de la
zaro / Certo non per la morte corporale / ma perche quella anima che gli
amava era andata al inferno / Come che in tuto credito
anco che yhesu xpo per la se in quella se appareciando si ala passion tristo e
anima mia usque ad mortem / Certo non in tristicia dela tristicia che la
anima mia aveva per la passion morte / perho che quella morte non li fu data per violentia
anco per suo consentimento / che non era venuto a fare altro in questo
modo se non a morire / ma cio che fosse l'anima di lui diletta / viva
eternalmente / Ma dolevasi yhesu xpo. dicendo l'anima mia se trista in
fine a la morte / quasi dica / Benche io mora volentieri per le anime
che se de bono salvare / niente dimeno io anco ma tristo so ve
dendo che la mia morte non debia tutti salvare / perho che molti no
gustaranno di essi saranno dampnati / e li molti che se convertiranno / dapoi
poi al viver male et in peccati la sua vita terminaranno ancora
saranno dampnati / Onde il forte tristicia ebbe yhesu xpo. nela sua
passione infinito gaudio per rispecto dele anime che se doveano salvare et
infinita pena per quelle che se doveano dampnare alequale non doveva
giovare la sua passione / Ai mo veduto per autorità che dio si duole
dela perdicion dela anima / Ma vedilo anco per exemplo et ragione.

Dimi tu che ai el tuo figlio se lo amavi cara mente te non ti
doleria amaramente di perderlo / certo si tu non ai perso il suo
derai dissi / et chosi si duole dio di perderci siando suoi figli
per fine che non habiamo da noi exclusa la gratia iustificante
iuxta quel detto di san Johan in la sua .p.a epistola canonica dicente quoniam
et omnis qui facit iustitiam ex deo natus est / se poro pinginso
Karissimi nunc filij dei sumus / et nel primo capitolo del suo evangelio che
disse san Johan / dedit potestatem filios dei fieri hijs qui
credunt in nomine eius / Adonque si a ben ragione dio ad dolersi quando
che vede l'anima nostra essere dampnata / poi che noi siamo
suo figlioli / piglia uno altro exemplo che vederoli che non si
doglia di perdere un membro belo et sano / certo non credo che
sia nesuno / E cosi yhesu xpo si duole quando che uno huomo sia da
in gratia e ha da poi in peccato mortale / pero che in quella fiata si è tagla
to uno membro a xpo / Onde santo augustino sopra Johan dice / Nesci
[illegible] formidare quando se separi a corpore xpi / si enim separatur a corpore
xpi non est membrum eius / dice santo augustino che nesuna cosa debe
el xpiano temere tanto quanto questo che è essere separato dal corpo di xpo.
che si chiama la multitudine di fideli uniti in gratia / pero
che el xpiano si separa cioe per lo peccato mortale perdendo la gratia
non è membro del corpo di xpo. et ecco che yhesu xpo viene a perdere
un membro perdendo una anima / ben pare / adunque ragione di dolersi
amaramente di questa perdicione / Et ai mo veduto con questo dolore
sia l'anima perduta.

Considera mo la .5.a gratia cioe questa faticha sia l'anima
cerchata / discese dio per cerchare l'anima di cielo in terra
Nove mesi nel ventre de la vergene stete incar
cerato per meritar di ritrovarla / poi uscendo del ventre de la
vergene in chapo di .8. di comincio ad spandere il suo sangue
per schuoter l'anima de le mani del dyavolo / Con questa faticha di .3.

anj

anj andò in egipto / lontano si di Iudea per spacio di .15. giornate /
e quanta faticha credete pervositu che portasse in questo viagio la vergi
ne maria e san Joseph che era chosi vechio / passa in chapo
di .7. anni ritornò xpo in Iudea / et chosi l'altra faticha pero
che andare a pie mal dovea potere un garzonetto de .7. anni
per tanto camino / et averlo a portarlo in braccio dovea tempo per so
cavalo non avean da cavalcare / pero che la vergene maria e san Joseph
furono poverissimi / et cola brazia si guadagniavano da vivere
Certo io mi credo che in questo viazio molte volte avessero disagio
de li pani da mangiare / et credomi che yhesu xpo piangeva che non
avea da mangiare quando avea fame / o che non avea da bevere quando avea
sete / o che non potea piu andare per stancheza / O che pena
dovea avere / san Joseph e la vergene gloriosa vedendosi in
questi affanni / vedendo per disagio pianger quel puerelo che piu ama
vano che l'anima sua che se / pensate che cosa / e l'amore de i figlio
li / dovete intendere questo fato // Et non si legie quelo che yhesu
xpo fesse da .7. anni fina ai .12. / ma nel .12.o anno fu trovato
nel tempio che disputava con i dotori de la legie et non si sa che
diche disputasse / ma io mi credo che di fati de l'anima disputava
Da .12. anni in fine a .30. / non si leggie ancora cio che el fesse / ma
da poi li .30. anni andò al deserto per trovare l'anima digiunò
per dico / et assaissimi miracoli fecie / per attrarre ad se l'anima / Et
finalmente trovo l'anima inferma di infirmita mortale / et
questa medesimo si medicare / in se stesso prese la medicina / Pri
ma fecie per noi dieta quando che .40. di / et .40. noti digiun
ò / churò l'anima per sudore quando che el suo sudore fu goccie di san
gue discorrenti in fine a la terra / e poi prese el medicinarino / quando
che coli chiodi / le mani et i pie / et cola lanza el chostato gli
fu perforato / et el sangue del chorpo sparse per noi / Bene per
noi la medicina la sanava / quando che la vete medicato con fiele

gli fu dato a bere / Se cie a lanima nostra il bagno quando che dal suo
lato sangue et aqua sparse / cioe lanima nostra quando limperatore
quando che la sua furia fu dispendati in per la stratta / et ultimamente
uno electuario d'ogni infirmita resanativo / dette a lanima nostra / quando
chel corpo suo el sangue suo dette in cena ay discipuli suoi / par
ti / mo che reduraste dio fatica a recercar questa nostra anima
et trovata la infirma remediarla / Certo se ben considerari non
trovirai fatica che questo sposo asimeglare

Seguita mo la .6. gratia che lanima nostra de bassi de
rare / con grande admiratione sia lanima veduta / et pe
sa che vedendo dio lanima nostra facta sibella come tu
ai dispo' vedero / che la cieco ad sua vergine et sua filiolissime / ogni
de meraviglia lane de sibevuta si / si difforme chome ella se
facta per el peccato / Et specialmente se meravigliava dio vede
do lanima in tanta negligentia / et accidia che se habia lasato per de
re questo prossimissime cose degne de esser salvate con ogni buona
chustodia / per peccando lanima se ne / perduto la sublimitate de dio / ben che
non habia perso la ymagine / Iuxta quel detto del psalmista / Chu vergini
pertransierunt / luhuomo trapasa dale virtu / ne yuetij salvata
la ymagine de dio che se / in se su quelle tre posanze / intelletto / me
moria / et volunta / et perde nondimeno la sublimitate / che se / con dio per
vitij / Un ~~tecnorf~~ trenorum .4°. denigrata est super car
bones facies eorum / dice che la faccia / cioe / lanima deli peccatori se
diventa piu negra chel carbone / Un come che le virtu
adornano lanima et famola bella / cosi el peccato la fa brutta et
despecta / Odelo i prima / Tieco po pon de vil coraggio / Adi
tenare in vaseleggio / ~~de~~ simiglianza de dio chio aggio / et so
za la in vanitade / La prima cosa lanima peccando perde la gratia de
dio / per che subito caduta lanima nel peccato / esso luomo ne

mico de dio / Iuxta quel detto de .xpo. Qui non est mecum adversum
me est / dice yhesu xpisto / che poi che nome communi / se / contra de mi
e chel peccatore non sia con dio questo se / manifesto / adonque re
sta chel sia contra dio / et consequentemente nemico de dio / et cosi se / per
perso la sua gratia Et anchora perde ancora la .2. cosa quando che
nel peccato morale chade / cioe la liberta / perche chi fa el peccato
se / servo del peccato Et ultimamente lanima nostra per el peccato
morale perde la hereditade di beni eterni / et questo se / manifesto per
ragione / per che stando in peccato morale non e piu luhuomo figlo
de dio / ancora se / suo nemico come io to detto in prima / Adonque
non se / degna cosa che debbia hereditare i beni eterni che
sono promisi ali figliuoli legiptimi de dio = Un apostolo non erit
heres filius ancille cum filio libere / Non sara herede el figlio de la
ancilla chome el figlio de la libera / Et per ancilla che vuone dire
serva / o / vuoi dire cha sinrende el peccato che ti mette in servitu / et
per la libera s'intende la virtu che fa luhuomo libero / Un deo servire
regnare est = Merito adonque se / lanima nel peccato con gran mera
viglia da dio veduta / habiando per negligentia questo .4. prossimissime
cose perse / Et diventa belezza questa / era / de esere sposa a dio / con
mo per el peccato si brutta diventata / et questa .3. sonde gratie aquista
gano alanima / vedendo rispetto alo stato de gratia / et de la carita donde
ela / se / chaduta / En questo stato lanima nostra casa di gratia et membro
de la sancta chiesa sono la maternitade de yhesu xpisto. unita insieme et se una anima
sola remanesse in karita ella sola sarebbe la sancta chiesa come fu nel
tempo de la passione de xpisto. lanima de la vergine maria in chui sola remase
la fede de yhesu xpisto.

Seguita de considerare la .7. gratia che se / con grande gaudio
sia lanima retrovata / Et qui marcha el nostro considerare
che senza dubio non potiamo intendere questa festa fanno
gli angeli in celo / del peccatore che a penitentia retorna / Iuxta quel detto de yhesu
xpisto. Gaudium erit angelis dei super uno peccatore penitentiam agente / = Et la

sessima tanta no credeva che se ne alegrera grandissimamente / che la sua fra / el
suo pegno et filli perduta per el pecato / sera per prima recovrata / Cuto
no / el sacrificio piu acepto a dio sia che la sua presente / Vedi che david
te dice / Sacrificium deo spiritus contribulatus et cor contritum et humiliatum
deus non despicies / dice david che el sacrificio accepto a dio sie lo spirito
contribulato ave la sua peccata la qual se / volunteramente tribulata per soi
pecati / Et el chuor contrito et humiliato dio no despregiera / ancora con
grandissimo gaudio lo recevera = Specialmente yhesu christo infinita
mente se alegrera / che la anima sia la sua recovrata / Chome infinita
mente se dolia che fusse per el pecato perduta / Vedesse no avie tolerato so
stenuto cotante fatiche et pene questo che per questa ania se fa recovrare / nel
mondo / vivendo / et morendo el li sa / patito = Et no che ingla fenta
sebo / yhesu christo la sua recovrare / quanto che la sua ricognosse . y . suo re
demptore promettesti da te la no piu pecare / ma del pecato diletti
satisfare / E per altro no discesse yhesu dal cielo in terra / no degiuno
per altro / no predico / no mori / no resuscito / ne alchuno altro misterio
facie / se no per la sua questo stato redure per el quale meritasse poi esso una
volta in questo stato la sua trovando / meritamente si debbe yhesu ralegrare
Come se alegra el merchadante / che sciando li robata la merchadantia
et per gli di et noti settimane et mesi navigando con grandi
affanni finalmente la retrova come la cerchava . // E cossi vedi che grandissimo gaudio de dio et detto la roste ale stalo / el la recovrata ∴

Adonca grande gratia da considerare sie questo pregio sia la sua
da dio recomprata / et se sapesse retrovarsi trovare uno
magior pregio de quello che dio per te sa pagato / et se sey
pano tu de credere che una menima goza del sangue de yhesu christo
era di piu valore che tuto lo universo creato / et no solo un mondo
ma mille ani di una goza del sangue di christo bastava a ricomprare
et tu vedi che tuto el sangue di christo / ma tuto . y . christo figlio de dio
unigenito per pregio / e stato dato in redemptione de la sua nostra / Come
tu ai da san Johane al 3° capitolo del suo evangelio / Sic deus dilexit mundum

ut filium unigenitum suum daret / ut omnis qui credit in eum non pereat
sed habeat vitam eternam / et san piero nela sua prima epistola canonica . Et christus
semel pro peccatis nostris mortuus est iustus pro iniustis etc. / Et ne so
se pensi che questa prima no potasse yhesu ... plui / per che per tuti i sie
me ... . chedauno persi posto yhesu ... morte volontieri per dar
me a ... la vita eterna anoi / Et se una ania so ... stata dampnata per quella sola
sarebe venuto a morire / O ingrata ... che no pensa questo pregio
da dio in questo / Vedi quello che ... a yhesu christo . / Et aldi san Ber
nardo che te dice / Disce o homo quantum debeas diligere christum qui dedit
nobis carnem suam in cibum / sanguinem in potum / lavacrum in penam
aqua lateris in lavacrum vestrum cum suis pontibus corpus destructus / numquam
Johannes / Non saveresse vedere quello che ... piu potesse per
te pagare / oldi Jacopone ∴

= Or sguarda questo merchato
che dio padre a investito
= In questi teroni con prima patto
Ne stupischono de lo dio
= lo verbo de dio infinito
darse la morte per noi trane
eternamente

Considera di questa gloria nelatuza
chosa che el paradiso sara la sua
gusta beati forchata et per questo ...
dar . no . el fondamento de ogni glo
ria che puo in paradiso alchuno
avere / te glorie et no piu
// se po sano avere in paradiso
le qual glorie chiamansi //

= La prima gloria principale
= La 2a gloria con principale
= La 3a gloria accidentale
= La gloria principale / e la sua per essere premiata secondo le sue 3.
posanze naturali . i. memoria . intellecto et voluntà .
= La gloria con principale / e / quanto la sua sera congiunta col corpo glorificato
= la gloria accidentale ara per la compagnia de beati .

Queste 3. glorie vedile particularmente. dicho che la prima gloria che la sua
beati firchata ara in paradiso / sie chiamata gloria principale . porche
nela principale de la sua sara fundata per lei esser premiata secondo le sue 3.
naturale posanze che sono

= Intelecto
= memoria et
= volonta

Una no che queste 3. posanze corespondeno .3. vir
tu theologice // fede / speranza / et karità / le quali
fano la sua nostra congiungnere con dio / in questo che

la vera fede fa lintelletto congiungnere cola divina sapienzia
La karita fa la volonta unire cola divina clementia . —
La speranza congiugni la memoria cola divina posanza
Et pasando lanima de questa vita ... dele predicte virtu hornata ne
eta et monda da pene ... leggiergi ne vola al paradiso come lo
ucelo al proprio nido / ... da dio che e giusto et vero remu
neratore / di 3 premi / ... premiata come sono
= vedere } = El vedere dio corresponde colo intelletto premiato
= posedere } dela vera fede ... dela quale in vita ch'e stato ornato /
= godere dio / = El posedere dio / corresponde ala memoria premi
ato dela speranza . —
= El godere dio cioe fruire dio viene dato ala volonta in
premio dela karita . —
= Questi 3 premij fano nelanima una gloria finale di grandezza indi
cibile et incomprehensibile dano in questa vita / come dice lapostolo
= Ochulus non vidit nec auris audivit nec in cor hominis ascendit
quanta preparavit deus diligentibus se / ma considera materiali senti
ramo ne qualche dolzeza / Quanta gloria pensi tu che lanima habia
nel vedere dio a faza a fazia chiarissimamente / che pur se tu
vedi una bela veste / o / un bel cavalo / o / una bela figura tu
te alegra / et nientedimeno queste sono cose corruptibili et
piene di manchamento : —
Ma dio / e / senza manchamento alchuno et e infinito vero bene
... et ... quel vedere che di dio in questa vita
si puo avere

= Longeza infinita
largeza non compita
= altezza sterminata
profondo sprofundato
= ingorgi amorosi abissi
... di fornaci
= dentro e di fuora copersi
damor spelagato

Non poso ogni chosa dichiarare che sarebbe
troppo longo / ma pur abreviando pe
sa che non si altro vita eterna se non di
vedere / Et pero angeli che questo stesso
iluminati dalo spirito santo dice / che lanima
piutosto vorebe stare nele pene del
inferno vedendo dio che essere nel ...

= dato ala memoria per merito

dele chanze del paradiso non vedendo lo = Et so per vedere dio
lanima fata gloriosa ... in se ... medesima per posederlo /
che el si chonosce premio / dela ...
Certo assai piu sanza ... parole ... per un gusto exe
... allegreza vedendo ... giardino / o / un bel
palazo tutto ornato ... per ogni modo che
tu sapessi domandare / ... molto piu ... de
posederlo / Et se ... domandare lavoro che ... dimanda
... chio tidicho / che pur tosto ... posedere ... che ve
dere
El 3° premio / e / dato ala 3ª posanza delanima nostra cioe ala
volonta per merito dela karita
Questo 3° premio / e / fruire dio cioe non altro se non acostarsi
adio per amore eternalmente fruendo di lui contento / et in nula
altra chosa cerchando riposo / questo / e / el nostro ultimo fine di dio
godere eternalmente / O quanto gaudio di averlo ... gusta
ta questo termine / che se sperazeranno di giungnere / et molte
volte ... la via / et ... che sia ... la dolzeza
che lanima posiede in dio ... così congiunta col divino amore
Nientedimeno lanima contemplativa mediante le cose create dal
chuna notizia di quella inesplorabile dolzeza puo havere / se
tu consideri che la dolzeza del miele / o / del zuchario grande apare
al nostro gusto / pensa che magior sara una dolzeza composta
di tute le dolzeze di frutti e liquori dolci che si trovano / e /
tuta questa / e / nula per rispetto di quella che sente lanima congiunta
con dio / Et se ... fussi insieme radunato el gaudio che
... in ... anni ... tuto el diletto che gli ...
ti ... anni di studiare et ogni consolazione che alchuna
anima devota / a / in questa vita di dio contemplare / non si potrebe avere
minima parte del gaudio del dileto ne dela consolazione che se
te una minima anima con dio congiunta aguagliare / perche dio / e /

el terminio de l'amore / lui e fontana et pelago di mina ciencia
za d'altezza / d'ogni [illegible] infinita bonta / et in dio bello amoe
chomo ben disse [illegible] innamorato fra Jacopone

= Dove ogni lingua [illegible]
Bonta sanza fi[illegible]
Lume fuor d'ims[illegible]
Re splendi nel mi[illegible]
= Amor tu chognioscer[illegible]
creata per intellett[illegible]
distinguo per effetto
viso per simiglianza
Tre chose nel ho tenuto
Amor chosi perfecto
per padre ho quel diletto
Amore di sperienza
ordegno fu fidanza
nol sai quel chio credia
te ne domandaua
verita sanza errore.

|= Et per vedere che questo la gloria
[illegible] fficale de l'anima / vedi de la sua gloria
[illegible] e la quale ara questo vero
[illegible] el corpo glorificato / Onde la
[illegible] ria del chorpo redundanza ne
[illegible] et gloria de l'anima nel corpo / Et
[illegible] no mi voglio troppo distendere
in dichiarare la gloria del corpo / Ma
posto brevemente sapi che .4. dote
ara e il corpo glorificato cioe.

= Legerezza | dice che il cor-
= Sottilezza | po sara si leggero
= Impassibillita | che sanza fatica
= Lucidita | presto sara in ogni

luogo che l'anima vorra. / Unde sapientie 3°.
Tamquam scintille in arundineto discurrent
La ii. dote che il corpo glorificato sara sottile apto ad ogni obstachulo
penetrare [illegible] sanza fare alcuno bugio ogni grossissimo ad
[illegible] de l'anima penetrera / Unde apostolo ad cor. xv. seminatur
corpus animale et surget spirituale
La 3. dota che il corpo glorificato che il corpo glorificato ara
fia la impassibilita che non sara apto a patire ne chaldo ne fred-
do ne alchuna chosa contraria / Unde apostolo ad cor. primo. oportet corruptibi-
le hoc induere incorruptionem et mortale hoc induere immortalitatem
La 4. dota sara la lucidita imperoche lo chorpo glorificato sara
lucido et risplendente come il sole / Unde Mat. 13. fulgebunt
iusti sicut sol in regno patris eorum / risplenderanno

Conventus. S. M. Novelle de Flo. ord. p.

Cart., cc. 219 numerate con antica
numerazione a penna per 226: man-
cano le cc. 1-2, 153-154, 160-162, 209-
210. Sono ripetuti i nn. 67-68. Sono bianche
le cc. 142, 184-185. 2 guardie in principio
e 3 in fine, bianche.
3.7.1967 K

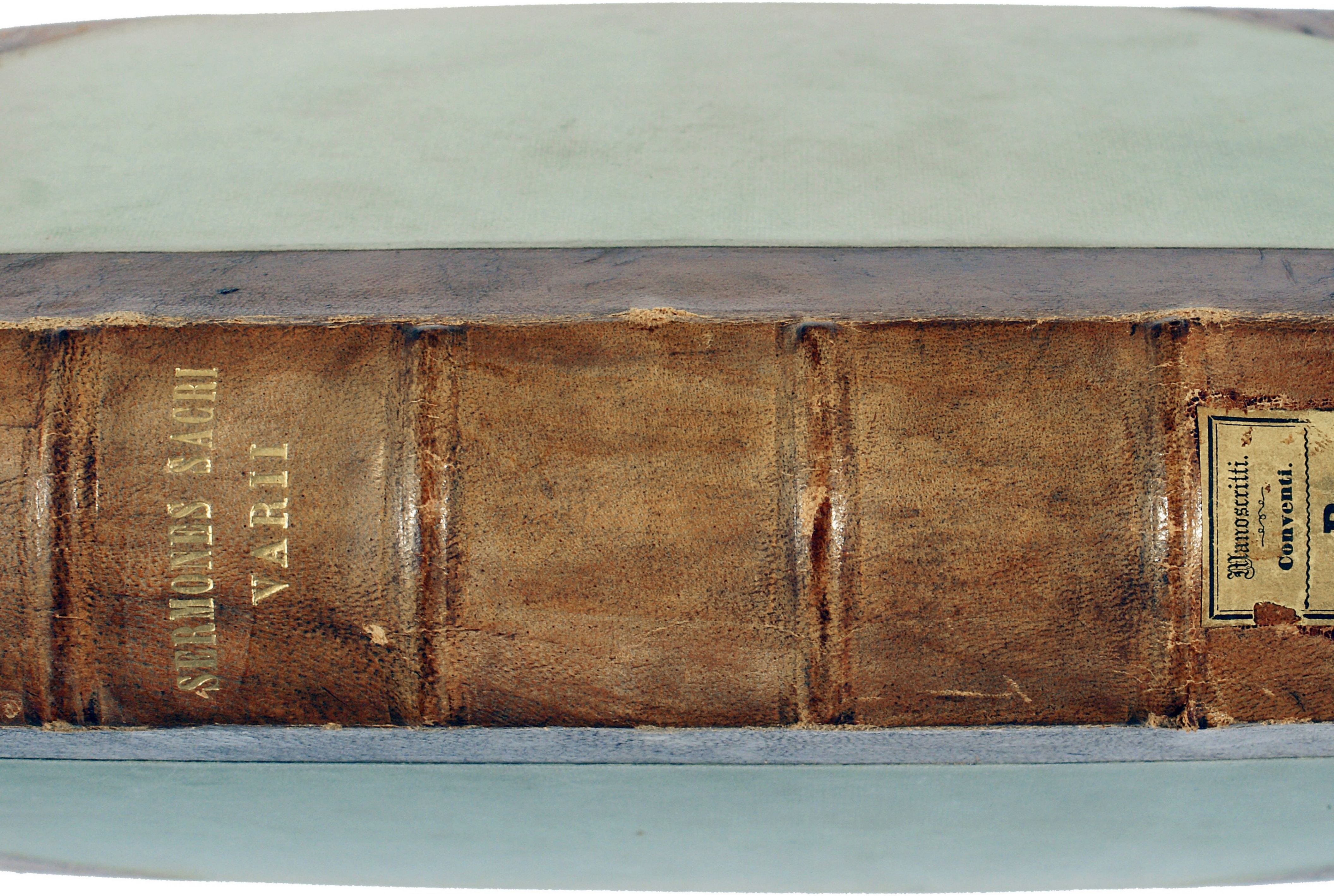
SERMONES SACRI
VARII
Manoscritti.
Conventi.